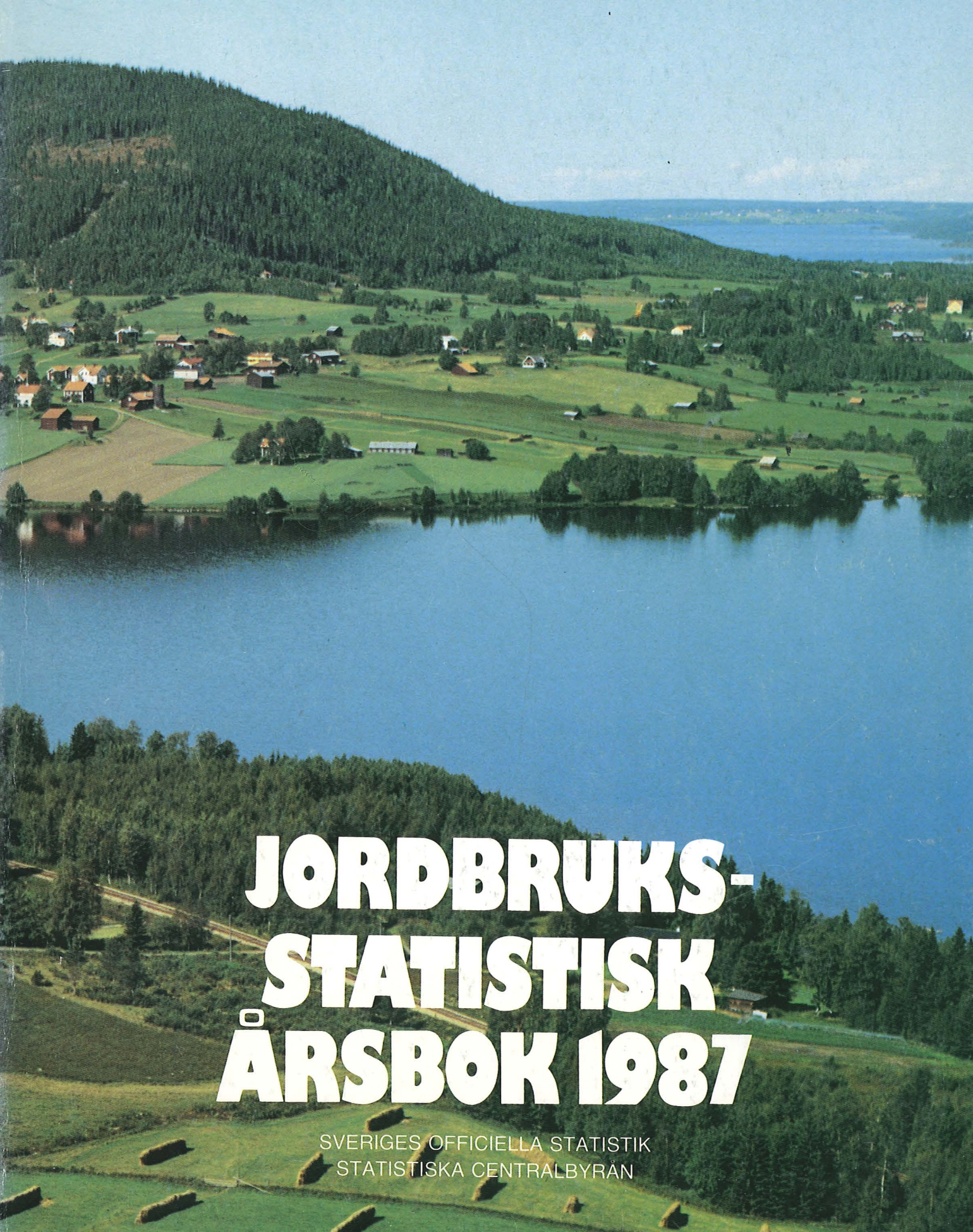

JORDBRUKS- STATISTISK ÅRSBOK 1987

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK
STATISTISKA CENTRALBYRÅN

INLEDNING

TILL

Jordbruksstatistisk årsbok / Jordbruksverket, Statistiska centralbyrån. – Stockholm : Statistiska centralbyrån, 1965-. – (Sveriges officiella statistik).

Täckningsår: 1964-.

1965-1994 framställd av Statistiska centralbyrån.

1995-1998 framställd av Livsmedelsekonomiska samarbetsnämnden, Statistiska centralbyrån.

1965-2000 med innehållsförteckning, sammanfattning samt parallelltitel på engelska: Statistical yearbook of agriculture ..., från 1975 och framåt: Yearbook of agricultural statistics. – Publiceras elektroniskt fr.o.m. 2001 på Jordbruksverkets webbplats www.sjv.se, och fr.o.m. 2002 även på Statistiska centralbyråns webbplats www.scb.se.

Föregångare:

Jordbruk och boskapsskötsel / Statistiska centralbyrån. – Stockholm : Statistiska centralbyrån, 1916-1964. – (Sveriges officiella statistik). Täckningsår: 1913-1963.

Översiktspublikationer:

Svensk jordbruksstatistik 200 år / Statistiska centralbyrån. – Stockholm: Statistiska centralbyrån, 1999.

Jordbruket i siffror 1866-2007 / Jordbruksverket, Statistiska centralbyrån. – Jönköping ; Stockholm, 2011. – (Sveriges officiella statistik).

Jordbruksstatistisk årsbok 1987. – (Sveriges officiella statistik).
Digitaliserad av Statistiska centralbyrån (SCB) 2012.

urn:nbn:se:scb-1987-J001SA8701_pdf

Jordbruksstatistisk årsbok 1987

Sveriges officiella statistik
Statistiska centralbyrån
Stockholm 1987

Yearbook of Agricultural Statistics 1987

Official Statistics of Sweden
Statistics Sweden
Stockholm 1987

Tidigare publicering

Jordbruksstatistisk årsbok har tidigare utgivits under samma namn inom serien Sveriges officiella statistik: Jordbruk med binäringar. Den första årgången av publikationen utkom 1965 och innebar en fortsättning på Jordbruk och Boskapsskötsel: 1866–1963.

Previous publication

Yearbook of Agricultural Statistics has previously been published within the series of Official Statistics of Sweden: Agriculture and fisheries. The first yearbook was published in 1965 and was a continuation of Agriculture: 1866–1963.

Published by
Statistics Sweden, S-115 81 Stockholm

ISBN 91-618-0187-9
ISSN 0082-0199

Omslag: SCB/UTD Jan-Aage Haaland
Foto: Lantmäteriverket. Godkänd för spridning 1986-05-28
Diagram: SCB, S/PUB
Sättning och originalmontage: SCB/UTD

Produktion: Allmänna Förlaget, 410 7047
Printed in Sweden, Norstedts Tryckeri, Stockholm 1987

Läsanvisning

Statistiska centralbyrån (SCB) utger härmed Jordbruksstatistisk årsbok 1987, som utgör den tjugotredje årgången sedan 1965, då den första årsboken gavs ut.

Statistiken över jordbruket är omfattande. Den produceras förutom av SCB av ett flertal statliga och andra organ och publiceras av dessa i olika former. Avsikten med Jordbruksstatistisk årsbok är att ge en bred, överskådlig men samtidigt koncentrerad redovisning av jordbruksstatistiken.

Avgränsning av innehållet har gjorts till näringsgren 11 (jordbruk, jakt) exklusive 11.30 (jakt, viltvård) enligt standard för svensk näringsgrensindelning. I årsboken ingår därför vissa uppgifter om trädgårdsodling och i begränsad omfattning uppgifter om renskötsel, pälsdjurskötsel och biodling. I fråga om skogsbruket redovisas några data om bondeskogsbruket medan utförligare uppgifter i övrigt om skogsbruket återfinns i en separat Skogsstatistisk årsbok, som utges av skogsstyrelsen. Fiskestatistik redovisas i sin helhet fristående, fr o m 1983 i främst Statistiska meddelanden från SCB. Se vidare Lantbruksstatistikens organisation i bilaga 1.

Jordbruksstatistisk årsbok omarbetades inför 1985 års upplaga och erhöll bl a ett nytt omslag och ett nytt format. Även i övrigt förändrades boken vad gäller presentation och lay-out. Innehållsmässigt är dock förändringarna relativt små. Den viktigaste förändringen i detta avseende är att boken inleds med ett översiktskapitel över det gångna jordbruksåret. Kapitelindelningen har modifierats något. De mer omfattande kapitlen inleds med en översiktlig innehållsbeskrivning, dels i form av text, dels i form av avsnittsrubriker inom grön ram.

Kapitel- och avsnittsindelningen i sin helhet framgår av innehållsförteckningen i bokens början. Någon detaljerad tabellförteckning lämnas inte. I bilaga 6 lämnas däremot en förteckning över hur tabellerna 1985, 1986 och 1987 korreponderar mot varandra.

Beträffande tabellutformningen redovisas t ex grödgrupper och enskilda djurslag vanligen i "egna" tabeller. Vad gäller tabellnumreringen sker den löpande inom kapitel (även diagram och kartor ingår i denna numrering).

För presentationen gäller en strävan att text och tabeller (diagram m m) som hör ihop skall placeras i anslutning till varandra. Viss information har lyfts fram genom faktarutor med grön ram. Under "Annan publicering" lämnas bl a källhänvisningar.

Uppgifterna i årsboken avser i regel kalenderåret/budgetåret före utgivningsåret, dvs i föreliggande årgång 1986 respektive 1985/86 eller annars de i april månad utgivningsåret tillgängliga uppgifterna. Äldre uppgifter förekommer därför också bl a från engångsundersökningar, vars resultat i allmänhet kvarstår under minst fem år, samt från intermittenta undersökningar.

Förfrågningar

Förfrågningar om årsbokens innehåll och om lantbruksstatistik i övrigt kan ställas till årsboksredaktionen, avdelningsdirektör Rolf Selander och byråassistent Monica Nilsson vid SCBs enhet för lantbruksenkäter i Örebro. De träffas på telefon 019-17 66 27 resp 17 64 26 (växel 17 60 00). Postadressen är SCB, 701 89 Örebro.

Översyn av årsboken

En översyn av årsboken inför 1985 års upplaga har genomförts av en arbetsgrupp som utöver redaktionen bestått av statistikchef Bernt Wilson, avdelningsdirektör Ulf Jorner och avdelningsdirektör Marie-Louise Widén. Arbetsgruppen har för genomförandet av översynsresultaten haft hjälp av ämnesexperter inom avdelningen för areell statistik. Kapitel 1 om det gångna jordbruksåret har i årets upplaga skrivits av avdelningsdirektör Per Olov Holsti.

Statistik från årliga undersökningar förnyas fortlöpande. I regel redovisas då på riksnivå uppgifter för de fem senaste åren. Längre tidsöversikter har redovisats i Jordbruksstatistisk årsbok 1980 och 1970, där vissa viktigare jordbruksstatistiska data ges för tjugårsperioden från 1960 respektive för efterkrigsperioden 1945-1969.

Regional redovisning av jordbruksstatistiken sker där sådan bedöms ha särskilt stort intresse (och är möjlig enligt den ursprungliga redovisningen) främst i fråga om arealer, skördar, husdjur och vissa ekonomiska uppgifter. Uppgifter lämnas då för län och/eller produktionsområden (se karta i bilaga 2). När det gäller uppgifter för mindre områden, t ex kommuner, hänvisas läsaren till den ursprungliga redovisningen eller till direktkontakt med SCB.

Längst bak i boken finns ett utförligt sakregister, som underlättar för läsaren att söka statistisk information i årsboken. Sakregistret omfattar bl a flertalet ämnesord, som förekommer i boken. I en del fall lämnas där också hänvisning till tidigare årgångar av årsboken.

Vid användningen av årsboken kan läsaren också utnyttja rubrikerna längst upp på varje sida, där kapitelrubriker och sidinnehåll (eller avsnittsinnehåll) anges i förkortad form.

Innehåll

Contents

Sida

7	1 Jordbruksåret 1986
11	2 Företagsstruktur
11	– Företag, arealer, bruksförhållanden
24	– Företagens driftsinriktning
27	– Förändringar i företagens struktur
29	– Strukturutvecklingen i framtiden
31	3 Arbetskraft
31	– Totalbefolkning
33	– Förvärvsarbetande
37	– Företagarnas åldersfördelning
38	– Arbetsvolym
39	– Avbytarverksamhet
40	– Arbetsskador
41	4 Mark. Fastigheter
41	– Ägoslag
43	– Taxeringsvärden
47	– Priser på jordbruksfastigheter
51	5 Byggnader, anläggningar och maskiner
51	– Byggnader
52	– Byggnadsverksamhet
56	– Anläggningar
61	– Täckdikning
64	– Maskiner
67	6 Förnödenheter
67	– Utsäde
70	– Växtnäringsämnen
73	– Växtskyddsmedel
76	– Fodermedel
78	– Drivmedel, eldningsolja
80	7 Växtodling
80	– Åkerarealens användning
93	– Sortanvändning
98	– Hektarskördar
108	– Totalskördar
113	– Skördens kvalitet
119	– Årsväxten
124	– Så- och skördetidpunkter
128	8 Trädgårdsodling

Page

7	1 The agricultural year 1986
11	2 Structure of the enterprises
11	– Enterprises, areas, type of holdings
24	– Type of farming
27	– Changes in the structure of the holdings
29	– Structural development in the future
31	3 Labour force
31	– Total population
33	– Economically active population
37	– Age distribution of the holders
38	– Working hours
39	– Replacer activity
40	– Working injuries
41	4 Land. Real estates
41	– Type of land
43	– Assessed values
47	– Market prices of agricultural real estates
51	5 Buildings, plants and machinery
51	– Buildings
52	– Construction activity
56	– Plants
61	– Underdrainage
64	– Machinery
67	6 Requisites
67	– Seed
70	– Plant nutrients
73	– Pesticides
76	– Feeding stuffs
78	– Motor fuel, fuel oil
80	7 Crop farming
80	– Use of arable land
93	– Use of different varieties
98	– Yields per hectare
108	– Total yields
113	– Quality of the yield
119	– Crop outlook
124	– Dates for sowing and harvesting
128	8 Horticultural cultivation

Sida		Page	
134	9 Husdjur	134	9 Livestock
134	– Nötkreatur	134	– Cattle
148	– Får	148	– Sheep
155	– Svin	155	– Pigs
165	– Höns	165	– Fowls
170	– Getter, pälsdjursskötsel, rennärning och biodling	170	– Goats, fur farming, reindeer keeping and apiculture
172	10 Förädling, handel och konsumtion	172	10 Processing, trade and consumption
172	– Produktion, försörjningsbalanser	172	– Production, balance sheets of resources
177	– Konsumtion	177	– Consumption
180	– Utrikeshandel	180	– Foreign trade
183	11 Ekonomi	183	11 Economics
183	– Jordbrukssektorn i nationalräkenskaperna	183	– Agricultural sector in the national accounts
184	– Totalkalkyler för jordbruket i dess helhet	184	– Calculation of incomes and expenditures of the agricultural sector
187	– Intäkter, kostnader m m för företagen	187	– Receipts, costs etc. of the holdings
193	– Prisindex	193	– Price indices
196	– Jordbrukarfamiljernas inkomster	196	– Incomes of the farmer families
198	– Jordbrukarnas tillgångar och skulder	198	– Assets and liabilities of the holders
202	12 Stödåtgärder, försäkringar	202	12 Support, insurances
202	– Prisstöd	202	– Price support
204	– Rationaliseringsinsatser	204	– Rationalization measures
208	– Jordbrukets skördeskadeskydd	208	– Crop insurance
212	– Hagelskadeförsäkring	212	– Hail insurance
213	– Husdjursförsäkring	213	– Livestock insurance
214	13 Lantbruksutbildningen	214	13 Agricultural training
217	14 Lantbrukets föreningsrörelse	217	14 Farmers' co-operative associations
220	15 Internationella uppgifter	220	15 International statistics
229	Bilagor	229	Appendices
245	Introductory notes	245	Introductory notes in English
246	Summary	246	Summary in English
250	Swedish-English vocabulary	250	Swedish-English vocabulary
259	Sakregister	259	Subject index

Teckenförklaring

"	Upprepning
–	Intet finns att redovisa
0	Mindre än 0,5 av enheten
0,0	0,05
..	Uppgift ej tillgänglig eller alltför osäker för att anges
.	Uppgift kan ej förekomma

Symbols

	Repetition
	Magnitude nil
	Magnitude less than half of unit employed
	Data not available
	Category not applicable

1 Jordbruksåret 1986

Trots besvärligt bärgningsväder blev 1986 års skörd i stort sett normal även om några län drabbades av stora skördeskador. Prissänkningarna på spannmål och oljeväxter medförde dock ekonomiska bekymmer för jordbruken. Diskussionerna inom jordbruket har främst präglats av Tjernobylnkatastrofens verkningar, spannmålsöverskotten och det allmänt dåliga ekonomiska resultatet. De diskussioner som påbörjades 1985 om miljö och livsmedelskvalitet har fortsatt även under 1986. I oktober avgick Svante Lundkvist som jordbruksminister och ersattes av Mats Hellström. Samtidigt överfördes miljöfrågorna till ett eget departement under ledning av Birgitta Dahl.

I detta kapitel behandlas

- Väderleken
- Växtodlingen och skördeutfallet
- Animalieproduktionen och konsumtionen
- Jordbruksprisöverläggningarna
- Aktuella frågor inom jordbruket

VÄDERLEKEN 1986

Vintermånaderna kännetecknades av rikliga snöfall i hela landet. Snösmältningen skedde dock relativt lugnt med undantag för vissa översvämningar i Dalarna och Hälsingland. Vintern hade dock svårt att släppa taget och ännu i mitten av april snöade det kraftigt i Östergötland och i Mälardalen.

I sydligaste och nordligaste delarna av landet kom våren betydligt senare än normalt. Försommaren och sommaren kännetecknades av varmt och torrt väder. De normalt försommarorra östra delarna fick dock detta år en del regn.

I mitten av augusti påbörjades en långvarig regnperiod som varade fram till månadsskiftet september – oktober. Mälardalen drabbades av lokala skyfall och i Västsverige uppträdde kraftiga hageloväder. Under oktober och november skedde en viss stabilisering av vädret. Snön kom först under senare delen av december och större delen av landet kunde glädja sig åt en vit jul. Snön föll dock i Syd- och Mellansverige på otjälad mark, vilket kan komma att få betydelse för de höstsådda grödorna.

VÄXTODLINGEN OCH SKÖRDEUTFALLET 1986

Övervintring

De höstsådda grödorna klarade i huvudsak vintern bra, dock utvintrade nära 20 % av höstrapsen i Malmöhus län främst pga vattenskador.

Vårsådden

Vårsådden försenades ett par veckor i de sydligaste och nordligaste delarna av landet på grund av regnig och kall väderlek. I övrigt skedde vårsådden under relativt gynnsamma förhållanden. I Östergötlands och i Göteborgs och Bohus län orsakade dock lokalt kraftiga regn att vissa lerjordar överhuvudtaget inte kunde sås.

Normal vallskörd

Första skörden av vall blev i allmänhet något lägre än normalt. Skörden gynnades dock av bra bärgningsväder och kvaliteten blev bra. Återväxten blev på grund av den regniga sensommaren riklig och den totala vallskörden blev därför i stort sett normal.

Normal kvantitet men hög vattenhalt hos årets spannmålsskörd

Den totala spannmålsskörden uppgick till 5,7 milj ton, vilket är lika med den genomsnittliga skörden åren 1981–1985. Dock blev brödsädesskörden 12 % högre än genomsnittet 1981–1985 under det att fodersädesskörden var 6 % lägre.

Den långvariga regnperioden under sensommaren och hösten som sammanföll med skörden medförde att torkningskostnaderna – trots lägre oljepris – blev mycket högre än genomsnittet för åren 1981–1985. Endast 1985 har torkningskostnaderna varit högre. I Mälardalen medförde regnen att drygt 25 % av vetesköörden inte kunde användas till brödsäd utan blev djurfoder. Största delen av rågsköörden kunde dock genomföras före regnen.

Fodersädesskörden blev högre än normalt i Mälardalen och på Gotland, men svag i Västsverige och dålig i Väster-norrlands och Västerbottens län (blott 70 % av normal skörd). Orsaken till den dåliga skörden var sen sådd och torka under sommaren. I Väster-norrland och Västerbotten blev korn-skörden också av dålig kvalitet pga låg rymdvikt och mycket hög vattenhalt.

Potatis och sockerbetor gav god skörd

Potatisskörden i landet blev högre än genomsnittet för de senaste 5 åren. I Väster-norrlands och Västerbottens län blev skörden dock lägre än normalt och dessutom fick en hel del potatis kasseras dels på grund av sprickbildning, dels pga frostsador.

I december konstaterade livsmedelsverket höga halter av solanin och chakonin i sorten Magnum Bonum. Detta medförde ett temporärt försäljningsstopp och senare beslöts att de kvantiteter som inte fick säljas eller inte kunde säljas pga köpmotstånd skulle lösas in och användas till stärkelseframställningen. Man har uppskattat kvantiteten till ca 10 000 ton.

Skörden av sockerbetor blev i stort sett normal och då sockerhalten var extremt hög blev det ekonomiska utbytet av odlingen bra.

Skördeskadestyddet

Från skördeskadestyddet utbetalades för 1986 års skördeskador 44,6 milj kronor till 7 783 jordbrukare. Av summan berodde 20,0 milj kronor på tillfälliga åtgärder. De tillfälliga åtgärderna berörde

- arealer som inte kunde värsås (Östergötlands och Göteborgs och Bohus län)
- arealer som inte kunnat skördas eller där skörden kasserats
- arealer som lämnat mycket låg skörd.

De största skadorna inträffade i Västerbottens och Väster-norrlands län. Även vissa delar av Västsverige hade betydande skador. Efter utbetalningarna för 1986 års skörd uppgår skördeskadefonden till 324 milj kronor.

Enligt överenskommelse mellan regeringen och LRF i november 1986 skall huvudmannskapet för skördeskadestyddet och skördeskadefonden överföras till LRF från budgetårsskiftet den 1 juli 1988. Detta medför att LRF kommer att svara för skördeskadestyddet för 1988 års skörd. Skyddet kommer då att få en annorlunda utformning.

ANIMALIEPRODUKTIONEN OCH KONSUMTIONEN JUNI 1985 – JUNI 1986

Mjolk

Tendensen från 1985 mot ett minskat antal mjölkkor fortsatte även 1986. Minskningen blev 7 %. Under samma tidsrymd

minskade antalet mjölkkobesättningar med 6 % och den vid mejerierna invägd mjölmängden med 5 %. Detta har inneburit en fortsatt anpassning av produktionen till den inhemska konsumtionsnivån. Det tvåprissystem som infördes 1985 har visat sig ge snabb effekt.

Kött

Antalet djur för köttproduktion minskade under den angivna tidsperioden med 6 %. Under samma period ökade slakten med 2 % och konsumtionen av nötkött med 6 %. Samtidigt skedde också en ökning av konsumtionen av kött från får och lamm. Antalet gödsvin minskade med 6 % och antalet suggor och galtar med 5 %. Svinslakten minskade med 3 % och konsumtionen av fläskkött med 2 %.

Vad gäller produktionen av nötkött och kött av får och lamm har denna nära nog anpassats till den inhemska konsumtionen. Produktionen av fläskkött däremot överstiger fortfarande konsumtionen, men överskottet har under 1986 halverats.

Ägg

Antalet värphöns minskade under perioden med 3 % men den inhemska konsumtionen av ägg minskade med 4 %. Överskottet i äggproduktionen är fortfarande besvärande.

JORDBRUKSPRISÖVERLÄGGNINGARNA

Överläggningar om jordbrukspriserna sker mellan staten, jordbrukarna och företrädare för konsument- och förbrukareintressen. Jordbruksavtalet reglerar hur priserna på jordbruksprodukterna i konsumentledet skall ändras till följd av ändringar i produktionskostnader och inkomstökningar för jämförbara grupper.

Under den tid ett jordbruksavtal löper brukar omräkningar av priserna göras två gånger per år.

Under våren 1986 rådde stor osäkerhet om utfallet av årets lönerörelse och kostnadsutvecklingen. Parterna i jordbruksprisförhandlingarna enades därför om att skjuta huvudförhandlingarna till hösten och i princip förlänga det gällande avtalet. Genom att använda inestående regleringsmedel förskottades höjningar av avräkningspriserna på mjölk och kött från 1 juli 1986.

Höstens förhandlingar blev betydligt mer omfattande än sedvanliga höstförhandlingar, beroende på att underlagsmaterialet omfattade en längre tidsperiod än vanligt. Merparten av den tid som användes för reella överläggningar ägnades åt frågor som berörde kostnadskompensationen till förädlingsindustrin, belopp för inkomstföljsamhet samt kompensation för ändrade egenavgifter. De största meningsskiljaktigheterna rådde kring industrins kostnadskompensation. Här vållade förädlingsindustrins anpassning till den minskade produktionsvolymen särskilda problem. Jordbruksnämnden fick gå in och lägga ett slutbud. Detta accepterades av lantbrukarnas förhandlingsdelegation och konsumentdelegationen.

Kostnaderna i jordbruket minskade under den aktuella mätperioden oktober 1985 till september 1986. Det är första gången under den tid som produktionsmedelsprisindex (PM-index) använts i förhandlingarna som detta skett. PM-index minskade under perioden med 0,64 enheter. De lägre kostnaderna i jordbruket berodde framför allt på lägre priser på drivmedel och handelsgödsel och lägre ränta.

Vid beräkning av jordbrukarnas inkomstföljsamhet gjordes inget rationaliseringsavdrag på grund av hänsyn till den pågående produktionsneddragningen. Inom ramar för inkomstförbättringar avsattes ett engångsbelopp om 30 Mkr för att i första hand användas till avbytartjänstens försök med semesterledighet åt jordbrukare. Genom att ränteinkomster i jordbruket fr o m 1986 års taxering kommer att beläggas med egenavgifter ökar kostnaderna i jordbruket, vilket därför beaktats genom ett särskilt kompensationsbelopp.

En sammanfattning av avtalet mellan LRF och konsumentdelegationen innebär följande.

De 454 miljoner kronor som avtalet innebär fördelas i stort på olika produktionsgrenar enligt nedan:

Mjölk	330 milj
Nötkött	60 »
Griskött	30 »
Fettvaruavgifter	30 »

Avtalets innebörd för konsumenterna

För konsumenternas del skulle avtalet innebära följande prishöjningar för de största livsmedelsgrupperna:

Konsumtionsmjölk	9 öre/liter
Smör	60 öre/kg
Ost	40–75 öre/kg
Nötkött	60 öre/kg
Fläsk	20 öre/kg

Samtliga höjningar är angivna exkl moms. Höjningen sköts dock upp till den 1 juli 1987 efter en särskild uppgörelse med regeringen.

Avtalets innebörd för producenten

För mjölkproducenterna innebär uppgörelsen att höjningen med 5 öre per liter från 1 juli ligger fast. För kött ökar avräkningspriset med 25 öre per kg till följd av avtalet medan det för fläsk blir beroende av vad som kan åstadkommas genom en förbättrad produktionsbalans.

Avtalet med konsumentdelegationen utgick från oförändrade spannmålspriser för den del av spannmålsskörden som avsätts inom landet. Eftersom drygt en femtedel av spannmålsskörden avsätts på export så påverkas det spannmålspris lantbrukaren erhåller i stor utsträckning av utvecklingen på den internationella marknaden. Avtalet innebär en sänkning av inlösenpriset på spannmål med 10 öre per kg och för oljeväxter med 20 öre per kg jämfört med föregående säsong. Detta beroende på det kraftiga prisraset på världsmarknaden vilket medför stora exportkostnader.

En sänkning av spannmålspriset ger utrymme för en lönsamhetsförbättring i animalieproduktionen. Genom omföringar inom regleringsekonomin har 80 % av detta utrymme förts till spannmålskassan. Alla som odlar spannmål, oavsett om det är för eget bruk eller för avsalu påverkas därigenom av det försämrade utbytet av spannmålsexporten.

Uppgörelse mellan regeringen och LRF

Uppgörelsen mellan parterna i prisöverläggningarna följdes av överläggningar mellan LRF och regeringen i en rad viktiga frågor. Den paketuppgörelse som träffades i början av november kan i sina huvuddrag sammanfattas i följande punkter.

- 250 miljoner av budgetmedel tillföres spannmålsens regleringskassa för amortering av den "historiska" spannmålsskulden på 555 miljoner. Resterande 305 miljoner jämte ränta amorteras av jordbruket under 4 år.
- 305 miljoner av budgetmedel tillföres jordbruket. I gengäld uppskjutes de prishöjningar som det träffade jordbruksavtalet skulle medföra till den 1 juli 1987.
- För att täcka exportfinansieringen för 1986 års skörd av spannmål tillskjuter staten den 1 januari 1987 460 Mkr = 40 % av exportkostnader för 1 miljon ton.
- Förmålningsavgift skall med början 1 juli 1987 tas ut i två steg på havre och korn för human konsumtion (gryn, flingor etc), men inte på malt.
- För att ytterligare kunna bidra till användningen av överskottsarealen skall överläggningar ske med regeringen om statliga medel till LRFs forskningsstiftelser.
- Jordbruket skall överta ansvaret för skörde-skadeskyddet om möjligt fr o m 1988 års skörd – dock skall staten ha kvar ett ansvar vid naturkatastrof. Avsättningar och kostnader för det nya skyddet får tas ut på marknaden. Jordbruket övertar också hela skörde-skadefonden, som efter reglering av 1986 års skador beräknas innehålla ca 300 Mkr.
- Jordbruket skall per den 1 juli 1987 kollektivt finansiera ytterligare 25 Mkr av djurens hälso- och sjukvård. Avtalsramen höjs med samma belopp. Jordbruket får bättre insyn i distriktveterinärorganisationen.

Därtill kommer att staten för regleringsåret 1985/86 avsatt 338 Mkr från spannmålskassan i stället för 160 Mkr som föreslagits i budgetpropositionen.

Paketuppgörelsen med regeringen medför att matpriserna inte kommer att öka i prisregleringsledet på nästan 1,5 år (16 januari 1986 – 30 juni 1987). Eventuella prishöjningar under denna period beror inte på jordbruksregleringen.

AKTUELLA FRÅGOR INOM JORDBRUKET

Tjernobylyolyckan

Statens strålskyddsinstitut meddelade den 2 maj att alla mjölkkor tillsvidare skulle hållas inne med anledning av radioaktivt nedfall från den svåra kärnkraftsolyckan i Tjernobyli. Betesförbudet gällde hela landet utom Skåne, Blekinge och Halland. De delar av landet som drabbades hårdast var Norrland, norra Uppland och nordöstra Västmanland. Omedelbart drabbades 4 000 besättningar av leveransstopp till mejeri. Förutom inom det ovan nämnda området låg dessa besättningar inom Örebro och Gotlands län. Stoppet gällde tills noggrannare analyser av mjölken hunnit göras. Strålningen avtog relativt snabbt och efter hand tilläts betesgång inom större delen av landet. Ännu den 27 juni hade dock 9 församlingar betesförbud. 3 av dessa församlingar låg i Gävletrakten och de andra inom Västernorrlands län. Under den långa period som korna inom de svårast drabbade trakterna var tvungna att fodras inne hade grovfoder måst köpas från andra delar av landet. Kvaliten på det inköpta höet hade varit mycket växlande och priset högt varför jordbrukarna gjorde stora ekonomiska förluster. Under första veckan av juli blev hela landet friförklarat vad gällde betessläppning. Inför vallskörden utformades en rad olika rekommendationer för brukarna så att de skulle få ett foder som innehöll så lite radioaktivitet som möjligt. Mätningar av halter av cesium 137 i höskörden gjordes av SCB i samarbete med Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU). Resultaten kommer att publiceras i början av 1987.

Inte bara jordbruket drabbades av följderna av det radioaktiva nedfallet. Konsekvenserna för rennäringen blev katastrofala eftersom en stor del av de slaktade renarna inte fick användas till människoföda. Hårdast drabbades renägarna i östra Jämtland och i Västerbotten. Även turistnäringen upplevde ett avsevärt inkomstbortfall i hela Norrland.

Staten beslöt i ett tidigt skede att de som drabbats av skador skulle få ersättning för inkomstbortfallet. Hur reglerna för dessa ersättningar skulle utformas är dock ännu ej helt klart. För jordbrukets del har 70 miljoner utbetalats under 1986, men den sammanlagda notan torde enligt beräkningar som gjorts av Lantbruksstyrelsen uppgå till 200 miljoner kronor.

Spannmålsöverskottet

1983 års livsmedelskommitté redovisade i sitt betänkande att det i princip förelåg överskott på samtliga inhemska jordbruksprodukter. Man konstaterade samtidigt att kostnader för överskotten blev lägst om överskotten kunde koncentreras till spannmål. Överskottet beräknades då motsvara ungefär 300 000 hektar åker.

På grund av stora överskott av spannmål på världsmarknaden har möjligheten att exportera spannmål drastiskt försämrats de senaste åren. På förslag av den s k spannmålsgruppen har därför ett system med betald träda finansierad av Svensk spannmålshandel införts för odlingsåret 1987.

Lantbrukare som går med i systemet får en ersättning som varierar beroende på normskörden i det skördeområde företaget ligger i. Ersättningen blir i genomsnitt 1 300 kronor per hektar. Vid avräkningstidens utgång hade 12 600 lantbrukare anmält sammanlagt 127 500 hektar. För att stimulera den inhemska proteinfoderproduktionen har stödet till ärtodling höjts. Ett arealstöd på 500 kronor per hektar har införts. Samtidigt har det tidigare utsädesstödet på 60 kronor per dt bibehållits.

Spannmålsgruppen har i en andra rapport klarlagt åtgärder som på sikt kan minska kostnaderna för spannmålsöverskottet. Överläggningar rörande spannmålsöverskottet och överskottsarealens användning sker under våren 1987.

2 Företagsstruktur

I kapitel 2 redovisas grundläggande uppgifter om jordbruksföretagens och åkerarealens fördelning efter storleksgrupper hektar åker, efter bruksformer (ägd resp. arrenderade företag) samt efter företagarekategorier. Vidare redovisas uppgifter om arealen av olika ägoslag. I särskilda avsnitt redovisas företagens driftsinriktning (typklassificering), förändringar i företagsstrukturen mellan 1985 och 1986 samt uppgifter om utvecklingen i framtiden. Samtliga resultat baseras på uppgifter från lantbruksregistret (LBR). Definitioner och begrepp i LBR som senare återkommer i boken redovisas i detta kapitel.

Kapitel 2 innehåller information om

- Företag, arealer, bruksförhållanden
- Företagens driftsinriktning
- Förändringar i företagens storlek och bruksförhållanden
- Strukturutvecklingen i framtiden

Företag, arealer, bruksförhållanden

Uppgifter om företagens struktur m m insamlas varje år till LBR. Uppgifter inhämtas från företag med mer än 2,0 hektar åkermark eller företag med stor djurbesättning. Vissa år insamlas dessutom uppgifter från trädgårdsföretag och från företag med skogsmark eller andra ägoslag än åkermark (och högst 2,0 hektar åkermark). En utförlig beskrivning av systemet för uppgiftsinsamling m m i LBR lämnas i bilaga 3.

De år då företag med skogsmark eller andra ägoslag än åkermark (och högst 2,0 hektar åkermark) ingår i registreringen kallas lantbruksräkningar. Senaste lantbruksräkningen skedde 1981. Dessa år erhålls en fullständig arealredovisning för hela lantbruket, vilken framgår av tabell 2.1.

Det kan noteras att den totala skogsmarksarealen i landet 1981 var 22,7 miljoner hektar varav ca 20 % fanns på företag med mer än 2,0 hektar åkermark. Den totala arealen av samtliga ägoslag inom lantbruket var i det närmaste 38 miljoner hektar. Den totala landarealen i landet är ca 41,2 miljoner hektar.

Lantbruksräkning innebär att den årliga insamlingen till LBR i juni via postenkät vissa år kompletteras med bl a

- uppgiftsinsamling från företag med skogsmark och högst 2,0 hektar åkermark (1981 utnyttjades uppgifter från 1981 års fastighetstaxering)
- särskilda projekt för aktuella ämnesområden

Tabell 2.1 Arealen av olika ägoslag 1981
Area of different types of land in 1981

Avser samtliga lantbruksföretag.

Område; storleksgrupp, hektar åkermark	Åker- mark	Betes- mark	Skogs- mark	Annan mark	Summa
Hela riket					
– 2,0	62 343	228 062	18 297 702	10 661 009	29 249 116
2,1 –	2 937 878	356 285	4 444 533	1 011 952	8 750 648
Samtliga	3 000 221	584 347	22 742 235	11 672 961	37 999 764

Källa: SCB, lantbruksräkningen

Några begrepp och definitioner i lantbruksstatistiken

Företag

Med företag menas inom jordbruk, skogsbruk, husdjursskötsel samt frukt- och trädgårdsodling bedriven verksamhet under en och samma driftsledning.

Företagare

Med företagare menas den eller de personer som juridiskt och ekonomiskt svarar för verksamheten.

Åkermark

Mark som används eller lämpligen kan användas till växtodling eller bete och som är lämplig att plöjas.

Betesmark

Mark som används eller lämpligen kan användas till bete och som inte är lämplig att plöjas.

Ägoslagsdefinitionerna ovan tillämpas fr o m 1981. De fastställdes som svensk standard i januari 1981 och ansluter till motsvarande ägoslagsdefinitioner i fastighetstaxeringen.

I grova drag råder följande relationer gentemot den tidigare ägoslagsindelningen:

Åkermark motsvarar den tidigare klassen åker.

Betesmark motsvarar dels hela den tidigare klassen kultiverad betesmark, dels en del av klassen annan gräsbärande mark.

Skogsmark motsvarar dels hela den tidigare klassen skogsmark, dels en del av klassen annan gräsbärande mark.

Annan mark motsvarar den tidigare klassen övrig mark.

Effekterna av den ändrade klassificeringen torde vara små beträffande åkermark och skogsmark vid företag med mer än 2,0 hektar åkermark under eget bruk. Större delen av den tidigare klassen annan gräsbärande mark synes 1981 ha redovisats som betesmark och endast en mindre del ha överförts till skogsmark.

Skogsmark

Mark som är lämplig för virkesproduktion och som inte i väsentlig utsträckning används för annat ändamål samt mark där det bör finnas skog till skydd mot sand- och jordflykt eller mot att fjällgränsen flyttas ned.

Mark som ligger helt eller i huvudsak outnyttjad skall dock inte anses som skogsmark, om den på grund av särskilda förhållanden inte bör tas i anspråk för vikesproduktion. Mark skall anses lämplig för virkesproduktion, om den enligt vedertagna bedömningsgrunder kan producera i genomsnitt minst en kubikmeter virke om året per hektar.

Annan mark

Mark som inte lämpligen kan användas till växtodling, bete eller virkesproduktion.

Beträffande indelningen av företagen efter företagarkategori lämnas nedan en precisering för några kategorier.

Enskild person En fysisk person

Enkelt bolag Två eller flera personer (även kombinationer av fysisk och juridisk person)

Aktiebolag Svenskt aktiebolag, även statsägt

Staten Statliga myndigheter, affärsdrivande verk eller institutioner, t ex lantbruksnämnd, domänverket, universitet m fl

Kommun Även landsting

Övriga Ideella och ekonomiska föreningar, handelsbolag, kommanditbolag, sabbatsföreningar, stiftelser, hushållningssällskap.

Av tabell 2.2 framgår att totala antalet företag med mer än 2,0 hektar åker 1986 var drygt 106 000. Detta innebär en minskning sedan i fjol med 2 750 företag. Antalet helt ägda företag var något mindre än hälften av det totala antalet företag.

Av den minskning i totala antalet företag på ca 10 000 enheter som skett mellan 1982 och 1986 svarar gruppen helt ägda företag för ca 5 600 enheter.

Regionalt har Hallands och Blekinge län 1986 den största andelen helt ägda företag, båda ca 55 % av det totala antalet företag.

Företag med både ägd och arrenderad mark, "Delvis arren-

derade", är 1986 vanligast i Kopparbergs och Västerbottens län med omkring 47 % av det totala antalet företag.

Sett över olika storleksgrupper efter åkerarealen är andelen helt ägda företag 1986 störst i gruppen 2,1–5,0 hektar med drygt 80 % och lägst i gruppen 50,1–100,0 hektar med ca 20 %.

Beträffande åkerarealens fördelning efter brukningsformer har de senaste åren skett en långsam förskjutning mot gruppen "Delvis arrenderade företag" som 1986 svarar för ca 49 % av den totala åkerarealen.

Tabell 2.2 Antal företag och areal åker efter brukningsform 1986

Number of holdings and area of arable land distributed by type of holding in 1986

Område	Antal företag			Summa	Areal åker			Summa
	Helt ägda	Helt arrenderade	Delvis arrenderade		Helt ägda	Helt arrenderade	Delvis arrenderade	
Län								
Stockholms	702	627	662	1 991	19 127	38 336	39 261	96 724
Uppsala	1 386	815	1 232	3 433	48 059	41 730	70 624	160 413
Södermanlands	848	791	841	2 480	34 875	50 108	55 960	140 943
Östergötlands	1 657	1 444	1 476	4 577	60 726	71 708	86 603	219 037
Jönköpings	2 307	1 058	2 131	5 496	21 030	23 886	49 610	94 526
Kronobergs	1 806	600	1 636	4 042	13 991	10 510	34 031	58 532
Kalmar	1 976	935	1 886	4 797	38 662	29 058	65 788	133 508
Gotlands	1 052	285	1 110	2 447	26 638	8 456	48 626	83 720
Blekinge	1 064	229	662	1 955	12 669	5 159	19 403	37 231
Kristianstads	3 512	1 084	2 217	6 813	61 145	36 257	84 357	181 759
Malmöhus	3 572	1 688	2 175	7 435	102 640	86 266	118 483	307 389
Hallands	3 071	681	1 779	5 531	51 360	18 515	54 378	124 253
Göteborgs o Bohus	2 265	604	1 368	4 237	23 954	10 987	35 164	70 105
Älvsborgs	4 557	1 125	2 813	8 495	57 922	23 351	78 455	159 728
Skaraborgs	4 121	1 415	2 791	8 327	102 320	52 865	129 423	284 608
Värmlands	3 088	687	1 857	5 632	41 049	18 062	63 651	122 762
Örebro	1 344	579	1 228	3 151	30 608	23 567	62 057	116 232
Västmanlands	1 279	615	897	2 791	44 977	33 966	53 715	132 658
Kopparbergs	1 423	339	1 591	3 353	15 003	8 044	42 613	65 660
Gävleborgs	1 934	312	1 811	4 057	19 415	5 359	53 173	77 947
Västernorrlands	2 206	241	1 714	4 161	15 529	3 375	43 339	62 243
Jämtlands	1 724	267	1 287	3 278	12 252	3 848	29 986	46 086
Västerbottens	2 465	307	2 412	5 184	19 436	3 865	62 826	86 127
Norrbottnens	1 375	152	1 089	2 616	11 207	2 066	32 242	45 515
Produktionsområden								
Götalands södra slättbygder	4 166	1 783	2 734	8 683	122 160	87 118	145 429	354 707
» mellanbygder	4 834	1 561	3 620	10 015	111 933	60 283	157 468	329 684
» norra slättbygder	5 990	2 233	3 877	12 100	164 181	97 956	201 758	463 895
Svealands slättbygder	5 760	3 332	4 903	13 995	190 086	185 930	291 698	667 714
Götalands skogsbygder	15 116	5 163	11 251	31 530	162 894	115 774	278 706	557 374
Mellersta Sveriges skogsbygder	4 933	1 450	3 557	9 940	57 818	43 270	115 722	216 810
Nedre Norrland	5 620	794	4 931	11 345	42 459	12 075	123 502	178 036
Övre Norrland	4 315	564	3 792	8 671	33 063	6 938	99 485	139 486
Storleksgrupp, hektar åkermark								
2,1 – 5,0	13 976	1 947	1 375	17 298	52 451	7 633	5 759	65 843
5,1 – 10,0	14 195	2 768	4 380	21 343	106 697	21 503	34 731	162 931
10,1 – 20,0	10 911	3 494	9 259	23 664	159 565	52 722	139 889	352 176
20,1 – 30,0	4 558	2 302	7 081	13 941	113 235	57 852	177 076	348 163
30,1 – 50,0	4 089	2 810	8 466	15 365	159 655	110 895	330 878	601 428
50,1 – 100,0	2 239	2 511	6 297	11 047	151 320	173 604	428 198	753 122
Över 100,0	766	1 048	1 807	3 621	141 671	185 135	297 237	624 043
Hela riket								
1986	50 734	16 880	38 665	106 279	884 594	609 344	1 413 768	2 907 706
1985	52 155	17 502	39 372	109 029	903 251	613 474	1 404 827	2 921 552
1984	53 557	17 970	40 054	111 581	912 061	621 840	1 399 232	2 933 133
1983	54 774	18 350	40 764	113 888	920 600	624 890	1 395 170	2 940 660
1982	56 308	18 809	41 233	116 350	926 694	636 486	1 387 142	2 950 332

Källa: SCB, lantbruksregistret.

14 Företagsstruktur

Storleksgrupp åker

Under den senaste femårsperioden har antalet företag minskat med ca 10 000, vilket utgör 9,5 %. Tendensen har varit att minskningen skett i storleksgrupperna upp till 30,0 hektar åker, medan antalet företag i gruppen 30,1–50,0 hektar varit i stort sett oförändrat. I grupperna 50,1– hektar noteras en liten ökning av antalet företag.

Den största andelen företag 1986 med mer än 100 hektar åkermark hade Södermanlands län med drygt 14 % och Stockholms län med drygt 11 %. I tabell 2.6 redovisas en ytterligare uppdelning på storleksklasser för företag med mer än 100 hektar åkermark.

Tabell 2.3 Antal företag efter storleksgrupp åkermark 1986
Number of holdings in different size groups of arable land in 1986

Område	Antal företag inom storleksgrupp, hektar åkermark							Summa
	2,1– 5,0	5,1 – 10,0	10,1 – 20,0	20,1 – 30,0	30,1 – 50,0	50,1 – 100,0	Över 100,0	
<i>Län</i>								
Stockholms	162	227	348	289	356	372	237	1 991
Uppsala	195	253	565	507	803	835	275	3 433
Södermanlands	143	227	386	313	457	603	351	2 480
Östergötlands	325	443	720	597	962	1 064	466	4 577
Jönköpings	1 164	1 439	1 336	726	577	218	36	5 496
<i>Kronobergs</i>	1 005	1 232	945	412	312	124	12	4 042
Kalmar	567	898	1 081	747	860	515	129	4 797
Gotlands	247	259	418	394	608	445	76	2 447
Blekinge	413	525	436	238	208	110	25	1 955
Kristianstads	983	1 260	1 733	1 062	966	601	208	6 813
<i>Malmöhus</i>	662	846	1 550	1 157	1 564	1 186	470	7 435
Hallands	835	1 144	1 559	827	719	357	90	5 531
Göteborgs o Bohus	851	1 185	1 138	483	390	171	19	4 237
Älvsborgs	1 759	2 090	2 141	1 048	907	456	94	8 495
Skaraborgs	690	1 168	1 940	1 328	1 596	1 208	397	8 327
<i>Värmlands</i>	1 347	1 452	1 120	535	569	442	167	5 632
Örebro	373	488	595	431	537	527	200	3 151
Västmanlands	131	179	456	456	680	655	234	2 791
Kopparbergs	863	691	734	360	427	246	32	3 353
Gävleborgs	691	992	1 044	563	504	240	23	4 057
<i>Västernorrlands</i>	1 124	1 234	882	387	367	146	21	4 161
Jämtlands	966	904	729	321	254	94	10	3 278
Västerbottens	1 109	1 507	1 295	487	496	263	27	5 184
Norrbottnens	693	700	513	273	246	169	22	2 616
<i>Produktionsområden</i>								
Götalands södra slättbygder	662	855	1 899	1 419	1 853	1 448	547	8 683
» mellanbygder	1 013	1 344	2 191	1 658	2 108	1 339	362	10 015
» norra slättbygder	947	1 519	2 640	1 813	2 320	2 056	805	12 100
Svealands slättbygder	894	1 298	2 353	2 037	2 932	3 107	1 374	13 995
Götalands skogsbygder	6 532	8 344	7 908	3 932	3 164	1 401	249	31 530
Mellersta Sveriges skogsbygder	2 072	2 417	2 223	1 082	1 166	799	181	9 940
Nedre Norrland	2 961	3 126	2 504	1 195	1 047	459	53	11 345
Övre Norrland	2 217	2 440	1 946	805	775	438	50	8 671
<i>Hela riket</i>								
1986	17 298	21 343	23 664	13 941	15 365	11 047	3 621	106 279
1985	17 865	22 110	24 660	14 423	15 536	10 923	3 512	109 029
1984	18 611	22 968	25 437	14 762	15 611	10 746	3 446	111 581
1983	19 407	23 616	26 156	15 039	15 702	10 580	3 388	113 888
1982	20 344	24 431	26 723	15 323	15 743	10 445	3 341	116 350

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Tabell 2.4 Åkerarealen efter storleksgrupp 1986
Area of arable land in different size groups of arable land in 1986

Område	Åkerareal inom storleksgrupp, hektar åkermark							Summa
	2,1 – 5,0	5,1 – 10,0	10,1 – 20,0	20,1 – 30,0	30,1 – 50,0	50,1 – 100,0	Över 100,0	
<i>Län</i>								
Stockholms	634	1 767	5 383	7 291	13 934	26 082	41 633	96 724
Uppsala	763	2 024	8 769	12 863	31 842	57 974	46 178	160 413
Södermanlands	571	1 778	5 912	7 962	18 320	42 614	63 786	140 943
Östergötlands	1 243	3 505	11 063	15 047	38 749	74 426	75 004	219 037
Jönköpings	4 534	10 893	19 738	18 045	21 993	14 603	4 720	94 526
Kronobergs	3 896	9 156	13 629	10 042	11 915	8 139	1 755	58 532
Kalmar	2 225	6 941	16 279	18 906	33 712	34 739	20 706	133 508
Gotlands	925	1 989	6 292	9 882	23 913	29 121	11 598	83 720
Blekinge	1 571	4 004	6 509	5 964	8 073	7 163	3 947	37 231
Kristianstads	3 731	9 695	25 865	26 510	37 479	40 173	38 306	181 759
Malmöhus	2 452	6 672	23 302	29 031	62 031	81 255	102 646	307 389
Hallands	3 254	8 873	23 206	20 491	27 704	23 443	17 282	124 253
Göteborgs o Bohus	3 294	9 083	16 682	11 992	14 942	11 339	2 773	70 105
Älvsborgs	6 689	15 958	31 479	25 852	35 008	30 243	14 499	159 728
Skaraborgs	2 618	9 239	29 465	33 443	62 715	82 176	64 952	284 608
Värmlands	5 041	10 804	16 324	13 397	22 133	31 017	24 046	122 762
Örebro	1 414	3 774	9 003	10 838	21 511	36 884	32 808	116 232
Västmanlands	511	1 413	7 079	11 506	27 194	45 403	39 552	132 658
Kopparbergs	3 142	5 099	10 878	8 919	16 453	16 534	4 635	65 660
Gävleborgs	2 606	7 663	15 573	13 893	19 615	15 504	3 093	77 947
Västernorrlands	4 272	9 133	12 881	9 568	13 809	9 803	2 777	62 243
Jämtlands	3 653	6 756	10 657	7 942	9 696	6 107	1 275	46 086
Västerbottens	4 233	11 561	18 778	11 984	19 117	17 104	3 350	86 127
Norrbottnens	2 571	5 151	7 430	6 795	9 570	11 276	2 722	45 515
<i>Produktionsområden</i>								
Götalands södra slättbygder	2 413	6 783	28 681	35 448	72 664	98 290	110 428	354 707
» mellanbygder	3 830	10 423	33 323	41 709	82 333	88 873	69 193	329 684
» norra slättbygder	3 617	11 912	40 050	45 627	91 989	141 084	129 616	463 895
Svealands slättbygder	3 480	10 200	36 299	51 613	116 487	217 352	232 283	667 714
Götalands skogsbygder	25 233	63 601	116 188	97 528	122 241	93 776	38 807	557 374
Mellersta Sveriges skogsbygder	7 864	18 297	32 802	26 910	45 746	54 834	30 357	216 810
Nedre Norrland	11 102	23 351	36 704	29 475	40 072	30 149	7 183	178 036
Övre Norrland	8 304	18 364	28 129	19 853	29 896	28 764	6 176	139 486
<i>Hela riket</i>								
1986	65 843	162 931	352 176	348 163	601 428	753 122	624 043	2 907 706
1985	67 950	168 643	366 451	360 019	607 498	744 119	606 872	2 921 552
1984	70 607	175 355	378 240	368 507	610 962	731 234	598 228	2 933 133
1983	73 515	180 263	388 731	375 469	614 142	718 611	589 929	2 940 660
1982	76 980	186 227	396 600	382 081	615 529	708 970	583 935	2 950 322

Källa: SCB, lantbruksregistret.

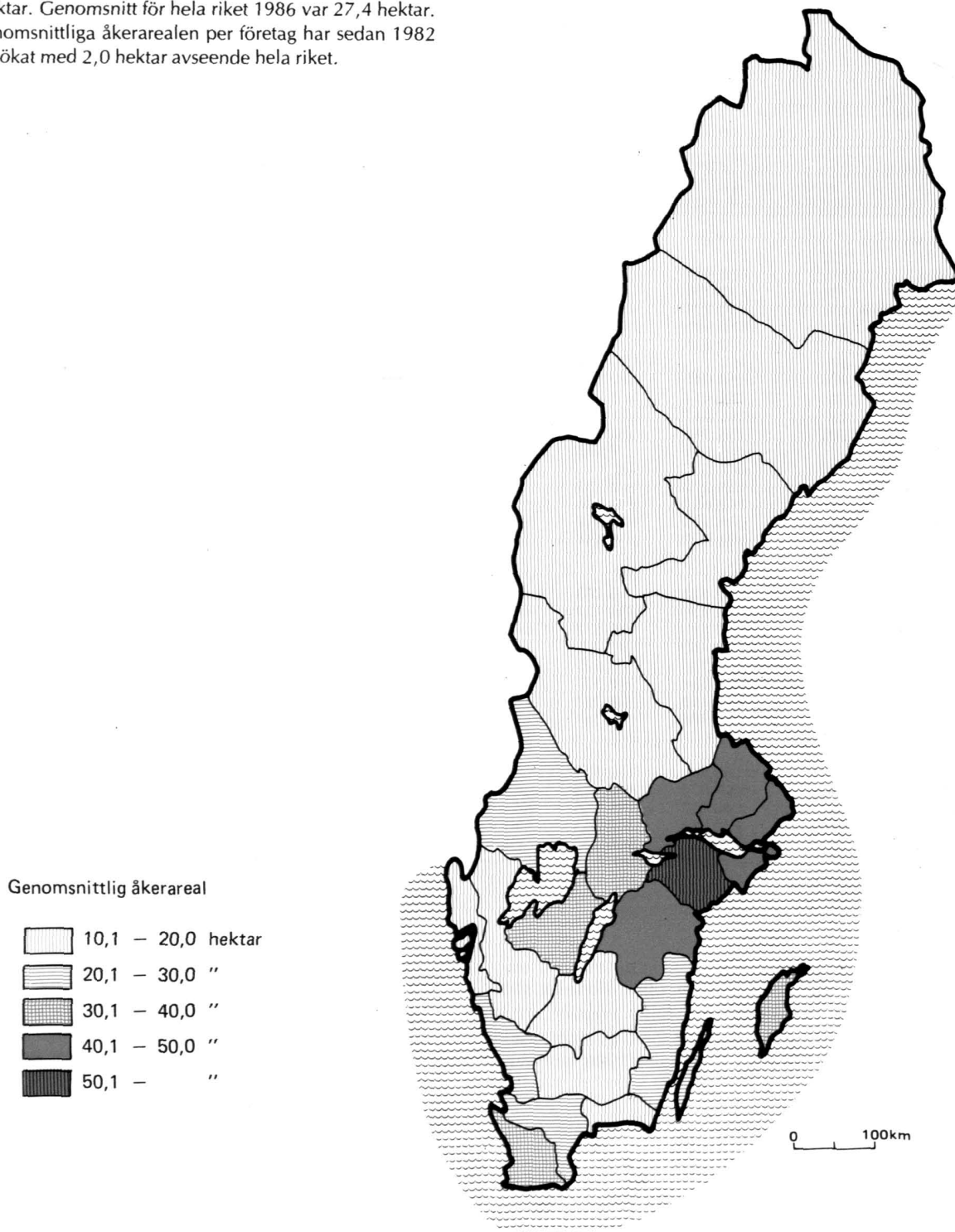
Förändringarna i åkerarealen inom olika storleksgrupper under den senaste femårsperioden följer ungefär samma mönster som förändringarna i antalet företag i motsvarande storleksgrupper. Av den totala åkerarealen 1986, som var ca

2,9 miljoner hektar, svarade företag med mer än 50 hektar åkermark för ca 1,3 miljoner hektar, dvs 48 %. Motsvarande andel av antalet företag var 14 %. Malmöhus län följt av Skaraborgs län hade 1986 de största åkerarealerna i landet.

I figur 2.5 redovisas den genomsnittliga arealen åkermark per företag 1986. De högsta värdena noteras för Södermanlands län med 56,8 hektar, Stockholms län med 48,6, Östergötland med 47,9 och Västmanland med 47,5 hektar. Lägst ligger Jämtlands län och Kronobergs län med 14,1 hektar respektive 14,4 hektar. Genomsnitt för hela riket 1986 var 27,4 hektar. Den genomsnittliga åkerarealen per företag har sedan 1982 därmed ökat med 2,0 hektar avseende hela riket.

Figur 2.5 Genomsnittliga arealer åker per företag inom län 1986

Average areas of arable land per holding in 1986. Counties

Tabell 2.6 visar storleksgrupperingen av jordbruksföretag med mer än 100 hektar åker.

1986 har ca 80 % av dessa företag en åkerareal mellan 100 och 200 hektar. I Skånelänen finns sammanlagt 48 företag som har över 500 hektar åkermark. I resten av landet finns allt som allt 36 företag i den storleksklassen.

Tabell 2.6 Antal företag med mer än 100 hektar åkermark efter storleksgrupp 1986

Number of holdings with more than 100 hectares of arable land in different size groups in 1986

Område	Storleksgrupp, hektar åkermark					Summa
	100,1 – 200,0	200,1 – 300,0	300,1 – 400,0	400,1 – 500,0	Över 500,0	
<i>Län</i>						
Stockholms	175	36	18	7	1	237
Uppsala	219	41	8	1	6	275
Södermanlands	265	53	19	6	8	351
Östergötlands	389	54	12	3	8	466
Jönköpings	33	3	–	–	–	36
Kronobergs	10	2	–	–	–	12
Kalmar	101	21	6	–	1	129
Gotlands	67	6	2	–	1	76
Blekinge	20	4	–	1	–	25
Kristianstads	159	29	7	3	10	208
Malmöhus	328	67	17	20	38	470
Hallands	69	12	3	5	1	90
Göteborgs o Bohus	16	2	1	–	–	19
Älvsborgs	80	12	–	1	1	94
Skaraborgs	326	47	14	4	6	397
Värmlands	148	15	3	1	–	167
Örebro	155	33	10	1	1	200
Västmanlands	188	25	14	5	2	234
Kopparbergs	30	–	2	–	–	32
Gävleborgs	21	2	–	–	–	23
Västernorrlands	20	1	–	–	–	21
Jämtlands	10	–	–	–	–	10
Västerbottens	27	–	–	–	–	27
Norrbottens	21	1	–	–	–	22
<i>Produktionsområden</i>						
Götalands södra slättbygder	399	77	14	18	39	547
» mellanbygder	272	51	17	10	12	362
» norra slättbygder	665	96	26	6	12	805
Svealands slättbygder	1 082	189	67	20	16	1 374
Götalands skogsbygder	212	29	5	2	1	249
Mellersta Sveriges skogsbygder	147	21	7	2	4	181
Nedre Norrland	51	2	–	–	–	53
Övre Norrland	49	1	–	–	–	50
<i>Hela riket</i>						
1986	2 877	466	136	58	84	3 621
1985	2 780	463	128	58	83	3 512
1984	2 728	453	125	57	83	3 446
1983	2 669	453	122	61	83	3 388
1982	2 634	435	127	62	83	3 341

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Tabell 2.7 Antal företag efter företagarekategori 1986
Number of holdings for different categories of holder in 1986

Område; storleksgrupp	Antal företag brukade av							Summa
	Enskild person	Enkelt bolag	Dödsbo	Aktiebolag	Staten	Kommun och allmänning	Övriga	
<i>Län</i>								
Stockholms	1 493	371	34	22	5	6	60	1 991
Uppsala	2 590	738	45	20	6	1	33	3 433
Södermanlands	1 799	576	28	35	1	2	39	2 480
Östergötlands	3 491	980	37	35	2	3	29	4 577
Jonkopings	4 375	975	100	12	2	3	29	5 496
Kronobergs	3 341	593	76	10	2	1	19	4 042
Kalmar	3 867	826	62	18	4	2	18	4 797
Gotlands	2 042	329	33	3	2	1	37	2 447
Blekinge	1 639	264	31	8	1	1	11	1 955
Kristianstads	5 784	790	91	43	5	6	94	6 813
Malmöhus	6 305	840	96	94	9	6	85	7 435
Hallands	4 459	890	90	31	2	4	55	5 531
Göteborgs o Bohus	3 501	567	111	10	1	5	42	4 237
Älvsborgs	6 781	1 456	184	15	3	2	54	8 495
Skaraborgs	6 491	1 631	96	31	8	2	68	8 327
Värmlands	4 359	1 036	201	21	2	2	11	5 632
Örebro	2 504	525	56	28	2	2	34	3 151
Västmanlands	2 147	554	34	16	1	5	34	2 791
Kopparbergs	2 631	558	141	5	1	4	13	3 353
Gävleborgs	3 374	544	89	15	4	2	29	4 057
Västernorrlands	3 297	673	128	6	—	2	55	4 161
Jämtlands	2 516	616	107	3	2	1	33	3 278
Västerbottens	4 140	903	108	5	5	1	22	5 184
Norrbottnens	2 013	505	66	7	4	3	18	2 616
<i>Produktionsområden</i>								
Götalands södra slättbygder	7 219	1 108	103	106	9	10	128	8 683
» mellanbygder	8 378	1 323	124	63	8	5	114	10 015
» norra slättbygder	9 446	2 342	141	57	11	6	97	12 100
Svealands slättbygder	10 630	2 835	190	123	15	17	185	13 995
Götalands skogsbygder	25 640	4 999	598	79	13	15	186	31 530
Mellersta Sveriges skogsbygder	7 824	1 710	314	31	6	4	51	9 940
Nedre Norrland	9 009	1 836	355	21	3	6	115	11 345
Övre Norrland	6 793	1 587	219	13	9	4	46	8 671
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>								
2,1 – 5,0	14 226	2 269	694	37	2	6	64	17 298
5,1 – 10,0	17 580	3 025	601	41	6	3	87	21 343
10,1 – 20,0	19 706	3 345	425	44	14	2	128	23 664
20,1 – 30,0	11 451	2 193	140	42	11	6	98	13 941
30,1 – 50,0	12 117	2 938	104	54	8	3	141	15 365
50,1 – 100,0	7 803	2 880	66	67	15	8	208	11 047
Över 100,0	2 056	1 090	14	208	18	39	196	3 621
<i>Hela riket</i>								
1986	84 939	17 740	2 044	493	74	67	922	106 279
1985	87 633	17 600	2 320	463	77	68	868	109 029
1984	90 259	17 479	2 415	436	77	63	852	111 581
1983	92 580	17 431	2 555	420	80	59	763	113 888
1982	95 333	17 179	2 576	417	85	55	705	116 350

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Som framgår av tabell 2.7 svarar företagarekategorierna Enskild person och Enkelt bolag för den helt dominerande delen av brukandet, ca 97 %. Några större förskjutningar mellan bruksformerna kan inte noteras under den senaste femårsperioden. Bruksformen Enkelt bolag tycks dock bli vanligare och 1986 förekommer den vid ca 17 % av företagen.

Mellan 1985 och 1986 har det totala antalet företag minskat med 2 750. Den minskningen ligger hos enskilda personer och dödsbon. Övriga kategorier utom stat och kommun har ökat något under samma tid.

Tabell 2.8 Åkerarealen efter företagarekategori 1986. Hektar
Area of arable land for different categories of holder in 1986. Hectares

Område; storleksgrupp	Åkerareal i hektar brukad av							Summa
	Enskild person	Enkelt bolag	Dödsbo	Aktiebolag	Staten	Kommun och allmänning	Övriga	
<i>Län</i>								
Stockholms	64 657	20 636	904	3 551	1 037	678	5 261	96 724
Uppsala	106 088	45 031	1 238	3 227	1 347	206	3 276	160 413
Södermanlands	88 133	38 852	979	7 985	209	602	4 183	140 943
Östergötlands	148 914	60 921	1 347	5 397	169	347	1 942	219 037
Jönköpings	70 321	21 242	743	700	90	285	1 145	94 526
Kronobergs	45 466	11 158	567	230	186	171	754	58 532
Kalmar	98 295	29 582	1 151	2 675	151	591	1 063	133 508
Gotlands	64 041	15 189	653	949	224	199	2 465	83 720
Blekinge	28 935	6 093	365	737	30	139	932	37 231
Kristianstads	142 491	24 325	1 849	5 455	290	605	6 744	181 759
Malmöhus	233 076	38 046	2 473	22 768	519	807	9 700	307 389
Hallands	90 486	24 356	1 203	4 165	97	720	3 226	124 253
Göteborgs o Bohus	55 271	11 783	945	266	21	270	1 549	70 105
Älvsborgs	116 936	35 809	1 863	1 743	149	285	2 943	159 728
Skaraborgs	197 446	72 021	1 991	6 288	683	484	5 695	284 608
Värmlands	87 921	29 333	2 222	2 363	165	245	513	122 762
Örebro	84 141	23 008	828	5 307	69	430	2 449	116 232
Västmanlands	90 295	32 958	1 009	2 861	1 231	746	3 558	132 658
Kopparbergs	49 987	12 771	1 098	620	22	493	669	65 660
Gävleborgs	62 581	11 850	1 007	961	130	191	1 227	77 947
Västernorrlands	46 433	13 099	1 011	267	–	143	1 290	62 243
Jämtlands	33 543	10 459	808	34	42	147	1 053	46 086
Västerbottens	65 480	18 187	940	141	385	171	823	86 127
Norrbottens	31 161	12 552	466	371	191	208	566	45 515
<i>Produktionsområden</i>								
Götalands södra slättbygder	261 857	51 103	2 960	23 761	548	1 914	12 564	354 707
» mellanbygder	251 515	53 342	2 597	11 254	556	656	9 764	329 684
» norra slättbygder	320 772	119 898	3 235	10 112	935	1 012	7 931	463 895
Svealands slättbygder	447 805	168 824	5 224	21 962	3 542	2 806	17 551	667 714
Götalands skogsbygder	423 234	113 530	5 845	5 725	570	1 321	7 149	557 374
Mellersta Sveriges skogsbygder	158 888	45 986	3 418	4 735	641	397	2 745	216 810
Nedre Norrland	135 820	34 023	2 763	997	67	678	3 688	178 036
Övre Norrland	102 207	32 555	1 618	515	578	379	1 634	139 486
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>								
2,1 – 5,0	54 056	8 777	2 593	144	6	23	244	65 843
5,1 – 10,0	134 321	23 083	4 490	308	45	18	666	162 931
10,1 – 20,0	293 138	49 967	6 170	691	207	38	1 965	352 176
20,1 – 30,0	285 457	55 298	3 464	1 065	262	155	2 462	348 163
30,1 – 50,0	472 748	116 442	3 951	2 198	301	133	5 655	601 428
50,1 – 100,0	525 600	201 462	4 551	4 829	1 112	574	14 994	753 122
Över 100,0	336 778	164 232	2 441	69 826	5 504	8 222	37 040	624 043
<i>Hela riket</i>								
1986	2 102 098	619 261	27 660	79 061	7 437	9 163	63 026	2 907 706
1985	2 138 114	601 790	32 844	73 301	7 750	8 922	58 831	2 921 552
1984	2 166 676	586 499	35 325	72 207	6 423	8 079	57 924	2 933 133
1983	2 190 913	575 088	36 261	71 639	6 672	7 316	52 771	2 940 660
1982	2 218 406	561 540	35 825	71 961	7 062	6 780	48 748	2 950 322

Källa: SCB, lantbruksregistret.

I tabell 2.8 redovisas åkerarealens fördelning efter företagarekategori. De noteringar som gjorts beträffande antal företag fördelade efter företagarekategori är giltiga också för åkerarealen.

Tabell 2.9 Antal företag efter storleksgrupp skogsmark¹ 1986. Hektar
Number of holdings in different size groups of forest land in 1986. Hectares

Avser företag med mer än 2,0 hektar åkermark.
 Figures refer to holdings of more than 2.0 hectares of arable land

Område; storleksgrupp	Antal företag inom storleksgrupp, hektar skogsmark								Summa
	0	0,1 – 5,0	5,1 – 25,0	25,1 – 50,0	50,1 – 100,0	100,1 – 200,0	200,1 – 400,0	Över 400,0	
<i>Län</i>									
Stockholms	704	86	444	321	254	124	34	24	1 991
Uppsala	1 031	218	889	651	444	148	36	16	3 433
Södermanlands	888	114	648	367	253	115	50	45	2 480
Östergötlands	1 955	316	913	538	484	258	85	28	4 577
Jönköpings	1 202	157	1 306	1 452	995	332	39	13	5 496
Kronobergs	683	163	1 036	1 091	725	280	52	12	4 042
Kalmar	1 403	308	728	846	903	463	122	24	4 797
Gotlands	488	184	774	519	330	132	18	2	2 447
Blekinge	310	133	522	479	342	136	31	2	1 955
Kristianstads	3 318	947	1 481	602	359	87	10	9	6 813
<i>Malmöhus</i>	6 034	775	401	123	58	23	6	15	7 435
Hallands	2 016	748	1 314	836	470	131	8	8	5 531
Göteborgs o Bohus	983	773	1 501	601	278	90	11	–	4 237
Älvsborgs	1 525	841	3 002	1 809	960	289	53	16	8 495
Skaraborgs	2 894	1 567	2 489	787	395	153	23	19	8 327
<i>Värmlands</i>	875	364	1 540	1 192	1 000	494	130	37	5 632
Örebro	784	337	990	504	308	142	56	30	3 151
Västmanlands	740	142	566	550	496	245	40	12	2 791
Kopparbergs	443	103	763	813	765	383	77	6	3 353
Gävleborgs	455	182	645	709	949	794	289	34	4 057
<i>Västernorrlands</i>	517	349	811	663	807	666	303	45	4 161
Jämtlands	385	146	524	496	632	639	371	85	3 278
Västerbottens	458	165	889	1 192	1 362	816	252	50	5 184
Norrbottens	267	92	291	416	607	588	301	54	2 616
<i>Produktionsområden</i>									
Götalands södra slättbygder	6 842	830	673	196	89	27	9	17	8 683
» mellanbygder	4 350	1 406	2 041	1 143	727	270	59	19	10 015
» norra slättbygder	4 311	2 220	3 690	1 108	496	208	42	25	12 100
Svealands slättbygder	4 038	913	3 599	2 452	1 830	814	229	120	13 995
Götalands skogsbygder	6 846	2 353	8 586	6 880	4 722	1 751	313	79	31 530
Mellersta Sveriges skogsbygder	1 743	529	2 533	2 161	1 825	889	219	41	9 940
Nedre Norrland	1 357	673	2 061	1 892	2 348	1 992	872	150	11 345
Övre Norrland	871	286	1 284	1 725	2 139	1 577	654	135	8 671
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>									
2,1 – 5,0	4 098	2 535	5 167	2 747	1 641	815	252	43	17 298
5,1 – 10,0	4 817	1 970	5 929	4 077	2 856	1 239	392	63	21 343
10,1 – 20,0	6 503	1 932	5 626	4 193	3 312	1 585	443	70	23 664
20,1 – 30,0	4 247	1 058	2 867	2 304	2 015	1 071	328	51	13 941
30,1 – 50,0	5 141	983	2 800	2 439	2 263	1 289	386	64	15 365
50,1 – 100,0	4 078	593	1 709	1 476	1 642	1 115	361	73	11 047
Över 100,0	1 474	139	369	321	447	414	235	222	3 621
<i>Hela riket</i>									
1986	30 358	9 210	24 467	17 557	14 176	7 528	2 397	586	106 279
1985	31 271	9 481	25 269	18 041	14 421	7 563	2 391	592	109 029
1984	32 133	9 772	26 083	18 488	14 624	7 548	2 355	578	111 581
1983	32 707	10 093	26 891	18 939	14 772	7 582	2 329	575	113 888
1982	33 330	10 444	27 686	19 408	14 982	7 593	2 327	580	116 350

1) Sveriges totala skogsmarksareal redovisas i tabellerna 2.11 och 2.12.

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Av tabell 2.9 framgår att skogsmark 1986 redovisades vid över 70 % av företagen med mer än 2,0 hektar åkermark. Regionalt förelåg stora skillnader. I Götalands södra slättbygder redovisades skogsmark av endast ca 21 % av företagen medan motsvarande siffra för Övre Norrland var nära 90 %.

Sett över hela riket är det bland olika storleksgrupper åkermark vanligast att man har skogsmark i gruppen 5,1–10,0 hektar. I den gruppen har 1986 drygt 77 % av företagen redovisat skogsmark. Man kan också notera att stort skogsmarksinnehav är relativt vanligt vid företag med stora åkerarealer.

Tabell 2.10 Skogsmarksarealen¹ efter storleksgrupp 1986. Hektar
Area of forest land in different size groups of forest land in 1986. Hectares

Avser företag med mer än 2,0 hektar åkermark.
Figures refer to holdings of more than 2.0 hectares of arable land.

Område; storleksgrupp	Areal skogsmark inom storleksgrupp, hektar skogsmark							Summa
	0,1 – 5,0	5,1 – 25,0	25,1 – 50,0	50,1 – 100,0	100,1 – 200,0	200,1 – 400,0	Över 400,0	
<i>Län</i>								
Stockholms	283	6 762	12 103	18 313	16 724	8 917	25 556	88 658
Uppsala	721	13 281	24 149	30 869	19 628	9 989	31 118	129 755
Södermanlands	388	9 809	13 488	17 932	15 783	13 162	59 787	130 349
Östergötlands	945	13 404	20 104	34 839	35 476	22 950	41 600	169 318
Jönköpings	500	21 475	53 690	69 617	43 810	10 888	12 062	212 042
Kronobergs	508	17 055	40 076	51 739	36 685	13 166	9 793	169 022
Kalmar	844	11 330	32 155	65 512	63 904	32 340	26 104	232 189
Gotlands	615	11 649	19 375	23 315	18 287	4 502	1 002	78 745
Blekinge	436	8 070	17 790	24 181	17 461	8 373	1 340	77 651
Kristianstads	2 330	19 864	21 770	24 756	11 251	2 630	20 106	102 707
Malmöhus	1 618	4 809	4 185	3 797	2 966	1 527	14 057	32 959
Hallands	2 040	19 012	30 618	32 822	16 684	2 037	7 410	110 623
Göteborgs o Bohus	2 257	20 190	21 942	19 541	12 057	3 101	–	79 088
Älvsborgs	2 541	44 518	65 966	67 471	38 138	13 542	19 231	251 407
Skaraborgs	4 349	32 864	28 300	27 815	21 020	6 134	16 664	137 146
Värmlands	1 128	23 402	43 893	71 335	66 925	34 211	23 146	264 040
Örebro	1 017	14 164	18 287	21 950	19 648	14 201	52 184	141 451
Västmanlands	478	8 594	20 472	36 076	33 430	11 211	8 635	118 896
Kopparbergs	345	12 190	30 138	54 569	52 628	19 302	3 428	172 600
Gävleborgs	536	10 019	26 785	70 034	111 058	75 821	18 851	313 104
Västernorrlands	993	12 261	24 999	59 603	95 952	81 627	25 411	300 846
Jämtlands	398	7 962	18 622	47 297	91 469	101 014	54 956	321 718
Västerbottens	500	14 649	45 072	99 292	113 285	67 394	29 492	369 684
Norrbottens	263	4 825	16 128	44 907	85 312	82 497	29 638	263 570
<i>Produktionsområden</i>								
Götalands södra slättbygder	1 879	8 240	6 420	5 395	2 847	1 599	9 886	36 266
» mellanbygder	3 508	28 875	41 951	50 979	36 022	14 250	32 529	208 114
» norra slättbygder	6 209	48 589	39 423	34 266	26 818	10 216	22 837	188 358
Svealands slättbygder	2 942	53 403	90 386	129 754	110 029	61 291	140 531	588 336
Götalands skogsbygder	7 051	131 103	254 924	335 750	235 091	85 901	92 569	1 142 389
Mellersta Sveriges skogsbygder	1 688	39 326	80 253	130 699	121 471	56 624	65 440	495 501
Nedre Norrland	1 915	31 457	71 081	173 612	283 104	232 519	84 439	878 127
Övre Norrland	841	21 165	65 669	157 127	224 199	178 136	83 340	730 477
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>								
2,1 – 5,0	7 202	73 744	100 223	115 905	112 083	68 406	27 252	504 815
5,1 – 10,0	5 755	87 335	149 228	202 837	170 163	104 395	34 817	754 530
10,1 – 20,0	5 425	83 465	155 844	237 793	217 138	117 598	36 848	854 111
20,1 – 30,0	2 956	43 463	85 330	144 524	147 085	85 952	29 037	538 347
30,1 – 50,0	2 681	42 460	91 822	163 272	178 789	102 248	41 259	622 531
50,1 – 100,0	1 603	26 062	55 638	120 408	156 099	96 521	50 930	507 261
Över 100,0	411	5 629	12 022	32 843	58 224	65 416	311 428	485 973
<i>Hela riket</i>								
1986	26 033	362 158	650 107	1 017 582	1 039 581	640 536	531 571	4 267 568
1985	26 823	373 882	667 886	1 034 606	1 044 162	639 054	545 432	4 331 845
1984	27 708	386 014	684 450	1 048 362	1 042 278	630 926	537 440	4 357 178
1983	28 473	397 742	701 432	1 058 978	1 045 951	624 731	534 527	4 391 834
1982	29 397	409 261	718 312	1 073 262	1 047 466	624 226	555 887	4 457 811

1) Sveriges totala skogsmarksareal redovisas i tabellerna 2.11 och 2.12.

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Tabell 2.11 Antal företag, areal åkermark och areal skogsmark efter arealstorlekar 1981
Number of holdings, area of arable land and area of forest land in different size groups in 1981

Storleksgrupp, hektar skogsmark	Storleksgrupp, hektar åkermark							Summa över 2,0 hektar åkermark	Högst 2,0 hektar åkermark ¹	Samtliga företag
	2,1 – 5,0	5,1 – 10,0	10,1 – 20,0	20,1 – 30,0	30,1 – 50,0	50,1 – 100,0	Över 100,0			
Antal företag										
0	4 135	5 254	7 349	4 816	5 433	3 948	1 320	32 255	19 099	51 354
0,1 – 5,0	2 753	2 306	2 292	1 186	1 089	552	136	10 314	39 521	49 835
5,1 – 25,0	5 728	6 958	6 725	3 369	2 954	1 571	311	27 616	65 874	93 490
25,1 – 50,0	3 047	4 743	4 909	2 645	2 512	1 366	293	19 515	29 863	49 378
50,1 – 100,0	1 788	3 294	3 730	2 148	2 209	1 473	391	15 033	19 946	34 979
100,1 – 200,0	845	1 360	1 746	1 048	1 202	958	388	7 547	9 926	17 473
200,1 – 400,0	247	408	458	271	347	320	219	2 270	3 768	6 038
Över 400,0	45	74	67	46	61	67	226	586	1 995	2 581
Summa	18 588	24 397	27 276	15 529	15 807	10 255	3 284	115 136	189 992	305 128
Åkerareal, hektar										
0	15 453	40 467	110 605	120 637	213 334	269 072	225 046	994 614		
0,1 – 5,0	10 131	17 487	33 864	29 494	42 081	37 230	21 952	192 239		
5,1 – 25,0	21 600	52 562	99 130	83 680	114 358	104 974	46 446	522 750		
25,1 – 50,0	11 948	36 187	72 806	65 844	98 051	90 391	45 604	420 831		
50,1 – 100,0	6 987	25 474	55 063	53 391	86 174	99 621	60 822	387 532		
100,1 – 200,0	3 218	10 456	26 124	26 233	47 147	66 387	63 786	243 351		
200,1 – 400,0	956	3 128	6 704	6 741	13 564	22 383	42 275	95 751		
Över 400,0	178	562	997	1 147	2 453	4 855	70 618	80 810		
Summa	70 471	186 323	405 293	387 167	617 162	694 913	576 549	2 937 878		
Skogsmarksareal, hektar										
0,1 – 5,0	7 717	6 655	6 422	3 288	2 945	1 518	399	28 944	116 958	145 902
5,1 – 25,0	82 116	102 397	100 209	50 704	44 593	24 292	4 850	409 161	891 210	1 300 371
25,1 – 50,0	111 512	173 758	182 691	98 534	93 871	51 396	10 885	722 647	1 087 267	1 809 914
50,1 – 100,0	126 104	233 336	267 640	154 233	159 015	107 661	29 017	1 077 006	1 409 042	2 486 048
100,1 – 200,0	115 527	186 890	239 746	143 749	164 988	134 490	54 996	1 040 386	1 376 101	2 416 487
200,1 – 400,0	66 972	108 073	121 846	71 676	91 396	86 512	60 906	607 381	1 023 766	1 631 147
Över 400,0	25 490	48 154	36 595	27 174	37 746	51 640	332 209	559 008	12 393 358	12 952 366
Summa	535 438	859 263	955 149	549 358	594 554	457 509	493 262	4 444 533	18 297 702	22 742 235

1) Uppgifter om areal åkermark ej framtagna för företag med högst 2,0 hektar åkermark.

Källa: SCB, lantbruksräkningen 1981.

Tabell 2.12 Skogsmarksarealen efter företagarekategori 1981. Hektar
Area of forest land for different categories of holder in 1981. Hectares

Område	Enskild person	Enkelt bolag	Dödsbo	Aktiebolag	Staten	Kommun och allmänning	Kyrkan	Andra kategorier	Summa
<i>Län</i>									
Stockholms	102 276	40 373	15 675	31 242	25 831	41 135	6 711	23 171	286 414
Uppsala	123 724	35 374	9 782	156 332	32 999	6 463	11 115	23 837	399 626
Södermanlands	165 572	24 779	15 307	50 222	34 232	14 216	7 372	25 285	336 985
Östergötlands	203 960	130 987	20 072	115 324	58 383	10 928	12 894	46 381	598 929
Jönköpings	323 370	148 984	29 870	27 335	54 994	15 688	19 762	9 834	629 837
Kronobergs	290 079	115 142	25 176	60 757	37 922	13 265	19 434	4 192	565 967
Kalmar	325 100	183 145	29 912	60 215	76 443	16 816	14 303	7 283	713 217
Gotlands	89 032	16 074	4 927	6 180	7 773	1 191	6 050	2 601	133 828
Blekinge	115 184	34 041	7 562	12 865	5 868	6 344	2 053	609	184 526
Kristianstads	160 838	39 302	11 172	16 943	23 331	5 221	6 269	8 111	271 187
Malmöhus	34 071	10 418	1 383	11 365	6 313	6 323	1 612	2 370	73 855
Hallands	147 719	49 425	12 787	11 064	16 717	8 491	7 595	3 473	257 271
Göteborgs o Bohus	99 098	24 018	9 970	7 931	12 449	13 538	3 708	4 213	174 925
Älvsborgs	341 706	133 235	37 831	48 617	37 619	21 012	15 819	19 657	655 496
Skaraborgs	160 638	61 641	11 920	19 134	46 004	6 798	16 697	12 687	335 519
Värmlands	404 360	231 267	69 182	480 802	41 976	24 326	35 496	11 420	1 298 829
Örebro	143 291	59 209	10 243	156 080	149 450	10 808	15 094	19 676	563 851
Västmanlands	126 231	46 645	9 877	63 098	96 212	13 156	9 282	16 205	380 706
Kopparbergs	436 341	201 092	129 860	658 683	264 604	26 347	18 040	206 911	1 941 878
Gävleborgs	427 705	142 355	37 040	628 088	107 027	22 709	26 076	49 257	1 440 257
Västernorrlands	490 289	170 491	60 368	764 301	117 863	19 180	23 546	19 604	1 665 642
Jämtlands	610 620	335 664	114 914	1 268 342	286 051	23 057	44 396	20 726	2 703 770
Västerbottens	772 643	341 787	79 183	775 453	986 699	29 313	17 578	125 356	3 128 012
Norrbottens	664 934	332 796	128 857	433 349	2 084 653	17 404	14 515	325 200	4 001 708
<i>Produktionsområden</i>									
Götalands södra slättbygder	37 965	10 404	3 283	8 044	4 695	2 895	1 522	1 759	70 567
» mellanbygder	234 440	61 885	13 048	34 726	31 452	10 033	12 323	5 710	403 617
» norra slättbygder	209 283	83 132	15 176	21 681	40 430	14 510	16 134	19 459	419 805
Svealands slättbygder	635 826	198 982	60 383	298 048	150 395	87 447	38 448	90 192	1 559 721
Götalands skogsbygder	1 693 016	729 461	153 354	255 687	263 229	93 864	88 697	71 177	3 348 485
Mellersta Sveriges skogsbygder	706 033	283 544	91 785	842 448	345 254	42 745	51 503	64 172	2 427 484
Nedre Norrland	1 545 403	709 231	266 753	2 469 098	346 956	63 502	93 333	177 011	5 671 287
Övre Norrland	1 696 815	831 605	279 088	1 933 990	3 429 002	58 733	53 457	558 579	8 841 269
<i>Hela riket</i>	6 758 781	2 908 244	882 870	5 863 722	4 611 413	373 729	355 417	988 059	22 742 235

Källa: SCB, lantbruksräkningen.

Av tabell 2.12 framgår skogsmarksarealens fördelning på företagarekategorier 1981.

Fördelningen av den privata skogsmarken mellan kategorierna enskild person, enkelt bolag och dödsbo skiljer sig inte särskilt mycket mellan olika delar av landet. Andelen skogsmark som ägs av dödsbo är störst i Kopparbergs, Jämtlands och Norrbottens län.

I södra och mellersta Sverige är största delen av skogsmarken privatägd. I södra Norrland har aktiebolagen sin största utbredning medan staten har den största andelen av skogsmarken endast i Norrbottens län.

Annan publicering

Uppgifter om företag, arealer och brukningsförhållanden publiceras årligen i SM serie J, senast 1983:6.1, 1983:6.2, 1984:4.1, 1984:4.2, J 30 SM 8501, J 10 SM 8501, J 30 SM 8601, J 10 SM 8601, J 30 SM 8701 och J 10 SM 8701.

Uppgifter från lantbruksräkningarna har publicerats i Lantbruksräkningen 1971, 1976 och 1981.

Företagens driftsinriktning

Uppgifter om jordbruksföretagens driftsinriktning och arbetsbehov publiceras löpande fr o m LBR 1984. Dessa uppgifter – typologidata, se faktarutan här nedan – belyser graden av specialisering inom jordbruket. De ger också genom företags arbetsbehov ett nytt mått på företagens storlek. Till skillnad mot det traditionella måttet, åkerarealen, tar dessa mått hänsyn också till antalet husdjur på företaget och till vilka grödor som odlas.

Resultat

Som framgår av tabell 2.13 är det svenska jordbruket relativt specialiserat. Ungefär 16 500 företag är växtodlingsföretag (de flesta av dessa är jordbruksväxtodlare), 48 000 är husdjursföretag (där nötkreaturföretagen dominerar) och endast ca 10 000 blandföretag med övervikt för husdjursskötsel.

Typologin ger möjlighet att ta fram också mer detaljerade driftsinriktningar. Av dessa uppgifter framgår t ex att mjölkkor dominerar klart inom nötkreatursföretagen (ca 31 000 mjölkföretag finns i Sverige) och att svinföretagen är vanligast av företagen med övriga husdjur (ca 2 300).

Närmare 35 000 jordbruksföretag klassificeras som småbruk, vilket innebär att de har ett arbetsbehov under 400 standardtimmar. Dessa företag – ca 32 % av samtliga jordbruksföretag – torde spela mycket liten roll för brukarens försörjning.

Tabell 2.13 Antal företag efter driftsinriktning 1985
Number of holdings by type of farming in 1985

Driftsinriktning	Antal företag
Jordbruksväxter	14 067
Trädgårdsväxter	1 620
Växtodling, blandat	767
<i>Summa växtodling</i>	<i>16 454</i>
Nötkreatur	39 437
Andra husdjur	3 988
Husdjursskötsel, blandat	4 499
<i>Summa husdjursskötsel</i>	<i>47 924</i>
Blandat jordbruk, mest växtodling	4 059
Blandat jordbruk, mest husdjursskötsel	6 241
<i>Summa blandat jordbruk</i>	<i>10 300</i>
Småbruk ¹	34 666
<i>Summa</i>	<i>109 344²</i>

1) Företag med arbetsbehov under 400 standardtimmar.

2) Innefattar företag med minst 2,1 hektar åkermark, betydande trädgårdssodling eller stora djurbesättningar.

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Typologidata

Typologidata är samlingsnamnet för data om jordbruksföretagens

- driftsinriktning
- arbetsbehov i jordbruket
- arbetsbehov i skogsbruket
- skogsbrukets betydelse för företaget.

Typologidata får man inte genom direkt datainsamling, utan genom att utnyttja sådana uppgifter om jordbruksföretagen som redan finns i lantbruksregistret, dvs arealer, grödor och husdjur. På basis av dessa uppgifter, och med utnyttjande av standardtal som speglar arbetsbehovet för varje hektar av olika grödor respektive varje husdjur får man en bild av dels företagets totala arbetsbe-

hov, dels av hur detta arbetsbehov fördelas på olika driftsgrenar. Man skall vid tolkningen av typologidata komma ihåg att användningen av standardtal innebär en standardisering som bygger på genomsnittsvärden – för det enskilda företaget kan t ex arbetsbehovet vara större eller mindre beroende på bl a mekaniseringsgrad.

För att hänföras till en viss driftsinriktningsklass krävs att minst två tredjedelar av företagets arbetsbehov hänför sig till motsvarande driftsgren. Så har t ex ett mjölkföretag minst 67 % av arbetsbehovet inom mjölkproduktionen.

Typologidata tas fram med hjälp av klassystem för olika driftsinriktningar, normtid för olika grödor och husdjur, regler för koppling mellan gröda/husdjur och driftsgrenar m m. Dessa moment beskrivs i bl a J 30 SM 8603, se vidare under Annan publicering.

Som framgår av tabell 2.14 är skillnaden i driftsinriktning stor mellan olika delar av landet. I norra Sverige – nedt om Kopparbergs län – är nästan hälften av jordbruken småbruk, medan övriga företag är husdjursföretag. Den allra högsta andelen småbruk finns dock i Värmland.

I Svealand och norra Götaland finns en tämligen homogen grupp län – Stockholms, Uppsala, Södermanlands, Västmanlands, Örebro och Östergötlands län – med hög andel växtodlingsföretag och få småbruk. Även Skaraborgs län liknar denna grupp, medan Göteborgs och Bohus län och Älvsborgs län snarare liknar länen i norra Sverige.

I södra Sverige finns å ena sidan län som Malmöhus län, med en hög andel växtodlingsföretag och landets lägsta andel småbruk. Å andra sidan finns också skogslän som Jönköpings och Kronobergs län, med mycket hög andel husdjursföretag, obetydlig andel växtodlings- och blandföretag men i jämförelse med grannlänen hög andel småbruk. Övriga län i södra Sverige intar en mellanställning.

Tabell 2.14 Andelen företag efter driftsinriktning länsvis 1985
Percentage of holdings by type of farming and county in 1985

Län	Andel med resp driftsinriktning, procent				Totalt %	Antal
	Växtodling	Husdjurskötsel	Blandat jordbruk	Småbruk		
Stockholms	33	31	12	24	100	(2 039)
Uppsala	31	35	15	19	100	(3 525)
Södermanlands	28	40	13	19	100	(2 539)
Östergötlands	28	42	14	16	100	(4 734)
Jönköpings	3	67	3	27	100	(5 701)
Kronobergs	3	62	3	32	100	(4 176)
Kalmar	9	63	7	21	100	(4 946)
Gotlands	12	53	16	19	100	(2 519)
Blekinge	12	49	13	26	100	(2 027)
Kristianstads	17	50	15	18	100	(7 024)
Malmöhus	34	31	21	14	100	(7 654)
Hallands	8	58	11	23	100	(5 670)
Göteborgs o Bohus	7	44	7	42	100	(4 371)
Älvsborgs	8	47	6	39	100	(8 741)
Skaraborgs	21	39	13	27	100	(8 542)
Värmlands	14	26	7	53	100	(5 764)
Örebro	28	30	10	32	100	(3 268)
Västmanlands	41	24	14	21	100	(2 848)
Kopparbergs	10	36	6	48	100	(3 448)
Gävleborgs	9	38	6	47	100	(4 169)
Västernorrlands	4	41	4	51	100	(4 296)
Jämtlands	4	43	3	50	100	(3 339)
Västerbottens	4	45	3	48	100	(5 323)
Norrbottnens	9	37	3	51	100	(2 681)
Hela riket	15	44	9	32	100	(109 344)

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Antal företag i tusental

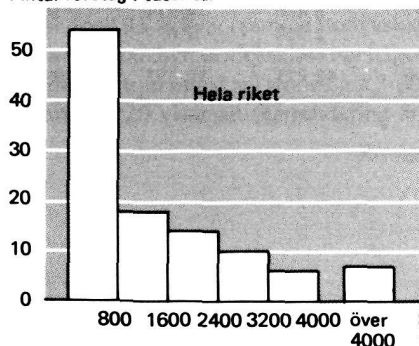
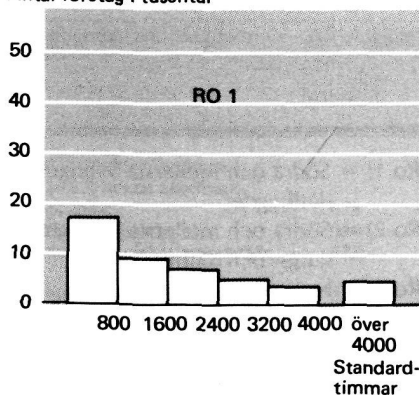

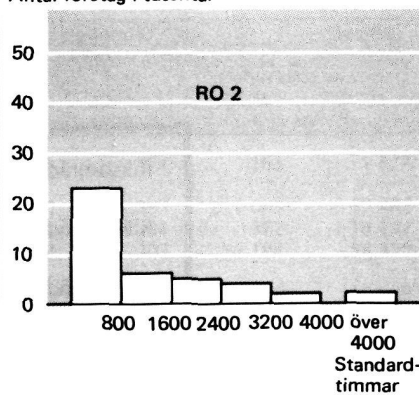
Diagram 2.15 Jordbruksföretagens fördelning efter arbetsbehov i jordbruket 1985

Distribution of holdings by labour requirement in agriculture in 1985

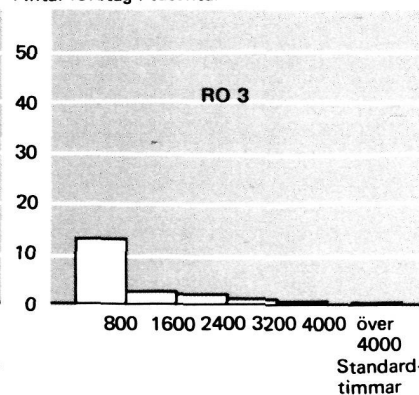
Antal företag i tusental

Antal företag i tusental

Antal företag i tusental

Företagens arbetsbehov

Som framgår av diagram 2.15 och tabell 2.16 har nästan hälften av de svenska jordbruksföretagen, 54 000, ett arbetsbehov under 800 standardtimmar. Även med hänsyn tagen till att verklig arbetstid inte är detsamma som standardiserat arbetsbehov kan dessa företag endast anses utgöra deltid jordbruk.

Om man sätter gränsen för heltidsjordbrukare vid 1 600 standardtimmar får man antalet heltidsjordbruk till ca 38 000. Endast ca 7 100 företag är så stora, över 4 000 standardtimmar, att lejt arbete kan antas spela någon större roll på företaget.

Skillnaderna mellan olika delar av landet är stora. Andelen jordbruksföretag med mer än 1 600 standardtimmar är t ex 43 % i riksområde 1 jämfört med 31 % i riksområde 2 och 22 % i riksområde 3. Också skillnader mellan företag med olika driftsinriktning är stora. Husdjursföretagen uppvisar många företag med arbetsbehov över 1 600 timmar, medan förhållandet är det motsatta för växtodlingsföretagen (som dock har större säsongvariation över året).

Arbetsbehovet i skogsbruket

Arbetsbehovet i skogsbruket framgår av tabell 2.17. Vid tolkningen av denna tabell måste man komma ihåg att arbetsåtgången i skogsbruket varierar mycket från år till år samt att mycket av arbetsuppgifterna i skogen lejs ut och alltså inte utförs av jordbruksföretagets egen arbetskraft.

Av tabellen framgår att skogsbruket har en relativt liten betydelse för de flesta svenska jordbruksföretagen. 400 standardtimmar eller mer i skogsbruket – vilket motsvarar ungefär 50 hektar skog i Svealand uppnås således av endast 22 % av de svenska jordbruksföretagen, dvs ca 24 000 företag.

Skillnaderna mellan de olika delarna av landet är som synes stora. I riksområde 1 är t ex andelen jordbruksföretag med minst 400 timmars arbetsbehov i skogen så lågt som 11 %. I riksområde 2 har 27 % ett arbetsbehov av minst 400 timmar i skogen och i riksområde 3 ligger 36 % av företagen över denna gräns.

Annan publicering

Rapporter från lantbrukets företagsregister 1985. Jordbruksföretagens driftsinriktning den 13 juni 1985. Typologidata. SCB. J 30 SM 8603.

Tabell 2.16 Antal företag efter driftsinriktning och arbetsbehov i jordbruket 1985

Number of holdings by type of farming and labour requirement in agriculture in 1985

Arbetsbehov (standardtimmar)	Driftsinriktning		Blandat jordbruk	Småbruk	Samtliga
	Växt- odling	Hus- djurs- skötsel			
– 799	7 153	8 837	3 239	34 666	53 895
800–1 599	4 879	9 580	3 060	–	17 519
1 600–2 399	1 910	10 295	1 906	–	14 111
2 400–3 199	945	8 676	999	–	10 620
3 200–3 999	478	5 139	509	–	6 126
4 000–	1 089	5 397	587	–	7 073
Samtliga	16 454	47 924	10 300	34 666	109 344

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Tabell 2.17 Antal företag efter arbetsbehovet i skogsbruket vid jordbruksföretag 1985

Labour requirement in forestry at agricultural holdings in 1985

Arbetsbehov (standardtim.)	Riksområde ¹			Hela riket
	Ro 1	Ro 2	Ro 3	
–199	34 608	20 494	7 701	62 803
200–399	6 290	10 861	5 468	22 619
400–799	3 651	8 466	4 711	16 828
800–	1 467	2 950	2 677	7 094
Samtliga	46 016	42 771	20 557	109 344

1) Se faktaruta nedan.

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Riksområde 1 (Ro 1) = Södra och mellersta Sveriges slättbygder

Riksområde 2 (Ro 2) = Södra och mellersta Sveriges skogs- och dalbygder

Riksområde 3 (Ro 3) = Norra Sverige

Se också bilaga 2.

Förändringar i företagens struktur

Den årligen återkommande insamlingen av uppgifter till lantbruksregistret ger bl a underlag för att studera förändringar i företagen i olika avseenden.

I detta avsnitt redovisas förskjutningar mellan olika klasser av företag efter ägande- och arrendeförhållanden (brukningsform) och efter åkerarealens storlek samt orsakerna till dessa förskjutningar mellan 1985 och 1986. I kapitel 9 (tabell 9.12) redovisas förskjutningar mellan klasser av företag efter korrespektive suggbesättningarnas storlek.

Bearbetningen görs för företag med mer än 2 hektar åkermark (varav minst 0,3 hektar utnyttjad åkermark) ett av åren. De här presenterade tabellerna avser alltså företag med mer än 2 hektar åkermark 1985 och/eller 1986. Detta innebär att företag som minskar sin areal till högst 2,0 hektar åker betraktas som nedlagda medan företag som ökar sin areal till över 2,0 hektar åker räknas som nybildade.

Resultat

Av tabell 2.18 framgår att ca 4 300 företag lades ned mellan 1985 och 1986. Under samma period nybildades ca 1 600 företag, vilket gav en nettominskning om drygt 2 700 företag.

Tabell 2.19 ger en storleksgruppering efter åkerareal för såväl nedlagda företag (efter storleken året före nedläggningen, dvs 1985), nybildade företag (för 1986) som bestående företag (båda åren).

Av tabellen framgår att de flesta nedlagda företagen varit små. Samma tendens, men inte så markerad, finns bland de nybildade företagen. Av de bestående företagen (ca 106 000) ligger drygt 93 % kvar i samma storleksklass båda åren. Bland de företag som bytt storleksklass har något fler (ca 3 400) ökat i storlek än som minskat i storlek (ca 3 000).

Tabell 2.20 visar att utarrendering är den vanligaste or-

saken till att företag upphör (minskar sin åkerareal till noll). På motsvarande sätt är återlämnande av arrende eller utarrendering de vanligaste orsakerna till att företag minskar åkerarealen. Den vanligaste orsaken till att företag ökat sin andel är tillarrendering.

Jämförbarhet

Vid bearbetningen klassificeras företagen efter åkerarealens storlek enligt uppgifterna i ägoslagsredovisningen. I övrig statistik från lantbruksregistret görs denna klassificering efter uppgifterna i grödredovisningen (se bilaga 3). Mellan dessa arealuppgifter tillåts en mindre differens. Genom att uppgifterna i ägoslagsredovisningen används, elimineras effekten av en del smärre "skenförändringar" mellan åren i åkerarealens storlek, som beror på att jordbrukarna ej alltid lämnar exakt samma uppgifter om grödarealens storlek två på varandra följande år, även om arealen i realiteten skulle vara oförändrad.

Klassificeringen av företagen efter brukningsform görs enligt ägande- och arrendeförhållanden på fastigheter med åkermark inom företaget. Klassificeringen i övrig statistik från lantbruksregistret baseras däremot på samtliga fastigheter som ingår i företaget.

Nämnda skillnader i bearbetningsmetoder medför, att här redovisade uppgifter om antal företag efter brukningsform respektive storleksgrupp skiljer sig något från motsvarande uppgifter i övrig statistik från lantbruksregistret.

Annan publicering

Uppgifter om förändringar i jordbruksföretagen redovisas årligen i SM serie J, senast 1982:7.2, 1983:6.4, 1984:4.5, J 30 SM 8502, J 30 SM 8602 och J 30 SM 8702.

Tabell 2.18 Antal företag efter brukningsform 1985 och 1986
Number of holdings by type of holding in 1985 and 1986

Storleksgrupp, brukningsform år 1985	Storleksgrupp, brukningsform år 1986				Summa
	Högst 2,0 hektar åkermark	Mer än 2,0 hektar åkermark Helt ägda	Helt arren- derade	Delvis ägda, delvis arrenderade	
Högst 2,0 hektar åkermark	— ¹	940	474	163	1 577 ¹
Mer än 2,0 hektar åkermark					
Helt ägda	2 674	48 408	397	1 003	52 482
Helt arrenderade	1 034	394	16 391	372	18 191
Delvis ägda, delvis arrenderade	578	1 332	305	36 184	38 399
Summa	4 286 ¹	51 074	17 567	37 722	110 649 ¹

1) Uppgift saknas eller ej total.

Källa: SCB, lantbruksregistret 1985 och 1986 (totalundersökningar).

Tabell 2.19 Antal företag efter åkerarealens storlek år 1985 och 1986
Number of holdings by size groups of arable land in 1985 and 1986

Storleksgrupp, hektar åkermark år 1985	Storleksgrupp, hektar åkermark 1986								Summa
	0,0 – 2,0	2,1 – 5,0	5,1 – 10,0	10,1 – 20,0	20,1 – 30,0	30,1 – 50,0	50,1 – 100,0	Över 100,0	
0,0 – 2,0	– ¹	568	496	267	89	88	52	17	1 577 ¹
2,1 – 5,0	1 547	16 070	305	72	8	6	2	–	18 010
5,1 – 10,0	1 178	579	19 761	490	50	20	4	–	22 082
10,1 – 20,0	841	148	682	22 145	642	126	24	–	24 608
20,1 – 30,0	314	27	55	532	12 725	701	62	3	14 419
30,1 – 50,0	236	11	28	103	393	14 131	603	15	15 520
50,1 – 100,0	136	5	11	19	42	287	10 199	226	10 925
Över 100,0	34	1	–	3	3	2	110	3 355	3 508
Summa	4 286 ¹	17 409	21 338	23 631	13 952	15 361	11 056	3 616	110 649 ¹

1) Uppgift saknas eller ej total.

Källa: SCB, lantbruksregistret 1985 och 1986 (totalundersökningar).

Tabell 2.20 Antal företag efter åkerarealens storlek år 1985 och typ av förändring mellan år 1985 och 1986. Upphörda och samtliga företag

Number of holdings by size of arable land in 1985 and type of change between 1985 and 1986. Discontinued and all holdings

Typ av företag, år 1986; förändring	Storleksgrupp, hektar åkermark år 1985								Summa
	Högst 2,0	2,1 – 5,0	5,1 – 10,0	10,1 – 20,0	20,1 – 30,0	30,1 – 50,0	50,1 – 100,0	Över 100,0	
Upphörda företag									
Totalt	–	729	841	796	333	262	165	44	3 170
Därav upphörda på grund av									
försäljning	–	55	54	88	39	45	29	7	317
utarrendering	–	407	469	369	117	82	40	9	1 493
återlämnande av arrende	–	164	265	316	171	128	87	25	1 156
nedläggning av åker	–	95	47	16	4	1	3	1	167
annan orsak	–	8	6	7	2	6	6	2	37
Samtliga företag									
Totalt	1 339	2 071	3 386	4 836	3 469	4 151	3 338	1 295	23 885
Därav större areal på grund av									
köp, arv, gåva	369	72	123	190	173	234	201	65	1 427
tillarrendering	551	238	558	1 246	1 138	1 408	1 075	345	6 559
återtagande av arrende	312	102	137	135	72	106	77	55	996
nyodling av åkermark	15	84	99	135	125	141	121	78	798
annan orsak (ökning)	50	105	137	171	140	156	139	63	961
Därav mindre areal på grund av									
försäljning	2	80	112	129	71	89	68	22	573
utarrendering	8	639	896	826	306	249	177	67	3 168
återlämnande av arrende	8	343	902	1 592	1 159	1 377	1 110	377	6 868
nedläggning av åkermark	15	292	277	236	146	197	201	113	1 477
annan orsak (minskning)	9	116	145	176	139	194	169	110	1 058

Källa: SCB, lantbruksregistret 1985 och 1986 (totalundersökningar).

Strukturutvecklingen i framtiden

Den statistik över strukturförändringar som presenterades i föregående avsnitt kan läggas till grund för framskrivningar av strukturutvecklingen under den närmaste framtiden. Som grund för framskrivningarna ligger en modell för utvecklingen, se vidstående faktaruta. I princip antar man vid sådana framskrivningar att den utveckling som kunnat observeras under de senaste åren – i det här fallet åren 1979–1984 – fortsätter i samma riktning och med samma styrka.

Det bör speciellt understrykas att vid framskrivningen har inga försök gjorts att t ex bedöma hur förändringsmönstret kan komma att påverkas till följd av agerandet från politiker, företagare, konsumenter etc. Vad som presenteras är alltså inte någon prognos, utan ett slags "nollalternativ" som anger vad som händer om nuvarande utvecklingsmönster består.

Resultat

Om nuvarande utveckling fortsätter, skulle antalet jordbruksföretag minska från ca 112 000 år 1984 till ca 101 000 år 1990, till ca 93 000 år 1995 och till ca 86 000 år 2000. Detta innebär att före år 1995 skulle ungefär vart sjätte jordbruk läggas ned och före år 2000 nästan vart fjärde företag.

Utvecklingsmönstret varierar på ett relativt komplicerat sätt med företagsstorlek, region och bruksform. Av tabell 2.21 framgår således att de små företagen minskar i antal betydligt snabbare, medan de stora företagen – över 50 hektar åkermark – t o m ökar i antal.

Modellen bakom framskrivningarna

Den modell som används vid framskrivningarna är relativt komplicerad; se under Annan publicering på nästa sida för hänvisning till mer utförliga beskrivningar av denna.

I korthet bygger modellen på s k övergångsmatriser, som anger hur stor andel av företagen inom resp storleksgrupp som har oförändrad åkerareal, som ökar eller minskar eller helt upphör. Utifrån data för den senaste femårsperioden uppskattas sedan sannolikheten för att byta storleksgrupp eller läggas ned för olika slag av företag (olika storlek på åkerarealen, olika delar av landet, olika bruksformer).

När dessa sannolikheter tillämpas på ett visst års verkliga strukturförhållanden och kompletteras med antaganden om nybildade företag kan beräkningar göras för nästkommande år. Processen kan sedan upprepas för ytterligare ett år osv. Naturligtvis blir resultaten osäkrare ju längre tid framskrivningen avser.

Tabell 2.21 Framskrivning av antalet jordbruksföretag i olika storleksklasser för åren 1984–2000

Projections of the number of holdings in different size classes for the years 1984–2000

Storleksgrupp, hektar åkermark	1984	Framskrivna antal			Procentuell förändring 1984–2000
		1990	1995	2000	
2,1– 5,0	18 811	16 108	14 160	12 451	–34
5,1– 10,0	22 878	19 378	16 969	14 944	–35
10,1– 20,0	25 363	21 880	19 460	17 410	–31
20,1– 30,0	14 745	13 309	12 272	11 327	–23
30,1– 50,0	15 600	15 180	14 750	14 273	– 8
50,1–100,0	10 744	11 378	11 703	11 871	+10
100,1–	3 443	3 752	3 973	4 165	+21
Samtliga	111 584	100 985	93 287	86 441	–23

Källa: SCB, J 30 SM 8504.

De regionala variationerna illustreras av tabell 2.22. Man skall vid studiet av denna tabell komma ihåg att storleksstrukturen varierar mycket mellan länen och att denna variation påverkar total-siffrorna för länet. Den relativt måttliga nedgången för Stockholms län beror således till viss del på att länet i utgångsläget har en relativt stor andel stora företag.

I Götalands slättbygder är minskningen kraftig (ca 25 %) bland företag upp till 30 ha åkermark. Ökningen bland företag över 50 ha ligger på ungefär samma nivå som för riket som helhet, ca 10 %.

Svealands slättbygder uppvisar ett annat mönster med lägre minskningstakt bland de allra minsta företagen och även lägre ökningstakt bland de största företagen.

I skogsbygderna och i norra Sverige är minskningstakten bland företag under 10 ha ännu snabbare än i slättbygden. De medelstora företagen i dessa bygder uppvisar däremot en lägre minskningstakt – i vissa fall t o m en ökning. För de stora företagen, vilka här är relativt få i utgångsläget, är tillväxt-takten ungefär dubbelt så hög som för riket i sin helhet.

Annan publicering

Rapporter från lantbrukets företagsregister 1984. Framskrivningar av strukturutvecklingen till år 2000. Antal företag efter åkerareal, brukningsform och region. SCB. J 30 SM 8504.

Tabell 2.22 Framskrivna förändringar av antalet jordbruksföretag mellan 1984 och 1995 per län och storleksklass åkermark. Procent

Projected changes in the number of holdings by county and size group of arable land. Per cent

Område	Storleksgrupp, hektar åker				Totalt
	2–10	10–30	30–50	50–	
<i>Län</i>					
Stockholms	–18	–25	–13	+ 4	–13
Uppsala	– 8	–26	–20	+ 7	–13
Södermanlands	–16	–24	–15	± 0	–12
Östergötlands	–17	–18	–10	– 4	–12
Jönköpings	–27	–17	+ 6	+38	–18
Kronobergs	–30	–14	+21	+41	–19
Kalmar	–23	–19	– 6	+ 9	–15
Gotlands	–23	–20	–13	+ 8	–13
Blekinge	–31	–18	+ 8	+25	–19
Kristianstads	–27	–24	+ 1	+15	–17
Malmöhus	–25	–25	–10	+ 8	–15
Hallands	–27	–24	+ 1	+31	–18
Göteborgs o Bohus	–28	–17	+ 9	+29	–18
Älvsborgs	–28	–19	+ 5	+29	–18
Skaraborgs	–22	–23	–10	+12	–14
Värmlands	–26	–18	– 1	+14	–17
Örebro	–19	–28	–11	+ 4	–14
Västmanlands	– 4	–27	–19	+ 7	–12
Kopparbergs	–26	–18	– 7	+20	–17
Gävleborgs	–18	–22	+ 4	+20	–15
Västernorrlands	–26	–16	+ 6	+27	–19
Jämtlands	–28	–18	+ 7	+33	–20
Västerbottens	–27	–23	– 7	+32	–21
Norrbottens	–31	–19	– 3	+ 8	–22
<i>Produktionsområden</i>					
Götalands södra slättbygder	–28	–27	–10	+11	–15
» mellanbygder	–23	–23	– 9	+12	–15
» norra slättbygder	–23	–23	– 9	+ 7	–14
Svealands slättbygder	–14	–26	–17	+ 5	–13
Götalands skogsbygder	–27	–17	+ 9	+22	–18
Mellersta Sveriges skogsbygder	–22	–19	– 2	+13	–16
Nedre Norrland	–25	–18	+ 8	+20	–18
Övre Norrland	–30	–21	– 5	+24	–22
<i>Hela riket</i>	–25	–21	– 5	+10	–16

Källa: SCB, J 30 SM 8504.

3 Arbetskraft

I detta kapitel redovisas uppgifter om totalbefolkningen enligt folk- och bostadsräkningen. Från denna har också hämtats resultat över förvärvsarbete inom jordbruk och skogsbruk och deras andel av samtliga förvärvsarbete. Uppgifter lämnas från andra källor om arbetslösheten inom jordbruk och skogsbruk. Andra uppgifter som presenteras gäller jordbrukarnas åldersfördelning och arbetsinsatserna i jordbruket. Avbytarverksamhetens omfattning och arbetsskador inom jordbruket belyses också.

Totalbefolkning

Folk- och bostadsräkningar genomförs av SCB med i regel fem års intervall. Underlaget till den demografiska statistiken hämtas från SCBs register över totalbefolkningen (RTB). Uppgifterna från folk- och bostadsräkningen avser här 1980 (utom tabell 3.1 som innehåller uppgifter från 1985). Genom räkningarna insamlas och redovisas bl a uppgifter om befolkningens fördelning på tätort och glesbygd.

Resultat

I tabell 3.1 redovisas totala folkmängden 1985.

I tabell 3.2 på nästa sida redovisas folkmängden 1980 länsvis fördelad på glesbygd och tätort. För riket lämnas uppgifter för 1965, 1970, 1975 och 1980.

I diagram 3.3 redovisas totala folkmängden och antal tätortsboende åren 1900–1980.

1980 var 16,9 % av befolkningen bosatta i glesbygd (18,0 % av männen och 15,8 % av kvinnorna). Andelen av befolkningen som bor i glesbygd har varit stadigt sjunkande under en lång period. Under den senaste femtonårsperioden (1965–1980) har andelen sjunkit från 22,6 % till 16,9 %. Det betyder i absoluta tal att ungefär 1,4 miljoner innevånare bor i glesbygd och 6,9 miljoner i tätorter.

Annan publicering

SCB, Folk- och bostadsräkningen 1960, 1965, 1970, 1975, 1980 och 1985. För 1980 återfinns demografiska uppgifter i del 3.1, 3.2 och 3.3.

Som tätort räknas alla hussamlingar med minst 200 invånare, såvida avstånden mellan husen normalt inte överstiger 200 meter. Övriga områden hänförs till glesbygd. Tätortsavgränsningen utförs huvudsakligen på ekonomiska kartor.

Kapitel 3 innehåller avsnitt om

- Totalbefolkning
- Förvärvsarbete och arbetslöshet
- Företagarnas åldersfördelning
- Arbetsvolym
- Avbytarverksamhet
- Arbetsskador

Tabell 3.1 Folkmängden 1985
The population 1985

Område	Hela folkmängden		Summa
	Män	Kvinnor	
<i>Län</i>			
Stockholms	763 347	814 249	1 577 596
Uppsala	124 205	127 549	251 754
Södermanlands	124 429	125 456	249 885
Östergötlands	194 865	198 803	393 668
Jönköpings	149 243	151 649	300 892
Kronobergs	87 467	86 558	174 025
Kalmar	118 883	119 523	238 406
Gotlands	28 042	28 138	56 180
Blekinge	75 375	75 680	151 055
Kristianstads	139 334	141 182	280 516
Malmöhus	365 192	385 102	750 294
Hallands	119 729	120 361	240 090
Göteborgs o Bohus	351 516	364 315	715 831
Älvsborgs	212 585	214 184	426 769
Skaraborgs	134 979	135 551	270 530
Värmlands	138 522	140 981	279 503
Örebro	133 089	137 295	270 384
Västmanlands	127 955	126 903	254 858
Kopparbergs	141 565	142 464	284 029
Gävleborgs	143 927	145 525	289 452
Västernorrlands	130 816	131 739	262 555
Jämtlands	67 638	66 523	134 161
Västerbottens	122 583	122 719	245 302
Norrbottns	133 081	129 362	262 443
<i>Hela riket</i>			
1985	4 128 367	4 231 811	8 360 178
1980	4 122 194	4 198 238	8 320 432
1975	4 081 820	4 126 724	8 208 544
1970	4 033 937	4 042 966	8 076 903
1965	3 879 772	3 886 209	7 765 981

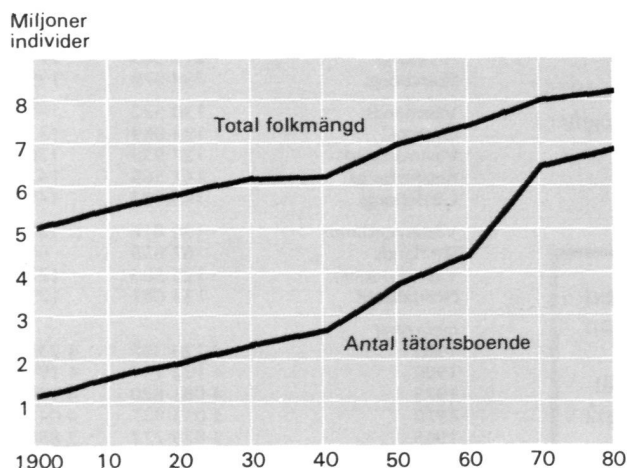
Källa: SCB, Folk- och bostadsräkningen 1985 (totalundersökning).

Tabell 3.2 Folkmängdens fördelning på glesbygd och tätort 1980
Distribution of the population by rural and built-up areas in 1980

Område	Glesbygd			Tätort			Hela folkmängden			Folkmängd i glesbygd i % av hela folkmängden			
	Män	Kvinnor	Summa	Män	Kvinnor	Summa	Män	Kvinnor	Summa	1980	1975	1970	1965
<i>Län</i>													
Stockholms	31 497	28 501	59 998	708 300	759 032	1 467 332	739 797	787 533	1 527 330	3,9	3,7	3,5	4,6
Uppsala	24 602	21 848	46 450	95 790	101 033	196 823	120 392	122 881	243 273	19,1	19,7	20,9	22,7
Södermanlands	21 594	19 556	41 150	104 302	107 063	211 365	125 896	126 619	252 515	16,3	15,3	16,0	21,6
Östergötlands	33 392	29 998	63 390	161 383	168 368	329 751	194 775	198 366	393 141	16,1	16,3	18,3	22,3
Jönköpings	29 303	26 228	55 531	121 539	126 284	247 823	150 842	152 512	303 354	18,3	18,8	21,3	26,0
Kronobergs	25 195	21 766	46 961	62 580	64 072	126 652	87 775	85 838	173 613	27,0	28,3	30,9	38,5
Kalmar	31 418	28 264	59 682	89 766	92 403	182 169	121 184	120 667	241 851	24,7	25,4	27,8	32,8
Gotlands	13 396	12 134	25 530	14 372	15 460	29 832	27 768	27 594	55 362	46,1	46,3	48,3	53,4
Blekinge	17 266	15 229	32 495	59 722	61 663	121 385	76 988	76 892	153 880	21,1	22,6	24,3	29,4
Kristianstads	37 246	33 080	70 326	102 402	107 343	209 745	139 648	140 423	280 071	25,1	26,1	28,9	33,6
Malmöhus	41 985	37 864	79 849	321 043	342 854	663 897	363 028	380 718	743 746	10,7	11,6	12,9	15,4
Hallands	34 605	30 885	65 490	81 096	84 093	165 189	115 701	114 978	230 679	28,4	31,2	33,8	38,8
Göteborgs o Bohus	42 422	37 994	80 416	308 509	323 009	631 518	350 931	361 003	711 934	11,3	10,4	9,7	10,5
Älvsborgs	51 264	45 986	97 250	160 928	167 011	327 939	212 192	212 997	425 189	22,9	22,5	24,7	29,8
Skaraborgs	41 683	36 776	78 459	93 460	97 796	191 256	135 143	134 572	269 715	29,1	30,4	33,7	40,2
Värmlands	39 645	36 079	75 724	102 097	106 656	208 753	141 742	142 735	284 477	26,6	27,7	30,3	35,9
Örebro	24 203	21 698	45 901	111 383	117 296	228 679	135 586	138 994	274 580	16,7	16,8	17,8	21,4
Västmanlands	16 903	14 967	31 870	113 858	114 061	227 919	130 761	129 028	259 789	12,3	12,3	12,5	17,4
Kopparbergs	29 280	26 856	56 136	114 529	116 585	231 114	143 809	143 441	287 250	19,5	19,9	20,0	23,6
Gävleborgs	32 307	28 791	61 098	114 639	118 428	233 067	146 946	147 219	294 165	20,8	20,3	21,9	26,3
Västernorrlands	33 507	30 384	63 891	100 607	103 887	204 494	134 114	134 271	268 385	23,8	24,3	26,8	32,2
Jämtlands	26 567	22 909	49 476	41 881	43 727	85 608	68 448	66 636	135 084	36,6	39,2	44,2	51,1
Västerbottens	37 697	32 884	70 581	84 886	88 256	173 142	122 583	121 140	243 723	29,0	30,7	34,4	41,2
Norrbottnens	26 692	22 602	49 294	109 453	108 579	218 032	136 145	131 181	267 326	18,4	20,3	24,0	29,4
<i>Hela riket</i>													
1980	743 669	663 279	1 406 948	3 378 525	3 534 959	6 913 484	4 122 194	4 198 238	8 320 432	16,9	.	.	.
1975	754 307	664 805	1 419 112	3 327 513	3 461 919	6 789 432	4 081 820	4 126 724	8 208 544	.	17,3	.	.
1970	801 841	700 129	1 501 970	3 232 096	3 342 837	6 574 933	4 033 937	4 042 966	8 076 903	.	.	18,6	.
1965	934 247	820 239	1 754 486	2 945 525	3 065 970	6 011 495	3 879 772	3 886 209	7 765 981	.	.	.	22,6

Källa: SCB, Folk- och bostadsräkningen 1980 (totalundersökning).

Diagram 3.3 Folkmängden 1900–1980 fördelad på tätort och glesbygd
Urban and rural population 1900–1980

Förvärsarbetande

Uppgifter om förvärsarbetande i jordbruket erhålls från flera olika källor.

Här nedan redovisas uppgifter från folk- och bostadsräkningen år 1980 om antal förvärsarbetande i vissa näringsgrenar.

SCB utför månatliga arbetskraftsundersökningar, AKU, genom personintervjuer. Genom dessa erhålls information om antal förvärsarbetande, arbetslösa m m inom olika näringsgrenar.

Till lantbruksregistret har årligen t o m 1981 insamlats uppgifter för jordbrukets vidkommande om bl a antal sysselsatta.

Fr o m 1980 görs vidare särskilda kvartalsvisa urvalsundersökningar baserade på lantbruksregistret. Dessa kallas jordbrukets arbetskraft (JAK).

Slutligen redovisas uppgifter om antal lantarbetare utifrån SCBs statistik över löner för lantarbetare.

Folk- och bostadsräkningen

Tabell 3.4 visar antal förvärsarbetande inom jordbruk med binärningar enligt folk- och bostadsräkningen 1980. Resultaten avser förvärsarbetande över 15 år som arbetat minst 20 timmar under en mätvecka i september.

Resultat

1980 var 206 350 personer sysselsatta inom jordbruk med binärningar, varav 138 805 inom jordbruk. Detta innebär 5,5 % respektive 3,7 % av samtliga förvärsarbetande. Den största andelen sysselsatta i jordbruk noteras för Gotlands län med 15,9 % medan andelen är lägst i Stockholms län med endast 0,5 %.

Tabell 3.4 Förvärsarbetande befolkning inom jordbruk med binärningar 1980

Employed economically active population in agriculture, forestry, fishing, etc. in 1980

Område	Förvärsarbetande inom jordbruk, skogsbruk m m				Förvärsarbetande inom jordbruk, skogsbruk m m i procent av samtliga förvärsarbetande			
	Män	Kvinnor	Summa	Därav Jordbruk	Män	Kvinnor	Samtliga	Därav Jordbruk
<i>Län</i>								
Stockholms	5 293	1 856	7 149	3 594	1,3	0,5	1,0	0,5
Uppsala	5 147	1 976	7 123	5 568	8,3	4,2	6,6	5,1
Södermanlands	4 951	1 655	6 606	4 800	7,6	3,6	5,9	4,3
Östergötlands	8 434	2 289	10 723	7 662	8,3	3,1	6,1	4,3
Jönköpings	6 762	2 579	9 341	6 954	8,4	4,7	6,9	5,1
Kronobergs	4 942	1 921	6 863	4 868	10,8	6,2	8,9	6,3
Kalmar	7 652	2 702	10 354	7 767	12,2	6,4	9,8	7,4
Gotlands	3 215	1 391	4 606	4 063	21,9	12,8	18,0	15,9
Blekinge	3 389	1 047	4 436	2 763	8,6	3,9	6,7	4,2
Kristianstads	9 177	3 904	13 081	10 228	12,7	7,9	10,7	8,4
Malmöhus	12 192	5 369	17 561	12 764	6,4	3,6	5,2	3,8
Hallands	7 397	3 020	10 417	8 107	12,1	7,4	10,2	8,0
Göteborgs o Bohus	5 446	1 622	7 068	4 466	3,0	1,2	2,2	1,4
Älvsborgs	8 848	3 295	12 143	9 346	7,9	4,2	6,4	4,9
Skaraborgs	9 790	3 526	13 316	11 389	13,6	7,4	11,1	9,5
Värmlands	6 939	2 225	9 164	4 886	9,6	4,4	7,5	4,0
Örebro	4 909	1 571	6 480	4 111	7,1	3,0	5,3	3,4
Västmanlands	4 379	1 427	5 806	4 275	6,3	2,9	4,9	3,6
Kopparbergs	6 039	1 920	7 959	3 580	8,2	4,0	6,5	2,9
Gävleborgs	5 978	2 174	8 152	4 157	7,9	4,2	6,4	3,3
Västernorrlands	4 741	1 946	6 687	3 430	7,0	4,0	5,8	3,0
Jämtlands	4 778	1 475	6 253	3 257	14,5	6,1	10,9	5,7
Västerbottens	6 302	2 146	8 448	4 386	10,1	4,8	7,9	4,1
Norrbottnens	5 286	1 328	6 614	2 384	7,8	2,8	5,8	2,1
<i>Hela riket</i>								
1980	151 986	54 364	206 350	138 805	7,1	3,4	5,5	3,7
1975	177 833	49 918	227 751	144 114	8,2	3,6	6,4	4,1
1970	220 970	55 535	276 505	186 807	10,0	4,6	8,1	5,5
1965 ¹	315 042	92 518	407 560	332 139	13,8	8,0	11,8	9,6

1) Inklusive personer under 16 år.

Källa: SCB, Folk- och bostadsräkningen 1980 (totalundersökning).

I tabell 3.5 redovisas antalet sysselsatta inom jordbruk med binärningar enligt folk- och bostadsräkningen 1980 fördelade efter olika verksamhetsgrenar. Som väntat är åkerbruk, husdjurskötsel helt dominerande med 67 % av antalet sysselsatta.

Annan publicering

Uppgifter om förvärvsarbete inom olika verksamhetsgrenar redovisas i SCB, Folk- och bostadsräkningen 1960, 1965, 1970, 1975 och 1980.

Tabell 3.5 Antal sysselsatta inom olika verksamhetsgrenar i jordbruket 1980
Number of employed economically active persons in agriculture, forestry, fishing etc. in 1980

Slag av verksamhet	Män	Kvinnor	Summa		
			1980	1975	1970
Jordbruk och jakt					
<i>Jordbruk och trädgårdsodling</i>					
Åkerbruk, husdjurskötsel	96 596	42 209	138 805	144 114	186 807
Trädgårdsodling	11 018	4 266	15 284	22 247	24 422
Renskötsel	553	71	624	509	779
Pälsdjurskötsel	677	174	851	761	1 337
Annan djurskötsel	157	183	340	294	356
Summa	109 001	46 903	155 904	167 925	213 701
<i>Tjänster inom jordbruk</i>					
Jakt och viltvård	2 822	1 573	4 395	5 085	3 393
	51	12	63	97	138
Summa	111 874	48 488	160 362	173 107	217 232
Skogsbruk					
Fiske	36 295	5 643	41 938	50 729	53 890
	3 817	233	4 050	3 915	5 383
Summa jordbruk, skogsbruk, jakt och fiske					
1980	151 986	54 364	206 350	.	.
1975	177 833	49 918	.	227 751	.
1970	220 970	55 535	.	.	276 505

Källa: SCB, Folk- och bostadsräkningen 1980 (totalundersökning).

Arbetskraftsundersökningarna

I de månatliga arbetskraftsundersökningarna, AKU, inhämtas uppgifter om arbetsförhållanden under en viss mätvecka. AKU är en urvalsundersökning. 1986 intervjuades ca 16 000 personer varje månad.

Resultat

Av årsresultaten 1986 som är medeltal för de tolv månadsresultaten framgår enligt tabell 3.6 att 134 300 personer var sysselsatta i jordbruket och 41 000 i skogsbruket. Motsvarande arbetslöshetssiffror var 2 900 respektive 3 900. Dessa 6 800 utgör ca 5,8 % av samtliga arbetslösa.

Annan publicering

Uppgifter om sysselsatta enligt AKU redovisas sedan 1970 varje månad, kvartal och helår. Senaste årsmedeltal återfinns i SCB SM Am nr 1979:5.3, 1980:1.5, 1981:2.4, 1982:7, 1983:6, 1984:8, Am 12 SM 8501, Am 12 SM 8601 och Am 12 SM 8701.

Tabell 3.6 Antal sysselsatta och arbetslösa m m inom jordbruk med binärningar och samtliga näringsgrenar 1986
Number of economically active and unemployed population etc. in agriculture, forestry, fishing, etc. in 1986

Närvaro; frånvaro; arbetslöshet; arbetstid	Jordbruk, skogsbruk, jakt och fiske					Samtliga näringsgrenar		
	Män	Kvin- nor	Summa	Därav Jord- bruk	Skogs- bruk	Män	Kvin- nor	Summa
I arbete, 100-tal	1 136	479	1 614	1 243	340	19 260	16 439	35 699
Mindre än 20 timmar per vecka	44	80	124	..	..	736	1 953	2 689
Frånvarande, 100-tal	127	49	177	100	70	3 118	3 869	6 987
Sjuka	..	..	68	..	..	828	1 071	1 900
Semester	..	..	62	..	..	1 585	1 421	3 006
Summa sysselsatta, 100-tal	1 263	528	1 791	1 343	410	22 378	20 309	42 687
Arbetslösa, 100-tal	56	14	70	29	39	605	562	1 167
Summa sysselsatta och arbetslösa, 100-tal	1 319	543	1 862	1 372	449	22 983	20 872	43 854
Frånvarofrekvens, procent	10,1	9,4	9,9	7,5	17,2	13,9	19,1	16,4
Arbetslöshetsfrekvens, procent	4,2	2,6	3,8	2,1	8,6	2,6	2,7	2,7
Medelarbetslöshet, antal veckor	..	..	19,1	..	..	18,2	19,2	18,7
Medelarbetstid/vecka, timmar								
Företagare	53,6	34,5	47,5	..	..	47,9	36,1	44,2
Anställda	39,6	32,8	38,2	..	..	40,0	32,1	36,3
Medhjälpare	39,0	30,6	32,7	..	..	36,7	29,1	31,0
Samtliga	47,2	33,5	43,2	..	..	40,7	32,3	36,8

Källa: SCB, arbetskraftsundersökningarna (urvalsundersökning, se texten; bortfall 10,1 %).

Tabell 3.7 Antal sysselsatta i jordbruket fördelade på företagare och företagens familjemedlemmar samt lejd arbetskraft 1981*Number of employed in agriculture distributed by holders and holder's families and hired labour in 1981*

Område	Företagare och familjemedlemmar						Totalt antal syssel- satta	Lejd arbetskraft						Totalt antal syssel- satta
	Stadigvarande sysselsatta				Tillfälligt sysselsatta			Stadigvarande sysselsatta				Tillfälligt syssel- satta		
	Mer än 30 timmar per vecka		30 timmar och mindre per vecka					Mer än 30 tim- mar per vecka		30 timmar och mindre per vecka				
	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor				Män	Kvinnor	Män	Kvinnor			
Län														
Stockholms	1 701	524	452	457	292	149	3 575	594	104	146	139	261	1 244	
Uppsala	3 193	1 264	800	874	498	236	6 865	494	80	226	144	405	1 349	
Södermanlands	2 306	662	608	714	446	212	4 948	788	125	194	148	365	1 620	
Östergötlands	4 609	1 116	1 016	1 360	732	369	9 202	838	135	325	223	683	2 204	
Jönköpings	4 767	1 987	1 649	1 628	882	360	11 273	370	187	410	296	586	1 849	
Kronobergs	3 285	1 369	1 241	1 046	560	272	7 773	214	93	302	187	429	1 225	
Kalmar	4 707	1 738	1 055	1 241	746	353	9 840	597	120	318	243	951	2 229	
Gotlands	2 322	1 074	585	598	326	190	5 095	246	82	144	98	373	943	
Blekinge	1 620	568	492	474	274	129	3 557	239	58	139	74	393	903	
Kristianstads	5 767	2 365	1 489	1 553	866	456	12 496	1 104	199	452	285	1 797	3 837	
Malmöhus	6 562	2 581	1 319	1 881	986	552	13 881	1 844	385	501	405	2 018	5 153	
Hallands	4 975	1 943	1 253	1 379	662	311	10 523	654	174	345	256	741	2 170	
Göteborgs o Bohus	2 991	1 225	1 235	976	480	212	7 119	242	89	345	246	433	1 355	
Älvsborgs	6 361	2 591	2 693	2 154	1 101	514	15 414	549	174	623	382	753	2 481	
Skaraborgs	7 000	2 290	2 420	2 274	1 049	492	15 525	958	227	635	363	1 200	3 383	
Värmlands	3 340	1 483	1 990	1 370	958	375	9 516	430	131	493	264	732	2 050	
Örebro	2 441	856	885	839	452	211	5 684	459	89	247	150	436	1 381	
Västmanlands	2 471	731	742	778	466	181	5 369	362	57	189	140	280	1 028	
Kopparbergs	2 239	1 177	1 122	770	661	265	6 234	212	117	287	153	444	1 213	
Gävleborgs	2 655	1 204	1 352	1 012	717	306	7 246	248	81	333	206	467	1 335	
Västernorrlands	2 356	1 346	1 430	1 013	658	293	7 096	204	88	389	237	430	1 348	
Jämtlands	2 148	1 197	968	670	614	284	5 881	141	78	259	147	596	1 221	
Västerbottens	3 139	1 664	2 041	1 528	1 602	459	10 433	186	102	512	300	592	1 692	
Norrbottens	1 632	807	800	496	535	224	4 494	142	61	223	123	395	944	
Hela riket														
1981	84 587	33 762	29 637	27 085	16 563	7 405	199 039	12 115	3 036	8 037	5 209	15 760	44 157	
1980	85 997	34 238	29 630	26 120	15 650	6 700	198 335	12 700	2 951	7 587	4 715	16 528	44 481	
1979	91 792	37 252	31 483	28 690	16 697	7 122	213 396	13 630	3 315	6 543	4 119	18 814	46 421	
1978	94 417	38 375	32 076	29 578	16 625	7 159	218 230	14 256	3 323	6 963	4 448	19 339	48 329	
1977	97 231	40 032	31 623	29 420	17 491	7 382	223 179	14 576	3 261	7 305	4 559	19 748	49 449	

Källa: SCB, lantbruksregistret (totalundersökning).

Lantbruksregistret

Uppgifter om antal sysselsatta har årligen t o m 1981 insamlats till lantbruksregistret. Uppgifterna har avsett stadigvarande och lejd arbetskraft vid företag med mer än 2,0 hektar åkermark en viss dag i juni. Personer 15 år och äldre har medräknats.

Resultat

Enligt lantbruksregistret 1981 var strax under 200 000 företagare och familjemedlemmar stadigvarande eller tillfälligt sysselsatta i jordbruket 1981. Motsvarande siffra för den lejda arbetskraften var ca 44 000.

Annan publicering

Uppgifter om sysselsatta enligt lantbruksregistret finns senast i SCB SM J 1978:6.1, 1979:6.1, 1980:5.1 och 1981:5.1. Resultat för 1981 återfinns i Lantbruksräkningen 1981.

Jämförelser mellan undersökningar

Resultaten från de olika undersökningarna är inte direkt jämförbara med varandra.

I de uppgifter från folk- och bostadsräkningen som redovisats ingår bland förvärvsarbete alla över 15 år som arbetat minst 20 timmar under en mätvecka i slutet av oktober.

AKUs årsmedeltal baseras på uppgifter från personer i åldern 16–64 år som varit sysselsatta under respektive månad.

Uppgifterna från lantbruksregistret avser fysiska personer som redovisats som *företagare* en viss dag i juni månad samt av dessa redovisade *familjemedlemmar* och *övriga sysselsatta* över 14 år. Uppgifterna avser företag med mer än 2 hektar åkermark.

I undersökningen om jordbrukets arbetskraft, JAK (resultat se nästa sida) redovisas i fråga om sysselsättningen antal personer över 15 år som arbetat på företaget någon gång under respektive kvartal. I statistiken redovisas dessutom antal personer som vid något tillfälle under året arbetat på jordbruksföretaget.

Jordbrukets arbetskraft, JAK

I de särskilda intervjuundersökningarna för jordbruket, som påbörjades 1980 ingår ett 1000-tal företag med mer än 2 hektar åkermark. Fyra gånger om året görs intervjuer på varje företag om bl a antal sysselsatta under närmast föregående kvartal.

Bortfallet i JAK varierade under 1985 mellan 17 och 19 %. 21 % av företagen var bortfall minst ett kvartal. Vid resultatberäkningarna till total nivå har korrigering gjorts för bortfallet.

Resultat

Som framgår av tabell 3.8 varierade antal sysselsatta under olika kvartal och för olika kategorier av arbetskraft. Den högsta totalsiffran under 1985 avser 3e kvartalet med ca 229 000 sysselsatta.

Annan publicering

Uppgifter om sysselsatta enligt JAK finns i SCB, SM J 1981:17, 1982:13, 1983:11, 1984:12, J 31 SM 8501 och J 31 SM 8601.

Antal lantarbetare

I samband med att SCB utarbetar statistik över löner för lantarbetare erhålls också uppgifter om antal lantarbetare. Undersökningen är en urvalsundersökning och som ram används Skogs- och Lantarbetsgivareföreningens (SLA) medlemsregister och det centrala företagsregistret (CFAR). Brukare och familjemedlemmar räknas aldrig som anställda.

Resultat

Av tabell 3.9 framgår att antalet lantarbetare 1986 var drygt 7 400, varav nära 55 % i åldern 18–30 år. Från 1982–1984 har antalet lantarbetare för varje år minskat. 1985 noteras ett brott i denna trend, då antalet lantarbetare ökat, för att 1986 sjunka kraftigt. Uppgifterna för 1986 bör dock inte jämföras med tidigare år pga omläggningar av insamlingsrutiner och urvalsförfarande.

Annan publicering

Uppgifter om antal lantarbetare enligt lönestatistiken för lantarbetare (årligen sedan 1963) finns senast i SCB SM Am 1981:16, 1982:14, 1983:16, 1984:19, Am 23 SM 8501, Am 23 SM 8601 och Am 57 SM 8701.

Tabell 3.8 Antal sysselsatta personer på jordbruksföretag under olika kvartal 1985

Number of economically active persons on farms in different quarters of 1985

Arbetskraftskategori	Antal sysselsatta, 1 000-tal			
	Kvartal 1	Kvartal 2	Kvartal 3	Kvartal 4
Företagare	111,9	114,6	113,2	113,0
Make/samboende	42,9	49,5	51,2	47,6
Övriga familjemedlemmar	15,4	20,9	23,4	19,1
Samtliga familjemedlemmar	170,2	185,0	187,8	179,7
Övrig arbetskraft	25,3	38,2	41,3	34,2
Samtliga	195,6	223,3	229,1	213,9

Källa: SCB, jordbrukets arbetskraft.

Tabell 3.9 Antal lantarbetare i olika åldersklasser 1986

Number of agricultural workers in different age groups in 1986

	Traktor-förare, maskin-förare och maskin-skötare	Ensam-skötare och övriga djurskötare	Rättare	Förmän i djurstallar	Övriga arbetare som fyllt 18 år	Summa
<i>Åldersklasser</i>						
18 – 29	932	558	98	77	876	2 541
30 – 39	366	171	48	61	283	929
40 – 49	225	93	17	18	151	504
50 – 54	86	17	3	3	130	239
55 – 59	94	45	1	20	64	224
60 – 64	97	14	3	4	59	177
<i>Samtliga</i>						
1986	1 805	899	168	185	1 564	4 614
1985	2 783	1 331	408	340	2 592	7 454
1984	2 539	1 247	382	365	1 885	6 418
1983	2 747	1 088	362	290	2 750	7 237
1982 ¹	3 910	1 357	603	240	2 602	8 712

1) Före 1983 ingick även personer över 64 år i redovisningen.

Källa: SCB, löner för lantarbetare.

Företagarnas åldersfördelning

Vid den årliga uppgiftsinsamlingen till lantbruksregistret erhålls bl a uppgifter om jordbrukarnas åldersfördelning. Resultaten avser företagare vid företag med mer än 2 hektar åkermark. För varje företag medräknas högst tre företagare.

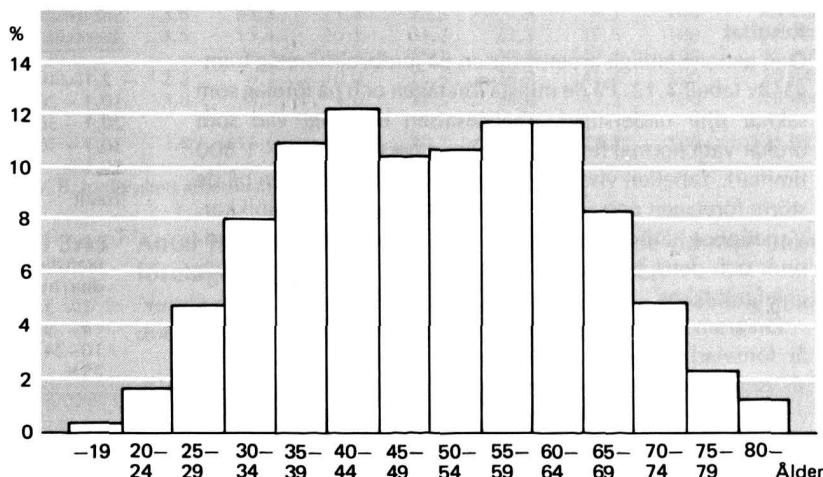
Resultat

I diagram 3.10 och tabell 3.11 nedan redovisas jordbrukarnas åldersfördelning 1986. Av diagrammet, som innehåller en mer detaljerad indelning i åldersklasser än tabellen, framgår att ca 18 % av företagarna är minst 65 år och att ca 3,5 % är 75 år eller äldre.

Annan publicering

Uppgifter om jordbrukarnas åldersfördelning (årligen sedan 1968) finns i SCB SM J 1983:6.1, 1984:4.1, J 30 SM 8501, J 30 SM 8601 och J 30 SM 8701.

Diagram 3.10 Åldersfördelningen (i procent) för företagare 1986
Number of holders (in per cent) distributed by age in 1986

Tabell 3.11 Företagarnas åldersfördelning 1986
Age distribution of holders in 1986

Område; storleksgrupp	Antal företagare i åldern, år								Uppgift saknas	Summa
	Under 30	30–39	40–49	50–54	55–59	60–64	65–74	Över 74		
<i>Produktionsområden</i>										
Götalands södra slättbygder	510	1 753	2 231	1 097	1 277	1 186	1 137	248	73	9 512
» mellanbygder	871	2 112	2 582	1 257	1 359	1 320	1 280	304	73	11 158
» norra slättbygder	1 108	3 023	3 371	1 481	1 631	1 645	1 644	383	119	14 405
Svealands slättbygder	1 214	3 525	4 108	1 797	1 839	1 891	1 770	364	170	16 678
Götalands skogsbygder	2 499	6 519	7 662	3 860	4 373	4 298	5 299	1 532	272	36 314
Mellersta Sveriges skogsbygder	697	2 110	2 614	1 186	1 296	1 287	1 636	525	136	11 487
Nedre Norrland	638	2 330	3 044	1 336	1 439	1 503	1 940	580	124	12 934
Övre Norrland	469	1 788	2 274	1 137	1 273	1 332	1 475	320	127	10 195
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>										
2,1 – 5,0	749	2 537	3 737	1 844	2 096	2 315	4 019	1 641	217	19 155
5,1 – 10,0	1 216	3 509	4 974	2 430	2 691	3 035	4 638	1 303	268	24 064
10,1 – 20,0	1 674	4 767	5 618	2 807	3 355	3 608	3 928	827	199	26 783
20,1 – 30,0	1 295	3 278	3 701	1 769	2 108	2 035	1 514	234	103	16 037
30,1 – 50,0	1 595	4 333	4 697	2 158	2 203	1 851	1 187	132	118	18 274
50,1 – 100,0	1 132	3 595	3 884	1 655	1 572	1 250	637	77	118	13 920
Över 100,0	345	1 141	1 275	488	462	368	258	42	71	4 450
<i>Hela riket</i>										
1986	8 006	23 160	27 886	13 151	14 487	14 462	16 181	4 256	1 094	122 683
1985	8 663	24 143	27 662	13 574	15 135	14 887	16 077	4 168	836	125 145
1984	9 188	24 938	27 301	14 225	15 676	15 385	16 069	4 069	829	127 680
1983	9 886	25 649	26 828	14 954	16 292	15 635	16 051	3 979	776	130 050
1982	10 305	26 002	26 707	15 405	16 901	15 921	16 204	3 894	1 084	132 423

Källa: SCB, lantbruksregistret (totalundersökning).

Arbetsvolym

Uppgifter om arbetade timmar inom jordbruket erhålls fr o m 1980 genom den särskilda undersökningen om jordbrukets arbetskraft (JAK). Uppgift erhålls också om brukarens och makes arbete utom företaget.

Resultat

Den genomsnittliga arbetsinsatsen på jordbruksföretag framgår av tabell 3.12. På de minsta företagen och på företag som saknar djur understiger arbetsinsatsen betydligt vad som brukar vara normal helårsinsats för en person (1 500 – 1 800 timmar). Tabellen visar också den höga arbetsinsatsen på de större företagen och på de företag som har många mjölkkor. Variationen i arbetsinsats är alltså stor mellan olika stora jordbruk och detta har samband med företagets åkerareal och antal mjölkkor.

Diagram 3.13 visar hur arbetsåtgången på jordbruksföretag är fördelad på olika drifts-/produktionsgrenar 1985. Djurskötsel är den helt dominerande produktionsgrenen medan exempelvis skogsbruket representerar en förhållandevis liten del av den totala arbetsåtgången.

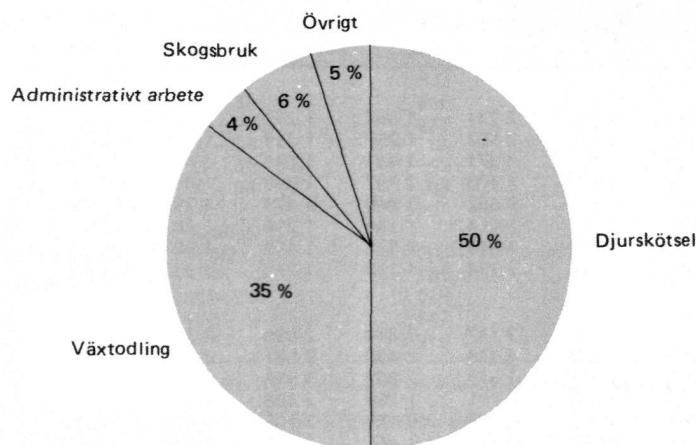
Tabell 3.12 Antal arbetstimmar per företag 1985. Hela riket

Number of working hours per holding in 1985

Storleksgrupp hektar åkermark	Totalt	Varav utförda av brukaren(-na)
2,1 – 10,0	1 346	943
10,1 – 20,0	2 317	1 795
20,1 – 30,0	3 255	2 358
30,1 – 50,0	3 894	2 755
50,1 –	5 126	3 091
Totalt	2 705	1 884
Varav		
utan djur	1 337	889
djur, men ej mjölkkor	2 341	1 756
1 – 3 mjölkkor	2 152	1 578
4 – 9	3 104	2 225
10–24	4 199	3 011
25–	6 124	3 730

Diagram 3.13 Arbetsåtgång på jordbruksföretag 1985. Miljoner timmar

Number of working hours on farms in 1985. Millions of hours

I tabell 3.14 visas variationer i arbetsinsats vid företag med olika storlek med avseende på åkerarealen. Även vid företag med samma storlek är variationen i arbetsinsats stor bl a beroende på driftsinriktningen. Ungefär hälften av landets jordbrukare kommer upp i högst 1800 timmar (dvs ungefär normal heltid).

På motsvarande sätt visas i tabell 3.15 jordbrukarnas arbete utom företaget. Mer än hälften har arbete utom företaget. Ungefär en femtedel av jordbrukarna kan anses ha heltidssysselsättning utom företaget.

Annan publicering

Uppgifter om arbetsåtgång i jordbruket enligt JAK finns i SCB SM J 1981:17, 1982:13, 1983:11, 1984:12, J 31 SM 8501 och J 31 SM 8601.

Tabell 3.14 Antal jordbrukare 1985 efter antal arbetade timmar i företaget. Procent inom olika storleksgrupper

Number of holders in 1985 distributed by number of working hours in the holding. Per cent for different size groups

Storleksgrupp hektar åker- mark	Brukarens timmar i företaget						Summa brukare	
	0	1 – 400	401 – 900	901 – 1800	1801 – 2700	2701 –	%	Antal
2,1 – 10,0	3,6	33,3	23,2	27,5	7,9	4,5	100	40 420
10,1 – 20,0	3,5	13,4	20,1	21,2	22,3	19,5	100	27 746
20,1 – 30,0	–	6,7	10,4	15,1	30,6	37,2	100	15 209
30,1 – 50,0	2,5	6,3	10,0	15,6	24,2	41,4	100	19 648
50,1 –	3,0	3,7	4,6	11,9	34,6	42,2	100	18 000
Totalt	2,8	16,6	16,0	20,2	20,7	23,7	100	121 023

Källa: SCB, jordbrukets arbetskraft.

Tabell 3.15 Antal jordbrukare 1985 efter antal arbetade timmar utom företaget. Procent inom olika storleksgrupper

Number of holders in 1985 distributed by number of working hours outside the holding. Per cent for different size groups

Storleksgrupp hektar åker- mark	Brukarens timmar utom företaget						Summa brukare	
	0	1 – 400	401 – 900	901 – 1500	1501 – 1800	1801 –	%	Antal
2,1 – 10,0	41,0	8,5	5,5	12,3	14,3	18,5	100	40 420
10,1 – 20,0	47,7	12,6	8,9	7,0	11,5	12,4	100	27 746
20,1 – 30,1	48,9	21,2	5,4	11,8	8,8	3,9	100	15 209
30,1 – 50,0	60,8	22,9	8,3	2,8	2,5	2,8	100	19 648
50,1 –	53,0	30,9	7,2	4,5	2,8	1,6	100	18 000
Totalt	48,5	16,7	7,0	8,3	9,4	10,2	100	121 023

Källa: SCB, jordbrukets arbetskraft.

Avbytar- verksamhet

Lantbrukets Avbyttjänst AB, Avbyttjänsten, är ett av LRF helägt dotterföretag. Verksamheten, som är riksomfattande, är indelad i 21 distrikt.

Avbyttjänstens huvuduppgift är att tillhandahålla avbyttjänster av god kvalitet i djurstallar. Alla djurägare kan anlita Avbyttjänsten för att få viss regelbunden och/eller sammanhängande ledighet. Vidare kan hjälp erhållas vid akuta situationer som t ex olycksfall eller sjukdom, havandeskap, barns födelse, vård av sjukt barn, militärinkallelse och vid utförande av förtroendeuppdrag. Sjukskriven lantbrukare kan även anlita Avbyttjänsten för arbete i växtodling.

Kött- och svinproducenter kan teckna abonnemang på timdebitering. Under 1986 påbörjades ett semesterförsök i 3 distrikt. I försöket erbjuds alla djurägare upp till 14 dagars semesterledighet till mycket låg avgift.

Genom att pengar avsätts inom ramen för jordbruksprisavtalet kan lantbrukarna erbjudas ledigheten mot en rimlig avgift.

Avbyttarna är anställda av Avbyttjänsten. En heltidsanställd avbyttare arbetar inom en krets av 5 till 8 djurbesättningsar. Arbetsledningen och kontakterna med djurägarna sköts från distriktskontor eller av den organisation som Avbytt-

tjänsten träffat avtal med, vanligen mejeriföreningen, husdjursföreningen eller hushållningssällskapet.

För att verksamheten skall klaras vid akuta sjukdomsfall och vid särskilt stor efterfrågan på avbyttare, har en kår av reservavbyttare byggts upp.

Resultat

Antal avbyttare, abonnerande företag och utförda dagsverken vid utgången av åren 1983 – 1986 framgår av tabelln nedan.

	1983	1984	1985	1986
Avbyttare				
Ordinarie	1 250	1 297	1 344	1 469
Reserver	1 897	2 148	2 431	2 689
Företag	8 241	8 337	8 607	8 692
Utförda dagsverken	245 210	257 572	269 411	287 708

Annan publicering

Lantbruksåret, uppgifter om Avbyttjänsten årligen sedan 1975. Lantbrukarnas Riksförbund.

Arbets-skador

Arbetsarkyddsstyrelsen och SCB sammanställer årligen uppgifter om antalet arbets-skador inom jordbruk och skogsbruk. Sammanställningen ligger bl a till grund för arbetsarkyddsstyrelsens informationsverksamhet.

Fr o m 1 juli 1977 inkluderar detta material uppgifter om skador som drabbat såväl anställd arbetsarkraft som egen företagare. I redovisningen ingår ej uppgifter om yrkessjukdomar, exempelvis hörselskador och ryggbesvär.

Enligt gällande lag är numera alla förvärvsarbetande, även egna företagare, obligatoriskt försäkrade mot arbets-skada. Arbetsarkivare har skyldighet att anmäla arbets-skada, då sådan inträffat, till allmän försäkringskassa. Denna skyldighet gäller även egna företagare. Anmälan skall göras, om skadan medfört eller skäligen kan antas medföra rätt till sjukvårdssättning eller ersättning enligt lagen om arbets-skadeförsäkring.

I landet finns 19 yrkesinspektioner. Dessa är underställda arbetsarkyddsstyrelsen. En inkommen arbets-skadeanmälan behandlas först vid allmän försäkringskassa, som därefter sänder anmälan till yrkesinspektionen för kodifiering.

Resultat

Antalet olycksfall 1983 bland arbetsarktagare och företagare inom jordbruk och skogsbruk uppgick till 8 947, varav 4 739 drabbade arbetsarktagarna. Totalt har 6 av arbetsarkolyckorna lett till dödsfall.

Uppgift om s k relativ arbets-skadefrekvens – antal arbets-skador per 1 miljon arbetstimmar – används för att ange hur ofta olycksfall inträffar i branschen i förhållande till arbetsarkraftens storlek. För arbetsarktagarna inom jordbruk och skogsbruk uppgick detta tal till 47 arbetsarkolycksfall per 1 miljon arbetstimmar. Genomsnittsvärdet för samtliga branscher 1983 var 19. Jordbruks- och skogsbruksbranschen hör således till en av de mer drabbade branscherna. Inom denna bransch är den relativa arbets-skadefrekvensen störst för skogsbruket, 48 arbetsarkolycksfall per 1 miljon arbetstimmar, medan motsvarande tal för jordbruket var 46.

Som framgår av tabell 3.16 inträffar de flesta olycksfallen inom jordbruket i samband med överbelastning av kroppsdel och skador vid hanteringsolyckor. Stukning, sträckning samt kross-, kläm- och sårskador var de vanligaste skadetyperna och omfattade 70 procent av olycksfallen.

Annan publicering

Yrkesskador inom jordbruk och trädgårdsnäring, årligen sedan 1971. Uppgifter för anställd arbetsarkraft särredovisas dock ej. Arbetsarkyddsstyrelsen (stencil).

Arbets-skador 1983. Arbetsarkyddsstyrelsen och SCB.

Tabell 3.16 Arbetsarkolycksfall inom jordbruk fördelade efter huvudsaklig händelse och efter skadans art 1983, arbetsarktagare

Occupational accidents in agriculture by main activity and by type of injury in 1983, employees

Huvudsaklig händelse; skadans art	Arbets- olycksfall	
	antal	%
<i>Huvudsaklig händelse</i>		
Fall på samma nivå	232	11
Fall till lägre nivå	140	6
Trampning på ojämnhet, feltramp, snedtramp	166	8
Annan kontakt med föremål i vila	116	5
Träffad av flygande föremål, sprut o d	126	6
Träffad av fallande föremål	145	7
Kontakt med rörliga maskindelar m m	232	11
Slag, spark o d från djur eller annan person	220	10
Överbelastning av kroppsdel	322	15
Skadad av hanterat föremål	307	14
Övrigt	164	7
Totalt	2 170	100
<i>Skadans art</i>		
Skelettskada	295	14
Hjärnskada	30	1
Skada på inre organ	12	1
Förlust av kroppsdel	19	1
Stukning, sträckning	683	31
Kross- och klämskada	397	18
Sårskada	463	21
Övrigt	271	13
Totalt	2 170	100

4 Mark. Fastigheter

I detta kapitel redovisas uppgifter om jordbruksmarkens uppdelning på ägoslag enligt lantbruksregistret. Vidare lämnas uppgifter om jordbruksfastigheternas taxeringsvärden enligt den särskilda fastighetstaxeringen 1986. Slutligen redovisas priser på jordbruksfastigheter enligt SCBs lagfartsstatistik.

Kapitel 4 innehåller avsnitt om

- Ägoslag
- Taxeringsvärden
- Fastighetspriser

Ägoslag

Vid lantbruksräkningarna som genomförs med i regel 5 års mellanrum erhålls uppgifter om jordbruksmarkens fördelning på ägoslag för samtliga jordbruksfastigheter.

Vid lantbruksregistreringen i juni varje år erhålls underlag till en årlig ägoslagsstatistik för mark på företag med mer än 2,0 hektar åkermark.

Resultat

I tabell 4.1 redovisas arealer av olika ägoslag enligt lantbruksräkningen 1981. Landets totala åkerareal uppgår till ca 3 miljoner hektar vilket utgör ungefär 7,3 % av den totala landarealen (ca 41,2 miljoner hektar). Skogsmarksarealen uppgår till 22,7 miljoner hektar, dvs till 55,1 % av samma landareal. Tabell- en visar också att arealen "Annan mark" var betydande och motsvarade drygt hälften av skogsmarksarealen.

Av åkermarken fanns 98 % på företag med mer än 2,0 hektar åker, dvs i princip på jordbruksföretag. På motsvarande sätt fanns ungefär 20 % av skogsmarken på jordbruksföretag, dvs kombinerad med jordbruk.

Tabell 4.1 visar också den regionala fördelningen av jord- och skogsbruksmarken. Bl a kan man utläsa att ungefär 60 % av skogsmarken finns i Norrland medan motsvarande procenttal för åkermarken är 12 %. Av arealen "Annan mark" är ungefär 85 % belägen i Norrland.

Tabell 4.1 Arealen av olika ägoslag 1981
Area of different types of land in 1981

Avser samtliga lantbruksföretag.

Område;storleksgrupp, hektar åkermark	Åker- mark	Betes- mark	Skogs- mark	Annan mark	Summa
Götalands södra slättbygder					
– 2,0	1 323	5 921	30 649	13 054	50 947
2,1 –	357 152	17 107	39 918	13 970	428 147
Samtliga	358 475	23 028	70 567	27 024	479 094
Götalands mellanbygder					
– 2,0	2 305	21 889	178 913	49 090	252 197
2,1 –	330 493	57 028	224 704	66 275	678 500
Samtliga	332 798	78 917	403 617	115 365	930 697
Götalands norra slättbygder					
– 2,0	2 403	15 473	226 865	62 277	307 018
2,1 –	465 371	41 099	192 940	47 794	747 204
Samtliga	467 774	56 572	419 805	110 071	1 054 222
Svealands slättbygder					
– 2,0	3 377	28 839	960 660	193 315	1 186 191
2,1 –	673 617	49 222	599 061	82 238	1 404 138
Samtliga	676 994	78 061	1 559 721	275 553	2 590 329
Götalands skogsbygder					
– 2,0	13 744	75 700	2 145 659	502 217	2 737 320
2,1 –	567 888	143 542	1 202 826	292 091	2 206 347
Samtliga	581 632	219 242	3 348 485	794 308	4 943 667
Mellersta Sveriges skogsbygder					
– 2,0	9 086	23 185	1 912 376	314 221	2 258 868
2,1 –	219 900	19 885	515 108	61 898	816 791
Samtliga	228 986	43 070	2 427 484	376 119	3 075 659
Nedre Norrland					
– 2,0	19 232	32 965	4 762 247	1 157 711	5 972 155
2,1 –	179 906	17 918	909 040	138 537	1 245 401
Samtliga	199 138	50 883	5 671 287	1 296 248	7 217 556
Övre Norrland					
– 2,0	10 873	24 090	8 080 333	8 369 124	16 484 420
2,1 –	143 551	10 484	760 936	309 149	1 224 120
Samtliga	154 424	34 574	8 841 269	8 678 273	17 708 540
Hela riket					
– 2,0	62 343	228 062	18 297 702	10 661 009	29 249 116
2,1 –	2 937 878	356 285	4 444 533	1 011 952	8 750 648
Samtliga	3 000 221	584 347	22 742 235	11 672 961	37 999 764

Källa: SCB, lantbruksräkningen.

Ägoslagsfördelningen 1986 på företag med mer än 2,0 hektar åker framgår av tabell 4.2. Redovisning lämnas för län, produktionsområden och storleksgrupper.

Man brukar ange den totala landarealen i riket till ca 41,2 miljoner hektar. I denna areal har då inte inräknats större sjöar och vattendrag. I landarealen ingår bl a det rena fjällområdet, varför hela denna areal inte är disponibel för jord- och skogsbruksproduktion eller för t ex bebyggelse för bostads- och industriändamål.

Beträffande definitioner av de olika ägoslagen hänvisas till kapitel 2.

Nya ägoslagsdefinitioner tillämpas fr o m 1981. Relationen gentemot de tidigare definitionerna och effekterna av den nya ägoslagsklassificeringen redovisas också i kapitel 2.

Annan publicering

Uppgifter om ägoslag för "samtliga" företag lämnas i Lantbruksräkningen 1971, 1976 och 1981. SCB.

Uppgifter för jordbruksföretagen lämnas i SCB SM J, senast 1983:6:2, 1984:4.2, J 10 SM 8501, J 10 SM 8601 och J 10 SM 8701.

Tabell 4.2 Arealen av olika ägoslag 1986

Area of different types of land in 1986

Avser företag med mer än 2,0 hektar åkermark.

Figures refer to holdings of more than 2.0 hectares of arable land.

Område;	Åkermark, hektar	Betesmark, hektar	Skogsmark, hektar	Annan mark, hektar	Summa hektar
<i>Län</i>					
Stockholms	96 724	9 483	88 658	16 977	211 842
Uppsala	160 413	13 750	129 755	17 610	321 528
Södermanlands	140 943	12 771	130 349	18 641	302 704
Östergötlands	219 037	38 019	169 318	29 039	455 413
Jönköpings	94 526	32 070	212 042	47 223	385 861
Kronobergs	58 532	16 756	169 022	36 829	281 139
Kalmar	133 508	33 911	232 189	44 724	444 332
Götlands	83 720	9 627	78 745	26 837	198 929
Blekinge	37 231	6 991	77 651	7 726	129 599
Kristianstads	181 759	29 220	102 707	17 895	331 581
Malmöhus	307 389	21 814	32 959	11 696	373 858
Hallands	124 253	11 211	110 623	31 798	277 885
Göteborgs o Bohus	70 105	9 905	79 088	57 197	216 295
Älvsborgs	159 728	21 309	251 407	66 593	499 037
Skaraborgs	284 608	24 829	137 146	27 477	474 060
Värmlands	122 762	7 259	264 040	30 504	424 565
Örebro	116 232	6 001	141 451	21 195	284 879
Västmanlands	132 658	6 259	118 896	9 831	267 644
Kopparbergs	65 660	4 414	172 600	15 461	258 135
Gävleborgs	77 947	4 523	313 104	23 124	418 698
Västernorrlands	62 243	6 623	300 846	42 241	411 953
Jämtlands	46 086	5 281	321 718	127 236	500 321
Västerbottens	86 127	4 105	369 684	110 873	570 789
Norrbottnens	45 515	3 645	263 570	106 602	419 332
<i>Produktionsområden</i>					
Götalands södra slättbygder	354 707	15 822	36 266	12 670	419 465
» mellanbygder	329 684	54 645	208 114	63 972	656 415
» norra slättbygder	463 895	39 865	188 358	44 862	736 980
Svealands slättbygder	667 714	47 410	588 336	78 358	1 381 818
Götalands skogsbygder	557 374	138 065	1 142 389	267 167	2 104 995
Mellersta Sveriges skogsbygder	216 810	18 685	495 501	58 625	789 621
Nedre Norrland	178 036	16 152	878 127	133 455	1 205 770
Övre Norrland	139 486	9 132	730 477	286 220	1 165 315
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>					
2,1 – 5,0	65 843	22 849	504 815	153 969	747 476
5,1 – 10,0	162 931	37 721	754 530	189 599	1 144 781
10,1 – 20,0	352 176	55 466	854 111	192 341	1 454 094
20,1 – 30,0	348 163	45 851	538 347	104 264	1 036 625
30,1 – 50,0	601 428	62 620	622 531	115 393	1 401 972
50,1 – 100,0	753 122	61 343	507 261	98 124	1 419 850
Över 100,0	624 043	53 926	485 973	91 639	1 255 581
<i>Hela riket</i>					
1986	2 907 706	339 776	4 267 568	945 329	8 460 379
1985	2 921 552	343 684	4 331 845	960 909	8 557 990
1984	2 933 133	346 458	4 357 178	978 196	8 614 965
1983	2 940 660	348 767	4 391 834	997 217	8 678 478
1982	2 950 322	351 442	4 457 811	1 018 598	8 778 173

Källa: SCB, lantbruksregistret 1986.

Taxeringsvärden

Uppgifter om taxeringsutfallet publiceras årligen av SCB. Normalt har allmän fastighetstaxering ägt rum ungefär vart femte år – den senaste 1981 – och däremellan har verkställts särskild fastighetstaxering. I en proposition till riksdagen har regeringen föreslagit ett system med rullande fastighetstaxering som innebär att inte alla fastigheter taxeras samtidigt. Nästa allmänna fastighetstaxering för jordbruksfastigheter äger rum 1992.

I föreliggande avsnitt redovisas vissa data rörande jordbruksfastigheternas taxeringsvärden enligt 1986 års särskilda fastighetstaxering. Dessutom redovisas jordbruksfastigheternas hektarvärden från 1981 års allmänna fastighetstaxering.

För jordbruksfastigheter skulle vid 1981 års allmänna fastighetstaxering eftersträvas en taxeringsvärdesnivå som för varje taxeringsenhet utgjorde 67,5 % av det allmänna saluvärde som genomsnittligt gällde under 1978.

Särskild fastighetstaxering sker de år då allmän fastighetstaxering inte äger rum. Nytt taxeringsvärde åsätts bl a vid avstyckning eller sammanslagning av taxeringsenheter. Dessutom görs omtaxering av fastighet vars värde ändrats med minst 20 %, dock minst 25 000 kronor, genom ny-, till- eller ombyggnad.

Särskild fastighetstaxering skall ske efter det allmänna prisläge och de uppskattningsgrunder i övrigt som tillämpats vid närmast föregående allmänna fastighetstaxering.

Resultat

Uppgifter om jordbruksfastigheternas taxeringsvärden enligt den särskilda fastighetstaxeringen 1986 redovisas i tabellerna 4.3, 4.5 och 4.6. I tabell 4.6 återfinns också vissa uppgifter från 1981 års allmänna fastighetstaxering.

Det totala taxeringsvärdet för de sammanlagt cirka 333 300 jordbruksfastigheterna uppgick 1986 till 113,0 miljarder kronor. Jordbruksvärdet utgjorde 20 % därav och skogsbruksvärdet 48 %.

Delvärden

Det totala taxeringsvärdet för jordbruksfastigheter var vid 1981 års taxering fördelat på sex delvärden:

a) skogsbruksvärde	värdet av taxeringsenhetens skogsmark med växande skog och markanläggningar, som används eller behövs för skogsbruk
b) skogsimpedimentsvärde	värdet av de skogsimpediment som hör till taxeringsenheten
c) jordbruksvärde	värdet av taxeringsenhetens åkermark, betesmark och markanläggningar, som används eller behövs för växtodling
d) tomtmarksvärde	värdet av taxeringsenhetens tomtmark
e) bostadsbyggnadsvärde	värdet av de småhus och hyreshus som hör till taxeringsenheten
f) ekonomibyggnadsvärde	värdet av de ekonomibyggnader som hör till taxeringsenheten

Jämförbarhet

Varje år allmän fastighetstaxering sker ändras definitionen av olika begrepp, nya begrepp tillkommer och andra utgår. Mellan fastighetstaxeringarna görs där-
emot inga ändringar. För vissa begrepp, i huvudsak de
som ej ändrats, kan jämförelse göras med tidigare års
uppgifter. För begrepp som ändrats behandlas jämför-
barheten närmare i publikationerna över de allmänna
fastighetstaxeringarna.

Tabell 4.3 Jordbruksfastigheternas taxeringsvärden, 1000-tal kronor, och antal taxeringsenheter enligt särskild fastighetstaxering 1986

Assessed values of agricultural real estates, thousands of Swedish kronor, and number of assessed units according to the assessment of real estate in 1986

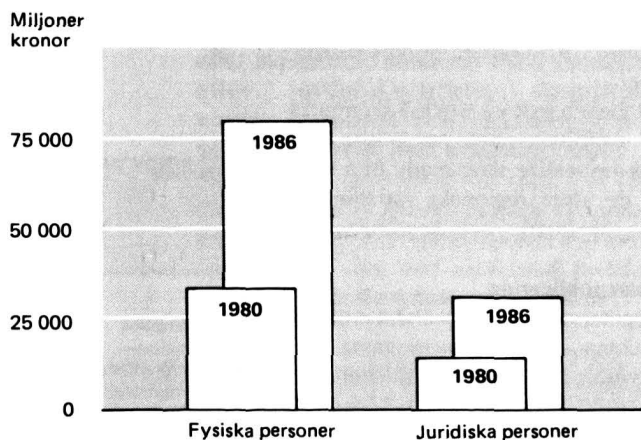
Område	Jord- bruks- värde	Därav åkervärde	Skogs- bruks- värde	Skogsimpe- diments- värde	T omtmarks- värde	Bostads- byggnads- värde	Ekonomi- byggnads- värde	Totalt taxerings- värde	Antal taxerings- enheter
<i>Län</i>									
Stockholms	484 510	461 101	829 933	10 558	345 005	597 814	165 514	2 433 195	5 936
Uppsala	911 690	885 388	1 434 220	8 929	239 995	683 471	259 472	3 536 620	6 883
Södermanlands	790 291	757 861	1 418 512	8 057	223 912	648 358	226 369	3 315 433	5 374
Östergötlands	2 053 387	1 967 775	2 728 570	15 632	320 430	1 087 227	371 663	6 577 608	10 253
Jönköpings	564 078	503 598	4 124 669	21 988	281 288	1 042 588	336 266	6 370 963	14 297
Kronobergs	360 391	321 691	3 737 573	24 687	245 117	922 517	240 692	5 531 073	13 937
Kalmar	996 631	916 295	3 771 678	15 606	253 913	900 079	394 109	6 331 159	12 178
Gotlands	383 277	370 786	204 463	4 736	100 717	394 988	239 778	1 327 961	6 214
Blekinge	389 951	362 203	1 048 776	2 288	89 418	369 818	162 964	2 062 803	6 158
Kristianstads	2 404 297	2 268 607	1 679 517	7 527	301 409	966 451	646 712	6 005 688	15 946
Malmöhus	4 826 271	4 706 453	397 506	1 073	368 650	1 050 800	669 681	7 314 194	13 752
Hallands	1 353 629	1 311 872	1 294 153	15 341	290 561	892 615	538 853	4 385 158	11 469
Göteborgs o Bohus	508 931	475 916	628 376	21 663	370 988	779 713	181 237	2 491 127	9 807
Älvsborgs	1 067 851	1 012 058	3 018 694	28 362	502 823	1 635 272	465 646	6 718 912	22 596
Skaraborgs	2 977 399	2 891 511	1 680 205	6 627	330 198	1 335 440	732 708	7 062 451	17 484
Värmlands	383 681	373 105	4 732 694	34 185	317 892	1 156 651	256 501	6 880 732	23 804
Örebro	766 470	748 754	2 383 724	17 353	231 561	662 246	218 360	4 279 968	9 755
Västmanlands	706 266	691 781	1 240 109	10 464	145 557	535 019	200 589	2 838 189	5 385
Kopparbergs	196 685	191 825	4 100 120	50 142	320 203	1 236 717	191 107	6 095 018	32 029
Gävleborgs	165 571	161 220	3 119 471	37 490	249 632	917 323	193 787	4 683 119	13 721
Västernorrlands	115 106	111 152	2 915 291	17 875	222 887	810 983	161 883	4 244 049	18 828
Jämtlands	101 503	97 782	2 621 900	32 344	203 095	871 648	145 886	3 976 354	16 953
Västerbottens	187 347	184 719	3 180 439	33 313	316 259	1 001 142	273 176	4 991 664	23 330
Norrbottnens	101 265	98 416	2 337 218	64 013	186 758	653 540	175 373	3 518 338	17 202
<i>Hela riket</i>									
1986	22 796 478	21 871 869	54 627 811	490 253	6 458 268	21 152 420	7 448 326	112 971 776	333 291
1985	22 807 602	21 882 535	54 776 515	491 428	6 508 728	21 197 664	7 424 866	113 532 201	335 352
1984	22 825 382	21 900 420	54 804 703	492 112	6 554 599	21 231 779	7 400 281	113 314 567	336 887
1983	22 847 632	21 916 523	54 919 156	489 180	6 602 376	21 275 965	7 371 609	113 519 170	338 398
1982	22 905 290	21 968 812	55 090 434	521 108	6 624 354	21 282 120	7 331 103	113 762 154	339 119

Källa: SCB, särskild fastighetstaxering 1986 (totalundersökning).

Diagram 4.4 visar skillnaderna i jordbruksfastigheternas taxeringsvärden 1980 (före senaste allmänna fastighetstaxeringen) och 1986.

Tabell 4.5 visar att 72 % av jordbruksfastigheternas taxeringsvärden hänförs till fysisk person. I övrigt är aktiebolag dominerande ägare. Staten svarar för knappt 7 %.

Diagram 4.4 Jordbruksfastigheternas taxeringsvärden 1980 och 1986
Assessed values of agricultural real estates in 1980 and 1986

Tabell 4.5 Jordbruksfastigheternas taxeringsvärden fördelade efter ägarekategori enligt särskild fastighetstaxering 1986. 1000-tal kronor

Assessed values of agricultural real estates by owner category according to the assessment of real estate in 1986. Thousands of Swedish kronor

Område	Fysisk person	Juridisk person						Okänd ägare	Samtliga ägarekategorier
		Staten	Borgerlig kommun	Kyrkan	Dödsbo	Svenskt aktiebolag	Övrig juridisk person		
<i>Län</i>									
Stockholms	1 633 187	136 258	261 669	61 962	99 693	129 310	110 528	588	2 433 195
Uppsala	2 275 595	221 304	45 721	98 524	95 617	665 748	132 867	1 244	3 536 620
Södermanlands	2 544 453	203 932	109 151	81 664	110 910	138 258	127 065	—	3 315 433
Östergötlands	4 748 565	377 151	164 033	171 938	212 189	600 394	303 196	142	6 577 608
Jönköpings	5 218 877	332 950	130 050	186 072	296 029	142 763	63 657	565	6 370 963
<i>Kronobergs</i>	4 389 467	276 335	86 951	182 464	246 737	313 393	34 499	1 227	5 531 073
Kalmar	5 074 396	432 371	116 566	158 148	246 020	241 791	61 037	830	6 331 159
Gotlands	1 221 928	12 327	3 214	24 245	45 146	16 840	3 739	522	1 327 961
Blekinge	1 835 895	47 200	53 158	22 065	76 235	24 672	3 557	21	2 062 803
Kristianstads	5 222 432	230 435	96 820	130 304	168 403	101 484	55 540	270	6 005 688
<i>Malmöhus</i>	5 787 499	249 078	342 902	346 013	194 922	270 085	122 682	1 013	7 314 194
Hallands	3 806 778	146 524	95 318	104 258	144 421	61 145	26 714	—	4 385 158
Göteborgs o Bohus	2 074 177	58 613	112 810	34 900	150 757	36 712	23 112	46	2 491 127
Älvsborgs	5 680 934	184 926	140 736	117 960	310 033	181 160	102 545	618	6 718 912
Skaraborgs	5 876 764	385 417	79 282	270 106	216 461	139 719	94 281	421	7 062 431
<i>Värmlands</i>	4 310 508	153 676	119 324	148 030	360 841	1 765 812	22 427	114	6 880 732
Örebro	2 576 386	705 650	83 595	108 993	130 552	581 125	93 092	575	4 279 968
Västmanlands	1 873 288	414 580	85 423	63 837	97 683	209 021	69 951	24 406	2 838 189
Kopparbergs	3 249 805	452 225	62 739	49 625	357 761	1 606 584	314 778	1 501	6 095 018
Gävleborgs	2 703 526	211 094	54 504	70 647	154 555	1 408 369	80 153	271	4 683 119
<i>Västernorrlands</i>	2 332 622	154 157	37 192	85 666	151 400	1 422 151	60 303	558	4 244 049
Jämtlands	2 146 148	220 653	23 888	56 329	176 300	1 323 726	29 310	—	3 976 354
Västerbottens	2 899 485	870 336	41 849	21 360	146 557	944 271	67 806	—	4 991 664
Norrbottens	1 705 500	1 133 305	15 231	11 481	142 762	364 518	145 540	1	3 518 338
<i>Hela riket</i>									
1986	81 188 215	7 610 497	2 362 126	2 606 591	4 331 984	12 689 051	2 148 379	34 933	112 971 776
1985	81 458 113	7 691 555	2 375 472	2 622 647	4 387 396	12 825 526	2 161 629	9 863	113 532 201
1984	81 013 740	7 705 435	2 403 544	2 632 925	4 516 119	12 855 625	2 148 133	39 046	113 314 567
1983	80 950 606	7 750 525	2 402 915	2 645 219	4 598 579	12 971 382	2 174 369	25 575	113 519 170
1982	81 042 053	7 759 299	2 481 702	2 640 032	4 422 518	13 234 620	2 172 096	9 834	113 762 154

Källa: SCB, särskild fastighetstaxering 1986 (totalundersökning).

Byggnadsvärden på jordbruksfastigheter enligt fastighetstaxeringen redovisas i tabell 4.6. Bl a framgår att värdet för ekonomibyggnader representerar ungefär 1/3 av värdet för bostadsbyggnader.

I tabellen redovisas också åkermarks- och skogsbruksvärde per hektar åkermark respektive skogsmark. Bl a framgår de stora regionala variationerna både i åkermarks- och skogsbruksvärde.

Annan publicering

Uppgifter om taxeringsvärden enligt de allmänna fastighetstaxeringarna har redovisats i SCB Allmän fastighetstaxering 1970, 1975 och 1981. Vidare SM N 1975:74 och SM N 1981:9.

Uppgifter från särskild fastighetstaxering redovisas årligen (utom år då allmän fastighetstaxering genomförs), senast i SCB SM N 1981:19, 1982:14, 1983:10, 1984:8, Bo 13 SM 8501 och Bo 13 SM 8601.

Tabell 4.6 Byggnadsvärden för jordbruksfastigheter enligt särskild fastighetstaxering 1986 samt jordbruks- och skogsbruksvärde per hektar åker resp skog enligt den allmänna fastighetstaxeringen 1981

Building values for agricultural real estates in 1986, thousands of Swedish kronor, and assessed values of agricultural real estates per hectare according to the assessment of real estate in 1981

Område	Byggnadsvärden (1000 kr)		Jordbruksvärde per hektar åker, kronor per hektar	Skogsbruksvärde per hektar skog, kronor per hektar
	Bostäder	Ekonomibyggnader		
<i>Län</i>				
Stockholms	597 814	165 514	5 949	2 949
Uppsala	683 471	259 472	6 808	3 626
Södermanlands	648 358	226 369	6 890	4 328
Östergötlands	1 087 227	371 663	10 634	4 618
Jönköpings	1 042 588	336 266	6 297	6 562
Kronobergs	922 517	240 692	6 274	6 610
Kalmar	900 079	394 109	7 940	5 315
Gotlands	394 988	239 778	5 261	1 584
Blekinge	369 818	162 964	11 412	5 807
Kristianstads	966 451	646 712	15 676	6 324
Malmöhus	1 050 800	669 681	19 816	5 832
Hallands	892 615	538 853	12 523	5 081
Göteborgs o Bohus	779 713	181 237	8 415	3 743
Älvsborgs	1 635 272	465 646	7 456	4 595
Skaraborgs	1 335 440	732 708	12 405	5 085
Värmlands	1 156 651	256 501	3 261	3 659
Örebro	662 246	218 360	7 650	4 241
Västmanlands	535 019	200 589	6 558	3 343
Kopparbergs	1 236 717	191 107	2 800	2 126
Gävleborgs	917 323	193 787	2 323	2 189
Västernorrlands	810 983	161 883	1 783	1 786
Jämtlands	871 648	145 886	1 985	962
Västerbottens	1 001 142	273 176	2 005	1 005
Norrbottnens	653 540	175 373	2 117	608
<i>Hela riket</i>				
1986	21 152 420	7 448 326	..	..
1985	21 197 664	7 424 866	..	..
1984	21 231 779	7 400 281	..	..
1983	21 275 965	7 371 609	..	..
1982	21 282 120	7 331 103	..	..
1981	21 124 451	7 361 018	8 809	2 419

Källa: SCB, särskild fastighetstaxering 1986 (totalundersökning) samt SCB, allmän fastighetstaxering 1981 (totalundersökning).

Priser på jordbruksfastigheter

SCB upprättar årligen statistik över antalet lagfartsärenden samt över priserna på jordbruksfastigheter. Lagfartsstatistiken avser att belysa antalet ägarskiftet och omsättningen för lagfarna fång av jordbruksfastighet.

Den s k *köpeskillingskoefficienten* som redovisas i tabellerna utgör kvoten mellan köpeskilling och taxeringsvärde. Den redovisas dels som ovägt medeltal, dels som median.

Resultat

Av nedanstående tablå framgår antalet lagfarna fång av jordbruksfastighet år 1985

Typ av fång	Antal
Köp	
Vanliga köp	5 263
Släktköp	1 617
Övriga köp	5
Summa	6 885
Övriga fång ¹	8 676
Totalt	15 561

1) Häri ingår byte, gåva, arv, exekutiv försäljning.

Lagfartsstatistiken grundar sig på underrättelser rörande sökt lagfart som SCB erhåller varje månad i form av lagfartsregister. Statistiken omfattar samtliga lagfarter under undersökningsåret med undantag av vilandeförklarade.

Uppgifterna för prisstatistiken kommer dels ifrån lantbruksnämnderna, dels, beträffande släktköp, ifrån lagfartsregistren. Lantbruksnämnderna inventerar förvärven av jordbruksfastighet i samband med nämndens prövning enligt jordförvärvslagen. Prisstatistiken omfattar vanliga köp som ansetts representera "marknadsvärde" enligt kommunalskattelagen samt släktköp. Detta innebär att följande köp inte tas med

- köp av speciell karaktär t ex med intressegemenskap
- köp av ideell andel
- köp som omfattar mindre än 2 hektar totalt
- köp där annan fastighet ingår med mer än 25 % av sammanlagda taxeringsvärdet.

Med släktköp avses köp från föräldrar, far- eller morföräldrar eller från make(a).

Resultat från prisstatistiken för jordbruksfastigheter lämnas i tabellerna 4.7–4.9. Av tabell 4.7 framgår att 1985 redovisas 4 147 köp för jord- och skogsbruksändamål med en genomsnittlig köpeskilling på 289 000 kronor och en median för köpeskillingskoefficienten på 1,53.

Resultaten avseende antal köp och köpeskilling skiljer sig mellan tabellerna 4.7 och 4.8 å ena sidan och tabell 4.9. Detta beror på att den sistnämnda tabellen inkluderar icke prisprövade köp samt förvärv för annat än jord- och skogsbruksändamål.

Tabell 4.7 Förvärv av jordbruksfastigheter¹ för jord- eller skogsbruksändamål 1985 fördelade efter jordbruksvärdets, skogsbruksvärdets samt tomt- och bostadsbyggnadsvärdets andel av hela taxeringsvärdet

Purchases of agricultural real estates in 1985 for agricultural or forestry purpose by share of the value of farms, of standing forest and forestland and of sites and residential buildings compared with the whole assessed value

Andel av totalt taxeringsvärde, procent	Antal köp	Köpeskilling medelvärdet, 1 000-tal kr	Taxeringsvärde medelvärdet, 1 000-tal kr	Köpeskillingskoefficient ² , median
<i>Jordbruksvärde</i>				
0 – 10	2 312	231	134	1,70
11 – 25	492	432	292	1,44
26 – 50	463	516	357	1,42
51 – 75	320	401	288	1,33
76 – 100	560	153	112	1,34
Totalt	4 147	289	186	1,53
<i>Skogsbruksvärde</i>				
0	651	246	175	1,32
1 – 33	864	449	306	1,62
34 – 66	637	384	252	1,52
67 – 99	815	343	206	1,72
100	1 180	108	57	1,84
Totalt	4 147	289	186	1,53
<i>Tomt- och bostadsbyggnadsvärde</i>				
0 – 50	3 660	291	190	1,53
51 – 75	324	286	174	1,52
76 – 100	163	247	137	1,64
Totalt	4 147	289	186	1,53

1) Prisprövade förvärv för jord- och skogsbruksändamål.

2) Se texten.

Tabell 4.8 Förvärv av jordbruksfastigheter¹ 1985
Purchases of agricultural real estates in 1985

Område	Köp av hel fastighet				Köp av del av fastighet			
	Antal köp	Köpe-skilling medel-värde, 1 000-tal kronor	Taxerings-värde medel-värde, 1 000-tal kronor	Köpe-skillings-koeffi-cient ² , median	Antal köp	Köpe-skilling medel-värde, 1 000-tal kronor	Taxerings-värde medel-värde, 1 000-tal kronor	Köpe-skillings-koeffi-cient ² , median
<i>Län</i>								
Stockholms	32	825	476	1,80	39	169	108	1,72
Uppsala	16	697	466	1,31	48	218	152	1,31
Södermanlands	38	998	629	1,62	36	295	192	1,60
Östergötlands	51	817	549	1,41	58	241	176	1,34
Jönköpings	87	470	352	1,33	44	262	173	1,24
Kronobergs	105	508	348	1,42	81	392	267	1,41
Kalmar	72	931	615	1,51	41	235	164	1,42
Gotlands	35	320	254	1,43	73	67	34	1,71
Blekinge	31	400	287	1,52	22	330	203	1,43
Kristianstads	120	475	328	1,41	77	246	189	1,24
Malmöhus	117	605	431	1,31	43	329	253	1,31
Hallands	71	478	336	1,40	51	249	161	1,52
Göteborgs o Bohus	64	338	231	1,33	45	131	94	1,31
Älvsborgs	182	430	260	1,54	112	181	118	1,60
Skaraborgs	132	591	432	1,31	172	135	88	1,32
Värmlands	123	347	216	1,53	212	148	91	1,62
Örebro	53	405	297	1,34	59	134	96	1,41
Västmanlands	33	552	323	1,73	54	165	103	1,52
Kopparbergs	146	200	104	2,01	203	133	58	2,23
Gävleborgs	48	254	157	1,92	180	123	64	2,02
Västernorrlands	102	208	119	1,81	131	140	79	1,73
Jämtlands	113	198	107	1,94	84	164	69	2,20
Västerbottens	122	207	96	1,90	129	77	44	1,73
Norrbottens	82	154	79	2,12	178	63	29	2,03
<i>Produktionsområden</i>								
Götalands södra slättbygder	97	662	468	1,30	64	350	258	1,33
» mellanbygder	146	554	398	1,40	155	165	114	1,42
» norra slättbygder	166	553	392	1,33	222	147	99	1,43
Svealands slättbygder	157	699	444	1,54	229	193	130	1,42
Götalands skogsbygder	612	501	338	1,41	343	260	176	1,41
Mellersta Sveriges skogsbygder	226	376	237	1,64	283	143	81	1,71
Nedre Norrland	334	190	103	1,83	529	132	68	1,93
Övre Norrland	237	190	90	2,02	347	80	39	2,01
<i>Hela riket</i>	1 975	429	281	1,50	2 172	162	101	1,62

1) Prisprövade förvärv för jord- och skogsbruksändamål.

2) Se texten.

Källa: SCB, fastighetspris- och taxeringsstatistik.

Tabell 4.8 (forts) Förvärv av jordbruksfastigheter¹ 1985
Purchases of agricultural real estates in 1985

Område	Summa				Lagfarna slätkköp			
	Antal köp	Köpe- skilling medel- värde, 1 000-tal kronor	Taxerings- värde medel- värde, 1 000-tal kronor	Köpe- skillings- koeffi- cient ² , median	Antal köp	Köpe- skilling medel- värde, 1 000-tal kronor	Taxerings- värde medel- värde, 1 000-tal kronor	Köpe- skillings- koeffi- cient ² , median
<i>Län</i>								
Stockholms	71	465	274	1,81	9	395	305	1,22
Uppsala	64	338	230	1,32	6	251	231	1,03
Södermanlands	74	656	416	1,61	10	712	487	1,90
Östergötlands	109	511	350	1,40	13	437	387	1,22
Jönköpings	131	400	292	1,32	38	360	337	1,04
Kronobergs	186	457	313	1,41	35	358	315	1,31
Kalmar	113	679	451	1,52	20	379	332	1,20
Gotlands	108	149	105	1,64	4	87	86	1,03
Blekinge	53	371	252	1,44	18	361	313	1,40
Kristianstads	197	385	274	1,32	22	416	381	1,00
Malmöhus	160	531	383	1,34	19	369	312	1,31
Hallands	122	382	263	1,44	15	361	328	1,11
Göteborgs o Bohus	109	252	174	1,31	11	250	200	1,03
Älvsborgs	294	335	206	1,54	55	354	332	1,11
Skaraborgs	304	333	237	1,32	28	340	340	1,10
Värmlands	335	221	137	1,60	48	298	240	1,32
Örebro	112	263	191	1,40	7	373	351	1,13
Västmanlands	87	312	187	1,54	16	565	506	1,22
Kopparbergs	349	161	77	2,11	36	169	151	1,04
Gävleborgs	228	151	84	2,01	41	284	249	1,20
Västernorrlands	233	169	97	1,74	71	256	202	1,12
Jämtlands	197	184	91	2,01	58	245	197	1,30
Västerbottens	251	140	69	1,81	100	198	148	1,40
Norrbottens	260	91	45	2,00	46	174	132	1,30
<i>Produktionsområden</i>								
Götalands södra slättbygder	161	538	384	1,34	11	388	342	1,51
» mellanbygder	301	354	252	1,41	24	415	376	1,10
» norra slättbygder	388	321	224	1,40	37	398	378	1,20
Svealands slättbygder	386	399	258	1,50	56	453	372	1,22
Götalands skogsbygder	955	415	280	1,44	187	346	314	1,04
Mellersta Sveriges skogsbygder	509	246	150	1,63	77	308	263	1,14
Nedre Norrland	863	155	81	1,90	164	245	200	1,13
Övre Norrland	584	125	60	2,02	170	193	146	1,42
<i>Hela riket</i>	4 147	289	186	1,53	726	297	254	1,20

1) Prispövade förvärv för jord- och skogsbruksändamål.

2) Se texten.

Källa: SCB, fastighetspris- och taxeringsstatistik.

Tabell 4.9 Förvärv av jordbruksfastigheter¹ fördelade efter köpare- och säljarekategorier 1985
Purchases of agricultural real estates in 1985 by categories of buyers and sellers

Köpare	Säljare	Köp av hel fastighet		Köp av del av fastighet		Summa	
		Antal köp	Köpeskilling medelvärdet, 1 000-tal kr	Antal köp	Köpeskilling medelvärdet, 1 000-tal kr	Antal köp	Köpeskilling medelvärdet, 1 000-tal kr
Lantbruksnämnd	Fysisk person	171	286	347	107	518	166
	Dödsbo	68	314	34	148	102	259
	Övriga, okänd	38	350	40	189	78	268
	Summa	277	302	421	118	698	191
Staten i övrigt	Lantbruksnämnd	5	900	11	234	16	442
	Fysisk person	6	969	5	247	11	641
	Dödsbo	—	—	1	150	1	150
	Övriga, okänd	—	—	—	—	—	—
	Summa	11	938	17	233	28	510
Borgerlig kommun	Lantbruksnämnd	4	80	14	60	18	64
	Fysisk person	30	422	26	168	56	304
	Dödsbo	15	596	3	117	18	516
	Övriga, okänd	11	867	8	278	19	619
	Summa	60	525	51	153	111	354
Fysisk person	Lantbruksnämnd	221	208	975	126	1 196	141
	Fysisk person	1 304	489	512	221	1 816	413
	Dödsbo	363	343	122	210	485	309
	Övriga, okänd	87	444	106	347	193	391
	Summa	1 975	428	1 715	174	3 690	310
Dödsbo	Lantbruksnämnd	4	56	6	31	10	41
	Fysisk person	4	225	2	13	6	154
	Dödsbo	2	245	1	170	3	220
	Övriga, okänd	1	12	3	257	4	196
	Summa	11	148	12	96	23	121
Juridisk person	Lantbruksnämnd	4	96	24	117	28	114
	Fysisk person	29	702	40	249	69	440
	Dödsbo	18	326	5	87	23	274
	Övriga, okänd	9	808	4	1 568	13	1 042
	Summa	60	565	73	267	133	401
Övriga, okänd	Lantbruksnämnd	3	232	2	130	5	191
	Fysisk person	6	481	4	33	10	302
	Dödsbo	—	—	—	—	—	—
	Övriga, okänd	—	—	1	36	1	36
	Summa	9	398	7	61	16	251
Summa	Lantbruksnämnd	241	216	1 032	125	1 273	142
	Fysisk person	1 550	470	936	178	2 486	360
	Dödsbo	466	346	166	192	632	305
	Övriga, okänd	146	471	162	331	308	397
	Summa	2 403	421	2 296	166	4 699	296

1) Se texten angående omfattningen av statistiken.

Källa: SCB, fastighetspris- och taxeringsstatistik.

Annan publicering

Uppgifter om fastighetspriser på jordbruksfastigheter lämnas årligen i SCB SM P, senast SM P 1983:7.1, 1983:10.3, 1984:9.1, P 16 SM 8503 och P 16 SM 8603.

5 Byggnader, anläggningar och maskiner

I detta kapitel redovisas uppgifter om byggnader på jordbruksfastigheter enligt de årliga fastighetstaxeringarna. Uppgifter om byggnadsverksamhet och anläggningar redovisas från undersökningar i anslutning till lantbruksregistret. Vidare lämnas uppgifter om systemtäckdikad areal som erhållits från en undersökning i anslutning till de objektiva skördeuppskattningarna. Slutligen redovisas uppgifter om maskiner som antingen hämtats från lantbruksregistret eller från jordbruksnämndens leveransstatistik.

Kapitel 5 innehåller avsnitt om

- Byggnader
- Byggnadsverksamhet
- Anläggningar
- Täckdikning
- Maskiner

Byggnader

Uppgifter om byggnader på jordbruksfastigheter erhålls vid de årliga fastighetstaxeringarna. Allmän fastighetstaxering har normalt ägt rum ungefär vart 5:e år – den senaste år 1981 – och därmed har särskild fastighetstaxering skett. Nästa allmänna fastighetstaxering för jordbruksfastigheter är planerad till 1992.

Resultat

I tabell 5.1 redovisas förekomst av bostadsbyggnader och ekonomibyggnader på jordbruksfastigheter enligt den särskilda fastighetstaxeringen 1986.

1986 fanns det ca 222 000 taxeringsenheter med bostadsbyggnader och på dessa taxeringsenheter fanns det 268 000 värderingsenheter (egendom som skall värderas för sig). Ekonomibyggnader fanns på 138 000 taxeringsenheter och dessa innehöll 311 000 värderingsenheter.

Annan publicering

SCB, Allmän fastighetstaxering. Del 1 och 2 1970, 1975 och 1981.

Allmän fastighetstaxering 1975 och 1981. SCB. SM N 1975:74 resp SM N 1981:19.

Särskild fastighetstaxering årligen sedan 1971 utom år då allmän fastighetstaxering genomförs. SCB. SM N 1982:14, 1983:10, 1984:8, Bo 13 SM 8501 och Bo 13 SM 8601.

Tabell 5.1 Antal taxeringsenheter med byggnadsvärde och antal värderingsenheter enligt särskild fastighetstaxering år 1986. Jordbruksfastigheter

Number of assessed units with building value according to the assessment of agricultural real estate in 1986

Område	Bostadsbyggnader		Ekonomibyggnader m m	
	Antal taxeringsenheter med bostadsbyggnadsvärde	Antal värderingsenheter	Antal taxeringsenheter med ekonomibyggnadsvärde	Antal värderingsenheter
<i>Län</i>				
Stockholms	4 071	6 602	2 867	5 911
Uppsala	5 298	7 765	4 504	8 757
Södermanlands	4 190	7 243	3 313	6 336
Östergötlands	8 119	12 432	6 383	11 102
Jönköpings	11 865	13 850	8 354	16 241
Kronobergs	10 527	11 308	6 605	14 293
Kalmar	10 106	13 233	7 493	13 258
Gotlands	3 545	4 093	2 824	7 237
Blekinge	4 190	4 588	2 608	5 365
Kristianstads	10 608	11 858	8 587	19 276
Malmöhus	9 449	11 525	8 912	18 195
Hallands	8 900	9 991	7 171	15 080
Göteborgs o Bohus	7 279	8 241	4 627	10 729
Älvsborgs	16 747	18 997	10 854	25 139
Skaraborgs	12 720	15 956	10 501	24 930
Värmlands	14 392	16 121	6 854	14 347
Örebro	6 282	7 784	4 286	9 183
Västmanlands	4 166	5 949	3 587	7 048
Kopparbergs	12 723	16 036	5 042	14 196
Gävleborgs	8 952	11 114	5 153	11 095
Västernorrlands	10 992	12 537	4 210	12 611
Jämtlands	10 408	12 555	3 753	10 694
Västerbottens	15 471	16 634	6 348	17 404
Norrbottnens	10 856	11 832	3 645	12 367
<i>Hela riket</i>				
1986	221 856	268 244	138 481	310 794
1985	223 610	270 355	139 151	311 947
1984	225 252	272 202	139 750	312 906
1983	226 831	273 624	140 330	313 787
1982	228 085	272 814	140 668	314 605

Källa: SCB, särskild fastighetstaxering 1986 (totalundersökning).

Byggnadsverksamhet

SCB redovisar årligen sedan 1971 uppgifter om byggnadsverksamheten inom jordbruket. Insamlingen av uppgifter för denna statistik sker genom lantbruksregistret och lantbruksnämnderna. I samband med det årliga uppgiftslämnandet till lantbruksregistret i juni uppges jordbrukarna om byggnadsverksamhet förekommit under ett år tillbaka. Bland företag med byggnadsverksamhet görs ett urval för närmare uppföljning. Från de utvalda företagen inhämtas detaljuppgifter av lantbruksnämnderna genom telefonintervjuer. T o m 1982 skedde denna uppföljning för samtliga företag som uppgivit byggnadsverksamhet.

Uppgiftsinsamlingen har omfattat ny- och tillbyggnad samt större ombyggnad och reparation. Undersökningen skall avse ekonomibyggnaderna i lantbruket. Däremot har inte beaktats verksamhet som utgjorts av enbart installation av inredning, utgödslingsanläggning, tork e dyl. Avgränsningen av vilken byggnadsverksamhet som är att betrakta som större ombyggnad/reparation har varit förenad med vissa svårigheter.

Resultat

Uppgifter om antal ny- och tillbyggda djurstallar redovisas i tabell 5.2 och 5.3. Uppgifterna i tabell 5.2 visar på en fortsatt nedgång i antalet nybyggda djurstallar.

Under 1985 byggdes 166 nya djurstallar med en medelyta på 313 m². 84 av dessa var avsedda för nötkreatur och 32 för svin.

De partiella uppgifterna för 1986 tyder på en ytterligare nedgång under detta år.

Som framgår av tabell 5.3 har även antalet tillbyggda djurstallar minskat.

181 djurstallar byggdes till under 1985. Den utökade medelytan var 127 m². Tillbyggnaden skedde i 124 fall för nötkreatur och i 24 fall för svin.

Tabell 5.2 Antal nybyggda djurstallar 1985 och 1986¹ fördelade på hus-
typ och djurslag samt medelyta
Number of new buildings for livestock

Område	År	Antal byggnader	Hustyp		Djurslag (huvudsaklig inriktning)					Medelyta m ²
			Låg-hus	Hög-hus	Nötkreatur	Svin	Hästar	Får	Fjäderfå	
Götaland	1986	54	27	27	35	12	4	2	—	372
	1985	95	43	51	46	19	13	11	5	378
Svealand	1986	24	15	9	8	8	6	2	—	333
	1985	32	18	14	14	6	4	6	1	237
Norrland	1986	27	21	6	13	1	2	12	—	228
	1985	39	28	11	24	7	2	5	—	216
Hela riket	1986	106	63	43	56	21	12	16	—	326
	1985	166	90	77	84	32	19	22	6	313
	1984	221	138	83	114	46	33	22	4	309
	1983	347	225	122	189	87	28	23	20	308
	1982	408	277	130	204	113	26	26	37	350

1) Uppgifterna för 1986 ej fullständiga, se texten.

Källa: SCB, byggnadsverksamheten i lantbruket.

Tabell 5.3 Antal tillbyggda djurstallar 1985 och 1986¹ fördelade på hus-
typ och djurslag samt utökad medelyta
Number of extended buildings for livestock

Område	År	Antal byggnader	Hustyp		Djurslag (huvudsaklig inriktning)					Utökad medelyta m ²
			Låg-hus	Hög-hus	Nötkreatur	Svin	Hästar	Får	Fjäderfå	
Götaland	1986	65	35	30	36	19	7	1	2	146
	1985	107	68	38	73	19	7	5	2	131
Svealand	1986	31	24	7	25	3	1	2	—	120
	1985	36	19	17	23	3	5	4	1	125
Norrland	1986	35	28	7	25	—	4	4	—	72
	1985	38	30	8	28	2	2	5	—	119
Hela riket	1986	131	87	44	86	22	12	7	2	120
	1985	181	118	64	124	24	14	14	3	127
	1984	235	169	67	164	45	12	8	3	122
	1983	318	216	102	210	71	18	8	9	161
	1982	424	261	162	295	81	15	20	13	142

1) Uppgifterna för 1986 ej fullständiga, se texten.

Källa: SCB, byggnadsverksamheten i lantbruket.

Observera att uppgifterna för 1986 ej är fullständiga. I statistiken redovisas endast under kalenderåret färdigställda byggnader. Undersökningen för 1986 täcker ej den del av byggnadsverksamheten som påbörjats efter den 15 juni och avslutats under året. Fullständiga uppgifter för 1986 kan erhållas först när 1987 års undersökning är avslutad.

Statistiken för åren 1982–1985 är fullständig. Tabellerna kan därför inte belysa omfattningen av byggnadsverksamheten 1986 jämfört med de föregående åren. Byggnadsverksamhetens fördelning i olika avseenden 1986 torde dock kunna utläsas.

Allmänt gäller att summan av delsummor av beräkningstekniska skäl kan avvika från redovisade totalsummor med någon enhet.

Av diagram 5.4 framgår att antalet nybyggda och tillbyggda djurstallar har minskat under de senaste åren. De partiella uppgifterna för 1986 har i figuren approximativt uppräknats till att gälla

den totala byggnadsverksamheten.

Av tabell 5.5 framgår att antalet ko-platser i ny- och tillbyggda djurstallar kontinuerligt minskat sedan 1980 med undantag för år 1983.

Jämförelse mellan partiella och fullständiga uppgifter åren 1983–1985

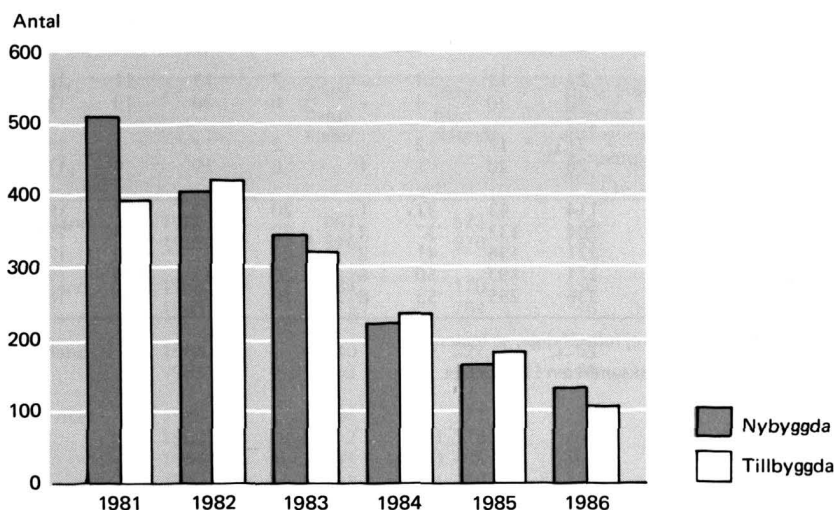
Som framgått av det föregående är de uppgifter man erhåller för det senast undersökta året ej fullständiga. Med ledning av partiella och definitiva resultat för några föregående år kan man dock göra vissa uppskattningar av ofullständigheten. För nybyggda djurstallar var medelskillnaden 1983–1985 mellan partiella och definitiva tal för riket 18 %, för till- och ombyggnad djurstallar 26 %.

Medelskillnaden för nya lagerbyggnader och maskinhus var liksom för till- och ombyggnader 28 %.

De genomsnittliga skillnaderna för 1983–1985 torde med viss reservation kunna utnyttjas för approximativa uppräknings av föreliggande tal för 1986 till att gälla totala byggnadsverksamheten detta år.

Diagram 5.4 Antal ny- och tillbyggda djurstallar 1981–1986

Number of new and extended buildings for livestock

Tabell 5.5 Antal djurplatser i ny- och tillbyggda djurstallar 1985 och 1986¹

Number of animal places in new and extended buildings for livestock

Område	År	Mjölkkor		Kor för köttprod		Ungdjur		Svin		Hästar	Får	Värp- höns	Slakt- kyck- lingar
		Totalt	därv bundna	Totalt	därv bundna	Totalt	därv bundna	Suggor galtar	Slakt- svin				
Götaland	1986	1 844	832	81	25	2 412	534	748	3 467	130	385	4 075	—
	1985	2 961	1 367	329	152	3 925	840	792	4 018	144	477	45 311	58 500
Svealand	1986	833	328	41	16	653	68	389	1 210	53	183	—	—
	1985	907	392	163	77	677	112	263	125	54	509	3 350	—
Norrland	1986	636	261	—	—	566	104	10	102	43	770	—	—
	1985	1 099	531	—	—	1 070	274	340	339	31	570	—	—
Hela riket	1986	3 313	1 421	122	41	3 630	706	1 147	4 779	228	1 338	4 075	—
	1985	4 967	2 290	492	230	5 673	1 227	1 395	4 482	229	1 557	48 661	58 500
	1984	5 755	2 631	932	375	7 529	1 806	2 492	6 301	370	1 770	22 875	32 000
	1983	9 519	4 339	1 611	576	11 486	2 642	3 545	15 255	481	1 949	153 449	1 200
	1982	6 122	5 312	1 034	603	11 225	2 738	5 019	19 832	410	2 879	378 854	118 000

¹) Uppgifterna för 1986 är ej fullständiga, se texten.

Källa: SCB, byggnadsverksamheten i lantbruket.

Av tabell 5.6 framgår att även antalet ombyggda djurstallar minskat. 1985 var det 204 byggnader som berördes av större ombyggnad/reparation. Antalet djurplatser som tillkommit genom ombyggnation redovisas i tabell 5.7.

Tabell 5.6 Antal djurstallar med större ombyggnad/reparation 1985 och 1986¹ fördelade efter djurslag samt användning efter ombyggnad/reparation

Number of buildings for livestock where larger altering or repairing have been done

Område	År	Antal byggnader	Djurslag (huvudsaklig inriktning)				Byggnadens användning efter ombyggnad		Medel-yta m ²
			Nöt-kreatur	Svin	Fjäder-få	Annat djur-slag	oför-ändrad	för-ändrad	
Götaland	1986	68	32	25	1	11	41	27	216
	1985	136	83	32	1	20	76	60	215
Svealand	1986	24	13	4	—	7	13	11	201
	1985	40	30	4	—	6	20	19	181
Norrland	1986	21	17	2	—	2	17	4	115
	1985	28	20	1	1	6	19	9	115
Hela riket	1986	114	63	31	1	20	72	42	194
	1985	204	133	37	2	32	115	89	195
	1984	221	156	41	2	22	121	100	178
	1983	271	193	50	6	20	142	129	193
	1982	336	255	53	8	20	196	140	185

1) Uppgifterna för 1986 ej fullständiga, se texten.

Källa: SCB, byggnadsverksamheten i lantbruket.

Tabell 5.7 Antal djurplatser i ombyggda/reparerade djurstallar 1985 och 1986¹ samt därav tillkomna genom åtgärden

Number of animal places in altered or repaired buildings for livestock

Område	År	Mjölkkor		Kor för köttprod ²		Ungdjur ²		Suggor, galtar		Slaktsvin		Fjäderfä ²	
		Totalt	därav ökat	Totalt	därav ökat	Totalt	därav ökat	Totalt	därav ökat	Totalt	därav ökat	Totalt	därav ökat
Götaland	1986	482	113	132	8	899	304	366	107	1 929	781	2 120	2 120
	1985	1 483	389	40	12	2 033	591	629	340	2 861	2 401	1 100	—
Svealand	1986	111	62	105	3	409	86	125	23	398	396	—	—
	1985	450	213	26	—	415	131	48	18	230	10	—	—
Norrland	1986	278	57	—	—	196	77	18	18	21	21	—	—
	1985	214	44	—	—	290	128	14	—	—	—	300	300
Hela riket	1986	871	232	237	11	1 505	467	510	148	2 348	1 198	2 120	2 120
	1985	2 147	646	66	12	2 737	850	691	358	3 091	2 411	1 400	300
	1984	2 068	607	91	36	2 616	735	916	375	2 292	1 217	6 430	2 100
	1983	2 207	821	539	131	3 550	1 643	1 129	781	3 282	2 903	26 690	25 943
	1982	3 273	1 321	—	—	—	—	1 065	729	1 575	1 255	—	—

1) Uppgifterna för 1986 ej fullständiga, se texten.

2) Uppgifter saknas för år tidigare än 1983.

Källa: SCB, byggnadsverksamheten i lantbruket.

Av tabellerna 5.8 och 5.9 framgår att även antalet ny- och tillbyggda lagerbyggnader och maskinhus under 1985 blev något lägre än under 1984 (2 542 resp 2 979).

Annan publicering

Byggnadsverksamheten i lantbruket årligen sedan 1971; uppgifter för län återfinns i Statistiska tabeller resp Appendix.

SCB. SM J 1982:15, 1983:13, 1984:14, J 32 SM 8501, J 32 SM 8601 och J 32 SM 8701 (senaste årgång med preliminära uppgifter för 1986).

Trädgårdsräkningen 1972, 1977 och 1982. Uppgifter om lagerlokaler och lökhus; vissa uppgifter om växthus redovisas i årsbokens kapitel 8. SCB. SM J 1972:57 och 1977:13 samt 1982:18.

Tabell 5.8 Antal nybyggda lagerbyggnader och maskinhus 1985 och 1986¹

Number of new storehouses and machinery sheds

Område	År	Antal byggnader	därav fri-stående	Lada, loge eller hus för lagring av spannmål	därav med			Lagerhus för potatis eller trädgårdsprodukter	Maskinhall, garage, verkstad	Därav helt eller delvis värme-isolerade ²
					varm-luft-tork	kall-luft-tork	tork för hö			
Götaland	1986	861	573	155	17	47	28	15	690	208
	1985	1 376	970	145	12	17	25	7	1 224	346
Svealand	1986	283	170	36	22	1	—	5	242	65
	1985	373	284	46	7	5	7	6	320	112
Norrland	1986	340	227	65	—	6	48	5	270	134
	1985	463	324	78	2	18	40	5	380	190
Hela riket	1986	1 484	971	257	39	55	76	25	1 202	406
	1985	2 212	1 578	269	21	40	72	18	1 924	648
	1984	2 541	1 785	368	44	39	88	72	2 101	615
	1983	2 523	1 789	346	16	86	71	47	2 131	654
	1982	2 748	1 968	378	27	46	141	35	2 330	..

1) Uppgifterna för 1986 ej fullständiga, se texten.

2) Uppgifter saknas för år tidigare än 1983.

Källa: SCB, byggnadsverksamheten i lantbruket.

Tabell 5.9 Antal tillbyggda lagerbyggnader och maskinhus 1985 och 1986¹

Number of extended storehouses and machinery sheds

Område	År	Antal byggnader	Lada, loge eller hus för lagring av spannmål	därav med			Lagerhus för potatis eller trädgårdsprodukter	Maskinhall, garage, verkstad	Därav helt eller delvis värme-isolerade ²
				varm-luft-tork	kall-luft-tork	tork för hö			
Götaland	1986	131	43	—	—	10	—	88	30
	1985	224	52	—	—	—	—	172	36
Svealand	1986	41	15	5	—	—	—	26	5
	1985	81	41	20	5	—	—	40	5
Norrland	1986	43	17	—	—	10	—	26	10
	1985	24	14	—	1	5	—	10	5
Hela riket	1986	215	76	5	—	20	—	139	45
	1985	330	108	20	6	5	—	222	46
	1984	438	120	—	31	16	16	302	89
	1983	435	96	5	20	20	16	323	48
	1982	410	148	9	12	61	12	250	..

1) Uppgifter för 1986 ej fullständiga, se texten.

2) Uppgifter saknas för år tidigare än 1983.

Källa: SCB, byggnadsverksamheten i lantbruket.

Anläggningar

SCB insamlade till lantbruksregistret 1981 bl a uppgifter om innehav av vissa anläggningar, nämligen hötorkar, spannmålstorkar och silor för ensiler-
ring.

Resultat

I tabell 5.10 redovisas uppgifter om anläggningar på företag med mer än 2 hektar åkermark.

Såväl antalet företag med hötork som antalet företag med spannmålstork har ökat kraftigt. År 1981 hade 32 % av jordbruksföretagen hötork. Spannmålstork med varmluft fanns vid 8 % av företagen och spannmålstork med kallluft fanns vid 38 % av företagen.

Uppgifterna om silor för ensilering 1981 är på grund av ändrade klassificeringar inte jämförbara med tidigare uppgifter. År 1981 fanns emellertid 714 företag med gastät silo av metall eller plast, 7 635 med tornsilo av annat material och 7 418 företag med plansilo eller gropsilo.

Tabell 5.10 Antal företag med olika slag av anläggningar 1981
Number of holdings with different types of plants

Område; storleksgrupp	Hötork med kallluft	Spannmålstork		Tornsilo av metall eller plast, gastät	Annan tornsilo	Plansilo, gropsilo
		med varmluft	med kallluft			
<i>Län</i>						
Stockholms	509	397	662	24	212	123
Uppsala	878	1 237	1 278	27	347	190
Södermanlands	763	632	1 101	34	387	203
Östergötlands	2 056	920	1 592	54	820	320
Jönköpings	3 533	94	2 748	12	507	313
Kronobergs	1 830	55	1 759	16	277	244
Kalmar	1 680	117	1 613	36	532	383
Gotlands	395	97	576	15	300	371
Blekinge	380	30	357	7	64	153
Kristianstads	1 667	202	2 051	38	266	974
Malmöhus	925	531	2 521	21	216	1 235
Hallands	2 238	230	2 873	27	764	577
Göteborgs o Bohus	1 754	111	2 016	16	172	81
Älvsborgs	3 804	374	3 918	38	523	302
Skaraborgs	3 104	1 341	3 409	95	649	352
Värmlands	1 408	354	1 567	57	224	183
Örebro	883	422	1 021	47	185	119
Västmanlands	750	796	1 148	22	209	115
Kopparbergs	1 209	343	1 068	15	231	214
Gävleborgs	1 679	227	2 254	18	116	141
Västernorrlands	1 514	104	2 339	25	103	137
Jämtlands	1 099	39	1 411	17	232	165
Västerbottens	2 446	111	3 467	27	121	317
Norrbottnens	827	63	969	26	178	206
<i>Produktionsområden</i>						
Götalands södra slättbygder	1 493	708	3 582	42	541	1 322
» mellanbygder	1 955	318	2 870	69	681	1 493
» norra slättbygder	4 372	2 168	4 895	123	1 053	476
Svealands slättbygder	3 689	3 648	5 394	168	1 351	747
Götalands skogsbygder	14 747	777	13 505	128	2 637	1 936
Mellersta Sveriges skogsbygder	3 312	683	2 978	73	639	451
Nedre Norrland	4 303	348	5 939	55	389	428
Övre Norrland	3 460	177	4 555	56	344	565
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>						
2,1 – 5,0	1 359	24	1 758	—	84	60
5,1 – 10,0	4 951	72	6 123	—	331	317
10,1 – 20,0	9 967	416	12 243	13	1 237	1 178
20,1 – 30,0	7 079	751	8 400	37	1 333	1 415
30,1 – 50,0	7 742	2 028	8 860	181	2 123	2 141
50,1 – 100,0	4 754	3 348	5 100	282	1 798	1 685
Över 100,0	1 479	2 188	1 234	201	729	622
<i>Hela riket</i>						
1981	37 331	8 827	43 718	714	7 635	7 418
1977	29 321	8 305	39 735	..	..	..
1971	16 513	6 092	32 719	..	..	..
1966	7 756	4 888	24 098	..	..	..
1961	2 291	2 936	6 208	..	..	..

Källa: SCB. lantbruksregistret (totalundersökning).

Cisterner för drivmedel och eldningsolja

Vid den undersökning om förbrukningen av drivmedel och eldningsolja i jordbruket som har genomförts 1978, 1981 och 1984 (se kapitel 6) inhämtades också uppgifter om antal cisterner och dessas lagringskapacitet. Uppgifterna avser företag med mer än 2,0 hektar åkermark. Av tabell 5.11 framgår att det 1983 fanns drygt 96 000 cisterner för drivmedel och 16 000 cisterner för eldningsolja.

Tabell 5.11 Cisterner för drivmedel och eldningsolja den 31 december 1983
Cisterns for motor fuel and fuel oil on December 31 st, 1983

Område; storleksgrupp	Cisterner för drivmedel		Cisterner för eldningsolja ¹	
	Antal	Total rymd, 1000-tal liter	Antal	Total rymd, 1000-tal liter
<i>Produktionsområden</i>				
Götalands södra slättbygder	12 414	51 040	2 118	7 889
» mellanbygder	10 545	32 544	1 386	4 790
» norra slättbygder	14 348	47 596	3 283	10 877
Svealands slättbygder	16 359	53 102	4 917	17 536
Götalands skogsbygder	23 292	54 453	2 226	6 780
Mellersta Sveriges skogsbygder	7 079	16 406	943	2 836
Nedre Norrland	6 574	13 705	673	1 956
Övre Norrland	5 752	13 044	625	1 778
<i>Storleksgrupp hektar åkermark</i>				
2,1 – 5,0	3 862	7 533	498	1 286
5,1 – 10,0	9 827	19 468	860	2 404
10,1 – 20,0	21 534	45 341	1 556	4 642
20,1 – 30,0	16 700	40 022	1 527	4 270
30,1 – 50,0	20 810	60 855	3 246	8 573
50,1 – 100,0	16 475	61 944	4 887	15 939
Över 100,0	7 154	46 725	3 598	17 328
<i>Hela riket</i>				
1983	96 362	281 888	16 171	54 442
1980	91 067	264 577	14 455	51 488
1977	81 201	214 854	15 642	53 350
1973	96 917	219 137		
1970	96 505	213 636		

1) Cisterner för eldningsolja avsedd för bostäder ingår inte.

Källa: SCB, lantbruksregistret (urvalsundersökning om 12 000 enheter, bortfall se kapitel 6).

Nya anläggningar i ny- och tillbyggda djurstallar

Till SCBs undersökning av byggnadsverksamheten (se tidigare avsnitt) inhämtas bl a uppgifter om nya anläggningar i ny- och tillbyggda djurstallar. Uppgifter om dessa anläggningar redovisas i tabellen 5.12.

Tabell 5.12 Nya anläggningar i anslutning till ny- och tillbyggda djurstallar 1985 och 1986¹
New installations in new and extended buildings for livestock

Område	År	Antal byggnader	Automatisk utfodring, antal för			Utgödslingsanläggning, antal med			Gödselanläggning, antal med			Skulltork, antal	Ensilagesilo	
			nöt- kreatur	svin	fjäder- få	mek utgödsel	flyt- utgödsel	komb anlägg ²	gödsel- platta	urin- behållare	gödsel- behållare		Tornsilos antal	Plansilos antal
Götaland	1986	119	6	8	2	64	1	13	43	14	15	26	1	1
	1985	202	62	8	8	100	5	17	48	25	18	28	5	5
Svealand	1986	55	3	–	–	28	1	1	18	6	3	8	2	–
	1985	68	1	1	1	24	–	1	19	15	3	8	2	2
Norrland	1986	62	2	1	–	13	–	5	10	6	8	4	2	1
	1985	77	1	1	–	28	–	3	20	11	11	9	1	6
Hela riket	1986	237	11	9	2	105	2	19	72	26	26	38	5	2
	1985	347	14	10	9	154	5	21	88	52	32	45	8	13
	1984	456	10	19	5	219	10	34	144	79	55	63	13	25
	1983	665	32	29	14	372	29	40	236	124	83	94	10	35
	1982	832	20	40	32	433	27	49	311	172	106	108	19	43

1) Uppgifterna för 1986 ej fullständiga, se föregående avsnitt.

2) Avser kombination av mekanisk utgödsling och flytutgödsling.

Källa: SCB, byggnadsverksamheten i lantbruket.

Bevattningsanläggningar

För år 1985 genomförde SCB i samarbete med lantbruksstyrelsen och lantbruksuniversitetet en undersökning av bevattningen i jordbruket. Uppgifter insamlades om anläggningarnas typ och storlek, bevattnade arealer, slag av vatten-täkter m m.

Undersökningen avsåg samtliga företag som omfattade mer än 2 hektar åkermark. Uppgiftsinsamlingen gjordes i två etapper. Som ett första led tillfrågades brukarna i 1985 års LBR-blankett om de hade bevattningsanläggning. De brukare som svarade "ja" på frågan om innehav av anläggning ingick i en uppföljningsundersökning. Den utgjordes av en postenkät som skickades ut i december 1985.

Undersökningen har begränsats till anläggningar som använts för fältmässiga odlingar. Anläggningar som använts i drivhus, bänkgårdar samt små anläggningar för trädgårdsbruk o dyl har uteslutits ur undersökningen.

Motsvarande undersökning genomfördes även 1975.

Med *bevattningsmaskin* avses typen stillastående anläggning med trumma och ledning, som dras in.

Anläggning med rör och spridare avser anläggningar där spridare är monterade direkt på ledningarna.

Droppbevattning används främst inom frukt- och bärödlingar. *Droppbevattning* innebär att vattnet tillförs växterna genom droppdysor eller droppslangar vid marken.

Underbevattning avser bevattning underifrån genom avsiktligt höjande av grundvattennivån.

Uppföljningsundersökningen beslutades i mars 1985. Man kunde då givetvis inte förutse hur vädersituationen skulle bli under sommaren. Behovet av bevattning blev lågt 1985. Efter samråd med bevattningsexpertis bedömdes att undersökningen trots detta kunde ge ett bra underlag för beräkning av jordbrukets vattenbehov m m.

Resultat

Som framgår av tabell 5.13 fanns år 1985 bevattningsanläggningar på 6 252 företag i landet. Motsvarande antal vid bevattningsundersökningen 1975 var 4 452 företag. Antalet bevattningsmaskiner 1985 var 3 700 (477 st år 1975).

Den bevattnade åkerarealen 1985 uppgick till 48 000 hektar vilket utgör cirka 1,6 % av den totala åkerarealen i riket (1975 bevattnades ca 52 000 hektar åker). Ytterligare ca 51 000 hektar åker skulle ha bevattnats om så behövts. De grödor som hade de största bevattnade arealerna var vårsäd, potatis och slättervall. Av potatisarealen bevattnades 1985 ca 10 700 hektar, vilket utgör ca 28 % av hela potatisarealen. Den gröda som bevattnades i störst utsträckning var dock trädgårdsväxter. Av den totala arealen frilandsodling av trädgårdsväxter, ca 14 800 hektar, bevattnades ca 4 900 hektar, vilket utgör 33 %.

Tabell 5.13 Antal företag med bevattningsanläggning 1985
Number of holdings with irrigation systems

Område	Antal företag med nedanstående typ av anläggning				Antal företag med bevattningsanläggning
	Bevattningsmaskin	Anl. med rör och spridare	Droppbevattning	Underbevattning	
<i>Län</i>					
Stockholms	58	102	1	—	148
Uppsala	106	91	—	3	187
Södermanlands	92	107	—	2	187
Östergötlands	212	187	2	—	380
Jönköpings	73	135	6	—	200
Kronobergs	58	123	1	1	172
Kalmar	288	211	4	—	469
Gotlands	86	23	1	2	107
Blekinge	203	222	1	3	399
Kristianstads	831	330	27	2	1 110
Malmöhus	526	272	8	—	726
Hallands	367	199	6	1	541
Göteborgs och Bohus	9	53	1	—	61
Älvsborgs	80	133	1	—	205
Skaraborgs	301	233	2	1	509
Värmlands	95	76	—	2	156
Örebro	101	79	1	3	173
Västmanlands	63	45	4	—	105
Kopparbergs	48	57	—	1	98
Gävleborgs	29	59	1	—	86
Västernorrlands	16	32	—	—	45
Jämtlands	10	28	—	—	36
Västerbottens	29	36	—	—	64
Norrbottns	19	64	10	1	88
<i>Produktionsområden</i>					
Götalands södra slättbygder	965	469	17	1	1 328
» mellanbygder	1 078	475	26	7	1 477
» norra slättbygder	427	285	3	1	675
Svealands slättbygder	444	411	5	10	805
Götalands skogsbygder	522	823	14	1	1 292
Mellersta Sveriges skogsbygder	153	207	1	1	344
Nedre Norrland	63	125	1	—	177
Övre Norrland	48	102	10	1	154
<i>Hela riket</i>	3 700	2 897	77	22	6 252

Källa: SCB, lantbruksregistret.

I nedanstående tablå redovisas antalet bevattningsmaskiner vid de 3 700 företagen, fördelade efter slangens ytterdiameter.

Slangens ytterdiameter	Antal bevattningsmaskiner
50 – 66 mm	1 106
70 – 85 mm	1 623
90 – 100 mm	1 025
110 – mm	354
Summa	4 108

Antal företag i landet som har anläggningar med rör och spridare framgår av tablå nedan.

Antal spridare	Antal företag med motsvarande anläggning
1 – 5	567
6 – 10	876
11 – 15	683
16 – 20	420
20 –	359
Summa	2 897

För avgränsning av vattentäkt har tillämpats följande klassificeringar:

Grävda reservoarer, t ex mörjelgravar och dammar, klassificerades efter tillförselkällan. Om exempelvis en damm huvudsakligen försågs med vatten från ett vattendrag klassificerades vattentäkten som vattendrag. Om öppna tillflöden saknades klassificerades dammen som grundvatten. Kärr och mossar klassificerades som insjö. Som spillvatten klassificerades vatten från kommunala avlopp, industri osv. Om ett företag gjorde uttag ur flera typer av vattentäkt gjordes en procentuell fördelning av kapaciteten på de uppgivna slagen av vattentäkter.

Uppgifter om maximal kapacitet beräknades teoretiskt. Som underlag användes bl a inhämtade uppgifter om antal spridare och spridarmunstyckenas diametrar samt kapacitetsuppgifter för olika munstycksdiametrar, som beräknats vid lantbruksuniversitetet.

Som framgår av tabell 5.14 uppgick den totala beräknade maximala kapaciteten till drygt 240 000 kubikmeter per timme, varav ca 48 % från vattendrag och ca 22 % från insjö. Motsvarande beräkning för 1975 uppgick till 140 000 kubikmeter per timme varav ca 57 % från vattendrag och ca 25 % från insjö.

Tabell 5.14 Bevattningsanläggningarnas beräknade maximala kapacitet 1985 efter vattentäkt
Maximum capacity of the irrigation systems

Område	Bevattningsanläggningarnas maximala kapacitet efter vattentäkt (kubikmeter/tim)						Summa
	Vatten- drag	Insjö	Anlagt vatten-	Grund- vatten	Havs- vatten	Spill vatten	
<i>Län</i>							
Stockholms	1 444	3 970	130	38	124	54	5 761
Uppsala	6 030	1 312	317	173	21	60	7 911
Södermanlands	3 174	4 121	230	191	80	—	7 795
Östergötlands	5 497	6 600	1 637	559	155	103	14 550
Jönköpings	2 359	3 809	300	53	—	—	6 700
Kronobergs	2 473	2 494	263	59	—	—	5 288
Kalmar	7 371	1 994	4 218	2 481	1 505	672	18 241
Gotlands	449	115	3 254	315	124	770	5 027
Blekinge	5 361	1 837	2 353	2 668	83	309	12 611
Kristianstads	19 789	5 188	4 903	12 896	82	376	43 233
Malmöhus	13 145	858	7 337	8 606	—	422	30 368
Hallands	15 371	1 702	6 003	1 267	—	164	24 507
Göteborgs och Bohus	854	316	204	71	—	71	1 515
Älvsborgs	3 516	2 906	647	107	—	16	7 191
Skaraborgs	12 272	4 962	3 373	682	—	28	21 317
Värmlands	3 107	3 445	180	112	—	—	6 843
Örebro	3 730	2 011	173	278	—	—	6 192
Västmanlands	2 679	903	310	95	—	—	3 988
Kopparbergs	2 223	1 241	94	34	—	—	3 591
Gävleborgs	1 877	878	62	28	—	—	2 845
Västernorrlands	792	138	30	28	—	—	987
Jämtlands	143	610	—	—	—	—	753
Västerbottens	1 346	683	126	68	—	—	2 223
Norrbottns	1 483	382	723	60	52	—	2 699
<i>Produktionsområden</i>							
Götalands södra slättbygder	28 059	2 774	9 400	11 729	—	731	52 693
» mellanbygder	22 640	4 353	13 067	15 867	1 780	1 824	59 531
» norra slättbygder	15 300	6 452	4 397	1 116	41	118	27 423
Svealands slättbygder	17 534	13 659	1 270	864	225	114	33 666
Götalands skogsbygder	20 987	17 205	7 294	959	128	229	46 802
Mellersta Sveriges skogsbygder	6 113	5 312	533	147	—	28	12 132
Nedre Norrland	3 201	1 651	55	59	—	—	4 965
Övre Norrland	2 831	1 067	848	128	52	—	4 926
<i>Hela riket</i>	116 665	52 473	36 864	30 868	2 225	3 043	242 138

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Annan publicering

Lantbruksregistret 1981; antal företag med anläggningar. SCB (råtabeller).

Lantbruksräkningen 1971. Del 2. Husdjur, maskiner och anläggningar, skogsbruk, särskilda tabeller; uppgifter för naturliga jordbruksområden. SCB.

Bevattningen i jordbruket 1985. SCB. J 10 SM 8702.

Bevattningen i jordbruket 1975 med uppgifter om otillräckliga vattenuttag och planerade nyanskaffningar av bevattningsanläggningar. SCB. SM J 1976:13.

Förbrukning av drivmedel och eldningsolja i jordbruket 1977, 1980 och 1983 samt antal cisterner och lagringskapacitet den 31 december 1977, 1980 och 1983. SM J 1978:13, SM E 1981:9 resp SM E 1984:13.

Byggnadsverksamheten i lantbruket årligen sedan 1971; uppgifter för län för åren från 1971 t o m 1982 återfinns i Statistiska tabeller resp Appendix. SCB. SM J 1981:13, 1982:15, 1983:13, 1984:14, J 32 SM 8501, J 32 SM 8601 och J 32 SM 8701 (senaste årgång med preliminära uppgifter för 1986).

Täckdikning

I anslutning till de objektiva skördeuppskattningarna genomfördes en undersökning om täckdikningens omfattning 1982. Undersökningen omfattade samtliga 12 498 undersökningsenheter, som var uttagna i huvudundersökningen för vall och spannmål.

Uppgiftsinsamlingen gjordes av provtagare i samband med intervjun för utläggning av provytor på våren. Brukaren skulle uppge dels hur stor areal totalt som var systemtäckdikad dels täckdikningsförhållandena på de uttagna provyterfält.

Arealen räknades som systemtäckdikad endast om det fanns ett system av täckdiken med stam- och grenledning. Detta kunde innebära att ett fält ibland var systemtäckdikad till en del och att resten av fältet var behovstäckdikad eller inte alls rördikad. I de fall inte hela fältet var systemtäckdikad avsåg uppgiften förhållandena vid provyta 1. Genom att koppla uppgifterna till provyterfält kunde uppgifter också erhållas om när täckdikningen skett och material i täckdikningsrören. Vid skördeuppskattningarna registreras om provyterfält är belägna på ägd eller arrenderad areal. Motsvarande uppdelning har därför kunnat ske även för den systemtäckdikade arealen med spannmål eller slätterrädd.

Resultat

Den totala systemtäckdikade arealen var för riket 1 013 200 hektar eller 34 % av den totala åkerarealen. Fördelningen i länen och riket redovisas i tabell 5.15. Täckdikningen är mest allmän i Västmanlands och Skaraborgs län med 60 respektive 58 % av åkerarealen systemtäckdikad. En mycket låg andel av åkerarealen är systemtäckdikad i Jönköpings, Kronobergs och Västerbottens län. Systemtäckdikningens olika omfattning beror på olika jordars dikningsbehov och växtodlingens inriktning.

Tabell 5.15 Systemtäckdikad åkerareal 1982 samt uppdelning på ägd respektive arrenderad areal. Procent

Area pipe-drained in regular pattern 1982 and percentage of areal pipe-drained in regular pattern for owned and leased arable land

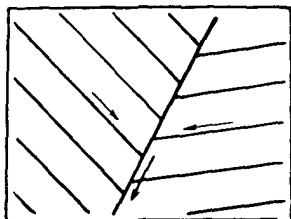
Område	Systemtäckdikad areal			
	Hektar	Andel av total åkerareal, procent	Andel av ägd areal, procent	Andel av arrenderad areal, procent
<i>Län</i>				
Stockholms	30 300	30	27	39
Uppsala	55 100	34	39	35
Södermanlands	44 100	31	34	28
Östergötlands	95 400	43	50	44
Jönköpings	6 000	6	11	4
<i>Kronobergs</i>	5 700	9	15	10
Kalmar	17 800	13	18	11
Gotlands	27 900	33	34	36
Blekinge	8 100	21	28	11
Kristianstads	48 900	27	30	24
<i>Malmöhus</i>	123 700	40	40	38
Hallands	44 400	35	40	35
Göteborgs o Bohus	30 600	43	52	30
Älvsborgs	70 000	43	49	37
Skaraborgs	167 000	58	64	49
<i>Värmlands</i>	47 400	38	49	28
Örebro	43 700	37	46	29
Västmanlands	80 900	60	63	57
Kopparbergs	6 900	10	15	9
Gävleborgs	12 700	16	25	10
<i>Västernorrlands</i>	4 600	7	12	6
Jämtlands	5 100	11	12	9
Västerbottens	25 000	28	36	21
Norrbottnens	11 900	25	36	24
<i>Produktionsområden</i>				
Götalands södra slättbygder	.	.	48	43
» mellanbygder	.	.	25	21
» norra slättbygder	.	.	66	55
Svealands slättbygder	.	.	46	37
Götalands skogsbygder	.	.	25	16
Mellersta Sveriges skogsbygder	.	.	28	22
Nedre Norrland	.	.	17	7
Övre Norrland	.	.	34	21
<i>Hela riket</i>	1 013 200	34	40	31

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

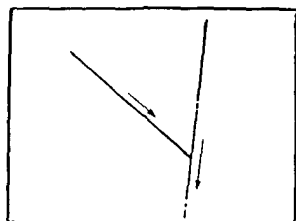
Tabellen visar också att 40 % av den ägda och 31 % av den arrenderade arealen är systemtäckdikad. Stora skillnader förekommer mellan länen. Trogligtvis är täckdikningen mindre omfat-

tande på sidoarrenden än på de större arrenderade gårdarna. I t ex Stockholms län är en tredjedel av företagen helt arrenderade.

Som framgår av tabell 5.16 är 43 % av spannmålsarealen systemtäckdikad men bara 23 % av slåttervallen. Av spannmålsgrödorna odlas mer än hälften av höst- och vårvete på systemtäckdikad areal. Detta är också vad man kan förvänta sig, eftersom väl-dränerad mark är en förutsättning för goda veteskördar.

Med *systemtäckdik* menas ett system av täckdiken med stam- och grenledningar.

Med *behovstäckdik* avses enstaka täckdiken som lagts för utdikning av hålor och källdrag.

Tabell 5.16 Andel av grödarealen som är systemtäckdikad 1982. Procent
Percentage of crop-area pipe-drained in regular pattern 1982

Område	Höst-vete	Vår-vete	Höst-råg	Korn	Havre	Spannmål	Slåttervall	Spannmål och slåttervall
<i>Län</i>								
Stockholms	51	46	38	34	25	36	23	34
Uppsala	41	45	28	40	39	41	25	38
Södermanlands	36	38	38	30	30	32	32	32
Östergötlands	60	57	45	49	44	52	32	47
Jönköpings	46	—	14	7	14	12	5	8
Kronobergs	54	—	9	13	13	13	12	13
Kalmar	29	37	14	19	16	20	10	15
Gotlands	54	70	42	44	38	46	16	34
Blekinge	39	38	19	24	33	28	16	23
Kristianstads	49	61	21	27	39	32	18	28
Malmöhus	52	52	30	36	44	42	23	39
Hallands	84	53	34	38	40	42	30	39
Göteborgs o Bohus	54	32	60	51	46	48	41	45
Älvsborgs	82	58	54	55	55	57	29	45
Skaraborgs	84	85	65	61	61	65	37	60
Värmlands	63	62	55	54	54	54	24	42
Örebro	52	44	37	44	40	43	31	40
Västmanlands	65	67	34	67	55	62	58	61
Kopparbergs	10	—	—	15	18	16	8	13
Gävleborgs	18	—	—	27	19	24	15	20
Västernorrlands	—	—	—	10	10	10	10	10
Jämtlands	—	—	—	18	14	18	8	11
Västerbottens	—	—	—	39	32	39	23	30
Norrbottnens	—	—	—	38	22	37	31	32
<i>Produktionsområden</i>								
Götalands södra slättbygder	58	59	37	43	47	48	38	47
» mellanbygder	38	43	23	26	30	28	14	24
» norra slättbygder	72	67	57	62	65	66	48	63
Svealands slättbygder	45	50	38	47	42	45	33	43
Götalands skogsbygder	53	31	22	26	26	27	16	22
Mellersta Sveriges skogsbygder	48	41	23	30	33	32	18	26
Nedre Norrland	—	—	—	17	13	16	11	13
Övre Norrland	—	—	—	38	29	38	25	29
<i>Hela riket</i>	56	52	35	39	43	43	23	37

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

När systemtäckdikningen utförts och använt rörmaterial framgår av tabell 5.17. En tredjedel av den systemtäckdikade arealen dikades före 1940. Dikningen har skett med tegelrör på 81 % av arealen och med plaströr på 16 %. I län där en stor del av dikningen har skett 1960 eller senare är andelen plaströr högre.

Tabell 5.17 Systemtäckdikad areal fördelad på dikningsperioder och rörmaterial 1982. Procent

Percentage of area pipe-drained in regular pattern during different periods and with different material 1982

Område	Systemtäckdikad areal, procent			Rörmaterial		
	Dikningsperiod			Tegel		
	Före 1940 eller okänd	1940– 1959	1960 eller senare		Plast	Okänt
<i>Län</i>						
Stockholms	43	29	28	86	8	6
Uppsala	36	35	29	93	4	3
Södermanlands	34	46	20	88	9	3
Östergötlands	48	25	27	87	12	1
Jönköpings	15	39	46	60	30	10
Kronobergs	27	35	38	74	14	12
Kalmar	41	36	23	84	7	9
Gotlands	18	43	39	81	15	4
Blekinge	64	21	15	84	6	10
Kristianstads	54	21	25	89	5	6
Malmöhus	52	16	32	96	3	1
Hallands	44	32	24	82	11	7
Göteborgs o Bohus	18	23	59	83	14	3
Älvsborgs	18	26	56	83	15	2
Skaraborgs	21	36	43	87	12	1
Värmlands	9	22	69	55	45	–
Örebro	37	24	39	63	31	6
Västmanlands	44	37	19	92	7	1
Kopparbergs	14	22	64	73	24	3
Gävleborgs	21	20	59	43	52	5
Västernorrlands	11	29	60	41	43	16
Jämtlands	16	14	70	63	26	11
Västerbottens	5	19	76	31	67	2
Norrbottnens	10	14	76	17	76	7
<i>Produktionsområden</i>						
Götalands södra slättbygder	54	18	28	92	4	4
» mellanbygder	42	29	29	85	8	7
» norra slättbygder	28	31	41	87	12	1
Svealands slättbygder	36	32	32	82	15	3
Götalands skogsbygder	25	32	43	81	15	4
Mellersta Sveriges skogsbygder	21	31	48	68	31	1
Nedre Norrland	19	21	60	49	41	10
Övre Norrland	7	17	76	26	70	4
<i>Hela riket</i>	33	29	38	81	16	3

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Maskiner

Uppgifter om antalet traktorer och skörde-
tröskor har inhämtats vid varje jordbruks-
räkning resp lantbruksräkning sedan 1944.
Maskinavsnittet ingick också i 1986 års
lantbruksregistrering.

Resultat

Uppgifter för hela riket finns i nedan-
stående tabell avseende företag med
mer än 2 hektar åkermark.

**Tabell 5.18 Antal traktorer och
skördetröskor åren
1944–1986**

*Number of tractors and
combines in 1944–1986*

År	Traktorer	Skördetröskor
1986	183 828	47 089
1981	189 654	48 990
1976	188 838	49 489
1971	163 989	42 064
1966	163 404	39 358
1961	148 245	26 345
1951	69 292	8 347
1944	21 164	424

Enligt lantbruksregistret fanns 1986,
som tabell 5.19 visar, i genomsnitt 1,7
traktorer per företag. På företag med
över 100 hektar åkermark fanns om-
kring 3,9 traktorer i genomsnitt.

Maskiner i trädgårdsbruket

Vid trädgårdsräkningen 1977 och 1982
(se kapitel 8) insamlades bl a uppgifter
om antal maskiner m m i trädgårds-
bruket.

Vissa uppgifter om antalet maskiner i
trädgårdsbruket vid slutet av 1981
enligt trädgårdsräkningen 1982 lämnas
i följande tablå.

Slag av maskin	Antal maskiner
----------------	-------------------

Traktorer	
Dieseldrivna	3 944
Bensin- eller fotogendrivna	816

Jordfräsar	
Bensindrivna	2 469
Övriga	639

Motordrivna bekämpnings- sprutor	1 102
-------------------------------------	-------

**Tabell 5.19 Antal traktorer och skördetröskor samt antal företag med
traktorer och skördetröskor år 1986**

*Number of tractors and combines and number of holdings with
tractors and combines in 1986*

Område; storleksgrupp, hektar åkermark	Antal traktorer	Antal skörde- tröskor	Antal företag med	
			Traktorer	Skörde- tröskor
<i>Län</i>				
Stockholms	4 184	1 484	1 886	1 393
Uppsala	7 625	2 842	3 272	2 760
Södermanlands	5 684	2 033	2 380	1 915
Östergötlands	10 450	3 553	4 380	3 385
Jönköpings	8 697	1 555	4 999	1 699
<i>Kronobergs</i>	5 592	1 112	3 590	1 184
Kalmar	8 922	2 076	4 437	2 165
Gotlands	4 251	1 236	2 229	1 355
Blekinge	3 124	579	1 738	640
Kristianstads	12 455	2 227	6 233	2 216
<i>Malmöhus</i>	15 573	4 008	6 941	3 853
Hallands	9 137	2 278	5 134	2 394
Göteborgs o Bohus	6 240	1 407	3 810	1 490
Älvsborgs	13 457	3 373	7 703	3 582
Skaraborgs	15 890	5 331	7 813	5 306
<i>Värmlands</i>	7 840	1 925	4 940	2 009
Örebro	6 095	2 161	2 939	2 117
Västmanlands	6 036	2 401	2 663	2 329
Kopparbergs	5 328	1 472	3 086	1 529
Gävleborgs	6 012	1 409	3 695	1 573
<i>Västernorrlands</i>	5 651	873	3 621	1 049
Jämtlands	4 394	449	2 835	534
Västerbottens	7 517	890	4 675	1 204
Norrbottens	3 676	414	2 258	509
<i>Produktionsområden</i>				
Götalands södra slättbygder	18 270	4 866	8 157	4 768
» mellanbygder	18 925	4 513	9 271	4 666
» norra slättbygder	23 927	8 311	11 362	8 194
Svealands slättbygder	29 779	10 989	13 285	10 607
Götalands skogsbygder	49 453	10 158	28 552	10 775
Mellersta Sveriges skogsbygder	15 590	4 275	8 991	4 358
Nedre Norrland	15 671	2 631	9 964	3 062
Övre Norrland	12 214	1 346	7 675	1 760
<i>Storleksgrupp hektar åkermark</i>				
2,1 – 5,0	15 262	988	13 211	1 086
5,1 – 10,0	25 120	3 378	18 866	3 710
10,1 – 20,0	37 256	8 754	22 407	9 528
20,1 – 30,0	27 199	8 066	13 449	8 586
30,1 – 50,0	34 752	11 487	14 961	11 906
50,1 – 100,0	30 085	10 039	10 816	9 924
Över 100,0	14 155	4 376	3 547	3 450
<i>Hela riket</i>	183 828	47 089	97 257	48 190

Källa: SCB. Lantbruksregistret (totalundersökning; bortfall 0,1 %).

Uppgifter om antalet traktorer ingick även i en stickprovsundersökning som SCB genomförde i februari 1981. Avsikten var främst att få traktorerna fördelade efter motoreffekt. Undersökningen kunde emellertid också användas för att belysa noggrannheten i traktoruppgifterna vid 1981 års lantbruksräkning. Jämförelser mellan undersökningarna tydde på att lantbruksräkningens uppgifter var underskattade med cirka 6 %. Den främsta anledningen till underskattningen syntes vara att uppgift om traktor hade utelämnats i LBR-blanketten. Det bör emellertid framhållas att liknande underskattningar av antalet traktorer har förekommit även vid tidigare räkningar. Vid 1966 års jordbruksräkning visade en kontrollundersökning att antalet traktorer underskattades med 8 %.

Traktorerna fördelade sig i stickprovsundersökningen efter motoreffekt enligt tabell 5.20.

Medianvärdet för motoreffekten 1981 var 51 hästkrafter för hela traktorbeståndet. Motsvarande siffra var 1966 endast 35 hästkrafter.

Någon motsvarande stickprovsundersökning har inte utförts i anslutning till uppgiftsinsamlingen av traktorer i lantbruksregistret 1986.

Tabell 5.20 Traktorbeståndet 1981 fördelat i procent efter motoreffekt samt medianvärde för motoreffekten i hästkrafter

Number of tractors in 1981 distributed by engine power. Per cent

Län	Storleksklass, hästkrafter					Summa	Medianvärde
	–36	37–54	55–82	83–109	110–		
Stockholms	11	32	41	8	8	100	59
Uppsala	13	28	41	12	6	100	61
Södermanlands	10	30	42	12	6	100	61
Östergötlands	9	30	42	12	7	100	61
Jönköpings	23	49	26	1	1	100	46
Kronobergs	25	48	26	1	..	100	46
Kalmar	17	40	31	10	2	100	51
Gotlands	15	41	38	4	2	100	52
Blekinge	20	48	28	3	1	100	48
Kristianstads	26	33	30	7	4	100	49
Malmöhus	14	31	40	10	5	100	58
Hallands	18	46	30	4	2	100	49
Göteborgs o Bohus	29	43	26	2	..	100	45
Älvsborgs	27	39	29	4	1	100	47
Skaraborgs	17	33	39	8	3	100	54
Värmlands	20	48	26	4	2	100	48
Örebro	15	33	39	10	3	100	56
Västmanlands	11	32	42	10	5	100	59
Kopparbergs	27	35	32	3	3	100	48
Gävleborgs	21	40	35	4	..	100	50
Västernorrlands	24	39	32	4	1	100	48
Jämtlands	26	41	28	4	1	100	47
Västerbottens	19	43	30	7	1	100	49
Norrbottens	22	40	32	5	1	100	49
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>							
2,1– 5,0	50	37	12	1	–	100	37
5,1– 10,0	34	48	16	2	–	100	43
10,1– 20,0	22	51	25	2	..	100	47
20,1– 30,0	14	41	42	3	..	100	52
30,1– 50,0	9	30	51	9	1	100	60
50,1–100,0	6	22	48	18	6	100	67
Över 100,0	4	15	38	20	23	100	78
Samtliga	19	37	34	7	3	100	51

Källa: SCB, stickprovsundersökning.

Undersökningen om anskaffning av maskiner etc.

Jordbruksnämnden skriver varje år sedan 1979 till tillverkare och importörer av lantbruksmaskiner och begär att få uppgifter om antalet maskiner m m som levererats till jordbruket och om deras försäljningsvärde.

Undersökningen grundas på angivna katalogpriser, vilket medför att hänsyn ej tagits till eventuella rabatter. Mervärdeskatt ingår inte i tabelluppgifterna.

Antalet tillverkare och importörer av lantbruksmaskiner (inkl traktorer) uppgick under 1984 till 214 företag.

Resultat

Uppgifter om antalet till jordbruket levererade traktorer åren 1981–1985 och dessas genomsnittliga effekt lämnas i tabell 5.21 nedan.

Tabell 5.21 Antal levererade traktorer 1981–1985
Number of delivered tractors in 1981–1985

År	Antal levererade traktorer	Genomsnittlig effekt på kraftuttaget hästkrafter
1985	6 880	85,4
1984	7 296	80,1
1983	6 707	76,2
1982	7 460	72,3
1981	6 261	70,4

Värdet av jordbrukets inköp av maskiner och redskap uppgick som framgår av tabell 5.22 till 3 438 milj kronor under 1985, varav 1 413 milj avsåg traktorer.

Tabell 5.22 Jordbrukets inköp av maskiner och redskap åren 1981–1985. Milj kronor

Purchases of machinery and tools by the agricultural sector in 1981–1985. Millions of Swedish kronor

Varuslag	1981	1982	1983	1984	1985
<i>Löpande priser</i>					
Traktorer och jeepar					
Egentliga traktorer	729	1 032	1 094	1 342	1 359
Övriga tillhörande gruppen traktorer	24	27	27	18	22
Jordbearbetningsredskap	176	212	309	331	283
Redskap för sådd, spridning m m	116	149	203	220	205
Redskap för skörd och tröskning	400	532	616	730	662
Vagnar	158	146	182	155	164
Torkar, kvarnar, silos m m	148	174	183	167	205
Potatis- och rotfruktsredskap	58	68	71	60	78
Transportredskap och lastapparater ¹	166	168	196	181	172
Utrustning för mjölkning och mjölkhantering	45	58	65	59	49
Stallutrustningar	153	172	176	160	165
Bevattningsutrustningar	13	13	28	27	17
Diverse	37	38	51	48	57
Summa ²	2 223	2 789	3 201	3 498	3 438
<i>1985 års priser</i>					
Traktorer	1 035	1 311	1 236	1 436	1 413
Övriga maskiner och redskap ²	2 361	2 477	2 592	2 436	2 245
Summa ²	3 396	3 788	3 828	3 872	3 658

1) Exkl vagnar.

2) Inkl skattning med ledning av undersökning 1976.

Källa: Statens jordbruksnämnd.

Resultatens tillförlitlighet

För några maskingrupper har det inte varit möjligt att erhålla säkra uppgifter. Detta gäller exempelvis vagnar för vilka uppgifter från ett stort antal småtillverkare torde saknas. Vidare föreligger svårigheter att beräkna jordbrukets andel av den totala försäljningen för vissa i undersökningen ingående maskiner och redskap, som används även inom andra näringar än jordbruket. Detta gäller bl a elektriska motorer, handredskap, redskap för grundförbättring m m. För dessa bortfall har gjorts en skattning med ledning av en kompletterande undersökning avseende år 1976.

Det kan också förekomma viss dubbelredovisning, t ex när tillverkare av viss utrustning till traktorer eller till torkanläggningar även säljer till leverantörer av traktorer och torkar. Dessa förhållanden torde dock knappast ge avvikelser större än någon eller några procent av totalbeloppen.

Annan publicering

Lantbruksräkningen 1981; antal traktorer och skördetröskor m m. SCB.

Lantbruksregistret 1986: Jordbruksföretag, företagare samt traktorer och skördetröskor. J 30 SM 8701.

Jordbrukarnas maskininköp årligen 1950–1978; vissa uppgifter om inköp till trädgårdsbruket redovisas. Lantbrukets utredningsinstitut (stencil).

Jordbrukets traktorköp årligen 1950–1976. Lantbrukets utredningsinstitut (stencil).

Jordbrukarnas investeringar i maskiner och redskap Statens jordbruksnämnd. JEM 1980:11, 1981:10, 1982:9, 1983:9, 1984:6, 1985:6.

Andra undersökningar

Jordbruksinventeringen i mars 1973. Maskindrift vid jordbruksföretag 1972 uppgifter om traktorer, skördetröskor och cisterner. SCB. SM J 1973:39.

Fordon enligt bilregistret varje månad sedan 1973; uppgifter om totala antalet traktorer. I årssammandragen även med fördelning på tillverkare och på kommuner. SCB. SM T.

Nyregistreringsstatistik varje månad sedan 1973; uppgifter om antalet nyregistrerade traktorer i lantbruket med fördelning på tillverkare. AB Bilstatistik.

6 Förnödenheter

Förnödenheter är samlingsnamnet på ett antal förbrukningsvaror som används inom jordbruket, t ex utsäde, handelsgödsel, fodermedel och drivmedel.

Det är relativt ont om data om den direkta användningen av förnödenheter i jordbruket. De data som finns får därför kompletteras med försäljningsdata. Skillnaden mellan såld och verkligen använd kvantitet är oftast obetydlig, eftersom de flesta förnödenheter lagras relativt kort tid. Det är dock inte möjligt att utifrån försäljningsdata studera skillnaden i t ex handelsgödselanvändning mellan olika slags företag.

Vissa uppgifter om kostnader för förnödenheter återfinns i kapitel 11.

Utsäde

Officiell statistik om använda utsädesmängder etc saknas i stort sett. Däremot finns tillförlitlig försäljningsstatistik tack vare den statliga frökontrollen. Denna statistik, se tabell 6.1, kan när den kompletteras med uppgifter om andelen areal besädd med statskontrollerat utsäde (se tabell 6.2) ge en uppfattning om de totala utsädesmängderna.

Statsplombering och betning av utsäde

Den statliga frökontrollens mål är att garantera en hög kvalitet hos utsädet. I stort sett allt utsäde som säljs kommersiellt måste vara statsplomberat – utsäde som produceras på den egna gården eller säljs mellan jordbrukare är alltså undantaget. För statsplombering ställs vissa krav på renhet, grobarhet, sortrenhet, vattenhalt, ogräshalt m m. Olika krav ställs på olika utsädesklasser.

- Statsplomb A Stamutsäde, ej tillgängligt i handeln
- Statsplomb B Basutsäde, grundutsäde för allt utsäde
- Statsplomb C Grundutsäde med generationsbeteckning
- Statsplomb D Bruksutsäde med generationsbeteckning
- Statsplomb U Undantagsklass vid brist på utsäde

Statsplombering utförs av statens utsädeskontroll samt av två lokala frökontrollanstalter.

Betning av utsäde görs med kemiska medel för att skydda mot vissa växtsjukdomar.

Kapitel 6 innehåller avsnitt om

- Utsäde
- Växtnäringsämnen och kalk
- Växtskyddsmedel
- Fodermedel
- Drivmedel och eldningsolja

Resultat

Av tabell 6.1 framgår att nära 280 000 ton utsäde statsplomberades under 1985/86. Huvuddelen av detta utsäde, drygt 80 %, plomberades i klass D.

Vid den centrala frökontrollen plomberades dessutom för export 2 037 ton med OECD-basis "Basic seed" (motsvarande statsplomb B).

Tabell 6.1 Total kvantitet statsplomberat utsäde 1985/86. Ton

Total quantity of state certified seed in 1985/86. Metric tons

Utsädeslag	Utsäde plomberat med statsplomb					Summa
	A	B	C	D	U	
Höststråsäd	1 626	2 695	2 381	36 198	352	43 252
Vårstråsäd	5 605	10 674	10 556	159 958	12 660	199 453
Trindsäd	182	706	1 240	8 650	4 075	14 853
Blandsäd	–	–	–	2 241	9	2 250
Väilbälväxter	10	9	28	520	3	570
Vallgräs	22	81	41	2 657	16	2 817
Blandfrö	–	–	–	3 999	149	4 148
Olje- och spånads- växter	58	1 136	161	8 689	0	10 044
Rotfruktavväxter	1	2	–	140	3	146
<i>Summa</i>						
1985/86	7 504	15 303	14 407	223 052	17 267	277 533
1984/85	6 706	18 864	17 599	230 283	5 148	278 600
1983/84	7 350	15 932	18 168	227 686	328	269 464
1982/83	6 223	27 907	17 310	204 197	744	256 381
1981/82	7 137	16 617	23 256	209 590	1 588	258 188

Källa: Statens utsädeskontroll och frökontrollanstalterna i Linköping och Örebro.

Tabell 6.2 baseras på en undersökning som SCB 1982 (och tidigare år 1976 och 1977) utfört på uppdrag. I anslutning till de objektiva skördeuppskattningarna inhämtades uppgifter om användning av statsplomberat utsäde och om användningen av betat utsäde. Undersökningen gjordes på hela urvalet till de objektiva skördeuppskattningarna, dvs på ca 28 000 spannmålsfält hos ca 12 250 företag.

Vid denna undersökning inhämtades också uppgifter om kombinationen av statsplombering och betning. För 1982 framkom härvid att praktiskt taget allt statsplomberat utsäde för höstvet, höstråg, vårvete och korn också var betat. För havre var andelen betat utsäde av det statsplomberade endast ca 50 %.

Tabell 6.2 Spannmålsareal 1982 besädd med statsplomberat respektive betat utsäde. Procent av grödareal
Cereal area in 1982 sown with state certified and disinfected seed

Område	Höstvet		Höstråg		Vårvete		Korn		Havre	
	Stats-plom-berat	Betat	Stats-plom-berat	Betat	Stats-plom-berat	Betat	Stats-plom-berat	Betat	Stats-plom-berat	Betat
<i>Län</i>										
Stockholms	83	99	79	97	80	96	71	89	61	36
Uppsala	77	99	..	..	66	97	47	90	49	46
Södermanlands	76	99	91	96	70	92	66	86	50	23
Östergötlands	80	100	97	99	85	99	83	92	70	27
Jönköpings	..	..	..	..	..	..	80	84	75	54
<i>Kronobergs</i>	..	..	..	..	..	..	84	83	86	56
Kalmar	56	96	61	86	..	..	61	74	68	35
Gotlands	62	95	68	90	..	..	56	79	80	81
Blekinge	74	93	84	97	..	..	76	83	82	87
Kristianstads	92	100	95	92	99	92	96	95	92	73
<i>Malmöhus</i>	91	99	94	97	100	97	95	97	94	71
Hallands	94	97	97	97	..	..	82	84	83	58
Göteborgs o Bohus	92	93	..	..	..	..	65	69	58	33
Älvsborgs	80	95	..	..	..	..	60	74	54	38
Skaraborgs	71	98	81	97	84	92	62	83	44	40
<i>Värmlands</i>	74	82	..	..	..	..	54	73	48	49
Örebro	79	95	78	99	72	94	55	84	47	47
Västmanlands	77	99	..	..	75	98	46	81	42	41
Kopparbergs	..	..	..	..	..	..	28	55	48	44
Gävleborgs	..	..	..	..	..	..	35	57	37	37
<i>Västernorrlands</i>	..	..	—	—	—	—	63	66	82	73
Jämtlands	—	—	..	..	—	—	87	87	..	..
Västerbottens	—	—	—	—	—	—	82	84	82	60
Norrbottens	—	—	—	—	..	..	83	86	..	..
<i>Produktionsområden</i>										
Götalands södra slättbygder	90	99	95	98	99	96	93	96	89	68
» mellanbygder	72	97	80	91	97	95	80	88	82	67
» norra slättbygder	75	99	91	99	86	97	70	87	47	38
Svealands slättbygder	78	99	83	96	71	96	53	85	47	39
Götalands skogsbygder	86	96	83	89	81	90	75	78	71	42
Mellersta Sveriges skogsbygder	87	90	86	90	..	..	44	64	52	41
Nedre Norrland	..	..	..	..	..	..	57	67	55	52
Övre Norrland	—	—	—	—	..	..	83	85	83	63
<i>Hela riket</i>										
1982	80	98	86	95	81	96	69	84	57	43
1977	62	95	74	92	72	34	62	65	59	12
1976	62	94	74	88	72	41	62	55	59	15

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning (urvalsundersökning, se texten).

Av tabell 6.2 framgår att andelen statsplomberat utsäde är högst för höstsäd (över 80 %) och lägst för havre (under 60 %). För de flesta sädesslag har en betydande ökning av andelen statsplomberat utsäde skett sedan slutet av 1970-talet. Man måste dock komma ihåg att man kan förvänta sig relativt stora variationer mellan olika år p g a växlande möjligheter att ta utsäde av tillfredsställande kvalitet från föregående års skörd.

Skillnaderna mellan olika delar av landet är betydande, med de högsta andelarna statsplombering i de södra och de norra delarna av riket. Orsakerna torde vara det intensiva jordbruket i södra Sverige respektive svårigheterna att odla eget utsäde i norra Sverige.

För betning av utsäde är bilden liknande, men man måste här ta med i beräkningen att variationen mellan olika år torde vara ännu större än för statsplomberingen.

Utsädesmängd per hektar

Rikstäckande undersökningar om använda utsädesmängder per hektar saknas i stort sett. SCB genomförde 1965 en undersökning som för olika sädesslag visade utsädesmängden i storleksordningen 200–240 kg/ha.

Det finns vissa möjligheter att kombinera uppgifter om grödarealen med totala kvantiteten statsplomberat utsäde för att få en översiktlig uppfattning om använda utsädesmängder. Således kan uppgiften om spannmålsarealen 1982 (se tabell 52 i Jordbruksstatistisk årsbok 1983) kombineras med uppgiften i tabell 6.2 för att ge en skattning av de totala arealerna som besåts med statsplomberat utsäde. Genom att sedan dividera uppgiften om statsplomberat utsäde för höst- respektive vårstråsäd för 1981/82 (se Jordbruksstatistisk årsbok

1983, tabell 42) med de skattade arealerna erhåller man resultaten

Höststråsäd 220 kg/ha

Vårstråsäd 230 kg/ha

Man måste dock räkna med att dessa siffror endast ger ett ungefärligt mått på de verkliga utsädesmängderna. I praktiken används visst statsplomberat utsäde inte för utsäde (t ex osålda partier som använts som fodermedel). Å andra sidan har vid beräkningen inte tagits hänsyn till utvintring eller dylikt.

Annan publicering

Meddelanden från statens utsädeskontroll (tidigare statens centrala frökontrollanstalt), årligen sedan 1926.

Frökontrollanstaltens i Linköping verksamhet, årligen, sedan 1878.

Redogörelse för verksamheten vid Frökontrollanstalten i Skara, årligen sedan 1876/77. (Ingår numera i statens utsädeskontroll.)

Frökontrollanstalten i Örebro, årligen sedan 1878/79.

Rapporter från de objektiva skördeuppskattningarna.

Arealer av spannmål besådda med statsplomberat och betat utsäde 1976 och 1977. SCB. SM J 1979:8.2. Appendix till SM J 1979:8.2.

Inventering av 1982 års spannmålsarealer med avseende på användningen av statsplomberat och ej statsplomberat utsäde. SCB. PM A/FU 1982:22 (stencil).

Utsädesmängderna för spannmål 1965. SCB. SM J 1966:5

Växtnäringsämnen

Detta avsnitt innehåller uppgifter om användningen av växtnäringsämnena kväve (N), fosfor (P) och kalium (K) samt om användningen av kalk (Ca).

Ämne Effekter

Kväve Ger växternas gröna delar en snabb och kraftig utveckling. Ökar proteininnehållet.

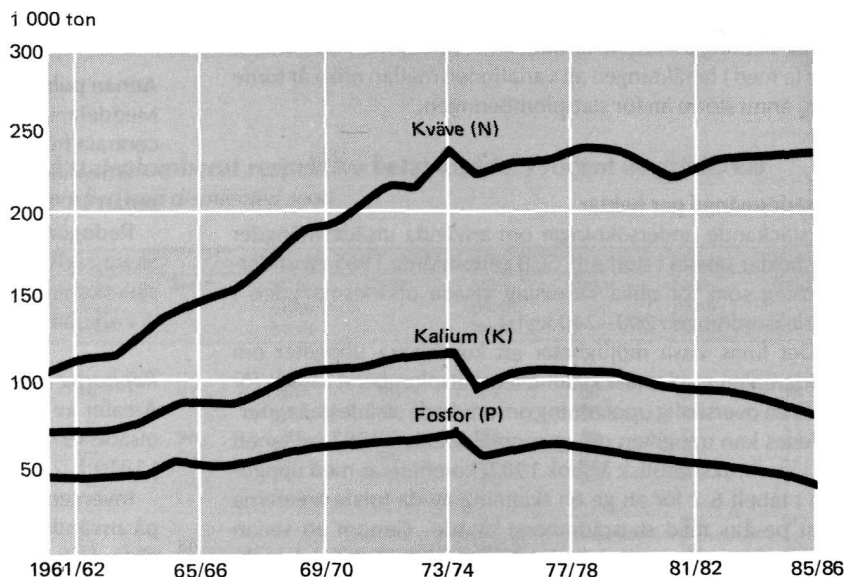
Fosfor Medverkar vid många livsviktiga processer. Stimulerar frösättning och mognad.

Kalium Medverkar vid växtnärings-transport inom växten. Förbättrar sädens stråstyrka. Ökar växternas vinterhärdighet.

Kalk Ökar jordens pH-värde och förbättrar jordens struktur.

Diagram 6.3 Försäljning till jordbruk och trädgårdsbruk 1960–1986 av kväve (N), fosfor (P) och kalium (K) i handelsgödselmedel. 1000 ton

Sales of nitrogen (N), phosphorus (P) and potassium (K) to agriculture and horticulture 1960–1986, 1000 tons

Tabell 6.4 Förbrukning av kalciumoxid (CaO) i jordbruk och trädgårdsbruk 1975–1985. Ton

Use of lime (CaO) in agriculture and horticulture 1975–1985. Tons

	Förbrukning av kalciumoxid, ton		
	Kalkningsmedel	Thomasfosfat	Summa
1985	289 128	—	289 128
1984	346 118	—	346 118
1983	357 490	—	357 490
1982	359 221	—	359 221
1981	315 950	—	315 950
1980	270 540	352	270 892
1979	270 227	1 481	271 708
1978	239 926	13 522	253 448
1977	204 554	19 410	223 964
1976	317 302	20 597	337 899
1975	305 985	21 703	327 688

Källa: Stiftelsen Svensk Växtnäringsforskning.

Inom statens jordbruksnämnd görs årligen en sammanställning över försäljningen av handelsgödsel. Som underlag för beräkningarna använder nämnden uppgifter erhållna från tillverkare och importörer. På grundval av dessa beräkningar och arealuppgifter enligt lantbruksregistret utarbetar Stiftelsen Svensk Växtnäringsforskning statistik över försäljningen av handelsgödsel med fördelning på län.

Stiftelsen beräknar vidare kalkförbrukningen i jordbruket och trädgårdsbruket. Statistiken baseras på rapporter från tillverkare.

Diagram 6.3 och tabellerna 6.4 och 6.6 baseras på denna statistik. Samma uppgifter används också för den regionala uppdelningen av försäljningen av växtnäringsämnen i tabell 6.5 på nästa sida. Observera här att viss approxima-

tion har fått göras för att erhålla läns-siffror, då försäljningsdistrikt etc ej exakt överensstämmer med länsgränser.

Resultat

Av diagram 6.3 framgår att den sk energikrisen 1973 medförde ett trendbrott för användningen av handelsgödsel. Efter 1974 har användningen av kväve, fosfor och kalium i stort sett stabiliserats. För samtliga växtnäringsämnen sker för närvarande en minskning av användningen.

Förbrukningen av kalk uppvisar stora variationer mellan olika år. År 1985 var den genomsnittliga tillförseln av kalk ca 100 kg/ha åkermark, medan den 1984 låg på ca 120 kg/ha. De stora variationerna kan bl a bero på skiftande ekonomiska förhållanden mellan åren.

Tabell 6.5 Försäljning av handelsgödselmedel (mängd kväve, fosfor och kalium) till jordbruket och trädgårdsbruket 1984/85 (juni 84 – maj 85)*Sale of fertilizers (nitrogen, phosphorus and potassium) to the agricultural and horticultural sector in 1984/85*

Område	Total kvantitet, ton			Kvantitet per hektar, kilogram		
	Kväve	Fosfor	Kalium	Kväve	Fosfor	Kalium
<i>Län</i>						
Stockholms	7 361	1 320	1 751	76	14	18
Uppsala	13 162	2 502	1 711	86	16	11
Södermanlands	13 954	2 353	2 669	99	16	19
Östergötlands	22 413	3 871	5 482	104	18	25
Jönköpings	4 571	1 057	2 908	48	11	31
Kronobergs	2 254	616	1 661	38	10	28
Kalmar	8 318	1 690	4 552	62	13	34
Gotlands	6 102	1 366	3 568	73	16	42
Blekinge	2 907	641	1 633	88	17	44
Kristianstads						
	58 802	9 132	24 034	116	17	47
Malmöhus						
Hallands	11 498	1 876	5 050	92	15	41
Göteborgs o Bohus	11 659	2 402	4 906	51	11	22
Älvsborgs						
Skaraborgs	29 333	5 543	8 779	103	19	31
Värmlands	7 177	1 561	3 043	59	13	25
Örebro						
	22 302	2 477	3 868	94	21	34
Västmanlands						
		2 356	1 958		18	15
Kopparbergs	3 935	909	1 922	60	14	29
Gävleborgs	3 272	724	1 399	42	9	18
Västernorrlands	1 449	332	634	24	6	11
Jämtlands	1 145	356	684	25	8	15
Västerbottens	2 528	695	1 395	30	8	16
Norrbottnens	1 454	413	905	33	9	21
<i>Hela riket</i>						
1984/85	235 596	44 192	84 512	81	15	29
1983/84	236 834	48 841	92 520	82	17	32
1982/83	231 718	50 048	95 411	79	17	33
1981/82	228 443	53 118	95 773	79	18	33
1980/81	224 342	53 619	96 824	77	18	33

Källa: Statens jordbruksnämnd.

Av tabell 6.5 framgår att de genomsnittliga givorna av handelsgödsel motsvarar ca 80 kg kväve, 15 kg fosfor och 30 kg kalium per ha. Variationerna mellan olika delar av riket är stora, med de högsta hektarsiffrorna i Kristianstads och Malmöhus län för alla tre näringsämnena. Även övriga slättbygds-län ligger högt, medan särskilt norrlandslänen ligger lågt. Variationerna mellan länen är störst för kväve.

Vid tolkning av siffrorna i tabell 6.5 måste man komma ihåg att mycket av variationerna mellan länen kan förklaras av skillnader i tillgång till stallgödsel och av skillnader i grödor. I slättbygderna finns t ex höga andelar brödsäd och oljeväxter, i Norrland stora vallarealer. I tabell 6.7 på nästa sida finns uppgifter om givor till olika grödor.

Tabell 6.6 visar i vilka former som kväve, fosfor och kalium sålts. Observera att denna tabell ger vikten av den sålda varan, medan tabell 6.5 anger vikten av respektive näringsämne. Kvävegödselmedel kan t ex innehålla mellan 15 och 30 % kväve.

Av tabell 6.6 framgår också att ungefär lika mycket enkla som sammansatta handelsgödselmedel används. Bland de rena kvävegödselmedlen utgörs över 60 % av kalksalpeter

Den länsvisa statistiken över handelsgödselanvändningen håller för närvarande på att läggas om. I samband med omläggningen har vissa förseningar uppstått varför länsredovisning för 1985/86 ännu ej finns.

Från riksstatistiken finns följande siffror tillgängliga för 1985/86

Kväve	227 419 ton
Fosfor	37 321 »
Kalium	72 991 »

15,5 N (15,5 % kväve). Bland de sammansatta dominerar NP 26-6 (26 % kväve, 6 % fosfor) bland NP-medlen, medan PK 7-13 och NPK 20-5-9 är störst inom sina respektive grupper.

Knappt 4 % av den totala mängden handelsgödselmedel i tabell 6.6 används i skogsbruket.

Tabell 6.6 Förbrukningen av handelsgödselmedel uttryckt i miljoner kg per vara*Use of commercial fertilizers. Millions of kg*

	1982/83	1983/84	1984/85	1985/86
<i>Enkla gödselmedel</i>				
Kvävegödsel	680,1	722,5	708,5	711,0
Fosforgödsel	25,3	26,3	24,9	19,2
Kaliumgödsel	4,0	4,8	4,1	4,1
<i>Sammansatta gödselmedel</i>				
NP-gödsel	74,1	80,8	82,4	70,8
PK-gödsel	212,8	216,5	188,8	159,0
NPK-gödsel	545,3	520,4	489,4	440,0
<i>Totalt</i>	1 541,6	1 571,3	1 498,1	1 404,1

Källa: Statens jordbruksnämnd.

Tabell 6.7 Förbrukningen av kväve, fosfor och kalium till olika grödor inom jordbruket 1978. Kilogram per hektar

Application of nitrogen, phosphorus and potassium to different crops in the agricultural sector in 1978. Kilogrammes per hectare

Växtnäringsämne; produktionsområde	Höst- vete	Vår- vete	Höst- råg	Korn	Havre	Bland- säd	Slätter- vall	Betes- vall	Mat- potatis	Potatis för stärkelse och råsprit	Höst- raps	Vår- raps	Höst- rybs	Vår- rybs
Kväve														
Götalands södra slättbygder	132	101	78	86	83	..	80	48	115	..	189	99	167	..
» mellanbygder	99	90	67	74	73	..	78	55	117	93	153	127	154	..
» norra slättbygder	106	94	74	83	72	76	72	47	100	..	144	116	132	106
Svealands slättbygder	111	105	84	87	80	62	73	52	73	..	..	115	130	92
Götalands skogsbygder	98	81	65	61	51	41	59	38	69	70	..	110	..	77
Mellersta Sveriges skogsbygder	84	..	57	68	67	54	54	44	26	—	..	..	..	94
Nedre Norrland	..	—	..	44	46	29	37	32	24	—	—	—	..	..
Övre Norrland	—	—	—	37	42	34	36	10	50	—	—	—	—	—
Hela riket	111	101	72	74	69	52	59	43	93	88	172	114	140	96
Fosfor														
Götalands södra slättbygder	22	14	18	18	19	..	20	11	63	..	31	18	26	..
» mellanbygder	23	15	21	23	24	..	22	14	54	44	24	24	35	..
» norra slättbygder	21	21	22	21	20	21	15	10	68	..	23	23	18	22
Svealands slättbygder	16	23	15	21	20	20	16	11	55	..	..	24	18	20
Götalands skogsbygder	21	21	15	20	19	20	18	11	42	47	..	22	..	18
Mellersta Sveriges skogsbygder	19	..	22	21	20	12	14	9	37	—	..	..	..	23
Nedre Norrland	..	—	..	20	17	15	13	9	24	—	—	—	..	..
Övre Norrland	—	—	—	23	21	30	13	4	47	—	—	—	—	—
Hela riket	20	21	19	21	20	20	16	11	56	44	27	23	22	21
Kalium														
Götalands södra slättbygder	44	27	36	36	40	..	49	23	183	..	59	34	50	..
» mellanbygder	46	30	44	49	51	..	53	33	154	121	47	46	63	..
» norra slättbygder	20	16	29	28	27	28	27	18	179	..	28	32	23	24
Svealands slättbygder	12	8	14	16	18	23	25	16	139	..	..	13	20	22
Götalands skogsbygder	32	27	29	42	38	40	40	24	112	144	..	38	..	33
Mellersta Sveriges skogsbygder	29	..	35	36	33	22	26	16	60	—	..	..	..	34
Nedre Norrland	..	—	..	36	30	25	24	17	44	—	—	—	..	..
Övre Norrland	—	—	—	43	45	44	28	8	87	—	—	—	—	—
Hela riket	27	14	33	32	29	32	34	22	149	115	49	23	33	27

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning (urvalsundersökning).

SCBs handelsgödselundersökning

Siffrorna i tabell 6.7 har hämtats från SCBs undersökning av handelsgödsel-användning 1978. (En liknande under-sökning genomfördes även 1971.)

Undersökningen genomfördes på ett underurval (25 %) av urvalet till de objektiva skördeuppskattningarna, dvs för ca 3 200 gårdar. Bortfallet av gårdar var ca 5 %. Uppgifter insamlades vid intervju med företagaren, i regel för ett fält per gröda och gård. Uppgifterna av-såg handelsgödselmedel och har sedan omräknats till kvantiteter av respektive näringsämne. På grund av det begrän-sade urvalet är regionala uppgifter för vissa ovanligare grödor relativt osäkra.

De högsta kvävegivorna ges till vete, oljevaxter och potatis. (Givan för socker-betor, som saknas i tabellen, torde ligga på ungefär samma nivå som givan för matpotatis). De största regionala varia-tionerna finns för fodersäd, vall och matpotatis.

De högsta givorna för såväl fosfor som kalium ges till potatis. För övriga grödor är variationen, såväl mellan olika grödor som mellan olika delar av landet, något mindre än motsvarande variation för kväve.

Annan publicering

Lokalstatistik för växtnäringsanvändning inom jordbruk och trädgårdsbruk, årligen sedan 1955.

Kalkförbrukning i ton Ca O per kalen-derår inom jord- och trädgårdsbruk, uppgifter för län och för olika slag av kalkningsmedel. Svensk Växtnärings-forskning (stencil).

Förbrukningen av handelsgödsel-medel 1983/84 och 1984/85. Statens jordbruksnämnd. Jordbruksekonomiska meddelanden 1985:1 och 1986 (sten-cil).

Förbrukning av växtnäringsämnen i handelsgödsel i jordbruket. SCB. SM J 1972:23 och 1979:8.6.

Växtskyddsmedel

Löpande statistik om användningen av växtskyddsmedel finns bara för försäljningen. SCB har dock genomfört undersökningar av användningen av växtskyddsmedel under vissa år, senast 1980 och 1981. Man måste dock vid tolkningen av resultaten från dessa undersökningar komma ihåg att behovet av att använda växtskyddsmedel varierar kraftigt mellan olika år pga väderlekens inverkan på betingelserna för t ex insektsangrepp.

Resultat

Tabell 6.8 visar utvecklingen för försäljningen av växtskyddsmedel under perioden 1980–1985. Som synes dominerar försäljningen av ogräsmedel, såväl volymmässigt som värdemässigt.

För samtliga slag av växtskyddsmedel gäller att kvantiteterna tycks ligga på ungefär samma nivå under hela perioden, med en relativt stor variation mellan enskilda år. Detta gäller både kvantiteten preparat och kvantiteten verksamma substans. Andelen verksamma substans ligger i genomsnitt på ca 25 % för insektsmedel och på ca 50 % för övriga växtskyddsmedel.

Förekomsten av olika slags preparat inom varje grupp av bekämpningsmedel och tillkomsten av nya medel på marknaden gör det svårt att tolka kvantitetsuppgifterna. Övergång till

Växtskyddsmedlen kan indelas i:

- Medel mot insekter
- Medel mot växtsjukdomar (svampangrepp)
- Medel mot ogräs

Dessutom används medel för t ex stråförkortning och blastdödning.

Betningsmedel för utsäde kan också betraktas som ett medel mot växtsjukdomar; medlet tillsetts dock redan av leverantören.

mer verksamma substanser och/eller ändrade koncentrationer kan alltså medföra att en förbättrad effekt erhålls utan att detta avspeglar sig i kvantitetssiffrorna.

Kostnaderna för växtskyddsmedel har under perioden stigit betydligt. Förändringen är betydligt större än vad som skulle förklaras av prishöjningen och måste alltså, mot bakgrund av de i stort sett oförändrade kvantiteterna, bero på övergång till andra slags preparat.

Tabell 6.8 Total försäljning av växtskyddsmedel till jordbruket 1981–1985. Kvantitet preparat, kvantitet verksamma substans och värde

Total sale of pesticides to agriculture in 1981–1985. Quantities of products, quantities of active agent and value

	Insekts- medel	Svamp- medel ¹	Betnings- medel ²	Ogräs- medel ³	Summa
<i>Kvantitet preparat, ton</i>					
1985	734	1 328		5 882	7 944
1984	572	1 427		6 663	8 662
1983	469	1 105		7 013	8 587
1982	474	1 500		7 389	9 363
1981	477	1 315		6 596	8 388
<i>Kvantitet verksamma substans, ton</i>					
1985	140	484	155	2 881	3 660
1984	86	578	164	3 505	4 333
1983	104	406	129	3 594	4 233
1982	145	583	172	4 010	4 910
1981	139	480	168	3 970	4 757
<i>Värde, miljoner</i>					
1985	81,4	82,9	39,9	367,3	571,5
1984	53,6	87,1	30,6	340,5	511,8
1983	42,0	84,8	20,7	318,4	465,9
1982	32,7	56,2	33,2	281,7	403,8
1981	24,9	34,9	29,5	218,1	307,4

1) Inklusive mikronäringsämnen och baljväxtbakterier.

2) Förbrukning huvudsakligen inom utsädesbranschen.

3) Inklusive stråförkortningsmedel, blastdödningsmedel m m.

Källa: Statens Jordbruksnämnd.

Uppgifterna i tabell 6.8 baseras på statens jordbruksnämnds sammanställning av dels uppgifter från kemikalieinspektionen, dels prisuppgifter från återförsäljare. Då mängduppgiften avser försäljning till återförsäljare utgör försäljarnas lagerhållning en osäkerhetskälla.

Uppgifter för trädgårdsodlingen saknas för senare år. Tidigare uppgifter, från Lantbrukets utredningsinstitut, visade en användning i den kommersiella trädgårdssektorn som motsvarade ca 5 % av användningen inom jordbruket.

Annan publicering

Jordbrukets kostnader för bekämpningsmedel 1983. Statens jordbruksnämnd. Jordbruksekonomiska meddelanden 1987:2. Jordbrukets kostnader för växtskyddsmedel 1985, statens jordbruksnämnd (stencil) 1987.

Försäljning av växtskyddsmedel m m till jordbruk och trädgårdsbruk (årsligen 1952–1978) Lantbrukets utredningsinstitut (stencil).

Tabell 6.9 Användning av kemiska bekämpningsmedel i jordbruket 1980
Use of pesticides in agriculture in 1980

Område; storleksgrupp	Bekämpningsmedel, ton preparat				Summa	Andel företag som använt be- kämpnings- medel, procent	Andel åkerareal som be- kämpats, procent
	Mot insekter	Mot växtsjuk- domar ¹	Mot ogräs	Övriga ²			
<i>Län</i>							
Stockholms	17	4	151	8	180	67	52
Uppsala	32	8	285	16	341	85	66
Södermanlands	20	5	242	7	274	75	62
Östergötlands	53	27	495	38	613	76	64
Jönköpings	2	5	63	1	71	51	30
Kronobergs	2	4	53	3	62	62	35
Kalmar	12	16	204	11	243	64	45
Gotlands	12	11	113	7	143	81	44
Blekinge	4	22	59	3	88	63	52
Kristianstads	30	107	434	35	606	78	65
Malmöhus	97	125	772	62	1 056	92	78
Hallands	22	23	216	29	290	74	54
Göteborgs o Bohus	8	2	65	3	78	51	35
Älvsborgs	12	3	191	6	212	48	38
Skaraborgs	54	37	528	59 ³	678	77	64
Värmlands	9	4	78	6	97	27	32
Örebro	16	11	190	8	225	67	62
Västmanlands	29	4	228	13	274	85	70
Kopparbergs	3	4	43	24 ³	74	44	37
Gävleborgs	1	2	46	1	50	43	30
Västernorrlands	1	0	16	0	17	21	15
Jämtlands	1	0	6	0	7	10	7
Västerbottens	0	1	25	32 ³	58	23	14
Norbottens	1	1	11	1	14	19	14
<i>Produktionsområden</i>							
Götalands södra slättbygder	116	138	1 037	85	1 376	93	82
» mellanbygder	46	141	560	48	794	84	56
» norra slättbygder	102	54	1 028	86	1 270	79	69
Svealands slättbygder	117	34	1 109	55	1 316	77	63
Götalands skogsbygder	38	44	535	27	644	55	34
Mellersta Sveriges skogsbygder	15	8	153	14	190	40	31
Nedre Norrland	3	5	56	24 ³	88	22	17
Övre Norrland	1	2	36	34 ³	73	20	13
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>							
2,1 – 5,0	6	9	22	2	39	18	12
5,1 – 10,0	4	7	99	17	127	36	21
10,1 – 20,0	30	49	401	15	495	62	35
20,1 – 30,0	33	34	479	44	590	77	42
30,1 – 50,0	88	83	910	55	1 136	87	52
50,1 – 100,0	123	110	1 244	99	1 576	94	64
Över 100,0	154	134	1 359	141	1 788	98	74
<i>Hela riket</i>	438	426	4 514	373	5 751	58	52

1) Exklusive betningsmedel. 2) Bl a medel för blastdödning och stråförlängning. 3) Osäker uppgift.
Källa SCB, urvalsundersökning.

Tabell 6.9 baseras på SCBs undersökning av användningen av kemiska bekämpningsmedel i jordbruket. Uppgifter insamlades, som en del av en s k omni-busundersökning, genom enkät från ca 12 000 företag. Bortfallet var så stort som 20 %, vilket – trots genomförd bortfalls-korrigerings – gör resultaten något osäkra. De angivna totalsiffrorna i denna under-sökning ligger något lägre än motsvarande försäljningssiffror.

Genomsnittligt används i Sverige ca 2 kg kemiska bekämpningsmedel per hektar och år. Variationerna mellan olika delar av landet är mycket stora. De största mängderna, både totalt och per hektar, används i slättbygden i södra Sverige och de lägsta i Norrland.

De regionala skillnaderna beror, för-utom på skillnaden i odlingsteknik, på skillnaden i grödval och på skillnaden i de naturliga betingelserna för skade-görare.

Man måste, både vid tolkningen av siffrorna för olika landsdelar och för olika storleksgrupper, komma ihåg att stora företag är relativt sett vanligare i södra Sverige. En del av de stora skillnaderna i tabell 6.9 mellan södra och norra Sverige är alltså en storlekseffekt, samtidigt som en del av skillnaden mellan olika storleksgrupper är en geografisk effekt.

Annan publicering

Källa: Kemiska bekämpningsmedel i jordbruket 1980, SCB. SM J 1982:12.

Tabell 6.10 Kemiskt ogräsbekämpade spannmålsarealer 1979. Procent
Cereal area treated with herbicides in 1979. Per cent

Område; storleksgrupp	Höstvete	Vårvete	Höstråg	Korn	Havre	Blandsäd	Summa
<i>Län</i>							
Stockholms	88	82	78	80	70	31	77
Uppsala	90	95	82	89	85	69	88
Södermanlands	91	94	61	79	78	49	80
Östergötlands	97	92	87	87	74	53	85
Jönköpings	99	62	38	74	75	77	75
<i>Kronobergs</i>	..	67	31	76	80	94	79
Kalmar	90	96	68	86	82	74	84
Gotlands	75	57	40	76	64	31	71
Blekinge	98	99	74	94	93	..	91
Kristianstads	93	98	69	96	96	100	93
<i>Malmöhus</i>	99	97	79	97	97	92	96
Hallands	91	99	27	96	94	71	92
Göteborgs o Bohus	51	68	35	73	69	25	66
Älvsborgs	86	86	58	81	76	80	78
Skaraborgs	96	88	58	88	84	80	86
<i>Värmlands</i>	66	93	60	60	63	7	60
Örebro	95	98	55	93	90	..	91
Västmanlands	88	96	68	90	87	75	89
Kopparbergs	67	..	..	75	66	34	71
Gävleborgs	38	..	56	64	48	52	59
<i>Västernorrlands</i>	—	—	..	51	42	19	48
Jämtlands	—	—	—	18	12	3	17
Västerbottens	—	—	..	31	37	33	32
Norrbottns	—	—	—	44	65	25	45
<i>Produktionsområden</i>							
Götalands södra slättbygder	99	98	74	98	97	91	96
» mellanbygder	89	93	62	90	90	62	86
» norra slättbygder	97	93	71	90	83	57	87
Svealands slättbygder	89	94	67	86	81	57	84
Götalands skogsbygder	75	81	47	82	75	70	77
Mellersta Sveriges skogsbygder	78	92	55	72	68	43	70
Nedre Norrland	28	..	..	48	41	26	46
Övre Norrland	—	—	..	34	45	31	34
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>							
2,1 – 20,0	81	80	42	66	64	56	65
20,1 – 50,0	91	93	55	81	79	63	80
Över 50,0	96	95	78	90	89	56	90
<i>Hela riket 1979</i>	93	94	66	82	80	59	82
Totalt odlad areal, hektar	181 028	69 964	59 434	754 137	489 460	59 077	1 613 100

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning (urvalsundersökning).

Uppgiftsinsamlingen 1979 om kemiskt ogräsbekämpade arealer samordnades med de objektiva skördeuppskattningarna. Uppgifter insamlades från samtliga cirka 12 500 gårdar som ingick i urvalet till dessa. En liknande undersökning genomfördes 1976.

Som synes är inte skillnaderna mellan de olika spannmålsgrödorna särskilt stora. Däremot är skillnaderna mellan olika delar av landet betydande.

För tabell 6.10 gäller för övrigt samma kommentar som för tabell 6.9 beträffande sammanblandning av regionala effekter och storlekseffekter.

Annan publicering

Rapporter från de objektiva skördeuppskattningarna 1975, 1978 och 1979. Undersökningar rörande växtodlingen, uppgifter om kemisk ogräsbekämpning på fält med respektive utan vallinsådd. SCB. SM J 1976:6.5, 1979:8.7 och 1980:7.4. Appendix till SM J 1976:6.5, 1979:8.7 och 1980:7.4.

Fodermedel

Jordbruksnämnden sammanställer varje år statistik över produktionen av foderblandningar och beräknar förbrukningen av fodermedel.

Uppgifter om den inhemska produktionen av foderblandningar insamlar jordbruksnämnden från tillverkare.

Med hjälp av uppgifter från tillverkare om produktionen av fodermedel, från den officiella handelsstatistiken om import och export av fodermedel samt från tillverkare och importörer om lagerförändringar, gör jordbruksnämnden beräkningar över förbrukningen av fodermedel.

Observera särskilt att uppgifterna om förbrukningen av fodersäd är beräknad som en restpost: Skörd – human konsumtion – utsäde – utrikeshandel. En orsak till den kraftiga variationen i förbrukningen av fodersäd är att korrigering inte kan göras för lagerförändringar.

Ca 5 % av foderbehovet täcks av importerade varor. Importen utgörs främst av proteinrika fodermedel som ingår i foderblandningar. Importens andel av den totala fodertillgången har minskat något under den senaste tioårsperioden.

Ungefär hälften av fodertillgången, uttryckt i energiinnehåll, utgörs av kraftfoder. Bland kraftfodret dominerar spannmål kraftigt, se vidare tabell 6.11.

Av tabell 6.11 framgår också att fördelningen mellan spannmål, sockerprodukter och proteinfodermedel varit relativt stabil under den aktuella perioden. Foderarter och lupinfrö har ökat kraftigt de senaste åren.

Inom gruppen oljekraftfoder dominerar sojamejöl och rapsmejöl.

Förbrukningen av kraftfoder i Sverige har ökat kraftigt sedan 1960-talet. Orsakerna till ökningen är främst en ökad intensitet i animalieproduktionen men även i viss mån en minskad grovfoderproduktion.

Fodermedlen kan indelas i grovfoder (hö, grönfoder m m) och kraftfoder (spannmål, oljekraftfoder m m). En annan indelningsgrund är efter fodermedlets ursprung; vegetabiliska (samtliga ovan uppräknade hö hit) och animaliska (fiskmjöl, köttmjöl m m). Dessutom används mindre mängder av mineralfodermedel och vitaminfodermedel.

Tabell 6.11 Beräknad förbrukning av kraftfodermedel 1979–1986. 1000 ton

Estimated consumption of feeding consentrat 1979–1986. 1000 tons

Slag av fodermedel	1979/80	1981/82	1983/84	1984/85	1985/86
<i>Spannmål</i>					
Fodersäd ¹	3 200	3 500	2 900	3 800	3 400
Brödsäd	153	136	302	239	245
Majs	72	87	36	29	38
<i>Sockerprodukter</i>					
Melass	63	65	69	71	62
Betfôr	203	220	201	201	198
<i>Proteinfodermedel</i>					
Oljekraftfoder	391	441	373	324	302
Fiskmjöl	105	105	117	133	121
Köttmjöl	25	31	37	37	39
Glutenfoder	43	22	17	6	3
Kvarn biprodukter	169	159	170	146	137
Foderarter, Åkerbönor	20	35	70	100	90
Lupinfrö	–	–	14	66	20

1) Beräknad som restpost, se texten.

Källa: Statens jordbruksnämnd.

Tabell 6.12 Produktion av foderblandningar för olika djurslag samt råvaror ingående i dessa blandningar 1981/82–1985/86. Milj kilogram*Production of feeding stuff for different kinds of animals and raw materials included in these mixtures in 1981/82–1985/86. Millions of kilogrammes*

Råvara	1981/82	1982/83	1983/84	1984/85	1985/86
<i>Blandningar för fjäderfä</i>					
Råg, vete	94,6	100,9	126,9	128,7	120,0
Korn, havre	181,4	184,7	181,0	183,6	177,8
Majs, annan spannmål	65,6	51,8	38,7	26,8	30,6
Baljväxter	1,0	1,2	1,9	9,0	8,5
Kvarnbiprodukter	16,1	18,8	16,0	13,8	14,1
Sockerprodukter	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0
Oljekraftfoder	38,4	32,1	34,3	27,4	26,8
Fiskmjöl, köttfodermjöl, hömjöl	47,1	49,6	49,7	46,5	46,2
Mineralfodermedel	17,8	17,5	19,0	22,8	21,8
Vitaminfodermedel	2,4	2,1	2,1	2,1	1,7
Andra råvaror	30,6	36,5	32,9	26,8	23,7
Summa	495,0	495,2	502,6	487,5	471,2
<i>Blandningar för svin</i>					
Råg, vete	32,3	28,7	63,0	51,0	47,3
Korn, havre	511,5	479,0	463,9	466,5	419,3
Majs, annan spannmål	1,1	2,5	0,9	3,9	7,5
Baljväxter	7,4	8,7	11,4	28,6	34,5
Kvarnbiprodukter	70,2	74,9	73,7	63,7	58,3
Sockerprodukter	0,4	0,5	0,9	1,0	1,3
Oljekraftfoder	78,1	47,9	62,1	66,2	72,1
Fiskmjöl, köttfodermjöl, hömjöl	80,9	94,4	84,6	80,5	65,8
Mineralfodermedel	16,7	13,2	13,3	14,8	13,0
Vitaminfodermedel	6,3	6,0	5,9	7,9	4,8
Andra råvaror	40,4	43,2	44,1	47,2	54,9
Summa	845,3	799,0	823,8	831,3	778,8
<i>Blandningar för nötkreatur m fl</i>					
Råg, vete	13,3	17,7	44,5	34,9	30,7
Korn, havre	249,9	230,1	247,8	223,4	206,0
Majs, annan spannmål	24,1	24,4	22,2	19,0	17,0
Baljväxter	14,2	21,1	39,5	57,6	49,9
Kvarnbiprodukter	70,4	67,6	71,1	65,1	59,9
Sockerprodukter	152,5	154,4	138,3	153,0	141,6
Oljekraftfoder	275,3	225,9	238,7	206,2	180,3
Fiskmjöl, köttfodermjöl, hömjöl	13,4	34,0	24,6	42,6	41,9
Mineralfodermedel	16,3	13,8	15,0	14,7	12,7
Vitaminfodermedel	7,0	5,9	3,9	4,5	3,8
Andra råvaror	129,5	129,7	131,3	123,5	108,5
Summa	965,9	924,6	976,9	944,5	852,3

Källa: Statens jordbruksnämnd.

Som framgår av tabell 6.12 används drygt 40 % av den totala produktionen av foderblandningar (2 100 milj kg år 1985/86) till nötkreatur m fl. Ca 37 % används till svin och knappt 22 % till fjäderfä.

Förbrukningen av foderblandningar för fjäderfä har ökat något under början av 1980-talet. De två senaste åren har förbrukningen gått tillbaka. Av de använda råvarorna dominerar fodersäd och – detta till skillnad från de övriga djurslagen – brödsäd. En relativt stor andel av råvarorna (10 % av vikten) utgörs av fiskmjöl m m.

Användningen av köpfoderblandningar för svin har minskat något under den aktuella perioden, vilket kan tyda på en ökad blandning av foder ute på företagen. Fodersäd är den

dominerande råvaran i blandningarna, och liksom för fjäderfäblandningar används ca 10 % fiskmjöl etc. Noteras bör att mängden oljekraftfoder ökat kraftigt de senaste fyra åren.

Bland råvarorna till nötkreatursblandningarna dominerar fodersäd, oljekraftfoder och sockerprodukter.

Vid tolkningen av siffrorna i tabell 6.12 måste man komma ihåg att användningen av köpfoderblandningar påverkas av den aktuella tillgången på fodersäd och för nötkreatur också av grovfodertillgången.

Annan publicering

Tabeller över produktion och förbrukning av fodermedel (årligen sedan 1959/60). Statens jordbruksnämnd (stencil).

Drivmedel, Eldningsolja

Förbrukningen av drivmedel

Som framgår av diagram 6.13 är den totala drivmedelsförbrukningen i jordbruket på samma nivå som 1960, medan man kan notera en viss minskning i förbrukningen under mitten av perioden. Denna utveckling skall ses mot bakgrund av att åkerarealen under denna period minskat med ca 10 %, och antalet jordbruksföretag med ca 50 %. Under samma tid har antalet traktorer ökat med ca 30 % och antalet skördetröskor nästan fördubblats, samtidigt som kapaciteten per maskin ökat väsentligt.

Av diagrammet framgår tydligt hur snabb övergången till dieseldrift varit. År 1960 stod diesel endast för 40 % av den totala förbrukningen, medan fotogen svarade för ungefär lika mycket och bensin för ca 20 %. Redan år 1972 svarade diesel för nära 90 % av drivmedelsförbrukningen.

1983 är fotogenförbrukningen mindre än en halv procent (se tabell 6.14 för exakta siffror) och bensinförbrukningen ca 3 %. Bensinförbrukningen minskade som synes relativt långsamt.

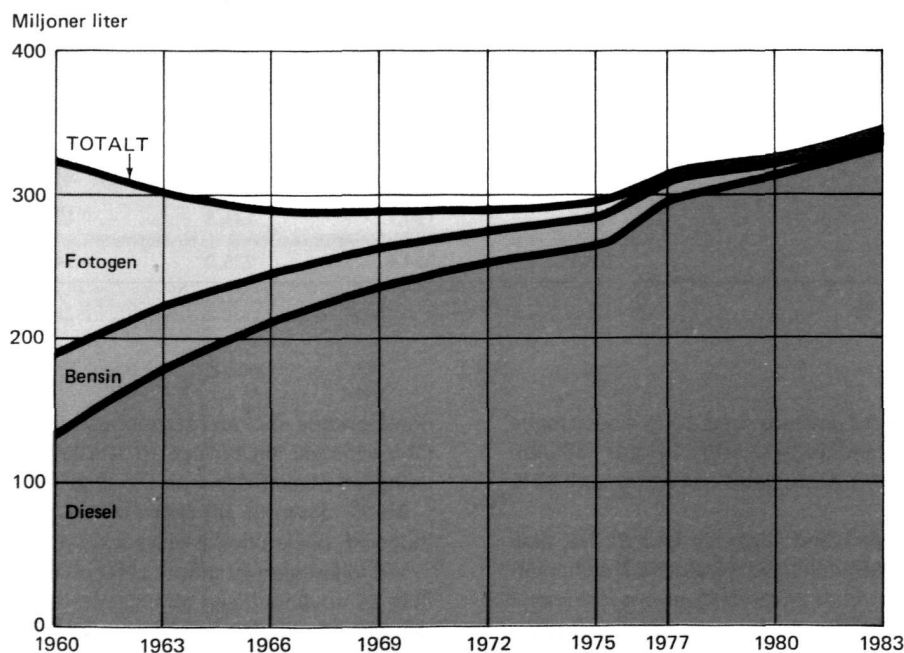
År 1983 förbrukades 340 milj liter drivmedel i jordbruket. Som redan påpekats dominerar dieselolja helt som drivmedel. Dominansen är störst i slättbygderna – t ex 98 % diesel i Götalands södra slättbygder mot 94 % i Övre Norrland – och bland stora företag – t ex 99 % diesel på företag med över 100 ha åker jämfört med 81 % på företag med 2 – 5 ha åker.

För hela riket ligger drivmedelsförbrukningen på 116 liter/ha åker i genomsnitt. (Man måste då komma ihåg att drivmedelsförbrukningen för traktorer som tillfälligt använts t ex i skogsbruket ingår i den i tabell 6.14 redovisade drivmedelsförbrukningen.)

Den högsta drivmedelsförbrukningen, 154 liter/ha, finns i Götalands södra slättbygder medan Mellersta Sveriges skogsbygder ligger lägst med 93 liter/ha. De höga siffrorna i slättbygden beror till stor del på hög andel grödor som kräver mycket maskintid, t ex potatis och sockerbetor samt vallar med kort liggtid.

Diagram 6.13 Förbrukningen av drivmedel i jordbruket (milj liter) 1960–1983

Consumption of motor fuel in agriculture in 1960–1983. Millions of litres

Tabell 6.14 Förbrukning av drivmedel och eldningsolja i jordbruket under 1983
Consumption of motor fuel and fuel oil in agriculture during 1983

Område; storleksgrupp	Drivmedel (1 000 liter)				Eldningsolja ¹ (1 000 liter)
	Bensin	Fotogen	Dieselloja	Summa	
<i>Produktionsområden</i>					
Götalands södra slättbygder	740	121	53 853	54 714	6 442
» mellanbygder	727	105	43 272	44 104	3 533
» norra slättbygder	1 036	52	48 687	49 775	9 224
Svealands slättbygder	1 002	173	65 825	67 000	16 644
Götalands skogsbygder	2 845	103	64 017	66 965	3 722
Mellersta Sveriges skogsbygder	737	92	19 809	20 638	2 252
Nedre Norrland	1 094	63	19 153	20 310	1 446
Övre Norrland	992	62	15 938	16 992	1 764
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>					
2,1 – 5,0	1 695	184	8 110	9 989	..
5,1 – 10,0	1 998	188	20 233	22 419	339
10,1 – 20,0	1 999	173	44 790	46 962	2 848
20,1 – 30,0	1 058	73	42 750	43 881	2 548
30,1 – 50,0	1 094	110	70 316	71 520	6 294
50,1 – 100,0	690	21	80 149	80 860	14 151
Över 100,0	641	22	64 207	64 870	18 580
<i>Hela riket</i>	9 175	771	330 554	340 500	45 026

1) Förbrukning till bostäder och växthus ingår ej.

Källa: SCB, enheten för lantbruksenkäter (urvalsundersökning om 12 000 enheter; bortfall se texten).

Förbrukningen av eldningsolja

År 1983 förbrukades i jordbruket 45 miljoner liter eldningsolja (förbrukningen till bostäder och växthus ingår inte). Motsvarande siffror för 1980 var 71 miljoner liter och för 1973 81 miljoner liter. En stor del av denna minskning kan troligen förklaras av det torra vädret 1983, vilket medförde ovanligt litet torkningsbehov för spannmål.

Uppgifterna om förbrukningen av drivmedel och eldningsolja i jordbruket kommer från stickprovsundersökningar som SCB genomfört ungefär vart tredje år sedan 1960. De enskilda undersökningarna har varierat något till sin uppläggning; den beskrivning som här ges avser uppläggningen fr o m år 1980.

Undersökningen har utförts på ett urval om ca 12 000 företag med mer än 2,0 ha åkermark i LBR. Bortfallet i undersökningarna har varit ca 2 %.

Medelfelen i undersökningen är små på riksnivå (1 % för diesel, 2 % för eldningsolja, 3 % för bensin och 13 % för fotogen). För produktionsområden och storleksgrupper ligger medelfelen ungefär tre gånger högre.

Statistik över förbrukning av drivmedel och eldningsolja i jordbruket under 1986 kommer att publiceras av SCB under sommaren 1987 i statistiska meddelanden E 21 SM 8701.

Förbrukningen inom trädgårdsodlingen

Inom trädgårdsodlingen förbrukades, enligt trädgårdsräkningen, under 1981 sammanlagt 8,0 miljoner liter drivmedel (0,1 miljoner liter fotogen, 2,7 miljoner liter bensin och 5,2 miljoner liter diesel) samt 128 miljoner liter eldningsolja.

För år 1976 var motsvarande siffror 9,5 miljoner liter drivmedel (0,2 miljoner liter fotogen, 4,2 miljoner liter bensin och 5,1 miljoner liter diesel) samt 216 miljoner liter eldningsolja.

Smörjmedel

Förbrukningen av smörjmedel har inte undersökts sedan 1975. Detta år förbrukades drygt 10 miljoner liter smörjolja och drygt 1,3 miljoner kg smörjfett i jordbruket.

Annan publicering

Förbrukning av drivmedel och eldningsolja i jordbruket 1983 samt antal cisterner och lagringskapacitet den 31 december 1983. SCB. SM E 1984:13.

Förbrukning av driv- och smörjmedel, hemsakt och hemanvändning av mjölk i jordbruket 1975. SCB. SM J 1976:10.

Trädgårdsräkningen 1982. SCB. SM J 1982:18.

7 Växtodling

I kapitel 7 redovisas statistik över åkerarealens användning och skördar. I avsnittet om åkerarealens användning lämnas uppgifter bl a om arealen av olika grödor och antal företag med odling av respektive gröda. Vidare lämnas uppgifter om användningen av olika sorter i spannmåls- och potatisodlingen. I avsnittet om skördar lämnas uppgifter om hektar- och totalskördar, uppgifter om skördens kvalitet samt uppgifter om övervintring, utvintring m m enligt årsväxtrapporteringen. Vissa meteorologiska uppgifter redovisas också.

Kapitlet innehåller avsnitt om

- Åkerarealens användning
- Sortanvändning
- Hektarskördar
- Totalskördar
- Skördens kvalitet
- Årsväxten
- Så- och skördetidpunkter

Åkerarealens användning

Uppgifter om åkerarealens användning erhålls årligen genom lantbruksregistret. Arealens fördelning på olika grödgrupper 1986 framgår av diagram 7.1. Variationerna mellan åren för vissa grödgrupper kan vara stora. För brödsäd var arealen 362 000 hektar 1986, vilket kan betraktas som en normal areal. Sett över den senaste femårsperioden kan ingen särskild trend iaktas om man undantar arealen baljväxter som ökat kraftigt. Trots ökningen utgör baljväxterna 1986 endast knappt 1,5 % av den totala åkerarealen på 2,91 miljoner hektar.

Den vanligaste grödan är slättervall som 1986 förekom på drygt 75 % av företagen. Närmast därefter följer korn respektive havre med odling på 64 % respektive 52 % av företagen.

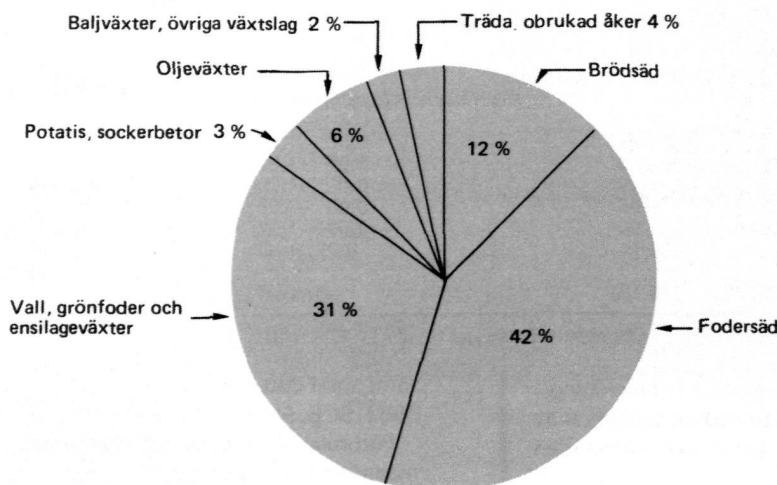
Avsnittet innehåller uppgifter om

- Grödfördelning
- Höstsådda arealer
- Åldersfördelning för slättervallsarealen
- Bärningsmetoder för slättervallsarealen
- Potatisarealen fördelad efter odlingsstorlek

Den största genomsnittliga arealen per företag 1986 redovisas för höstvetete med 11,1 hektar. Närmast följer korn med 10,0 hektar och vårvete med 9,4 hektar.

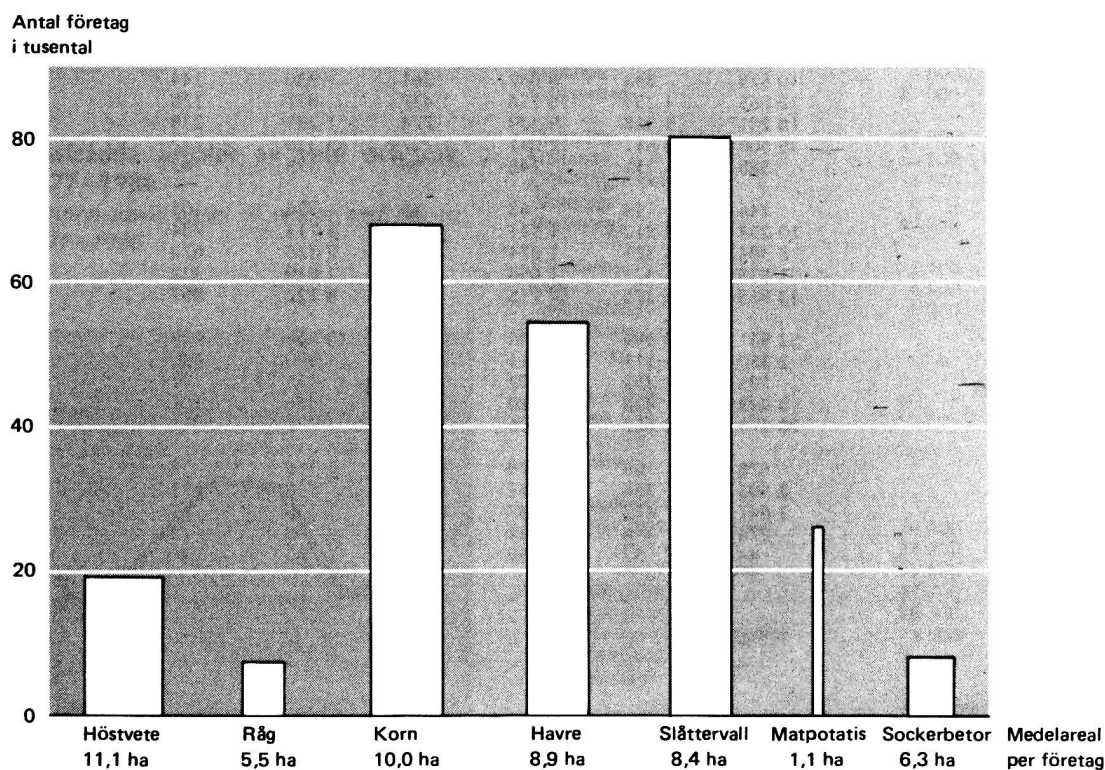
Diagram 7.1 Åkerarealens användning 1986

Use of arable land in 1986

I diagram 7.2 nedan redovisas antal företag med odling av vissa grödor 1986 samt genomsnittliga arealer per företag för dessa grödor.

Diagram 7.2 Odlingen av vissa grödor 1986. Antal företag och genomsnittliga arealer per företag
Cultivation of certain crops in 1986. Number of holdings and areas per holding

Uppgifter om åkerarealens användning erhålls årligen sedan 1968 från lantbruksregistret. I undersökningen ingår alla företag med minst två hektar åkermark. En beskrivning av lantbruksregistret lämnas i bilaga 3.

I anslutning till de objektiva skördeuppskattningarna (se beskrivning i bilaga 4) genomförs separata undersökningar om bl a höstsådda arealer, slåttvallens fördelning på åldersgrupper och bärgningsmetoder samt arealen potatis fördelad på odlingsstorlekar.

I det följande redovisas resultatet från de två undersökningarna. Uppgifterna avser genomgående företag med mer än två hektar åkermark. Redovisningen är upplagd så att resultat för olika sk grödgrupper lämnas var för sig. De grödgrupper som förekommer är: Brödsäd, Fodersäd, Baljväxter, Oljeväxter, Vall, Potatis och sockerbetor samt Helträda, outnyttjad åker m m.

Brödsäd

Av tabell 7.3 framgår att totala brödsädesarealen 1986 var ca 362 000 hektar. Av den arealen upptog höstveten över 58 %.

Den genomsnittliga arealen höstveten per företag är högst för Östergötlands län med 15,7 hektar följt av Södermanlands län med 13,8 hektar.

Tabell 7.3 Brödsäd 1986. Arealer och företag med odling
Bread grain in 1986. Areas and number of holdings with cultivation

Område; storleksgrupp	Höstveten		Vårveten		Råg ¹		Vårråg ¹		Summa brödsäd Areal, hektar
	Areal, hektar	Antal företag	Areal, hektar	Antal företag	Areal, hektar	Antal företag	Areal, hektar	Antal företag	
<i>Län</i>									
Stockholms	10 679	844	6 082	561	930	144			17 691
Uppsala	12 765	1 254	15 258	1 437	831	178			28 854
Södermanlands	18 201	1 318	9 329	774	1 239	238			28 769
Östergötlands	39 500	2 511	12 091	1 227	5 336	747			56 927
Jönköpings	568	111	148	96	125	63			841
Kronobergs	246	59	63	46	224	105			533
Kalmar	10 253	1 312	1 511	298	3 713	784			15 477
Gotlands	8 304	1 321	1 074	213	2 326	672			11 704
Blekinge	1 839	321	1 658	238	1 019	322			4 516
Kristianstads	13 965	1 375	7 715	962	6 122	967			27 802
Malmöhus	52 931	3 994	16 190	1 604	10 610	1 429			79 731
Hallands	2 350	311	2 811	334	1 990	400			7 151
Göteborgs o Bohus	725	252	1 202	335	195	92			2 122
Älvsborgs	3 499	428	1 920	359	466	161			5 885
Skaraborgs	28 579	2 663	5 606	751	3 748	712			37 933
Värmlands	678	109	1 228	151	166	52			2 072
Örebro	2 503	356	11 251	947	850	173			14 604
Västmanlands	3 947	412	14 287	1 239	376	81			18 610
Kopparbergs	274	110	63	33	42	22			379
Gävleborgs	44	32	59	47	53	27			156
Västernorrlands	—	—	—	—	—	—			—
Jämtlands	—	—	—	—	—	—			—
Västerbottens	—	—	—	—	—	—			—
Norrbottns	—	—	—	—	—	—			—
<i>Produktionsområden</i>									
Götalands södra slättbygder	53 864	4 273	21 076	2 138	10 165	1 602			85 105
» mellanbygder	31 632	3 865	8 327	1 179	13 817	2 551			53 776
» norra slättbygder	65 065	4 851	16 443	1 843	8 159	1 261			89 667
Svealands slättbygder	48 116	4 178	55 854	4 938	4 110	782			108 080
Götalands skogsbygder	9 621	1 535	4 942	1 178	3 269	951			17 832
Mellersta Sveriges skogsbygder	3 536	454	2 876	369	773	230			7 185
Nedre Norrland	16	22	28	27	68	27			112
Övre Norrland	—	—	—	—	—	—			—
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>									
2,1 – 5,0	417		213		330				960
5,1 – 10,0	1 564		791		830				3 185
10,1 – 20,0	7 720		4 199		2 719				14 638
20,1 – 30,0	12 344		5 891		3 617				21 852
30,1 – 50,0	32 576		16 184		7 405				56 165
50,1 – 100,0	64 781		34 554		11 581				110 916
Över 100,0	92 448		47 714		13 879				154 041
<i>Hela riket</i>									
1986	211 850	19 044	109 546	11 623	40 361	7 361	—	—	361 757
1985	187 712	18 532	98 924	10 387	47 926	8 556	398	165	334 960
1984	234 693	22 658	91 143	9 781	64 574	11 787	337	167	390 747
1983	281 728	25 017	64 946	8 369	64 360	11 314	585	266	411 619
1982	223 500	22 735	69 582	8 808	56 159	10 369	635	272	349 876

1) Fr o m 1986 redovisas endast råg.

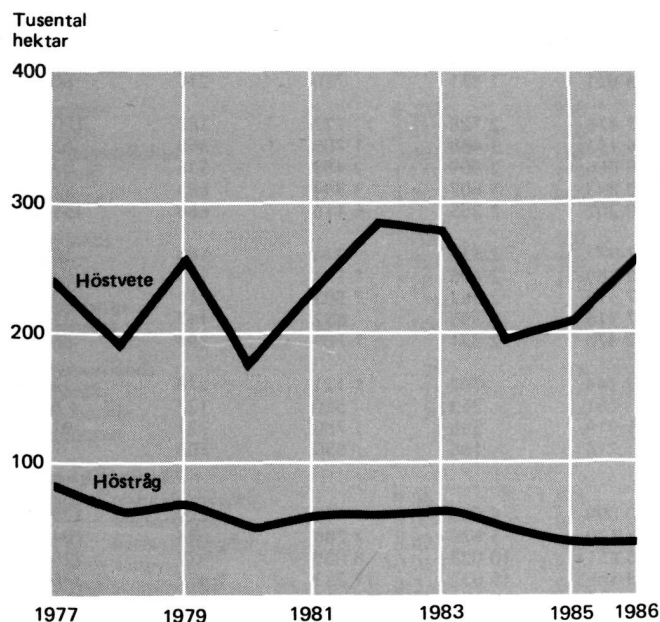
Källa: SCB, lantbruksregistret.

Uppgifter om höstsådden har samlats in i anslutning till de objektiva skördeuppskattningarna. Höstsådden av spannmål 1986 omfattade sammanlagt 295 000 hektar. Den rikliga nederbörden under augusti och början av september medförde en sen skörd och försämrade förutsättningar för höstsådd. Goda väderleksförhållanden senare under hösten möjliggjorde dock att sådden kunde pågå senare än normalt. En jämförelse över åren 1982–1986 visar att årets sådd av höstvetete låg drygt 5 % över och av höstråg nästan 30 % under detta genomsnitt.

Arealen höstkorn, som återfinnes företrädesvis i Malmöhus län, uppskattas till knappt 1 000 hektar, vilket är hälften av arealen de senaste åren.

Diagram 7.5 Höstsådda arealer av vete och råg 1977–1986

Autumn-sown areas of wheat and rye in 1977–1986

Tabell 7.4 Höstsådda arealer av vete och råg 1986. Hektar¹

Autumn-sown areas of wheat and rye in 1986. Hectares

Område	Höstvete	Höstråg
Län		
Stockholms	8 800	..
Uppsala	10 800	..
Södermanlands	19 700	700
Östergötlands	52 700	5 400
Jönköpings	500	..
Kronobergs	..	..
Kalmar	11 700	3 900
Gotlands	8 000	2 600
Blekinge	2 800	900
Kristianstads	17 000	4 900
Malmöhus	49 900	10 100
Hallands	6 500	1 900
Göteborgs o Bohus	3 400	..
Älvsborgs	6 700	..
Skaraborgs	44 800	5 200
Värmlands	2 100	..
Örebro	4 500	700
Västmanlands	5 200	..
Kopparbergs	..	..
Gävleborgs	..	..
Västernorrlands	—	—
Jämtlands	—	—
Västerbottens	—	—
Norrbottens	—	—
Produktionsområden		
Götalands södra slättbygder	56 100	9 200
» mellanbygder	34 300	13 000
» norra slättbygder	95 600	9 200
Svealands slättbygder	49 700	2 400
Götalands skogsbygder	16 300	4 000
Mellersta Sveriges skogsbygder	3 500	1 300
Nedre Norrland	..	..
Övre Norrland	..	..
Hela riket²		
1986	255 500	39 200
1985	208 000	39 400
1984	194 100	51 400
1983	275 500	63 200
1982	281 300	61 400

1) Arealskattningar vars medelfel överstiger 35 % redovisas ej (..).

2) Exklusive arealer i de fyra nordligaste länen.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Fodersäd

Av fodersäden svarar korn för 56 % av arealen, havre för 40 % och blandsäd för 4 %. Fodersädens andel av den totala åkerarealen är ungefär 42 %.

Den genomsnittliga arealen korn per företag är högst för Uppsala län med 18,5 hektar följt av Västmanlands län med 17,2 hektar och Stockholms län 16,1 hektar.

Tabell 7.6 Fodersäd 1986. Arealer och företag med odling
Coarse grain in 1986. Areas and number of holdings with cultivation

Område; storleksgrupp	Korn		Havre		Blandsäd		Summa fodersäd Areal, hektar
	Areal, hektar	Antal företag	Areal, hektar	Antal företag	Areal, hektar	Antal företag	
<i>Län</i>							
Stockholms	21 958	1 365	16 737	1 419	1 903	241	40 598
Uppsala	54 823	2 970	22 597	2 434	4 130	557	81 550
Södermanlands	28 379	1 880	31 188	2 057	2 650	298	62 217
Östergötlands	42 619	3 293	33 377	3 018	6 284	783	82 280
Jönköpings	14 330	3 213	18 181	3 542	3 286	781	35 797
Kronobergs	9 227	2 246	10 456	2 231	1 448	412	21 131
Kalmar	25 441	3 123	13 381	2 129	4 028	676	42 850
Gotlands	17 696	1 941	3 809	1 054	1 183	299	22 688
Blekinge	8 641	1 323	2 141	569	371	130	11 153
Kristianstads	50 751	5 063	9 021	1 811	720	211	60 492
Malmöhus	81 968	6 523	17 476	2 726	727	183	100 171
Hallands	36 607	4 024	24 153	3 488	1 705	365	62 465
Göteborgs o Bohus	11 689	2 173	18 066	2 909	2 489	535	32 244
Älvsborgs	27 261	4 319	42 843	5 607	3 394	683	73 498
Skaraborgs	49 226	4 957	100 202	7 255	6 118	688	155 546
Värmlands	29 387	2 814	27 977	2 530	916	186	58 280
Örebro	30 731	2 282	32 389	2 498	1 173	175	64 293
Västmanlands	41 309	2 395	37 319	2 462	1 505	211	80 133
Kopparbergs	24 011	2 378	7 518	1 395	852	147	32 381
Gävleborgs	22 669	2 869	12 470	2 321	1 109	254	36 248
Västernorrlands	14 531	2 330	2 244	702	1 121	278	17 896
Jämtlands	7 019	1 401	661	263	550	127	8 230
Västerbottens	24 076	3 022	1 919	508	1 780	322	27 775
Norrbottns	6 508	787	715	166	550	108	7 773
<i>Produktionsområden</i>							
Götalands södra slättbygder	98 187	7 685	30 098	4 088	1 195	274	129 480
» mellanbygder	84 882	8 336	17 119	3 626	2 788	683	104 789
» norra slättbygder	87 832	7 823	130 851	10 028	8 089	972	226 772
Svealands slättbygder	185 915	11 004	149 566	11 032	11 253	1 452	346 734
Götalands skogsbygder	96 113	17 633	103 921	17 593	18 408	3 655	218 442
Mellersta Sveriges skogsbygder	54 580	6 003	40 716	5 171	3 208	525	98 504
Nedre Norrland	42 381	6 567	11 898	2 950	2 669	638	56 948
Övre Norrland	30 967	3 957	2 671	692	2 382	446	36 020
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>							
2,1 – 5,0	6 745		5 453		853		13 051
5,1 – 10,0	25 942		20 400		3 006		49 348
10,1 – 20,0	76 414		60 065		7 183		143 662
20,1 – 30,0	81 594		61 231		8 160		150 985
30,1 – 50,0	146 691		104 851		13 257		264 799
50,1 – 100,0	193 298		133 596		12 832		339 726
Över 100,0	150 173		101 244		4 701		256 118
<i>Hela riket</i>							
1986	680 857	68 366	486 840	54 831	49 992	8 617	1 217 689
1985	710 669	70 939	474 711	55 214	56 145	9 698	1 241 525
1984	686 640	73 062	458 097	57 143	68 636	11 673	1 213 373
1983	659 880	73 739	432 083	56 591	66 047	11 506	1 158 010
1982	677 419	75 408	509 434	61 642	66 339	11 714	1 253 192

Baljväxter

Odlingen av baljväxter ökade kraftigt i början av 80-talet. Trots information och en medveten strävan att ytterligare öka odlingen av baljväxter har odlingen minskat sedan 1984.

Även antalet odlare har minskat kraftigt.

Den genomsnittliga arealen per företag har dock förändrats ganska lite och är 1986 5,0 hektar.

Tabell 7.7 Baljväxter 1986. Arealer och företag med odling

Leguminous plants in 1986. Areas and number of holdings with cultivation

Område; storleksgrupp	Foderärter och vicker		Åkerbönor		Kokärter		Summa baljväxter Areal, hektar
	Areal, hektar	Antal företag	Areal, hektar	Antal företag	Areal, hektar	Antal företag	
<i>Län</i>							
Stockholms	1 022	180	10	3	64	28	1 096
Uppsala	1 930	431	7	3	72	40	2 009
Södermanlands	2 656	412	2	..	468	66	3 126
Östergötlands	4 042	574	4	..	1 198	183	5 244
Jönköpings	148	96	—	—	4	..	152
Kronobergs	60	36	—	—	2	..	62
Kalmar	472	131	34	12	556	124	1 062
Gotlands	1 263	359	289	89	276	67	1 828
Blekinge	131	49	36	12	23	6	190
Kristianstads	2 654	499	498	64	212	35	3 364
Malmöhus	6 202	968	928	103	853	137	7 983
Hallands	3 311	736	60	13	43	11	3 414
Göteborgs o Bohus	401	165	28	12	6	4	435
Älvsborgs	1 159	379	—	—	47	10	1 206
Skaraborgs	4 263	860	75	10	141	41	4 479
Värmlands	709	180	—	—	32	10	741
Örebro	1 951	380	10	..	5	..	1 966
Västmanlands	2 283	415	5	3	59	36	2 347
Kopparbergs	78	42	—	—	10	9	88
Gävleborgs	104	57	—	—	10	10	114
Västernorrlands	25	18	—	—	—	..	25
Jämtlands	15	14	—	—	—	—	15
Västerbottens	20	16	20	3	—	—	40
Norrbottens	6	3	—	—	—	—	6
<i>Produktionsområden</i>							
Götalands södra slättbygder	9 061	1 556	1 302	154	958	149	11 321
» mellanbygder	3 907	872	494	128	943	209	5 344
» norra slättbygder	8 427	1 489	47	9	1 227	203	9 701
Svealands slättbygder	10 059	1 835	34	11	695	176	10 788
Götalands skogsbygder	2 333	860	81	24	163	49	2 577
Mellersta Sveriges skogsbygder	969	295	28	..	94	35	1 091
Nedre Norrland	122	87	—	—	1	4	123
Övre Norrland	27	21	20	3	—	—	47
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>							
2,1 — 5,0	86		3		17		106
5,1 — 10,0	298		20		27		345
10,1 — 20,0	1 503		72		133		1 708
20,1 — 30,0	2 220		146		242		2 608
30,1 — 50,0	6 455		366		657		7 478
50,1 — 100,0	11 583		510		1 448		13 541
Över 100,0	12 760		889		1 557		15 206
<i>Hela riket</i>							
1986	34 905	6 998	2 006	330	4 081	822	40 992
1985	38 823	8 132	1 707	321	4 987	925	45 517
1984	41 242	8 395	2 257	362	6 276	1 176	49 775
1983	27 943	6 238	1 965	355	5 076	999	34 984
1982	16 317	3 928	3 221	505	4 222	847	23 760

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Oljeväxter

Odlingen av oljeväxter har den senaste femårsperioden legat omkring 170 000 hektar. Raps svarar för närmare 60 % av oljeväxtarealen 1986.

Vanligast är odling av vårrys som 1986 förekom vid 7 598 företag med en genomsnittlig areal på 8,7 hektar. Av totalt 39 000 hektar höstraps odlas 25 000 hektar i Malmöhus län.

Tabell 7.8 Oljeväxter 1986. Arealer och företag med odling
Oleiferous plants in 1986. Areas and number of holdings with cultivation

Område; storleksgrupp	Höstraps		Våraps		Höstrys		Vårrys		Övriga oljeväxter		Summa oljeväxter
	Areal, hektar	Antal företag	Areal, hektar	Antal företag	Areal, hektar	Antal företag	Areal, hektar	Antal företag	Areal, hektar	Antal företag	
<i>Län</i>											
Stockholms	220	32	3 808	264	743	148	5 650	442	2	..	10 423
Uppsala	216	29	8 526	865	585	119	4 605	547	15	..	13 947
Södermanlands	200	32	3 833	312	809	92	8 250	648	—	—	13 092
Östergötlands	1 422	201	5 587	538	1 116	147	14 270	1 350	44	3	22 439
Jönköpings	52	14	189	28	8	..	637	92	12	..	898
Kronobergs	69	12	347	71	45	8	423	84	—	—	884
Kalmar	1 168	221	1 707	255	42	8	759	71	—	..	3 676
Gotlands	2 753	692	2 541	449	272	84	2 554	561	172	35	8 292
Blekinge	406	93	1 240	214	—	—	32	4	1	..	1 679
Kristianstads	6 753	877	4 960	740	48	7	186	31	34	6	11 981
Malmöhus	25 074	2 844	8 814	1 067	239	25	411	53	80	11	34 618
Hallands	31	4	1 855	234	63	10	2 246	386	19	..	4 214
Göteborgs o Bohus	14	3	668	124	38	12	1 179	211	1	..	1 900
Älvsborgs	86	10	2 654	430	105	19	3 209	464	12	3	6 066
Skaraborgs	659	120	8 687	1 101	338	47	8 665	999	—	—	18 349
Värmlands	—	—	722	66	72	11	3 518	401	—	—	4 312
Örebro	15	3	2 614	296	64	16	3 126	403	—	—	5 819
Västmanlands	30	5	6 614	694	93	15	3 608	457	10	..	10 355
Kopparbergs	—	—	99	20	112	9	2 191	337	—	—	2 402
Gävleborgs	—	..	23	7	12	3	427	68	1	..	463
Västernorrlands	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Jämtlands	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Västerbottens	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Norrbottnens	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
<i>Produktionsområden</i>											
Götalands södra slättbygder	22 571	2 526	10 147	1 295	239	27	1 980	322	117	14	35 054
» mellanbygder	12 753	2 095	8 940	1 348	359	95	2 729	585	187	39	24 968
» norra slättbygder	1 853	275	15 270	1 838	1 301	177	21 978	2 361	53	5	40 455
Svealands slättbygder	681	101	25 614	2 446	2 324	394	26 862	2 669	27	3	55 508
Götalands skogsbygder	1 224	230	4 427	735	299	53	5 924	861	18	7	11 892
Mellersta Sveriges skogsbygder	86	12	1 079	121	282	38	6 163	777	1	..	7 611
Nedre Norrland	—	..	10	6	—	—	310	45	—	—	320
Övre Norrland	—	—	1	..	—	—	—	—	—	—	1
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>											
2,1 – 5,0	97		138		20		120		—		375
5,1 – 10,0	479		612		52		698		6		1 847
10,1 – 20,0	1 984		2 773		221		3 297		16		8 291
20,1 – 30,0	3 142		4 267		281		4 523		31		12 244
30,1 – 50,0	7 853		10 800		707		10 973		56		30 389
50,1 – 100,0	11 728		21 514		1 471		20 600		135		55 448
Över 100,0	13 885		25 384		2 052		25 735		159		67 215
<i>Hela riket</i>											
1986	39 168	5 176	65 488	7 756	4 804	781	65 946	7 598	403	69	175 809
1985	53 572	6 156	48 425	5 869	3 653	572	66 014	7 359	885	154	172 549
1984	40 104	4 690	65 424	7 429	2 238	326	60 932	6 911	1 201	201	169 899
1983	49 383	5 533	58 476	6 860	4 881	776	58 576	6 897	710	123	172 026
1982	45 468	5 263	58 469	6 746	5 737	888	60 227	7 197	1 214	210	171 115

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Hösten 1986 såddes 58 000 hektar höstraps vilket var mer än under något tidigare år av 1980-talet och nästan 20 % över genomsnittet för åren 1982–1985. Även höstrybsarealen ökade betydligt, över 40 % jämfört med genomsnittet för de fyra närmast föregående åren. Ökningen skedde dock från en låg nivå och totala arealen för grödan uppgick 1986 till knappt 5 000 hektar.

Höstraps odlas framför allt i södra Götaland medan det mesta av höstrybsen återfinns i Svealands och norra Götalands slättbygder.

Odling av oljeväxter förekom i Sverige redan på 1800-talet. Oljan användes då i första hand till belysning. För detta ändamål blev den emellertid omkring sekelskiftet ersatt av billigare mineraloljor. Därmed upphörde också odlingen av oljeväxter. Under första världskrigets avspärning kom odlingen återigen tillfälligt igång. Men först från och med andra världskriget har oljeväxterna blivit en ständigt återkommande gröda i landets växtodling.

Oljan används nu som råmaterial vid framställning av margarin, tvål och såpa. Vid utvinningen av olja erhålls som biprodukt oljekraftfoder.

Tabell 7.9 Höstsådda arealer av raps och rybs 1986. Hektar

Autumn-sown areas of rape and turnip rape in 1986. Hectares

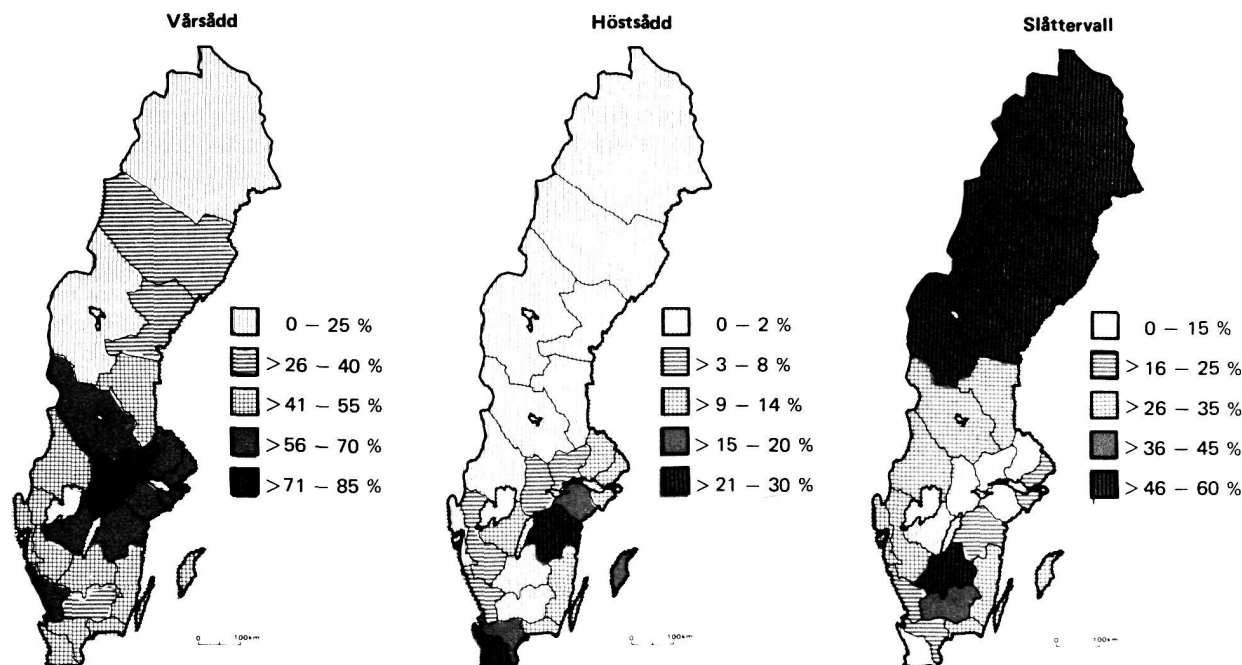
Område	Höstraps	Höstrybs
<i>Produktionsområden</i>		
Götalands södra slättbygder	32 400	..
» mellanbygder	17 700	..
» norra slättbygder	6 400	1 300
Svealands slättbygder	..	2 800
Götalands skogsbygder	1 100	..
Mellersta Sveriges skogsbygder	..	..
Nedre Norrland	—	—
Övre Norrland	—	—
<i>Hela riket¹</i>		
1986	58 400	4 800
1985	46 500	3 700
1984	53 400	2 400
1983	48 500	3 400
1982	49 400	3 900

1) Exklusive arealer i de fyra nordligaste länen.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Diagram 7.10 Arealen vårsådd, höstsådd och slätterrall i procent av total areal inom län

Area of spring-sown crop, autumn-sown crop and leyland in percent of total area for counties

De klimatiska förutsättningarna för växtodling varierar inom landet. I diagram 7.10 visas hur stora andelar av åkerarealen som 1986 besåts med vårsådda grödor, höstsådda grödor respektive slätterrall. I Malmöhus län odlas vårsådda grödor

på 55 % av åkerarealen, höstsådda på 29 % och slätterrall på 8 %. För Norrbottens län är motsvarande tal 24 %, 0 % respektive 57 %.

Vall

Vallarealen inklusive grönfoder- och ensilageväxter dominerar till 75 % av slåttervall. I de tre nordligaste länen utgör slåttervallen ungefär halva den totala åkerarealen.

Den genomsnittliga arealen slåttervall per företag är 1986 8,4 hektar. Högsta genomsnittsarealerna noteras för Södermanland 11,9 hektar och Norrbotten 11,6 hektar.

Tabell 7.11 Grönfoder- och ensilageväxter samt vall 1986. Arealer och företag med odling
Green fodder and plants for silage and ley in 1986. Areas and number of holdings with cultivation

Område; storleksgrupp	Grönfoder och ensilageväxter		Slåttervall utnyttjad 1986		Frövall		Betesvall utnyttjad 1986		Summa vall Areal, hektar
	Areal, hektar	Antal företag	Areal, hektar	Antal företag	Areal, hektar	Antal företag	Areal, hektar	Antal företag	
<i>Län</i>									
Stockholms	363	83	15 506	1 432	97	13	4 346	783	20 312
Uppsala	639	158	23 417	2 283	105	28	4 428	1 058	28 589
Södermanlands	517	103	21 207	1 775	436	42	6 467	1 032	28 627
Östergötlands	1 271	306	34 927	3 230	966	133	6 230	1 386	43 394
Jönköpings	1 046	545	43 671	5 232	77	21	9 200	2 666	53 994
Kronobergs	783	382	24 598	3 742	2	4	8 015	2 324	33 398
Kalmar	2 334	671	44 405	4 277	93	24	12 254	2 776	59 086
Gotlands	1 149	382	22 290	2 088	149	29	6 557	1 387	30 145
Blekinge	382	225	9 628	1 649	8	3	3 910	1 145	13 928
Kristianstads	1 925	698	34 223	4 864	489	78	14 205	3 223	50 842
Malmöhus	1 542	555	24 086	3 532	1 869	174	9 178	2 124	36 675
Hallands	1 725	528	26 395	4 066	306	38	11 307	2 809	39 733
Göteborgs o Bohus	343	161	20 157	3 371	121	45	7 355	2 147	27 976
Älvsborgs	1 100	483	47 911	6 919	713	128	14 985	4 172	64 709
Skaraborgs	1 263	284	41 050	4 632	521	62	12 334	2 811	55 168
Värmlands	1 195	396	36 019	4 492	414	104	9 554	2 187	47 182
Örebro	390	135	17 027	2 078	771	116	5 781	1 268	23 969
Västmanlands	310	92	13 014	1 540	505	67	3 660	775	17 489
Kopparbergs	1 019	346	19 063	2 632	119	30	5 276	1 328	25 477
Gävleborgs	1 008	375	26 770	3 378	95	60	7 374	1 850	35 247
Västernorrlands	2 165	865	30 616	3 667	228	138	5 926	1 661	38 935
Jämtlands	2 223	855	26 441	3 068	61	17	5 807	1 494	34 532
Västerbottens	2 697	965	42 840	4 489	280	156	3 492	1 308	49 309
Norrbottens	2 383	456	25 743	2 222	123	51	1 983	637	30 232
<i>Produktionsområden</i>									
Götalands södra slättbygder	2 125	580	23 416	3 745	2 234	232	9 939	2 365	37 714
» mellanbygder	3 896	1 241	70 100	7 808	433	70	21 876	4 990	96 305
» norra slättbygder	1 682	356	56 781	6 724	1 864	237	15 878	3 748	76 205
Svealands slättbygder	2 260	533	89 482	8 878	1 926	276	24 728	4 809	118 396
Götalands skogsbygder	6 856	2 937	209 371	27 970	634	171	64 082	17 107	280 943
Mellersta Sveriges skogsbygder	2 030	741	66 559	8 235	671	155	18 327	4 318	87 587
Nedre Norrland	5 241	1 962	81 354	9 970	377	212	18 379	4 838	105 351
Övre Norrland	5 682	1 706	73 941	7 538	409	212	6 415	2 280	86 447
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>									
2,1 – 5,0	806		32 444		55		7 859		41 164
5,1 – 10,0	1 687		70 017		175		16 951		88 830
10,1 – 20,0	3 896		119 913		443		30 282		154 534
20,1 – 30,0	4 495		103 402		461		27 693		136 051
30,1 – 50,0	7 927		151 873		1 141		41 418		202 359
50,1 – 100,0	7 158		134 069		2 456		37 259		180 942
Över 100,0	3 803		59 286		3 817		18 162		85 068
<i>Hela riket</i>									
1986	29 772	10 030	671 004	80 223	8 548	1 560	179 624	44 200	859 176
1985	30 597	10 776	676 126	83 097	10 500	1 801	180 643	45 571	867 269
1984	29 905	11 204	691 909	86 278	10 876	2 128	182 464	47 332	885 249
1983	31 324	12 297	696 519	88 704	10 937	2 169	184 384	48 408	891 840
1982	31 025	12 687	707 090	91 265	12 456	2 317	192 550	50 299	912 096

Andelen förstaårsvall var 1986 betydligt lägre än under de närmast föregående åren. På riksnivå blev nedgången fyra procentenheter jämfört med genomsnittet för 1982–1985. Andelen minskade i alla produktionsområden, mest i Svealands slättbygder och Övre Norrland där nedgången uppgick till 7 respektive 9 procentenheter. Nedgången torde sammanhånga med de svårigheter man, pga väderleken, hade vid vallanläggningen under 1985.

Tabell 7.12 Åldersfördelningen på slåttervall 1986. Arealer i procent
Different ages of ley in 1986. Areas in per cent

Område	Vallålder, år			
	1	2	3	Över 3
<i>Produktionsområden</i>				
Götalands södra slättbygder	29	33	21	17
» mellanbygder	24	27	20	29
» norra slättbygder	28	30	23	19
Svealands slättbygder	19	25	28	28
Götalands skogsbygder	21	24	26	29
Mellersta Sveriges skogsbygder	18	25	24	33
Nedre Norrland	19	26	29	26
Övre Norrland	15	23	32	30
<i>Hela riket</i>				
1986	21	26	25	28
1985	25	24	26	25
1984	23	24	26	27
1983	25	25	24	26
1982	25	24	25	26

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Den dominerande bärgningsmetoden för slåttervall var 1986 liksom tidigare år skulltorkning. Lokalt tillämpas dock volmning och torkning på slag i stor omfattning och på små gårdar även hässjning. Ensilering förekom liksom tidigare år framför allt på större gårdar. Fr o m 1986 uppdelas ensileringen på två metoder, dels ensilering av storbal i plastsäck, dels annan ensilering. På riksnivå omfattade ensilering i plastsäck 1 % av slåttervallsarealen och ensilering med annan metod 15 %.

Resultaten avser första skörden av slåttervall.

Tabell 7.13 Bärgningsmetoder för slåttervall 1986. Arealer i procent
Harvesting methods for ley in 1986. Areas in per cent

Område; storleksgrupp	Hässjning och krakning	Torkning på slag och volmning	Skulltork- ning	Ensilering	Annan metod
<i>Produktionsområden</i>					
Götalands södra slättbygder	1	24	38	36	1
» mellanbygder	0	45	35	20	—
» norra slättbygder	2	15	60	22	1
Svealands slättbygder	2	37	47	14	—
Götalands skogsbygder	2	25	58	15	0
Mellersta Sveriges skogsbygder	3	30	53	14	—
Nedre Norrland	9	15	62	13	1
Övre Norrland	13	13	57	16	1
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>					
2,1 – 10,0	18	43	36	2	1
10,1 – 20,0	5	36	54	5	0
20,1 – 50,0	1	23	61	15	0
Över 50,0	0	16	51	33	0
<i>Hela riket</i>					
1986	4	26	54	16	0
1985	6	23	54	17	0
1984	7	25	52	15	1
1983	7	29	50	14	0
1982	8	28	52	12	0

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Potatis och sockerbetor

Arealerna matpotatis och sockerbetor har 1986 minskat jämfört med de närmast föregående åren. Blekinge och Kristianstads län svarar 1986 för nästan 80 % av odlingen av potatis för stärkelse och råsprit.

Hela 80 % av företagen med sockerbetsodling finns i Skånelänen. Den genomsnittliga arealen per företag är dock högst i Kalmar län med 7,7 hektar.

Tabell 7.14 Potatis och sockerbetor 1986. Arealer och företag med odling
Potatoes and sugar beets in 1986. Areas and number of holdings with cultivation

Område; storleksgrupp	Matpotatis		Potatis för stärkelse och råsprit		Summa potatis Areal, hektar	Sockerbetor	
	Areal, hektar	Antal företag	Areal, hektar	Antal företag		Areal, hektar	Antal företag
<i>Län</i>							
Stockholms	343	379	—	—	343	—	—
Uppsala	486	479	—	—	486	—	—
Södermanlands	326	251	—	—	326	—	—
Östergötlands	1 534	495	—	—	1 534	34	5
Jönköpings	538	1 625	6	..	544	—	—
Kronobergs	408	1 094	44	27	452	—	—
Kalmar	1 073	955	452	88	1 525	3 907	506
Gotlands	712	336	6	..	718	4 184	784
Blekinge	348	733	2 745	446	3 093	939	193
Kristianstads	3 088	1 102	5 058	778	8 146	11 960	2 237
Malmöhus	3 591	1 067	1 090	254	4 681	29 728	4 269
Hallands	3 323	1 286	102	36	3 425	551	186
Göteborgs o Bohus	367	1 386	—	—	367	—	—
Älvsborgs	719	2 143	—	—	719	—	—
Skaraborgs	3 471	984	289	48	3 760	—	—
Värmlands	1 083	1 522	—	—	1 083	—	—
Örebro	1 309	554	68	..	1 377	—	—
Västmanlands	213	189	—	—	213	—	—
Kopparbergs	792	1 079	—	—	792	—	—
Gävleborgs	599	1 459	—	—	599	—	—
Västernorrlands	720	2 124	1	..	721	—	—
Jämtlands	464	1 530	—	—	464	—	—
Västerbottens	1 098	2 186	70	6	1 168	—	—
Norrbottens	925	1 199	3	..	928	—	—
<i>Produktionsområden</i>							
Götalands södra slättbygder	6 426	1 623	1 013	239	7 439	—	—
» mellanbygder	4 624	1 935	7 623	1 124	12 247	—	—
» norra slättbygder	4 435	1 176	217	34	4 652	—	—
Svealands slättbygder	2 814	1 665	68	..	2 882	—	—
Götalands skogsbygder	3 395	8 140	939	313	4 334	—	—
Mellersta Sveriges skogsbygder	1 532	2 409	—	—	1 532	—	—
Nedre Norrland	2 169	5 440	1	..	2 170	—	—
Övre Norrland	2 135	3 797	73	7	2 208	—	—
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>							
2,1 – 5,0	1 329		22		1 351	129	
5,1 – 10,0	1 967		93		2 060	444	
10,1 – 20,0	3 081		537		3 618	3 197	
20,1 – 30,0	2 753		1 019		3 772	5 397	
30,1 – 50,0	4 746		2 257		7 003	12 309	
50,1 – 100,0	7 132		2 991		10 123	16 453	
Över 100,0	6 522		3 015		9 537	13 374	
<i>Hela riket</i>							
1986	27 530	26 144	9 934	1 685	37 464	51 303	8 180
1985	28 023	28 516	9 722	1 704	37 745	52 608	8 280
1984	29 498	30 881	9 780	1 812	39 278	52 944	8 543
1983	29 512	32 468	10 005	1 960	39 517	53 560	8 782
1982	29 729	34 767	10 018	2 035	39 747	52 452	8 990

Tabell 7.15 visar att det för både matpotatis och potatis för stärkelse och råspnit på riksnivå endast skett små förändringar de senaste åren beträffande grödarealens fördelning på

odlingar av olika storlek. Utvecklingen går långsamt mot minskad andel för de mindre odlingarna och en motsvarande ökning för de största.

Tabell 7.15 Potatisarealerna fördelade efter odlingsstorlek 1986. Procent

Areas of potatoes distributed by size of cultivations in 1986. Per cent

Gröda; område	Storleksgrupp, hektar matpotatis respektive potatis för stärkelse och råspnit							Summa
	0,5 –	1,6 –	3,1 –	5,1 –	10,1 –	20,1 –	Över	
	1,5	3,0	5,0	10,0	20,0	30,0	30,0	
Matpotatis								
<i>Produktionsområden</i>								
Götalands södra slättbygder	3	11	20	32	25	6	3	100
» mellanbygder	9	14	20	28	22	5	2	100
» norra slättbygder	2	7	8	27	28	16	12	100
Svealands slättbygder	7	10	13	21	24	11	14	100
Götalands skogsbygder	10	10	16	23	20	14	7	100
Mellersta Sveriges skogsbygder	7	14	12	26	29	12	–	100
Nedre Norrland	11	9	16	25	19	7	13	100
Övre Norrland	7	12	13	22	23	12	11	100
<i>Hela riket</i>								
1986	6	11	15	26	25	10	7	100
1985	6	11	15	27	25	9	7	100
1984	7	11	15	26	25	9	7	100
1983	6	12	14	29	24	9	6	100
1982	6	13	15	28	24	8	6	100
Potatis för stärkelse och råspnit								
<i>Produktionsområden</i>								
Götalands södra slättbygder	6	14	18	34	23	5	–	100
» mellanbygder	2	8	12	28	30	7	13	100
» norra slättbygder	–	–	–	–	–	–	–	–
Svealands slättbygder	–	–	–	–	–	–	–	–
Götalands skogsbygder	8	18	26	31	11	–	6	100
Mellersta Sveriges skogsbygder	–	–	–	–	–	–	–	–
Nedre Norrland	–	–	–	–	–	–	–	–
Övre Norrland	–	–	–	–	–	–	–	–
<i>Hela riket</i>								
1986	3	9	13	28	28	7	12	100
1985	4	8	14	29	24	10	11	100
1984	4	10	12	28	25	10	11	100
1983	4	11	14	29	23	7	12	100
1982	5	11	16	32	18	7	11	100

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Helträda, outnyttjad åker m m

Som framgår av tabell 7.16 på nästa sida varierar arealen helträda, på riksnivå, kraftigt mellan olika år. De största trädesarealerna fanns 1986 i Svealands slättbygder och Götalands skogsbygder.

Den totala åkerarealen har successivt minskat under de senaste åren med ca 10 000 hektar per år.

Annan publicering om åkerarealens användning

Rapporter från lantbruksregistret

Ägoslag och åkerarealens användning SCB, SM J 1983:6.2, 1984:4.2, J 10 SM 8501, J 10 SM 8601 och J 10 SM 8701. Resultat för 1981 finns i Lantbruksräkningen 1981.

Tabell 7.16 Helträda, outnyttjad åker m m 1986. Hektar
Bare fallow, untilled arable land etc. in 1986. Hectares

Område; storleksgrupp	Helträda	Övriga växtslag	Ej utnyttjade slåtter- och betesvallar	Annan obrukad åker	Hela åkerarealen
<i>Län</i>					
Stockholms	4 706	431	376	748	96 724
Uppsala	3 699	263	541	475	160 413
Södermanlands	3 283	250	378	875	140 943
Östergötlands	4 895	515	525	1 250	219 037
Jönköpings	898	420	623	359	94 526
Kronobergs	913	284	542	333	58 532
Kalmar	2 125	2 030	918	835	133 508
Gotlands	2 369	1 140	389	281	83 720
Blekinge	559	667	256	220	37 231
Kristianstads	1 230	4 610	671	610	181 759
Malmöhus	1 383	10 605	528	933	307 389
Hallands	935	1 450	480	421	124 253
Göteborgs o Bohus	3 718	206	549	588	70 105
Älvsborgs	3 861	1 466	1 330	988	159 728
Skaraborgs	4 157	3 552	805	859	284 608
Värmlands	5 596	365	1 619	1 512	122 762
Örebro	2 554	536	450	664	116 232
Västmanlands	2 421	126	396	568	132 658
Kopparbergs	2 515	135	729	762	65 660
Gävleborgs	2 994	226	964	936	77 947
Västernorrlands	2 211	143	1 475	837	62 243
Jämtlands	1 147	147	1 130	421	46 086
Västerbottens	4 412	139	1 820	1 464	86 127
Norrbottns	3 270	436	1 408	1 462	45 515
<i>Produktionsområden</i>					
Götalands södra slättbygder	1 382	11 469	483	1 022	354 707
» mellanbygder	4 954	7 692	1 316	1 286	329 684
» norra slättbygder	8 347	5 169	1 210	1 683	463 895
Svealands slättbygder	17 624	1 733	2 221	3 748	667 714
Götalands skogsbygder	10 854	2 485	4 289	3 254	557 374
Mellersta Sveriges skogsbygder	8 061	589	2 415	2 235	216 810
Nedre Norrland	6 848	429	3 541	2 194	178 036
Övre Norrland	7 781	576	3 427	2 979	139 486
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>					
2,1 – 5,0	4 270	1 421	1 930	1 091	65 843
5,1 – 10,0	8 668	1 801	3 980	2 268	162 931
10,1 – 20,0	12 414	2 927	4 070	3 128	352 176
20,1 – 30,0	8 715	2 308	2 245	2 292	348 163
30,1 – 50,0	10 821	4 171	2 943	3 411	601 428
50,1 – 100,0	11 822	7 610	2 752	3 540	753 122
Över 100,0	9 141	9 904	982	2 671	624 043
<i>Hela riket</i>					
1986	65 851	30 142	18 902	18 401	2 907 706
1985	72 909	29 610	16 835	20 152	2 921 552
1984	42 298	28 814	16 707	14 480	2 933 133
1983	72 624	27 109	17 045	31 618	2 940 660
1982	56 836	26 985	16 694	15 436	2 950 322

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Rapporter från de objektiva skördeuppskattningarna

Åkerarealens användning årligen sedan 1968. Preliminära uppgifter. SCB. SM J 1982:16.1, 1983:14.1, 1984:15.1, J 12 SM 8504 och J 12 SM 8606.

Undersökningar om bl a åldersfördelning och bärgningsmetoder för slåttervall och potatisarealens fördelning efter odlingsstorlekar SCB SM J 1983:8.3, 1984:8.3, J 12 SM 8502, J 12 SM 8604 och J 12 SM 8703.

Undersökningar om höstsådda arealer SCB SM J 1982:16.7, 1983:14.7, 1984:15.7, J 12 SM 8510 och J 12 SM 8611.

Andra undersökningar

Sveriges Oljeväxtintressenter förening upa. Bokslut per den 30 juni, årligen sedan 1952; uppgifter om bl a kontrakterade arealer av oljeväxter.

Svenska Sockerfabriks AB uppgifter om kontrakterade arealer med sockerbetor.

Sortanvändning

SCB inhämtar årligen uppgifter om användningen av olika sorter i spannmåls- och potatisodlingarna. Uppgiftsinsamlingen sker genom de objektiva skördeuppskattningarna. Sortuppgifterna inhämtas från lantbrukarna och omfattar samtliga provytegårdar.

Avsnittet innehåller uppgifter för

- Spannmål
- Potatis

Spannmål

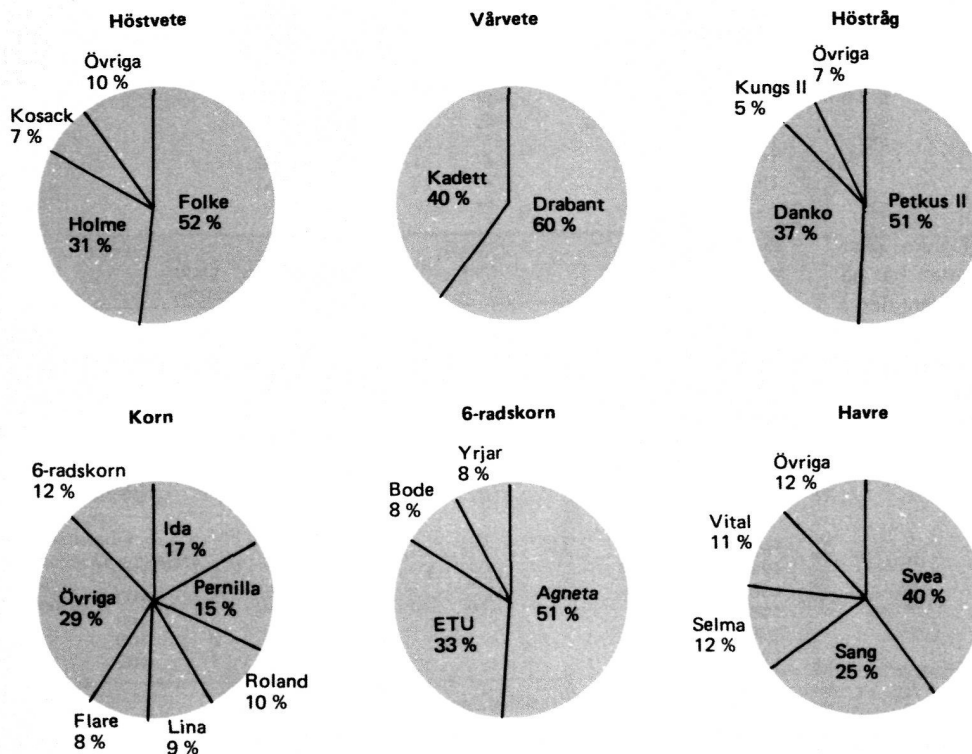
Av undersökningen framgår att ett fåtal sorter dominerar i vete- och rågodlingarna. De två mest odlade sorterna av såväl höstveten som vårveten och höstråg såddes på över 80 % av respektive grödareal 1986.

En betydligt större variation i sortanvändningen redovisas för korn och havre. Detta förklaras till stor del av dessa

grödors stora utbredning med varierande odlingsbetingelser i olika landsdelar. Inom begränsade områden, t ex produktionsområden, dominerar även för dessa gröder ett fåtal sorter.

I diagram 7.17 har i gruppen Övriga inräknats arealer med sort okänd och uppgift saknas.

Diagram 7.17 Sortfördelning för olika spannmålsgrödor 1986, procent av grödarealen i riket
The area of different grain crops distributed (in percent) by use of varieties 1986

Sorten Folke håller ställningen som dominerande höstvetesort och odlades 1986 på 52 % av grödarealen i riket. Holme fortsätter kräftgången och är nu nere i 31 % på riksnivå. Den nya sorten Kosack ökade kraftigt under 1986 särskilt i Götalands södra slättbygder där Kosack nu har större andel av grödarealen än Holme, 17 % mot 11.

Vårveteodlingen har under hela 1980-talet dominerats av de två sorterna Drabant och Kadett och 1986 var dominansen total; ingen annan sort kom upp till 1 % av grödarealen för riket. I Götaland var Kadett den mest odlade sorten medan Drabant dominerade i de tunga vårveteområdena i Svealand.

Av höstrågsorterna har Danko ökat snabbt de senaste åren. Sorten har på två år ökat från 1 % av grödarealen i riket till 37 %. Fortfarande odlas dock Petkus II på mer än halva grödarealen i riket. I Svealands slättbygder var Danko en mer odlad sort än Petkus II under 1986.

Tabell 7.18 Brödsäd 1986. Arealens fördelning på olika spannmåls-sorter. Procent

Bread grain in 1986. Area of different varieties. Per cent

Område	Höstvete							Summa
	Folke	Hildur	Holme	Kosack	Solid	Starke II	Övriga sorter ¹	
<i>Produktionsområden</i>								
Götalands södra slättbygder	53	6	11	17	9	0	4	100
» mellanbygder	49	7	29	6	3	1	5	100
» norra slättbygder	52	0	44	2	—	1	1	100
Svealands slättbygder	52	—	39	2	—	4	3	100
Götalands skogsbygder	55	3	31	0	0	3	8	100
Mellersta Sveriges skogsbygder	53	—	38	—	—	2	7	100
Nedre Norrland	..	..	..	..	..	..	..	100
Övre Norrland	—	—	—	—	—	—	—	—
<i>Hela riket</i>								
1986	52	3	31	7	3	1	3	100
1985	51	2	37	1	4	2	3	100
1984	45	4	39	—	2	4	6	100
1983	28	4	47	—	2	11	8	100
1982	2	8	51	—	7	17	15	100

Område	Vårvete			Summa
	Drabant	Kadett	Övriga sorter ¹	
<i>Produktionsområden</i>				
Götalands södra slättbygder	11	89	0	100
» mellanbygder	17	83	0	100
» norra slättbygder	45	54	1	100
Svealands slättbygder	92	8	0	100
Götalands skogsbygder	34	64	2	100
Mellersta Sveriges skogsbygder	71	29	—	100
Nedre Norrland	..	..	..	100
Övre Norrland	—	—	—	—
<i>Hela riket</i>				
1986	60	40	0	100
1985	60	39	1	100
1984	67	32	1	100
1983	68	31	1	100
1982	74	24	2	100

Område	Höstråg					Summa
	Danko	Epos	Kungs II	Petkus II	Övriga sorter ¹	
<i>Produktionsområden</i>						
Götalands södra slättbygder	45	4	3	46	2	100
» mellanbygder	32	1	0	64	3	100
» norra slättbygder	29	3	9	53	6	100
Svealands slättbygder	47	6	18	21	8	100
Götalands skogsbygder	42	1	8	43	6	100
Mellersta Sveriges skogsbygder	..	..	..	..	..	100
Nedre Norrland	..	..	..	..	..	100
Övre Norrland	..	..	..	..	..	..
<i>Hela riket</i>						
1986	37	3	5	51	4	100
1985	23	—	10	64	3	100
1984	1	—	14	82	3	100
1983	—	—	22	76	2	100
1982	—	—	23	74	3	100

1) Inklusive okänd sort och saknad uppgift.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

De nya kornsorterna Roland, Lina och Flare har under 1986 ökat sina marknadsandelar med 5, 4 respektive 2 procentenheter. Flare var 1986 den mest odlade kornsorten i södra Götaland. Ida är alltså den mest odlade kornsorten i riket med 17 % av grödarealen och följs närmast av Pernilla som odlades på 15 % av totala grödarealen.

Liksom under senare år var Svea 1986 den mest odlade havresorten i riket. Under en följd av år har Svea odlats på cirka 40 % av rikets totala havreareal. Den nya havresorten Vital odlades 1986 på 11 % av grödarealen i riket, en ökning med 10 procentenheter på ett år. Sorten var den mest odlade i Götalands södra slättbygder.

Tabell 7.19 Fodersäd 1986. Arealen korn och havre fördelad på olika sorter. Procent

Coarse grain in 1986. The area of barley and oats distributed in different varieties. Per cent

Område	Korn Agneta ²	Alva	Birka	Bode ²	Etu ²	Flare	Gunilla	Ida	Jenny	Kara
<i>Produktionsområden</i>										
Götalands södra slättbygder	—	4	3	—	0	30	—	25	1	6
» mellanbygder	0	3	8	0	0	25	—	18	2	1
» norra slättbygder	7	11	4	0	2	1	1	23	3	1
Svealands slättbygder	2	9	6	1	6	0	6	14	—	—
Götalands skogsbygder	3	7	8	0	4	5	0	28	2	1
Mellersta Sveriges skogsbygder	3	5	1	1	4	—	19	15	1	0
Nedre Norrland	24	0	0	3	8	0	28	3	—	—
Övre Norrland	45	—	—	13	4	—	21	0	—	—
<i>Hela riket</i>										
1986	6	6	5	1	4	8	6	17	1	1
1985	6	9	9	1	4	6	5	19	2	—
1984	7	13	8	0	4	—	7	26	—	—
1983	8	11	2	—	4	—	8	33	—	—
1982	8	11	0	—	4	—	10	31	—	—
Område	Korn (forts)						Summa Sexrads- korn	Summa Tvårad- korn	Övriga sorter ¹	Summa
	Lina	Nery	Pernilla	Roland	Tellus	Yrjar ²				
<i>Produktionsområden</i>										
Götalands södra slättbygder	10	5	0	7	0	—	0	91	9	100
» mellanbygder	9	4	1	19	3	—	0	93	7	100
» norra slättbygder	22	2	4	8	1	0	9	81	10	100
Svealands slättbygder	7	0	32	12	1	0	9	87	4	100
Götalands skogsbygder	9	4	9	11	3	—	7	87	6	100
Mellersta Sveriges skogsbygder	3	—	36	3	2	—	8	85	7	100
Nedre Norrland	—	—	28	0	1	1	36	60	4	100
Övre Norrland	—	—	1	—	—	13	75	22	3	100
<i>Hela riket</i>										
1986	9	2	15	10	2	1	12	82	6	100
1985	5	3	17	5	3	1	12	83	5	100
1984	—	4	13	1	6	1	12	78	10	100
1983	—	4	7	—	11	1	13	76	11	100
1982	—	2	—	—	15	2	14	69	17	100
Område	Havre									Summa
	Arne	Hedvig	Pol	Puhti	Sang	Selma	Svea	Titus	Vital	Övriga sorter ¹
<i>Produktionsområden</i>										
Götalands södra slättbygder	5	7	—	0	17	23	5	0	38	5
» mellanbygder	0	4	0	1	25	42	2	—	25	1
» norra slättbygder	1	3	0	2	16	22	39	1	12	4
Svealands slättbygder	0	1	1	6	27	5	51	0	7	2
Götalands skogsbygder	1	3	0	5	39	8	30	1	9	4
Mellersta Sveriges skogsbygder	—	1	2	12	16	3	52	4	4	6
Nedre Norrland	—	—	14	21	3	2	26	26	0	8
Övre Norrland	—	—	64	3	—	—	0	6	—	27
<i>Hela riket</i>										
1986	1	2	1	5	25	12	40	1	11	2
1985	—	4	1	6	28	16	40	2	1	2
1984	—	3	1	5	26	18	40	2	—	5
1983	—	3	1	5	28	18	38	3	—	4
1982	—	3	2	3	28	20	36	4	—	4

1) Inklusive okänd sort och saknad uppgift.

2) Sexrads-korn.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Potatis

Klassificeringen av potatisodlingar sker sedan 1976 efter skördens användning, vilket innebär att traditionella matpotatissorter kan redovisas som potatis för stärkelse och råsprit och tvärtom. Tidiga sorter av matpotatis ingår ej i undersökningen. Vidare gäller att potatisurvalen endast omfattar företag med minst 0,5 hektar potatis.

Resultaten visar att Bintje och King Edward dominerar odlingen med 51 respektive 33 % av matpotatisarealen i

riket. Regionalt förekommer betydande odlingar även av andra sorter t ex Magnum Bonum i delar av Mellansverige och Mandel i Övre Norrland.

Prevalent, Saturna och Dianella är de mest odlade sorterna av potatis för stärkelse och råsprit med 30, 27 respektive 20 % av totala grödarealen i riket. Prevalent har ökat sin andel av odlingen och har 1986 passerat Saturna som mest odlade sort.

Tabell 7.20 Potatis 1986. Arealen fördelad på olika sorter. Procent
Potatoes in 1986. The area distributed into different varieties. Per cent

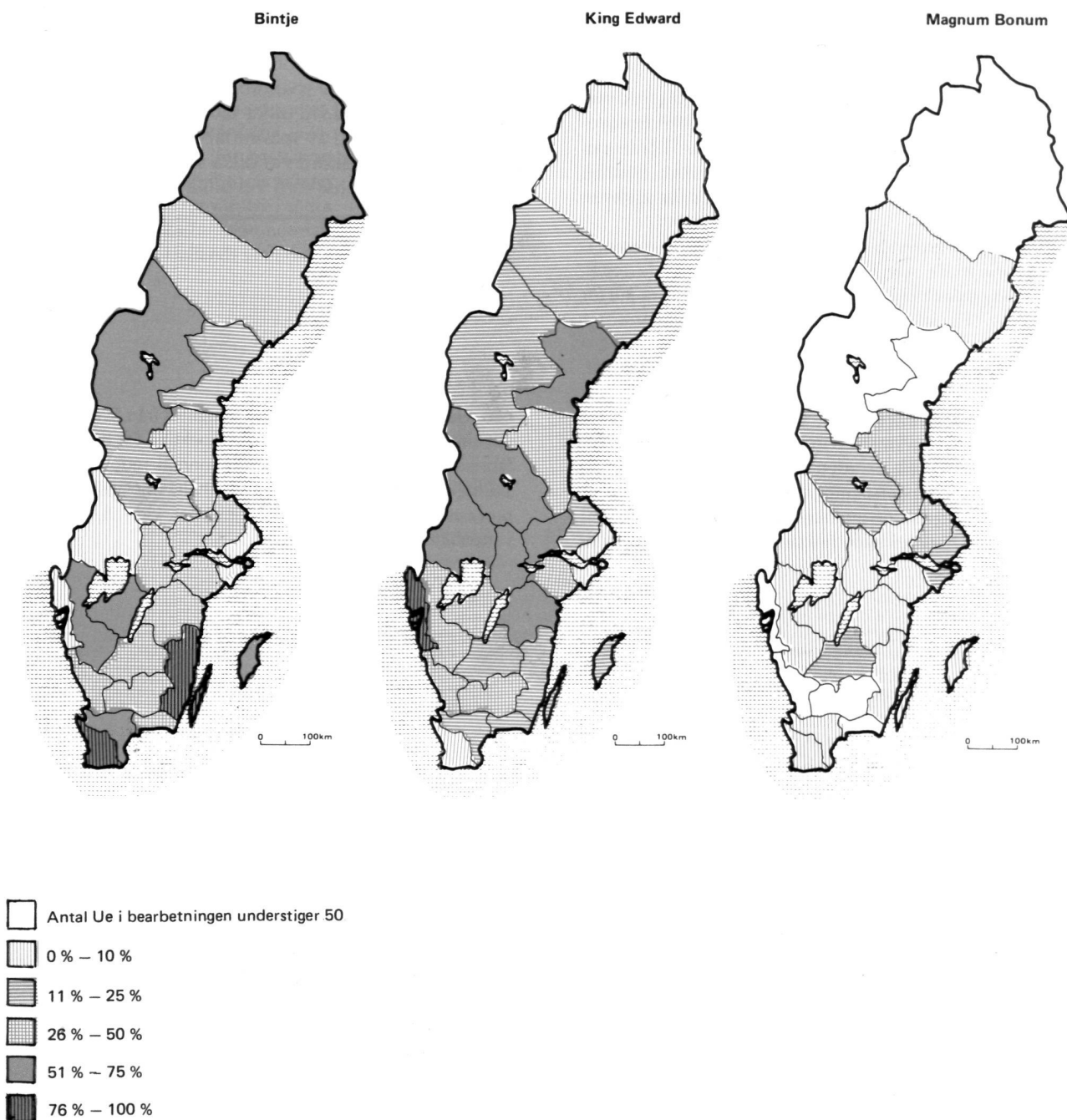
Område	Matpotatis												Summa
	Bellona	Bintje	Grata	King Edward	Magnum Bonum	Mandel	Provita	Saturna m fl ¹	Ukama	Vit drottning	Övriga sorter	Sort okänd eller uppgift saknas	
<i>Produktionsområden</i>													
Götalands södra slättbygder	1	60	0	29	—	—	1	5	3	—	1	—	100
» mellanbygder	2	64	1	13	1	0	1	10	4	0	4	0	100
» norra slättbygder	0	51	0	44	4	—	—	—	1	0	0	—	100
Svealands slättbygder	2	24	1	53	8	—	—	—	0	8	1	3	100
Götalands skogsbygder	1	55	1	26	6	0	3	1	5	—	2	0	100
Mellersta Sveriges skogsbygder	1	15	2	60	15	—	0	—	—	0	7	0	100
Nedre Norrland	5	25	3	47	5	2	2	—	—	—	11	—	100
Övre Norrland	9	50	—	11	2	19	0	—	1	0	8	0	100
<i>Hela riket</i>													
1986	2	51	1	33	3	1	1	3	2	1	2	0	100
1985	1	51	1	32	4	1	1	3	3	1	2	0	100
1984	2	53	1	28	6	1	1	3	2	1	2	0	100
1983	1	51	1	31	6	1	1	3	2	1	2	0	100
1982	1	48	1	32	7	1	1	2	2	2	2	1	100

Område	Potatis för stärkelse och råsprit							Summa
	Dianella	Kaptha	Prevalent	Saturna	Stina	Övriga sorter	Sort okänd eller uppgift saknas	
<i>Produktionsområden</i>								
Götalands södra slättbygder	25	4	10	36	20	5	—	100
» mellanbygder	19	3	32	27	9	7	3	100
» skogsbygder	38	12	16	18	9	6	1	100
<i>Hela riket</i>								
1986	20	4	30	27	10	6	3	100
1985	21	5	27	28	11	8	0	100
1984	25	6	26	29	9	5	0	100
1983	33	4	26	27	9	1	0	100
1982	35	4	23	25	11	1	1	100

1) Saturna m fl, s k fabrikspotatissorter för livsmedelsindustrin.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Diagram 7.21 Vissa matpotatissorters andelar av grödarealen inom län 1986
Varieties of table potatoes in per cent of the total area of crop in counties

Annan publicering

Uppgifter om odling av olika sorter av spannmål och potatis redovisas årligen i SM serie J, senast 1983:8.3, 1984:8.3, J 12 SM 8502, J 12 SM 8604 och J 12 SM 8703.

Hektarskördar

Genom de objektiva skördeuppskattningarna insamlar SCB årligen uppgifter om skörden, i första hand om avkastningen men även om bl a sortanvändning, tidpunkt för sådd och skörd samt skördemetoder.

I skördeuppskattningarna ingår ett urval av företag med mer än 2,0 hektar åkerareal. På uttagna gårdar tas skördeprover som ligger till grund för skördeberäkningarna. Skördeuppskattning genomförs i grödorna höstvet, vårvete, höstråg, korn, havre, slättervall, matpotatis och potatis för stärkelse och råspnit.

Utläggning av provytor sker under våren eller försommaren. För varje gröda, som finns på gården och ingår i de objektiva skördeuppskattningarna, utväljs slumpmässigt ett fält för provtagning. På fältet utläggs i genomsnitt två provytor slumpmässigt efter bestämda regler.

Provtagningen utförs i anslutning till jordbrukarens skörd. Om denna blir uppskjuten, t ex på grund av regn, upprepas provtagningen på nya provytor.

Med hjälp av provyteskördarna bestäms den biologiska skörden dvs den totala skörden på fälten. Med ledning av resultat från specialundersökningar av spill och obärgad areal erhålls korrigeringstal för omräkning av biologisk skörd till bärgad skörd. De redovisade hektarskördarna för oljeväxter

Uppgifter om normskördar finns i avsnittet om jordbrukets skördeskadeskydd.

En utförligare beskrivning av de objektiva skördeuppskattningarnas metodik och organisation återfinns i bilaga 4.

Skörden från slumpmässigt utvalda provytor utgör underlag för skördeberäkningarna i de objektiva skördeuppskattningarna.

Avsnittet innehåller uppgifter om

- Biologisk och bärgad skörd
- Spill av spannmål
- Skörd vid olika såtidpunkt
- Skörd av spannmålshalm
- Vallskörd vid olika vallålder
- Potatisskörd vid olika odlingsstorlek

och sockerbetor är baserade på uppgifter från Sveriges Oljeväxtintressenters Förening (SOI) respektive Svenska Sockerfabriks Aktiebolaget (SSA). För spannmål redovisas hektarskördar vid 15,0 procents vattenhalt, för vall vid 16,5 procents vattenhalt och för oljeväxter vid 18,0 procents vattenhalt.

Biologisk skörd – bärgad skörd

I de objektiva skördeuppskattningarna bestäms både biologisk och bärgad skörd. Med den *biologiska skörden* avses hela den på fältet befintliga skörden. När lantbrukaren skördar blir det spill och andra bärgningsförluster, eventuellt också obärgad areal. Storleken på dessa förluster bestäms genom särskilda undersökningar. Den *bärgade skörden* (en uppskattning av lantbrukarens skörd) erhålls genom att den biologiska skörden reduceras med de beräknade förlusterna.

Spannmål, biologisk och bärgad skörd
I tabell 7.22 redovisas biologiska och bärgade hektarskördar för brödsäd 1986. Avkastningen för riket av höstvetete var 13 % högre än genomsnittet för de senaste fem åren och även högre än 1984 års mycket goda skörd. För höstråg var skörden 7 % högre och för vårvete i nivå med femårsgenomsnittet. Regionalt har de bästa skördarna, relativt femårsgenomsnittet, för höstsåden erhållits i mellersta och östra Svealand samt på Gotland och för vårvete i södra Götaland. Lägre avkastning än normalt uppvisar framförallt Hallands samt Göteborgs och Bohus län.

Tabell 7.22 Brödsäd 1986. Biologisk skörd och bärgad skörd. Kg/ha¹
Bread grain in 1986. Biological yield and harvested yield. Kg/ha

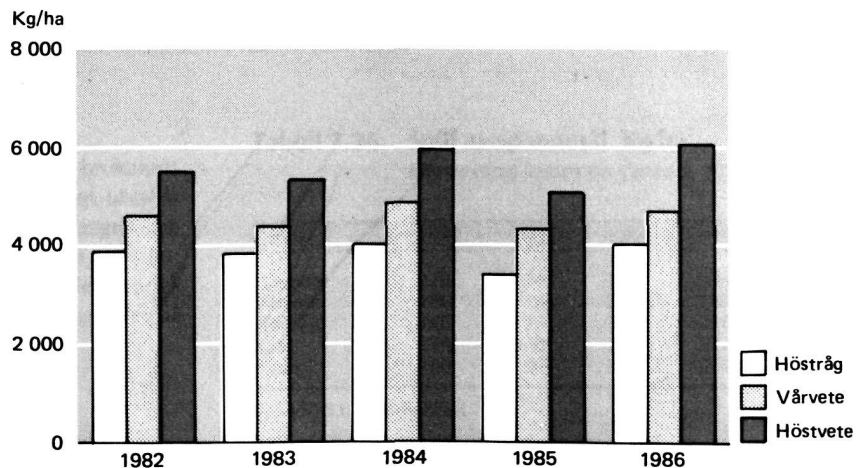
Område	Höstvete		Vårvete		Höstråg	
	Biologisk skörd	Bärgad skörd	Biologisk skörd	Bärgad skörd	Biologisk skörd	Bärgad skörd
<i>Län</i>						
Stockholms	5 650	5 520	4 340	4 200	..	..
Uppsala	6 050	5 910	4 650	4 510	..	..
Södermanlands	5 740	5 590	4 100	3 910	4 130	3 980
Östergötlands	6 390	6 220	4 970	4 760	4 800	4 630
Jönköpings	..	..	..	..	..	..
Kronobergs	..	..	..	..	..	..
Kalmar	4 840	4 700	4 070	3 950	3 410	3 300
Gotlands	5 070	4 920	..	..	3 710	3 600
Blekinge	5 560	5 430	5 980	5 820	3 900	3 780
Kristianstads	6 620	6 470	5 600	5 450	4 110	3 980
Malmöhus	7 040	6 890	5 990	5 830	4 370	4 230
Hallands	5 370	5 230	5 420	5 270	3 620	3 480
Göteborgs o Bohus	3 870	3 750	4 200	3 950	..	..
Älvsborgs	5 770	5 600	4 530	4 270	..	..
Skaraborgs	5 770	5 600	4 510	4 250	4 050	3 890
Värmlands	..	..	3 390	3 200	..	..
Örebro	5 700	5 550	4 520	4 330	4 220	4 070
Västmanlands	5 820	5 680	4 550	4 410	..	..
Kopparbergs	..	..	..	..	..	..
Gävleborgs	..	..	..	..	..	..
Västernorrlands	..	..	..	..	..	..
Jämtlands	..	..	..	..	..	..
Västerbottens	..	..	..	..	..	..
Norrbottens	..	..	..	..	..	..
<i>Produktionsområden</i>						
Götalands södra slättbygder	7 080	6 930	6 070	5 910	4 530	4 380
» mellanbygder	5 560	5 420	5 000	4 870	3 690	3 570
» norra slättbygder	6 180	6 020	4 900	4 670	4 480	4 320
Svealands slättbygder	5 780	5 640	4 450	4 290	4 400	4 230
Götalands skogsbygder	5 150	5 010	4 170	3 980	3 740	3 610
Mellersta Sveriges skogsbygder	5 400	5 240	4 250	4 010	3 780	3 630
Nedre Norrland	..	..	..	..	..	..
Övre Norrland	..	..	..	..	..	..
<i>Hela riket</i>						
1986	6 180	6 030	4 860	4 690	4 140	4 000
1985	5 420	5 080	4 540	4 350	3 640	3 420
1984	6 150	5 930	5 380	4 830	4 220	4 000
1983	5 460	5 300	4 520	4 390	3 940	3 800
1982	5 700	5 480	4 760	4 570	4 020	3 880

1) Vid 15,0 % vattenhalt.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Diagram 7.23
Brödsäd, bärgad skörd kg/ha, för hela riket

Bread grain, harvested yield kg/ha, for the whole country

I tabell 7.24 redovisas biologiska och bärgade hektarskörden för korn och havre 1986. Kornskörden för riket avvek endast obetydligt medan havreskörden var 13 % lägre än genomsnittet för de fem senaste åren. Låg avkastning av korn uppvisas i Göteborgs och Bohus, Värmlands, Västernorrlands och Västernorrlands län. För havre har samtliga län utom Stockholms län lägre avkastning än normalt. Till den mindre goda fodersädeskörden finns flera förklaringar. I delar av Västsverige blev vårsådden långt utdragen pga regn och följdes av en torr period med dåliga bestånd. Utvecklingen hämmades ytterligare av en varm och torr period i juli månad. Under senare delen av augusti inleddes en lång period med mycket regn. Bärgringen blev besvärlig speciellt i landets mellersta och norra delar med höga vattenhalter och dålig kvalitet som följd.

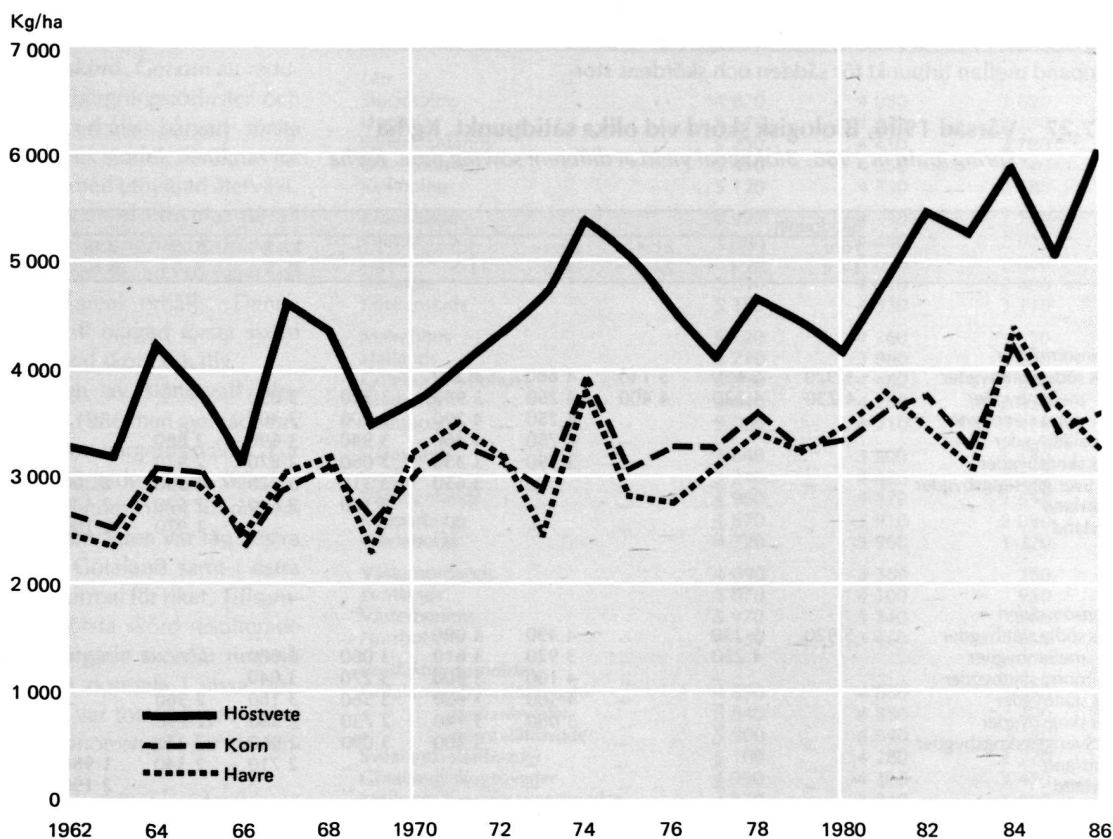
Tabell 7.24 Fodersäd 1986. Biologisk skörd och bärgad skörd. Kg/ha¹
Coarse grain in 1986. Biological yield and harvested yield. Kg/ha

Område	Korn Biologisk skörd	Bärgad skörd	Havre Biologisk skörd	Bärgad skörd
<i>Län</i>				
Stockholms	4 270	4 040	3 510	3 360
Uppsala	4 430	4 190	3 930	3 750
Södermanlands	4 030	3 750	3 670	3 510
Östergötlands	4 420	4 130	3 780	3 590
Jönköpings	2 920	2 730	2 870	2 730
Kronobergs	3 040	2 850	3 080	2 930
Kalmar	3 370	3 230	3 020	2 870
Gotlands	4 120	3 980	3 110	2 970
Blekinge	3 690	3 560	3 700	3 490
Kristianstads	4 340	4 190	4 120	3 870
Malmöhus	4 970	4 830	4 620	4 350
Hallands	3 830	3 700	3 550	3 330
Göteborgs o Bohus	3 170	3 020	3 000	2 770
Älvsborgs	3 330	3 160	2 990	2 810
Skaraborgs	3 850	3 630	3 540	3 350
Värmlands	2 740	2 540	2 640	2 500
Örebro	3 740	3 510	3 520	3 330
Västmanlands	4 250	4 030	3 860	3 690
Kopparbergs	3 180	2 980	3 370	3 160
Gävleborgs	2 800	2 530	2 660	2 420
Västernorrlands	2 200	1 910	1 890	1 680
Jämtlands	2 990	2 760	..	..
Västernorrlands	1 920	1 660	2 020	1 730
Norrbottns	2 360	2 100	..	..
<i>Produktionsområden</i>				
Götalands södra slättbygder	4 960	4 820	4 370	4 110
» mellanbygder	4 010	3 880	3 630	3 430
» norra slättbygder	4 150	3 900	3 630	3 440
Svealands slättbygder	4 110	3 870	3 620	3 460
Götalands skogsbygder	3 250	3 080	2 950	2 770
Mellersta Sveriges skogsbygder	3 140	2 950	3 010	2 760
Nedre Norrland	2 570	2 300	2 470	2 210
Övre Norrland	2 020	1 760	2 110	1 830
<i>Hela riket</i>				
1986	3 840	3 630	3 450	3 260
1985	3 760	3 460	4 020	3 750
1984	4 600	4 250	5 040	4 450
1983	3 430	3 270	3 280	3 140
1982	3 920	3 740	3 650	3 480

1) Vid 15,0 % vattenhalt.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Diagram 7.25 Bärgad hektarskörd av höstvet, korn och havre, medeltal för riket 1962–1986. Kg/ha.
Harvested yield of winter wheat, barley and oats 1962–1986. Kg/ha

Spill av spannmål

Uppgifter om det spill som blir kvar på fälten efter brukarens skörd erhålls genom provtagning av slumpmässigt utvalda ytor på ett underurval av provyttegårdar. Spillprovtagningen sker i upp till fem dagar efter jordbrukarens skörd av fältet. Utifrån skördeuppgifter för provytor beräknas spillens storlek (kg/ha) för olika områden. I tabell 7.26 redovisas spillet på riksnivå för de fem spannmålsgrödorna.

Tabell 7.26 Spill av spannmål. Kg/ha¹
Harvesting losses on cereals. Kg/ha

Gröda	1982	1983	1984	1985	1986
Höstvet	220	150	150	330	150
Vårvete	190	130	250	180	170
Höstråg	140	120	190	210	140
Korn	180	140	240	270	190
Havre	160	120	230	250	180

1) Vid 15,0 % vattenhalt.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Skörd av vårsäd vid olika såtidpunkt

I de objektiva skördeuppskattningarna inhämtas uppgifter om såtidpunkter. Genom speciella bearbetningar erhålls biologisk skörd vid olika såtidpunkter. I tabell 7.27 redovisas resultat avseende 1986 för vårsäd. Liksom tidigare år finns ett klart samband mellan tidpunkt för sådden och skördens stor-

lek. Som framgår av tabellen gäller ju tidigare sådd desto högre blir i allmänhet skörden. Det bör dock påpekas att skördevariationerna är ett resultat av flera samverkande faktorer varav såtidpunkt är en.

Tabell 7.27 Vårsäd 1986. Biologisk skörd vid olika såtidpunkt. Kg/ha¹
Spring grain in 1986. Biological yield at different sowing time. Kg/ha

Gröda; Område	Såtidpunkt										Efter
	Före 14.4	14.4– 20.4	21.4– 27.4	28.4– 4.5	5.5– 11.5	12.5– 18.5	19.5– 25.5	26.5– 1.6	2.6– 8.6	9.6– 15.6	
Korn											
<i>Produktionsområden</i>											
Götalands södra slättbygder	5 920	5 650	5 140	4 680	4 220	..	..	–	–	–	–
» mellanbygder	4 230	4 330	4 400	4 260	3 980	3 330	3 090	..	..	–	–
» norra slättbygder	..	–	..	4 250	4 290	3 800	3 400	..	..	–	–
Svealands slättbygder	..	..	..	4 750	4 460	3 940	3 690	2 880	..	..	–
Götalands skogsbygder	..	..	..	3 590	3 330	3 080	2 870	2 870	..	..	–
Mellersta Sveriges skogsbygder	–	–	..	..	3 650	3 310	3 220	2 550	2 300	..	..
Nedre Norrland	..	–	–	–	..	3 100	2 840	2 570	2 170	1 690	..
Övre Norrland	–	–	–	–	..	..	..	1 970	2 100	1 820	..
Havre											
<i>Produktionsområden</i>											
Götalands södra slättbygder	5 920	5 230	..	4 490	4 090	..	..	..	–	–	–
» mellanbygder	..	4 230	..	3 920	3 610	3 060	3 080	..	–	–	–
» norra slättbygder	..	–	..	4 160	3 600	3 270	3 040	..	..	–	–
Svealands slättbygder	..	..	..	4 500	3 950	3 560	3 180	2 960	..	..	..
Götalands skogsbygder	..	..	..	3 080	3 140	2 730	2 580	2 290	..	..	..
Mellersta Sveriges skogsbygder	..	–	–	..	3 400	3 090	2 960	2 370	..	..	..
Nedre Norrland	..	–	–	–	..	..	2 710	2 340	1 980	..	..
Övre Norrland	–	–	–	–	–	..	..	..	2 190	..	..
Vårvete											
								Efter 25.5			
<i>Produktionsområden</i>											
Götalands södra slättbygder	6 430	6 430	..	5 900	5 550	..	..	–			
» mellanbygder	..	5 310	..	5 010	4 890	..	..	–			
» norra slättbygder	..	–	..	5 100	5 030	4 740	..	..			
Svealands slättbygder	..	..	..	4 800	4 600	4 010	3 680	..			
Götalands skogsbygder	..	..	..	4 550	4 420	..	..	..			
Mellersta Sveriges skogsbygder	..	–	–	..	4 530	..	..	..			
Nedre Norrland	–	–	–	–	–	–	..	–			
Övre Norrland	–	–	–	–	–	–	–	–			

1) Vid 15,0 % vattenhalt.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Tabell 7.28 Biologisk skörd av spannmålshalm 1982. Kg/ha
Biological yield, kg/ha, from straw of cereals

Produktionsområden	Halm, kg/ha torrsbstans				
	Höstvete	Vårvete	Höstråg	Korn	Havre
Götalands södra slättbygder	8 700	6 650	6 110	4 780	5 260
» mellanbygder	6 630	5 990	5 060	4 440	5 260
» norra slättbygder	7 070	5 880	5 520	4 180	4 770
Svealands slättbygder	6 490	4 700	5 220	3 280	3 720
Götalands skogsbygder	6 910	6 010	5 610	3 760	4 350
Mellersta Sveriges skogsbygder	5 750	3 980	4 490	2 970	3 310
Nedre Norrland	..	–	4 720	2 720	3 400
Övre Norrland	–	–	–	3 530	4 380
<i>Hela riket</i>					
1982	7 170	5 230	5 400	3 740	4 270
1981	6 150	6 080	4 850	4 180	5 060
1980	5 620	5 720	4 860	4 030	4 770

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Spannmålshalm

Under 1980–82 tillvaratogs och vägsdes halmen från provytorna för ett urval av de objektiva skördeuppskattningarnas provyttegårdar. Därigenom har för höstvete, vårvete, höstråg, korn och havre beräkningar kunnat ske av skörden per hektar av halm. Beräkningarna har avsett den biologiska skörden inklusive stubb, boss och agnar. Följande biologiska hektarskördar (torrsbstans) av halm erhöles.

Slåttervall, biologisk och bärgad skörd

Bestämningen av vallskördens storlek sker i flera steg. Med hjälp av provyt-skördar och tidsperiod mellan skörd av provytor och brukarens skörd beräknas biologisk första skörd. Genom att reducera denna för bärgningsförluster och obärgad areal erhålls bärgad första skörd. Återväxtens storlek beräknas för slåttervallsareal med utnyttjad återväxt. Eftersom återväxten ej utnyttjas på all areal sker en korrigering med ledning av utnyttjandegraden så att återväxt på total slåttervallsareal erhålls. Denna läggs slutligen till bärgad första skörd varvid bärgad total skörd erhålls.

Första skörden av slåttervall blev lägre än normalt 1986 men gynnades av ett osedvanligt gott bärgningsväder. För riket var den bärgade första skörden 11 % lägre än genomsnittet för de fem senaste åren. Återväxten var låg i östra och nordvästra Götaland samt i östra Svealand men normal för riket. Tillsammans med låg första skörd resulterade detta i totala bärgade skördar ned till 20 % under det normala i vissa områden. För riket var total bärgad skörd 6 % lägre än genomsnittet för de fem senaste åren.

Vallskördens kvalitet redovisas i tabell 7.48.

Tabell 7.29 Slåttervall 1986. Biologisk och bärgad skörd. Kg/ha¹
Leyland in 1986. Biological yield and harvested yield. Kg/ha

Område	Biologisk första skörd	Bärgad första skörd	Återväxt ² bärgad skörd	Total bärgad skörd
<i>Län</i>				
Stockholms	4 870	4 080	1 620	5 700
Uppsala	5 570	4 670	2 130	6 800
Södermanlands	5 250	4 410	2 790	7 200
Östergötlands	5 410	4 550	2 740	7 300
Jönköpings	5 120	4 330	2 580	6 910
Kronobergs	4 920	4 150	2 770	6 920
Kalmar	5 300	4 460	2 020	6 470
Gotlands	6 000	5 020	2 020	7 040
Blekinge	5 810	4 810	2 480	7 290
Kristianstads	5 190	4 330	3 110	7 430
Malmöhus	5 720	4 760	3 130	7 890
Hallands	4 710	3 980	3 290	7 270
Göteborgs o Bohus	5 390	4 480	1 800	6 280
Älvsborgs	5 040	4 250	2 030	6 280
Skaraborgs	5 000	4 210	2 170	6 380
Värmlands	3 840	3 200	1 170	4 370
Örebro	5 240	4 420	2 530	6 950
Västmanlands	4 960	4 170	2 650	6 820
Kopparbergs	4 670	3 910	2 090	6 000
Gävleborgs	4 720	3 960	1 320	5 280
Västernorrlands	4 090	3 380	780	4 160
Jämtlands	5 070	4 100	950	5 050
Västerbottens	3 970	3 340	760	4 100
Norrbottns	4 130	3 460	830	4 290
<i>Produktionsområden</i>				
Götalands södra slättbygder	4 890	4 080	3 450	7 530
» mellanbygder	5 840	4 880	2 400	7 270
» norra slättbygder	5 500	4 640	2 280	6 920
Svealands slättbygder	5 100	4 280	2 220	6 490
Götalands skogsbygder	4 990	4 200	2 470	6 670
Mellersta Sveriges skogsbygder	4 570	3 840	1 800	5 640
Nedre Norrland	4 520	3 720	1 050	4 770
Övre Norrland	4 050	3 400	770	4 170
<i>Hela riket</i>				
1986	4 950	4 150	2 030	6 180
1985	5 120	4 120	2 210	6 330
1984	5 910	4 770	2 160	6 920
1983	6 240	5 210	1 640	6 850
1982	5 600	4 620	1 750	6 370

1) Vid 16,5 % vattenhalt. 2) På total areal, se text. Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Skörd på vallodlingar av olika ålder

Liksom under tidigare år har, på riksnivå, andraårsvallarna givit högst och vallar fyra år och äldre lägst avkastning 1986. Detta förhållande gäller dock ej för alla produktionsområden. En förklaring till skillnaderna kan vara varierande skördetidpunkter mellan åldersgrupper beroende på olika ensileringsandelar.

Tabell 7.30 Biologisk första skörd från slåttervallar av olika ålder 1986. Kg/ha¹
Biological yield from ley of various ages 1986

Område	Vallålder, år				Samtliga
	1	2	3	4 och äldre	
<i>Produktionsområden</i>					
Götalands slättbygder	4 660	4 860	4 920	5 160	4 890
» mellanbygder	5 810	6 040	5 940	5 600	5 840
» norra slättbygder	4 840	6 100	5 830	5 180	5 500
Svealands slättbygder	4 550	5 480	5 330	4 900	5 100
Götalands skogsbygder	4 640	5 500	5 310	4 510	4 990
Mellersta Sveriges skogsbygder	4 460	4 980	4 730	4 170	4 570
Nedre Norrland	4 400	4 710	4 660	4 220	4 520
Övre Norrland	4 060	4 150	4 170	3 810	4 050
<i>Hela riket</i>					
1986	4 720	5 330	5 110	4 600	4 950
1985	4 830	5 440	5 250	4 920	5 120
1984	5 990	6 330	5 940	5 360	5 910
1983	6 220	6 700	6 330	5 700	6 240
1982	5 690	6 110	5 690	4 950	5 600

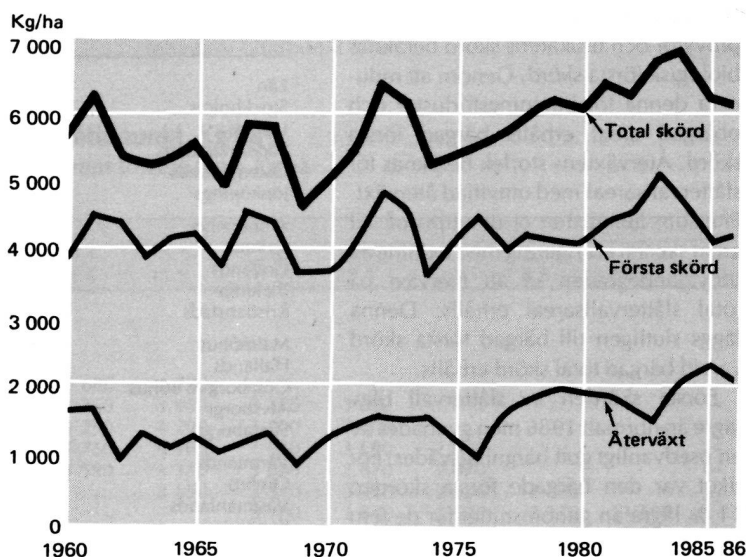
1) Vid 16,5 % vattenhalt.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Av diagram 7.31 framgår skördeutvecklingen för slåttervall under de senaste tjugofem åren. Skördeökningarna har inte varit så stora som för spannmål (jämför med diagram 7.25). Orsakerna till detta kan vara flera. Till viss del kan det bero på mindre intensiva växtförädlingsinsatser på vallfrösidan jämfört med spannmål.

En annan orsak är att första skörden under senare år skördats tidigare än under periodens början. Detta har medfört en kvalitativt högre men kvantitativt lägre skörd. Detta har å andra sidan medfört en högre återväxtskörd. Den viktigaste orsaken till den måttliga skördestegringen för vall torde dock vara att vallodlingen bedrivs extensivt på större andel av grödarealen än odlingen av spannmål. Detta påverkar genomsnittsavkastningen för vall negativt.

Diagram 7.31 Bärgad hektarskörd¹ av slåttervall 1960–1986. Kg¹
Harvested yield per hectare of leyland 1960–1986. Kg

Oljeväxter, bärgad skörd

Hektarskördeuppgifterna i tabell 7.32 har erhållits från Sveriges Oljeväxtintressenters förening (SOI) och har beräknats utifrån preliminär skördestatistik. Skördeuppgift har ersatts med två punkter (..) i de fall den skördade arealen inom länet (enligt SOI) understigit 100 ha.

Skördeuppgifter för 1986, på riksnivå, för höst- och vårrybs avviker endast obetydligt från genomsnittet för åren 1982–1985. För höstraps redovisas fem procents lägre och för vårraps fem procents högre skörd 1986 än fyraårsgenomsnittet.

Tabell 7.32 Oljeväxter 1986. Bärgad skörd. Kg/ha¹
Oleiferous plants in 1986. Harvested yield.
Kg/ha

Område	Höstraps	Vårraps	Höstrybs	Vårrybs
<i>Län</i>				
Stockholms	3 080	1 970	1 920	1 750
Uppsala	2 030	2 070	2 260	1 840
Södermanlands	2 820	1 860	2 210	1 730
Östergötlands	3 060	2 320	2 250	1 940
Jönköpings	..	1 900	—	1 670
Kronobergs	..	1 810	..	1 620
Kalmar	2 470	1 870	..	1 600
Gotlands	2 360	1 710	1 740	1 460
Blekinge	2 560	2 070	—	..
Kristianstads	3 110	2 200	..	1 470
Malmöhus	3 060	2 420	2 040	1 770
Hallands	..	2 180	—	1 810
Göteborgs o Bohus	..	1 580	—	1 630
Älvsborgs	..	1 840	..	1 660
Skaraborgs	3 010	2 110	..	1 840
Värmlands	—	1 640	—	1 380
Örebro	..	2 050	..	1 800
Västmanlands	—	1 930	..	1 760
Kopparbergs	—	..	—	1 570
Gävleborgs	—	..	..	1 560
Västernorrlands	—	—	—	—
Jämtlands	—	—	—	—
Västerbottens	—	—	—	—
Norrbottns	—	—	—	—
<i>Hela riket</i>				
1986	2 990	2 090	2 120	1 760
1985	3 200	1 930	2 070	1 570
1984	3 150	2 110	1 910	1 930
1983	3 190	1 940	2 160	1 680
1982	3 150	2 010	2 340	1 720

1) Avser skörd med 18,0 % vattenhalt.

Källa: SOI, Sveriges Oljeväxtintressenters förening.

Tabell 7.33 Potatis¹ och sockerbeter 1986. Skörd kg/ha
Potatoes and sugar beets in 1986. Yield kg/ha

Område	Matpotatis		Utan bevattnings-		Potatis för stärkelse och råsprit				Socker- beter Bärgad skörd
	Med bevattnings- möjlighet	Bärgad skörd	Med bevattnings- möjlighet	Bärgad skörd	Med bevattnings- möjlighet	Bärgad skörd	Med bevattnings- möjlighet	Bärgad skörd	
<i>Län</i>									
Stockholms	25 280	17 870	..	..	—	—	—	—	—
Uppsala	30 770	18 610	29 280	17 750	—	—	—	—	—
Södermanlands	36 190	31 060	32 980	27 740	—	—	—	—	—
Östergötlands	45 370	40 750	39 160	34 960	—	—	—	—	—
Jönköpings	32 570	27 070	..	..	—	—	—	—	—
Kronobergs	38 850	34 090	39 720	35 470	—	—	—	—	—
Kalmar	37 240	32 710	33 750	29 620	43 180	41 720	36 660	35 180	38 600
Gotlands	43 890	39 410	35 990	31 810	—	—	—	—	35 200
Blekinge	..	..	28 870	24 780	43 950	42 150	37 680	35 940	42 000
Kristianstads	47 900	43 530	40 100	35 750	44 050	41 420	37 220	35 430	43 300
Malmöhus	52 170	47 130	47 560	42 900	42 260	40 480	39 190	37 340	44 100
Hallands	42 210	38 100	37 090	33 070	—	—	—	—	39 100
Göteborgs o Bohus	..	..	30 020	25 880	—	—	—	—	—
Älvsborgs	37 490	33 410	29 840	26 520	—	—	—	—	—
Skaraborgs	38 260	34 540	38 280	34 720	—	—	—	—	—
Värmlands	34 190	29 700	30 980	26 860	—	—	—	—	—
Örebro	34 100	28 430	30 800	25 020	—	—	—	—	—
Västmanlands	..	..	30 990	24 530	—	—	—	—	—
Kopparbergs	28 280	22 810	25 550	20 350	—	—	—	—	—
Gävleborgs	30 520	22 910	27 730	20 010	—	—	—	—	—
Västernorrlands	27 530	19 600	23 270	14 530	—	—	—	—	—
Jämtlands	..	..	28 860	23 340	—	—	—	—	—
Västerbottens	25 760	14 790	28 920	16 010	—	—	—	—	—
Norrbottns	23 020	12 480	23 290	15 020	—	—	—	—	—
<i>Produktionsområden</i>									
Götalands södra slättbygder	46 860	42 410	39 960	35 840	44 910	43 130	38 630	36 890	—
» mellanbygder	46 980	42 410	40 140	35 820	43 760	41 360	37 470	35 680	—
» norra slättbygder	40 900	37 030	38 270	34 600	—	—	—	—	—
Svealands slättbygder	34 050	27 820	31 590	24 560	—	—	—	—	—
Götalands skogsbygder	37 560	32 730	34 410	29 760	42 840	41 360	38 540	37 090	—
Mellersta Sveriges skogsbygder	33 610	28 220	28 280	23 580	—	—	—	—	—
Nedre Norrland	29 370	23 200	24 950	18 040	—	—	—	—	—
Övre Norrland	24 640	13 840	25 780	15 660	—	—	—	—	—
<i>Hela riket</i>									
1986	41 310	36 390	35 270	30 030	43 410	41 120	36 980	35 250	42 700
1985	40 120	34 130	35 360	28 920	—	—	—	—	41 900
1984	42 420	34 200	38 020	29 180	—	—	—	—	48 310
1983	33 460	27 460	21 990	15 860	—	—	—	—	36 820
1982	36 170	29 230	27 990	21 060	—	—	—	—	45 930

1) Avser odlingar om minst 0,5 ha.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning och SSA, Svenska Sockerfabriks Aktiebolaget.

Potatis och sockerbeter, biologisk och bärgad skörd

Skördeuppskattningar i potatis sker endast på gårdar med odlingar om minst 0,5 hektar potatis. Odlingar med tidig potatis ingår ej i beräkningarna. Fr o m 1986 redovisas skördeuppgifter dels för odlingar med bevattningsmöjlighet, dels för odlingar utan bevattningsmöjlighet. Både för matpotatis och för potatis till stärkelse och råsprit redovisas på riksnivå betydligt högre bärgade skördar 1986 än genomsnittet för de fem senaste åren. Matpotatisskörden var t o m högre än 1984 års mycket goda skörd. Den redovisade bärgade

skörden har erhållits efter reducering för små, grönfärgade och skadade knölar samt för spill och obärgad areal.

Regn under skördeperioden medförde att bärgningen av potatisskörden blev besvärlig främst i landets mellersta och norra delar. Detta resulterade i betydande obärgade arealer i Uppsala län och i länen längs norrlandskusten.

Enligt uppgifter från Svenska Sockerfabriks Aktiebolaget (SSA) var 1986 års skörd av sockerbeter 42 700 kg/ha med en medelsockerhalt av 19,1 % (se även tabell 7.50).

Spill av potatis

Genom särskild provtagning efter brukarens skörd av slumpmässigt valda provytor på ett underurval av provytegårdar, fastställs spillet för potatis. I tabell 7.34 redovisas totala spillet på riksnivå, uttryckt i kg/ha, för matpotatis och för potatis till stärkelse och råspirt. För båda potatisgrödorna var 1986 års spill på riksnivå de lägsta som uppmätts under 1980-talet och omkring 20 % lägre än genomsnittet för de fem närmast föregående åren.

Tabell 7.34 Spill av potatis 1982–1986. Kg/ha
Harvesting losses for potatoes 1982–1986. Kg/ha

	Matpotatis	Potatis för stärkelse och råspirt
1986	1 980	1 710
1985	2 190	2 330
1984	2 550	2 500
1983	2 110	1 560
1982	2 540	2 460

Potatisskörd vid olika sättidpunkt

Genom de objektiva skördeuppskattningarna inhämtas uppgift om sättidpunkt för potatis. I en särskild bearbetning har beräknats biologisk skörd för olika sättidpunkter. Resultaten, i tabell 7.35, visar ett klart samband mellan sättidpunkt och hektarskördens storlek. En tidig sättidpunkt har som regel givit

en högre skörd än en senare sättidpunkt. Det bör dock påpekas att även andra faktorer t ex odlingsförutsättningar och -intensitet har avgörande betydelse för hektarskördens storlek.

Tabell 7.35 Matpotatis 1986. Biologisk skörd vid olika sättidpunkt. Kg/ha
Table potatoes in 1986. Biological yield at different planting time. Kg/ha

Gröda	Sättidpunkt								
	Före	28.4–	5.5–	12.5–	19.5–	26.5–	2.6–	9.6–	16.6
	28.4	4.5	11.5	18.5	25.5	1.6	8.6	15.6	22.6
Matpotatis									
<i>Produktionsområden</i>									
Götalands södra slättbygder	..	46 580	46 380	43 460	41 910	–	–	–	–
» mellanbygder	..	46 150	47 050	45 280	43 510	38 440	34 070	–	–
» norra slättbygder	–	..	36 700	39 330	41 550	32 170	..	–	–
Svealands slättbygder	–	..	28 750	31 970	33 160	32 510	30 950	–	–
Götalands skogsbygder	..	..	39 960	35 800	35 030	37 240	..	–	–
Mellersta Sveriges skogsbygder	–	–	..	35 100	30 350	29 390	25 650	..	..
Nedre Norrland	–	–	..	..	26 410	28 070	25 950	21 680	..
Övre Norrland	–	–	–	..	..	..	26 200	23 350	..

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Potatisskörd vid olika odlingsstorlek

I tabell 7.36 redovisas biologisk skörd av potatis på odlingar av olika storlek. Av resultaten för produktionsområden framgår att hektarskörd i allmänhet ökar med odlingens storlek. Skillnaderna i hektarskörd torde i hög grad sammanhånga med olikheter i odlingsteknik och -intensitet mellan större och mindre odlingar. Anledningen till att man på riksnivå får en nedgång i hektaravkastningen för de största odlingarna torde hänga samman med att de produktionsområden, som har de lägsta hektarskördarna, har större procentuell andel av grödarealen på stora odlingar än vad övriga produktionsområden har.

Annan publicering

Resultaten från de objektiva skördeuppskattningarna 1986 finns redovisade i SCB J 12 SM 8702 och 8703. I dessa finns en mer detaljerad redovisning än i årsboken. I J 12 SM 8605 finns en utförlig beskrivning av skördeuppskattningarna, om dess syfte, organisation, omfattning, om beräkningsmetodik och resultatens tillförlitlighet m m. De objektiva skördeuppskattningarna finns också beskrivna i Promemorior från SCB 1986:3. De närmast föregående årens resultat finns publicerade i SM serie J 1983:8.1 och 8.3, 1984:8.1 och 8.3, J 12 SM 8501 och 8502 samt J 12 SM 8601 och 8604.

Tabell 7.36 Potatis 1986. Biologisk skörd vid odlingar av olika storlek. Kg/ha
Potatoes in 1986. Biological yield on cultivations of different size. Kg/ha

Gröda; område	Odling i hektar							Samtliga grupper
	0,5 – 1,5	1,6 – 3,0	3,1 – 5,0	5,1 – 10,0	10,1 – 20,0	20,1 – 30,0	30,1 –	
Matpotatis								
<i>Produktionsområden</i>								
Götalands södra slättbygder	41 990	42 470	45 140	44 460	46 480	..	..	44 710
» mellanbygder	34 900	38 950	43 420	44 150	48 360	..	..	43 810
» norra slättbygder	..	34 090	37 700	40 840	42 340	38 620	39 190	39 750
Svealands slättbygder	25 110	29 210	29 120	32 590	34 930	36 510	33 950	32 330
Götalands skogsbygder	31 080	34 730	36 000	37 400	39 690	35 630	..	36 620
Mellersta Sveriges skogsbygder	..	25 700	30 210	31 890	32 670	34 810	–	31 040
Nedre Norrland	32 250	24 880	25 900	26 410	25 150	..	..	26 580
Övre Norrland	..	22 070	28 580	26 010	26 280	28 670	..	25 310
<i>Hela riket</i>								
1986	31 370	35 290	39 220	39 780	41 200	37 830	37 380	38 690
1985	31 370	35 520	37 100	39 280	39 950	38 660	37 750	38 130
1984	34 280	37 900	40 320	40 950	42 850	39 260	39 660	40 500
1983	22 320	25 200	26 650	29 050	31 650	29 050	27 740	28 440
1982	25 400	29 090	32 290	33 030	34 330	32 170	33 710	32 240
Potatis för stärkelse och råspnit								
<i>Produktionsområden</i>								
Götalands södra slättbygder	..	..	..	48 170	..	..	–	43 090
» mellanbygder	..	36 500	37 880	41 680	42 070	39 410	43 790	41 000
» norra slättbygder	–	–	–	–	–	–	–	–
Svealands slättbygder	–	–	–	–	–	–	–	–
Götalands skogsbygder	..	..	43 680	41 430	..	–	..	40 910
Mellersta Sveriges skogsbygder	–	–	–	–	–	–	–	–
Nedre Norrland	–	–	–	–	–	–	–	–
Övre Norrland	–	–	–	–	–	–	–	–
<i>Hela riket</i>								
1986	37 840	37 240	38 660	42 150	41 900	40 050	43 610	41 130
1985	36 640	38 440	39 100	43 010	45 800	40 180	40 490	42 150
1984	34 180	37 530	37 460	44 000	45 650	46 040	45 100	42 890
1983	22 170	25 330	30 960	30 960	32 310	36 530	32 540	30 860
1982	28 350	29 690	35 030	32 760	34 120	36 260	32 100	32 990

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Totalskördar

SCB redovisar årligen totalskördar för olika grödor. Totalskördarna för spannmål, slättervall och potatis grundas på arealuppgifter från lantbruksregistret och hektarskördar från de objektiva skördeuppskattningarna. För oljeväxter erhålls uppgifter från Sveriges Oljeväxtintressenters Förening, SOI, och för sockerbetor från Svenska Sockerfabriks Aktiebolaget, SSA.

Besädd areal

Arealuppgifterna till lantbruksregistret avser ej alltid exakt de besädda arealerna. Skillnaderna beror ofta på att mindre vägar, diken m m har medräknats i de arealuppgifter som lantbrukarna lämnat. Före totalskördeberäkningarna utförs därför vissa korrigeringar av arealuppgifterna för att bestämma den besädda arealen. Korrigeringstalen bestäms genom särskilda fältmätningar av cirka 400 slumpmässigt utvalda företag som totalmäts och av ytterligare 200 företag där endast potatisarealen kontrollmäts. Korrigeringstal fastställs för olika grödor/grödgrupper och riksområden (se bilaga 2) och framgår av nedanstående tablå. Av denna framgår bl a att den uppgivna arealen av fodersäd i riksområde 2 och 3 är 10 % högre än den besädda. För matpotatis däremot är den uppgivna arealen 5 % lägre än den besädda i riksområde 1 och 2.

Korrigeringsstal för beräkning av besädd areal 1986

Gröda/Grödgrupp	Riksområde		
	1	2	3
Brödsäd	0,97	0,95	0,90
Fodersäd	0,95	0,90	0,90
Slättervall	0,95	0,95	1,00
Matpotatis	1,05	1,05	0,90
Potatis för stärkelse och råspnit	1,00	1,00	1,00

Totalskördar för spannmål, slättervall och potatis beräknas som produkten av besädd areal och bärgad skörd per hektar.

Brödsäd

Totalskörden av brödsäd uppgick 1986 till 1,9 miljoner ton, vilket var 12 % mer än genomsnittet för de fem senaste åren. Totalskördarna av höstvetete och vårvete var högre än normalt medan den för höstråg var lägre än normalt. Den besädda arealen av vårvete har ökat kraftigt de senaste tre åren. Detta har medfört att 1986 års totalskörd av vårvete, 0,49 miljoner ton, är den högsta som uppmäts. Arealen höstråg däremot var 1986 den lägsta under de senaste 20 åren, vilket medförde att även totalskörden blev den lägsta under samma tidsperiod, trots en god hektarskörd.

Avsnittet innehåller uppgifter för

- Brödsäd
- Fodersäd
- Oljeväxter
- Slättervall
- Potatis och sockerbetor

Tabell 7.37 Brödsäd 1986. Totalskördar. Ton¹
Bread grain in 1986. Total yields. Ton

Område	Höstvetete	Vårvete	Höstråg
<i>Län</i>			
Stockholms	57 120	24 670	..
Uppsala	72 960	66 520	..
Södermanlands	98 630	35 250	4 680
Östergötlands	238 880	55 420	23 630
Jönköpings	..	..	..
Kronobergs	..	..	..
Kalmar	46 490	5 650	11 720
Gotlands	39 580	..	7 930
Blekinge	9 660	9 330	3 660
Kristianstads	87 560	40 510	23 320
Malmöhus	354 580	90 880	43 200
Hallands	11 760	14 140	6 620
Göteborgs o Bohus	2 530	4 420	..
Älvsborgs	18 860	7 810	..
Skaraborgs	154 900	22 780	13 830
Värmlands	..	3 780	..
Örebro	13 270	47 040	3 290
Västmanlands	21 600	61 010	..
Kopparbergs	..	..	..
Gävleborgs	..	..	..
Västernorrlands	..	..	..
Jämtlands	..	..	..
Västerbottens	..	..	..
Norrbottens	..	..	..
<i>Produktionsområden</i>			
Götalands södra slättbygder	355 850	117 130	42 780
» mellanbygder	176 050	41 760	47 610
» norra slättbygder	390 360	74 660	34 730
Svealands slättbygder	262 780	233 080	16 820
Götalands skogsbygder	39 670	19 230	10 070
Mellersta Sveriges skogsbygder	11 300	8 570	2 440
Nedre Norrland	..	..	..
Övre Norrland	..	..	..
<i>Hela riket</i>			
1986	1 236 060	494 450	154 460
1985	920 020	417 860	156 730
1984	1 350 910	424 790	246 490
1983	1 447 510	273 740	235 030
1982	1 185 620	304 790	208 990

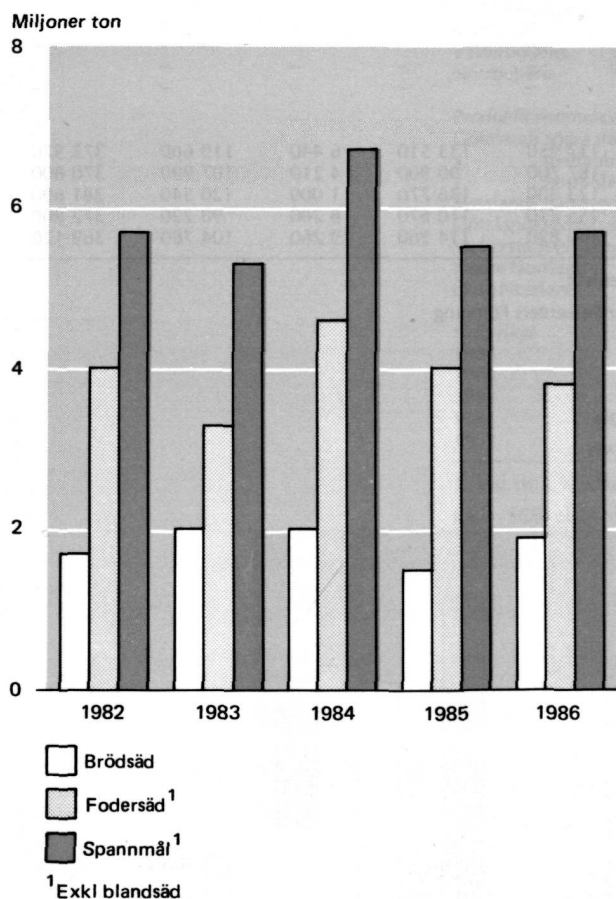
1) Avser bärgad skörd vid 15,0 % vattenhalt.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Fodersäd

Totalskörden av fodersäd blev 1986 knappt 4,0 miljoner ton, en mindre nedgång jämfört med genomsnittet för de senaste fem åren. Till följd av låg hektarskörd blev totalskörden av havre för riket cirka 10 % lägre 1986 än femårsgenomsnittet. En motsvarande jämförelse för korn visar endast obetydlig avvikelse. Blandsäd ingår inte längre i de objektiva skördeuppskattningarna men med ledning av lantbruksregistrets arealuppgifter och beräknade hektarskördar för korn och havre kan totalskörden uppskattas till cirka 0,15 miljoner ton.

Diagram 7.39 Totalskördar av brödsäd och fodersäd 1982–1986. Miljoner ton
Total yields of food grain and coarse grain 1982–1986. Millions of tons

Tabell 7.38 Fodersäd 1986. Totalskördar. Ton¹
Coarse grain in 1986. Total yields. Tons

Område	Korn	Havre
<i>Län</i>		
Stockholms	84 620	53 500
Uppsala	219 440	80 530
Södermanlands	101 500	104 560
Östergötlands	165 660	111 630
Jönköpings	35 130	44 530
Kronobergs	23 590	27 550
Kalmar	76 820	35 150
Gotlands	67 500	10 590
Blekinge	29 260	6 990
Kristianstads	201 700	32 460
Malmöhus	378 340	71 600
Hallands	127 540	74 890
Göteborgs o Bohus	31 680	45 280
Älvsborgs	79 690	112 090
Skaraborgs	168 560	319 340
Värmlands	69 870	66 010
Örebro	101 360	101 080
Västmanlands	158 000	130 690
Kopparbergs	64 570	21 310
Gävleborgs	51 610	27 180
Västernorrlands	24 960	3 360
Jämtlands	17 400	..
Västerbottens	35 960	2 960
Norrbottens	12 250	..
<i>Produktionsområden</i>		
Götalands södra slättbygder	440 300	114 470
» mellanbygder	338 600	59 310
» norra slättbygder	328 550	429 140
Svealands slättbygder	691 450	499 460
Götalands skogsbygder	253 520	258 500
Mellersta Sveriges skogsbygder	139 200	97 470
Nedre Norrland	86 450	23 410
Övre Norrland	48 940	4 400
<i>Hela riket</i>		
1986	2 327 010	1 486 160
1985	2 309 170	1 667 900
1984	2 732 940	1 904 030
1983	2 026 370	1 268 490
1982	2 378 190	1 662 810

1) Vid 15,0 % vattenhalt.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Oljeväxter

Totalskördeuppgifterna i tabell 7.40 bygger helt på preliminär skördestatistik från Sveriges Oljeväxtintressenters förening (SOI) och är jämförbara med tidigare års uppgifter. Statistiken omfattar skörd från kontraktbundna odlingar samt sk hembud.

1986 års totalskörd av oljeväxter blev för riket 374 000 ton, vilket var lika med genomsnittet för åren 1982–1985. De olika grödorna uppvisar dock stora avvikelser från genomsnittet. Totalskörden av höstraps var den lägsta under den redovisade perioden och drygt 20 % lägre än fyraårsgenomsnittet. Totalskördarna av vårraps och vårrybs däremot var över 15 respektive 10 % högre än genomsnittet.

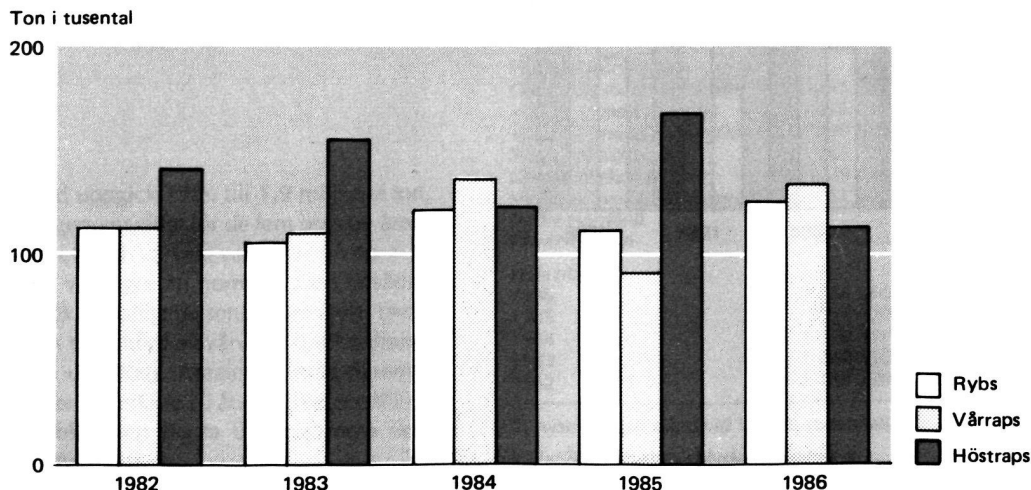
Tabell 7.40 Oljeväxter 1986. Totalskördar. Ton¹
Oleiferous plants in 1986. Total yields. Tons

Område	Höstraps	Vårraps	Höstrybs	Vårrybs	Summa oljeväxter
<i>Län</i>					
Stockholms	520	6 940	1 240	9 900	18 600
Uppsala	230	18 100	1 020	8 920	28 260
Södermanlands	400	6 460	1 290	14 510	22 660
Östergötlands	4 140	12 660	1 750	28 480	47 030
Jönköpings	..	310	—	1 110	1 560
Kronobergs	..	600	..	720	1 520
Kalmar	2 720	3 160	..	1 300	7 220
Gotlands	6 260	4 210	370	3 840	14 680
Blekinge	980	2 520	—	..	3 520
Kristianstads	19 840	10 350	..	300	30 520
Malmöhus	76 630	21 330	420	700	99 080
Hallands	..	3 930	—	4 270	8 200
Göteborgs o Bohus	..	1 050	..	1 900	2 960
Älvsborgs	..	4 740	..	5 430	10 360
Skaraborgs	1 710	18 210	..	16 350	36 410
Värmlands	—	960	—	4 990	5 950
Örebro	..	5 210	..	5 860	11 170
Västmanlands	—	12 740	..	6 600	19 360
Kopparbergs	—	..	—	3 780	3 810
Gävleborgs	—	..	..	690	720
Västernorrlands	—	—	—	—	—
Jämtlands	—	—	—	—	—
Västerbottens	—	—	—	—	—
Norrbottnens	—	—	—	—	—
<i>Hela riket</i>					
1986	113 950	133 510	6 440	119 660	373 570
1985	167 700	90 900	4 210	107 990	370 800
1984	123 380	136 770	1 000	120 540	381 690
1983	155 710	110 670	8 200	98 220	372 800
1982	140 820	114 260	9 260	104 780	369 120

1) Avser frö med 18,0 % vattenhalt.

Källa: SOI, Sveriges Oljeväxtintressenters Förening.

Diagram 7.41 Totalskörd av oljeväxter 1982–1986. 1000 ton
Total yield of oleiferous plants 1982–1986. 1000 tons

Slåttervall

Totalskörden av slåttervall 1986 uppgick till 4,0 miljoner ton, vilket var den lägsta skörden sedan 1977 och 9 % lägre än genomsnittet för de fem senaste åren. En motsvarande jämförelse för enbart återväxten visar att denna låg i nivå med femårsgenomsnittet.

Total första skörd av slåttervall var högre än normalt i Uppsala län men lägre än normalt i alla övriga län. De största negativa avvikelserna relativt femårsgenomsnittet redovisas för nordvästra Götaland och Värmlands län.

Fördelningen av totalskörden på första skörd och på återväxt varierar betydligt mellan produktionsområdena. I Götalands södra slättbygder utgjorde återväxten 46 % av totalskörden medan motsvarande andel i Övre Norrland endast var 19 %.

Tabell 7.42 Slåttervall 1986. Totalskördar. Ton¹
Leyland in 1986. Total yields. Tons

Område	Första skörd	Återväxt	Totalt
<i>Län</i>			
Stockholms	60 490	24 020	84 510
Uppsala	104 080	47 500	151 580
Södermanlands	89 170	56 340	145 510
Östergötlands	151 840	91 510	243 350
Jönköpings	180 910	107 570	288 480
Kronobergs	97 850	65 220	163 070
Kalmar	189 200	85 640	274 840
Gotlands	107 710	43 340	151 050
Blekinge	44 470	22 970	67 440
Kristianstads	141 230	101 450	242 680
Malmöhus	109 160	71 650	180 810
Hallands	100 120	82 770	182 890
Göteborgs o Bohus	86 310	34 710	121 020
Älvsborgs	194 400	93 150	287 550
Skaraborgs	164 290	84 700	248 990
Värmlands	110 060	40 140	150 200
Örebro	71 700	41 000	112 700
Västmanlands	51 510	32 770	84 280
Kopparbergs	72 480	38 700	111 180
Gävleborgs	105 180	35 070	140 250
Västernorrlands	103 990	23 880	127 870
Jämtlands	108 680	25 320	134 000
Västerbottens	143 510	32 540	176 050
Norrbottens	89 400	21 410	110 810
<i>Produktionsområden</i>			
Götalands södra slättbygder	86 090	72 910	159 000
» mellanbygder	340 300	167 100	507 400
» norra slättbygder	256 240	125 920	382 160
Svealands slättbygder	379 750	196 730	576 480
Götalands skogsbygder	831 970	489 750	1 321 720
Mellersta Sveriges skogsbygder	232 540	109 160	341 700
Nedre Norrland	301 070	85 100	386 170
Övre Norrland	249 780	56 700	306 480
<i>Hela riket</i>			
1986	2 677 740	1 303 370	3 981 110
1985	2 684 980	1 435 620	4 120 600
1984	3 179 130	1 432 590	4 611 720
1983	3 467 590	1 089 570	4 559 730
1982	3 117 950	1 179 310	4 297 260

1) Vid 16,5 % vattenhalt.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Potatis och sockerbetor

Totalskördar för potatis avser odlingar med minst 0,5 hektar potatis. Provtagningen av potatis för stärkelse och råspnit är begränsad till det huvudsakliga odlingsområdet omfattande södra Kalmar, Blekinge, Kristianstads och Malmöhus län. Totalskörden på odlingar utanför detta område har beräknats med ledning av aktuella arealuppgifter från lantbruksregistret och tidigare års relation mellan skördar utanför och inom odlingsområdet.

De i tabell 7.43 redovisade resultaten avser bärgade totalskördar vilket innebär att den biologiska skörden reducerats för såväl små, grönfärgade och skadade knölar, som för spill och obärgad areal.

Totalskörden av matpotatis på odlingar om minst 0,5 hektar uppgick 1986 till 822 000 ton, vilket var 17 % över genomsnittet för de fem senaste åren. Matpotatisodlingar mindre än 0,5 hektar omfattade 1986, enligt lantbruksregistret, 4 257 hektar. Skörden på denna areal har beräknats till 101 000 ton. Inräknas denna kvantitet i totalskörden blir matpotatisskörden på samtliga odlingar 924 000 ton för riket. Totalskörden av potatis för stärkelse och råspnit 1986 var 385 000 ton. Detta var 12 % över genomsnittet för femårsperioden 1981–1985.

Enligt SSA blev 1986 års sockerbets-skörd 2,2 miljoner ton. Detta är 5 % lägre än genomsnittet för de föregående fem åren.

Annan publicering

Uppgifter om totalskördens storlek publiceras årligen i SM serie J, senast 1983:10, 1984:11, J 14 SM 8501, J 14 SM 8601 samt J 12 SM 8702.

Tabell 7.43 Potatis och sockerbetor 1986. Totalskördar. Ton
Potatoes and sugar beets in 1986. Total yields. Tons

Område	Matpotatis ¹ Odlingar ≥ 0,5 hektar	Potatis för stärkelse och råspnit ²	Sockerbetor
<i>Län</i>			
Stockholms	5 810	—	—
Uppsala	7 900	—	—
Södermanlands	9 330	—	—
Östergötlands	60 540	—	..
Jönköpings	7 080	..	—
Kronobergs	8 330	..	—
Kalmar	30 380	17 430	150 720
Gotlands	23 940	—	146 940
Blekinge	6 200	107 060	39 450
Kristianstads	131 130	199 900	517 320
Malmöhus	166 410	42 570	1 310 030
Hallands	120 360	..	21 540
Göteborgs o Bohus	3 190	—	—
Älvsborgs	11 100	—	—
Skaraborgs	122 140	—	—
Värmlands	23 860	—	—
Örebro	34 520	—	—
Västmanlands	4 650	—	—
Kopparbergs	12 110	—	—
Gävleborgs	6 890	—	—
Västernorrlands	4 320	—	—
Jämtlands	3 800	—	—
Västerbottens	9 820	—	—
Norrbottens	8 690	—	—
<i>Produktionsområden</i>			
Götalands södra slättbygder	267 580	43 220	—
» mellanbygder	182 530	294 610	—
» norra slättbygder	160 770	—	—
Svealands slättbygder	72 160	—	—
Götalands skogsbygder	68 260	36 030	—
Mellersta Sveriges skogsbygder	31 530	—	—
Nedre Norrland	20 200	—	—
Övre Norrland	19 460	—	—
<i>Hela riket</i>			
1986	822 490	385 030	2 187 300
1985	789 740	379 740	2 156 340
1984	812 670	376 210	2 507 860
1983	563 550	288 040	1 921 500
1982	632 130	300 780	2 431 250

1) Avser bärgad skörd efter reducering för små, grönfärgade och skadade knölar.

2) Avser bärgad skörd efter reducering för rötskadade knölar.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning och SSA, Svenska Sockerfabriks Aktiebolaget.

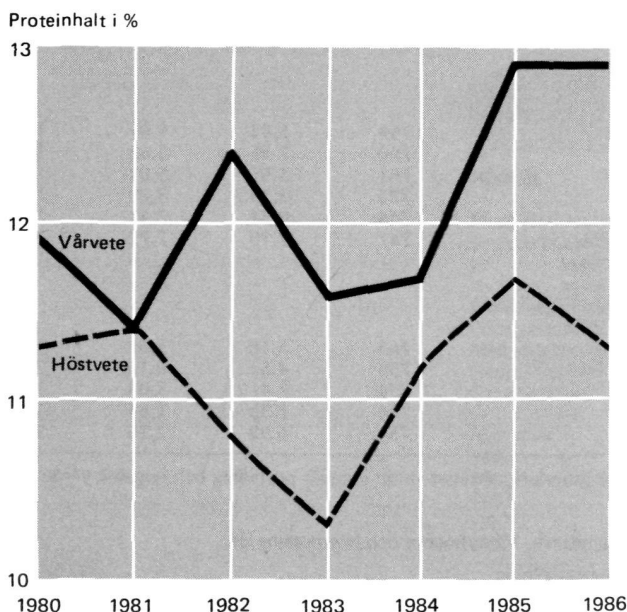
Skördens kvalitet

Spannmål

Uppgifter om den levererade spannmålsskördens kvalitet insamlas från Lantmännenföreningar och privata spannmålsuppköpare för samtliga gårdar som ingår i de objektiva skördeuppskattningarna. Endast partier levererade före 1 november ingår i undersökningen. Med ledning av erhållna uppgifter beräknas genomsnittlig rymdvikt, skillnad mellan reglerat pris och grundpris (prisreglering), torkningskostnad och vattenhalt för respektive gröda och redovisningsområde. För brödsädesgrödorna beräknas dessutom skördens fördelning på olika falltalsgrupper samt för vete och korn genomsnittlig proteinhalt.

Diagram 7.44 Proteinhalt i höst- och vårvete 1980–1986

Protein content in autumn wheat and spring wheat 1980–1986

Avsnittet innehåller uppgifter för

- Spannmål
- Slåttervall
- Potatis för stärkelse och råsprit
- Sockerbetor
- Oljeväxter

Preisreglering av spannmål

Preisreglering av spannmål sker enligt direktiv från statens jordbruksnämnd. För vete regleras priset med hänsyn till falltal, rymdvikt och proteinhalt, för råg med hänsyn till falltal och rymdvikt, för korn med hänsyn till rymdvikt och proteinhalt samt för havre endast med hänsyn till rymdvikt. Bottenpris erhålls om falltal eller rymdvikt är lägre än fastställda gränsvärden.

Falltal

Hög stärkelsekvalitet är en förutsättning för goda bakningsegenskaper hos ett mjöl. Vid besvärliga skördebetingelser kan mältningskadorna orsaka nedbrytning av stärkelse till socker. Med hjälp av falltalet bestäms stärkelsens kvalitet. Falltalet är det antal sekunder – ökat med 60 – som det tar för en s k fallstav att under bestämda analysbetingelser sjunka genom en blandning av vatten och grovt mjöl från det undersökta spannmålspartiet. Falltalet blir allt lägre vid stigande mältningsgrad, beroende på att förklistringsförmågan hos stärkelsen försämras. Leveranser med falltal under 90 för vete och 80 för råg betalas till bottenpris.

Rymdvikt

Rymdvikten för spannmål anges i gram per liter. Höga rymdvikter innebär stor andel kärna och liten andel skal i sädeskornen. Om rymdvikten understiger ett för varje spannmålsslag fastställt värde betalas bottenpris oberoende av övriga kvalitetsvariabler.

Proteinhalt

Den angivna proteinhalten avser procentuell andel av råprotein i skörden. Primärt bestäms halten kväve, vilken uppräknas till råproteinhalt. Genom en ny och mindre kostsam analysmetod (NIR), har man fått möjlighet att göra proteinhaltsbestämning för enskilda leveranser. Proteinhalter över 11,0 % för vete och 12,0 % för korn ger pristillägg medan lägre proteinhalter ger prisavdrag. Hög proteinhalt krävs för att få mjöl med goda bakningsegenskaper.

För samtliga brödsädesgrödor uppmättes 1986, på riksnivå, rymdvikter som var högre än genomsnittet för de fem senaste åren. För höst- och vårvete var rymdvikterna högst i Götalands södra slättbygder med över 820 g/l och för höstråg i Svealands slättbygder med 773 g/l. Proteinhalten på riksnivå var för höstvete ungefär densamma som genomsnittet för de fem senaste åren medan den för vårvete var betydligt högre än genomsnittet och låg kvar på 1985 års höga nivå.

Prisregleringen (skillnaden mellan reglerat pris och grundpris) var för höstvete, på riksnivå, den lägsta under den senaste femårsperioden. För vårvete låg prisregleringen under genomsnittet för samma tidsperiod. En starkt bidragande orsak till detta var den medelmåttiga kvaliteten på veteskördarna i Svealands slättbygder. Variationerna mellan produktionsområdena var betydande. Även för höstråg redovisas en låg prisreglering på riksnivå relativt tidigare år. Endast 1985 års skörd, som hade mycket låg kvalitet, har haft en lägre prisreglering de senaste fem åren.

Vattenhalterna vid leveransen och därmed torkningskostnaderna har för samtliga brödsädesgrödor varit högre än normalt.

Tabell 7.45 Brödsäd 1986. Proteinhalt, rymdvikt, prisreglering, torkningskostnad och vattenhalt för levererad skörd

Bread grain in 1986. Protein content, density, price regulated, drying cost and moisture content for delivered crop

Gröda; område	Protein- halt, %	Rymdvikt, g/l	Pris- reglering, kr/dt ¹	Torknings- kostnad, kr/dt	Vatten- halt, % ²
Höstvete					
<i>Produktionsområden</i>					
Götalands södra slättbygder	11,4	827	8,26	7,82	20,8
» mellanbygder	11,4	812	6,84	7,90	20,9
» norra slättbygder	11,3	802	2,59	6,96	20,5
Svealands slättbygder	11,0	802	-4,00	6,42	20,2
Götalands skogsbygder	11,0	802	3,77	8,14	21,4
Mellersta Sveriges skogsbygder	10,6	802	-3,20	8,11	21,5
Nedre Norrland	—	—	—	—	—
Övre Norrland	—	—	—	—	—
<i>Hela riket³</i>					
1986	11,3	811	3,60	7,33	20,6
1985	11,7	792	3,70	7,44	20,3
1984	11,2	800	9,51	4,16	17,5
1983	10,3	801	5,42	2,52	16,1
1982	10,8	803	4,20	5,89	19,6
Vårvete					
<i>Produktionsområden</i>					
Götalands södra slättbygder	13,3	820	19,04	8,45	21,5
» mellanbygder	13,0	808	16,65	8,91	22,1
» norra slättbygder	13,0	794	9,85	7,27	20,6
Svealands slättbygder	12,6	786	-1,52	8,32	21,9
Götalands skogsbygder	12,4	783	9,15	8,61	21,8
Mellersta Sveriges skogsbygder	13,1	784	3,28	6,15	19,8
Nedre Norrland	—	—	—	—	—
Övre Norrland	—	—	—	—	—
<i>Hela riket³</i>					
1986	12,9	798	7,47	8,25	21,6
1985	12,9	787	12,93	9,21	22,4
1984	11,7	781	6,92	6,95	20,8
1983	11,6	796	5,90	3,69	17,1
1982	12,4	803	7,99	6,08	19,6
Höstråg					
<i>Produktionsområden</i>					
Götalands södra slättbygder	—	769	6,82	6,01	19,0
» mellanbygder	—	760	7,25	5,62	18,6
» norra slättbygder	—	761	5,55	5,03	19,7
Svealands slättbygder	—	773	3,15	3,79	17,4
Götalands skogsbygder	—	744	-0,34	7,41	21,4
Mellersta Sveriges skogsbygder	—	747	-2,10	7,72	22,0
Nedre Norrland	—	—	—	—	—
Övre Norrland	—	—	—	—	—
<i>Hela riket³</i>					
1986	—	763	5,58	5,58	19,1
1985	—	755	-4,53	8,16	21,1
1984	—	754	7,41	5,08	18,4
1983	—	744	7,53	1,85	15,5
1982	—	754	6,93	2,76	16,5

1) Avser reglerat pris minus grundpris. Positivt värde innebär pristillägg och negativt värde prisavdrag.

2) Vid leveranstillfället.

3) Utom Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

I tabell 7.46 redovisas 1986 års brödsädesskörd fördelad på falltalsklasser. Större andelar än normalt av höst- och vårveteskördarna på riksnivå hade låga falltal. Variationerna inom landet var dock betydande. I södra Götaland låg över 75 % av såväl höst- som vårvetesköörden i högsta falltalsklassen (270 och högre). Däremot drabbades östra Svealand och södra Norrland av besvärliga bärgningsförhållanden som resulterade i låga falltal både för höst- och vårvete. I Svealands slättbygder låg mer än 35 % av höstvete- och 25 % av vårvetesköörden i bottenprisklass.

Av höstrågsköörden för riket låg knappt 70 % i högsta falltalsklassen. Med undantag för 1985 var detta den lägsta andel som uppmätts de senaste fem åren.

Tabell 7.46 Brödsäd 1986. Den levererade skörden fördelad på falltalsklasser. Procent

Bread grain in 1986. Delivered grain distributed on falling number groups. Per cent

Gröda; område	Botten- pris- klass	Falltal						
		90– 110	120– 140	150– 170	180– 200	210– 230	240– 260	270–
Höstvete								
Produktionsområden								
Götalands södra slättbygder	0	1	0	0	1	2	5	91
» mellanbygder	1	1	2	2	3	5	7	79
» norra slättbygder	7	5	9	12	13	14	16	24
Svealands slättbygder	36	11	11	9	9	8	5	11
Götalands skogsbygder	6	0	6	6	5	12	23	42
Mellersta Sveriges skogsbygder	..	..	..	..	..	..	..	..
Nedre Norrland	–	–	–	–	–	–	–	–
Övre Norrland	–	–	–	–	–	–	–	–
Hela riket ¹								
1986	11	4	5	6	6	7	9	53
1985	9	5	7	11	14	18	18	18
1984	3	0	0	0	1	2	4	90
1983	2	0	1	1	2	3	10	81
1982	9	4	4	5	6	8	8	56
Vårvete								
Produktionsområden								
Götalands södra slättbygder	0	0	1	2	2	5	9	81
» mellanbygder	1	0	1	1	4	8	15	70
» norra slättbygder	8	5	15	17	21	18	8	8
Svealands slättbygder	27	24	27	14	6	2	0	0
Götalands skogsbygder	12	2	7	9	16	21	11	22
Mellersta Sveriges skogsbygder	..	..	..	..	..	..	..	..
Nedre Norrland	–	–	–	–	–	–	–	–
Övre Norrland	–	–	–	–	–	–	–	–
Hela riket ¹								
1986	14	12	16	10	7	6	5	30
1985	5	3	5	10	14	20	21	22
1984	19	1	1	2	3	6	11	57
1983	19	1	1	2	4	12	20	41
1982	2	3	6	8	15	16	14	36

Gröda; område	Botten- pris- klass	Falltal				
		80– 90	95– 115	120– 130	135– 145	150–
Höstråg						
<i>Produktionsområden</i>						
Götalands södra slättbygder	3	4	12	8	8	65
» mellanbygder	3	2	3	5	4	83
» norra slättbygder	10	6	7	4	3	70
Svealands slättbygder	21	4	11	12	8	44
Götalands skogsbygder	40	9	5	5	–	41
Mellersta Sveriges skogsbygder	..	..	..	..	..	..
Nedre Norrland	–	–	–	–	–	–
Övre Norrland	–	–	–	–	–	–
<i>Hela riket¹</i>						
1986	10	4	8	6	5	67
1985	55	20	13	6	3	3
1984	1	1	5	11	10	72
1983	1	–	0	1	1	97
1982	2	1	1	1	0	95

1) Utom Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Både korn och havre hade 1986, på riksnivå, rymdvikter som var något högre än genomsnittet för de fem senaste åren. För korn redovisas betydande skillnader mellan produktionsområdena. I Götalands södra slättbygder var rymdvikten 714 g/l medan den i nedre Norrland var 661 g/l. För havre var skillnaderna mellan produktionsområdena betydligt mindre.

För o m 1986 redovisas genomsnittlig proteinhalt för korn. Denna var för riket 12,3 %. Högst var proteinhalten i Götalands norra slättbygder med 12,8 % och lägst i Götalands södra slättbygder med 11,5 %.

Liksom brödsädesskörden levererades fodersädesskörden 1986 med högre vattenhalter än normalt och fick därmed högre genomsnittliga torkningskostnader än medeltalet för de närmast föregående åren.

Tabell 7.47 Fodersäd 1986. Proteinhalt, rymdvikt, prisreglering, torkningskostnad och vattenhalt för levererad skörd

Coarse grain 1986. Protein content, density, price regulated, drying cost and moisture content for delivered crop

Gröda; område	Protein- halt, %	Rymdvikt, g/l	Pris- reglering, kr/dt ¹	Torknings- kostnad, kr/dt	Vatten- halt, % ²
Korn					
<i>Produktionsområden</i>					
Götalands södra slättbygder	11,5	714	0,00	5,30	18,4
» mellanbygder	11,8	710	0,32	6,39	19,2
» norra slättbygder	12,8	683	1,06	6,28	19,7
Svealands slättbygder	12,7	687	1,05	7,05	20,4
Götalands skogsbygder	12,2	677	0,15	7,66	20,8
Mellersta Sveriges skogsbygder	12,3	670	0,15	7,99	21,3
Nedre Norrland	11,8	661	-0,73	7,52	20,7
Övre Norrland	..	..	..	..	..
<i>Hela riket³</i>					
1986	12,3	692	0,61	6,62	19,9
1985	—	686	0,27	8,28	21,2
1984	—	683	0,07	3,38	16,9
1983	—	678	-0,16	1,82	15,4
1982	—	694	0,29	3,34	17,0
Havre					
<i>Produktionsområden</i>					
Götalands södra slättbygder	—	574	0,42	6,73	19,7
» mellanbygder	—	578	0,46	7,15	19,6
» norra slättbygder	—	572	0,26	5,95	19,3
Svealands slättbygder	—	580	0,48	5,61	18,9
Götalands skogsbygder	—	560	-0,14	6,99	20,0
Mellersta Sveriges skogsbygder	—	557	-0,28	6,89	20,1
Nedre Norrland	—	..	..	..	..
Övre Norrland	—	—	—	—	—
<i>Hela riket³</i>					
1986	—	573	0,29	6,08	19,3
1985	—	575	0,45	7,44	20,4
1984	—	565	0,09	3,45	17,1
1983	—	546	-0,70	1,89	15,4
1982	—	563	0,02	3,02	16,7

1) Avser reglerat pris minus grundpris. Positivt värde innebär pristillägg och negativt värde prisavdrag.

2) Vid leveranstillfället.

3) Utom Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Slåttervall

Genom skördeuppskattningarna analyseras varje år prover från första skörden av slåttervall för att bestämma näringsinnehållet i vallskörden. Proverna tas ur provyteskördarna i slåttervall från cirka 1 000 slumpmässigt utvalda provytegårdar fördelade över hela landet.

Eftersom analysproverna tas från grödan på fälten före brukarens skörd kan skillnader förekomma jämfört med kvaliteten i brukarens bärgade skörd (se nedan). Analyserna omfattar bestämning av smältbarheten av organisk substans och halten av råprotein och aska. Utifrån smältbarhetsbestämningen, enligt VOS-metoden, beräknas omsättbar energi (MJ/kg) och utifrån råproteinhalten andelen smältbart råprotein.

Resultaten för 1986, enligt tabell 7.48, visar att energinnehållet per kilogram, för riket, var något högre än genomsnittet för de fem senaste åren och lika med 8,4 MJ/kg.

Mängden smältbart råprotein uppmättes till 73 g per kilogram hö för riket. Skillnaderna mellan produktionsområdena var betydande. I Svealands slättbygder innehöll vallskörden 81 g/kg hö, i nedre Norrland endast 60 g/kg hö. En jämförelse, på riksnivå, med tidigare år visar att proteininnehållet ökat successivt under senaste femårsperioden från 65 till 73 g/kg hö.

Jämförelse mellan näringsinnehållet i den biologiska skörden och den bärgade skörden

De erhållna resultaten avser näringsvärdet i den biologiska skörden på fältet före brukarens skörd. Under tiden fram till brukarens bärgning av vallskörden kan denna emellertid undergå kvalitetsförändringar. För att få ett mått på förändringarnas omfattning tas ett antal kvalitetsprover även i samband med bärgningen av skörden. Detta sker på var femte gård med kvalitetsprov ur biologisk skörd. Även proverna ur den bärgade skörden analyseras och resultaten jämförs med resultaten från den biologiska skörden på samma gårdar.

Årets jämförelse visar att energinnehållet i genomsnitt för riket är 3 % lägre i den bärgade skörden än i den biologiska skörden. Några säkra regionala skillnader kan inte påvisas.

Den bärgade skörden har under en följd av år oftast visat sig innehålla omkring 15 % lägre halt av smältbart råprotein än den biologiska skörden. Årets jämförelse tyder på en differens om 13 % i genomsnitt för riket, med en viss tendens till lägre skillnader i Norrland.

Tabell 7.48 Vallskördens kvalitet 1986¹
Quality of the first yield of ley 1986

Område	Råprotein, procent	Smältbart råprotein, g/kg	Aska, procent	Omsättbar energi, MJ/kg
<i>Produktionsområden</i>				
Götalands södra slättbygder	11,0	77	6,8	8,6
» mellanbygder	10,5	72	6,7	8,4
» norra slättbygder	11,1	78	6,4	8,5
Svealands slättbygder	11,4	81	6,5	8,4
Götalands skogsbygder	10,6	74	6,3	8,5
Mellersta Sveriges skogsbygder	10,0	68	5,8	8,4
Nedre Norrland	9,2	60	5,9	7,9
Övre Norrland	9,8	66	6,0	8,1
<i>Hela riket</i>				
1986	10,5	73	6,3	8,4
1985	10,4	72	5,9	8,2
1984	10,1	69	6,0	7,9
1983	10,2	69	6,3	7,8
1982	9,7	65	5,8	8,7

1) Avser biologisk första skörd vid 16,5 % vattenhalt. Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Potatis för stärkelse och råsprit

Medelstärkelsehalten för den förbrukade potatisen de senaste åren framgår av tabell 7.49. Uppgifterna har erhållits från Sveriges Stärkelseproducenters förening (SSF) och Sveriges bränneriintressenter.

Tabell 7.49 Potatis för stärkelse och råsprit, stärkelsehalt
Potatoes for processing, content of starch

År	Medelstärkelsehalt, procent		
	SSF	Sveriges bränneriintr.	Totalt
1985/86	17,5	17,2	17,4
1984/85	17,3	16,2	17,0
1983/84	17,6	17,2	17,5
1982/83	17,6	16,9	17,4
1981/82	17,3	16,4	17,0

Oljeväxter

Oljehalten i oljeväxterna framgår av tabell 7.51. Uppgifterna har erhållits från Sveriges Oljeväxtintressenter Förening (SOF) och avser medeltal för hela riket för levererade skördar från kontrakterade arealer. Högst oljehalt, 49,0 %, noterades för vårrops i Göteborgs och Bohus län. Den högsta oljehalten för höstrybs erhöles i Östergötlands och Skaraborgs län med 46,1 %.

Tabell 7.51 Oljeväxter, oljehalt
Oleiferous plants, oil content

	Oljehalt, procent				
	Höstraps	Vårrops	Höstrybs	Vårrybs	Vitsenap
1986	45,7	47,7	45,0	45,2	32,2
1985	46,1	45,1	46,3	44,0	33,3
1984	45,1	45,3	46,8	44,4	37,3
1983	45,8	46,0	45,5	44,9	35,8
1982	46,7	45,7	47,0	43,7	36,5

Sockerbetor

1986 års sockerhalt på 19,1 % motsvarar en sockerskörd på 8,2 ton/ha i genomsnitt för riket. Högst var sockerhalten i Kalmar län med 19,4 %, men den högsta sockerskörden, 8,4 ton/ha, erhöles i Malmöhus län. Uppgifterna har erhållits från Svenska Sockerfabriks Aktiebolaget (SSA).

Tabell 7.50 Sockerbetor, sockerhalt och sockerskörd
Sugar beets, sugar content and sugar yield

År	Socker (%)	Socker (ton/ha)
1986	19,1	8,2
1985	17,6	7,4
1984	17,1	8,3
1983	17,2	6,3
1982	17,5	8,0

Annan publicering

Uppgifter om skördens kvalitet redovisas årligen i SM serie J, senast 1983:8.2, 1984:8.2, J 12 SM 8503, J 12 SM 8602 och J 12 SM 8701 vad avser spannmål och 1982:16.4, 1983:14.3, 1984:15.5, J 12 SM 8507 samt J 12 SM 8609 vad avser vall.

Uppgifter om potatisens stärkelsehalt m m finns i årsredovisning från Sveriges Stärkelseproducenters Förening.

Uppgifter om sockerbetor finns i årsredovisning från Svenska Sockerfabriks Aktiebolaget.

Oljeväxternas oljehalt m m redovisas av Sveriges Oljeväxtintressenter Förening i årliga utgåvor av skördestatistik för oljeväxter.

Årsväxten

Subjektiva omdömen om årsväxt och skörd har insamlats sedan 1735, och därmed utgör denna rapportserie den äldsta allttjämt existerande grenen av svensk jordbruksstatistik. Rapporterna har dock under årens lopp haft växlande innehåll och omfattning. Bearbetning och publicering har sedan 1870-talet utförts av SCB. Undersökningsresultaten används bl a för skördeprognoser.

Årsväxtrapporter avges vid tre tillfällen under året, nämligen i mitten av maj, i månadsskiftet juli/augusti och i mitten av oktober. År 1986 var rapportdatum 14 maj, 30 juli och 15 oktober.

Rapporteringen i maj avser allmänna omdömen om övervintringen, uppgifter om utvintringens omfattning och orsaker samt om vårsådden.

Till juli/augusti- och oktoberrapporterna insamlas omdömen om skördeutsikterna respektive skördeutfallet, uppgifter om väderlekens inflytande på växtligheten, orsaker till eventuella skador samt bedömningar av skördens kvalitet. I oktober insamlas även uppgifter om tidpunkten för höstsådden.

Årsväxtrapport avges, av lantbruksnämndernas ordsombud, för varje församling som enligt föregående års lantbruksregister hade en total åkerareal om mer än 50 hektar.

Avsnittet innehåller uppgifter om

- Övervintring
- Skördeutsikter och skördeutfall
- Nederbörds mängder och solskenstimmar

Omdömena i maj om övervintringen uttrycks med siffervärdena 1 – 4, där 3 är normal och 4 mycket god övervintring. Uppgifterna i juli/augusti och oktober om skördeutsikterna respektive skördeutfallet lämnas enligt en skala 0 – 5, där 3 är medelskörd och 5 mycket god skörd. 1986 års blankett för juli/augustirapporteringen framgår av bilaga 5.

Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (SMHI) mäter kontinuerligt solskenstimmar, nederbörd m m vid ett antal mätstationer. Sist i detta avsnitt redovisas månadsuppgifter för ett urval av dessa stationer.

Övervintring

De angivna omdömena visar i genomsnitt för riket på en normal övervintring för spannmål och första års slåttervall medan övervintringen var sämre än normalt för oljeväxter, speciellt för höstraps. Framför allt från Götalands södra slättbygder

rapporterades betydande utvintringsskador för höstraps förorsakade av vattenskador och avsaknad av skyddande snötäcke.

Tabell 7.52 Övervintringen. Sifferomdömen¹ enligt årsväxtrapporteringen i maj 1986

Crop wintering in may 1986. (Data is given according to a scale 1 – 4, where 3 indicates normal wintering and 4 a very good wintering)

Område	Höstvete	Höstråg	Höstraps	Höstrybs	Första års slåttervall
<i>Produktionsområden</i>					
Götalands södra slättbygder	3,0	3,0	2,3	..	2,9
» mellanbygder	3,0	3,0	2,5	2,8	3,0
» norra slättbygder	2,8	2,7	2,7	2,8	3,1
Svealands slättbygder	3,1	3,0	2,4	2,6	3,1
Götalands skogsbygder	2,6	2,9	2,7	2,9	3,1
Mellersta Sveriges skogsbygder	3,1	2,9	..	–	3,0
Nedre Norrland	..	..	–	–	3,0
Övre Norrland	–	–	–	–	2,9
<i>Hela riket</i>					
1986	2,9	2,9	2,4	2,7	3,0
1985	2,8	2,6	2,6	2,4	2,9
1984	2,6	3,0	2,5	1,6	2,9
1983	3,7	3,6	3,4	3,4	3,3
1982	3,1	3,1	3,0	2,9	3,1

1) Beträffande sifferomdömenas innebörd se texten.

Källa: SCB, årsväxtrapporterna.

Enligt årsväxtrapporten för maj upplöjdes våren 1986 4 % av den höstsådda spannmålsarealen, 15 % av oljeväxtarealen och mindre än 1 % av förstaårsvallens areal på riksnivå på grund av utvintringsskador. Svårast drabbat var Götalands södra slättbygder där över 20 % av höstrapsarealen bedömdes ha blivit uppkörd.

Tabell 7.53 Höstsådda arealer som upplöjts våren 1986. Procent
Area ploughed because of out-wintering 1986. Per cent

Område	Höstvete	Höstråg	Höstraps	Höstrybs	Första års slättervall
<i>Produktionsområden</i>					
Götalands södra slättbygder	2,2	1,3	21,8	6,1	0,3
» mellanbygder	0,9	0,9	4,6	—	0,2
» norra slättbygder	6,7	8,3	11,7	6,3	1,1
Svealands slättbygder	3,6	2,8	25,8	13,5	0,5
Götalands skogsbygder	9,3	4,5	12,5	0,6	0,6
Mellersta Sveriges skogsbygder	1,9	2,3	0,2	—	0,5
Nedre Norrland	—	—	—	—	0,6
Övre Norrland	—	—	—	—	1,2
<i>Hela riket</i>					
1986	4,0	2,9	15,6	10,0	0,6
1985	4,5	7,7	10,5	25,8	0,9
1984	19,6	6,2	15,8	71,8	2,3
1983	0,1	0,1	0,4	0,7	0,2
1982	3,5	2,6	2,9	0,9	0,2

Källa: SCB, årsväxtrapporterna.

Annan publicering

Subjektiva omdömen om årsväxten — den s k årsväxtrapporteringen — redovisas årligen i SM serie J. Majrapporten senast 1982:14.1, 1983:12.1, 1984:13.1, J 11 SM 8501 och J 11 SM 8601. Juli/augustirapporten senast 1982:14.2, 1983:12.2, 1984:13.2, J 11 SM 8502 och J 11 SM 8602. Oktoberrapporten 1982:14.3, 1983:12.3, 1984:13.3, J 11 SM 8503 och J 11 SM 8603.

Sveriges meteorologiska och hydrologiska instituts (SMHI) uppgifter om nederbörd och solskenstimmar m m redovisas i SMHI:s årsbok. Del 1. Månadsöversikt över väderlek och vattentillgång i Sverige.

Skördeutsikter och skördeutfall

För landet som helhet var skördeutsikterna i månadsskiftet juli/augusti nära eller strax över det normala för de flesta grödorna. Återväxten på slåtter- och betesvallarna förväntades dock ge lägre skördar än normalt på grund av den torra väderleken.

Torkan i början av sommaren bedömdes ha försämrat skördeutsikterna för vårsådda grödor framför allt i västra Sverige och i sydöstra Götaland.

Tabell 7.54 Skördeutsikter. Sifferomdömen¹ avgivna i månadsskiftet juli/augusti 1986

Assessments of the yield prospects on July 30th 1986. (Scale 0 – 5; 3 indicates normal prospects and 5 indicates very good prospects)

Område	Höstvete	Vårvete	Höstråg	Vårråg	Korn	Havre	Blandsäd	Foder- ärter och vicker	Slätter- vall, första skörd	Slätter- vall, återväxt
<i>Produktionsområden</i>										
Götalands södra slättbygder	3,5	3,1	3,3	4,0	3,2	2,9	2,8	3,0	3,4	2,4
» mellanbygder	3,1	2,9	3,0	–	2,8	2,7	2,8	2,9	3,3	2,2
» norra slättbygder	3,2	2,9	2,9	–	2,7	2,6	2,6	2,9	3,1	2,0
Svealands slättbygder	3,6	3,3	3,1	3,7	3,2	3,1	3,0	3,2	3,5	2,7
Götalands skogsbygder	3,0	2,9	3,0	2,8	2,6	2,6	2,6	2,7	3,0	2,3
Mellersta Sveriges skogsbygder	3,1	3,0	3,1	–	3,0	3,0	2,9	3,0	3,1	2,5
Nedre Norrland	2,9	–	..	–	3,1	3,2	3,0	3,1	3,1	2,9
Övre Norrland	–	–	–	–	2,7	2,6	2,6	2,8	2,9	2,8
<i>Hela riket</i>										
1986	3,4	3,2	3,1	3,0	3,0	2,8	2,7	3,0	3,1	2,4
1985	3,1	2,9	2,8	2,9	2,9	3,0	3,0	3,0	3,0	3,1
1984	3,2	3,7	3,3	3,3	3,7	3,8	3,7	3,5	3,3	3,4
1983	3,7	3,3	3,4	2,6	2,9	2,8	2,8	2,9	3,9	2,7
1982	3,5	3,1	3,2	2,8	3,1	3,0	3,0	3,2	3,1	2,7
Område	Betesvall	Potatis	Socker- betor	Höstraps	Vårraps	Höstrybs	Vårrybs	Vitsenap	Kokärter	
<i>Produktionsområden</i>										
Götalands södra slättbygder	2,8	3,2	3,5	3,2	2,7	3,0	2,9	–	2,9	
» mellanbygder	2,5	3,0	3,1	3,1	2,7	2,9	2,8	2,6	2,8	
» norra slättbygder	2,4	3,0	3,0	3,1	2,6	3,0	2,7	–	2,9	
Svealands slättbygder	2,8	3,2	–	3,1	3,1	3,2	3,0	–	3,1	
Götalands skogsbygder	2,5	2,9	3,1	3,1	2,6	3,1	2,7	–	3,2	
Mellersta Sveriges skogsbygder	2,7	3,4	–	..	2,9	3,0	3,0	–	3,4	
Nedre Norrland	2,9	3,1	–	–	–	–	3,4	–	–	
Övre Norrland	2,7	3,1	–	–	–	–	–	–	–	
<i>Hela riket</i>										
1986	2,6	3,1	3,3	3,2	2,8	3,1	2,8	2,6	2,9	
1985	3,2	3,3	2,9	2,9	2,8	2,8	2,9	2,9	2,7	
1984	3,5	3,5	3,5	3,0	3,6	3,0	3,6	3,2	3,2	
1983	2,9	2,9	2,6	3,3	3,0	3,5	3,0	2,7	3,0	
1982	2,8	3,1	3,3	3,5	3,0	3,1	2,9	3,0	3,1	

1) Beträffande sifferomdömenas innebörd se den inledande texten, sid

Källa: SCB, årsväxtrapporterna.

Skördeutfallet för riket bedömdes, enligt årsväxtrapporten i oktober, ha blivit bättre än normalt för höstvet, vårvete, potatis och sockerbeter, men sämre än normalt för återväxt på slåttervall och betesvall. För övriga grödor uppskattades skördeutfallet till i stort sett normalt.

I södra och östra Sverige bedömdes skördarna i allmänhet ha blivit högre än normalt medan västra och norra delarna av landet enligt skördeomdomena fick lägre skördar än normalt.

Den vanligaste orsaken till skador på grödorna under hösten var regn, framförallt i Svealand och Norrland.

Tabell 7.55 Skördeutfall. Sifferomdomen¹ avgivna i mitten av oktober 1986

Assessments of the yield outcome in the middle of october 1986. (Scale 0 – 5; 3 indicates normal outcome and 5 indicates very good outcome)

Område	Höstvete	Vårvete	Höstråg	Vårråg	Korn	Havre	Blandsäd	Foder- ärter och vicker	Slätter- vall, första skörd	Slätter- vall, återväxt
<i>Produktionsområden</i>										
Götalands södra slättbygder	3,9	3,4	3,3	4,0	3,4	2,9	2,9	3,1	3,3	2,7
» mellanbygder	3,6	3,1	3,1	2,5	3,1	2,9	2,9	3,0	3,3	2,3
» norra slättbygder	3,4	3,2	3,0	–	2,8	2,6	2,6	2,8	3,1	2,4
Svealands slättbygder	3,5	3,3	3,0	–	3,1	3,0	3,0	2,6	3,4	2,8
Götalands skogsbygder	3,1	3,0	2,9	3,0	2,7	2,6	2,6	2,6	3,0	2,5
Mellersta Sveriges skogsbygder	3,4	3,0	3,2	–	2,8	2,8	2,8	2,4	3,0	2,7
Nedre Norrland	3,0	–	..	–	2,8	2,9	2,8	2,9	3,0	2,8
Övre Norrland	–	–	–	–	2,1	2,0	2,0	3,0	3,1	2,9
<i>Hela riket</i>										
1986	3,6	3,3	3,1	3,0	3,0	2,8	2,8	2,8	3,1	2,6
1985	3,1	2,9	2,7	2,9	2,9	3,1	2,9	2,8	3,0	3,3
1984	3,5	3,5	3,4	3,5	3,8	3,9	3,8	3,2	3,4	3,5
1983	3,7	3,2	3,2	2,3	2,7	2,7	2,6	2,9	3,7	2,3
1982	3,8	3,4	3,4	2,9	3,2	3,1	3,1	3,3	3,1	2,7
Område	Betesvall	Potatis	Socker- beter	Höstraps	Vårraps	Höstrybs	Vårrybs	Vitsenap	Kokärter	
<i>Produktionsområden</i>										
Götalands södra slättbygder	2,8	3,5	3,4	3,3	3,0	3,5	2,8	–	3,5	
» mellanbygder	2,5	3,3	3,0	3,1	2,8	2,9	2,9	2,6	2,9	
» norra slättbygder	2,5	3,2	3,0	3,2	2,9	3,2	2,9	–	3,0	
Svealands slättbygder	2,9	3,3	–	3,1	3,1	3,1	3,0	–	2,8	
Götalands skogsbygder	2,7	3,2	2,8	3,1	2,9	3,0	2,8	–	3,0	
Mellersta Sveriges skogsbygder	2,8	3,4	–	..	3,1	2,0	3,0	–	2,0	
Nedre Norrland	2,8	3,0	–	–	–	–	3,0	–	–	
Övre Norrland	2,8	2,5	–	–	–	–	–	–	–	
<i>Hela riket</i>										
1986	2,7	3,3	3,3	3,2	3,0	3,1	2,9	2,6	3,0	
1985	3,4	3,4	3,2	3,3	2,9	3,0	2,8	3,0	2,6	
1984	3,6	3,8	4,0	3,5	3,3	2,8	3,4	3,3	3,1	
1983	2,4	2,6	2,4	3,2	2,9	3,3	2,9	2,4	2,9	
1982	2,7	2,9	3,2	3,4	3,0	3,2	3,0	3,0	3,3	

1) Beträffande sifferomdomenas innebörd se den inledande texten, sid 000.

Källa: SCB, årsväxtrapporterna.

Nederbördsmängder och solskenstimmar

Stor betydelse för grödans utveckling har väderleken och de klimatiska förutsättningarna. I tabell 7.56 redovisas nederbördsmängder, mm per månad, och i tabell 7.57 solskenstid,

timmar per månad, under 1986 för några av SMHIs meteorologiska stationer i landet.

Tabell 7.56 Nederbörd 1986. Millimeter
Precipitation in 1986. Millimetres

Län	Meteorologisk station	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec	Hela året
Sthm	Stockholm	58	13	39	53	47	40	86	103	41	18	44	72	617
Östg	Linköping – Malmslätt	56	13	32	59	42	17	69	60	31	22	22	48	473
Jkpg	Jönköpings flp	54	11	48	44	43	12	78	61	61	38	44	60	553
Kron	Ljungby	114	9	62	62	53	16	79	55	91	59	59	74	732
Kalm	Kalmar	47	31	28	38	28	29	43	55	22	45	26	61	454
Gotl	Visby flp	63	16	38	58	54	27	36	59	36	27	46	55	515
Blek	Karlshamn	66	18	41	61	45	35	44	38	34	33	36	30	482
Kris	Kristianstad – Everöd	77	25	31	45	30	46	50	59	56	51	33	52	554
Malm	Lund	80	6	45	32	51	18	94	37	42	79	60	89	632
Hall	Halmstad	75	1	76	26	56	6	82	95	71	81	86	71	726
Gtbg	Säve	81	1	102	22	68	8	67	127	24	101	138	76	814
Älvs	Borås	113	4	106	45	53	14	57	103	74	95	141	134	938
Skbg	Skara	52	6	39	60	22	23	29	109	30	28	43	82	523
Vrml	Karlstad flp	49	1	63	61	30	14	54	100	52	46	92	64	626
Öreb	Ställdalen	61	8	72	99	43	80	95	108	78	41	77	91	853
Vstm	Västerås – Hässlö	21	8	31	44	31	51	37	112	30	29	39	41	474
Kopp	Mora	50	3	41	69	37	123	81	180	84	25	68	84	845
Gävl	Gävle	89	15	43	73	13	35	59	253	57	15	40	106	798
Vnrl	Härnösand	52	10	61	71	50	17	50	181	109	49	74	104	828
Jmtl	Frösön	32	8	12	51	20	57	73	99	67	25	25	37	504
Vbtn	Umeå flp	52	4	66	51	52	14	60	75	110	76	107	61	725
Nbtn	Arjeplog	54	12	33	22	81	18	81	35	53	55	64	28	537
Nbtn	Luleå flp	62	1	40	23	48	10	60	91	69	52	82	24	562

Källa: SMHI.

Tabell 7.57 Solskenstid 1986. Timmar
Time of sunshine in 1986. Hours

Meteorologisk station	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec	Hela året
Stockholm	24	100	99	152	329	300	261	119	190	89	55	22	1 740
Norrköping – Sörby	27	111	119	123	306	296	230	141	205	117	57	26	1 758
Jönköping flp	18	102	90	112	242	281	196	188	191	111	48	22	1 601
Marsta	25	134	95	149	318	334	244	122	183	90	60	20	1 774
Visby	4	69	141	167	338	326	270	194	207	113	60	25	1 914
Sturup	27	108	82	117	271	286	245	236	160	95	56	34	1 717
Trelleborg	29	102	83	119	255	261	247	248	173	102	56	36	1 711
Landvetter	33	161	67	131	211	299	206	188	185	100	44	19	1 644
Karlstad flp	33	120	70	176	248	331	221	150	227	102	58	31	1 767
Sundsvall flp	34	119	101	174	300	326	246	86	136	106	60	14	1 702
Östersund	34	104	135	172	243	286	200	87	107	104	61	10	1 543
Umeå	25	126	57	185	253	360	245	102	125	98	52	12	1 640
Kiruna	3	69	106	195	111	338	249	118	91	73	26	0	1 379
Luleå	13	107	63	193	190	379	294	125	122	103	42	8	1 639

Källa: SMHI.

Så- och skördetidpunkter

Uppgifter om såtidpunkt för vårsådden inhämtas i samband med utläggningen av provytor under våren. Såtidpunkten anges med veckonummer. För höstsådda grödor har såtiden erhållits i samband med insamlingen av uppgifter om höstsådda arealer. Tidpunkten har angetts med 15-dagarsperiod. Höstsådden för 1986 kommer alltså att skördas 1987.

Avsnittet innehåller uppgifter om

- Mediantidpunkt för sådden
- Mediantidpunkt för skörden
- Antal dagar mellan sådd och skörd

Mediantidpunkt för sådden

I tabell 7.58 redovisas mediantidpunkter för sådden av spannmål, potatis och höstoljeväxter 1986. Resultaten visar att för riket skedde vårsådden knappt en vecka senare än normalt,

men cirka en vecka tidigare än under 1985. Mediantidpunkterna för höstsådden 1986 avvek endast obetydligt från den genomsnittliga såtidpunkten för de fem senaste åren.

Tabell 7.58 Mediantidpunkt¹ för sådd av spannmål och höstoljeväxter samt sättning av potatis 1986
Median date for the sowing of grain and oleiferous plants and the setting of potatoes in 1986

Område	Höstvete	Höstråg	Höstraps	Höstrybs	Vårvete	Korn	Havre	Mat-potatis ²	Potatis för stärkelse och råsprit ²
<i>Produktionsområden</i>									
Götalands södra slättbygder	21.9	21.9	19.8	..	28.4	29.4	3.5	10.5	11.5
» mellanbygder	22.9	21.9	21.8	..	2.5	4.5	6.5	15.5	18.5
» norra slättbygder	21.9	15.9	10.8	22.8	8.5	8.5	8.5	17.5	—
Svealands slättbygder	20.9	9.9	..	9.8	9.5	11.5	12.5	24.5	—
Götalands skogsbygder	20.9	21.9	17.8	..	8.5	9.5	9.5	17.5	15.5
Mellersta Sveriges skogsbygder	18.9	12.9	..	..	10.5	21.5	19.5	22.5	—
Nedre Norrland	..	..	—	—	..	28.5	26.5	29.5	—
Övre Norrland	..	..	—	—	—	6.6	6.6	9.6	—
<i>Hela riket</i>									
1986	21.9	19.9	19.8	14.8	7.5	10.5	10.5	17.5	17.5
1985	23.9	22.9	23.8	20.8	15.5	17.5	17.5	21.5	19.5
1984	19.9	18.9	21.8	15.8	1.5	1.5	1.5	8.5	3.5
1983	23.9	21.9	20.8	17.8	5.5	8.5	7.5	19.5	17.5
1982	13.9	14.9	15.8	20.8	28.4	30.4	30.4	12.5	8.5

1) Avser tidpunkten då hälften av arealen såatts.

2) Avser odlingar $\geq 0,5$ hektar.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Mediantidpunkt för skörden

Enligt tabell 7.59 överensstämmer mediantidpunkterna för skörden av brödsäd och potatis, på riksnivå, väl med genomsnittet för de fem senaste åren. Korn och havre däremot skör-

dades cirka en vecka senare än genomsnittet för de senaste åren och första skörd av slåttervall omkring en vecka tidigare.

Tabell 7.59 Mediantidpunkt¹ för skörd av spannmål, slåttervall (första skörd) och potatis 1986

Median date for the harvesting of grain, first cut of ley and potatoes in 1986

Område	Höstvete	Vårvete	Höstråg	Korn	Havre	Slåtter- vall	Mat- potatis ²	Potatis för stärkelse och råsprit ²
<i>Produktionsområden</i>								
Götalands södra slättbygder	31.8	4.9	17.8	20.8	7.9	13.6	28.9	6.10
» mellanbygder	29.8	7.9	14.8	21.8	1.9	15.6	26.9	4.10
» norra slättbygder	3.9	12.9	17.8	6.9	6.9	17.6	25.9	–
Svealands slättbygder	31.8	12.9	15.8	11.9	10.9	18.6	23.9	–
Götalands skogsbygder	4.9	15.9	24.8	8.9	16.9	20.6	26.9	2.10
Mellersta Sveriges skogsbygder	5.9	15.9	20.8	16.9	17.9	23.6	23.9	–
Nedre Norrland	..	..	–	28.9	28.9	1.7	21.9	–
Övre Norrland	–	–	..	29.9	3.10	5.7	11.9	–
<i>Hela riket</i>								
1986	2.9	10.9	16.8	7.9	10.9	21.6	25.9	3.10
1985	8.9	18.9	30.8	12.9	20.9	1.7	27.9	4.10
1984	29.8	10.9	20.8	25.8	2.9	1.7	22.9	30.9
1983	21.8	31.8	12.8	23.8	28.8	22.6	25.9	3.10
1982	27.8	4.9	12.8	22.8	27.8	29.6	22.9	29.9

1) Avser tidpunkten då hälften av arealen skördats.

2) Avser odlingar $\geq 0,5$ hektar.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Antal dagar mellan sådd och skörd

I tabell 7.60 redovisas genomsnittligt antal dagar mellan sådd och skörd 1986 för vårsädesgrödorna. Av resultaten för riket framgår att den genomsnittliga växtperioden för vårvete var 130 dagar, korn 122 dagar och havre 125 dagar.

Tabell 7.60 Antal dagar mellan sådd och skörd 1986
Average number of days between sowing and harvesting in 1986

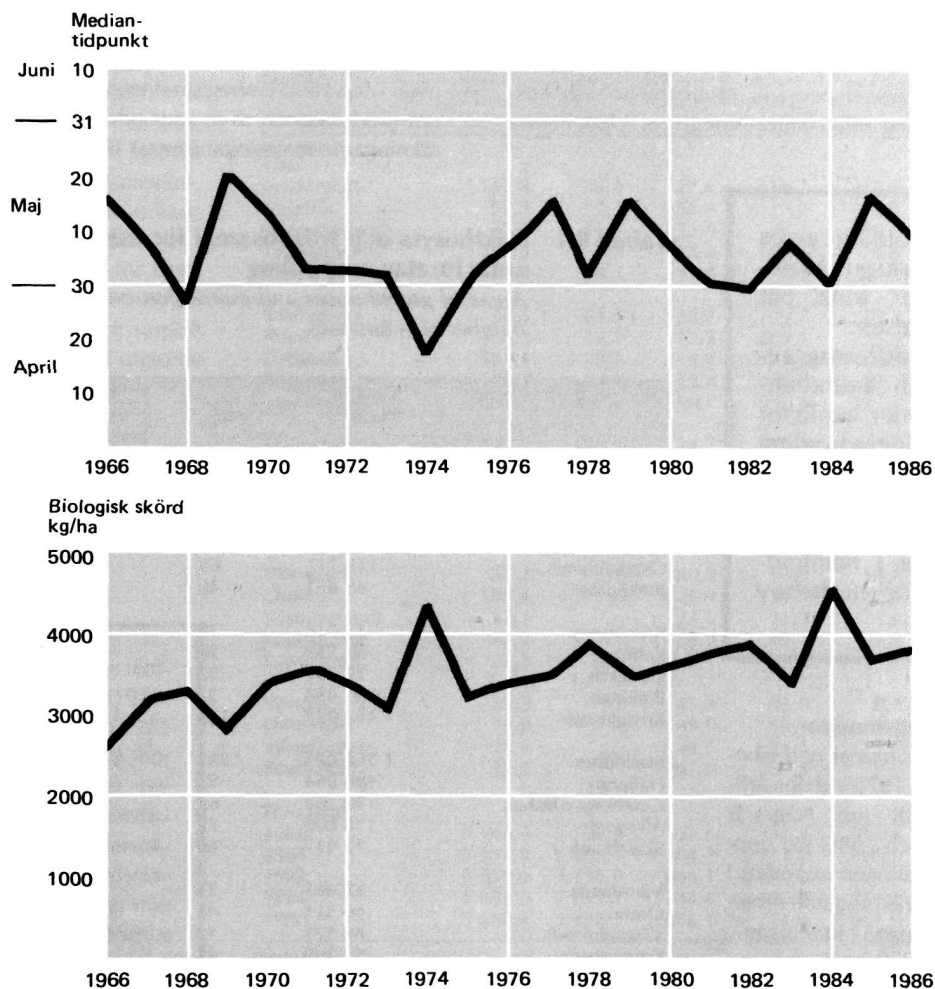
Område	Vårvete	Korn	Havre
<i>Län</i>			
Stockholms	133	128	126
Uppsala	129	124	122
Södermanlands	128	124	121
Östergötlands	128	121	121
Jönköpings	..	127	134
Kronobergs	..	123	131
Kalmar	128	111	121
Gotlands	128	111	116
Blekinge	129	116	122
Kristianstads	132	120	128
Malmöhus	136	118	129
Hallands	132	122	129
Göteborgs o Bohus	132	126	128
Älvsborgs	136	126	129
Skaraborgs	134	125	126
Värmlands	129	120	123
Örebro	129	122	123
Västmanlands	126	124	123
Kopparbergs	..	122	123
Gävleborgs	..	123	126
Västernorrlands	—	125	126
Jämtlands	—	130	..
Västerbottens	—	119	124
Norrbottnens	—	115	..
<i>Produktionsområden</i>			
Götalands södra slättbygder	135	120	129
» mellanbygder	131	114	121
» norra slättbygder	130	123	124
Svealands slättbygder	129	123	122
Götalands skogsbygder	133	124	130
Mellersta Sveriges skogsbygder	129	122	125
Nedre Norrland	—	125	126
Övre Norrland	—	118	122
<i>Hela riket</i>			
1986	130	122	125
1985	133	121	130
1984	140	120	127
1983	123	110	115
1982	132	117	119

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Annan publicering

De objektiva skördeuppskattningarnas uppgifter om tidpunkt för sådd och skörd samt om antal dagar mellan sådd och skörd redovisas årligen i SM serie J senast 1983:8.3, 1984:8.3, J 12 SM 8502, J 12 SM 8604 och J 12 SM 8703.

Diagram 7.61 Mediantidpunkt för sådd samt biologisk hektarskörd av korn 1966–1986
Median date for spring sowing and biological yield per hectare for barley 1966–1986

I diagram 7.61 har mediantidpunkt för sådd och skördeavkastning för korn på riksnivå sammanställts för tidsperioden 1966–1986. Uppgifterna speglar faktiska förhållanden i praktiskt jordbruk. Diagrammet visar att tidig sådd i regel har

givit hög skörd. Det måste dock starkt betonas att avkastningen beror på ett flertal faktorer. För skördeutvecklingen har, förutom såtidpunkten, årsmånen efter sådden haft avgörande inflytande.

8 Trädgårdsodling

I kapitel 8 redovisas uppgifter om frilandsarealer och växthus-
tytor för trädgårdsodling enligt lantbruksregistret. Uppgifterna

ingår i den årliga juniregistreringen. Vidare lämnas vissa resultat
om produktionen m m som erhålls vid separata trädgårds-
räkningar/inventeringar (senast 1985).

Med trädgårdsodling avses
odling av köksväxter, blom-
mor, krukväxter, frukt, bär
och plantskolealster.

Med trädgårdsföretag av-
ses företag och andra en-
heter (institutioner, anstalter
m fl) med trädgårdsodling
omfattande minst 200 m²
under glas eller plast eller
minst 2 500 m² frilands-
areal. Odlingar i hemträd-
gårdar eller för husbehov
medräknas ej.

Frilandsarealer och växthusytor

Uppgifter om frilandsarealer och växt-
husytor erhålls sedan 1970 vid den årlig-
a registreringen i LBR i juni. Några år
(1972, 1977, 1982 och 1985) har upp-
gifter om trädgårdsodlingen insamlats i
särskilda trädgårdsräkningar/invente-
ringar varvid insamlingen i juni utgått.

Juniregistreringen syftar till att ge en
grov bild av produktionsresurserna
inom frilands- och växthusodlingen. Av
tabell 8.1 framgår att 1986 bedrevs
trädgårdsodling vid 5 200 företag i
landet. Frilandsodling förekom på 84 %
av företagen på en sammanlagd areal av
14 400 hektar, varav mer än hälften i
Skånelänen. Växthusodling förekom på
ca 1 600 företag med en sammanlagd
yta av knappt 3,3 miljoner kvadrat-
meter. Den genomsnittliga växthusytan
per företag var därmed drygt 2 000
kvadratmeter.

Trädgårdsodlingen brukar variera en
hel del över åren, särskilt gäller detta fri-
landsarealens omfattning. Det kan dock
noteras att frilandsarealen visat en ten-
dens att öka och att den 1984 är den
största sedan 1970 då registreringen
startade.

**Tabell 8.1 Växthusyta och frilandsareal för trädgårdsodling 1986 samt
antal företag med odling**

*Areas of greenhouses and cultivation on open ground in 1986 and
number of enterprises*

Område; storleksgrupp	Växthus		Friland		Totala antalet företag ¹
	Yta, m ²	Antal	Areal, hektar	Antal	
<i>Län</i>					
Stockholms	238 595	138	307,0	124	204
Uppsala	33 017	39	161,1	70	87
Södermanlands	68 826	45	167,2	64	85
Östergötlands	128 717	69	466,5	161	191
Jönköpings	48 861	40	333,5	122	138
Kronobergs	32 716	35	231,5	125	143
Kalmar	60 539	50	792,7	303	330
Gotlands	29 331	22	717,4	207	217
Blekinge	59 994	37	586,4	258	270
Kristianstads	452 937	145	3 946,7	812	906
Malmöhus	1 266 081	359	3 343,8	679	892
Hallands	186 064	93	633,9	293	348
Göteborgs o Bohus	90 364	67	190,9	103	135
Älvsborgs	118 608	72	208,0	94	142
Skaraborgs	72 917	60	651,3	212	235
Värmlands	35 865	31	223,2	89	105
Örebro	46 511	41	386,2	156	176
Västmanlands	69 571	32	95,4	45	65
Kopparbergs	53 309	41	116,5	59	77
Gävleborgs	59 574	35	84,2	44	67
Västernorrlands	34 122	46	124,1	72	96
Jämtlands	6 070	13	143,2	54	59
Västerbottens	35 877	33	123,5	70	86
Norrbottens	28 800	25	391,7	139	145
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>					
Under 2,1	2 436 725	1 110	692,5	738	1 465
2,1 – 5,0	305 255	172	1 323,1	679	721
5,1 – 10,0	165 330	104	1 620,6	608	634
10,1 – 20,0	136 756	73	2 321,2	672	688
20,1 – 30,0	44 812	32	1 556,6	420	424
30,1 – 50,0	55 574	34	2 205,1	523	538
50,1 – 100,0	84 112	25	2 832,6	480	489
Över 100,0	28 702	18	1 874,2	235	240
<i>Hela riket</i>					
1986	3 257 266	1 568	14 425,9	4 355	5 199
1984	3 576 396	1 755	14 824,7	4 779	5 672
1983	3 407 616	1 746	13 898,8	4 567	5 444
1981	3 545 382	1 854	11 897,7	3 961	4 907
1980	3 726 045	2 071	13 872,0	4 971	5 866

1) Mer än ett slag av odling kan förekomma vid samma företag varför summan av antalet företag med olika slag av odling i regel överstiger totala antalet.

Källa: SCB, lantbruksregistret (totalundersökning).

Frilandsarealens användning

Av tabell 8.2 och diagram 8.3 framgår frilandsarealens användning för olika växtslag under 1986 enligt den årliga registreringen i LBR i juni. Odlingen av köksväxter var dominerande med över 41 % av arealen. Regionalt noteras att andelen köksväxter var högst i Gotlands och Malmöhus län med 78 % respektive 64 % av den totala frilandsarealen. Antalet företag i landet som odlade köksväxter var 1986 drygt 2 200.

Vid jämförelse över tiden för olika växtslag lägger man främst märke till den ökande bärödlingen, som särskilt skett i Norrbottens län. Där utgjorde arealen för bärödling 1986 hela 76 % av frilandsarealen.

Jämförelser av resultat från lantbruksregistreringarna i juni (1980, 1983, 1984 och 1986) och 1981 (trädgårdsräkningen 1982) bör ske med viss försiktighet beroende på olikheter i undersökningsförfarande och undersökningstidpunkt. I trädgårdsräkningarna insamlas uppgifter från företag med odling i växthus genom intervjuer. Uppgifter om utnyttjade arealer vid dessa räkningar avser helt kalenderår och skall lämnas med noggrann specificering på olika växtslag. Olikheterna torde inte nämnvärt påverka möjligheterna att jämföra uppgifter om växthusytor eller antal företag med odling i växthus. För frilandsodlingen ligger arealen vid trädgårdsräkningarna betydligt lägre än vid lantbruksregistreringarna. Detta kan till viss del förklaras av att man vid trädgårdsräkningarna har säkrare underlag för att utesluta arealer för husbehovsodling. Detta kan också påverka det redovisade antalet företag med frilandsodling.

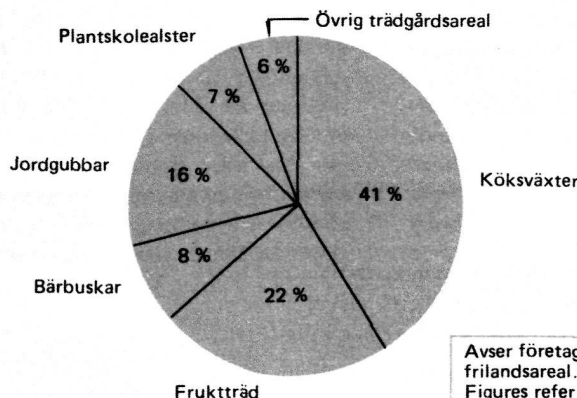
Tabell 8.2 Frilandsareal för olika trädgårdsväxter 1986. Hektar*Cultivation on open ground for horticultural plants in 1986. Hectares*

Avser frilandsodlingar om minst 0,3 hektar.

Figures refer to cultivations on open ground of at least 0.3 hectares.

Område	Köksväxter	Fruktträd	Bärbuskar	Jordgubbar	Plant-skolealster	Övriga trädgårdsväxter	Summa
<i>Län</i>							
Stockholms	142,9	36,4	27,6	58,2	15,6	25,0	305,7
Uppsala	52,3	12,3	55,4	20,0	4,6	15,9	160,5
Södermanlands	47,0	16,1	23,4	44,5	19,5	16,0	166,5
Östergötlands	171,3	6,9	28,2	135,5	19,6	104,6	466,1
Jönköpings	34,8	86,3	91,4	71,0	40,2	9,6	333,3
Kronobergs	38,5	64,1	18,7	75,7	19,2	14,9	231,1
Kalmar	436,3	19,2	17,5	203,9	35,9	79,7	792,5
Gotlands	557,4	70,5	5,8	29,7	10,5	43,5	717,4
Blekinge	186,2	54,8	13,8	272,8	28,7	29,7	586,0
Kristianstads	969,5	2 247,6	90,7	337,6	203,2	96,9	3 945,5
Malmöhus	2 136,7	499,7	34,7	169,9	299,1	202,1	3 342,2
Hallands	347,5	41,1	16,3	105,5	66,2	56,1	632,7
Göteborgs o Bohus	54,4	1,6	24,3	76,7	24,8	8,6	190,4
Älvsborgs	20,5	..	10,3	120,6	27,7	27,7	207,5
Skaraborgs	306,9	25,7	113,2	137,3	50,6	16,4	650,1
Värmlands	57,2	3,7	40,9	93,9	16,6	10,6	222,9
Örebro	195,4	..	25,4	121,7	10,1	27,1	385,7
Västmanlands	17,1	..	24,0	32,6	14,6	6,3	94,9
Kopparbergs	47,0	..	29,0	19,1	8,9	11,6	116,1
Gävleborgs	23,3	0,1	7,1	47,0	2,5	3,8	83,8
Västernorrlands	32,9	..	45,4	33,0	8,8	..	123,6
Jämtlands	14,0	..	49,0	69,3	5,7	5,0	143,0
Västerbottens	39,4	..	44,5	21,3	11,0	..	123,1
Norrbottens	32,4	..	297,0	37,4	9,3	..	391,7
<i>Hela riket</i>							
1986	5 960,9	3 198,5	1 133,6	2 334,2	952,9	832,2	14 412,3
1984	6 534,8	3 200,4	1 104,7	2 211,2	966,6	789,7	14 807,4
1983	5 859,0	3 135,8	1 066,1	2 179,2	975,5	663,4	13 879,0
1981	5 398,2	3 039,1	731,8	1 830,0	750,8	..	11 841,7
1980	5 658,4	3 402,3	686,1	2 241,6	1 061,0	750,5	13 799,9

Källa: SCB, lantbruksregistret (totalundersökning).

Diagram 8.3 Frilandsarealens användning för olika slag av trädgårdsväxter 1986*Cultivation on open ground for horticultural plants in 1986*

Avser företag med minst 0,3 hektar frilandsareal.
Figures refer to enterprises with cultivation of at least 0.3 hectares.

Trädgårdsräkningar/inventeringar

Trädgårdsräkningar (som genomförts 1972, 1977 och 1982) syftar till att ge en mer utförlig information om trädgårdsodlingen än vad som är möjligt att erhålla vid juniinsamlingen. För frilandsodlingen erhålls bl a skördeuppgifter och en ökad detaljspecificering av olika växtslag.

Trädgårdsinventeringar – som första gången genomfördes 1985 – skiljer sig från trädgårdsräkningar främst genom att uppgiftsinsamlingen inte innefattar uppgifter om teknisk utrustning m m.

Trädgårdsinventeringar/räkningar avses i fortsättningen ske växelvis så att en undersökning genomförs vart tredje år. Uppgifter från trädgårdsinventeringen 1985 som avsåg odlingen under 1984, redovisas i tabell 8.4. Bland köksväxterna var arealen morötter störst följt av vitkål. Bland "Övriga köksväxter" svarade spenat för den största arealen, ca 250 hektar. Äpplen respektive jordgubbar svarade för de största arealerna på frukt- respektive bärsidan. Det enskilda växtslag som var mest frekvent var jordgubbar, som odlades på närmare 1 100 företag. Därefter följde morötter, som odlades på knappt 900 företag.

Trädgårdsinventeringens innehåll och genomförande

Uppgifter till trädgårdsinventeringen 1985 inhämtades med stöd av Kungl Maj:ts kungörelse 1968:111 (omtryckt i förordning 1978:468).

Uppgifter inhämtades om odlingen av olika växtslag i växthus och bänkgård och på friland under 1984. Vidare inforrades uppgifter om energiförbrukning under 1984.

Trädgårdsinventeringen 1985 genomfördes som en totalundersökning. Uppgifter inhämtades genom postenkät.

Totalt ingick 5 300 företag. Bortfallet var 121 företag. För 92 av dessa kunde uppgifter från juni 1984 i lantbruksregistret utnyttjas för skattningar. Någon bortfallsskorrigering i övrigt utfördes inte.

Tabell 8.4 Odlingen av olika trädgårdsväxter på friland 1984

Cultivation of horticultural plants on open ground in 1984

Avser frilandsodlingar om minst 0,3 hektar.

Figures refer to cultivations on open ground of at least 0.3 hectares.

Växtslag	Areal, hektar	Skörd ¹	Antal företag ²
<i>Köksväxter</i>			
Gurka	384,3	7 997	590
Blomkål	383,5	5 514	317
Vitkål	768,8	34 037	602
Salladskål	200,6	3 507	273
Matlök	744,6	21 664	624
Purjolök	171,3	2 673	413
Morötter	1 603,0	61 520	886
Rödbetor	360,6	12 633	393
Isbergssallat	455,4	5 879	446
Annan sallat	40,0	2 118	157
Övriga köksväxter	1 299,4	..	942
Summa köksväxter	6 411,5	..	2 448
<i>Frukt</i>			
Äpple	2 485,4	23 917	570
Päron	384,8	4 279	251
Plommon	208,4	1 271	291
Körbsär	31,3	56	62
Summa frukt	3 109,9	..	623
<i>Bär</i>			
Jordgubbar	1 952,8	8 828 398	1 088
Hallon	76,1	99 404	180
Svarta vinbär	954,3	1 670 651	531
Övriga bär	7,7	..	57
Summa bär	2 990,9	..	1 458
<i>Blommor</i>	86,8	13 645	231
<i>Plantskolor</i>	793,1	..	310

1) Redovisas i 1 000 styck för "Annan sallat" och i ton för andra köksväxter och frukt. Bär redovisas i kilogram.

2) Mer än ett slag av odling kan förekomma vid samma företag varför summan av antalet företag med olika slag av odling i regel överstiger totala antalet.

Källa: SCB, trädgårdsinventeringen (totalundersökning; bortfall 0,5 %).

Trädgårdsinventeringens tillförlitlighet

Relativt många uppgiftslämnare hade svårigheter att besvara frågorna om odlingen av olika växtslag. Uppgifter erhöles dock i regel om antingen utnyttjad areal eller skördad kvantitet. Där endera av uppgifterna var utelämnad, gjordes uppskattningar med hjälp av länsvis beräknade genomsnittsuppgifter.

Frilandsodlingen 1971–1984

I tabell 8.5 redovisas vissa resultat för odlingen på friland vid trädgårdsräkningarna 1972, 1977 och 1982 samt trädgårdsinventeringen 1985.

Resultaten visar att den nedgång i antal företag med odling som skett under perioden 1971–1981 har för odling av köksväxter och bär vänts till en uppgång under den senaste treårsperioden. Även arealerna av dessa växtslag har ökat. Odlingen av frukt, snittblommor och plantskoleväxter har inte ändrats så mycket sedan 1981.

Tabell 8.5 Frilandsodlingens omfattning under 1971, 1976, 1981 och 1984

Cultivation on open ground in 1971, 1976, 1981 and 1984

	1971	1976	1981	1984
Köksväxter				
areal, hektar	4 987	5 180	5 398	6 412
antal företag	3 581	2 601	2 022	2 448
Frukt				
areal, hektar	3 495	3 387	3 039	3 110
antal företag	1 508	811	620	623
Bär				
areal, hektar	1 817	2 026	2 562	2 991
antal företag	2 735	1 699	1 285	1 458
Snittblommor				
areal, hektar	288	169	92	87
antal företag	1 609	1 082	267	231
Plantskola				
areal, hektar	890	965	750 ¹	793 ²
areal företag	683	636	327	310

1) Här medräknas inte odling i container på ca 30 ha vid 65 företag.

2) Här medräknas inte odling i container på ca 45 ha vid 94 företag.

Växthusytans användning

I tabell 8.6 redovisas uppgifter om odlingen i växthus 1984 enligt trädgårdsinventeringen 1985. Köksväxtodlingen dominerades av tomater, gurka och "annan sallat". Bland snittblommorna används nära hälften av arealen för odling av krysanthemum. Bland lökblommorna var tulpaner helt dominerande.

Växthusens byggnadsmaterial och ålder

Den totala växthusytan vid företag med minst 200 kvadratmeter växthusyta var den 31 december 1984 3 362 000 kvadratmeter. Växthusytan under glas svarade för ca 92 % av den totala växthusytan. Växthusytan med uppvärmning (både under glas och plast) utgjorde i december 1984 drygt 87 % av den totala växthusytan.

Uppgift om växthusens ålder insamlades senast vid trädgårdsräkningen 1982. Resulten visade att växthus som var yngre än fem år svarade för ca 535 000 kvadratmeter (15 %) av den totala växthusytan medan motsvarande siffra för växthus äldre än 20 år var 1 439 000 (41 %).

Maskiner

Antalet traktorer som huvudsakligen användes i trädgårdsodlingen var i december 1981 drygt 4 700. Antalet jordfräsar (ej traktordrivna) var vid samma tidpunkt ca 3 100.

Tabell 8.6 Odlingen av olika trädgårdsväxter i växthus och bänkgård 1984
Cultivation of horticultural plants in greenhouses and frames in 1984

Avser företag med minst 200 m² växthusyta.
Figures refer to enterprises with at least 200 m² greenhouse-area.

Växstslag	Utnyttjad yta, 100-tal kvadratmeter	Skörd ¹	Antal företag ²
<i>Köksväxter</i>			
Tomater	637 516	12 259	575
Gurka	540 097	16 859	366
Melon	43 830	159	71
Isbergssallat	4 572	..	6
Annan sallat	311 357	7 657	126
Övriga köksväxter	43 095	..	77
Summa köksväxter	1 580 467	..	739
<i>Snittblommor</i>			
Nejlikor	8 094	1 163	9
Rosor	149 654	16 962	47
Krysanthemum	246 550	9 836	348
Alstroemeria	28 572	2 669	14
Övriga snittblommor	100 825	..	119
Summa snittblommor	533 695	35 240	424
<i>Krukväxter</i>			
Begonia	..	6 581	438
Krysanthemum	..	3 583	97
Cyklamen	..	1 311	235
Julstjärna	..	4 127	291
Pelargon	..	6 793	687
Gröna växter	..	4 362	275
Övriga krukväxter	..	10 626	354
Summa krukväxter	..	37 384	834
<i>Lökblommor</i>			
Tulpaner	..	106 737	562
Narcisser	..	8 328	506
Hyacinter	..	11 747	553
Övriga lökblommor	..	3 791	152
Summa lökblommor	..	130 602	641
<i>Övrigt</i>			
Utplanteringsväxter	..	51 672	..
Sticklingar eller plantor för vidare kultur	..	61 699	..

1) Tomater, gurka, melon och isbergssallat redovisas i ton, övriga växtslag i 1 000 styck.

2) Mer än ett slag av odling kan förekomma vid samma företag varför summan av antalet företag med olika slag av odling i regel överstiger totala antalet.

Källa: SCB, trädgårdsinventeringen (totalundersökning; bortfall 0,5 %).

Odlingen i växthus 1971–1984

Av tabell 8.7 framgår att antal företag med odling av köksväxter, snittblommor, krukväxter respektive lökblommor minskat enligt trädgårdsräkningarna/inventeringarna under perioden 1971–1984. Den odlade ytan av köksväxter och snittblommor har också minskat liksom produktionen av lökblommor och utplanteringsväxter. Produktionen av krukväxter har däremot ökat under perioden. Produktionen av sticklingar och småplantor ökade mest mellan 1976 och 1981 och har ökat ytterligare något under den senaste treårsperioden.

Tabell 8.7 Odlingen av olika trädgårdsväxter i växthus och bänkgård 1971–1984

Cultivation of horticultural plants in greenhouses and frames in 1971–1984

	1971	1976	1981	1984
Köksväxter				
yta, 1000 m ²	1 913	2 012	1 704	1 580
antal företag	1 676	1 368	829	739
Snittblommor				
yta, 1000 m ²	1 821	1 325	675	534
antal företag	1 384	935	541	424
Krukväxter				
kvantitet, 1000 st	27 113	31 049	35 361	37 384
antal företag	1 557	1 284	933	834
Lökblommor				
kvantitet, 1000 st	146 505	180 740	161 033	130 602
antal företag	1 479	1 200	789	641
Utplanteringsväxter				
kvantitet, 1000 st	78 454	68 777	57 932	51 672
antal företag	1 936	— ¹	— ¹	— ¹
Sticklingar och småplantor				
kvantitet, 1000 st	33 517	28 452	60 305	61 699
antal företag	594	259	— ²	— ²

1) Uppgiften ej tillgänglig för utplanteringsväxter totalt.

2) Uppgiften ej tillgänglig för sticklingar och småplantor totalt.

Växthusytor 1971–1984

Av tabell 8.8 framgår växthusytans fördelning på växthustyper vid trädgårdsräkningarna/inventeringarna. Vid en jämförelse mellan 1981 och 1984 framgår att växthusytan med uppvärmning minskat och växthusytan utan uppvärmning ökat. Detta gäller både växthus av glas och växthus av plast.

Vid klassificeringen efter växthustyp tas ingen hänsyn till isolermaterialets beskaffenhet. Till växthus av plast räknas plastfoliehus och hus av korrugerad plast.

Tabell 8.8 Växthusytan i kvadratmeter 1971–1984

Areas of greenhouses in 1971–1984

Typ av växthus	1971	1976	1981 ¹	1984 ¹
Växthus av glas ²				
med uppvärmning	3 651 963	3 718 337	3 009 845	2 760 578
utan uppvärmning	315 897	249 085	167 188	332 934
Växthus av plast				
med uppvärmning	133 495	267 389	284 889	166 743
utan uppvärmning	49 395	71 549	73 272	101 407
Totalt	4 150 750	4 306 360	3 535 194	3 361 662

1) Avser företag med minst 200 m² växthusyta.

2) Hit räknas också andra material, dock ej plastfolie. Polykarbonat räknades 1981 som plast men 1984 som glas.

Annan publicering

Uppgifter om trädgårdsodlingen enligt LBR i juni publiceras i SM J. Senaste åren i 1980:5.4, 1981:5.4, 1984:4.4, J 10 SM 8502 och J 10 SM 8703. Uppgifter från trädgårdsräkningarna har publicerats i SM J 1972:57, 1977:13 och 1982:18. Uppgifter från trädgårdsinventeringen 1985 har publicerats i J 10 SM 8503.

9 Husdjur

I kapitel 9 redovisas statistik över antal husdjur och antal företag med husdjur av olika slag. I respektive avsnitt lämnas även uppgifter om kontrollverksamheten samt slakt.

Statistiken över antal husdjur har sedan 1968 erhållits från lantbruksregistret. Årligen insamlas uppgifter från företag med minst 2 hektar åkermark. Dessutom inhämtas uppgifter från företag med mindre än 2 hektar åkermark men med stora djurbesättningar. Som sådana företag räknades 1986 företag vid vilka det på uppgiftsdagen fanns minst 500 får inklusive lamm, minst 250 svin eller minst 1 000 höns inklusive kycklingar. Lantbruksregistret beskrivs närmare i bilaga 3.

Kapitel 9 innehåller avsnitt om

- Nötkreatur
- Får
- Svin
- Höns och kycklingar
- Getter, pälsdjursskötsel, rennärning och biodling

Nötkreatur

Antal, besättningar

Uppgifter om antal nötkreatur erhålles årligen genom lantbruksregistret.

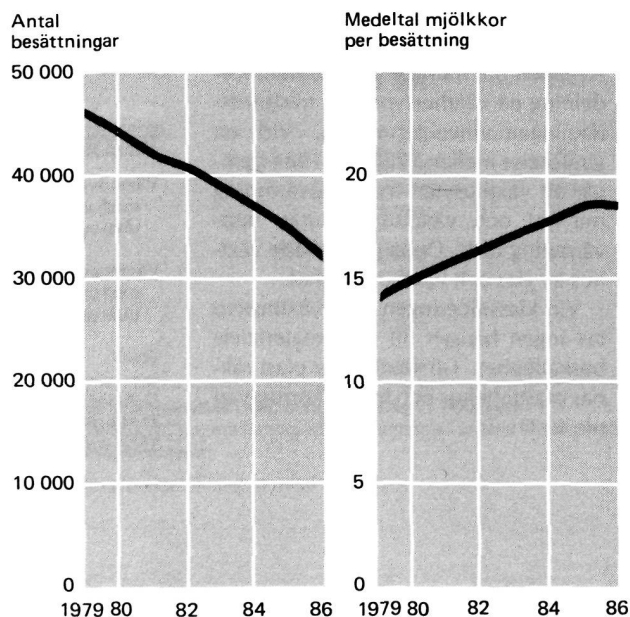
Den 12 juni 1986 fanns 107 000 företag med mer än 2 hektar åkermark eller med stora djurbesättningar. Kor fanns vid 42 000 av dessa företag (39 %) och nötkreatur vid 55 000 företag (52 %). De redovisade nötkreaturen fanns alla vid företag med mer än 2,0 hektar åkermark.

Som framgår av diagram 9.1 har omstruktureringen inom mjölkproduktionen varit snabb under de senaste åren. Antalet mjölkko-besättningar har minskat med 26 % mellan åren 1980 och 1986. Fram till och med år 1985 uppvägdes denna minskning av en ökande besättningsstorlek, varför antalet mjölkkor förblev praktiskt taget oförändrat. Mellan åren 1985 och 1986 har denna trend brutits genom att antalet mjölkkor minskat kraftigt (med 7,1 %).

Det kan förutsättas att åtgärderna för att begränsa mjölkproduktionen, tvåprissystemet på mjölk och avgångsersättning för äldre mjölkproducenter, till stor del orsakat den kraftiga nedgången.

Diagram 9.1 Antal mjölkko-besättningar och medelbesättningsens, storlek 1980–1986

Number of milk cow stocks and average size of stock in 1980–1986

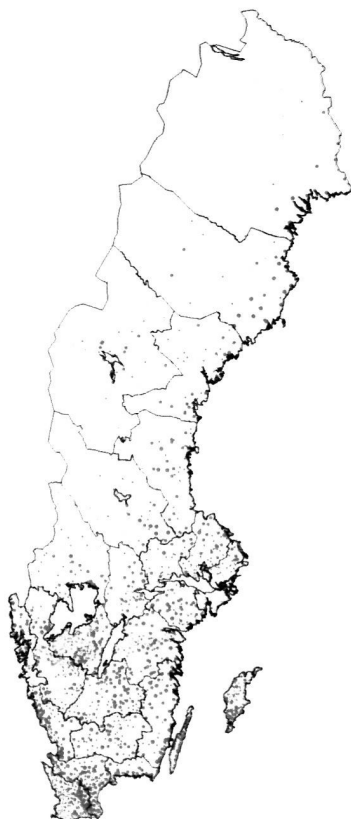
Av tabell 9.2 framgår bl a att en tredjedel av mjölkarna finns i Götalands skogsbygder. I Norrland återfinns en sjundedel av Sveriges mjölkkor.

Även "kotätheten" uttryckt i antalet kor per hektar åker är högst i Götalands skogsbygder (ca 35 kor/100 hektar). Norrland har den näst högsta kotätheten (ca 30 kor/100 hektar), medan slättbygderna ligger lägst. På motsvarande sätt har medelstora företag, mellan 10 och 50 hektar, den högsta kotätheten.

Vidare framgår att samtliga nötkreatur har minskat kraftigt mellan 1985 och 1986.

Karta 9.3 ger en översiktlig bild av kornas geografiska fördelning. Kartan är baserad på församlingsstatistik och uppbyggd så att prickarnas storlek är proportionella mot antalet djur inom församlingen.

Karta 9.3 Kornas geografiska fördelning 1986
Distribution of cows in 1986

Tabell 9.2 Antal nötkreatur 1986
Number of cattle in 1986

Område	Nötkreatur		Kvigor, tjurar och stutar 1 år och däröver	Kalvar under 1 år	Summa
	Kor	För mjölkproduktion			
<i>Län</i>					
Stockholms	11 112	1 691	8 543	8 613	29 959
Uppsala	21 139	1 783	16 167	16 991	56 080
Södermanlands	23 743	1 985	19 422	19 733	64 883
Östergötlands	36 817	2 915	33 953	32 782	106 467
Jönköpings	42 407	3 804	41 876	37 724	125 811
<i>Kronobergs</i>	22 691	3 984	24 360	22 557	73 592
Kalmar	46 864	3 573	43 306	40 304	134 047
Gotlands	20 580	1 217	21 917	18 454	62 168
Blekinge	9 636	2 543	10 316	9 700	32 195
Kristianstads	38 838	9 745	50 580	43 342	142 505
<i>Malmöhus</i>	30 859	7 756	38 647	31 709	108 971
Hallands	32 033	3 456	35 661	32 354	103 504
Göteborgs o Bohus	17 697	1 498	16 192	14 422	49 809
Älvsborgs	42 534	2 893	36 053	35 676	117 156
Skaraborgs	50 027	2 853	45 159	47 850	145 889
<i>Värmlands</i>	19 649	619	12 272	14 777	47 317
Örebro	16 759	889	11 468	12 748	41 864
Västmanlands	12 664	928	9 029	10 055	32 676
Kopparbergs	16 234	407	9 582	10 976	37 199
Gävleborgs	19 245	352	11 658	12 933	44 188
<i>Västernorrlands</i>	16 309	298	9 865	11 167	37 639
Jämtlands	15 081	488	9 158	10 109	34 836
Västerbottens	23 201	324	14 172	18 488	56 185
Norrbottens	13 866	120	7 911	8 702	30 599
<i>Produktionsområden</i>					
Götalands södra slättbygder	33 708	5 972	42 957	38 926	121 563
» mellanbygder	80 973	10 603	88 461	78 191	258 228
» norra slättbygder	65 725	4 313	56 819	62 944	189 801
Svealands slättbygder	84 661	6 947	64 081	69 284	224 973
Götalands skogsbygder	198 985	24 596	200 638	178 037	602 256
Mellersta Sveriges skogsbygder	47 197	2 115	31 461	32 915	113 688
Nedre Norrland	48 851	1 017	29 307	32 927	112 102
Övre Norrland	39 885	558	23 543	28 942	92 928
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>					
2,1 – 5,0	4 281	3 312	10 621	9 351	27 565
5,1 – 10,0	22 302	8 517	34 312	31 599	96 730
10,1 – 20,0	83 876	11 991	82 713	77 333	255 913
20,1 – 30,0	103 018	7 264	85 699	79 831	275 812
30,1 – 50,0	171 089	8 727	135 099	128 693	443 608
50,1 – 100,0	150 206	8 244	126 207	128 025	412 682
Över 100,0	65 213	8 066	62 616	67 334	203 229
<i>Hela riket</i>					
1986	599 985	56 121	537 267	522 166	1 715 539
1985	645 706	59 227	569 626	562 642	1 837 201
1984	655 884	61 459	580 796	579 693	1 877 832
1983	660 791	63 183	590 986	586 956	1 901 916
1982	665 189	65 764	601 739	604 859	1 937 551

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Tabell 9.4 Antal nötkreatur efter mjölkkobesättningarnas storlek 1986
Number of cattle by size of stocks of milk cows in 1986

Område	Besättningsstorlek, antal mjölkkor							Summa
	0	1-3	4-9	10-24	25-49	50-74	Över 74	
<i>Län</i>								
Stockholms	7 452	118	647	7 164	9 478	2 636	2 464	29 959
Uppsala	12 804	256	1 758	19 295	15 674	4 135	2 158	56 080
Södermanlands	12 988	96	508	13 157	21 580	7 272	9 282	64 883
Östergötlands	22 722	753	1 902	28 414	34 162	9 310	9 204	106 467
Jönköpings	27 280	1 665	7 109	48 803	34 575	4 607	1 772	125 811
Kronobergs	21 783	1 008	5 027	25 730	16 137	2 697	1 210	73 592
Kalmar	23 156	744	4 360	41 605	46 546	11 116	6 520	134 047
Gotlands	10 154	346	2 570	24 610	19 792	3 655	1 041	62 168
Blekinge	11 248	185	1 556	11 228	5 384	1 908	686	32 195
Kristianstads	47 474	807	6 079	39 012	32 297	8 204	8 632	142 505
Malmöhus	33 637	783	4 597	27 045	29 729	6 651	7 529	108 971
Hallands	25 407	827	5 529	35 495	27 215	6 381	2 650	103 504
Göteborgs o Bohus	11 846	900	4 666	19 896	10 562	1 939		49 809
Älvsborgs	28 856	1 677	8 144	45 073	26 695	4 636	2 075	117 156
Skaraborgs	33 749	1 406	4 071	39 787	48 800	10 071	8 005	145 889
Värmlands	9 080	1 080	4 003	13 308	11 000	4 765	4 081	47 317
Örebro	8 006	521	1 532	13 812	12 827	2 221	2 945	41 864
Västmanlands	8 291	163	1 046	9 626	9 079	2 072	2 399	32 676
Kopparbergs	5 356	669	2 582	13 608	11 906	1 948	1 130	37 199
Gävleborgs	5 728	318	4 289	19 419	11 119	2 219	1 096	44 188
Västernorrlands	5 521	965	5 337	16 318	7 022	1 667	809	37 639
Jämtlands	4 988	662	4 120	15 158	8 659	1 249	—	34 836
Västerbottens	7 004	1 274	8 073	24 171	14 200	1 463		56 185
Norrbottnens	2 578	429	2 516	9 939	13 212	1 319	606	30 599
<i>Produktionsområden</i>								
Götalands södra slättbygder	36 582	542	4 718	31 589	28 286	9 733	10 113	121 563
» mellanbygder	59 101	1 247	8 287	76 872	82 283	19 089	11 349	258 228
» norra slättbygder	45 103	1 598	5 494	52 375	59 967	14 705	10 559	189 801
Svealands slättbygder	50 030	1 184	5 711	60 868	67 634	20 157	19 389	224 973
Götalands skogsbygder	150 563	7 292	35 844	217 566	149 796	25 684	15 511	602 256
Mellersta Sveriges skogsbygder	20 092	1 638	6 778	38 511	32 847	6 963	6 859	113 688
Nedre Norrland	15 230	2 033	13 012	47 172	27 719	4 673	2 263	112 102
Övre Norrland	10 407	2 118	12 177	36 720	28 118	2 626	762	92 928
<i>Hela riket</i>								
1986	387 108	17 652	92 021	561 673	476 650	103 630	76 805	1 715 539
1985	430 861	19 558	98 376	570 854	514 746	118 839	83 967	1 837 201
1984	442 136	20 309	112 504	606 415	503 753	108 520	84 195	1 877 832
1983	450 180	23 671	124 786	629 378	486 796	105 750	81 355	1 901 916
1982	469 785	26 414	138 014	648 184	475 379	102 010	77 765	1 937 551

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Av tabellen framgår bl a att i början av 1980-talet skedde en omfördelning av antalet nötkreatur genom att antalet minskade i de mindre besättningar, samtidigt som antalet nötkreatur ökade i besättningar med minst 25 mjölkkor. Under denna

period var det totala antalet nötkreatur i stort sett oförändrat.

Denna trend har brutits 1986, vilket bl a framgår av att nu minskar antalet nötkreatur även i besättningar med minst 25 mjölkkor.

Tabell 9.5 Antal mjölkkor efter enskilda företagens ålder och efter besättningsstorlek 1986*Number of milk cows by age of holders and by size of stocks in 1986*

Företagare- kategori; ålder	Besättningsstorlek, antal mjölkkor							Summa
	1-3	4-9	10-24	25-49	50-74	75-99	Över 99	
<i>Enskilda företagare</i>								
Under 30 år	78	1 379	16 394	11 831	1 314	—	130	31 126
30-39 år	235	4 127	51 715	54 416	10 782	1 735	1 482	124 492
40-49 år	359	6 351	63 161	60 533	13 489	3 446	3 306	150 645
50-54 år	302	5 196	36 042	25 266	4 630	1 120	971	73 527
55-59 år	550	8 007	42 204	26 150	4 489	1 354	1 833	84 587
60-64 år	779	8 135	28 427	19 389	3 537	1 096	1 316	62 679
65-74 år	1 553	8 251	16 526	7 553	1 851	1 014	1 550	38 298
Över 74 år	487	1 540	2 069	938	403	164	—	5 601
Okänd ålder	17	23	516	532	273	152	568	2 081
<i>Övriga företagare- kategorier¹</i>	198	1 179	3 727	6 471	4 386	3 432	7 556	26 949
<i>Summa</i>								
1986	4 558	44 188	260 781	213 079	45 154	13 513	18 712	599 985
1985	4 958	48 053	271 486	233 704	51 964	14 042	21 499	645 706
1984	5 540	54 420	286 708	227 025	47 558	13 843	20 790	655 884
1983	6 482	60 538	296 009	218 274	45 584	12 695	21 209	660 791
1982	7 369	66 723	302 386	212 985	43 549	11 412	20 765	665 189

1) Inklusive okänd företagarekategori.

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Som framgår av tabell 9.5 har det totala antalet mjölkkor minskat med ca 65 000 djur (ca 10 %) sedan 1982. De flesta mjölkorna finns i medelstora besättningar, ca 43 % i besättningar med 10-24 mjölkkor och ca 36 % i besättningar med 25-49 mjölkkor. Nära 44 000 mjölkkor (7 % av samtliga) återfinns vid företag där företagaren är över 65 år.

Av diagram 9.6 framgår att det är företagare mellan 30 och 39 år som har de genomsnittligt största besättningarna. Före-

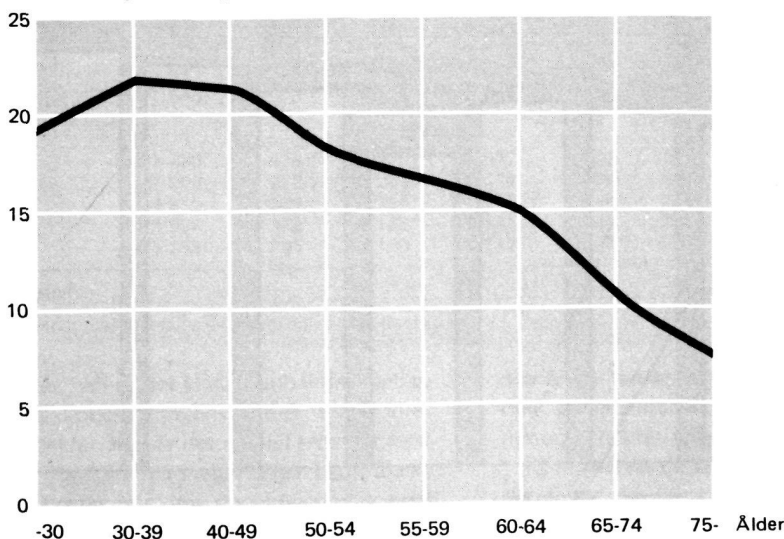
tagare över pensionsåldern har de genomsnittligt minsta besättningarna, 11 mjölkkor eller färre. Vid generationsskiften sker ofta en nedläggning eller en utökning av mjölkproduktionen.

Annan publicering

Uppgifterna om antal husdjur är hämtade ur Statistiska meddelanden, serie J, från Lantbrukets företagsregister, senast J 20 SM 8701.

Diagram 9.6 Genomsnittlig besättningsstorlek för antal mjölkkor fördelad efter enskilda företagens ålder*Number of milk cows by age of holders*

Genomsnittlig besättningsstorlek

Tabell 9.7 Antal företag med nötkreatur 1986
Number of holdings with cattle in 1986

Företagsstorlek; område	Totala antalet företag	Antalet företag med Nöt- kreatur	Därav med mjölkkor
<i>Produktionsområden</i>			
Götalands södra slättbygder	8 683	3 355	1 562
» mellanbygder	10 015	6 276	3 715
» norra slättbygder	12 100	4 882	3 019
Svealands slättbygder	13 995	5 754	3 627
Götalands skogsbygder	31 530	21 777	11 703
Mellersta Sveriges skogsbygder	9 940	4 145	2 707
Nedre Norrland	11 345	5 052	3 542
Övre Norrland	8 671	4 087	2 973
<i>Hela riket</i>			
1986	106 279	55 328	32 848
1985	109 029	58 872	35 063
1984	111 581	61 498	37 408
1983	113 888	63 873	38 969
1982	116 350	66 511	40 660

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Som framgår av tabell 9.7 finns det största antalet företag med nötkreatur i Götalands skogsbygder. I detta område är också andelen företag med nötkreatur högst, ca 70 %. Andelen företag med nötkreatur 1986 var 52 % i hela riket, vilket är en relativt snabb nedgång från 57 % 1982.

Av tabell 9.8 framgår att knappt hälften av de 58 900 företagen med nötkreatur även har andra husdjur. Ju större mjölkobesättning, desto ovanligare är det med andra husdjur.

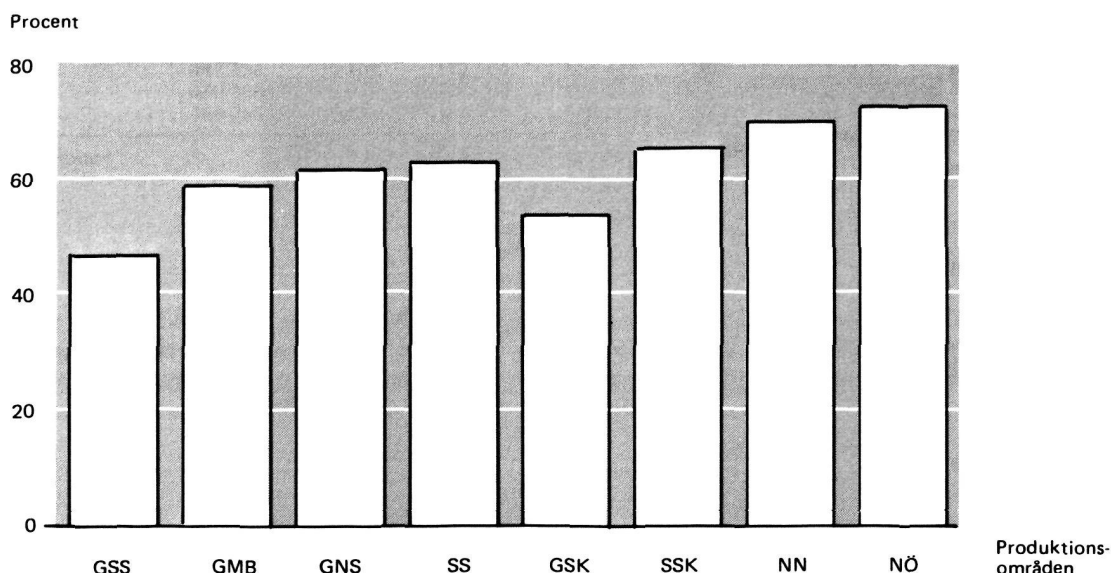
Tabell 9.8 Antal företag med nötkreatur och andra djurslag 1986
Number of holdings with cattle and other live-stock 1986

Slag av företag	Med en- bart nöt	Med även andra djurslag	Summa
<i>Företag med nötkreatur</i>			
Utan mjölkcor	12 312	10 168	22 480
Med 1 – 9 mjölkcor	5 321	3 800	9 121
» 10 – 24 »	9 694	6 401	16 095
» över 24 mjölkcor	5 244	2 388	7 632
Summa	32 571	22 757	55 328

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Av diagram 9.9 framgår att mjölkcor fanns vid tre fjärdedelar av företagen med nötkreatur i Norrland. I Götalands södra slättbygder fanns mjölkcor endast vid hälften av företagen med nötkreatur. Detta förklaras av att den arbetskrävande mjölkproduktionen inte lämpar sig lika bra i Götalands södra slättbygder där företagen i större utsträckning än i övriga delar av landet odlar arbetskrävande grödor, t ex potatis, sockerbetor och trädgårdsväxter.

Diagram 9.9 Andelen företag med mjölkcor av totala antalet företag med nötkreatur 1986
Proportion of holdings with cows of holdings with cattle in 1986

Tabell 9.10 Antal företag med nötkreatur efter mjölkkobesättningarnas storlek 1986
Number of holdings with cattle by size of stocks in 1986

Område; storleksgrupp	Besättningsstorlek, antal mjölkkor vid företag med nötkreatur								Summa	Företag utan nötkreatur
	0	1-3	4-9	10-24	25-49	50-74	75-99	Över 99		
<i>Län</i>										
Stockholms	345	19	53	219	144	21	4	6	811	1 180
Uppsala	567	34	125	587	235	32	7	3	1 590	1 843
Södermanlands	455	15	36	358	295	57	18	16	1 250	1 230
Östergötlands	937	64	123	751	460	68	20	15	2 438	2 139
Jönköpings	1 809	170	476	1 326	461	33	5	3	4 283	1 213
Kronobergs	1 575	112	353	733	217	16	3	2	3 011	1 031
Kalmar	1 249	79	273	1 079	597	83	10	13	3 383	1 414
Gotlands	473	44	149	574	250	28	5	—	1 523	924
Blekinge	783	31	108	331	77	15	1	1	1 347	608
Kristianstads	2 257	91	349	1 001	411	56	15	14	4 194	2 619
Malmöhus	1 609	81	266	676	370	48	10	13	3 073	4 362
Hallands	1 502	111	361	947	339	44	8	3	3 315	2 216
Göteborgs o Bohus	1 070	127	354	616	151	11	2	—	2 331	1 906
Älvsborgs	1 970	228	651	1 409	390	36	3	5	4 692	3 803
Skaraborgs	1 366	131	261	1 062	670	78	16	9	3 593	4 734
Värmlands	598	185	371	453	168	36	9	9	1 829	3 803
Örebro	477	62	131	421	194	18	6	6	1 315	1 836
Västmanlands	388	29	71	310	147	19	5	4	973	1 818
Kopparbergs	423	141	234	446	177	17	5	1	1 444	1 909
Gävleborgs	535	73	335	639	173	17	2	3	1 777	2 280
Västernorrlands	608	182	446	565	107	13	3	1	1 925	2 236
Jämtlands	481	123	333	509	132	10	—	—	1 588	1 690
Västerbottens	743	215	617	751	211	10	1	—	2 548	2 636
Norrbottnens	260	87	211	332	191	11	2	1	1 095	1 521
<i>Produktionsområden</i>										
Götalands södra slättbygder	1 793	68	272	777	345	67	18	15	3 355	5 328
» mellanbygder	2 561	135	483	1 882	1 036	138	25	16	6 276	3 739
» norra slättbygder	1 863	184	385	1 479	822	111	22	16	4 882	7 218
Svealands slättbygder	2 127	141	425	1 829	994	159	45	34	5 754	8 241
Götalands skogsbygder	10 074	818	2 484	6 119	2 040	186	28	28	21 777	9 753
Mellersta Sveriges skogsbygder	1 438	291	598	1 240	495	57	12	14	4 145	5 795
Nedre Norrland	1 510	413	1 066	1 592	422	38	7	4	5 052	6 293
Övre Norrland	1 114	384	974	1 177	413	21	3	1	4 087	4 584
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>										
2,1 - 5,0	3 432	753	467	31	1	—	—	—	4 684	12 614
5,1 - 10,0	5 812	875	2 178	601	1	1	—	—	9 468	11 875
10,1 - 20,0	5 805	512	2 891	4 220	140	3	1	—	13 572	10 092
20,1 - 30,0	2 697	171	796	4 883	607	12	—	—	9 166	4 775
30,1 - 50,0	2 383	91	288	4 818	2 555	55	5	—	10 195	5 170
50,1 - 100,0	1 711	29	61	1 474	2 857	375	29	6	6 542	4 505
Över 100,0	640	3	6	68	406	331	125	122	1 701	1 920
<i>Hela riket</i>										
1986	22 480	2 434	6 687	16 095	6 567	777	160	128	55 328	50 951
1985	23 809	2 622	7 260	16 770	7 196	898	168	149	58 872	50 157
1984	24 450	2 879	8 234	17 817	6 985	824	166	143	61 498	50 083
1983	24 904	3 372	9 182	18 581	6 749	785	154	146	63 873	50 015
1982	25 851	3 746	10 120	19 158	6 605	749	138	144	66 511	49 839

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Av tabell 9.10 framgår tydligt det klara sambandet mellan åkerarealens och mjölkkobesättningens storlek. Bland företagen med högst 10 hektar åker är det relativt ovanligt med mjölkkor; de som har mjölkkor har i regel högst 9 kor. Bland företag med 10–50 hektar blir dels andelen företag med mjölkkor allt högre med ökande arealstorlek, dels ökar det genomsnittliga koantalet. Tendensen bland företagen med

mer än 50 hektar åker är något annorlunda. Visserligen ökar den genomsnittliga besättningsstorleken, men samtidigt minskar andelen företag med mjölkkor.

På motsvarande sätt finns en tendens till att de mjölkkobesättningar som finns på slättbygderna är genomsnittligt relativt stora, medan de sedan är mindre i skogsbygderna och framför allt i Norrland.

Tabell 9.11 Antal företag¹ efter storleken av besättningarna av mjölkkor respektive av suggor och galtar 1986
Number of holdings by number of milk cows and by number of sows and boars in 1986

Besättningsstorlek, antal suggor och galtar	Utan nötkreatur	Med nötkreatur, antal mjölkkor								Summa
		0	1–3	4–9	10–24	25–49	50–74	75–99	över 100	
Utan svin	44 350	17 138	1 989	5 502	12 682	5 548	658	140	108	88 115
Med svin										
0 suggor och galtar	1 730	1 314	191	374	720	254	36	5	8	4 632
1 – 4 »	720	1 544	151	537	1 238	245	12	–	–	4 447
5 – 9 »	651	792	46	160	611	137	10	–	–	2 407
10 – 19 »	1 107	836	34	88	557	192	12	–	2	2 828
20 – 49 »	1 902	677	20	26	255	154	25	6	4	3 069
50 – »	825	179	3	–	32	37	24	9	6	1 115
Summa	51 285	22 480	2 434	6 687	16 095	6 567	777	160	128	106 613

1) Avser företag med mer än 2,0 hektar åkermark eller stor djurbesättning.

Tabell 9.11 visar sambandet mellan mjölkko- och svinbesättningarnas storlek. Som synes är det så att stora besättningar av suggor och galtar i regel finns vid företag utan nötkreatur.

Tabell 9.12 visar förändringarna i mjölkkobesättningarnas storlek mellan 1985 och 1986. Det är alltså en förändringstabell för enskilda företag, med samma principiella uppbyggnad som tabellerna 2.14 och 2.15 i Kapitel 2 om företags-

struktur. I tabellen syns tydligt att relativt få företag utvidgar, men att däremot nedläggningar är vanliga, framför allt för små besättningar. Så har t ex 14 % av företagen som 1985 hade 4–9 mjölkkor upphört helt eller slutat med mjölkproduktionen, medan motsvarande siffra för gruppen 25–49 mjölkkor är 3 %.

Tabell 9.12 Antal företag efter mjölkkobesättningarnas storlek 1985 och 1986
Number of holdings by number of milk cows in 1985 and 1986

Storleksgrupp, hektar åker; besättnings- storlek år 1985	Storleksgrupp, hektar åkermark, besättningsstorlek år 1986										Summa
	Högst	Mer än 2,0 hektar åkermark									
	2,0 hektar	Utan nötkreatur	Med nötkreatur, antal mjölkkor								
	åkermark		0	1–3	4–9	10–24	25–49	50–74	75–99	Över 99	
Högst 2,0 hektar åkermark	– ¹	1 304	182	16	22	24	21	6	1	1	1 577 ¹
Mer än 2,0 hektar åkermark											
Utan nötkreatur	3 076	45 772	1 004	64	78	145	67	9	2	1	50 218
Med nötkreatur											
0 mjölkkor	693	2 950	19 645	296	78	104	22	2	–	–	23 790
1 – 3 »	135	293	499	1 503	182	7	1	1	–	–	2 621
4 – 9 »	171	295	547	460	5 251	532	5	1	–	–	7 262
10 – 24 »	150	303	495	83	1 068	14 153	515	2	–	1	16 770
25 – 49 »	55	110	78	7	6	1 128	5 724	86	1	1	7 196
50 – 74 »	3	13	12	–	1	2	212	629	25	1	898
75 – 99 »	1	8	3	–	–	–	–	40	106	10	168
Över 99 »	2	4	3	–	–	1	1	1	25	112	149
Summa	4 286 ¹	51 052	22 468	2 429	6 686	16 096	6 568	777	160	127	110 649 ¹

1) Uppgift saknas eller ej total.

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Kontrollverksamheten

Produktionskontroll bedrivs på mjölkboskap, köttboskap, svin och får. Genom kontrollen följs de egenskaper som har betydelse för den enskilda produktionsgrenens ekonomi. Mjölkboskapskontrollen påbörjades 1899, köttboskapskontrollen 1967, suggkontrollen 1928, svinstamkontrollen 1923 och fårkontrollen 1925.

De olika kontrollformerna ger underlag för produktionsplanering inom enskild besättning, för avelsverksamhet, för rådgivning, för kvalitetsbedömning av djur t ex vid försäljning, för utvecklingsarbete, forskning m m.

Svensk Husdjursskötsel (SHS) är huvudman för samtliga officiella kontrollaktiviteter utom fårkontrollen. Kontrollen sker under lantbruksstyrelsens överinseende. Bestämmelser återfinns i Kungl Maj:ts kungörelse den 25 maj 1967 (nr 3).

Lokalt utförs verksamheten av assistenter som vad gäller mjölk- och köttboskapskontroll är anställda inom husdjursföreningar knutna till SHS. Husdjursföreningarna sköter även seminverksamheten. Suggkontrollen sköts lokalt till större delen av slakteriföreningarna medan fårkontrollen huvudsakligen utförs av djurägarna själva. Frågor som hör ihop med den praktiska tillämpningen av kontrollen behandlas inom särskilda nämnder för nöt-, svin- respektive fårkontroll.

Mjölkboskapskontrollen

Varje medlem i en kontrollförening skall elva gånger om året med jämna mellanrum mäta mjölmängden och ta ut mjölkprov för bl a fett- och proteinanalys. Resultaten kontrolleras genom jämförelser med mejerileverans och hemmaförbrukning. Vidare sker enligt särskilda regler s k förlängd kontroll i samband med besök av assistent.

Resultatens tillförlitlighet

Resultaten från mjölkboskapskontrollen är ej representativa för den totala kostammen. Sålunda är t ex små besättningar anslutna till kontrollen i väsentligt mindre utsträckning än stora besättningar. Vidare är avkastningen högre vid företag som deltar i kontrollen än vid företag av motsvarande storlek som står utanför.

Som synes i tabell 9.13 är andelen mjölkkor som är anslutna till kontrollen störst i Södermanlands län (93 %) och minst i Göteborgs och Bohus län (55 %). Andelen anslutna mjölkkor i hela riket har ökat jämfört med tidigare år.

Tabell 9.13 Antal mjölkkobesättningar och kor i officiell kontroll 1985/86

Number of stocks and cows in the milk recording in 1985/86

Område	Antal besättningar	Antal kor	Andel av samtliga mjölkkor, procent
<i>Län</i>			
Stockholms	271	8 567	77
Uppsala	564	15 290	72
Södermanlands	647	22 268	93
Östergötlands	941	29 260	79
Jönköpings	1 099	26 877	63
<i>Kronobergs</i>	645	15 252	67
Kalmar	1 163	34 941	75
Gotlands	595	14 594	71
Blekinge	206	5 502	57
Kristianstads	923	26 179	67
<i>Malmöhus</i>	776	21 582	70
Hallands	1 016	24 601	77
Göteborgs o Bohus	414	9 667	55
Älvsborgs	1 215	28 005	66
Skaraborgs	1 190	35 979	72
<i>Värmlands</i>	509	14 628	74
Örebro	494	13 865	83
Västmanlands	342	9 571	76
Kopparbergs	568	13 385	82
Gävleborgs	750	15 034	78
<i>Västernorrlands</i>	589	11 416	70
Jämtlands	579	11 429	76
Västerbottens	800	15 636	67
Norrbottens	445	10 570	76
<i>Hela riket</i>			
1985/86	16 741	434 102	72
1984/85	17 197	451 956	70
1983/84	17 483	448 316	68
1982/83	17 510	438 146	66
1981/82	17 695	431 223	65

Källor: Svensk Husdjursskötsel, mjölkboskapskontrollen och SCB, lantbruksregistret.

Tabell 9.14 Resultat från den officiella mjölkboskapskontrollen 1985/86, kg FCM¹
Results of the milk recording in 1985/86

Område	Svensk röd och vit boskap (SRB) ²		Svensk låglandsboskap (SLB)		Svensk kullig boskap (SKB)		Svensk jerseyboskap (SJB)		Samtliga kontrollerade kor
	Antal kor	Mjölkavkastning, kg FCM	Antal kor	Mjölkavkastning, kg FCM	Antal kor	Mjölkavkastning, kg FCM	Antal kor	Mjölkavkastning, kg FCM	
<i>Län</i>									
Stockholms	6 294	6 698	1 169	6 152	34	4 632	72	5 598	6 586
Uppsala	11 218	6 752	2 376	6 446	19	5 573	89	6 232	6 684
Södermanlands	18 023	6 746	1 679	6 461	20	4 650	81	5 895	6 721
Östergötlands	18 950	6 377	6 802	6 496	7	4 766	471	5 471	6 387
Jönköpings	16 551	6 588	7 773	6 540	19	5 372	322	5 648	6 553
Kronobergs	10 805	6 676	3 382	6 531	2	5 128	60	5 671	6 625
Kalmar	24 691	6 488	7 133	6 465	11	4 008	502	5 781	6 466
Gotlands	7 270	6 398	5 933	6 239	8	5 207	223	4 962	6 283
Blekinge	3 437	6 553	1 752	6 535	2	4 025	36	5 291	6 533
Kristianstads	3 813	6 756	21 563	6 753	42	4 575	182	5 524	6 734
Malmöhus	1 095	6 507	20 215	6 702	—	—	61	5 410	6 685
Hallands	5 555	6 818	18 453	7 041	3	6 377	52	5 723	6 983
Göteborgs o Bohus	5 408	6 595	3 663	6 682	2	5 168	117	6 337	6 621
Älvsborgs	14 996	6 780	10 375	6 672	35	4 615	354	5 636	6 706
Skaraborgs	19 007	6 703	14 745	6 703	31	4 692	141	6 405	6 702
Värmlands	9 985	6 736	3 118	6 631	55	5 258	171	5 691	6 680
Örebro	11 292	7 037	1 171	6 673	26	4 654	113	5 954	6 971
Västmanlands	7 197	6 685	1 196	6 454	9	5 511	32	5 654	6 627
Kopparbergs	9 339	6 799	2 532	6 720	197	5 364	59	6 111	6 756
Gävleborgs	10 710	6 605	2 665	6 434	169	5 190	87	5 774	6 544
Västernorrlands	5 067	6 413	4 486	6 530	240	5 169	196	5 434	6 409
Jämtlands	4 706	6 348	4 260	6 498	870	5 012	343	5 859	6 255
Västerbottens	6 901	6 532	5 803	6 602	702	5 757	485	5 944	6 501
Norrbottnens	5 740	6 783	3 733	6 693	263	5 609	140	5 832	6 698
<i>Hela riket</i>									
1985/86	238 050	6 644	155 980	6 663	2 768	5 291	4 388	5 719	6 623
1984/85	249 902	6 626	158 516	6 608	2 864	5 293	4 306	5 744	6 591
1983/84	249 743	6 554	153 418	6 542	2 873	5 236	4 117	5 676	6 522
1982/83	246 066	6 471	146 433	6 464	2 788	5 273	3 991	5 659	6 444
1981/82	244 071	6 171	140 245	6 231	2 797	5 002	3 939	5 388	6 167

1) Mjölk uttryckt i 4 % fetthalt.

2) Inklusive svensk ayrshireboskap och röd dansk boskap.

Källa: Svensk Husdjursskötsel, mjölkboskapskontrollen.

Som framgår av tabellen ovan dominerade svensk röd och vit boskap, SRB, (59 %) och svensk låglandsboskap, SLB, (39 %) helt bland de kontrollerade besättningarna av mjölkkor. I samtliga län utom Skånelänen och Halland är SRB den vanligaste rasen. SLBs relativt starka ställning i norra Sverige är också märkbar.

Medelavkastningen per mjölkko i de kontrollerade besättningarna var 1986 6 600 kg, uttryckt i mjölk med 4 % fetthalt, av vilket drygt 6 400 kg beräknas ha utnyttjats. För icke kontrollerade kor har SHS beräknat motsvarande medelavkastning till 5 100 kg.

Medelavkastningen per ko och år har ökat med nästan 10 % sedan 1980/81. Detta är dels ett resultat av en planlagd avel dels ett resultat av förbättrade utfodringsrutiner och ett i genomsnitt bättre foder.

Skillnaderna mellan de två största raserna är små, medan

dess i sin tur ligger klart över övriga raser. Mjölkorna i Hallands län har den högsta avkastningen per ko.

I tablan nedan redovisas uppgifter om mjölkens medelfetthalt för de olika raserna 1985/86. Som synes har Jerseyboskapen den klart högsta fetthalten.

Ras	Fetthalt, procent
Svensk röd och vit boskap ¹	4,32
Svensk låglandsboskap	4,09
Svensk kullig boskap	4,56
Svensk jerseyboskap	6,07
Samtliga kontrollerade kor ²	4,25

1) Inklusive svensk ayrshireboskap och röd dansk boskap.

2) Inklusive övriga raser och korsningar.

Tabell 9.15 visar att dödfödselar är vanligare när mödrarna är kvigor, vilket förklaras av att kvigornas förlossningar i allmänhet är svårare.

Tabell 9.15 Antal födda kalvar, procent tvillingfödselar samt procent dödfödda och missbildade kalvar i mjölkboskapskontrollen 1985/86

Number of calves born, per cent of twin births, stillborn and defect calves in the milk recording in 1985/86

Ras ¹	Mödrarna kvigor			Mödrarna kor			Mödrarna kvigor och kor	
	Antal födda	Procent Tvilling-födselar	Dödfödda	Antal födda	Procent Tvilling-födselar	Dödfödda	Antal födda	Procent missbildade
Svensk röd och vit boskap	85 460	0,54	3,60	181 561	2,27	3,21	267 021	0,11
Svensk låglandsboskap	60 359	0,66	6,59	126 975	2,56	3,06	187 334	0,11
Svensk kullig boskap	1 157	1,38	6,90	2 191	2,41	3,07	3 348	0,09
Svensk jerseyboskap	1 803	0,22	3,54	3 630	1,32	1,98	5 433	0,14

1) Endast renrasiga djur.

Källa: Svensk Husdjursskötsel, mjölkboskapskontrollen.

Fruksamhetsstörningar och juverproblem är de vanligaste orsakerna till att kor gallras ut. Utslagsposten "andra orsaker" är restpost och hör ihop med att utgångsorsaken ej fastställts. Totalt sett slås ca en tredjedel av alla utgångna djur ut för fruktsamhetsproblem, ca en tredjedel för sjukdomar och återstående tredjedel huvudsakligen för låg avkastning.

Tabell 9.16 Procentuell fördelning efter utgångsorsak av antalet kor som utgått ur anslutna besättningar samt dessa kors utgångsålder 1985/86

Percentage distribution of cows culled from herds in milk recording and age of these cows in 1985/86

Procentuell fördelning; ålder	Nedsatt fruktsamhet	Juver-sjuk-dom	Förlossnings-svårigheter	Kalvnings-för-lamning	Olycksfall	Ben- och klöv-lidande	Låg avkastning	Andra orsaker	Samtliga ¹
Procentuell fördelning	24,7	21,5	0,9	1,9	2,7	5,2	13,1	30,0	100,0
Genomsnittlig utgångsålder, månader	62,2	63,7	54,5	79,5	61,4	67,1	53,8	65,2	62,8

1) Exklusive kor sålda till liv.

Källa: Svensk Husdjursskötsel, mjölkboskapskontrollen.

Köttboskapskontrollen

I köttboskapskontrollen registreras kor-
nas fruktsamhet, frekvensen överlevan-
de kalvar samt deras fortsatta tillväxt.
Statistiken är uppdelad på rena köttraser
och köttraskorsningar.

Från köttboskapskontrollen redovisas
1986 bl a en fortsatt minskad anslut-
ning när det gäller antalet kor (anslut-
ningen 1986 var ca 14 % av samtliga
kor för uppfödning av kalvar). Ned-
gången hör ihop med minskat djur-
underlag inom den självrekryterande
köttproduktionen orsakad av svag lön-
samhet i produktionsgrenen.

Tabell 9.18 ger vissa resultat för besätt-
ningar i köttboskapskontrollen. Utbytet
i köttboskapskontrollen är framför allt
beroende av kvigornas inkalvnings-
ålder, antal avvanda kalvar per ko och
år, och djurens tillväxt och foderom-
vandlingsförmåga.

Annan publicering

Uppgifter om kontrollverksamheten är
hämtade ur Svensk Husdjursskötsels
meddelanden.

Tabell 9.17 Anslutning till köttboskapskontrollen 1986

Number of herds and cows in the beef cattle recording in 1986

Förening	Antal besättningar	Medelkoantal under året	Antal kor per besättning
Skåne	229	2 398	10,5
Blekinge—Kronoberg	99	858	8,7
Halland	70	780	11,1
Skara	124	977	7,9
Södra Älvsborg	29	226	7,8
Kalmar	28	224	8,0
Tjustbygden	17	129	7,6
Gotland	9	128	14,2
Östergötland	40	585	14,6
Malmen/Södermanland	62	740	11,9
Uppsala	24	203	8,5
Örebro—Värmland	28	220	7,9
Dala—Gävleborg	5	43	8,6
Ångermanland	7	34	4,9
Jämtland	11	40	3,6
Västerbotten	1	4	4,0
Norrbotten	3	9	3,0
<i>Hela riket</i>			
1986	786	7 598	9,7
1985	761	7 985	10,5
1984	795	8 341	10,5
1983	818	9 447	11,5
1982	895	10 429	11,7

Källa: Svensk Husdjursskötsel, köttboskapskontrollen.

Tabell 9.18 Kalvningsresultat och ettårsvikter för djur i köttboskapskontrollen 1986

Number of calvings etc. and weights at one year for animals in the beef cattle recording in 1986

Ras	Antal kalv- ningar	Därv, procent			Vikt(kg) vid 1 års ålder			
		Svåra förloss- ningar	Död- födda	Döda före av- vänjning	Tjurar Antal	Medel- vikt	Kvigor Antal	Medel- vikt
Hereford renrasiga korsningar	1 655 106	3,7 3,8	3,5 5,5	0,5 —	389 20	379 426	566 19	313 337
Polled Hereford renrasiga korsningar	150 10	6,0 —	9,3 10,0	0,7 —	52 4	351 327	28 2	280 302
Charolais renrasiga korsningar	2 793 330	3,5 3,9	4,8 3,0	0,9 1,2	687 40	467 384	869 49	385 332
Aberdeen Angus renrasiga korsningar	123 25	2,4 —	4,0 —	3,2 4,0	24 1	407 475	27 —	328 —
Limousin renrasiga korsningar	359 36	1,7 —	1,4 —	1,1 —	72 4	432 374	114 5	348 285
Simmental renrasiga korsningar	709 63	2,3 3,2	4,4 4,6	2,7 —	159 12	467 382	153 15	390 308
Highland renrasiga	248	0,8	7,7	—	5	225	6	202

Källa: Svensk Husdjursskötsel, köttboskapskontrollen.

Seminverksamhet

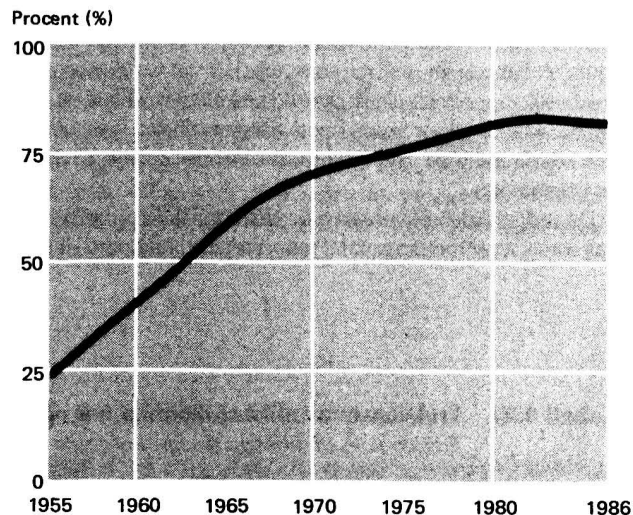
Nötseminverksamheten omfattade enligt tabell 9.20 1 073 000 inseminationer. Av de seminerade renrasiga mjölkdjuren var 59 % SRB, 39 % SLB och 1 % vardera SKB och SJB. Cirka 86 % av alla nötkreatur avsedda för mjölkproduktion semineras, jämför också diagram 9.19. Inom den självrekryterande köttproduktionen är anslutningen ca 8 %.

Annan publicering

Uppgifterna om seminverksamheten är hämtade ur Svensk Husdjursskötsels meddelanden.

Diagram 9.19 Seminanslutning bland mjölkboskap 1960–1986

Number of cows in the artificiell insemination activity

Tabell 9.20 Antal inseminationer efter nötkreatursraser år 1985/86

Number of inseminations by cattle breeds in 1985/86

Handjurets ras	Hondjurets ras								Totalt
	Svensk röd och vit boskap	Svensk låglands- boskap	Svensk kullig boskap	Svensk jersey- boskap	Mjolk- raskors- ning	Hereford, övriga rena kött- raser	Charolais, Limousin, Simmen- tal	Kött- ras- korsning	
Svensk röd och vit boskap (SRB)	561 069	15 139	377	851	31 971	17	44	476	609 944
Svensk låglandsboskap (SLB)	15 144	358 480	323	261	37 732	24	59	440	412 463
Svensk kullig boskap (SKB)	1 495	1 277	9 103	182	2 586	0	2	23	14 668
Svensk jerseyboskap (SJB)	2 168	1 560	196	9 953	3 064	0	0	18	16 959
Aberdeen Angus	84	101	18	3	16	47	17	34	321
Hereford	1 239	529	34	34	252	609	88	362	3 147
Charolais	1 981	2 028	6	78	524	55	1 531	580	6 783
Limousin	1 373	1 301	17	28	291	38	275	277	3 600
Simmental	1 333	1 950	11	63	314	47	582	561	4 861
Totalt									
1985/86	585 886	382 365	10 085	11 453	76 750	837	2 598	2 771	1 072 746
1984/85	620 800	396 270	10 230	11 668	85 534	1 070	2 684	3 144	1 131 400
1983/84	646 122	401 725	10 878	11 152	92 974	1 142	2 914	3 735	1 170 642
1982/83	629 774	379 916	11 248	10 745	94 568	1 472	2 985	4 264	1 134 972
1981/82	636 943	373 849	11 401	10 506	99 035	1 740	3 017	4 705	1 141 196

Källa: Svensk Husdjursskötsel.

Djursjukdomar

Lantbruksstyrelsen har t o m 1983 varje år utarbetat sammanställningar över djursjukdomar på basis av distriktsveterinärernas och de övriga praktiserande veterinärernas årsberättelser. Veterinärernas uppgifter om antalet sjukdomsfall grundas på de förda praktikjournalerna. Fr o m 1984 har ett djursjukdatasystem införts som innebär att veterinärernas sjukbesök rapporteras via en särskild praktikjournalblankett och databearbetas tillsammans med härstamnings-, kokontroll- och seminuppgifter. Svensk Husdjursskötsel svarar för databearbetningen.

De redovisade frekvenserna av vissa djursjukdomar beräknas som kvoter mellan antalet rapporterade sjukdomsfall och

antalet djur vid företag med mer än 2 hektar åkermark enligt lantbruksregistret.

Under 1985 (det senaste år som statistik föreligger för) likasom under tidigare år var, som framgår av tabell 9.21, mastit den vanligaste sjukdomen hos kor. Resultat för 1983 och 1984 publiceras inte på grund av osäkerhet i materialet (beroende på omläggningen av insamlingsrutinerna).

Annan publicering

Uppgifterna om djursjukdomar är hämtade ur veterinärernas årsberättelser årligen sedan 1972. Lantbruksstyrelsen, allmänna veterinärenheten (stencil).

Tabell 9.21 Frekvenser av olika sjukdomar hos nötkreatur 1985. Procent
Frequencies of different diseases of cattle in 1985. Per cent

Område	Nötkreaturssjukdomar					
	Mastit ¹	Piroplasmos ²	Lungmask ³	Acetonemi ¹	Paresis puerperalis ¹	Retentio secundinarum ¹
<i>Län</i>						
Stockholms	10,4	0,2	0,5	2,1	5,9	4,6
Uppsala	14,5	0,1	0,6	3,3	9,0	4,9
Södermanlands	13,7	0,1	0,6	3,1	8,7	6,1
Östergötlands	14,3	0,5	0,2	4,2	7,4	6,6
Jönköpings	12,8	0,8	0,7	5,1	6,6	5,3
Kronobergs	14,7	0,5	0,4	6,2	8,7	5,7
Kalmar	16,5	0,5	0,2	3,3	7,7	6,5
Gotlands	19,0	0,2	0,3	2,5	6,7	6,5
Blekinge	14,1	0,1	0,0	1,7	7,0	5,7
Kristianstads	17,2	0,1	0,1	1,4	5,2	6,6
Malmöhus	15,3	0,0	0,4	1,2	4,6	6,6
Hallands	17,0	0,1	0,3	3,7	7,0	6,6
Göteborgs o Bohus	17,8	0,0	0,2	4,9	8,4	6,4
Älvsborgs	17,0	0,1	0,3	5,6	9,0	5,8
Skaraborgs	20,0	0,0	0,0	5,2	9,1	7,4
Värmlands	15,8	0,0	0,1	6,2	9,1	5,4
Örebro	15,4	0,0	0,1	5,4	10,9	6,3
Västmanlands	14,4	0,0	0,8	4,0	8,2	6,4
Kopparbergs	15,6	—	—	6,7	7,6	5,7
Gävleborgs	17,6	0,0	0,1	5,9	7,5	6,1
Västernorrlands	12,9	—	0,3	4,2	6,2	4,9
Jämtlands	21,8	—	0,0	5,7	6,6	6,3
Västerbottens	14,1	—	—	5,6	6,0	5,5
Norrbottens	15,4	—	0,1	5,4	4,9	4,6
<i>Hela riket</i>						
1985	16,0	0,2	0,3	4,2	7,4	6,1
1982	18,3	0,2	0,9	4,4	8,5	6,6
1981	18,0	0,2	1,5	4,5	8,1	7,0
1980	18,9	0,2	1,4	4,6	8,3	7,3
1979	18,8	0,3	0,9	5,0	8,5	7,2

1) Beräknad på antalet kor.

2) Beräknad på totala antalet nötkreatur.

3) Beräknad på antalet kalvar under 1 år.

Källa: Lantbruksstyrelsen.

Slakt

Grundläggande uppgifter om marknadsförd (besiktigad) slakt insamlas av statens livsmedelsverk. All slakt för avsalu skall i princip underkastas besiktning enligt Kungl Maj:ts kungörelse den 20 mars 1959 (nr 99). På basis av dessa uppgifter sammanställs statistik över bl a antalet besiktigade slaktdjur.

På grundval av livsmedelsverkets besiktningssstatistik, uppgifter om hemslaktens omfattning och uppgifter från utrikes-handelsstatistiken om export och import av levande slaktdjur beräknar jordbruksnämnden den totala produktionen av slaktdjur i landet. Nämnden redovisar vidare uppgifter om medelslaktvikter från Sveriges Slakteriförbund.

Av tabellerna nedan framgår den totala produktionen av slaktdjur i landet och medelslaktvikterna för den marknadsfödda slakten. Slakten av nöt minskade med ca 7 % mellan 1985 och 1986.

Tabell 9.22 Antal besiktigade slaktkroppar av nötkreatur 1986

Number of inspected carcasses in 1986

Anläggning	Nötkreatur
Offentliga slakthus och kontrollslakterier	666 613
Köttbesiktningssbyråer	10 727
Fristående sanitetsavdelningar	1 660
<i>Samtliga anläggningar</i>	
1986	679 000
1985	583 045
1984	695 160
1983	716 446
1982	721 260

Källa: Livsmedelsverket.

Annan publicering

Uppgifterna om slakt är hämtade ur sammandrag för årsrapporter årligen sedan 1972, från offentliga slakthus, kontrollslakterier, fristående sanitetsavdelningar och köttbesiktningssbyråer, uppgifter fördelade på slakterier m m om antal besiktigade djur, antal beslagtagna djur eller djurdelar, beslagsorsaker m m. Statens livsmedelsverk (stencil).

Jordbruksekonomiska meddelanden, uppgifter om antalet besiktigade slaktdjur har redovisats varje månad sedan 1950. I särskilda årliga artiklar redogörs för produktionen av slaktkroppar; uppgifter för 1986 infördes i nr 1987:5. Statens jordbruksnämnd.

Tabell 9.23 Antal slaktkroppar och medelslaktvikter 1986

Number of slaughtered animals and average weight of carcasses in 1986

Antal slaktkroppar; medelslaktvikter; typ av slakt	Storboskap	Större kalv (gödkalv och mellankalv)	Mindre kalv (spädkalv)
Antal slaktkroppar			
<i>Typ av slakt</i>			
Marknadsförd slakt	547 282	99 723	26 798
Hemslakt	—	13 200	2 900
<i>Summa</i>			
1986	547 282	112 923	29 698
1985	584 219	123 766	30 164
1984	577 008	107 877	28 500
1983	603 210	101 345	25 528
1982	606 649	104 004	20 781
Medelslaktvikter, kilogram			
<i>Typ av slakt</i>			
Marknadsförd slakt	248,3	95,9	23,3
Hemslakt	—	85,0	21,0
<i>Summa</i>			
1986	248,3	94,6	23,1
1985	248,1	97,8	22,8
1984	248,9	97,1	22,6
1983	249,5	95,1	22,5
1982	248,1	94,7	22,1

Källa: Statens jordbruksnämnd.

Får

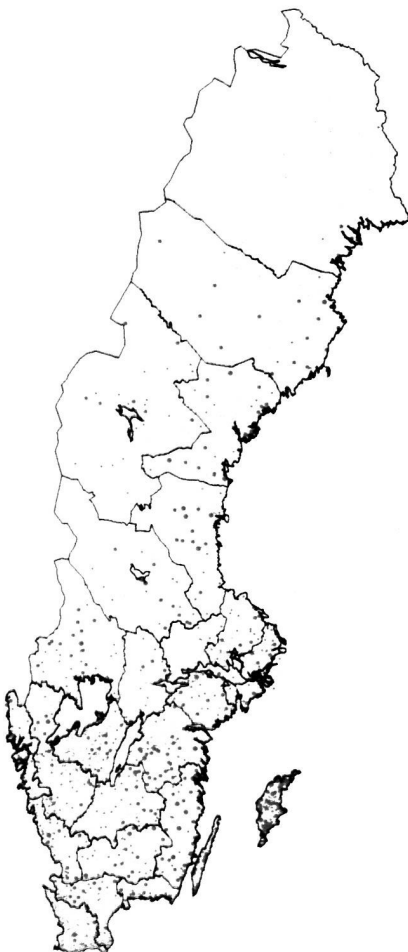
Antal, besättningar

Uppgifter om antal får erhålles årligen genom lantbruksregistret.

Får fanns 1986 vid knappt 10 000 företag (ca 10 % av samtliga företag). Totalt fanns i riket knappt 165 000 tackor och baggar samt 243 000 lamm. Den genomsnittliga besättningen var alltså ca 16 vuxna får och 25 lamm. De flesta fåren finns på Gotland och i andra delar av Götalands skogs- och mellanbygder.

Karta 9.24 Fårens geografiska fördelning 1986

Distribution of sheep in 1986

Tabell 9.25 Antal får¹ 1986

Number of sheep in 1986

Område	Får Tackor och baggar	Lamm
<i>Län</i>		
Stockholms	5 484	8 578
Uppsala	4 330	7 045
Södermanlands	5 791	8 873
Östergötlands	12 385	18 579
Jönköpings	8 373	11 794
Kronobergs	6 809	10 499
Kalmar	15 240	23 728
Gotlands	20 858	30 739
Blekinge	2 439	3 623
Kristianstads	6 857	8 901
Malmöhus	4 136	5 493
Hallands	6 532	9 041
Göteborgs o Bohus	4 410	6 118
Älvsborgs	10 731	16 011
Skaraborgs	7 972	11 712
Värmlands	7 705	9 899
Örebro	3 436	4 873
Västmanlands	2 203	3 431
Kopparbergs	4 647	6 924
Gävleborgs	5 632	8 476
Västernorrlands	6 348	10 334
Jämtlands	5 084	8 492
Västerbottens	4 881	6 879
Norrbottens	2 252	2 535
<i>Produktionsområden</i>		
Götalands södra slättbygder	4 451	5 642
» mellanbygder	32 804	47 719
» norra slättbygder	12 985	19 043
Svealands slättbygder	20 898	32 351
Götalands skogsbygder	53 807	80 041
Mellersta Sveriges skogsbygder	13 113	17 937
Nedre Norrland	17 440	27 426
Övre Norrland	9 037	12 418
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>		
2,1 – 5,0	21 462	30 480
5,1 – 10,0	32 762	47 500
10,1 – 20,0	36 974	54 088
20,1 – 30,0	20 957	31 387
30,1 – 50,0	21 910	32 485
50,1 – 100,0	17 524	26 621
Över 100,0	12 946	20 016
<i>Hela riket</i>		
1986	164 535	242 577
1985	173 334	251 644
1984	176 894	260 240
1983	177 381	259 305
1982	177 670	252 413

1) Vid företag med mer än 2,0 hektar åkermark.

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Av tabell 9.26 framgår bl a att det totala antalet får som ökade i början av 1980-talet har minskat under de två senaste åren. Mellan 1985 och 1986 minskade antalet får med 5 %, vilket är en fördubblad minskningstakt jämfört med förändringen mellan åren 1984 och 1985. Under samma period finns ingen speciellt uttalad tendens till omfördelning av antalet får mellan de olika storleksgrupperna.

Av tabell 9.27 på nästa sida framgår fårskötselns småskaliga karaktär tydligt. Över hälften av företagen med får har högst 9 vuxna djur och endast 2 % av företagen har 100 vuxna djur eller fler.

Observera

Nästan alla får som redovisas i statistiken finns vid företag med mer än 2,0 hektar åkermark. Tabellerna 9.25, 9.27 och 9.28 avser företag med mer än 2,0 hektar åkermark. I tabellerna 9.26 och 9.29 ingår också företag med högst 2,0 hektar åkermark och minst 500 får inklusive lamm.

Tabell 9.26 Antalet får (exkl lamm) efter besättningsstorlek 1986
Number of sheep by size of stocks in 1986

Område	Besättningsstorlek, antal får (exklusive lamm)					Summa
	1 – 9	10 – 24	25 – 49	50 – 99	Över 99	
<i>Län</i>						
Stockholms	567	1 323	1 464	1 183	947	5 484
Uppsala	730	1 324	1 145	620	511	4 330
Södermanlands	500	1 165	1 080	1 225	1 821	5 791
Östergötlands	830	1 946	2 492	3 416	3 701	12 385
Jönköpings	1 330	2 105	1 882	2 214	842	8 373
Kronobergs	834	1 855	1 806	1 196	1 118	6 809
Kalmar	858	2 641	3 031	3 769	4 941	15 240
Gotlands	616	2 822	4 138	5 896	7 386	20 858
Blekinge	460	767	801	411	–	2 439
Kristianstads	1 491	2 018	1 612	596	1 140	6 857
Malmöhus	1 171	1 045	1 018	378	524	4 136
Hallands	1 862	2 017	1 235	834	584	6 532
Göteborgs o Bohus	1 141	1 443	693	1 133	–	4 410
Älvsborgs	2 100	3 141	2 988	1 291	1 211	10 731
Skaraborgs	1 592	2 108	1 677	1 327	1 268	7 972
Värmlands	1 704	2 841	1 997	1 163	–	7 705
Örebro	697	1 021	815	512	391	3 436
Västmanlands	373	666	688	476	–	2 203
Kopparbergs	889	1 373	1 241	1 144	–	4 647
Gävleborgs	1 146	1 758	1 362	1 026	340	5 632
Västernorrlands	1 360	1 997	1 456	721	814	6 348
Jämtlands	859	1 579	1 266	869	511	5 084
Västerbottens	1 844	1 990	674	–	373	4 881
Norrbottnens	754	1 059	238	–	201	2 252
<i>Produktionsområden</i>						
Götalands södra slättbygder	1 675	1 481	577	–	718	4 451
» mellanbygder	1 964	5 005	6 248	7 889	11 698	32 804
» norra slättbygder	2 282	3 052	2 671	2 060	2 920	12 985
Svealands slättbygder	2 646	5 384	5 089	3 993	378	20 898
Götalands skogsbygder	7 871	13 416	13 251	11 326	7 943	53 807
Mellersta Sveriges skogsbygder	2 911	4 366	3 461	1 856	519	13 113
Nedre Norrland	3 341	5 623	4 058	2 753	1 665	17 440
Övre Norrland	3 018	3 677	1 444	–	898	9 037
<i>Hela riket</i>						
1986	25 708	42 004	36 799	31 030	28 994	164 535
1985	26 429	45 140	37 840	31 538	32 897	173 844
1984	27 114	45 735	39 009	30 619	34 927	177 404
1983	27 225	45 364	37 528	30 534	36 730	177 381
1982	27 581	45 410	37 228	31 570	36 121	177 910

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Tabell 9.27 Antal företag¹ med får (exkl lamm) efter besättningsstorlek 1986
Number of holdings with sheep by size of stocks in 1986

Område; storleksgrupp	Besättningsstorlek, antal får (exklusive lamm)						Summa
	1 – 9	10 – 24	25 – 49	50 – 99	100 – 199	Över 199	
<i>Län</i>							
Stockholms	110	88	43	18	5	1	265
Uppsala	148	88	34	10	4	—	284
Södermanlands	103	78	31	19	11	1	243
Östergötlands	163	132	74	52	17	5	443
Jönköpings	290	144	56	33	7	—	530
Kronobergs	176	125	53	18	7	1	380
Kalmar	174	171	88	56	25	6	520
Gotlands	116	179	120	86	35	12	548
Blekinge	109	50	24	6	—	—	189
Kristianstads	369	136	49	9	4	1	568
Malmöhus	343	73	31	6	4	—	457
Hallands	451	135	36	13	5	—	640
Göteborgs o Bohus	242	107	22	12	2	—	385
Älvsborgs	442	211	89	20	7	1	770
Skaraborgs	379	142	50	22	8	1	602
Värmlands	323	200	61	14	2	—	600
Örebro	146	72	25	8	3	—	254
Västmanlands	77	44	20	8	—	—	149
Kopparbergs	175	94	37	14	2	—	322
Gävleborgs	223	117	40	15	3	—	398
Västernorrlands	284	137	43	11	4	1	480
Jämtlands	173	107	39	13	4	—	336
Västerbottens	393	145	21	4	1	—	564
Norrbottens	157	73	7	2	1	—	240
<i>Produktionsområden</i>							
Götalands södra slättbygder	476	101	17	7	2	—	603
» mellanbygder	458	326	184	114	50	19	1 151
» norra slättbygder	528	205	79	33	15	4	864
Svealands slättbygder	540	360	148	62	24	2	1 136
Götalands skogsbygder	1 697	909	393	172	53	4	3 228
Mellersta Sveriges skogsbygder	561	306	108	28	4	—	1 007
Nedre Norrland	674	381	120	42	11	1	1 229
Övre Norrland	632	260	44	11	2	—	949
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>							
2,1 – 5,0	1 431	637	118	20	3	—	2 209
5,1 – 10,0	1 370	831	301	52	4	1	2 559
10,1 – 20,0	1 055	631	299	139	28	1	2 153
20,1 – 30,0	530	233	124	90	28	4	1 009
30,1 – 50,0	569	201	114	70	45	8	1 007
50,1 – 100,0	447	182	80	62	28	9	808
Över 100,0	164	133	57	36	25	7	422
<i>Hela riket</i>							
1986	5 566	2 848	1 093	469	161	30	10 167
1985	5 672	3 047	1 126	477	187	26	10 535
1984	5 894	3 082	1 160	457	177	39	10 809
1983	5 975	3 065	1 130	458	181	41	10 850
1982	6 096	3 066	1 119	477	175	45	10 978

1) Avser företag med mer än 2,0 hektar åkermark.

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Uppgifterna om antal företag med husdjur är hämtade ur Statistiska meddelanden, serie J, från Lantbrukets företagsregister.

Tabell 9.28 Antal företag¹ med får (exkl lamm) 1986
Number of holdings with sheep in 1986

Företagsstorlek; område	Totala antalet företag	Antalet företag med får exkl lamm
<i>Produktionsområden</i>		
Götalands södra slättbygder	8 683	603
» mellanbygder	10 015	1 151
» norra slättbygder	12 100	864
Svealands slättbygder	13 995	1 136
Götalands skogsbygder	31 530	3 228
Mellersta Sveriges skogsbygder	9 940	1 007
Nedre Norrland	11 345	1 229
Övre Norrland	8 671	949
<i>Hela riket</i>		
1986	106 279	10 167
1985	109 029	10 535
1984	111 581	10 809
1983	113 888	10 850
1982	116 350	10 978

1) Avser företag med mer än 2,0 hektar åkermark.

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Av diagram 9.30 framgår att andelen stora fårbesättningar är störst i Götalands mellanbygder. I detta produktionsområde ingår bl a Gotlands och Kalmar län. Andelen företag med får är, som framgår av tabell 9.28, också högt i detta produktionsområde.

Tabell 9.29 Antal företag med får och andra djurslag 1986
Number of holdings with sheep and other livestock in 1986

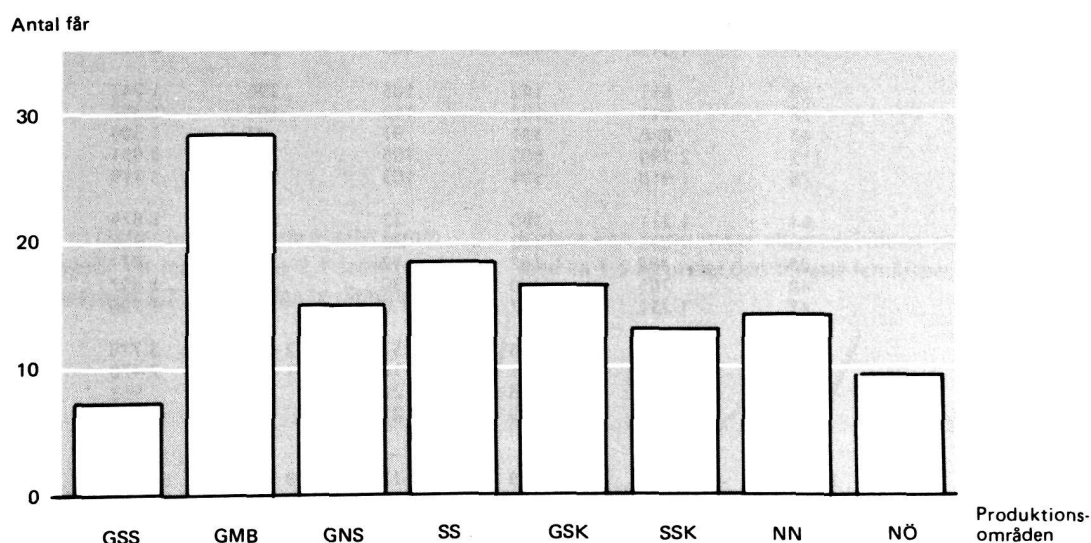
Slag av företag	Med enbart får och lamm	Med även andra djurslag	Summa
<i>Företag med får och lamm</i>			
Utan får	11	61	72
Med 1–9 får (exkl lamm)	1 970	3 596	5 566
Med 10–24 får (exkl lamm)	1 422	1 426	2 848
Med över 24 får (exkl lamm)	938	815	1 753
Summa	4 341	5 898	10 239

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Annan publicering

Uppgifterna om antal får och antal företag med får är hämtade från SM serie J, lantbrukets företagsregister.

Diagram 9.30 Genomsnittlig besättningsstorlek för företag med får 1986
Average size of sheep stocks in 1986

Kontrollverksamheten

Fårkontrollen ger de data som behövs för ett effektivt avelsarbete.

Ägarna till anslutna besättningar fastställer varje djurs härstamning och identitet genom kontroll av betäckningar och lammningar. Varje djur i besättningen skall ha identitetsbeteckning. Vid ca 120 dagars ålder vägs lammerna. Samtidigt beskrivs och bedöms päls- eller ullkvaliteten.

Resultaten i fårkontrollen bearbetas centralt. Därvid normeras lammens vikter för ålder, kön, kullstorlek och moderns ålder. Fårägarna erhåller ett produktionsresultat för varje lamm, tacka och bagge i besättningen.

Uppgifterna om fårkontrollen 1986 visar att anslutningen var ca 1 700 besättningar med cirka 65 000 tackor. Detta medför att ungefär 16 % av samtliga företag med får och ungefär 43 % av alla tackor täcks av kontrollen. Denna låga täckning och överrepresentation av större företag bland de kontrollerade besättningarna måste hållas i minnet vid tolkning av resultat av kontrollen.

Tabell 9.31 visar att knappt 70 % av tackorna var av pälsfårras. Motsvarande andel är högre i de län där de flesta besättningarna finns (över 95 % i Kalmar och Gotlands län).

Tabell 9.31 Antal besättningar, tackor av olika raser och baggar i fårkontrollen samt andel får i kontroll 1986
Number of herds, ewes of different races and rams in the sheep breeding control and proportion of sheep in control in 1986

Område	Antal besättningar	Antal tackor					Antal baggar	Andel av samtliga får ¹ , %
		Pälsfår	Vit lantras	Tyngre köttfår	Korsningar	Samtliga ¹		
<i>Län</i>								
Stockholms	109	2 563	636	81	349	3 687	228	71
Uppsala	71	982	577	32	326	1 961	157	49
Södermanlands	79	1 876	957	184	787	3 913	262	72
Östergötlands	96	4 185	401	583	243	5 422	308	46
Jönköpings	75	2 672	127	87	207	3 098	169	39
Kronobergs	111	3 567	142	71	47	3 850	199	59
Kalmar	152	7 311	57	161	147	7 688	378	53
Gotlands	91	6 050	47	108	23	6 241	313	31
Blekinge	42	1 261	123	18	66	1 469	97	64
Kristianstads	77	1 341	418	409	526	2 734	190	43
Malmöhus	29	661	142	105	296	1 242	77	32
Hallands	37	941	192	163	101	1 397	110	23
Göteborgs o Bohus	43	866	331	91	97	1 389	110	34
Älvsborgs	115	2 796	805	105	231	3 951	241	39
Skaraborgs	78	1 910	591	103	386	3 119	184	33
Värmlands	64	1 211	380	22	215	1 829	140	26
Örebro	28	523	320	28	110	986	63	31
Västmanlands	28	387	167	12	202	771	70	38
Kopparbergs	48	785	490	30	284	1 597	110	37
Gävleborgs	47	1 251	197	0	347	1 796	122	34
Västernorrlands	140	1 198	345	52	2 029	3 779	240	63
Jämtlands	60	582	161	16	1 648	2 478	157	52
Västerbottens	38	145	418	29	364	963	84	22
Norrbottnens	21	107	75	22	156	366	26	17
<i>Hela riket</i>								
1986	1 679	45 171	8 099	2 512	9 187	65 726	4 035	42
1985	1 706	48 336	8 911	2 528	9 651	70 131	4 443	43
1984	1 872	51 348	8 642	2 655	9 484	72 586	4 425	44
1983	2 083	53 551	8 531	2 848	9 237	74 575	4 759	45
1982	2 260	54 733	8 815	2 870	9 352	76 212	4 554	46

1) Inklusive tackor för vilka rasuppgift saknas.

2) Får exklusive lamm vid företag med mer än 2,0 hektar åkermark.

Källa: Svenska Fåravelsförbundet, fårkontrollen och SCB, lantbruksregistret.

Tabell 9.32 Resultat från fårkontrollen 1986
Results from the sheep breeding control in 1986

Område	Antal lamm per tacka vid						Uppföd- nings- förlust, procent	Korrige- rad vikt, kg per lamm	Lammvikt vid 120 dagar, kg per tacka
	Födelsen	Mönstringen Pälsfår	Vit lantras	Tyngre köttfår	Kors- ningar	Samtliga			
<i>Län</i>									
Stockholm	1,94	1,66	2,09	1,60	1,82	1,74	10	33,0	56,0
Uppsala	2,05	1,66	2,22	1,72	1,83	1,86	9	34,1	61,2
Södermanlands	2,00	1,62	2,09	1,57	1,92	1,79	10	34,3	59,5
Östergötlands	1,79	1,60	2,16	1,53	1,86	1,65	8	32,0	52,7
Jönköpings	1,74	1,60	2,11	1,47	1,55	1,61	7	33,6	54,2
Kronobergs	1,83	1,68	2,13	1,59	1,87	1,70	7	33,5	56,7
Kalmar	1,80	1,63	2,02	1,40	1,97	1,64	8	32,6	53,2
Gotlands	1,79	1,63	1,95	1,47	2,04	1,63	9	33,7	54,7
Blekinge	1,85	1,66	2,26	1,44	1,57	1,71	7	33,8	57,2
Kristianstads	1,94	1,57	2,37	1,54	1,81	1,73	10	34,3	58,7
Malmöhus	1,99	1,73	2,28	1,63	1,77	1,79	9	35,9	62,3
Hallands	1,92	1,69	2,12	1,64	1,68	1,74	9	33,6	58,3
Göteborgs o Bohus	1,76	1,50	1,84	1,52	1,98	1,62	7	31,8	51,8
Älvsborgs	1,82	1,58	1,99	1,57	1,96	1,69	7	32,3	53,7
Skaraborgs	1,87	1,63	1,96	1,37	1,82	1,70	8	33,0	55,8
Värmlands	1,83	1,59	1,94	1,45	1,77	1,68	8	32,0	53,4
Örebro	1,96	1,61	2,09	1,54	1,73	1,77	9	31,0	55,2
Västmanlands	2,11	1,67	2,23	1,75	2,10	1,91	9	32,5	59,8
Kopparbergs	1,89	1,62	1,96	1,30	1,84	1,76	7	34,2	59,2
Gävleborgs	1,91	1,70	1,78	—	1,97	1,76	7	32,6	55,8
Västernorrlands	2,06	1,72	2,05	1,79	1,98	1,89	8	36,4	66,9
Jämtlands	2,22	1,62	2,32	1,73	2,06	1,96	11	35,7	67,6
Västerbottens	2,04	1,44	2,00	1,48	1,82	1,84	9	34,6	62,3
Norrbottnens	1,86	1,55	1,72	1,14	1,65	1,60	13	30,3	50,1
<i>Hela riket</i>									
1986	1,89	1,63	2,07	1,53	1,91	1,72	8	33,5	56,8
1985	1,86	1,60	2,01	1,47	1,86	1,69	9	32,5	54,0
1984	1,83	1,60	2,01	1,49	1,84	1,68	8	32,5	53,9
1983	1,82	1,58	2,03	1,49	1,86	1,66	8	32,7	53,8
1982	1,77	1,55	1,99	1,53	1,81	1,63	8	32,2	52,1

Källa: Svenska Fåravelsförbundet, fårkontrollen.

Av tabellen framgår att vit lantras har det högsta antalet lamm per tacka vid mönstringen. Vit lantras hade 2,1 lamm per tacka vilket kan jämföras med 1,7 för samtliga besättningar.

Vidare kan konstateras att medelvikten per lamm har ökat med ca 1,5 kg under den senaste femårsperioden.

Slakt

Tabell 9.33 Antal besiktigade slaktkroppar av får 1986

Number of inspected sheep carcasses in 1986

Anläggning	Får inkl lamm
Öffentliga slakthus och kontrollslakterier	289 335
Köttbesiktningsbyråer	10 492
Fristående sanitetsavdelningar	27
<i>Samtliga anläggningar</i>	
1986	299 854
1985	316 033
1984	320 531
1983 ¹	325 217
1982	315 959

1) T o m 1983 ingår getter i summan. Getslakten är högst 0,5 % av summan resp år före 1983.

Källa: Livsmedelsverket.

Av tabellerna framgår att antalet besiktigade slaktkroppar minskar sedan ett par år tillbaka. Vidare framgår att medel-slaktvikterna för den marknadsförda slakten varit i stort sett oförändrade de senaste åren.

Annan publicering

Uppgifterna om slakt är hämtade ur sammandrag för års-rapporter årligen sedan 1972, från offentliga slakthus, kon-trollslakterier, fristående sanitetsavdelningar och kött-besiktningsbyråer, uppgifter fördelade på slakterier m m om antal besiktigade djur eller djurdelar, beslagsorsaker m m. Statens livsmedelsverk (stencil).

Jordbruksekonomiska meddelanden, uppgifter om antalet besiktigade slaktdjur har redovisats varje månad sedan 1950. I särskilda årliga artiklar redogörs för produktionen av slakt-kroppar; uppgifter för 1986 infördes i nr 1987:5. Statens jord-bruksnämnd.

Tabell 9.34 Antal slaktkroppar av får och medel-slaktvikter 1986

Number of slaughtered sheep and average weight of carcasses in 1986

Antal slaktkroppar; medelslakt-vikter; typ av slakt	Får inkl lamm och getter
Antal slaktkroppar	
<i>Typ av slakt</i>	
Marknadsförd slakt ¹	299 238
Hemslakt	6 200
<i>Summa</i>	
1986	305 438
1985	324 326
1984	331 473
1983	333 300
1982	327 934

Medelslaktvikter, kilogram

<i>Typ av slakt</i>	
Marknadsförd slakt ¹	16,4
Hemslakt	15,0
<i>Summa</i>	
1986	16,4
1985	16,4
1984	16,2
1983	16,0
1982	16,1

1) Veterinärbesiktigad slakt med tillägg för export och avdrag för import av levande djur.

Källa: Statens jordbruksnämnd.

Svin

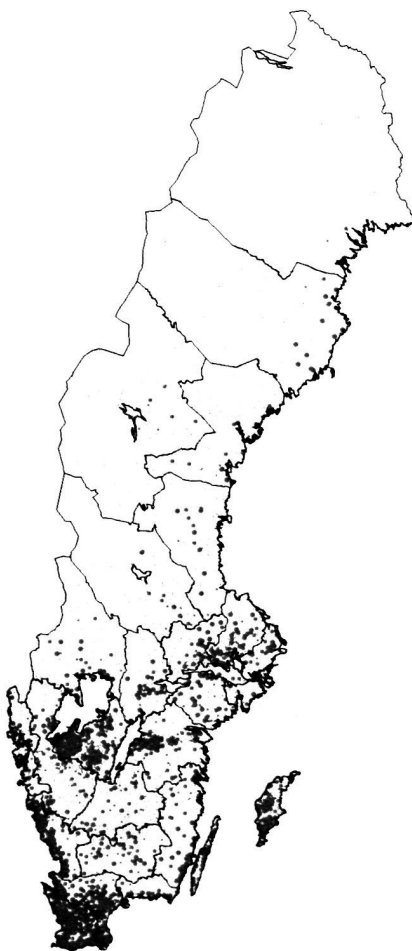
Antal, besättningar

Uppgifter om antal svin erhålles årligen genom lantbruksregistret.

Den 12 juni 1986 fanns svin vid 18 000 företag (17 % av samtliga företag). Drygt en tredjedel av svinen fanns i de två Skånelänen. Av tabellen framgår att under den senaste femårsperioden har antalet suggor minskat med 14 % och antalet övriga svin med 9 %.

Karta 9.36 Svinens geografiska fördelning 1986

Distribution of pigs in 1986

Tabell 9.35 Antal svin¹ 1986
Number of pigs in 1986

Område	Svin		Övriga svin		Summa
	Galtar	Suggor	3 månader och däröver	Under 3 månader	
<i>Län</i>					
Stockholms	63	1 348	17 094	6 821	25 326
Uppsala	413	7 968	21 804	31 600	61 785
Södermanlands	244	5 794	26 068	22 548	54 654
Östergötlands	408	8 730	53 975	43 122	106 235
Jönköpings	219	3 851	12 294	15 144	31 508
Kronobergs	257	4 866	16 883	19 630	41 636
Kalmar	414	10 458	43 699	48 194	102 765
Gotlands	313	6 801	27 314	27 880	62 308
Blekinge	165	3 897	39 202	27 536	70 800
Kristianstads	1 495	41 237	213 464	181 687	437 883
Malmöhus	2 163	46 845	196 224	200 445	445 677
Hallands	1 334	36 398	145 026	158 941	341 699
Göteborgs o Bohus	151	3 509	13 694	14 019	31 373
Älvsborgs	456	9 613	32 288	39 315	81 672
Skaraborgs	1 130	25 386	116 755	114 629	257 900
Värmlands	172	3 258	18 698	15 163	37 291
Örebro	138	3 324	20 649	15 958	40 069
Västmanlands	205	4 756	19 279	21 068	45 308
Kopparbergs	69	1 134	3 333	4 795	9 331
Gävleborgs	69	1 381	6 050	6 024	13 524
Västernorrlands	71	1 330	3 827	5 403	10 631
Jämtlands	36	610	2 296	2 496	5 438
Västerbottens	150	3 172	15 659	12 550	31 531
Norrbottnens	28	659	3 331	2 374	6 392
<i>Produktionsområden</i>					
Götalands södra slättbygder	2 709	66 971	363 420	306 000	739 100
Götalands mellanbygder	1 992	47 742	216 430	217 007	483 171
Götalands norra slättbygder	1 531	34 435	171 811	159 691	367 468
Svealands slättbygder	1 143	24 686	114 533	114 533	244 925
Götalands skogsbygder	2 233	51 757	157 642	205 288	416 920
Mellersta Sveriges skogsbygder	198	3 561	14 073	15 748	33 580
Nedre Norrland	179	3 339	11 972	14 080	29 570
Övre Norrland	178	3 834	19 025	14 965	38 002
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>					
2,1 – 5,0	156	4 237	6 153	16 126	26 672
5,1 – 10,0	453	11 121	13 424	42 137	67 135
10,1 – 20,0	1 583	39 969	76 680	159 010	277 242
20,1 – 30,0	1 763	42 090	91 132	166 963	301 948
30,1 – 50,0	2 706	60 530	216 121	247 848	527 205
50,1 – 100,0	2 302	52 094	335 872	241 373	631 641
Över 100,0	1 200	26 284	329 524	163 885	520 893
<i>Hela riket</i>					
1986	10 163	236 325	1 068 906	1 037 342	2 352 736
1985	10 946	249 248	1 127 036	1 112 843	2 500 073
1984	11 420	261 040	1 143 182	1 177 571	2 593 213
1983	11 434	260 112	1 141 008	1 171 387	2 583 941
1982	11 464	274 878	1 135 581	1 178 664	2 600 587

1) Vid företag med mer än 2,0 hektar åkermark.

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Observera

De flesta svinen fanns vid företag med mer än 2,0 hektar åkermark, men ett antal svin finns också på företag med mindre åkerareal men stor svinbesätt-

ning (minst 250 svin). Tabellerna 9.35 och 9.40 avser företag med mer än 2,0 hektar åkermark, tabellen 9.37 endast stora djurbesättningar och övriga tabeller samtliga företag.

Av tabellen framgår att vid företag med stora djurbesättningar och högst 2,0 hektar åkermark fanns 1986 4 600 suggor och galtar och 81 000 övriga svin. Det innebär att knappt 2 procent av suggorna och galtarna och knappt 4 % av övriga svin fanns vid de stora djurbesättningarna utan åkermark. Dessa stora djurbesättningar är vanligast i "svintäta" områden.

Tabell 9.37 Antal svin vid företag med högst 2,0 hektar åkermark och minst 250 svin 1986

Number of pigs at holdings not exceeding 2,0 hectares of arable land and with at least 250 pigs in 1986

Område	Svin		Övriga Svin		Summa
	Galtar	Suggor	3 månader och däröver	Under 3 månader	
Produktionsområden					
Götalands södra slättbygder	79	1 302	14 314	9 859	25 554
» mellanbygder	75	978	13 684	4 137	18 874
» slättbygder	10	287	10 065	1 714	12 076
Svealands slättbygder	23	593	3 508	2 817	6 941
Götalands skogsbygder	62	922	15 360	3 566	19 910
Mellersta Sveriges skogsbygder	2	65	974	390	1 431
Nedre Norrland	—	—	—	—	—
Övre Norrland	19	170	545	412	1 146
Hela riket					
1986	270	4 317	58 450	22 895	85 932
1985	217	4 438	56 816	27 437	88 908
1984	186	4 643	57 325	29 518	91 672
1983	192	5 054	57 114	30 934	93 294
1982	192	5 736	72 134	37 503	115 565

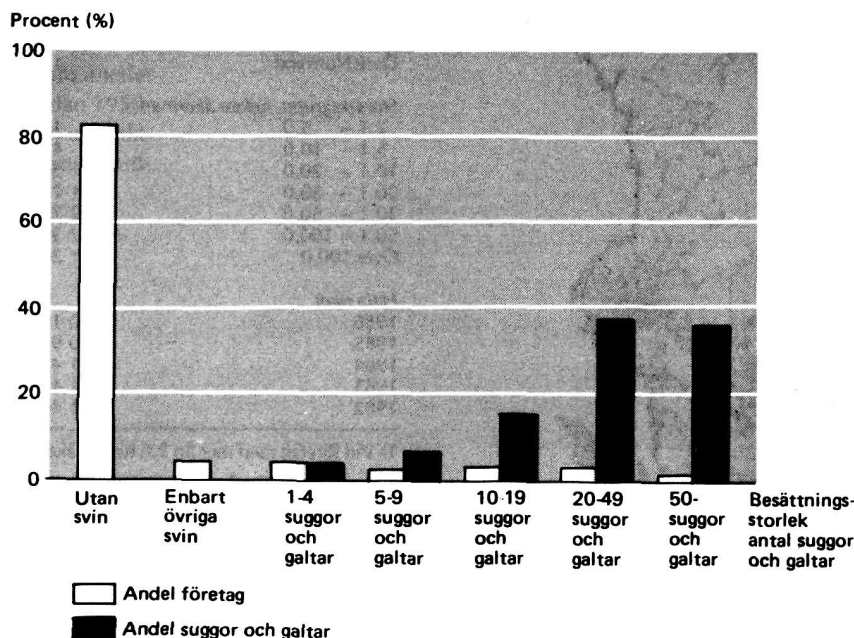
Källa: SCB, lantbruksregistret.

Av diagrammet framgår att drygt två tredjedelar av suggorna och galtarna finns vid företag med 20 suggor och galtar eller fler.

Knappt en tredjedel av de företag som har suggor och galtar finns i dessa storleksgrupper.

Diagram 9.38 Antal företag respektive antal suggor och galtar fördelade efter besättningsstorlek 1986

Number of holdings and number of sows and boars distributed by size of stocks in 1986

Tabell 9.39 Antal svin efter besättningsstorlek 1986
Number of pigs by size of stocks in 1986

Område	Besättningsstorlek, antal svin							Summa
	1 – 2	3 – 9	10 – 24	25 – 99	100 – 249	250 – 499	Över 499	
<i>Län</i>								
Stockholms	42	61	309	1 727	2 242	4 155	17 206	25 742
Uppsala	120	413	1 155	8 759	14 742	13 054	25 450	63 693
Södermanlands	61	147	424	4 539	9 182	10 262	30 562	55 177
Östergötlands	97	305	644	7 421	15 779	16 379	68 060	108 685
Jönköpings	280	693	1 718	6 167	6 977	6 808	11 241	33 884
<i>Kronobergs</i>	183	723	1 983	5 617	8 945	10 077	16 342	43 870
Kalmar	241	576	1 101	6 813	16 686	25 120	55 807	106 344
Gotlands	178	599	2 148	7 936	17 087	15 162	19 712	62 822
Blekinge	136	274	1 211	3 557	7 648	16 498	48 328	77 652
Kristianstads	204	1 311	7 288	52 015	85 758	92 124	222 992	461 692
<i>Malmöhus</i>	129	1 127	7 475	65 731	104 203	94 067	188 441	461 173
Hallands	172	1 077	6 374	48 829	87 442	74 985	130 038	348 917
Göteborgs o Bohus	115	488	1 785	6 666	6 689	7 422	8 208	31 373
Älvsborgs	255	868	3 463	16 021	15 569	19 723	25 773	81 672
Skaraborgs	133	850	4 076	31 285	49 141	58 199	126 102	269 786
<i>Värmlands</i>	242	231	374	2 430	6 124	10 562	17 694	37 657
Örebro	50	125	379	2 431	4 963	8 282	24 855	41 085
Västmanlands	64	190	773	4 004	8 846	7 922	26 221	48 020
Kopparbergs	135	204	392	1 397	2 780	2 058	3 796	10 762
Gävleborgs	313	370	564	1 702	2 059	3 970	4 546	13 524
<i>Västernorrlands</i>	214	181	259	984	1 872	2 851	4 270	10 631
Jämtlands	131	118	189	681	1 203		3 116	5 438
Västerbottens	191	394	953	4 564	3 459	12 031	11 085	32 677
Norrbottens	65	79	54	308	498		5 388	6 392
<i>Produktionsområden</i>								
Götalands södra slättbygder	146	1 125	8 038	76 658	161 492	160 807	356 388	764 654
» mellanbygder	427	1 832	8 705	58 571	98 998	116 200	217 312	502 045
» slättbygder	194	1 103	5 162	40 941	64 640	74 576	192 928	379 544
Svealands slättbygder	310	904	3 034	22 344	43 018	50 570	131 686	251 866
Götalands skogsbygder	1 323	4 735	17 099	81 003	95 172	83 582	153 916	436 830
Mellersta Sveriges skogsbygder	391	497	963	4 200	7 924	7 302	13 734	35 011
Nedre Norrland	678	705	1 060	2 995	4 693	8 559	10 880	29 570
Övre Norrland	282	503	1 030	4 872	3 957	12 603	15 901	39 148
<i>Hela riket</i>								
1986	3 751	11 404	45 091	291 584	479 894	514 199	1 092 745	2 438 668
1985	3 920	12 623	48 861	321 054	517 340	530 800	1 154 383	2 588 981
1984	4 449	13 384	52 145	342 703	552 586	534 518	1 185 100	2 684 885
1983	4 682	14 088	55 697	352 518	553 534	520 958	1 175 758	2 677 235
1982	5 083	15 284	59 768	379 026	577 418	509 815	1 180 758	2 727 152

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Av tabell 9.39 framgår bl a att det totala antalet svin har minskat med en tiondel under den senaste femårsperioden. Samtidigt har en omstrukturering skett, vilket har medfört att andelen svin har ökat vid svinbesättningar med 250 svin eller fler.

Tabell 9.40 på nästa sida visar också den snabba omstrukturen av svinproduktionen. Sedan 1982 har antalet företag med svin minskat med drygt 20 %. Det är framförallt de små företagen som minskat, företagen med minst 250 svin har tvärtom blivit fler.

Tabell 9.40 Antal företag med respektive utan svin efter besättningsstorlek 1986
Number of holdings with or without pigs by size of stocks in 1986

Område Storleksgrupp	Företag med svin; besättningsstorlek, antal svin							Summa	Företag utan svin
	1 – 2	3 – 9	10 – 24	25 – 99	100 – 249	250 – 499	Över 499		
<i>Län</i>									
Stockholms	28	13	20	30	14	11	19	135	1 856
Uppsala	75	80	72	158	97	37	28	547	2 886
Södermanlands	42	30	25	75	56	30	26	284	2 196
Östergötlands	63	58	43	130	96	49	66	505	4 072
Jönköpings	184	140	111	115	45	17	11	623	4 873
Kronobergs	121	134	126	112	58	27	19	597	3 445
Kalmar	160	110	70	129	103	68	59	699	4 098
Gotlands	111	116	133	150	109	46	23	688	1 759
Blekinge	94	48	75	74	47	44	38	420	1 535
Kristianstads	129	240	451	979	556	253	183	2 791	4 022
Malmöhus	87	193	454	1 180	668	263	159	3 004	4 431
Hallands	116	190	392	874	553	216	144	2 485	3 046
Göteborgs o Bohus	81	88	113	133	44	20	12	491	3 746
Älvsborgs	177	164	219	314	102	58	29	1 063	7 432
Skaraborgs	87	151	255	565	314	167	128	1 667	6 660
Värmlands	173	49	21	48	40	28	23	382	5 250
Örebro	33	25	24	44	31	21	26	204	2 947
Västmanlands	44	35	50	73	52	23	26	303	2 488
Kopparbergs	86	45	25	29	16	5	4	210	3 143
Gävleborgs	203	79	36	30	13	11	7	379	3 678
Västernorrlands	145	40	18	20	11	8	5	247	3 914
Jämtlands	95	28	12	13	8	5	2	163	3 115
Västerbottens	122	79	61	85	24	33	12	416	4 768
Norrbottens	44	20	3	7	4	2	4	84	2 532
<i>Produktionsområden</i>									
Götalands södra slättbygder	97	187	491	1 341	1 027	451	332	3 926	4 757
» mellanbygder	273	339	530	1 090	628	324	189	3 373	6 642
» norra slättbygder	131	202	320	740	409	216	192	2 210	9 890
Svealands slättbygder	204	175	190	396	271	139	140	1 515	12 480
Götalands skogsbygder	889	887	1 084	1 568	621	233	157	5 439	26 091
Mellersta Sveriges skogsbygder	258	105	60	81	49	20	12	585	9 355
Nedre Norrland	464	153	69	59	28	24	15	812	10 533
Övre Norrland	184	107	65	92	28	35	16	527	8 144
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>									
2,1 – 5,0	395	191	167	154	34	10	6	957	16 341
5,1 – 10,0	636	470	504	553	113	18	11	2 305	19 038
10,1 – 20,0	701	653	974	1 556	563	130	52	4 629	19 035
20,1 – 30,0	338	355	489	1 240	619	218	69	3 328	10 613
30,1 – 50,0	289	304	440	1 193	928	445	194	3 793	11 572
50,1 – 100,0	119	159	213	595	675	477	383	2 621	8 426
Över 100,0	22	23	22	76	129	144	338	754	2 867
<i>Hela riket</i>									
1986	2 500	2 155	2 809	5 367	3 061	1 442	1 053	18 387	87 892
1985	2 628	2 341	3 035	5 926	3 292	1 508	1 100	19 830	89 199
1984	2 934	2 495	3 258	6 289	3 502	1 494	1 115	21 087	90 494
1983	3 120	2 687	3 467	6 483	3 548	1 466	1 125	21 896	91 992
1982	3 375	2 869	3 719	6 966	3 707	1 432	1 104	23 172	93 178

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Som framgår av tabell 9.41 är antalet företag med liten åkerareal och minst 250 svin relativt litet (mindre än 1 % av samtliga företag med svin).

Andelen företag med svin varierar mycket mellan olika delar av landet. "Svintätast" är Götalands södra slättbygder, där nästan hälften av företagen har svin. I Norrland ligger motsvarande andel under 10 %.

Tabell 9.41 Antal företag med svin 1986
Number of holdings with pigs in 1986

Område	Företag med mer än 2,0 hektar åkermark		Företag med högst 2,0 hektar åkermark och minst 250 svin
	Totala antalet företag	Antalet företag med svin	
<i>Produktionsområden</i>			
Götalands södra slättbygder	8 683	3 926	38
» mellanbygder	10 015	3 373	29
» norra slättbygder	12 100	2 210	12
Svealands slättbygder	13 995	1 515	10
Götalands skogsbygder	31 530	5 439	18
Mellersta Sveriges skogsbygder	9 940	585	2
Nedre Norrland	11 345	812	—
Övre Norrland	8 671	527	2
<i>Hela riket</i>			
1986	106 279	18 387	111
1985	109 029	19 830	107
1984	111 581	21 087	111
1983	113 888	21 896	111
1982	116 350	23 172	119

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Tabell 9.42 visar att svinskötsel ofta, även för stora svinbesättningar, kombineras med annan husdjursskötsel.

Annan publicering

Uppgifterna om antal svin och antal företag med svin är hämtade ur Statistiska meddelanden, serie J, från Lantbrukets företagsregister.

Tabell 9.42 Antal företag med svin och andra djurslag 1986

Number of holdings with pigs and other livestock in 1986

Slag av företag	Med enbart svin	Med även andra djurslag	Summa
<i>Företag med svin</i>			
Med 1 – 9 svin	475	4 180	4 655
» 10 – 24 »	421	2 388	2 809
» 25 – 99 »	1 410	3 957	5 367
» över 99 svin	3 045	2 622	5 667
Summa	5 351	13 147	18 498

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Kontrollverksamheten

Suggkontrollen

Suggkontroll finns i två former, nämligen officiell kontroll och brukskontroll.

I den officiella formen redovisas djurens identitet och härstamning. Djurägaren registrerar antalet levande och döda smågrisar per kull vid födseln. Antalet överlevande grisar kontrolleras två till sex veckor efter födseln av en serviceassistent. Uppgifter över antal överlevande grisar per kull ger tillsammans med grisningsintervall underlag för beräkning av antal kontrollerade grisar per sugga och år.

Genom brukskontrollen registreras uppgifter om djurens identitet och härstamning. Producenten redovisar antal födda och avvanda grisar per kull. Dessa uppgifter ger tillsammans med siffror över grisningsintervall underlag för beräkning av antal avvanda grisar per sugga och år.

Suggkontrollen omfattade 1985/86 ca 29 % av samtliga suggor. Större företag är överrepresenterade bland kontrollbesättningarna.

Bland suggorna i officiell kontroll märks en förskjutning från Lantras mot Yorkshire, Hampshire och Duroc, vilket hör ihop med ökad inriktning på korsningsavel.

Tabell 9.43 Suggkontrollens omfattning 1985/86¹
Number of herds in the sow litter recording in 1985/86

Förening	Antal besättningar			Antal suggor			Bruks- kontroll ²
	Officiell kontroll		Bruks- kontroll	Officiell kontroll			
	Samtliga	Därav galtprodu- cerande		Totalt	Därav Lantras	Yorkshire- ras	
Skånek	233	31	276	6 764	3 052	1 067	10 896
Avelspoolen	19	10	3	781	451	202	317
Kristianstad-Blekinge Slakteriförening	32	6	52	1 587	471	362	2 729
Kalmar läns Slakterier	20	6	13	1 465	552	492	496
Kronobergs läns Slakteriförening	27	2	25	637	375	6	545
Scan Väst, Varberg	58	6	42	1 951	966	127	1 285
Scan Väst, Kil	12	3	8	341	98	141	272
Södra Älvsborgs Husdjursskötsel	14	2	4	421	240	13	43
Skåra Semin	133	8	120	4 977	1 821	791	4 196
Farmek, Visby	44	3	10	1 512	382	94	269
Farmek, Linköping	25	4	39	1 062	398	143	1 208
Farmek, Nyköping	7	2	41	382	209	148	1 139
Farmek, Örebro	10	3	36	731	268	94	1 184
Farmek, Västerås	11	6	5	580	248	218	227
Farmek, Uppsala	12	1	17	346	100	12	1 161
Norrlands Slakteriförening, Södra	4	2	4	105	88	0	233
Norrlands Slakteriförening, Norra	7	4	3	372	214	89	139
Norrbotten	2	0	4	82	3	3	16
<i>Totalt</i>							
1985/86	670	99	702	24 096	9 936	4 002	26 355
1984/85	716	103	830	26 953	11 583	4 190	27 026
1983/84	742	104	8439	26 306	12 017	3 822	36 608
1982/83	743	104	862	25 901	12 651	3 387	26 849
1981/82	837	110	953	28 110	14 251	3 577	29 724

1) Avser perioden september – augusti.

2) Avser databearbetad brukskontroll. Här till kommer ca 800 besättningar och ca 20 000 suggor i icke databearbetad brukskontroll.

Källa: Svensk Husdjursskötsel, suggkontrollen.

Tabell 9.44 Resultat från suggkontrollen 1985/86¹
Results of the sow litter recording in 1985/86

Förening		Officiell kontroll ²					Brukskontroll				
		Medelantal grisar per kull		Ålder vid grisning, dagar	Grisningsintervall, dagar	Antal kontrollerade grisar per sugga och år	Medelantal grisar per kull		Ålder vid grisning, dagar	Grisningsintervall, dagar	Antal använda grisar per sugga och år
		Vid födseln	Vid kontroll				Vid födseln	Vid avvänjning			
Skånek	gyltor	9,9	8,4	370			10,2	8,3	380		
	suggor	11,6	9,5		178	19,1	11,9	9,2		173	19,0
Avelspoolen	gyltor	9,7	8,3	357			10,3	9,4	..		
	suggor	12,0	9,7		180	19,1	10,9	11,4		170	22,5
Kristianstad-Blekinge Slakteriförening	gyltor	10,3	8,5	387			9,9	8,3	392		
	suggor	11,9	9,4		177	19,2	11,4	9,2		178	18,5
Kalmar läns Slakterier	gyltor	10,2	8,7	369			10,3	9,0	360		
	suggor	11,8	9,9		170	20,8	11,8	9,9		170	21,0
Kronobergs läns Slakteriförening	gyltor	9,9	9,0	361			10,0	7,9	370		
	suggor	12,2	10,1		175	20,6	11,2	9,2		178	18,5
Scan Väst, Varberg	gyltor	10,0	8,6	372			9,7	8,8	369		
	suggor	12,3	9,8		185	18,7	11,7	9,6		176	19,7
Scan Väst, Kil	gyltor	9,3	8,7	390			10,0	8,7	376		
	suggor	11,4	9,1		181	18,1	12,2	9,7		169	20,5
Södra Älvsborgs Husdjursskötsel	gyltor	10,4	9,0	377			10,4	–	335		
	suggor	11,5	9,3		186	18,1	11,2	8,6		191	16,4
Skåra Semin	gyltor	10,3	8,7	384			10,1	8,3	390		
	suggor	12,1	9,5		175	19,4	12,0	9,4		175	19,2
Farmek, Visby	gyltor	10,3	8,3	398			9,9	8,3	419		
	suggor	11,9	9,4		186	18,1	12,3	9,2		189	17,6
Farmek, Linköping	gyltor	10,5	9,2	376			10,0	8,6	390		
	suggor	12,0	9,7		179	19,6	11,5	9,3		183	18,2
Farmek, Nyköping	gyltor	10,0	8,7	373			10,2	8,5	391		
	suggor	11,5	9,4		176	19,1	12,0	9,0		179	18,1
Farmek, Örebro	gyltor	10,2	8,7	386			10,4	8,0	390		
	suggor	11,9	9,3		180	18,7	11,7	8,6		183	17,0
Farmek, Västerås	gyltor	10,8	8,8	..			9,9	9,0	372		
	suggor	12,6	9,3		177	19,0	12,2	8,0		172	17,6
Farmek, Uppsala	gyltor	10,6	8,9	394			10,3	8,9	382		
	suggor	11,7	8,7		181	17,5	11,9	9,5		175	19,4
NNP Husdjursskötsel	gyltor	–	–	–			10,4	–	374		
	suggor	–	–		–	–	12,1	10,2		164	22,7
Norrlands Slakteriförening, Södra	gyltor	9,8	8,7	385			9,3	8,3	368		
	suggor	9,9	–		167	19,0	11,4	8,6		172	18,0
Norrlands Slakteriförening, Norra	gyltor	9,3	8,3	370			10,2	7,2	401		
	suggor	11,6	10,6		177	21,2	12,2	9,3		177	17,7
Norrbottn	gyltor	9,9	8,5	422			11,2	–	412		
	suggor	11,5	8,7		175	18,1	13,3	–		163	–
Totalt	gyltor	10,1	8,6	378			10,1	8,4	384		
	suggor	11,9	9,5		178	19,3	11,8	9,3		175	19,2

1) Avser perioden september – augusti.

2) Resultaten avser officiell kontroll exkl avelsbesättningar.

Källa: Svensk Husdjursskötsel, suggkontrollen.

Som framgår av tabellen är skillnaderna mellan de två kontrollformerna små. (Resultaten har inte heller förändrats nämnvärt under den senaste tvåårsperioden.)

Den genomsnittliga åldern vid första grisning är 12,5 månader och det genomsnittliga intervallet mellan grisningar 6 månader. I medeltal producerar varje sugga knappt 19 avvanda grisar per år.

Svinstamkontrollen

Kontrollen äger rum vid särskilda kontrollstationer som godkänts av lantbruksstyrelsen. Under 1986 fanns det fyra sådana stationer. Det är också lantbruksstyrelsen som bestämmer vilka besättningar som skall delta i kontrollen. Sådana besättningar måste uppfylla vissa krav på bl a besättningsstorlek, härstamning, ras-tillhörighet och hälsotillstånd.

Efter varje avelsdjur som skall avkommebedömas tar man ut grupper om två smågrisar som levereras till kontrollstationen. Kontrollen börjar när grisarna uppnått en medelvikt av 30 kilogram och avslutas vid ca 103 kilograms levande vikt. Grisarna utfodras efter en foderplan, som är gemensam för alla kontrollstationer. Grisarnas foderförbrukning och vikt antecknas varje vecka. Efter avslutad kontroll beräknas bl a grisarnas genomsnittliga viktökning och foderförbrukning och efter slakt mäts även grisarnas slaktegenskaper.

Under 1985/86 kontrollerades ca 4 500 svin. Av dessa var 41 % av lantras, 34 % av yorkshireras, 18 % av hampshireras och 7 % av rasen duroc. Som synes minskar antalet kontrollerade svin av lantras och yorkshireras, medan de två övriga raserna ökar. Svin av lantras och yorkshireras har haft de bästa resultaten både vad avser tillväxt och foderutnyttjande samt slaktresultat under den senaste femårsperioden.

Annan publicering

Uppgifter om kontrollverksamheten för svin är hämtade ur Svensk Husdjursskötsels meddelanden.

Tabell 9.45 Svinstamkontrollens omfattning samt medeltal av uppnådda resultat 1981/82–1985/86¹
Scope of the pig progeny testing and averages of the results in 1981/82–1985/86

Ras; år	Antal kontrollerade svin	Vikt vid slakt, kg	Tillväxt per djur och dag, gram	Förbrukat antal foderenheter per kg tillväxt	Slaktresultat Kropps-längd, cm	Ryggs-päckets tjocklek mm	Andel kött i slakt-kroppen, procent
<i>Lantras</i>							
1985/86	1 840	102,4	914	2,74	100,3	21,8	59,7
1984/85	1 992	102,6	900	2,78	100,1	21,5	59,2
1983/84	2 052	102,5	889	2,81	100,5	21,4	58,8
1982/83	1 930	101,8	890	2,80	99,8	20,9	58,9
1981/82 ²	2 022	101,9	884	2,84	100,0	21,1	56,9
<i>Yorkshire</i>							
1985/86	1 554	102,4	913	2,71	97,9	23,7	59,7
1984/85	1 618	103,0	914	2,71	98,4	22,9	59,5
1983/84	1 702	102,5	897	2,76	98,8	22,6	58,9
1982/83	1 536	102,0	906	2,74	98,2	22,2	58,7
1981/82 ²	1 200	102,2	898	2,78	98,7	22,6	56,3
<i>Hampshire</i>							
1985/86	810	102,2	866	2,82	93,6	24,5	60,5
1984/85	748	101,7	873	2,81	93,9	24,1	59,8
1983/84	564	102,0	869	2,83	94,0	24,5	59,0
1982/83	532	101,6	869	2,84	93,4	23,5	57,7
1981/82 ²	496	101,6	856	2,91	93,5	23,2	57,4
<i>Duroc</i>							
1985/86	310	102,0	870	2,86	94,7	25,3	58,4
1984/85	240	102,3	876	2,83	94,4	25,1	57,6
1983/84	128	102,4	857	2,89	94,9	25,7	56,7
1982/83	148	102,2	851	2,90	94,2	25,3	56,6
1981/82 ²	140	102,4	873	2,86	94,5	26,0	55,9

1) Avser perioden september – augusti.

2) Resultaten har påverkats av att viktsintervallen för prövning 1981/82 ändrats från 25–100 till 30–103 kg.

Källa: Svensk Husdjursskötsel, svinstamkontrollen.

Galtar och betäckta suggor

SCB insamlar varje månad uppgifter om antalet galtar och antalet betäckta suggor. Uppgifterna används bl a för prognoser över svinslakten.

Galthållarregistret aktualiseras fortlöpande genom att lantbruksnämnderna rapporterar nya försäljningar av galtar till SCB. Dessutom inhämtas uppgifter om andrahandsförsäljningar av galtar direkt från säljarna.

Tabell 9.46 Antal betäckta suggor och medelantal tjänstbara galtar 1986

Number of covered sows and average number of boars in 1986

Område	Betäckta suggor	Tjänstbara galtar, års-medeltal
<i>Län</i>		
Stockholms	2 659	58
Uppsala	14 842	379
Södermanlands	12 980	266
Östergötlands	18 817	393
Jönköpings	7 461	209
Kronobergs	10 462	230
Kalmar	23 937	436
Gotlands	12 747	284
Blekinge	9 062	173
Kristianstads	84 769	1 473
Malmöhus	99 529	2 102
Hallands	69 859	1 301
Göteborgs o Bohus	6 077	141
Älvsborgs	17 557	426
Skaraborgs	50 165	1 032
Värmlands	6 475	166
Örebro	6 048	134
Västmanlands	9 610	203
Kopparbergs	2 377	65
Gävleborgs	2 359	55
Västernorrlands	2 095	54
Jämtlands	1 135	30
Västerbottens	6 074	143
Norrbottnens	1 340	24
<i>Hela riket</i>		
1986	478 436	9 777
1985	512 249	10 555
1984	551 445	11 092
1983	547 642	11 113
1982	546 856	11 156

Källa: SCB, galt- och betäckningsstatistik (totalundersökning).

Annan publicering

Uppgifterna rörande galt och betäckningsstatistiken är hämtade ur Statistiska meddelanden, serie J 21 SM 85 och 86.

Djursjukdomar

Som framgår av tabellen nedan är frekvensen av de vanligaste svinsjukdomarna relativt konstant över åren, medan variationerna mellan olika län är betydande.

Tabell 9.47 Frekvenser av olika sjukdomar hos svin 1985. Procent

Frequencies of different diseases of pigs in 1985. Per cent

Område	Svinsjukdomar	
	Agalakti hos sugga ¹	Spädgris-enteriter ²
<i>Län</i>		
Stockholms	1,3	0,2
Uppsala	1,7	1,5
Södermanlands	3,0	0,4
Östergötlands	2,0	0,6
Jönköpings	2,6	0,8
Kronobergs	3,4	1,3
Kalmar	2,6	1,6
Gotlands	2,5	0,8
Blekinge	2,7	1,6
Kristianstads	2,2	2,6
Malmöhus	3,6	3,8
Hallands	3,6	2,7
Göteborgs o Bohus	2,6	0,8
Älvsborgs	3,3	2,9
Skaraborgs	3,4	1,5
Värmlands	1,9	0,4
Örebro	1,8	0,4
Västmanlands	2,4	0,6
Kopparbergs	2,0	0,6
Gävleborgs	3,6	0,9
Västernorrlands	0,5	0,4
Jämtlands	2,1	0,3
Västerbottens	1,6	0,5
Norrbottnens	0,4	0,1
<i>Hela riket</i>		
1985	2,9	1,1
1982	4,8	5,4
1981	5,2	6,0
1980	5,4	5,8
1979	5,7	5,9

1) Beräknad på antalet kullar.

2) Beräknad på antalet smågrisar.

Källa: Lantbruksstyrelsen.

Uppgifterna om djursjukdomar är hämtade ur veterinärernas årsberättelser, årligen sedan 1972, Lantbruksstyrelsen, allmänna veterinärenheten (stencil).

Slakt

Tabell 9.48 Antal besiktigade slaktkroppar av svin 1986

Number of inspected caracases in 1986

Anläggning	Svin inkl spädgris
Offentliga slakthus och kontrollslakterier	3 893 822
Köttbesiktningsbyråer	23 063
Fristående sanitetsavdelningar	306
<i>Samtliga anläggningar</i>	
1986	3 917 191
1985	4 238 277
1984	4 151 566
1983	4 115 849
1982	4 226 921

Källa: Livsmedelsverket.

Av tabellen framgår bl a att den totala slakten av svin ökat med ca 8 % mellan 1985 och 1986. Medelslaktvikterna var i stort sett samma 1986 som 1985.

Annan publicering

Uppgifterna om slakt är hämtade ur sammandrag för årsrapporter från offentliga slakthus, kontrollslakterier, fristående sanitetsavdelningar och köttbesiktningsbyråer. Statens livsmedelsverk (stencil).

Jordbruksekonomiska meddelanden sedan 1950. I särskilda årliga artiklar redogörs för produktionen av slaktkroppar; uppgifter för 1986 infördes i nr 1987:5. Statens jordbruksnämnd.

Tabell 9.49 Antal slaktkroppar av svin och medelslaktvikter 1986

Number of slaughtered animals and average weight of caracases in 1986

Antal slaktkroppar; medelslaktvikter; typ av slakt	Svin inkl spädgris
Antal slaktkroppar	
<i>Typ av slakt</i>	
Marknadsförd slakt ¹	3 897 419
Hemslakt	—
<i>Summa</i>	
1986	3 918 019
1985	4 271 013
1984	4 205 929
1983	4 145 658
1982	4 251 703

Medelslaktvikter, kilogram

<i>Typ av slakt</i>	
Marknadsförd slakt ¹	79,0
Hemslakt	76,0
<i>Summa</i>	
1986	79,0
1985	77,7
1984	76,9
1983	76,8
1982	76,4

1) Veterinärbesiktigad slakt med tillägg för export och avdrag för import av levande djur.

Källa: Statens jordbruksnämnd.

Höns

Antal, besättningar

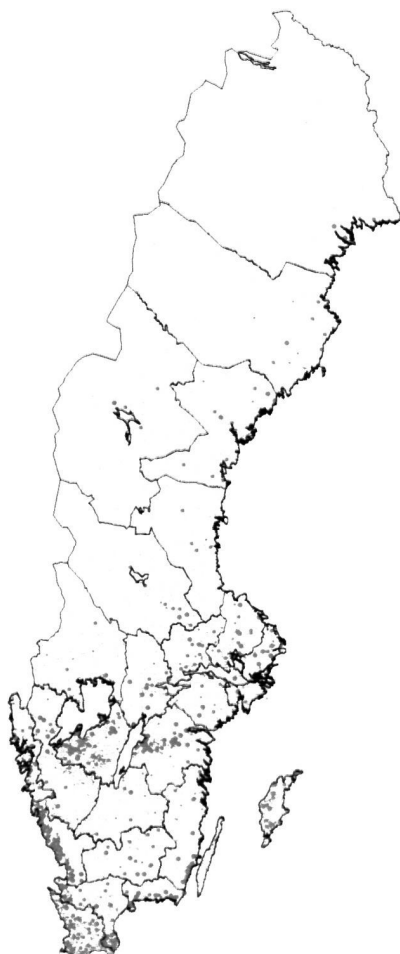
Uppgifter om antal höns erhålles årligen genom lantbruksregistret.

Den 12 juni 1986 fanns höns (inkl kycklingar av värpras) vid 17 000 företag (16 %). Slaktkycklingar fanns vid ett 80-tal företag.

De län som har flest värphöns är Östergötlands, Malmöhus, Hallands och Skaraborgs län. I Norrland finns endast ca 6 % av värphönsen.

Karta 9.51 Den geografiska fördelningen av höns och kycklingar 1986

Distribution of hens and chickens in 1986

Tabell 9.50 Antal höns¹ 1986
Number of fowls in 1986

Område	Höns och kycklingar			Summa
	Höns	Kycklingar av värpras	Slaktkycklingar	
<i>Län</i>				
Stockholms	179 637	7 784	—	187 421
Uppsala	219 786	33 813	4 000	257 599
Södermanlands	81 892	25 781	63 500	171 173
Östergötlands	521 289	119 682	—	640 971
Jönköpings	56 762	24 937	—	81 699
Kronobergs	103 766	42 445	25 200	171 411
Kalmar	255 997	71 365	110 200	437 562
Gotlands	103 284	25 940	71 500	200 724
Blekinge	175 923	6 922	203 000	385 845
Kristianstads	220 696	29 902	435 200	685 798
Malmöhus	277 931	46 152	187 600	511 683
Hallands	715 440	301 274	250 600	1 267 314
Göteborgs o Bohus	102 078	83 499	—	185 577
Älvsborgs	178 334	40 878	18 000	237 212
Skaraborgs	387 650	95 655	156 600	639 905
Värmlands	61 123	1 955	—	63 078
Örebro	77 076	38 408	10 000	125 484
Västmanlands	103 343	1 377	6 500	111 220
Kopparbergs	83 991	9 782	—	93 773
Gävleborgs	25 551	1 233	—	26 784
Västernorrlands	89 032	1 108	—	90 140
Jämtlands	41 947	1 257	—	43 204
Västerbottens	29 598	14 111	—	43 709
Norrbottnens	48 929	12 701	—	61 630
<i>Produktionsområden</i>				
Götalands södra slättbygder	850 982	286 569	406 600	1 544 151
» mellanbygder	475 663	109 095	529 700	1 114 458
» norra slättbygder	900 217	224 020	174 600	1 298 837
Svealands slättbygder	658 392	91 441	84 000	833 833
Götalands skogsbygder	815 939	266 074	347 000	1 429 013
Mellersta Sveriges skogsbygder	185 417	27 444	—	212 861
Nedre Norrland	175 212	6 471	—	181 683
Övre Norrland	79 233	26 847	—	106 080
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>				
2,1 — 5,0	198 865	57 941	50 000	306 806
5,1 — 10,0	328 003	140 153	127 700	595 856
10,1 — 20,0	590 732	109 618	150 000	850 350
20,1 — 30,0	468 079	143 432	67 200	678 711
30,1 — 50,0	876 143	138 322	440 300	1 454 765
50,1 — 100,0	777 013	264 182	356 000	1 397 195
Över 100,0	902 220	184 313	350 700	1 437 233
<i>Hela riket</i>				
1986	4 141 055	1 037 961	1 541 900	6 720 916
1985	4 539 916	914 370	1 185 530	6 639 816
1984	4 376 417	1 126 836	1 226 390	6 729 643
1983	4 707 409	968 773	1 615 252	7 291 434
1982	4 404 232	1 295 174	2 693 070	8 392 476

1) Vid företag med mer än 2,0 hektar åkermark.

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Observera

Ett stort antal höns och kycklingar finns vid företag med högst 2,0 hektar åkermark med stor fjäderfäbesättning (minst 1 000 höns inkl kycklingar). Tabellerna 9.50 och 9.55 avser företag med mer än 2,0 hektar åkermark, tabell 9.52 endast stora djurbesättningar och övriga tabeller samtliga företag.

Drygt 30 % av antalet höns och ca 50 % av såväl kycklingar av värpras som slaktkycklingar finns vid stora djur-besättningar på företag med högst 2,0 hektar åkermark.

Tabell 9.52 Antal höns vid företag med högst 2,0 hektar åkermark och minst 1000 höns (inklusive kycklingar) 1986

Number of fowls at holdings not exceeding 2,0 hectares of arable land and with at least 1000 fowls or chickens in 1986

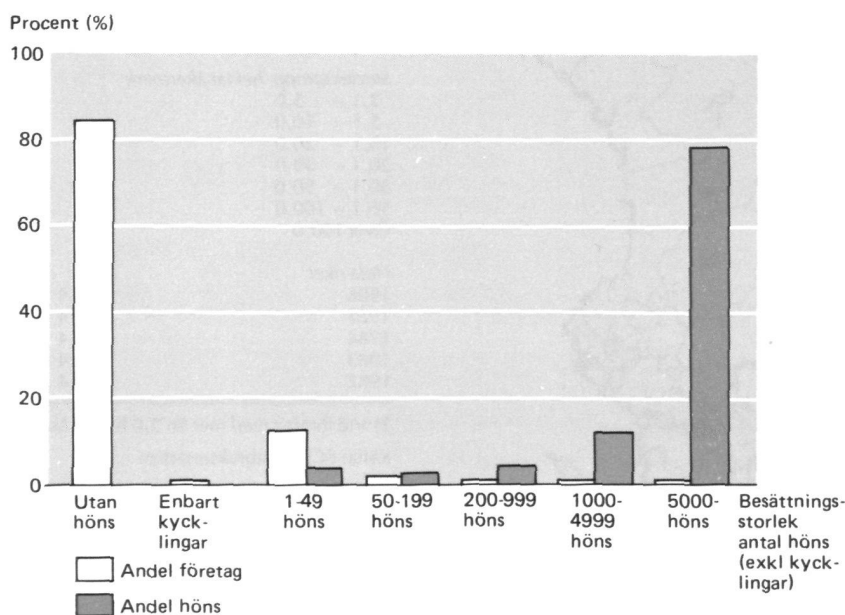
Område	Höns och kycklingar			Summa
	Höns	Kycklingar av värpras	Slakt- kycklingar	
<i>Produktionsområden</i>				
Götalands södra slättbygder	460 322	169 475	79 471	709 268
» mellanbygder	390 290	127 686	556 100	1 074 076
» norra slättbygder	233 283	225 390	–	458 673
Svealands slättbygder	270 275	81 710	147 680	499 665
Götalands skogsbygder	606 140	346 098	569 000	1 521 238
Mellersta Sveriges skogsbygder	180 305	87 000	–	267 305
Nedre Norrland	22 930	49 000	–	71 930
Övre Norrland	71 960	26 800	–	98 760
<i>Hela riket</i>				
1986	2 235 505	1 113 159	1 352 251	4 700 915
1985	2 009 067	1 244 928	1 175 135	4 429 130
1984	2 047 878	1 175 694	1 160 300	4 383 872
1983	2 034 280	1 061 541	1 005 525	4 101 346
1982	1 676 233	1 359 607	1 329 646	4 365 486

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Av diagrammet framgår att en mycket stor andel av hönsen (ca 78 %) finns vid företag med mer än 5 000 höns. Andelen företag i denna storleksgrupp är däremot mycket liten (knappt 2 % av totala antalet företag med höns).

Diagram 9.53 Antal företag och höns procentuellt fördelade efter höns-besättningarnas storlek 1986

Number of holdings and number of fowls distributed by size of stocks in 1986

Tabell 9.54 Antal höns (exkl kycklingar) efter besättningsstorlek 1986
Number of fowls by size of stocks in 1986

Område	Besättningsstorlek, antal höns (exklusive kycklingar)					Summa
	1 – 49	50 – 199	200 – 999	1 000 – 4 999	Över 4 999	
<i>Län</i>						
Stockholms	5 496	4 772	5 503	14 085	196 081	225 937
Uppsala	8 511	9 870	15 508	18 918	183 129	235 936
Södermanlands	6 506	6 835	8 743	14 950	193 983	231 017
Östergötlands	11 421	10 360	10 442	44 985	771 529	848 737
Jönköpings	28 015	6 861	4 736	17 500	51 500	108 612
Kronobergs	12 922	5 359	5 460	10 200	88 825	122 766
Kalmar	18 761	7 030	13 056	37 275	310 400	386 522
Gotlands	5 134	2 078	7 252	40 920	65 900	121 284
Blekinge	5 853	1 785	7 670	38 435	214 382	268 125
Kristianstads	17 694	9 264	14 065	42 399	339 167	422 589
Malmöhus	18 649	13 268	23 249	64 135	554 439	673 740
Hallands	11 076	13 510	36 066	181 223	787 515	1 029 390
Göteborgs o Bohus	14 110	11 114	13 069	16 625	63 560	118 478
Älvsborgs	24 945	11 854	14 668	20 400	271 580	343 447
Skaraborgs	17 710	18 243	25 836	67 626	355 885	485 300
Värmlands	6 722	3 921	5 980	9 800	55 930	82 353
Örebro	6 005	7 256	10 440	8 475	87 700	119 876
Västmanlands	4 875	6 430	15 848	16 790	84 100	128 043
Kopparbergs	4 049	2 985	5 370	16 700	57 887	86 991
Gävleborgs	4 240	2 887	3 124		36 000	46 251
Västernorrlands	3 992	1 845	2 755	28 640	57 000	94 232
Jämtlands	2 972	1 275	1 700		40 500	46 447
Västerbottens	2 866	1 896	10 806	12 030	55 500	83 098
Norrbottnens	750	310	2 489	9 680	54 160	67 389
<i>Produktionsområden</i>						
Götalands södra slättbygder	19 210	18 722	49 062	166 740	1 057 570	1 311 304
» mellanbygder	27 231	11 829	26 918	113 084	686 891	865 953
» norra slättbygder	25 414	26 896	34 480	106 811	939 899	1 133 500
Svealands slättbygder	29 817	34 872	57 567	74 518	731 893	928 667
Götalands skogsbygder	110 169	49 414	61 091	184 888	1 016 517	1 422 079
Mellersta Sveriges skogsbygder	16 439	10 748	13 143	24 200	301 192	365 722
Nedre Norrland	10 977	6 016	8 279	56 540	116 330	198 142
Övre Norrland	4 017	2 511	13 295	21 710	109 660	151 193
<i>Hela riket</i>						
1986	243 274	161 008	263 835	748 491	4 959 952	6 376 560
1985	259 829	176 023	269 216	858 608	4 985 307	6 548 983
1984	278 836	207 110	287 238	856 540	4 794 571	6 424 295
1983	295 362	225 426	309 899	919 849	4 991 153	6 741 689
1982	312 108	225 430	306 811	870 720	4 365 396	6 080 465

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Av tabell 9.54 framgår att andelen höns vid besättningar med minst 5 000 höns är mycket hög och att den ökat under den senaste femårsperioden.

Den relativt snabba omstruktureringen av äggproduktionen framgår även av tabell 9.55 på nästa sida.

Tabell 9.55 Antal företag med höns efter besättningsstorlek 1986¹
Number of holdings with fowls by size of stocks in 1986

Område; storleksgrupp	Besättningsstorlek, antal höns (exklusive kycklingar)						Summa
	0	1 – 49	50 – 199	200 – 999	1 000 – 4 999	Över 4 999	
<i>Län</i>							
Stockholms	4	269	58	11	7	8	357
Uppsala	13	404	115	34	5	8	579
Södermanlands	10	314	78	22	6	2	432
Östergötlands	18	561	133	27	14	25	778
Jönköpings	30	1 608	86	12	5	1	1 742
Kronobergs	26	754	71	12	4	8	875
Kalmar	53	1 038	99	28	9	7	1 234
Gotlands	9	262	29	13	13	4	330
Blekinge	16	334	25	20	14	10	419
Kristianstads	41	1 027	122	36	9	9	1 244
Malmöhus	65	1 053	171	53	25	13	1 380
Hallands	37	614	155	77	59	36	978
Göteborgs o Bohus	21	723	144	32	7	7	934
Älvsborgs	36	1 396	147	33	9	9	1 630
Skaraborgs	37	835	225	65	27	22	1 211
Värmlands	5	401	48	12	4	2	472
Örebro	16	312	80	28	5	4	445
Västmanlands	8	213	78	34	8	7	348
Kopparbergs	4	212	38	13	7	3	277
Gävleborgs	7	238	36	10	6	1	298
Västernorrlands	2	293	25	4	9	3	336
Jämtlands	5	201	18	5	1	4	234
Västerbottens	6	208	21	23	5	1	264
Norrbottens	6	64	5	6	4	4	89
<i>Produktionsområden</i>							
Götalands södra slättbygder	68	1 060	224	108	52	45	1 557
» mellanbygder	79	1 477	168	58	39	19	1 840
» norra slättbygder	55	1 220	327	85	40	49	1 776
Svealands slättbygder	46	1 427	408	130	32	27	2 070
Götalands skogsbygder	183	6 224	639	149	61	36	7 292
Mellersta Sveriges skogsbygder	17	906	133	33	11	7	1 107
Nedre Norrland	15	713	77	18	18	10	851
Övre Norrland	12	307	31	29	9	5	393
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>							
2,1 – 5,0	62	1 885	159	28	14	5	2 153
5,1 – 10,0	76	2 974	320	79	28	10	3 487
10,1 – 20,0	101	3 487	513	152	60	26	4 339
20,1 – 30,0	73	1 976	339	99	22	27	2 536
30,1 – 50,0	85	1 892	359	125	68	44	2 573
50,1 – 100,0	57	961	269	102	54	48	1 491
Över 100,0	21	159	48	25	16	38	307
<i>Hela riket</i>							
1986	475	13 334	2 007	610	262	198	16 886
1985	490	13 993	2 225	630	308	217	17 863
1984	538	14 883	2 575	674	302	203	19 175
1983	679	15 648	2 794	734	319	208	20 382
1982	1 144	16 472	2 829	750	314	201	21 710

1) Avser företag med mer än 2,0 hektar åkermark.

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Av tabell 9.56 framgår att antalet företag med höns har minskat med nästan en fjärdedel under den senaste femårsperioden. Även andelen företag med höns har minskat något. Vidare framgår att andelen företag med stora djurbesättningar och högst 2,0 hektar åkermark är mycket låg (1 %).

Tabell 9.56 Antal företag med höns 1986
Number of holdings with fowls in 1986

Område	Företag med mer än 2,0 hektar åkermark		Företag med högst 2,0 hektar åkermark och minst 1 000 höns exkl kycklingar
	Totala antalet företag	Totala antalet med höns exkl kycklingar	
<i>Produktionsområden</i>			
Götalands södra slättbygder	8 683	1 489	29
» mellanbygder	10 015	1 761	23
» norra slättbygder	12 100	1 721	24
Svealands slättbygder	13 995	2 024	18
Götalands skogsbygder	31 530	7 109	54
Mellersta Sveriges skogsbygder	9 940	1 090	8
Nedre Norrland	11 345	836	7
Övre Norrland	8 671	381	6
<i>Hela riket</i>			
1986	106 279	16 411	169
1985	109 029	17 531	158
1984	111 581	19 175	172
1983	113 888	20 382	162
1982	116 350	21 710	149

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Av tabell 9.57 framgår bl a att företagen med få höns i regel också har andra husdjur. De stora besättningarna, med 1 000 höns eller fler, finns däremot vanligen vid företag som endast har höns.

Annan publicering

Uppgifter om antal höns och antal företag med höns är hämtade ur Statistiska meddelanden, serie J, från Lantbrukets företagsregister.

Tabell 9.57 Antal företag med höns och andra djurslag 1986
Number of holdings with fowls and other livestock in 1986

Slag av företag	Med enbart höns (inkl kycklingar)	Med även andra djurslag	Summa
<i>Företag med höns och kycklingar</i>			
Utan höns	147	380	527
Med 1 – 49 höns ¹	1 665	11 669	13 334
» 50 – 199 höns ¹	382	1 626	2 008
» 200 – 999 höns ¹	205	409	614
» 1 000 – 4 999 ¹	181	141	322
» över 5000 höns	237	70	307
Summa	2 817	14 295	17 112

1) Exkl kycklingar.

Getter

I lantbruksregistret 1986 insamlades uppgifter om antalet getter vid företag med 2,0 hektar åker eller mer.

Uppgifterna visar att av 4 500 getter i landet finns två tredjedelar i Norrland.

Tabell om antalet getter finns på nästa sida.

Pälsdjursskötsel

Antalet aktiva uppfödare av pälsdjur vid slutet av respektive år framgår av tablån nedan.

År	Slag av djur				Summa
	Mink	Mink och räv	Räv	Chinchilla	
1985/86	383	89	79	56	607
1984/85	382	80	74	48	584
1983/84	354	129	73	39	595
1982/83	362	115	57	40	574
1981/82	387	111	45	40	583

Antalet avelshonor redovisas i följande tablå.

År	Slag av djur		
	Mink	Räv	Chinchilla
1985/86	482 685	19 848	2 232
1984/85	472 850	17 868	1 976
1983/84	453 807	14 602	1 772
1982/83	434 107	16 312	1 802
1981/82	419 529	13 172	1 548

Uppgifter om pälsdjursskötsel är hämtade ur en årlig redovisning från Pälsdjursuppfödarens Riksförbund.

Rennäring

Uppgifter om antalet samebyar och antalet renar 1986, framgår av följande tablå.

Område; typ av sameby	Antal byar	Antal renar
Jämtlands län		
Fjällsameby	12	46 000
Västerbottens län		
Fjällsameby	6	47 150
Skogssameby	1	3 850
Norrbottnens län		
Fjällsameby	15	127 900
Skogssameby	9	42 700
Koncessionssameby	8	18 400
Hela riket	51	286 000

Uppgifter om rennäringen är hämtade från Lantbruksstyrelsens rennäringssenheter.

Biodling

I tablå nedan redovisas antalet medlemmar i Sveriges Biodlare Riksförbund, antalet bisamhällen och skörden av bihonung och vax under perioden 1982–1986.

År	Antal med- lemmar	Antal bisamhällen		Skörd, 1 000 kg	
		Invintra- de föregå- ende höst	Därv vinterför- luster	Honung	Rensat vax
1986	18 893	95 606	13 225	3 312	58
1985	19 687	97 909	15 231	2 740	56
1984	19 688	101 437	9 947	2 976	60
1983	19 257	95 731	7 127	3 869	62
1982	18 191	98 192	12 770	3 431	57

Uppgifter om biodling är hämtade ur Bitidning utgiven av Sveriges Biodlare Riksförbund och baseras ursprungligen på en postenkät bland förbundets medlemmar.

Tabell 9.58 Antal getter¹ 1986
Number of goats in 1986

Område	Getter födda 1985 och tidigare	Killingar	Antal före- tag med getter inkl killingar
<i>Län</i>			
Stockholms	43	18	20
Uppsala	19	11	9
Södermanlands	87	26	16
Östergötlands	38	2	12
Jönköpings	34	6	22
Kronobergs	27	1	20
Kalmar	41	45	9
Gotlands	11	5	7
Blekinge	7	1	5
Kristianstads	123	59	39
Malmöhus	53	37	45
Hallands	60	39	15
Göteborgs o Bohus	50	52	19
Älvsborgs	20	9	16
Skaraborgs	80	52	26
Värmlands	48	16	26
Örebro	39	35	14
Västmanlands	21	1	11
Kopparbergs	184	107	32
Gävleborgs	208	60	39
Västernorrlands	375	143	41
Jämtlands	1 164	375	59
Västerbottens	296	134	35
Norrbottens	151	87	12
<i>Produktionsområden</i>			
Götalands södra slättbygder	43	34	31
» mellanbygder	56	11	44
» norra slättbygder	70	21	23
Svealands slättbygder	176	60	66
Götalands skogsbygder	370	242	133
Mellersta Sveriges skogsbygder	219	130	54
Nedre Norrland	1 379	477	128
Övre Norrland	866	346	70
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>			
2,1 – 5,0	565	215	
5,1 – 10,0	1 187	453	
10,1 – 20,0	855	387	
20,1 – 30,0	223	90	
30,1 – 50,0	249	115	
50,1 – 100,0	88	61	
Över 100,0	12	–	
<i>Hela riket</i>			
1986	3 179	1 321	549

1) Vid företag med mer än 2,0 hektar åkermark.

Källa: SCB, lantbruksregistret.

10 Förädling, handel och konsumtion

I detta kapitel redovisas uppgifter om jordbrukets leveranser av viktigare vegetabilie- och animalieprodukter samt vissa uppgifter om förädling vid kvarnar, slakterier och mejerier. Vidare redovisas kvantitets- och värdeuppgifter för konsumtionen samt s k försörjningsbalanser som årligen utförs av statens jordbruksnämnd. I fråga om utrikeshandeln redovisas värdet av olika jordbruksprodukter och livsmedel samt fördelningen av import och export på olika länder.

Kapitel 10 innehåller avsnitt om

- Produktion och försörjningsbalanser
- Konsumtion
- Utrikeshandel

Produktion, försörjningsbalanser

Spannmål, potatis, oljeväxter

Kvantitetsuppgifter om jordbrukarnas leveranser av brödsäd, kvarnarnas förmalning, saluförd produktion av mjöl osv sammanställs och redovisas varje månad av jordbruksnämnden. Uppgifter om produktion av råsprit och stärkelse erhålls genom AB Skånebrännerier respektive Sveriges Stärkelseproducenters Förening.

Resultat

Beräknade försörjningsbalanser för spannmål, potatis och fettråvaror under 1985/86 samt för några tidigare år redovisas i tabellerna 10.1–2 och 10.4.

Den sammanlagda skörden av brödsäd och fodersäd uppgick 1985/86 till 7 500 miljoner kilogram. Vid jämförelse med 1984/85 års skörd var detta en minskning med 10 %. På-

pekats bör då att 1984/85 års skörd var den högsta som registrerats i statistiken.

Exporten av spannmål var också relativt hög under 1985/86 och uppgick för brödsäd och fodersäd till 523 respektive 945 miljoner kilogram.

Jordbrukarnas leveranser av brödsäd i miljoner kilogram under perioden 1981/82–1985/86 framgår av följande tablå.

År	Höstvete ¹	Vårvete ²	Råg
1985/86	905	385	164
1984/85	1 255	399	239
1983/84	1 420	245	225
1982/83	1 129	279	207
1981/82	698	310	173

1) Avser normalvete.

2) Avser kvalitetsvete.

Tabell 10.1 Försörjningsbalans för spannmål 1985/86. Miljoner kilogram

Balance sheet of grain resources 1985/86. Millions of kilogrammes

	Brödsäd			Fodersäd ³	Summa 1985/86	1984/85	1983/84	1982/83	1981/82
	Vete	Råg	Totalt						
<i>Tillgångar</i>									
Ingående lager ¹	596	157	753	1 051	1 804	1 372	1 509	1 523	965
Skörd	1 338	158	1 496	4 126	5 622	6 898	5 408	5 922	5 693
Import	45	43	88	12	100	56	108	42	38
Summa	1 979	358	2 337	5 189	7 526	8 326	7 025	7 487	6 696
<i>Användning</i>									
Förmalning ²	577	128	705	90	800	812	787	791	816
Foder, utsäde, svinn och beredskapslagrens förändringar	348	75	423	2 693	3 116	4 268	3 789	4 098	3 952
Export	516	7	523	945	1 468	1 442	1 072	1 089	867
Utgående lager ¹	538	148	686	1 461	2 147	1 804	1 377	1 509	1 061
Summa	1 979	358	2 337	5 189	7 526	8 326	7 025	7 487	6 696

1) Lager hos handelskvarnar, Svensk spannmålshandel, spannmåls- och utsädeshandlare samt beräknade lager hos jordbrukare.

2) Avser även förbrukning vid grynkvvarnar, bryggerier och brännerier.

3) Inklusivt malt omräknat till korn.

Källa: Statens jordbruksnämnd.

Tabell 10.2 Försörjningsbalans för potatis 1983/84–1985/86. Miljoner kilogram*Balance sheet of potatoe resources in 1983/84–1985/86. Millions of kilogrammes*

	1983/84	1984/85	1985/86
<i>Tillgångar</i>			
Skörd	938	1 307	1 266
Import	83	23	50
Summa	1 021	1 330	1 316
<i>Användning</i>			
Matpotatis	583	584	585
Fabrikspotatis ¹	250	328	328
Foder, utsäde och svinn	165	396	385
Export	23	22	18
Summa	1 021	1 330	1 316

1) Potatis för stärkelse och råsprit.

Anm. Uppgifterna avser regleringsår, dvs perioden september – augusti.

Källa: Statens jordbruksnämnd.

Tillgången av potatis minskade 1985/86 med ca 1 % jämfört med 1984/85. Användningen av matpotatis var oförändrad – ca 580 miljoner kilogram. Samma gällde för den använda kvantiteten potatis för stärkelse och råsprit. Enligt tabell 10.3 ökade användningen av potatis till råsprit med ca 49 % och potatis till stärkelse med ca 25 %.

Försörjningsbalansen för fettråvaror år 1985 visar inga större förändringar jämfört med föregående år. Produktionen, som till ungefär 2/3 utgörs av vegetabiliska oljor, uppgick till 148 miljoner kilogram. Importen ökade med cirka 13 % till 150 miljoner kilogram.

Tabell 10.3 Tillverkning av råsprit och stärkelse 1983/84–1986/87*Production of crude alcohol and starch in 1983/84–1986/87*

	1983/84	1984/85	1985/86	1986/87
<i>Råsprit respektive stärkelse</i>				
Råsprit				
<i>Förbrukning vid tillverkningen, ton</i>				
Potatis	69 343	103 331	102 000	95 000 ¹
Spannmål	14 679	12 832	22 000	30 000 ¹
<i>Produktion, 1 000 liter</i>				
Råsprit, 50 %	25 621	30 638	36 600	21 500 ¹
Stärkelse				
<i>Förbrukning vid tillverkningen, ton</i>				
Potatis	180 785	226 051	226 447	255 085
<i>Produktion, ton</i>				
Stärkelse	39 405	48 635	47 973	55 731

1) Uppgifterna är preliminära.

Källor: AB Skånebrännerier och Sveriges Stärkelseproducenters Förening u p a.

Annan publicering

Jordbruksekonomiska meddelanden. Uppgifter om leveranser, förmalning, lager m m har redovisats varje månad sedan 1950; i särskilda årliga artiklar redogörs för produktionen m m av jordbruksprodukter. Statens jordbruksnämnd.

Sveriges bränneriintressenter. Årsredovisning årligen sedan 1971/72.

Sveriges Stärkelseproducenters Förening u p a. Årsredovisning årligen sedan 1927.

Tabell 10.4 Försörjningsbalans för fettråvaror 1985. Miljoner kilogram*Balance sheet of crude fat resources in 1985. Millions of kilogrammes*

	Vegetabiliska oljor	Marin oljor	Animaliskt fett	Fettsyror	Summa		
					1985	1984	1983
<i>Tillgångar</i>							
Ingående lager	114	3	1	3	121	105	123
Produktion	103	3	40	2	148	150	143
Import	106	22	0	22	150	133	126
Summa	323	28	41	27	419	388	392
<i>Användning</i>							
Livsmedelsindustrin, förbrukning	81	17	6	–	104	104	108
Industriförbrukning för tekniska ändamål ¹	63	1	13	19	96	68	92
Export	66	3	21	5	95	95	87
Utgående lager	113	7	1	3	124	121	105
Summa	323	28	41	27	419	388	392

1) I förekommande fall inklusive beredskapslagrens förändringar.

Källa: Statens jordbruksnämnd.

Kött, fläsk, mjölk

Jordbruksnämnden beräknar varje år den totala produktionen av kött och fläsk i landet. Som underlag använder nämnden egna beräkningar om produktionen av slaktdjur (se kapitel 9) och uppgifter om medelslaktvikten från Sveriges Slakteriförbund. Nämnden utför vidare beräkningar rörande försörjningsbalanser för kött och fläsk.

Uppgifter om mejerihanteringen lämnas i Svenska Mejeriernas Riksförenings (SMR) statistik. I denna statistik ingår också uppgifter för mejerier som inte är anslutna till SMR. Med SMRs uppgifter som grund beräknar jordbruksnämnden den totala produktionen av mejerivaror och mjölkpulver.

Jordbruksnämnden utför årligen även beräkningar av den totala äggproduktionen. Som underlag använder nämnden resultat från SCBs hushållsundersökningar 1969 och 1979

och vissa kompletterande undersökningar samt uppgifter om utrikeshandeln med ägg och äggprodukter. Varje månad redovisar jordbruksnämnden dessutom uppgifter om parti-handelns invägning av svenska ägg. Dessa uppgifter bygger på redovisning från partihandelsföretagen.

Resultat

Produktionen av kött och fläsk uppgick 1986 till ca 464 000 ton, varav 67 % fläsk. Får-, lamm- och getkött utgjorde endast 1 % (se tabell 10.5).

Försörjningsbalansen för kött och fläsk år 1985/86 visar enligt tabell 10.6 inga stora förändringar jämfört med föregående år. Exporten ökade med ca 2 % till 102 miljoner kilogram och importen ökade med ca 15 %, till 15 miljoner kilo-gram.

Tabell 10.5 Produktion av kött och fläsk 1986. Ton³
Meat production in 1986. Metric tons

Typ av slakt; år	Kött av stor- boskap	Kött av större kalv	Kött av mindre kalv	Summa nöt- kött	Häst- kött	Får ² - och get- kött	Fläsk	Summa kött och fläsk
<i>Typ av slakt</i>								
Marknadsförd ¹ slakt	135 866	9 562	624	146 052	2 316	4 913	307 813	461 094
Hemslakt	—	1 122	61	1 183	—	93	1 566	2 842
<i>Summa</i>								
1986	135 866	10 684	685	147 235	2 316	5 006	309 379	463 936
1985	144 923	12 102	688	157 713	2 691	5 306	331 679	497 389
1984	143 615	10 621	659	154 895	2 437	5 313	322 815	485 460
1983	150 515	9 640	575	160 730	2 669	5 327	318 318	487 044
1982	150 537	9 852	460	160 849	2 649	5 268	325 020	493 786

1) Veterinärbesiktigad slakt med tillägg för export respektive avdrag för import av levande kroppar.

2) Inklusive lammkött.

3) Avser vara med ben.

Källa: Statens jordbruksnämnd.

Tabell 10.6 Försörjningsbalans för kött och fläsk 1985/86. Miljoner kilogram²
Balance sheet of meat resources in 1985/86. Millions of kilogrammes

	Kött av stor- boskap	Kalv- kött	Häst- kött	Får ¹ - och get- kött	Fläsk-	Fjäder- fäkött	Summa				
							1985/86	1984/85	1983/84	1982/83	1981/82
<i>Tillgångar</i>											
Ingående lager	10	2	0	1	6	5	24	25	20	27	22
Produktion	144	13	2	5	320	45	529	537	533	535	495
Import	7	0	1	1	6	0	15	13	16	16	10
Summa	161	15	3	7	332	50	568	575	569	578	527
<i>Användning</i>											
Konsumtion	128	12	3	6	260	44	453	452	458	471	431
Export	32	2	—	1	66	1	102	100	85	87	74
Utgående lager	1	1	—	0	6	5	13	23	26	20	22
Summa	161	15	3	7	332	50	568	575	569	578	527

1) Inklusive lammkött.

2) Avser vara med ben utom för fjäderkött.

Källa: Statens jordbruksnämnd.

Uppgifter om antal mejerier, antal mjölkleverantörer och kvantiteten invägd mjölk redovisas i tabell 10.7. Antalet mjölkleverantörer har minskat successivt sedan åtskilliga år och uppgick 1986 till 31 700. Samtidigt har dock den invägda totala mjölmängden ökat och följaktligen även den genomsnittliga leveransen per leverantör och dag. Totalt invägdes 1986 cirka 3 422 000 ton mjölk vid 89 mejerier. 44 % härav användes till konsumtionsmjölksprodukter och 31 % till ostframställning (se tabell 10.8). Produktionen av mejerivaror och mjölkpulver redovisas i tabell 10.9. Produk-

tionen visar en nedgång mellan 1985 och 1986 utom för grädde och annan mjölk än standardmjölk. Uppgifter om den invägda mjölkens medelfetthalt anges i följande tablå.

År	Medelfetthalt, procent	Proteinhalt, procent
1986	4,22	3,37
1985	4,21	3,36
1984	4,19	3,36
1983	4,18	3,34
1982	4,15	3,34

Tabell 10.7 Antal mejerier och mjölkleverantörer till dessa samt vid mejerier invägd mjölk och medelinvägning per leverantör 1986

Number of dairies and suppliers, total weight of delivered milk and weight of delivered milk per day and supplier in 1986

Förening	Antal mejerier ¹	Antal mjölkleverantörer ²	Invägd mjölk, ton	Medelinvägning per leverantör och dag, kg
Arla	40	17 196	1 995 751	318
Göteborg	8	—	480 091	—
Götene	4	—	373 401	—
Norrköping	7	—	372 163	—
Stockholm	9	—	278 265	—
Växjö	12	—	491 831	—
Nordsjö Gårdsmejeri ⁶	1	1	665	—
Boxholms Mejeri AB ³	1	—	—	—
Axvalls mejeriförening	1	77	10 553	375
Falköpingsortens andelsmejeriförening	1	263	34 351	358
Skövde andelsmejeriförening	1	316	50 263	436
Västra Dals mejeriförening	1	200	12 690	174
Fotskäls mejeriförening	1	61	4 061	182
Gäsemejeriförening	1	231	19 881	236
Norra Dals Mejerier	1	189	18 248	265
Ljungbyortens andelsmejeriförening	1	326	27 466	231
Västerviks sortens mejeriförening	3	253	36 410	394
Tuna mejeriförening ³	1	114	9 260	223
Ölandsmejerier	1	608	79 697	359
Skånemejerier	4	1 982	247 322	342
Helsingborgs mjölkcentral	6	1 129	127 418	309
Kågeröds sortens mjölkleverantörförening	1	34	7 222	582
Engelholms producentförening ³	— ⁴	18	3 331	507
Västra Karups mejeriförening	1	155	17 046	301
Värmlandsmejerier	3	1 126	109 049	265
Dalarnas mejeriförening	2	1 017	100 066	270
Gefleortens mejeriförening	2	571	57 491	276
Södra Hälsinglands mejeriförening	1	529	46 421	240
Nedre Norrlands producentförening	3	1 815	143 163	216
Hammerdals Mjölksprodukter AB ^{3,5}	—	6	1 196	—
Ångermanlands mejeriförening	2	962	59 346	169
Norrmejerier	6	1 718	124 721	199
Norrbottens läns producentförening	3	827	79 628	264
<i>Hela riket</i>				
1986	89	31 720	3 422 716	296
1985	92	33 810	3 580 938	290
1984	95	35 795	3 677 539	281
1983	98	37 450	3 594 968	263
1982	98	39 041	3 532 188	248

1) Avser antal mejerier den 31/12 respektive år.

2) Avser medeltal av antal leverantörer per månad.

3) Uppgifter från mejerier ej anslutna till SMR ingår.

4) Utan egen driftsplats.

5) Avser tiden januari – oktober.

6) Avser tiden februari – december.

Källa: Svenska Mejeriernas Riksförening.

Jordbruksnämndens beräkningar av produktionen av fjäderfäkött, renkött och älgkött framgår av följande tablå. Beräkningarna är något osäkra, eftersom grundmaterialet är ofullständigt.

År	Produktion, ton, av kött av		
	fjäderfä	ren	älg
1986	46 000	700	15 700
1985	46 000	2 000	17 300
1984	45 900	2 000	19 400
1983	46 900	2 000	22 200
1982	46 100	1 800	23 600

Partihandelns invägning av ägg omfattade cirka 62 % av den totala produktionen som framgår av nedanstående tablå.

År	Total produktion, milj kg	Partihandelns invägning, milj kg
1986	108	67,2
1985	108	71,2
1984	109	70,1
1983	109	71,5
1982	108	69,5

Tabell 10.8 Användning av vid mejerier invägd mjölk 1982–1986. Ton
Disposition of dairy milk in 1982–1986. Metric tons

År	Typ av produkt				Kondens- mjölk och övrig industriell användning	Skum- och kärnmjölk till foder ²	Svinn	Summa
	Konsum- tionsmjölk- produkter	Ost	Smör m m	Mjölk- pulver ¹				
1986	1 519 904	1 060 123	64 568	654 152	82 272	33 641	8 056	3 422 716
1985	1 548 444	1 083 917	72 445	754 271	82 166	34 395	5 300	3 580 938
1984	1 574 681	1 096 197	75 975	804 622	81 070	36 285	8 709	3 677 539
1983	1 578 159	1 091 998	71 532	726 355	78 314	33 182	15 428	3 594 968
1982	1 578 856	1 092 483	68 686	661 756	81 208	27 736	21 463	3 532 188

1) Exklusive återblandat pulver.

2) Inklusive återblandat pulver.

Källa: Svenska Mejeriernas Riksförening.

Tabell 10.9 Produktion av mejerivaror och mjölkpulver 1982–1986. Ton
Dairy production and production of milk powder in 1982–1986. Metric tons

År	Produktion av mejerivaror						Produktion av mjölkpulver		
	Konsumtionsmjölk		Grädde	Tunn	Ost	Smör m m		Fett	Magert
	3 % fetthalt	Övrig mjölk ¹				Smör	Bregott ² o smörolja		
1986	978 470	469 633	51 623	20 178	112 930	36 872	30 655	5 272	48 733
1985	1 015 166	463 896	49 347	20 111	114 613	42 466	32 381	5 704	57 140
1984	1 013 904	493 154	47 500	20 123	115 573	48 125	29 883	6 001	61 153
1983	1 044 043	469 087	44 800	20 229	114 908	45 128	27 938	8 507	52 846
1982	1 039 957	473 272	44 586	21 041	113 931	44 561	25 063	5 248	49 322

1) Avser mjölk med 0,5 resp 1,5 % fetthalt samt gammaldags mjölk.

2) Avser smördelen.

Källa: Statens jordbruksnämnd.

Annan publicering

Jordbruksekonomiska meddelanden. Uppgifter om produktionen av kött och fläsk, mejerivaror m m har redovisats varje månad sedan 1950. I särskilda årliga artiklar ges utförligare uppgifter. Statens jordbruksnämnd.

Mejeristatistik årligen sedan 1965. Svenska Mejeriernas

Riksförening, enheten för mjölk- och mejeriekonomi.

Mejeribarometer varje månad sedan 1963. Svenska Mejeriernas Riksförening, prispolitiska avdelningen (stencil).

Jordbruksnämnden. Antal kläcka hönkycklingar, äggproducerande raser; varje månad, sedan 1968. (Stencil).

Konsumtion

Jordbruksnämnden utför beräkningar av den svenska konsumtionen av livsmedel m m. I februari görs en preliminär beräkning för det föregående året. Definitiv beräkning av konsumtion för respektive år görs när slutgiltigt underlag föreligger från olika statistikällor, bl a från SCBs industristatistik (se nedan).

Beräkningarna avser kvantiteten och värdet av samt näringsvärdet i leveranserna av livsmedel till enskilda hushåll och storhushåll samt producenternas hemmaförbrukning.

Beräkningsunderlag

De i beräkningarna använda kvantitetsuppgifterna hämtas dels från jordbruksnämndens löpande månadsstatistik, dels från SCBs industri- och utrikeshandelsstatistik. Vidare utnyttjas uppgifter från SCBs årliga inventering – utförd för jordbruksnämndens räkning – av förråden av livsmedel m m samt uppgifter från riksskatteverket och Djupfrysningbyrån. Speciellt för konsumtionsberäkningarna utför jordbruksnämnden en preliminär uppgiftsinsamling beträffande ett antal varugrupper, varvid företag inom livsmedelsindustri och distribution är uppgiftslämnare.

Kvantitetsangivelserna avser i princip varornas nettovikter (exklusive emballage) vid leveransen till den slutlige konsumenten.

Värderingen av konsumtionen sker i regel till detaljhandelspriser. Undantag utgör producenternas egenförbrukning, som i princip anges i producentpriser plus mervärdeskatt, samt utekonsumtion av starköl, vin och spritdrycker, som värderas i utskänkingspriser. För beräkningarna erforderliga prisuppgifter hämtas i åtskilliga fall från underlaget till SCBs konsumentprisindex men för flera stora poster, bl a kött och fläsk, från annan prisstatistik. För varugrupper med brett sortiment, t ex konserver, ligger värdeuppgifter från främst industri- och utrikeshandelsstatistik till grund för beräkningarna av konsumtionsvärdena.

Resultat

Uppgifter om kvantitet och värde av den totala direktkonsumtionen av olika slags livsmedel 1984–1986 redovisas i tabell 10.10 medan tabell 10.11 visar den genomsnittliga konsumtionen per person under samma år.

Tabell 10.10 Total direktkonsumtion av livsmedel m m 1984–1986

Total consumption of food etc. in 1984–1986

Varuslag	1984 (def)		1985 (prel)		1986 (prel)	
	Kvantitet, milj kg	Värde, milj kr	Kvantitet, milj kg	Värde, milj kr	Kvantitet, milj kg	Värde, milj kr
Bröd och spannmålsprodukter		11 867		12 885		14 079
Mjöl och gryn	189,6	1 172	185,6	1 277	186,3	1 370
Mjölprodukter, exkl bröd och konditorivaror	55,9	1 294	56,2	1 415	58,9	1 576
Knäckebröd m m	55,3	1 047	38,1	1 126	60,0	1 273
Mjukt matbröd	262,3	4 457	272,0	4 899	272,3	5 460
Kaffebröd ¹ m m	101,0	3 897	97,6	4 168	96,8	4 400
Kött och köttvaror		19 291		21 566		22 421
Kött och fläsk, färskt och djupfryst ^{1,2}	164,8	8 192	172,5	9 218	174,4	9 764
Fjäderfäkött, färskt och djupfryst ¹	38,3	914	40,1	1 006	40,1	1 051
Charkuterivaror, köttkonserver m m	235,5	10 185	238,3	11 342	232,3	11 606
Fisk, kräftdjur och blötdjur		5 718		5 885		6 741
Färsk och djupfryst fisk ¹	50,5	1 417	53,5	1 565	53,0	1 733
Djupfryst filead fisk	18,8	699	18,2	697	18,9	868
Konserver och beredd fisk	55,0	2 320	54,0	2 336	55,3	2 594
Kräftdjur och blötdjur	20,8	1 282	21,1	1 287	20,7	1 546
Mjölk, grädde, ost och ägg		14 529		15 435		16 281
Direktförsäld och hemmaförbrukad mjölk ¹	36,9	145	34,9	149	32,0	143
K-mjölk, filmjölk m m ¹	990,6	4 261	993,5	4 669	959,1	4 816
Skummjölk, lättmjölk, lättfil ^{3,4}	469,5	1 795	438,4	1 822	425,6	1 864
Tunn grädde, gräddfil ¹	20,1	397	20,1	425	20,2	459
Tjock grädde ¹	44,4	1 248	46,2	1 403	48,5	1 553
Mjölkpulver	1,0	43	1,0	45	1,0	45
Ost	128,2	5 027	123,0	5 161	122,6	5 483
Ägg ¹	93,7	1 613	93,8	1 761	94,0	1 918
Matfett och majonnäs	188,7	4 202	187,9	4 581	182,1	4 746
Smör m m	61,7	1 681	59,3	1 777	57,1	1 806
Hushållsmargarin inkl lättmargarin	115,6	2 176	116,3	2 409	112,1	2 498
Majonnäs och matolja	11,4	345	12,3	395	12,9	442
Köksväxter, frukter och bär		12 836		13 766		13 958
Köksväxter, färska och djupfrysta ¹	329,1	3 968	337,2	4 239	339,4	4 252
Frukt och bär, färska och djupfrysta ¹	460,5	4 216	478,7	4 735	497,4	4 938
Köksväxter, torkade ¹ , konserverade m m	65,3	1 098	64,7	1 094	64,3	1 106
Frukt och bär, torkade eller konserverade, sylt m m	74,5	1 346	80,0	1 458	78,3	1 422
Kastanjer, mandel och nötter	10,0	346	10,6	358	9,6	323
Soppor, även konserverade	9,9	414	9,2	391	9,1	413
Saft ^{1,3}	112,7	1 418	104,8	1 491	104,2	1 504
Potatis och potatisprodukter		2 590		2 360		2 589
Potatis, färsk ¹	541,8	1 724	542,5	1 439	537,5	1 601
Potatisprodukter	45,9	866	47,4	921	47,3	988
Socker och sirap	161,2	1 133	158,3	1 181	157,1	1 188
Kaffe, te och kakao		4 907		5 084		6 260
Kaffe, rostat	78,2	3 882	74,5	3 940	73,4	4 927
Te	3,1	317	2,8	318	3,0	329
Kaffe- och teextrakt, kakaopulver	12,0	708	12,2	826	12,6	1 004
Choklad och konfektyrvaror	81,9	5 253	80,4	5 668	79,4	6 060
Glass ³	113,8	1 969	113,8	2 192	119,4	2 784
Honung, vissa såser, kryddor och salt ¹	49,3	1 159	52,6	1 286	52,5	1 327
Malt- och läskedrycker ¹	593,5	4 143	650,1	4 812	685,9	5 366
Summa livsmedel		89 597		96 701		103 800
Alkoholhaltiga drycker ¹		14 552		16 015		17 400
Starköl	104,9	2 503	105,8	2 980	119,0	3 600
Vin	96,7	4 148	97,6	4 771	100,2	5 200
Spritdrycker	45,2	7 901	44,1	8 264	45,6	8 600
Tobak		8 250		8 667		8 861
Totalt		112 399		121 383		130 061

1) Uppgifterna baseras på ett bristfälligt material och är därför osäkra.

2) Inkl saltat (rått) kött och fläsk, inälvor och färdiglagad mat innehållande kött.

3) Kvantitetsuppgifter i miljoner liter.

4) Fr o m 1983 även mellanmjölk, 1,0 % och 1,5 %.

Källa: Statens jordbruksnämnd.

Tabell 10.11 Konsumtion av livsmedel m m åren 1984–1986. Kilogram per person
Consumption of food etc. in 1984–1986. Kilogrammes per person

Varuslag	1984	1985 (prel.)	1986 (prel.)
Bröd och spannmålsprodukter			
Mjöl och gryn	22,7	22,2	22,3
Mjölprodukter, exkl bröd och konditorivaror	6,7	6,7	7,0
Knäckebröd m m	6,6	6,7	7,2
Mjukt matbröd	31,5	32,6	32,6
Kaffebröd ¹	3,9	3,9	4,0
Konditorivaror ¹	2,3	2,6	2,6
Skorpor, kex, rån m m ¹	5,7	5,2	5,0
Kött och köttvaror			
Kött och fläsk, färskt och djupfryst ^{1,2}	25,1	26,4	26,5
Fjäderfäkött, färskt och djupfryst ¹	4,6	4,8	4,7
Charkuterivaror, oblandade	3,6	3,6	3,6
Charkuterivaror, blandade	16,3	15,9	15,7
Köttkonserver	1,9	2,2	2,0
Köttsoopor, även konserverade	1,0	1,1	1,0
Fisk, kräftdjur och blötdjur			
Färsk och djupfryst fisk ¹	6,1	6,4	6,3
Djupfryst filead fisk	2,3	2,2	2,3
Konserver och beredd fisk	6,6	6,5	6,6
Kräftdjur och blötdjur	2,4	2,5	2,5
Mjölk, grädde och ost			
Direktförsäld och hemmaförbrukad mjölk, liter	4,4	4,2	3,8
Konsumtionsmjölk, filmjölk m m, liter	118,8	119,1	111,5
Skummjölk, lättmjölk, lättfil, liter ³	56,3	52,6	50,9
Tunn grädde, gräddfil, liter	2,4	2,4	2,4
Tjock grädde, liter	5,3	5,5	5,8
Mjölkpulver	0,1	0,1	0,1
Härdost	12,4	11,7	11,5
Annan ost	3,0	3,1	3,2
Ägg ¹	11,2	11,2	11,2
Smör m m	7,4	7,1	6,8
Hushållsmargarin inkl lättmargarin	13,9	13,9	13,4
Majonnäs och matolja	1,4	1,4	1,5
Köksväxter, frukter och bär			
Köksväxter, färska och djupfrysta ¹	31,0	31,9	32,0
Frukt och bär, färska och djupfrysta ¹	55,2	57,3	59,5
Köksväxter, torkade ¹ , konserverade m m	7,3	7,8	7,7
Frukt och bär, torkade eller konserverade, sylt m m	8,9	9,6	9,3
Kastanjer, mandel och nötter	1,2	1,3	1,1
Soppor, även konserverade	1,1	1,1	1,1
Saft ¹ , liter	13,5	12,5	12,5
Potatis och potatisprodukter			
Potatis, färsk ¹	65,0	65,0	64,3
Potatisprodukter	5,6	5,7	5,6
Socker	18,8	18,4	18,3
Sirap	0,5	0,5	0,5
Kaffe, rostat	9,4	8,9	8,8
Te	0,4	0,3	0,4
Kakao	1,3	1,2	1,3
Choklad och konfektyrvaror	9,8	9,6	9,5
Glass liter	13,6	13,6	14,3
Honung, såser med högst 20 % fetthalt, kryddor och salt ¹	5,9	6,3	6,3
Malt- och läskedrycker, liter	74,2	77,9	82,0
Kolsyrade läskedrycker och mineralvatten	38,8	43,9	46,8
Svagdricka, lättöl och öl, typ A	32,4	34,6	35,2
Alkoholhaltiga drycker, liter			
Starköl	12,6	12,7	14,2
Vin	11,6	11,7	12,0
Spritdrycker	5,4	5,3	5,5

1) Uppgifterna baseras på ett bristfälligt material och är därför osäkra.
2) Inkl saltat (rått) kött och fläsk, inälvor och färdiglagad mat innehållande kött.
3) Fr o m 1983 ingår mellanmjölk, 1,0 % och 1,5 %.
Källa: Statens jordbruksnämnd.

Tabell 10.12 Energitillförsel genom olika slag av jordbruksprodukter och livsmedel 1960, 1970, 1980 och 1986. Mega-joule per person och dag
Energy supply by different agricultural and food products in 1960, 1970, 1980 and 1986. Megajoule per person and day

Produkt	1960 MJ	1970 MJ	1980 MJ	1986 ¹ MJ	%
Bröd och spannmålsprodukter	3,14	2,96	3,04	3,18	25
Kött och köttvaror	1,28	1,36	1,54	1,37	11
Fisk, kräftdjur m m	0,20	0,21	0,25	0,26	2
Mjölk och mjölkpulver	1,19	1,11	1,16	1,10	9
Grädde	0,18	0,21	0,26	0,30	2
Ost	0,31	0,36	0,57	0,58	5
Ägg	0,17	0,18	0,17	0,17	1
Smör inkl Bregott	0,82	0,51	0,54	0,59	5
Margarin inkl matolja m m	1,09	1,31	1,25	1,17	9
Köksväxter, frukt och bär	0,70	0,91	0,91	0,91	7
Potatis och potatisprodukter	0,72	0,66	0,68	0,69	5
Socker och sirap	1,35	1,01	0,91	0,85	7
Malt- och läskedrycker exklusive starköl ²	0,21	0,37	0,28	0,32	3
Andra livsmedel	0,46	0,68	0,82	0,82	6
Alkoholhaltiga drycker ³	0,19	0,24	0,33	0,34	3
Samtliga varuslag	12,01	12,08	12,72	12,65	100

1) Preliminära uppgifter.
2) Starköl ingår 1960 och 1970.
3) Starköl, vin och sprit. Se dock not 2.
Källa: Statens jordbruksnämnd.

Uppgifter om den dagliga energitillförseln per person av olika produkter lämnas i tabell 10.12. Den totala energitillförseln per person och dag genom livsmedel har under perioden 1960–1985 ökat något. Under 1986 sjönk dock energitillförseln något.

Det dagliga energibehovet per person beräknas av livsmedelsverket vara 8,5 megajoule för kvinnor och 11,5 megajoule för män.

Annan publicering

Konsumtionen i Sverige av livsmedel m m årligen sedan 1960; (stencil) uppgifterna publiceras också i Jordbruksekonomiska meddelanden, där även kostens näringsinnehåll redovisas. Statens jordbruksnämnd.

Per capita-konsumtionen av livsmedel m m i Sverige årligen sedan 1960; (stencil) uppgifterna publiceras även i Jordbruksekonomiska meddelanden. Statens jordbruksnämnd.

Utrikeshandel

Inom SCB sammanställs den officiella utrikeshandelsstatistiken. På basis av denna beräknar jordbruksnämnden den svenska utrikeshandeln med jordbruksråvaror och livsmedel. I detta kapitel redovisas definitiva uppgifter för åren 1981–1986.

Resultat

Värdet av den svenska importen av jordbruksråvaror och livsmedel har enligt tabell 10.13 ökat successivt i löpande priser under perioden 1981–1986 och uppgick det sistnämnda året till 15,4 miljarder kronor. Norge, Danmark och Nederländerna svarar för de största andelarna av importen.

Exporten som tidigare ökat relativt sett mer än importen sjönk 1986 till 5,7 miljarder kronor. Stora minskningar mellan 1985 och 1986 har främst skett till Tyskland, Italien, Sovjetunionen och Förenta Staterna (se tabell 10.14). Den största delen av såväl export som import utgörs av vegetabiliska produkter enligt fördelningen på varuslag i tabell 10.15

Annan publicering

Sveriges utrikeshandel med livsmedel m m årligen sedan 1950. Statens jordbruksnämnd (stencil).

Utrikeshandel. Del 1 och 2 Preliminära uppgifter återfinns i SCBs SM H; vissa uppgifter dessutom i Jordbruksekonomiska meddelanden. SCB.

Svensk import och export av trädgårdsprodukter 1970–74. Lantbrukshögskolan, konsulentavdelningen vid Alnarp. Trädgård 83.

Svensk import 1975, komplement till ovanstående. Lantbrukshögskolan, konsulentavdelningen vid Alnarp (stencil).

Till kategorierna jordbruksråvaror och livsmedel räknas sedan år 1959, då den nu gällande indelningen av utrikeshandelsstatistiken (den s k CCC-nomenklaturen) började tillämpas, följande varugrupper.

Kap 1 – 4

Levande djur

Kött, fläsk och andra ätbara djurdelar

Fisk och skaldjur

Mjölk- och mejeriprodukter, ägg, honung

Ur kap 5

Tarmar

Kap 7 – 12

Köksväxter m m

Frukter m m

Kaffe, te och kryddor

Spannmål

Produkter från kvarnindustri, malt, stärkelse m m

Oljehaltiga fröer och frukter, vallväxtfröer, foderväxter m m

Kap 15 – 21

Animaliska och vegetabiliska fetter och oljor m m

Varor av kött, fläsk, fisk och skaldjur

Socker och sockerkonfektyrer

Kakao och varor därav

Varor av spannmål, mjöl och stärkelse, bakverk

Varor av köksväxter och frukter m m

Diverse näringsmedel

Kap 23

Beredda fodermedel

Till gruppen jordbruksprodukter räknas i princip produkter enligt sammanställningen ovan exklusive fisk, frukt, köksväxter, kaffe, te, kakao, kryddor m m

Tabell 10.13 Importen av jordbruksråvaror och livsmedel 1981–1986.
Miljoner kronor
Imports of foodstuffs etc. in 1981–1986. Millions of Swedish kronor

Exportörande land	1981	1982	1983	1984	1985	1986
Danmark	950	1 004	1 233	1 321	1 418	1 537
Finland	185	204	204	271	267	262
Island	45	47	59	64	77	163
Norge	889	1 050	1 364	1 389	1 291	1 281
Belgien, Luxemburg	86	104	199	379	383	212
Bulgarien	20	25	32	34	33	23
Frankrike	206	265	239	292	315	386
Förbundsrepubliken Tyskland	606	678	736	719	783	839
Irland	36	52	56	57	98	92
Italien	308	353	444	456	539	570
Nederländerna	578	715	845	1 055	1 077	1 110
Polen	64	65	96	92	127	134
Portugal	26	29	29	36	46	39
Rumänien	27	29	27	26	24	18
Schweiz	164	188	225	208	260	277
Sovjetunionen	19	21	23	25	36	37
Storbritannien	296	300	353	361	407	389
Tjeckoslovakien	10	9	11	11	10	16
Tyska demokratiska republiken	9	12	14	19	25	24
Ungern	84	95	111	127	143	147
Österrike	76	101	97	108	119	133
Förenta Staterna	766	846	817	891	874	868
Kanada	172	194	188	197	182	196
Japan	12	10	11	17	19	23
Samtliga länder	9 472	10 966	12 668	14 229	14 675	15 422

Källa: Statens jordbruksnämnd.

Tabell 10.14 Exporten av jordbruksråvaror och livsmedel 1981–1986.
Miljoner kronor
Exports of foodstuffs etc. in 1981–1986. Millions of Swedish kronor

Importerande land	1981 ¹	1982 ¹	1983 ¹	1984 ¹	1985 ¹	1986
Danmark	457	510	605	696	653	594
Finland	343	586	410	449	481	595
Island	15	16	31	38	30	31
Norge	415	578	663	736	747	810
Belgien, Luxemburg	18	28	21	42	50	80
Bulgarien	0	0	0	0	30	0
Frankrike	80	118	116	147	223	223
Förbundsrepubliken Tyskland	442	535	536	864	719	502
Irland	5	8	9	10	10	10
Italien	169	254	241	342	356	228
Nederländerna	108	156	263	187	170	145
Polen	47	156	285	274	195	80
Portugal	18	43	95	25	137	107
Schweiz	82	115	97	89	93	95
Sovjetunionen	520	185	278	345	715	381
Storbritannien	141	151	205	319	265	207
Tjeckoslovakien	18	23	34	35	47	37
Tyska demokratiska republiken	43	168	133	280	132	92
Ungern	16	17	23	17	19	23
Österrike	30	40	45	54	52	62
Förenta Staterna	105	125	269	441	776	549
Kanada	14	11	22	27	57	47
Japan	169	422	698	372	314	166
Samtliga länder	3 720	4 917	5 997	6 731	7 318	5 745

1) Direktlandningar av fisk i utländska hamnar ingår.

Källa: Statens jordbruksnämnd.

Tabell 10.15 Utrikeshandeln med jordbruksprodukter 1983–1986. Miljoner kronor
Foreign trade in agricultural products in 1983–1986. Millions of Swedish kronor

Varuslag	1983		1984		1985		1986	
	Import	Export	Import	Export	Import	Export	Import	Export
<i>Levande djur och animaliska produkter (exklusive fetter och oljor)</i>								
Levande djur	40	45	68	53	77	74	122	49
Kött, fläsk och andra ätbara djurdelar	355	1 082	286	1 207	356	1 195	389	753
Kött- och fläskkonserver m m	79	25	73	38	91	44	114	39
Tarmar	52	30	50	36	49	34	56	29
Mjölk, mejeriprodukter och ägg	233	542	248	459	299	423	327	307
Summa	759	1 724	725	1 793	873	1 770	1 008	1 176
<i>Vegetabiliska produkter (exklusive fett och oljor)</i>								
Potatis	28	10	131	7	19	5	31	7
Potatisprodukter	24	23	44	27	35	22	40	21
Brödsäd	61	564	84	884	94	713	85	338
Fodersäd	99	373	85	322	47	893	40	401
Mjöl och gryn	62	86	72	64	56	96	38	47
Malt	9	37	8	24	9	13	12	7
Stärkelse	100	0	105	0	103	1	107	1
Sockerbetor	2	0	3	0	0	0	1	0
Varor av spannmål m m	369	301	422	369	466	438	513	509
Socker, sirap och melass	84	35	159	29	153	23	143	77
Fodermedel, hö m m	787	89	803	82	677	85	584	106
Oljeväxtfröer och oljehaltiga frukter	135	262	234	179	211	210	138	105
Djupfrysta ärter	0	77	0	110	0	129	1	134
Ärter, bönor m m	25	2	25	3	30	2	32	4
Vallväxtfröer m m	82	83	132	75	161	78	93	78
Summa	1 867	1 942	2 307	2 173	2 061	2 707	1 856	1 833
<i>Animaliska och vegetabiliska fetter och oljor</i>								
Sjödjursolja	35	9	63	11	67	7	29	4
Sojaolja	248	54	350	45	377	45	211	57
Raps- och Rybsolja	1	189	2	313	1	252	1	158
Övriga fetter och oljor	414	290	507	399	557	471	373	330
Summa	698	542	923	769	1 006	777	614	549
<i>Summa jordbruksprodukter</i>	<i>3 324</i>	<i>4 208</i>	<i>3 955</i>	<i>4 735</i>	<i>3 940</i>	<i>5 254</i>	<i>3 478</i>	<i>3 559</i>

Källa: Statens jordbruksnämnd.

11 Ekonomi

I kapitel 11 beskrivs jordbrukssektorn i dess helhet och sektorns roll i samhällsekonomin. På företagsnivå redovisas intäkter och kostnader i jordbruket samt olika resultatmått. Per familj redovisas även intäkter från andra förvärvskällor. Jordbrukarnas tillgångar och skulder redovisas i ett avslutande avsnitt.

Kapitel 11 innehåller avsnitt om

- Jordbrukssektorn i nationalräkenskaperna
- Totalkalkyler för hela jordbruket
- Intäkter, kostnader m m för företagen
- Prisindex
- Jordbrukarfamiljernas inkomster
- Jordbrukarnas tillgångar och skulder

Jordbrukssektorn i nationalräkenskaperna

Värdet av landets samlade produktion redovisas i *nationalräkenskaperna* i form av den s k bruttonationalprodukten. Produktionen redovisas på dels näringsliv och hushåll, dels offentliga myndigheter. Nationalräkenskaperna redovisar även uppgifter om försörjningsbalansen och nationalinkomsten och dess användning. SCB svarar för redovisningen av nationalräkenskaperna.

Näringsgrensindelningen ansluter sig till SNI (standard för svensk näringsgrensindelning). Jordbruk räknas till ekonomisk aktivitet enligt SNI 11, dvs förutom egentligt jordbruk med husdjursskötsel även trädgårdsbruk, pälsdjursskötsel, hästavel, renskötsel, biodling, jakt m m. Jordbrukets inkomster av skogsbruk och fiske ingår inte och inte heller veterinärverksamhet och vissa offentliga myndigheters konsulttjänster i jordbruket.

Bruttonationalprodukten (BNP) beräknas som summan av förädlingsvärdena (kostnaderna för arbetskraft och avskrivning samt företagets driftöverskott) från samtliga näringsgrenar. Beräkningarna av produktionsvärdet inom jordbruket baseras på jordbrukets totalkalkyl (se nedan).

Resultat

Av tabell 11.1 kan utläsas jordbrukets andel av BNP till faktorpriser i löpande priser åren 1965–1985.

I tabell 11.2 redovisas förädlingsvärdet inom jordbruket och BNP till faktorpriser i löpande priser för åren 1981–1985.

Annan publicering

SCB, nationalräkenskaperna SM 1980:4.4, 1981:2.5, 1983:2.5, 1984:5.5, N 10 SM 8501 och N 10 SM 8601 jämte Appendix.

Tabell 11.1 Bidrag från jordbruket till bruttonationalprodukten i faktorpris 1965–1985. Löpande priser

Contribution to the gross domestic product by agriculture in 1965–1985. Current prices

År	Totala bruttonationalprodukten, i faktorpris, milj kronor	Bidrag från jordbruket, i faktorpris	
		Milj kr	Procent
1985	762 788	12 388	1,6
1984	702 477	13 550	1,9
1980	476 405	9 406	2,0
1975	260 373	6 128	2,3
1970	153 319	3 913	2,6
1965	101 436	4 251	4,2

Källa: SCB, nationalräkenskaper.

Tabell 11.2 Förädlingsvärdet inom jordbruket och bruttonationalprodukten till faktorpriser i löpande priser och med fördelning på faktorinsatser 1981–1985. Milj kr

Agriculture value added and gross domestic products at factor prices, current prices, by factor incomes in 1981–1985. Millions of Swedish kronor

Förädlingsvärde respektive bruttonationalprodukt	1981	1982	1983	1984	1985
Förädlingsvärdet inom jordbruk m m	10 523	12 255	12 218	13 550	12 388
löner inkl kollektiva avgifter	2 117	2 167	2 272	2 550	2 547
kapitalförslitning	3 010	3 371	3 836		
driftöverskott	5 396	6 717	6 110	11 000	9 841
Totala bruttonationalprodukten till faktorpris	515 940	566 959	634 570	702 477	762 788
löner inkl kollektiva avgifter	368 363	389 526	421 599	461 433	497 405
kapitalförslitning	66 479	74 675	84 339	91 799	98 890
driftöverskott	81 098	102 758	128 632	149 245	166 493

Källa: SCB, nationalräkenskaper.

Totalkalkyler för jordbruket

Som underlag för jordbrukspolitiska ställningstaganden görs beräkningar av jordbrukets intäkter och kostnader enligt den s k normkalkylen, vilken baseras på den s k *totalkalkylen* för jordbruket. Beräkningarna handhas av lantbruksekonomiska samarbetsnämndens sektorsgrupp och utförs huvudsakligen inom statens jordbruksnämnd.

I totalkalkylen behandlas hela det svenska jordbruket som ett enda företag. Intern omsättning – t ex av fodersäd – beaktas därför inte. Intäkterna omfattar produktion till avsalu och till naturaförbrukning inom jordbruket. Av lagerförändringar tas hänsyn endast till förändringar i djurkapitalet. Värdet av bostadsförmåner ingår inte, vilket man bör observera vid jämförelse med deklarationsundersökningen för jordbrukare.

Beräkningarna avser endast den egentliga jordbruksdriften. Således omfattar kalkylen i princip inte skogsbruk och trädgårdsbruk och inte heller biinkomster av typen körslor.

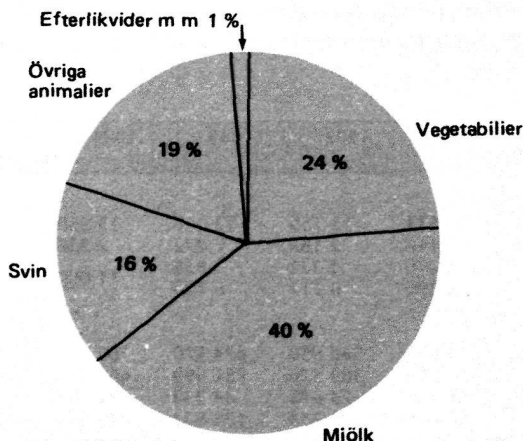
För en detaljerad redovisning av beräkningsmetoderna hänvisas till samarbetsnämndens publicering.

Resultat

Totalkalkylens beräkningar av jordbrukets intäkter redovisas i tabell 11.3 och i diagram 11.4. Animalierna svarar för en betydande del av jordbrukets totala intäkter, 75 %. Bland animalierna dominerar mjölken med drygt hälften av de totala intäkterna. Produktionen av vallväxter och fodersäd utnyttjas i animalieproduktionen, varför enbart avsalugrödor redovisas som intäkter av vegetabilier.

Diagram 11.4 Jordbrukets totala intäkter m m enligt totalkalkylen 1986. Procentuell fördelning

*Income of the agricultural sector in 1986.
Per cent*

Tabell 11.3 Jordbrukets totala intäkter m m enligt totalkalkylen 1983–1986

Income of the agricultural sector in 1983–1986

Slag av inkomst m m; varuslag	Värde, miljoner kronor			
	1983	1984	1985	1986 ¹
Vegetabiliska produkter	4 923	6 039	5 719	5 831
Normalvete	1 415	1 499	1 100	1 207
Kvalitetsvete	274	405	482	541
Råg	231	247	154	138
Korn	179	452	572	501
Havre	374	678	631	563
Kokärter	11	15	11	12
Matpotatis	600	587	521	552
Fabrikspotatis	127	190	203	203
Sockerbetor	578	753	744	875
Oljeväxter	869	947	947	885
Fältodlade köksväxter	264	266	354	354
Animaliska produkter	17 085	18 284	18 402	18 568
Mejerimjolk	8 433	9 337	9 615	9 881
K-mjolk utanför mejeri	14	15	16	14
K-mjolk till hemmaförbrukning	80	79	81	84
Ägg	844	881	842	944
Slakt av fjäderfä	448	335	443	470
Storboskap	2 988	2 939	2 779	2 791
Kalv, större	205	242	267	250
Kalv, mindre	8	8	11	10
Häst	33	30	28	22
Får	99	105	104	100
Svin	3 807	4 194	4 093	3 891
Efterlikvider	108	96	97	82
Ull och fårskinn	9	13	18	13
Export av levande djur	10	10	8	16
Låginkomstattsning	280	323	267	325
Efterlikvider från centralföreningar	205	208	319	319
Skördeskadeersättning och-bidrag	4	159	113	120
Summa inkomster	22 497	25 013	24 820	25 163
Förändringar i djurkapitalet	–83	–81	–303	–338
Totala intäkter	22 414	24 932	24 517	24 825

1) Preliminära uppgifter.

Källa: Lantbruksekonomiska samarbetsnämnden, Jordbrukets totalkalkyl.

I jordbrukets totalkalkyl görs även beräkningar av jordbrukets totala kostnader, vilka redovisas i tabell 11.5 och diagram 11.6.

Kostnader för avskrivning och underhåll av markanläggningar, byggnader och inventarier är största posten i diagrammet och svarar för ca 33 % av de totala kostnaderna. Av kostnaderna för förnödenheter svarar köpfodermedel för ca 39 %. Kapitalkostnaderna redovisas exklusive ränta på eget kapital. Kostnaderna för maskiner och redskap avser avskrivning, underhåll och traktorskatt.

Ur tabellerna 11.3 och 11.5 kan skillnaden mellan jordbrukets intäkter och kostnader beräknas. Denna skillnad utgör den beräknade ersättningen för brukarnas och familjernas arbete samt för eget kapital. År 1986 var denna ersättning 2 530 milj kr.

Annan publicering

Jordbrukets totalkalkyl. Stencil från Lantbruksekonomiska samarbetsnämnden.

Tabell 11.5 Jordbrukets totala kostnader m m enligt totalkalkylen 1983–1986

Costs of the agricultural sector in 1983–1986

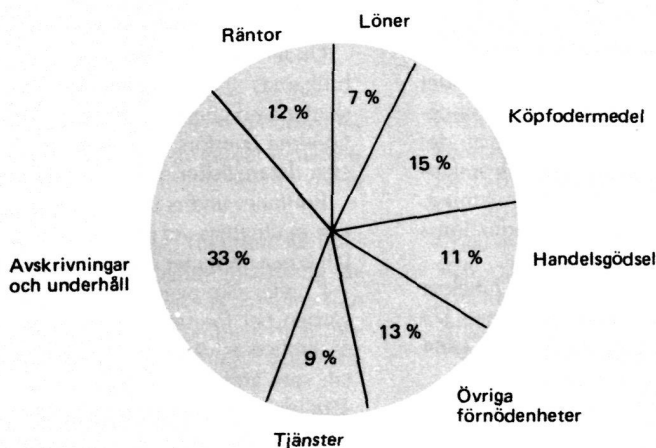
Varuslag	Värde, miljoner kronor			
	1983	1984	1985	1986 ¹
Förnödenheter				
Driv- och smörjmedel	922	988	1 042	729
Handelsgödsel och kalk	2 107	2 415	2 603	2 513
Köpfodermedel	3 628	3 860	3 704	3 412
Förädlings- och handelsmarginaler	388	486	536	555
Diverse förnödenheter	556	617	672	720
Elektricitet	558	632	762	823
Tjänster				
Frakter	143	151	151	156
Mjölkkontroll	58	77	81	83
Seminkostnader	141	152	160	169
Maskinlegor	129	142	153	162
Torkningskostnader för bröd- och fodersäd	69	108	147	158
Personbil	392	431	465	459
Avbyttjänster	68	81	85	93
Övriga tjänster	965	692	725	773
Kapitalkostnader				
Markanläggningar	418	410	429	444
Ekonomibyggnader	916	963	919	924
Maskiner och redskap	4 619	5 146	5 442	5 917
Kostnader för lånat kapital	1 954	2 162	2 393	2 584
Kostnader för lejt arbete	1 408	1 549	1 518	1 621
<i>Summa kostnader för inköpta produktionsmedel från andra sektorer samt lejt arbete</i>	19 439	21 062	21 987	22 295

1) Preliminära uppgifter.

Källa: Lantbruksekonomiska samarbetsnämnden, Jordbrukets totalkalkyl.

Diagram 11.6 Jordbrukets totala kostnader m m enligt totalkalkylen 1986, procentuell fördelning

Costs of the agricultural sector in 1986, per cent

Totalskattningar av jordbrukets intäkter och kostnader erhålls årligen från Deklarationsundersökningen för jordbrukare (DU), som beskrivs nedan.

DU utgör sedan lång tid ett underlag för jordbrukspolitiska ställningstaganden, vilket är ett centralt område för användningen av undersökningen. Resultaten från DU används därvid för att belysa bl a inkomstutvecklingen för olika grupper av jordbruksföretag. Vidare utnyttjas DU-materialet för beräkning av vissa kostnadsposter i jordbrukets totalkalkyl.

I tabell 11.7 redovisas jordbrukarnas totala intäkter och kostnader åren 1981–1985. Vid en jämförelse med jordbrukets totalkalkyl bör uppmärksammas att DU innefattar såväl skogsbruk vid jordbruksföretagen som viss omsättning mellan företagen. Skillnaden mellan totalkalkylen och DU är av denna anledning betydande för bl a intäkter av skogsprodukter, körslor, arrenden samt för inköp av djur.

För o m inkomståret 1985 skall även fysiska personer ta upp inkomsträntor på kapital i jordbruket i förvärvskällan jordbruksfastighet. För att möjliggöra jämförelser med tidigare år har intäkterna för 1985 i tabellen beräknats exkl dessa ränteinkomster.

Tabell 11.7 Jordbrukarnas intäkter och kostnader 1981–1985. Totalbelopp i milj kr

Holder's receipts and expenditures in 1981–1985. Totals in millions of Swedish kronor

Bearbetningspost	1981	1982	1983	1984	1985
Inkomster av vegetabilier	5 847	7 148	7 581	8 798	8 886
animalier	14 726	16 327	17 708	19 105	19 445
skogsprodukter	1 966	2 121	2 244	2 977	3 143
körslor, arrenden m m	1 456	1 665	1 752	2 008	2 435 ¹
Intäkter av naturaförmåner	1 544	1 570	1 573	1 693	1 754
Summa bruttointäkter exkl balansändringar	25 748	28 918	31 114	34 818	35 663 ¹
Utgifter för utsäde o fodermedel	4 963	5 539	6 019	6 787	6 782
handelsgödsel o strömedel	1 529	1 812	2 069	2 389	2 490
driv- och smörjmedel	772	943	1 000	1 074	1 132
inköp av djur	2 033	2 084	2 239	2 193	2 206
underhåll av inventarier och anläggningar	2 178	2 479	2 674	2 996	3 087
räntor	2 704	2 907	3 013	3 292	3 780
arbetslöner	1 053	1 120	1 221	1 298	1 232
Värdeminskningsavdrag	2 586	2 968	3 298	3 842	3 459
Övriga kostnader	4 889	5 523	5 993	6 588	7 087
Egenavgifter	690	983	941	1 104	1 161
Summa kostnader inkl egenavgifter	23 397	26 357	28 467	31 563	32 416
Skogskonto och allmän investeringsreserv m m	–483	–520	–375	–620	–528
Balansändringar	375	283	358	645	20
Bruttointäkter (exkl fysiska personers ränteinkomster) minus kostnader (inkl egenavgifter) efter balansändringar m m	2 243	2 324	2 630	3 280	2 739 ¹

1) Exkl ränteinkomster för fysiska personer (596 milj kr).

Källa: SCB, Deklarationsundersökningen för jordbrukare. (DU).

Annan publicering

Deklarationsundersökningen för jordbrukare publiceras årligen i SM serie J. Uppgifter för 1981–1983 återfinns i SM J 1983:9, 1984:6 respektive J 51 SM 8501. För inkomståret

1984 och 1985 redovisas totalbelopp och uppgifter per företag i J 41 SM 8601 respektive J 43 SM 8701 medan uppgifter för företagarna redovisas i J 42 SM 8701 respektive J 43 SM 8702.

Deklarationsundersökningen för jordbrukare (DU)

DU baseras på ett slumpmässigt urval av företag. Urvalet har fr o m DU 1984 anpassats till det nya typklassificeringssystemet för jordbruksföretag vilket innebär att det dras från olika grupper efter riksområde, driftens omfattning i standardiserat arbetsbehov samt driftsinriktning. Tidigare bestämdes urvalsgrupperna bl a av produktionsområde och åkerarealens storlek.

Undersökningen avser företag med mer än 2 hektar åkermark enligt lantbruksregistret. Urvalet byts med 1/3 varje år. I samband med omläggningen inför DU 1984 byttes dock 2/3 av urvalet.

I undersökningen för inkomståret 1985 ingick ca 7 100 företag.

Undersökningsmaterialet utgörs av de utvalda jordbrukarnas självdeklarationer. Dessa ställs av de lokala skattemyndigheterna till SCBs förfogande. Från deklARATIONERNA överförs uppgifter till särskilda blanketter, varefter dataregistrering och bearbetning sker.

Bortfallet utgörs dels av objektsbortfall (deklarationen kan ej utnyttjas vid bearbetningen), dels av partiellt bortfall (vissa uppgifter saknas i deklarationen).

I undersökningen redovisas dels totaler, dels medelvärden per företag och per brukare. Vid beräkningarna multipliceras varje företags värden med ett uppräknings-tal, som anger hur många av totalpopulationens företag som representeras av det utvalda företaget. Vid uppskattningarna korrigeras för objektsbortfall och partiellt bortfall.

Intäkter, kostnader och resultat på företagsnivå

Intäkter och kostnader

Ekonomi och lönsamhet på företagsnivå kan främst belysas med hjälp av den jordbruksekonomiska undersökningen (JEU), men även med DU (se föregående avsnitt).

Från JEU, som baseras på bokföringsuppgifter från jordbruksföretag, erhålls årligen uppgifter om intäkter, kostnader och lönsamhetsförhållanden inom jordbruket. Resultaten utgör bl a ett underlag för jordbrukspolitiska ställningstaganden. Undersökningen är fr o m den 1 juli 1975 förlagd till SCB.

För JEU 1985 har efter flera års utvecklingsarbete en ny redovisning av resultaten gjorts. Den nya redovisningen omfattar beräkningar av resultat som dels baseras på anskaff-

ningskostnader, dels återanskaffningskostnader (nukostnader) för förbrukade resurser. I beräkningarna till nukostnad tas även hänsyn till förändringar i penningvärdet. De nya beräkningarna har även gjorts för åren 1981–1984. Resultaten från dessa beräkningar har inte tidigare publicerats utan tas med i nedanstående tabeller som jämförelse med resultaten för 1985.

I utvecklingsarbetena på JEU har också ingått införandet av det nya typklassificeringssystemet för jordbruksföretag. Detta påverkar såväl populationsavgränsning som redovisning. Redovisning enligt typklassificeringssystemet kommer att ske fr o m JEU 1988.

Den jordbruksekonomiska undersökningen (JEU)

Undersökningen omfattar företag i södra och mellersta Sveriges slättbygder med 20,1–100,0 hektar åkermark och företag i södra och mellersta Sveriges skogs- och dalbygder samt Norrland med 20,1–100,0 hektar åkermark. Undersökningen begränsas också till företag som ägs eller arrenderas av fysiska personer. Vissa trädgårdsföretag och företag med stor produktion av slaktsvin eller höns och kycklingar ingår inte.

Enligt undersökningsplanen skall urvalets storlek passas så att resultaten kommer att baseras på uppgifter från 930 företag. Urvalet består till 3/4 av gårdar som kvarstod från föregående undersökningstillfälle och till 1/4 av nytt urval från lantbruksregistret.

Materialinsamlingen är omfattande. Till grund för bokslutet ligger främst företagens löpande bokföring av inkomster och utgifter. Dessutom erfordras uppgifter från inventeringar av olika slag samt vissa kompletteringsuppgifter. En del uppgifter hämtas direkt från lantbruksregistret.

SCB samarbetar i uppgiftsinsamlingen med DB inom Lantbrukarnas Ekonomi AB, lantbruksnämnder och

skogsvårdsstyrelser. Inom DB-organisationen är ca 30 kontor engagerade i arbetet, som regleras genom ett avtal mellan SCB och DB.

DB handhar en betydande del av uppgiftsinsamlingen. Utöver bokföringen av inkomster och utgifter sammanställer DB-kontoren uppgifter om åtgång av arbete och dragkraft, lagervärden, skogsavverkning och skogsvårdsåtgärder, naturauttag m m.

För beräkning av bl a kostnader för avskrivning görs olika inventeringar första året företagen är med i JEU. Företagens ekonomibyggnader och bostadshus inventeras av byggnadskunnig personal vid lantbruksnämnderna. DB ansvarar för inventeringar av maskiner och redskap. Byggnadernas och inventariernas värden beräknas vid SCB. Skogsvårdsstyrelserna utför en skogsinventering, som ligger till grund för beräkning av bl a skogsförråd och årlig tillväxt.

Det inkomna materialet granskas manuellt och maskinellt vid SCB. Felaktiga uppgifter rättas av DB.

I redovisningen för 1985 ingick 802 företag. 129 företag bortföll från undersökningen genom vägran och dylikt.

Intäkter och kostnader bestäms med ledning av affärsbokföringens in- och utbetalningar samt balansvärdenas förändringar. Vid bestämning av vissa intäkter och kostnader frångår man dock helt eller delvis affärsbokföringens uppgifter. Bland de viktigare kalkylerade posterna kan nämnas bostadsförmån och avskrivningar.

Resultat

I tabell 11.8 redovisas jordbrukets intäkter 1981 – 1985 enligt JEU, med uppdelning på vegetabilier, animalier och övrig produktion.

För vegetabilier ingår enbart intäkter från avsalugrödor i redovisningen.

I övrig produktion ingår inventariehyror, återbäring och efterlikvid, körslor etc.

Tabell 11.8 Intäkter i jordbruket 1981–1985. Kronor per företag (fysiska personer)

Receipts in agriculture in 1981–1985. Swedish kronor per holding (natural persons)

Område, storleks- grupp hektar åker	1981	1982	1983	1984	1985
Södra och mellersta Sveriges slättbygder					
20,1 – 30,0					
Vegetabilier	62 940	69 553	70 355	96 577	92 065
Animalier	138 741	141 220	161 194	168 350	168 555
Övrig produktion	12 701	11 291	11 206	12 781	10 944
Summa intäkter	214 382	222 064	242 755	277 708	271 564
30,1 – 50,0					
Vegetabilier	102 028	119 476	124 445	155 821	146 711
Animalier	198 690	225 148	253 722	261 676	253 810
Övrig produktion	20 229	14 717	21 121	22 702	19 894
Summa intäkter	320 948	359 341	399 288	440 199	420 416
50,1 – 100,0					
Vegetabilier	207 312	245 143	249 978	308 730	278 664
Animalier	241 842	279 386	321 902	341 994	356 654
Övrig produktion	17 460	25 325	32 162	36 290	39 827
Summa intäkter	466 614	549 854	604 042	687 014	675 145
Södra och mellersta Sveriges skogs- och dalbygder samt norra Sverige					
20,1 – 30,0					
Vegetabilier	14 563	19 694	14 275	30 428	21 995
Animalier	165 923	180 668	234 342	235 294	230 538
Övrig produktion	10 253	8 783	19 649	15 636	22 623
Summa intäkter	190 738	209 146	268 265	281 359	275 156
30,1 – 50,0					
Vegetabilier	24 255	30 931	25 663	55 777	35 177
Animalier	240 628	293 954	329 240	316 367	367 150
Övrig produktion	9 053	11 347	12 064	14 796	19 163
Summa intäkter	273 935	336 233	366 967	386 940	421 490

Källa: SCB, Jordbruksekonomiskaundersökningen (JEU).

I tabell 11.9 redovisas jordbrukets kostnader 1981–1985 enligt JEU, med uppdelning på förnödenheter, underhåll, avskrivningar, arbetskostnader m m.

Som förnödenheter har medräknats fodermedel, handelsgödsel, utsäde, drivmedel etc. Till underhållskostnader har räknats utgifter enligt affärsbokföringen samt anställdas arbete med underhåll, dragkraft och uttag av virke från egen skog.

Första året företagen ingår i JEU kalkyleras nuvärden på basis av inventeringar som utförts på företagen.

Som arbetskostnader utanför familjen räknas direkta löner, arbetsgivareavgifter, värdet av förmåner av produkter, bil, telefon etc. Som övriga kostnader räknas diverse kostnader för växtodling och husdjur, körslor, försäkringar, personbil etc.

Tabell 11.9 Kostnader i jordbruket 1981–1985. Kronor per företag (fysiska personer)

Costs in agriculture in 1981–1985. Swedish kronor per holding (natural persons)

Område, storleks- grupp hektar åker	1981	1982	1983	1984	1985
Södra och mellersta Sveriges slättbygder					
20,1 – 30,0					
Förnödenheter	67 200	69 862	79 686	93 205	93 904
Kostnader för underhåll	46 407	48 837	53 518	64 419	20 625
Avskrivningar till nuvärde	44 611	45 747	53 280	61 812	62 812
Arbetskostnader utanför familjen	10 299	9 989	10 615	13 189	15 265
Övriga kostnader ¹	–	–	–	–	45 591
Summa kostnader	168 517	174 435	197 100	232 624	238 197
30,1 – 50,0					
Förnödenheter	94 205	112 487	128 439	147 139	144 163
Kostnader för underhåll	64 097	72 714	79 601	95 420	33 383
Avskrivningar till nuvärde	59 873	59 799	72 067	82 423	81 479
Arbetskostnader utanför familjen	32 183	21 876	20 154	22 691	18 630
Övriga kostnader ¹	–	–	–	–	67 961
Summa kostnader	250 357	226 875	300 260	347 673	345 616
50,1 – 100,0					
Förnödenheter	145 918	166 445	187 982	217 601	236 496
Kostnader för underhåll	88 874	107 588	114 565	133 985	55 056
Avskrivningar till nuvärde	79 812	86 694	105 633	123 340	128 200
Arbetskostnader utanför familjen	40 571	34 343	35 937	43 119	40 970
Övriga kostnader ¹	–	–	–	–	95 420
Summa kostnader	355 176	395 070	444 117	518 045	556 142
Södra och mellersta Sveriges skogs- och dalbygder samt norra Sverige					
20,1 – 30,0					
Förnödenheter	54 104	64 630	83 873	89 158	94 904
Kostnader för underhåll	45 792	51 662	64 890	69 804	23 729
Avskrivningar till nuvärde	47 054	46 955	63 275	68 673	70 317
Arbetskostnader utanför familjen	9 036	7 995	8 391	17 811	17 413
Övriga kostnader ¹	–	–	–	–	42 918
Summa kostnader	155 986	171 243	220 428	245 446	249 281
30,1 – 50,0					
Förnödenheter	82 173	116 805	127 628	134 059	141 973
Kostnader för underhåll	58 974	69 819	75 789	87 616	34 906
Avskrivningar till nuvärde	62 859	71 017	77 005	82 516	82 773
Arbetskostnader utanför familjen	24 683	22 887	29 527	30 269	34 440
Övriga kostnader ¹	–	–	–	–	64 787
Summa kostnader	228 689	280 529	309 949	334 459	358 879

1) Redovisas 1981–1984 i posten underhållskostnader.

Redovisningen av skogsbruket i de lantbruksekonomiska undersökningarna är begränsad till skogsbruket vid jordbruksföretag med mer än 2 ha åker. Från DU erhålls uppgifter om intäkter från skogsprodukter samt insättning och uttag från skogskonto. JEU redovisar en detaljerad kalkyl av skogsbrukets intäkter och kostnader för storleksgrupperna 20–100 ha åker (i skogsbygderna och Norrland enbart 20–50 ha åker).

I tabell 11.10 redovisas intäkter och kostnader i skogsbruket enligt JEU. Intäkterna i tabellen har beräknats exkl värdeändring av skogsförrådet. I kostnaderna ingår inte räntekostnader (räntenetto 1985).

Tabell 11.10 Kalkylerade intäkter och kostnader i skogsbruket 1981–1985. Kronor per företag (fysiska personer)
Receipts in forestry in 1981–1985. Swedish kronor per holding (natural persons)

Område, storleks- grupp hektar åker	1981	1982	1983	1984	1985
Södra och mellersta Sveriges slättbygder					
20,1–30,0					
Intäkter	8 509	7 448	8 881	13 868	9 993
Kostnader	3 836	3 365	3 824	3 963	2 702
30,1–50,0					
Intäkter	9 568	9 142	11 944	13 064	13 819
Kostnader	3 668	3 275	4 125	4 202	2 666
50,1–100,0					
Intäkter	17 271	16 842	17 845	19 373	21 480
Kostnader	5 016	7 122	6 810	7 774	7 473
Södra och mellersta Sveriges skogs- och dalbygder samt norra Sverige					
20,1–30,0					
Intäkter	40 843	41 095	37 834	49 209	47 933
Kostnader	10 286	11 138	13 074	12 195	11 915
30,1–50,0					
Intäkter	32 616	29 825	38 713	46 444	42 794
Kostnader	9 308	10 267	12 109	13 224	12 180

Källa: Jordbruksekonomiska undersökningen (JEU).

Resultat i jord- och skogsbruk

Uppgifter rörande jordbruksföretagens resultat kan i första hand hämtas ur JEU, som är uppbyggd enligt företagsekonomiska principer.

Det kan dock vara av intresse att även följa det taxerade resultatet i jordbruket. I tabell 11.11 redovisas taxerade bruttointäkter minus kostnader (inkl egenavgifter) efter balansändringar m m. För att få jämförbarhet mellan år har på intäktsidan inte tagits med ränteinkomsterna 1985 (se kommentar till tabell 11.7). I diagram 11.12 lämnas motsvarande redovisning för storleksgruppen 30–50 ha åker i de tre riksområdena.

Tabell 11.11 Bruttointäkter av jordbruksfastighet minus kostnader (inkl egenavgifter) efter balansändringar m m 1981–1985. Kronor per företag (fysiska personer)

Trading result in agriculture and forestry 1981–1985. Swedish kronor per holding (natural persons)

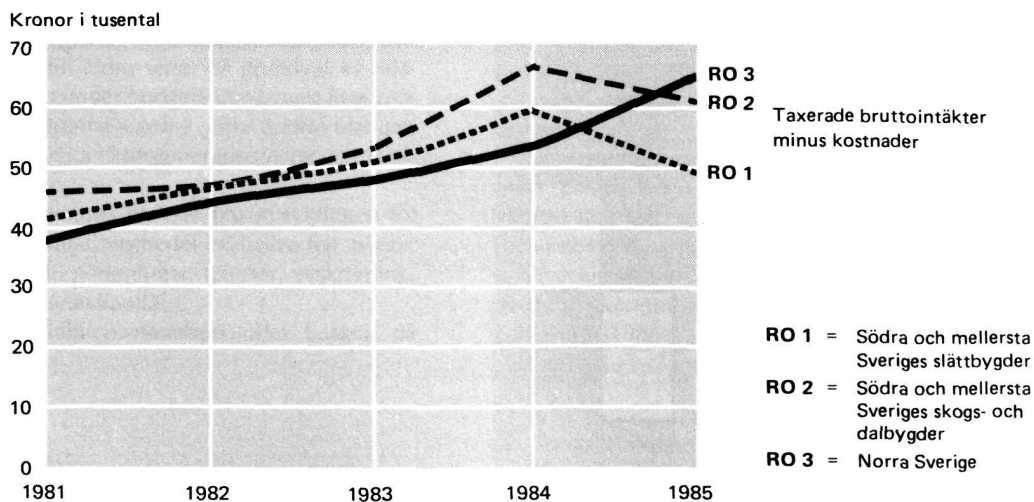
Område, storleks- grupp hektar åker	1981	1982	1983	1984	1985 ¹
Södra och mellersta Sveriges slättbygder					
20,1 – 30,0	28 401	30 788	35 559	42 174	34 182
30,1 – 50,0	41 417	46 971	50 915	59 324	49 328
50,1 – 100,0	48 847	53 918	67 468	78 898	68 542
Södra och mellersta Sveriges skogs- och dalbygder					
20,1 – 30,0	40 169	39 856	38 018	40 870	37 816
30,1 – 50,0	45 899	46 742	53 384	66 458	61 138
50,1 – 100,0	56 097	58 529	64 243	72 353	64 802
Norra Sverige					
20,1 – 30,0	25 166	29 621	30 339	41 137	42 013
30,1 – 50,0	38 225	44 228	48 095	53 528	65 383
50,1 – 100,0	47 585	55 687	67 766	78 409	74 300
Hela riket					
20,1 – 30,0	31 882	33 811	35 709	41 561	36 594
30,1 – 50,0	42 270	46 597	51 267	60 577	54 447
50,1 – 100,0	50 095	54 946	66 893	77 595	68 337

1) Exklusive ränteinkomster, se texten.

Källa: SCB, Deklarationsundersökningen för jordbrukare (DU).

Diagram 11.12 Taxerade resultat i jord- och skogsbruk 1981–1985, storleksgruppen 30–50 ha åker. Kronor per företag (fysiska personer)

Trading result in agriculture and forestry in 1981–1985, holdings of 30–50 hectares of arable land. Swedish kronor per holding (natural persons)

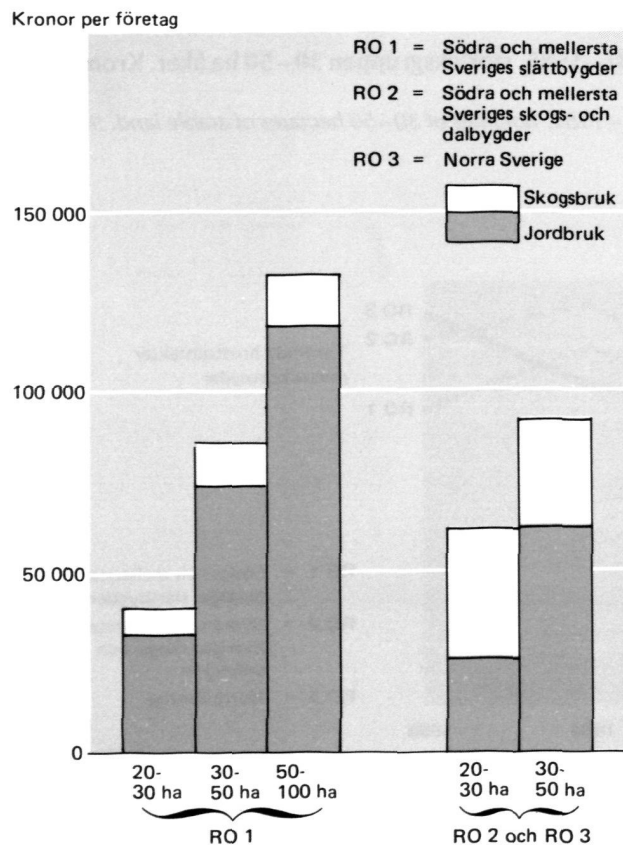
Redovisningen i JEU ger en mer rättvisande bild av resultatutvecklingen än vad deklarationsmaterialet ger. Detta sammanhänger bl a med att periodiseringen av olika intäkter och kostnader inte påverkas av bokslutsdispositioner i så stor utsträckning som i DU. Vidare innehåller JEU vissa kalkylmässiga beräkningar. I tabell 11.13 redovisas resultatutvecklingen i jord- och skogsbruk enligt JEU.

Det kalkylerade resultatet i jordbruket före arrende- och räntekostnader samt familjens arbetsersättning har belastats med avskrivningar till nuvärde. Kostnaderna för anhörigas arbete har kalkylerats på basis av antalet redovisade timmar.

Detsamma gäller för det kalkylerade resultatet i skogsbruket. I diagram 11.14 lämnas en motsvarande beskrivning för 1985.

Diagram 11.14 Kalkylerat resultat i jord- och skogsbruket före arrende- och räntekostnader samt familjens arbetsersättning 1985. Storleksgrupper och riksområden. Kronor per företag (fysiska personer)

Trading results in agriculture and forestry less rent paid and interest paid in 1985. Size groups and Major Regions. Swedish kronor per holding (natural persons)

Tabell 11.13 Kalkylerat resultat i jord- och skogsbruket före arrende- och räntekostnader (räntenetto 1985) samt familjens arbetsersättning enligt JEU 1981–1985. Kronor per företag (fysiska personer)

Trading results in agriculture and forestry 1981–1985. Swedish kronor per holding (natural persons)

Område, storleksgrupp hektar åker	1981	1982	1983	1984	1985
Södra och mellersta Sveriges slättbygder					
20,1–30,0					
Jordbruket	45 865	47 629	45 655	45 084	33 367
Skogsbruket	4 673	4 083	5 057	9 905	7 291
Totalt	50 538	51 712	50 712	54 989	40 658
30,1–50,0					
Jordbruket	70 591	92 466	99 028	92 526	74 800
Skogsbruket	5 900	5 867	7 819	8 862	11 153
Totalt	76 491	98 333	106 847	101 388	85 953
50,1–100,0					
Jordbruket	111 438	154 784	159 925	168 969	119 003
Skogsbruket	12 255	9 720	11 035	11 599	14 007
Totalt	123 693	164 504	170 960	180 568	133 010
Södra och mellersta Sveriges skogs- och dalbygder samt norra Sverige					
20,1–30,0					
Jordbruket	34 752	37 903	47 837	35 913	25 860
Skogsbruket	30 557	29 957	24 760	37 014	36 018
Totalt	65 309	67 860	72 597	72 927	61 878
30,1–50,0					
Jordbruket	45 246	55 704	57 018	52 481	62 610
Skogsbruket	23 308	19 558	26 604	33 220	30 614
Totalt	68 554	75 262	83 622	85 701	93 224

Källa: Jordbruksekonomiska undersökningen (JEU).

Prisindex

Genom lantbruksekonomiska samarbetsnämndens indexgrupp utarbetas och publiceras månatligen indextal över prisutvecklingen på jordbrukets område. Detta indexsystem syftar främst till att möjliggöra jämförelser, med beaktande av indexsystemets konstruktion, mellan jordbruksprodukternas prisutveckling i olika produktions- och handelsled. Vidare belyses prisutvecklingen för jordbrukets inköpta produktionsmedel samt prisutvecklingen vid internationell handel med jordbruksprodukter.

Följande indexserier beräknas:

- 1 Produktionsmedelsprisindex
- 2 Avräkningsprisindex
- 3 Prisregleringsprisindex
- 4 Producentprisindex för livsmedelsindustrin, jordbruksreglerade livsmedel
- 5 Konsumentprisindex för jordbruksreglerade livsmedel
- 6 Världsmarknadsprisindex

Vidare beräknas två delserier av det officiella konsumentprisindex (KPI), som är ett kedjeindex med ettårslänkar. Dessa delserier omfattar "övriga" livsmedel och totalindex exkl jordbruksreglerade livsmedel. Härutöver redovisas för jämförelser och analyser index för livsmedel i KPI.

Serierna 1–3 och 6 utarbetas av jordbruksnämnden och 4–5 av SCB.

Indextalen skall i princip visa prisutvecklingen vid oförändrad kvalitet på de varor som prismäts. Höjda priser till följd av förbättrad varukvalitet skall således ej påverka index.

Basperiod för indextalen är numera 1980. Tidigare var budgetåret 1966/67 basperiod. Vikterna i indexserierna 1–3 och 6, vilka ändras i juli varje år, baseras på normerade värden avseende produktion, konsumtion och inköp för året närmast före det budgetår vikterna skall användas. Indextalen med nya vikter kedjas till äldre serier på grundval av relationer mellan indextalen under budgetåret närmast före viktbytet. Vikterna i indexserierna 4 och 5, vilka ändras i januari varje år, baseras på vikterna i konsumentprisindex och kedjning av indextalen görs.

Produktionsmedelsprisindex belyser prisutvecklingen för jordbrukets inköpta produktionsmedel exklusive lejt arbete. Prismätningen sker för förnödenheter, tjänster, avskrivning, underhåll och ränta på lånat kapital.

Vägningstalen i produktionsmedelsprisindex baseras på

beräkningsunderlaget till jordbrukets totalkalkyl. Vid vägningstalsberäkningarna samt vid den löpande indexframskrivningen används i möjligaste mån de priser som möter jordbrukaren vid inköp av olika produktionsmedel. Priserna i totalkalkylen och produktionsmedelsprisindex redovisas exklusive mervärdeskatt.

Avräkningsprisindex belyser prisutvecklingen vid producenternas försäljning av sådana jordbruksprodukter som övergår från jordbrukssektorn till andra sektorer i samhället. Försäljningen inom jordbrukssektorn av sådana produkter som vidareförlämnas ingår inte i index.

Vägningstalen i avräkningsprisindex grundas på s k normkalkyler, vilka utarbetas inom lantbruksekonomiska samarbetsnämndens sektorsgrupp. De i indexberäkningarna använda priserna skall i princip avse pris vid gård. Priserna inkluderar i allmänhet produktbundna subventioner.

Prisregleringsprisindex skall registrera prisutvecklingen för jordbrukets varor i det led där prisregleringen verkar (t ex slaktdjur vid slakteri och konsumtionsmjölk vid mejeri), vilket för flertalet varor är ett led senare än i avräkningsprisindex.

Producentprisindex för livsmedelsindustrin, jordbruksreglerade livsmedel bygger huvudsakligen på SCBs producentprisindex för livsmedelsindustrin och avser delvis priser för samma varor som i prisregleringsprisindex.

Konsumentprisindex för jordbruksreglerade livsmedel mäter prisutvecklingen i detaljhandeln för motsvarande varor som producentprisindex för livsmedelsindustrin. Viktsystemet och varuurlvalet är i princip desamma som för detta. Prisuppgifterna är identiska med dem för konsumentprisindex (se nedan).

Världsmarknadsprisindex avser att mäta prisutvecklingen vid internationell handel för de jordbruksprodukter som inverkar på den inhemska prisbildningen. Prisberäkningarna grundar sig vad gäller vegetabilieprodukter på internationella noteringar och vad gäller animalieprodukter på priser inom EG vilka justeras för gällande importavgifter och exportbidrag.

Konsumentprisindex utarbetas månadsvis av SCB och skall mäta prisförändringar vid oförändrad levnadsnivå. Mervärdeskatt ingår i prisuppgifterna för konsumentprisindex men inte i prisuppgifterna för övriga indexserier.

Utvecklingen av de olika indexserierna utarbetade inom lantbruksekonomiska samarbetsnämnden och SCB för perioden 1982–1986 framgår av tabell 11.18.

Produktionsmedelsprisindex och avräkningsprisindex, som beskrivs på föregående sida, har en central roll vid jordbrukspolitiska ställningstaganden.

I tabell 11.15 redovisas vissa prisserier som utnyttjats vid indexberäkningarna. Prisserierna för fabrikspotatis avser potatis för stärkelse och råsprit. För konsumtionsmjölk redovisas priset i kronor per 100 liter. I tabell 11.16 återfinns indextal för delposterna i avräkningsprisindex.

Tabell 11.15 Priser på traktorer, drivmedel, handelsgödsel, vegetabilier och animalier 1982–1986

Prices of tractors, fuel, fertilizers and vegetable and animal products in 1982–1986

Varuslag	1982	1983	1984	1985	1986
Traktorer, kr/st	138 400	163 200	185 600	204 000 ¹	—
Drivmedel, kr/100 liter					
Dieselolja	220	238	261	289	205
Handelsgödselmedel, kr/100 kg					
Kalksalpeter, 15,5 % N	71	84	100	116	115
Kalkammonsalpeter, 28,0 % N	111	133	157	181	179
Superfosfat, 9,0 % P	71	84	98	113	120
Supra PK 7–13	86	101	118	135	144
Supra NPK 17–6–12	156	185	212	240	246
Supra NPK 20–5–9	148	175	205	235	239
Vegetabilier, kr/100 kg					
Vete	115	125	129	134	136
Råg	111	121	127	132	130
Korn	109	117	122	125	123
Havre	106	113	116	119	117
Vallhö	69	75	71	79	106
Matpotatis	132	152	184	172	184
Fabrikspotatis	42	44	46	55	54
Sockerbetor	23	25	27	29	30
Vetekli	128	140	148	155	156
Kraftfoderblandningar	242	280	297	308	314
Melass	117	126	159	153	164
Animalier, kr/100 kg					
Kött av					
Storboskap	1 908	1 974	2 027	1 885	2 054
Mellankalv	1 926	2 118	2 305	2 257	2 139
Mindre kalv	1 363	1 300	1 231	1 308	1 293
Häst	1 183	1 241	1 265	1 103	837
Får och lamm	1 859	1 860	1 953	1 917	1 959
Slaktsvin	1 114	1 303	1 285	1 279	1 297
Fjäderfä	1 223	1 272	1 472	1 546	1 711
Mejerimjolk	213	226	243	257	293
Konsumtionsmjölk	338	355	393	425	446
Smör	1 335	1 481	1 640	1 831	1 947
Ost, helfet					
Svecia	1 760	1 808	2 142	2 305	2 452
Herrgård	1 812	1 856	2 282	2 460	2 608
Ägg	870	909	961	1 028	1 117

1) Preliminära uppgifter.

Källa: Statens jordbruksnämnd.

Tabell 11.16 Indextal i delposter i avräkningsprisindex 1982–1986 (1980 = 100)

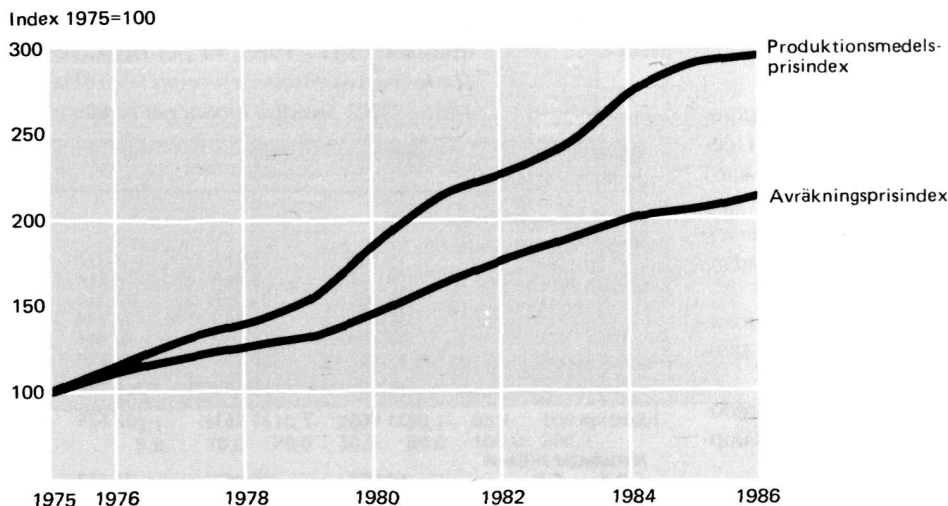
Producer price index. Indices for subtotals in 1982–1986. (1980 = 100)

Varuslag	1982	1983	1984	1985	1986
Brödsäd	133	145	152	157	155
Fodersäd	131	141	146	149	146
Matpotatis	104	122	146	129	139
Fabrikspotatis	105	112	121	128	130
Sockerbetor	123	135	145	153	159
Oljevaxter	125	135	143	145	140
Mjolk	125	131	140	148	162
Ägg	134	142	155	170	182
Storboskap	115	121	125	118	123
Hästkött	109	117	122	113	94
Kalvkött	104	115	124	123	116
Fårkött	112	114	122	127	126
Fläsk	121	130	140	140	144

Källa: Statens jordbruksnämnd.

Diagram 11.17 Produktionsmedelsprisindex och avräkningsprisindex 1975–1986 (1975 = 100)

Cost price index and producer price index in 1975–1986. (1975 = 100)

Utvecklingen i produktionsmedelsprisindex och avräkningsprisindex 1975–1986 redovisas i diagram 11.17.

I tabell 11.18 redovisas utvecklingen av jordbrukets prisindex 1982–1986.

Annan publicering

Prisindex på jordbruksområdet, varje månad sedan juli 1966; tidigare under benämningen Index tal för prisutvecklingen på jordbrukets område; vissa uppgifter publiceras dessutom i Jordbruksekonomiska meddelanden. Lantbruksekonomiska samarbetsnämndens indexgrupp (stencil).

Prisindex på jordbruksområdet 1966/67–1980/81. Lantbruksekonomiska samarbetsnämndens indexgrupp. 1981 (stencil).

Prisindex på jordbruksområdet. Redogörelse för beräkningsmetoder. Lantbruksekonomiska samarbetsnämndens indexgrupp 1981.

Priser i jordbruket under 25 år – prisindex för produkter och produktionsmedel i jordbrukarledet. Meddelande från Jordbrukets utredningsinstitut 1970:4.

Tabell 11.18 Jordbrukets prisindex 1982–1986 (1980 = 100)

Agricultural price indices in 1982–1986 (1980 = 100)

Index	1982	1983	1984	1985	1986
Produktionsmedelsprisindex					
Förnödenheter	132	148	163	173	171
Tjänster	123	134	141	153	161
Kapitalkostnader	118	128	136	144	150
Totalt	124	137	148	158	160
Avräkningsprisindex					
Vegetabilier	124	136	146	148	148
Animalier	122	128	137	141	150
Totalt	122	130	139	142	149
Prisregleringsprisindex					
Vegetabilier	126	140	155	159	165
Animalier	136	145	164	173	183
Totalt	134	144	162	170	179
Producentprisindex för livsmedelsindustrin, jordbruksreglerade livsmedel					
Vegetabilier	129	142	159	171	183
Animalier	134	145	163	175	186
Totalt	132	144	162	174	185
Konsumentprisindex för jordbruksreglerade livsmedel					
Vegetabilier	129	145	162	172	184
Animalier	136	150	169	184	194
Totalt	133	148	166	180	191
Konsumentprisindex					
Övriga livsmedel	123	138	152	161	175
Totalt exkl jordbruksreglerade livsmedel	120	130	140	150	156
Totalt inkl jordbruksreglerade livsmedel	122	133	143	154	160
Världsmarknadsprisindex					
Vegetabilier	102	123	95	84	63
Animalier	138	124	129	130	120
Totalt	119	123	119	116	102

Källa: Statens jordbruksnämnd.

Jordbrukarfamiljernas inkomster

Taxerade nettointäkter, underskott m m
Storleken och sammansättningen av jordbrukarfamiljernas inkomster är i hög grad beroende på jordbruksföretagens storlek, driftsinriktning etc. Uppgifter om jordbrukarnas inkomster kan i första hand hämtas från DU.

I tabell 11.19 redovisas de taxerade nettointäkterna samt sammanräknad inkomst från olika förvärvskällor.

I diagram 11.20 redovisas sammansättningen 1985 av jordbrukarnas sammanräknade inkomst.

Nettointäkten i en förvärvskälla redovisas som noll i de fall underskott uppkommer.

I nettointäkt av tjänst medräknas pensioner och vissa andra skattepliktiga transfereringar. I nettointäkt av kapital medräknas t o m 1984 räntetäkter på jordbruksföretagets rörelsemedel. Fr o m 1985 ingår dessa i nettointäkt av jordbruksfastighet. Uppgifterna för 1985 avseende nettointäkt av jordbruksfastighet respektive kapital är därför inte jämförbara med motsvarande uppgifter för tidigare år. Motsvarande brist i jämförbarhet gäller även för variabeln underskott av jordbruksfastighet i tabell 11.21.

Som övriga förvärvskällor räknas nettointäkt av rörelse, annan fastighet och tillfällig förvärvsverksamhet.

Tabell 11.19 Jordbrukarnas taxerade nettointäkter samt sammanräknad inkomst 1981–1985. Kr per brukare inkl maka/make

The farmers assessed net receipts from different sources of income in 1981–1985. Swedish kronor per holder incl spouse

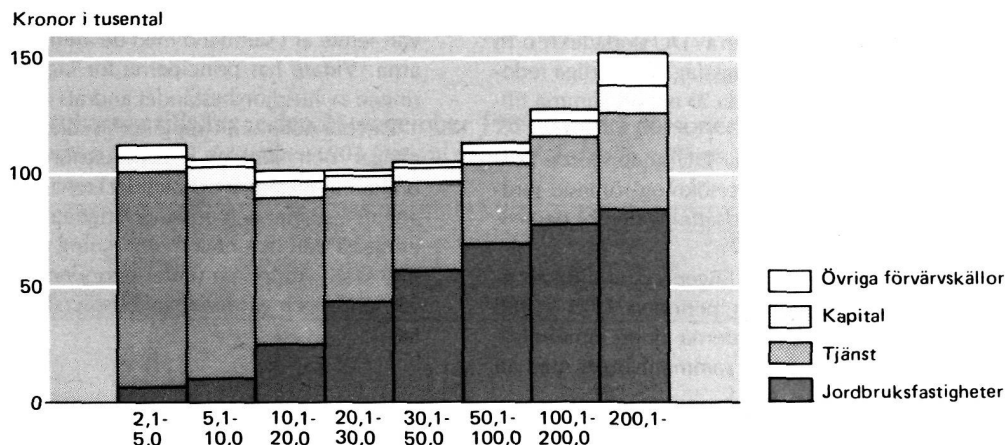
Storleks- grupp hektar åker	1981	1982	1983	1984	1985 ¹ (prel)
Nettointäkt av jordbruks- fastighet					
2,1 – 5,0	5 602	5 101	5 327	6 334	7 261
5,1 – 10,0	9 421	9 668	9 184	10 278	11 444
10,1 – 20,0	19 466	21 357	22 228	25 008	26 790
20,1 – 30,0	32 751	33 145	36 384	40 611	44 397
30,1 – 50,0	40 998	43 990	49 241	55 376	58 508
50,1 – 100,0	47 857	52 241	59 287	66 103	69 301
100,1 – 200,0	51 751	56 178	66 948	70 265	78 709
200,1 –				73 790	84 343
Samtliga	23 863	25 261	27 675	31 564	34 410
Nettointäkt av tjänst					
2,1 – 5,0	60 958	65 982	73 537	85 122	93 381
5,1 – 10,0	52 220	57 429	67 406	77 515	83 289
10,1 – 20,0	43 916	46 897	51 539	54 419	62 317
20,1 – 30,0	33 493	33 927	38 100	46 039	49 488
30,1 – 50,0	24 664	28 865	30 781	32 798	38 224
50,1 – 100,0	22 347	24 878	27 219	31 338	34 611
100,1 – 200,0	28 449	21 239	32 559	32 381	37 115
200,1 –				37 597	41 731
Samtliga	41 543	45 164	50 569	56 319	61 941
Nettointäkt av kapital					
2,1 – 5,0	6 130	6 443	5 711	7 034	6 177
5,1 – 10,0	7 422	7 065	6 729	7 066	7 256
10,1 – 20,0	8 653	8 029	7 931	8 359	7 017
20,1 – 30,0	7 871	7 797	7 809	8 919	5 718
30,1 – 50,0	7 645	8 398	8 012	9 588	5 414
50,1 – 100,0	9 537	10 557	10 383	11 645	5 266
100,1 – 200,0	14 406	15 852	17 124	15 788	7 377
200,1 –				24 259	12 072
Samtliga	8 037	8 089	7 866	8 796	6 372
Nettointäkt av övriga förvärvskällor					
2,1 – 5,0	1 853	3 524	3 771	5 540	5 020
5,1 – 10,0	3 825	4 647	5 359	4 470	4 727
10,1 – 20,0	3 044	3 564	3 570	3 706	4 959
20,1 – 30,0	2 822	2 408	3 258	2 272	2 096
30,1 – 50,0	3 212	2 632	3 530	3 212	2 884
50,1 – 100,0	2 416	2 839	3 002	3 388	3 800
100,1 – 200,0	6 062	7 559	7 685	6 317	5 040
200,1 –				14 145	13 489
Samtliga	3 052	3 546	4 003	3 977	4 177
Sammanräknad inkomst					
2,1 – 5,0	74 543	81 050	88 346	104 030	111 839
5,1 – 10,0	72 888	78 809	88 678	99 329	106 717
10,1 – 20,0	75 079	79 848	85 228	91 492	101 084
20,1 – 30,0	76 941	77 277	85 552	97 841	101 700
30,1 – 50,0	76 518	83 891	91 565	100 974	105 030
50,1 – 100,0	82 156	90 515	99 891	112 474	112 978
100,1 – 200,0	100 667	110 823	124 315	124 751	128 241
200,1 –				149 791	151 635
Samtliga	76 493	82 059	90 113	100 656	106 899

1) Beträffande jämförbarheten för variabelerna nettointäkt av jordbruksfastighet och nettointäkt av kapital, se texten.

Källa: SCB, Deklarationsundersökningen för jordbrukare (DU).

Diagram 11.20 Nettointäkter från olika förvärvskällor 1985 inom olika storleksgrupper av företag. Kr per brukare inkl maka/make

Assessed net receipts from different sources of income in 1985. Swedish kronor per holding incl spouse

I tabell 11.21 redovisas jordbrukarnas avdrag samt statligt taxerad inkomst 1981–1985.

Med underskott av jordbruksfastighet avses det totala underskottet oavsett om det kunnat utnyttjas eller ej.

Utnyttjat underskott i förvärvskälla avser utnyttjade underskott från samtliga förvärvskällor.

Förlustavdrag innefattar underskott som inte kunnat utnyttjas tidigare år.

Annan publicering

Deklarationsundersökningen för jordbrukare publiceras årligen i SM serie J. Uppgifterna för 1981–1983 återfinns i SM J 1983:9, 1984:6 respektive J 41 SM 8501. För inkomståret 1984 och 1985 redovisas totalbelopp och uppgifter per företag i J 41 SM 8601 respektive J 43 SM 8701 medan uppgifter för företagarna redovisas i J 42 SM 8701 respektive J 43 SM 8702.

Tabell 11.21 Jordbrukarnas avdrag samt statligt taxerad inkomst, 1981–1985. Kr per brukare inkl maka/make

The farmers deductions and assessed income for the governmental taxation in 1981–1985. Swedish kronor per holder incl spouse

Storleksgrupp hektar åker	1981	1982	1983	1984	1985 ¹ (prel)
Underskott av jordbruksfastighet					
2,1– 5,0	5 091	5 660	5 614	6 759	7 482
5,1– 10,0	5 583	6 120	7 655	6 896	7 830
10,1– 20,0	4 969	5 778	5 560	4 054	5 937
20,1– 30,0	3 828	2 871	3 825	4 006	7 433
30,1– 50,0	3 491	3 450	3 256	2 358	4 029
50,1–100,0	5 944	6 125	2 656	2 562	4 691
100,1–200,0	14 408	31 273	9 002	7 099	11 006
200,1–				11 414	18 080
Samtliga	5 146	5 936	5 278	4 747	6 530
Av deklaranter utnyttjat underskott i förvärvskälla					
2,1– 5,0	6 999	8 451	7 902	10 195	10 797
5,1– 10,0	6 763	8 048	10 405	10 179	10 959
10,1– 20,0	5 946	6 662	6 938	5 780	7 705
20,1– 30,0	4 864	3 668	5 193	5 703	7 468
30,1– 50,0	3 828	3 737	3 708	3 351	4 421
50,1–100,0	3 672	4 365	3 346	3 949	5 007
100,1–200,0	9 258	9 304	7 274	6 388	7 204
200,1–				11 162	9 883
Samtliga	5 717	6 270	6 785	6 817	7 971
Övriga allmänna avdrag och förlustavdrag					
2,1– 5,0	856	949	990	1 571	845
5,1– 10,0	990	1 336	1 446	1 806	1 291
10,1– 20,0	1 586	1 970	1 590	1 395	1 151
20,1– 30,0	1 779	1 783	1 737	2 178	1 929
30,1– 50,0	2 527	2 692	2 940	3 020	2 580
50,1–100,0	2 989	4 007	3 392	4 600	3 832
100,1–200,0	7 194	7 502	8 007	8 769	6 990
200,1–				14 901	12 400
Samtliga	1 821	2 125	2 065	2 462	1 972
Statligt taxerad inkomst					
2,1– 5,0	66 687	71 650	79 455	92 264	100 197
5,1– 10,0	65 135	69 425	76 827	87 344	94 467
10,1– 20,0	67 547	71 215	76 699	84 318	92 228
20,1– 30,0	70 298	71 826	78 622	89 960	92 303
30,1– 50,0	70 163	77 462	84 917	94 603	98 029
50,1–100,0	75 495	82 143	93 153	103 927	104 139
100,1–200,0	84 218	94 017	109 035	109 594	114 047
200,1–				123 728	129 352
Samtliga	68 955	73 665	81 262	91 377	96 956

1) Beträffande jämförbarheten för variabeln underskott av jordbruksfastigheter, se texten i anslutning till tabell 11.19.

Jordbrukarnas tillgångar och skulder

Jordbrukarnas tillgångar och skulder har sedan lång tid redovisats i DU. I samband med en översyn av DU slopades fr o m 1978 specificeringen på olika tillgångsslag. Den årliga redovisningen i DU omfattar från nämnda år enbart summa tillgångar och summa skulder.

Som en intermittert utvidgning av DU genomförde SCB under 1982 en specialinriktad undersökning rörande jordbrukets kapitalförhållanden och skuldsättning den 31 december 1981 (TSU).

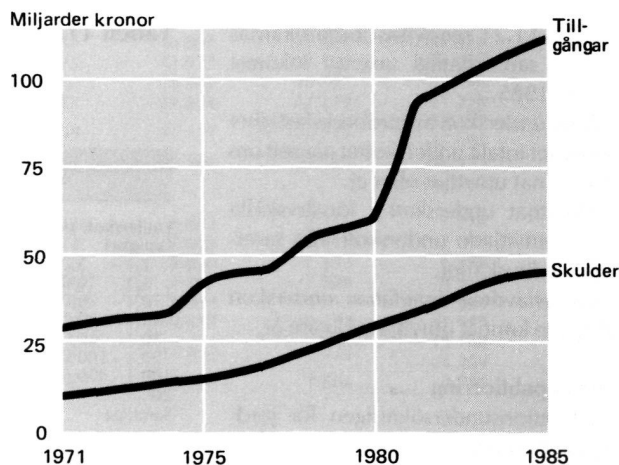
Av diagram 11.22 framgår utvecklingen av jordbrukarnas totala tillgångar och skulder under perioden 1971–1985 enligt DU. Vad gäller tillgångsvärdena finns jämförelseproblem över tiden. Detta problem sammanhänger med att

fastigheternas taxeringsvärden förändras språngvis ungefär var femte år i samband med de allmänna fastighetstaxeringarna. Vidare har principerna för lagervärdering och värderingen av husdjursbeståndet ändrats under 1970-talet.

Det bör noteras att uppgifterna i diagram 11.22 förutom tillgångar och skulder i jordbruksföretagen även innefattar brukarnas tillgångar och skulder i rena skogsfastigheter, rörelse, annan fastighet och privat. Fastigheterna är upptagna till taxeringsvärden och någon omräkning till marknadsvärden har inte skett. Ändringar under perioden i principerna för lagervärdering och värdering av husdjursbeståndet har inte beaktats.

Diagram 11.22 Jordbrukarnas totala tillgångar och skulder (fysiska och juridiska personer) i löpande priser 1971–1985, miljarder kronor

The farmers total assets and liabilities (natural and artificial persons), 1971–1985. Totals in 1 000 millions of Swedish kronor

Undersökningen av jordbrukarnas tillgångar och skulder den 31 december 1981 (TSU)

Populationen i undersökningen om tillgångar och skulder i jordbruket omfattar brukare inkl maka/make vid jordbruksföretag med mer än 2 ha åker och fysisk person som brukare.

TSU består av två delundersökningar, som i det ena fallet bygger på deklarationsmaterial (TSU-DU) och i det andra fallet på enkätuppgifter (TSU-enkät).

TSU-DU bygger på deklarationsmaterial avseende ca 4 300 företag ingående i den ordinarie deklarationsundersökningen för jordbrukare (DU) 1981. Ur TSU-DU erhålls relativt god noggrannhet i skattningarna samtidigt som dock specificeringsgraden blir begränsad på grund av deklarationsmaterialets innehåll. Särskilt gäller detta skuldredevisningen.

TSU-enkät bygger på material från en postenkät och urvalet omfattar ca 1 600 företag. Syftet med TSU-enkät har varit att ge en specificering av vissa tillgångs- och skuldposter som inte kunnat erhållas i TSU-DU.

TSU-DU har i princip använts för alla nivåskattningar medan uppgifter från TSU-enkät utnyttjas för fördelning på vissa delposter. Så har t ex skattningar av totala skuldbeloppen hämtats från TSU-DU medan fördelningen av främst långsiktiga skulder hämtats från TSU-enkät.

En liknande undersökning av jordbrukarnas tillgångar och skulder genomförs under 1987 avseende förhållandena den 31 december 1986.

Ur TSU erhålls information om fördelningen av jordbrukarnas tillgångar och skulder på olika delposter. I tabell 11.23 redo-

visas jordbrukarnas tillgångar inom och utanför lantbruksföretag över 2 ha åker.

Tabell 11.23 Jordbrukarnas tillgångar den 31 december 1981 (fysiska personer). Totalbelopp i miljoner kr
The farmers assets 31 december 1981 (natural persons). Totals in millions of Swedish kronor

Redovisningsgrupper	Lantbruksföretag över 2 ha					Utanför lantbruksföretag över 2 ha åker	Samtliga tillgångar
	Jordbruksfastighet	Inventarier inkl personbil	Lager inkl husdjur	Insatser i ekonomiska föreningar m m	Övrigt		
<i>Riksområden</i>							
Ro 1	21 559	5 344	5 188	954	4 186	9 534	46 765
Ro 2	16 540	3 077	3 003	567	2 607	6 917	32 711
Ro 3	5 468	1 377	895	230	974	2 051	10 995
<i>Brukarkategori</i>							
Självägande brukare	36 467	6 159	5 502	1 134	4 973	11 484	65 719
Arrendatorer	420	1 716	1 679	301	1 299	3 249	8 664
Övriga fysiska personer	6 679	1 923	1 905	316	1 496	3 768	16 087
<i>Storleksgrupper</i>							
2,1 – 5,0 ha	3 677	482	194	60	504	2 556	7 473
5,1 – 10,0 ha	5 895	1 032	540	157	965	3 894	12 483
10,1 – 20,0 ha	8 437	1 732	1 410	326	1 518	3 890	17 313
20,1 – 30,0 ha	6 339	1 514	1 483	307	1 162	1 781	12 586
30,1 – 50,0 ha	7 834	2 061	2 178	391	1 460	1 787	15 711
50,1 – 100,0 ha	6 655	1 863	2 009	355	1 276	1 997	14 155
100,1 – ha	4 732	1 116	1 274	156	875	2 600	10 753
<i>Samtliga</i>	43 565	9 795	9 084	1 751	7 763	18 499	90 474

Källa: SCB, Jordbrukarnas tillgångar och skulder (TSU).

Definitioner

Jordbruksfastighet	Värdet avser 1981 års taxeringsvärde för ägda fastigheter under eget bruk. Även taxeringsvärden för utarrenderade fastigheter medräknas om någon del av fastigheten, t ex skogsmarken, ingår i driften. Taxeringsvärden för fastigheter som arrenderas har däremot inte redovisats.	Lager inkl husdjur	Värdet av lager anges med det inventerade värdet efter inkurans. Husdjur värderas med ledning av priser som årligen fastställs av riksskatteverket.
Inventarier	Med inventarier avses maskiner och redskap. Fastighetsinventarier (byggnadsinventarier och markinventarier) redovisas inte här, då de ingår i fastighetens taxeringsvärde.	Insatser i ekonomiska föreningar, likvidlån, medlemslån etc.	Avser olika former av kapitalinsatser i jordbrukets producentkooperativa föreningar.

I tabell 11.24 redovisas fördelningen av jordbrukarnas skulder inom och utanför lantbruksföretag över 2 ha åker.

Annan publicering

Jordbrukarnas tillgångar och skulder, SCB SM J 1984:16.

Tabell 11.24 Jordbrukarnas skulder den 31 december 1981 (fysiska personer). Totalbelopp i miljoner kr

The farmers liabilities 31 december 1981 (natural persons). Totals in millions of Swedish kronor

Redovisnings- grupper	Lantbruksföretag över 2 ha		Kortfristiga skulder	Utanför lantbruks- företag över 2 ha åker	Samtliga skulder
	Långfristiga skulder	Övriga skulder			
<i>Riksområden</i>					
Ro 1	9 760	2 687	2 914	3 472	18 833
Ro 2	4 244	1 643	1 327	1 762	8 976
Ro 3	1 975	549	355	693	3 572
<i>Brukarkategori</i>					
Självägende brukare	12 430	2 981	2 809	3 046	21 266
Arrendatorer	522	975	779	1 054	3 330
Övriga fysiska personer	3 025	923	1 008	1 828	6 784
<i>Storleksgrupper</i>					
2,1 – 5,0 ha	538	190	66	733	1 527
5,1 – 10,0 ha	1 064	457	179	1 120	2 820
10,1 – 20,0 ha	2 116	654	563	877	4 210
20,1 – 30,0 ha	2 132	697	584	524	3 937
30,1 – 50,0 ha	3 426	1 118	1 045	597	6 186
50,1 – 100,0 ha	3 589	991	1 170	775	6 795
100,1 – ha	2 844	772	990	1 302	5 908
<i>Samtliga</i>	15 979	4 879	4 597	5 925	31 380

Källa: SCB, Jordbrukarnas tillgångar och skulder (TSU).

Definitioner

Långfristiga skulder Med långfristiga skulder avses skulder som har en varaktighet av mer än ett år. För statliga avskrivningslån redovisas återstående skuldbelopp efter gjorda avskrivningar.

Kortfristiga skulder Med kortfristiga skulder avses skulder med en varaktighet av högst ett år.

Uppdelningen mellan kortfristiga och långfristiga skulder följer dock av praktiska skäl den uppdelning som gjorts i självdeklarationen.

Mervärdesskatt avseende 1981 tas upp som fordran resp skuld.

Uppgifter rörande jordbrukets skulder fördelade efter kreditgivare kan belysas i statistik från statliga myndigheter och olika kreditinrättningar. På detta sätt erhålls enbart information om en del av de beviljade krediterna. Sålunda ingår inte de delar av det främmande kapitalet som härrör från enskilda personer och leverantörer.

I kreditstatistiken från kreditinrättningar m fl inkluderas även krediter till s k passiva jordbrukare, som har sin åkerareal utarrenderad. Uppgifterna enligt kreditstatistiken kommer därför att ligga högre än uppgifterna enligt TSU, som enbart avser brukarna av företagen. I tabell 11.25 redovisas kreditstatistik från kreditinrättningar m m för åren 1981–1985.

Tabell 11.25 Krediter till enskilda lantbrukare 1981–1985. Miljoner kronor
Credits granted to private holders in 1981–1985. Millions of Swedish kronor

Kreditinstitut; typ av lån	1981	1982	1983	1984	1985
<i>Lån från kreditinrättningar och ur statliga lånefonder</i>					
Hypoteksföreningar					
Lån mot botteninteckning i jordbruksfastighet	8 304	9 431	10 859	12 566	14 191
Lån mot statlig kreditgaranti	1 586	1 889	2 205	2 469	2 731
Föreningsbanker ¹					
Lån mot botteninteckning i jordbruksfastighet	3 802	4 326	4 244	4 086	3 456
Lån mot statlig kreditgaranti	1 030	1 004	879	777	625
Sparbanker ²					
Lån mot inteckning i jordbruksfastighet	2 507	2 627	2 715	2 566	2 391
Lån mot statlig kreditgaranti	276	266	252	230	201
Affärsbanker ²					
Lån mot inteckning i jordbruksfastighet	1 418	1 665	1 770	1 657	1 698
Lån mot statlig kreditgaranti	100	95	84	77	61
Försäkringsbolag	11	32	31	.. ⁴	.. ⁴
Statliga lånefonder ¹					
Statens avdikningslånefond	9	7	5	3	2
Lån med uppskjuten ränta	12	15	17	17	17
Lån mot statlig kreditgaranti totalt	2 992	3 254	3 420	3 553	3 618
<i>Samtliga skulder³</i>	<i>32 215</i>	<i>36 631</i>	<i>40 016</i>	<i>44 119</i>	<i>45 245</i>

1) Avser budgetåren 1980/81–1984/85.

2) Avser krediter den 30 september varje år.

3) Enligt deklarationsundersökningen för jordbrukare.

4) Pga omläggning av statistiken erhålls inga uppgifter efter 1983.

Källa: SCB, redaktionen för Jordbruksstatistisk årsbok.

Riksbanken genomför två gånger per år sin s k ränteanalys. Genom denna erhålls uppgifter om räntesatser och om kreditbelopp. I detta avsnitt återfinns uppgifter för september de olika åren om räntesatser och om föreningsbankernas, affärsbankernas och sparbankernas utestående krediter mot inteckning i jordbruksfastighet inom 75 % av uppskattningsvärdet respektive lån mot statlig kreditgaranti.

I vidstående tablå lämnas uppgifter om räntesatser i procent enligt riksbankens ränteanalys vid slutet av september åren 1981–1985.

	1981	1982	1983	1984	1985
<i>Riksbankens officiella diskonto</i>	12,00	10,00	8,50	9,50	10,50
<i>Utlåningsräntor</i>					
Föreningsbankerna	15,00–16,00	13,00–14,00	11,50–12,50	12,50–13,50	14,50–15,75
Sparbankerna	14,75–15,75	12,75–13,75	11,25–12,25	12,25–13,25	14,00–15,25
Affärsbankerna	12,25–16,25	10,25–14,50	9,75–13,00	9,60–14,25	10,60–16,00

Medelräntan för hypoteksföreningarnas kreditgivning vid slutet av åren 1981–1985 framgår av tablå nedan.

<i>Medelränta, procent</i>	1981	1982	1983	1984	1985
Utestående lån	9,97	10,50	11,05	11,33	11,37 ¹
Vid nyutlåning	13,20	13,20	11,85	11,35	11,30

1) Avser prioriterade lån.

12 Stödåtgärder, försäkringar

I detta kapitel redovisas statliga stödåtgärder i form av prisstöd och rationaliseringsinsatser. Vidare redovisas skördeskadeskyddets uppläggning och resultat från ersättningsberäkningarna för 1986.

I ett par mindre avsnitt redovisas uppgifter om hagelskade- och husdjursförsäkringar.

Kapitel 12 innehåller avsnitt om

- Prisstöd
- Rationaliseringsinsatser
- Skördeskadeskydd
- Hagelskedeförsäkring
- Husdjursförsäkring

Prisstöd

Den prisreglerande verksamheten på jordbrukets område handhas av statens jordbruksnämnd enligt dess instruktion (1965:799 med senare ändringar). I verksamheten ingår bl a uppbörd av införselavgifter och fördelning av införselavgiftsmedel. Jordbruksnämnden handhar även viss verksamhet för vilken statliga budgetmedel tas i anspråk, såsom vissa livsmedelssubventioner i samband med prisstopp, viss utjämnings- och beredskapslagring, det s k norrlandsstödet samt prisutjämning på jordbruksvaror som används som råvaror inom industrin, främst livsmedelsindustrin. Nämnden är också huvudman för skördeskadeskyddet.

Införselavgiftsmedel

Införselavgifter uttas vid import av jordbruksprodukter, fettvaror och fodermedel och möjliggör därigenom att avsedd prisnivå kan upprätthållas inom landet. Härvid förutsätts att utlandspriserna är lägre än de priser man åsyftar i Sverige.

Av de införselavgifter som flyter in återbetalas en mindre del i samband med återexport m m. Av återstoden avsätts ett på visst sätt beräknat belopp till olika ändamål inom den egentliga jordbruksregleringen (den s k fördelningsplanen). Huvuddelen av medlen inom fördelningsplanen tillförs de s k regleringsföreningarna för att kostnaderna i dessas marknadsreglerande verksamhet (exempelvis avlastning genom export eller lagring) skall täckas. Regleringsföreningarna, vilka arbetar enligt direktiv av jordbruksnämnden, tillförs också bl a vissa belopp av införselavgiftsmedel i samband med utbytesexport, dvs export i utbyte mot sådan import som sker av kvalitetsskäl m m.

Av medel som inflyter utöver den s k fördelningsplanen avdelas vissa belopp till speciella ändamål som ligger nära jordbruksregleringen. Fördelningsplanens totalbelopp, liksom även beloppen för särskilda ändamål utanför fördelningsplanen, beslutas av statsmakterna. De tar också ställning till delbeloppen inom fördelningsplanen, vilka dock jordbruksnämnden har rätt att jämka. Förslagen till disposition av införselavgiftsmedlen brukar föregås av överläggningar med lantbrukarnas förhandlingsdelegation och konsumentdelegationen.

I tablå nedan redovisas influtna införselavgiftsmedel inom jordbruksregleringen under åren 1983/84 – 1985/86.

Varugrupp	Influtna införselavgiftsmedel, ¹ milj kr		
	1983/84	1984/85	1985/86
Fodermedel	173,0	237,9	272,6
Fettvaror	107,2	133,4	462,0
Mejeriprodukter	74,8	106,6	128,0
Kött- och fläskvaror	212,7	174,8	218,0
Övriga vegetabilier	28,8	34,1	49,2
Övriga animalier	2,5	3,0	7,0
Summa	599,0	689,8	1 136,8

1) Exklusive belopp som återbetalas i samband med återexport.

Användningen av de influtna införselavgiftsmedlen inom jordbruksregleringen under åren 1981/82–1985/86 redovisas i tabell 12.1. Där framgår att en stor del av medlen 1985/86 användes för spannmål.

Budgetmedel

Inom anslaget »Prisreglerande åtgärder» till jordbruksnämnden utgörs den största posten av ersättning för prishöjningar som inom gällande jordbruksreglering skulle kommit till stånd men som regeringen valt att ersätta med subventioner. Här ingår även ersättning för direkta prissänkningar och ersättning för genom prisstopp förhindrade prishöjningar inom gällande »prisgränser».

Nämnden använder pengarna till att via regleringsföreningarnas verksamhet höja avräkningspriserna (mejeriprodukter samt kött och fläsk), till att genom restitution av införselavgifter i vissa fall underlätta importen av varor för vilka brist föreligger, till att ge bidrag för lagring och till att ersätta de skördeskadeavgifter som tidigare togs ut i form av avgifter på produktionen.

Av tabell 12.2 framgår användningen under 1981/82–1985/86 av de statliga budgetmedel som inom jordbruksnämndens ansvarsområde utgår till olika åtgärder inom jordbruks- och livsmedelsområdet.

Annan publicering

Annan publicering om prisstöd återfinns i Statens jordbruksnämnds skrivelser till regeringen och regeringens årliga proposition angående jordbruksregleringen.

Avgifter jämförda med svenska priser på jordbruksområdet. (Uppgifter fr o m 1971 har beräknats.) Statens jordbruksnämnd (stencil).

Tabell 12.1 Användningen av införselavgiftsmedel¹ inom jordbruksregleringen 1981/82–1985/86. Miljoner kronor

Disposition of revenues from import fees on agricultural products in 1981/82–1985/86. Millions of Swedish kronor

	1981/82	1982/83	1983/84	1984/85	1985/86
Inom fördelningsplanen	489,5	532,1	440,2	505,1	539,8
Svensk spannmålshandel	2,0	47,3	2,0	113,6	224,3
Sveriges potatisintressenter	29,5	29,5	29,5	29,5	27,5
Sveriges oljeväxtintressenter	–	–	–	–	–
Föreningen för mejeriprodukter	221,0	173,0	167,0	97,0	30,0
Svensk kötthandel ²	86,9	130,7	60,7	106,2	4,0
Svensk ägghandel	68,5	71,0	75,0	68,0	66,0
Övrigt	81,6	80,6	106,0	90,8	115,3
Ej fördelade medel	–	–	–	–	72,7
Utom fördelningsplanen	77,6	74,3	91,5	63,8 ⁴	138,7
Pristillägg för får och lamm	15,1	17,2	16,3	17,3	17,0
Utbyteshandel	37,4	15,1	20,3	35,1	79,5
Övrigt	25,1	42,0	54,9	11,4 ⁴	42,2 ⁴
Diverse ³	253,2	307,7	107,9	132,6	511,2
Summa	820,3	914,1	639,6	701,5	1 189,7

1) Exklusive belopp som återbetalats i samband med reexport.

2) Härav utbyteshandel kött och fläsk, 21,9 Mkr 1981/82, 50,0 Mkr både 1982/83 och 1983/84.

3) Införselavgift för spannmål som direkt tillförts Svensk spannmålshandel samt viss del av fettvaruavgiften som direkt tillförts Sveriges oljeväxtintressenter.

4) Inkl. saldot (28,7 Mkr) som använts till återbetalning av lån.

Källa: Statens jordbruksnämnd.

Tabell 12.2 Beviljade budgetmedel inom jordbruksregleringen 1981/82–1985/86. Miljoner kronor

Appropriation granted for agricultural price regulation in 1981/82–1985/86. Millions of Swedish kronor

	1981/82	1982/83	1983/84	1984/85	1985/86
Prisreglerande åtgärder	3 641,7	3 419,7	3 388,1	2 891,0	3 282,5
Sänkning av priset på k-mjolk	55,0	55,0	55,0	55,0	33,0
Pristillägg för får och lamm	10,0	10,0	10,0	–	–
Ersättning för uteblivna prishöjningar m m	3 044,4	2 927,5	2 893,6	2 415,9	2 475,0 ⁶
Mejeriprodukter	2 320,9	2 395,0	2 603,6	2 415,9	2 475,0
Kött och fläsk	610,8	423,5	235,2	–	–
Restitutioner	–	–	–	–	–
Lagring och skördeskadeavgifter	112,7	109,0	54,8	–	–
Ersättning för uteblivna höjningar av förmålningsavgiften	38,5	–	–	–	–
Diverse	22,0	20,9	6,8	–	338,0 ¹
Låginkomstsatsning	440,6	417,5	421,2	418,6	435,0
Leveranstillägg mjölk	133,5	121,0	114,4	120,0	106,0
Stöd till smågrisproduktion	18,4	–	–	–	–
Produktionsanpassning fläsk och mjölk	–	12,4	22,4	35,3	149,0 ⁴
Avbytarverksamhet m m	231,0	228,0	125,6	113,0	115,0 ⁵
Socialförsäkring	120,0	120,0	120,0	120,0	45,0
Tillfälligt räntestöd	57,7	56,1	38,8	30,3	20,0
Prisutjämnning för livsmedelsindustrins råvaruförbrukning ¹	31,2	1,2	1,5	1,5	1,5
Stöd till jordbruket i norra Sverige	238,8	273,7	271,5	314,2	398,6
Bidrag till permanent skördeskadeskydd	20,0	–	–	–	–
Kostnader för beredskapslagring av livsmedel och fodermedel m m	83,9	87,1	141,5 ²	216,9 ²	210,4

1) Endast prisutjämnning dextron fr o m 1982/83.

2) Härav räntor på statskapital fr o m 1983/84.

3) Samhällets delansvar för överskottsareal.

4) Inkl. konsumtionsstimulerande åtgärder.

5) Inkl. företagshälsöversäkring.

6) Del av pengarna till etableringsstöd.

Källa: Statens jordbruksnämnd.

Rationaliseringsinsatser

Enligt Kungl Maj:ts instruktion den 25 maj 1967 (nr 425) med senare ändringar åligger det lantbruksstyrelsen att samordna de statliga insatserna för lantbrukets rationalisering. Lantbruksstyrelsen handhar även det statliga kreditstödet åt jordbruket och trädgårdsnäringen. Inom lantbruksstyrelsen utarbetas statistik över de olika statliga insatserna i rationaliseringssyfte m m. Uppgiftslämnare till denna statistik är de enskilda lantbruksnämnderna.

Lantbruksnämnderna ombesörjer den regionala verksamheten. De har dessutom möjlighet att med medel ur en särskild kapitalfond, den s k jordfonden, köpa och sedan sälja fast egendom i rationaliseringssyfte. Den inköpta marken skall i princip snarast överlätas till jordbrukare som är i behov av tillskottsjord. Det har dock visat sig lämpligt att nämnderna genom markinköp skapar en viss rationaliseringsreserv. De inköpta fastigheterna stannar därför i nämndernas ägo i genomsnitt i två år. I tabell 12.3 lämnas uppgifter om lantbruksnämndernas fastighetsinnehav 1985/86.

Omfattningen av det statliga stödet till jordbrukets rationalisering

Rationaliseringsstöd utgår i form av lånegarantier och bidrag. Stöd lämnas endast för åtgärder som bedöms vara önskvärda från allmän synpunkt, samhällsekonomiskt motiverade och lönsamma från företagsekonomisk synpunkt. Lantbruksnämnden bedömer om dessa förutsättningar är uppfyllda bl a genom utvecklingsbedömning och ekonomiska kalkyler. Genom utvecklingsbedömningen utreder lantbruksnämnden om brukningsenheten kan betraktas som ett utvecklat, utvecklingsbart, begränsat utvecklingsbart eller ej utvecklingsbart företag. Det statliga stödet är främst avsett för de utvecklingsbara företagen (dvs de företag som beräknas kunna få förutsättningar för en effektiv drift på både kort och lång sikt) men även utvecklade och begränsat utvecklingsbara företag (med förutsättningar för effektiv drift endast på kort sikt) kan få visst stöd.

Det regionala stödet ges i form av bidrag till inre rationalisering till företag belägna i landskapet Dalsland, i Värmlands eller Kopparbergs län eller i Norrland. Utvecklingsbara och begränsat utvecklingsbara företag kan där få bidrag till större investeringar som är nödvändiga för företagets utbyggnad.

Rationaliseringsstödet delas in i ett allmänt stöd och ett regionalt stöd. Det allmänna stödet utgår i hela landet och är grunden för det statliga stödet till jordbrukets rationalisering. Stödet består huvudsakligen av garanti för lån.

Omfattningen av det statliga stödet i form av lånegarantier och bidrag år 1985/86 framgår av tabellerna 12.4 och 12.5 på följande sidor.

Tabell 12.3 Lantbruksnämndernas fastighetsinnehav 1985/86

Possession of real estate of county agricultural boards in 1985/86

Område	Fastighetsinnehav vid årets utgång		
	Åkerareal, hektar	Skogsmarksareal, hektar	Taxeringsvärde ¹ , 1 000-tal kronor
<i>Län</i>			
Stockholms	182	512	2 414
Uppsala	198	318	2 634
Södermanlands	536	985	7 722
Östergötlands	315	402	6 960
Jönköpings	57	729	5 282
Kronobergs	24	240	1 683
Kalmar	193	641	5 130
Gotlands	135	583	2 733
Blekinge	107	1 264	9 662
Kristianstads	196	215	3 673
Malmöhus	254	2	4 870
Hallands	298	592	6 793
Göteborgs o Bohus	211	426	4 508
Älvsborgs	414	1 040	8 775
Skaraborgs	641	1 694	13 270
Värmlands	514	9 843	—
Örebro	172	422	3 130
Västmanlands	1 038	2 080	18 300
Kopparbergs	1 430	19 718	45 347
Gävleborgs	761	8 326	20 879
Västernorrlands	570	11 865	21 904
Jämtlands	366	9 029	10 224
Västerbottens	638	6 262	10 830
Norrbottnens	1 031	10 631	3 841
<i>Hela riket</i>			
1985/86	10 281	87 819	220 564
1984/85	10 951	98 448	258 491
1983/84	12 157	111 916	309 354
1982/83	12 239	121 542	348 303
1981/82	12 683	132 176	388 877

1) Där taxeringsvärde saknas har uppskattat värde angivits.

Källa: Lantbruksstyrelsen.

Olika slag av rationaliseringsåtgärder

Med *inre rationalisering* avses effektivisering av ett företag genom om- eller nybyggnad av ekonomibyggnader och vägar samt genom täckdikning eller igenläggning av öppna diken o d. Hit hör även angelägna vattenvårdande åtgärder. Till inre rationalisering kan lånegaranti lämnas för hela kostnaden för investeringen minskad med eventuella bidrag.

Yttre rationalisering avser sådan ändring av företagens areal eller ägoanordning att möjligheterna till rationellt jordbruk eller skogsbruk ökas. Till sådana förvärv kan lånegaranti beviljas för hela kostnaden. I vissa fall kan även bidrag utgå.

Jordförvärvslån kommer i fråga för lantbrukare eller blivande lantbrukare som inte har tillräckligt med eget kapital för att förvärva bärkraftiga jordbruk. Garantier för sådana lån kan lämnas till företag – oavsett storlek – med förutsättningar för rationell drift.

För inköp av djur, maskiner, gödselmedel m m kan garantier för *driftslån* beviljas vid nytillträde, vid genomgripande produktionsomläggning samt för avhjälpande av tillfälliga likviditets-svårigheter.

Statlig garanti för *maskinlån* lämnas för lån till inköp av sådana jordbruksmaskiner med tillbehör som skall användas gemensamt av flera jordbruksföretag. Garantierna beviljas för nyuppsättning eller för utvidgning av befintligt maskinbestånd.

Ytterligare en stödform är *lån med uppskjuten ränta* som lämnas i första hand vid nyetablering på förvärvad fastighet. I vissa fall kan lån också lämnas vid kostnadskrävande tillköp av mark.

För högt skuldsatta jordbrukare kan fr o m 1980/81 även utgå *räntestöd*.

Tabell 12.4 Statligt stöd till jordbrukets rationalisering 1981/82–1985/86. 1000-tal kronor

Government support for rationalization and structural improvement etc. in agriculture in 1981/82 – 1985/86. Thousands of Swedish kronor

Stödform	1981/82	1982/83	1983/84	1984/85	1985/86
<i>Statlig lånegaranti</i>					
Inre rationalisering ¹	110 465	71 582	49 363	46 665	30 471
till dikning, vattenavledning och invallning	1 081	1 064	375	119	723
till täckdikning	9 955	10 496	7 609	3 224	4 637
till övriga markanläggningar	415	362	636	746	114
till byggnadsändamål	99 014	59 660	40 743	42 576	24 997
Yttre rationalisering	40 641	35 679	23 376	28 707	25 537
Jordförvärvslån	52 116	72 038	42 312	42 894	33 203
Driftslån	168 827	142 124	97 983	92 785	110 546
Maskinlån	5 337	1 590	3 418	3 502	4 156
Summa	377 386	323 013	216 452	214 553	203 913
<i>Lån med uppskjuten ränta</i>	1 975	300	–	–	–
<i>Räntestöd</i>	72 709	57 369	34 580	29 729	40 740
<i>Statsbidrag</i>					
Inre rationalisering ¹	49 730	46 174	42 829	28 874	26 715
till dikning, vattenavledning och invallning	3 164	2 693	2 466	1 667	2 420
till täckdikning	5 698	6 776	9 833	5 177	6 927
till övriga markanläggningar	1 638	1 523	2 004	1 131	905
till byggnadsändamål	39 230	35 182	28 526	20 899	16 463
Yttre rationalisering m m	7 102	7 939	11 807	5 688	11 549
Summa	56 832	54 113	54 636	34 562	38 264

1) Här ingår särskild rationalisering, huvudsakligen till byggnadsändamål.

Källa: Lantbruksstyrelsen.

Tabell 12.5 Statligt stöd till jordbrukets rationalisering 1985/86. 1000-tal kronor

Government support for rationalization and structural improvement etc. in agriculture in 1985/86. Thousands of Swedish kronor

Område	Inre rationalisering		Yttre rationalisering		Jordför- värvslån ¹	Driftslån ¹	Maskinlån ¹	Lån med uppskjuten ränta	Räntestöd
	Statlig låne- garanti	Stats- bidrag	Statlig låne- garanti	Stats- bidrag					
<i>Län</i>									
Stockholms	45	—	—	2	—	7 730	—	—	483
Uppsala	850	—	50	—	—	10 665	—	—	555
Södermanlands	1 365	—	1 035	—	2 160	7 805	340	—	1 143
Östergötlands	2 764	147	1 103	—	6 270	18 395	805	—	1 589
Jönköpings	—	—	—	—	—	5 205	—	—	1 125
Kronobergs	400	—	—	19	200	1 650	—	—	517
Kalmar	200	—	2 945	—	785	7 564	780	—	1 235
Gotlands	908	695	1 428	30	2 471	4 830	673	—	4 275
Blekinge	380	—	—	—	192	3 850	—	—	203
Kristianstads	1 895	—	2 805	—	4 820	3 875	—	—	1 567
Malmöhus	125	—	2 186	31	3 522	4 316	—	—	2 089
Hallands	130	—	300	—	1 090	500	—	—	612
Göteborgs o Bohus	50	—	152	7	—	400	80	—	809
Älvsborgs	1 408	42	935	5	300	2 325	185	—	1 901
Skaraborgs	2 630	—	2 115	470	4 090	7 635	679	—	2 689
Värmlands	2 801	1 024	720	1 420	—	2 210	364	—	2 101
Örebro	890	—	585	17	1 970	6 445	—	—	626
Västmanlands	360	—	692	1	585	2 895	250	—	1 075
Kopparbergs	1 760	574	406	8 878	355	1 765	—	—	710
Gävleborgs	3 458	1 977	708	45	995	3 315	—	—	987
Västernorrlands	1 787	3 304	1 114	237	190	655	—	—	636
Jämtlands	1 360	3 973	2 824	20	175	1 620	—	—	519
Västerbottens	1 733	6 302	902	70	645	1 155	—	—	1 843
Norrbottnens	3 172	8 677	2 532	299	2 388	3 741	—	—	1 457
<i>Hela riket</i>									
1985/86	30 471	26 715	25 537	11 551	33 203	110 546	4 156	—	30 746
1984/85	46 665	28 874	28 707	5 688	42 894	92 785	3 502	—	29 729
1983/84	50 443	42 829	23 376	11 807	42 312	97 983	3 418	—	34 580
1982/83	73 575	46 174	35 679	7 939	72 038	142 124	1 590	300	57 369
1981/82	118 994	49 730	40 641	7 102	52 116	168 827	5 337	1 975	72 709

1) Avser statlig lånegaranti.

Källa: Lantbruksstyrelsen.

I tabellerna 12.6 och 12.7 redovisas lånegarantier till trädgårdsföretag 1985/86 respektive stöd till rennäringen 1985/86.

Annan publicering

Annan publicering om rationaliseringsstöd återfinns i Lantbruksnämndernas verksamhet m m. 1949 – 1976 och årligen sedan 1974/75; uppgifter om stödets omfattning med fördelning på slag av stöd och på stödform. Lantbruksstyrelsen, ekonomienheten (stencil).

Stöd i jordbruket. Broschyr utgiven i samarbete mellan lantbruksstyrelsen och arbetsmarknadsverket.

Tabell 12.6 Statliga lånegarantier till trädgårdsföretag 1985/86
Government loan guarantee to horticultural enterprises in 1985/86

Område	Beviljat belopp, 1 000 kronor			Summa	Antal beviljade lånegarantier	
	Rationali- seringslån	Förvärvs- lån	Drifts- lån		Totalt	Därav till växthus- företag
<i>Län</i>						
Stockholms	735	—	—	735	1	1
Uppsala	—	—	—	—	—	—
Södermanlands	—	—	—	—	—	—
Östergötlands	1 980	180	650	2 810	12	11
Jönköpings	—	—	—	—	—	—
Kronobergs	—	—	—	—	—	—
Kalmar	80	521	—	601	2	1
Gotlands	174	—	—	174	1	1
Blekinge	180	—	—	180	2	2
Kristianstads	12 760	500	600	13 860	21	17
Malmöhus	4 440	969	1 070	6 479	15	14
Hallands	2 750	700	—	3 450	4	3
Göteborgs o Bohus	66	—	—	66	1	1
Älvsborgs	—	—	—	—	—	—
Skaraborgs	—	—	—	—	—	—
Värmlands	300	—	—	300	1	1
Örebro	—	—	—	—	—	—
Västmanlands	500	—	—	500	1	1
Kopparbergs	525	—	50	575	3	3
Gävleborgs	460	—	—	460	1	1
Västernorrlands	300	—	—	300	2	1
Jämtlands	300	—	—	300	1	1
Västerbottens	475	—	—	475	2	1
Norrbottnens	1 030	—	—	1 030	3	2
<i>Hela riket</i>						
1985/86	27 055	2 870	2 370	32 295	73	62
1984/85	34 553	5 096	4 310	43 959	120	108
1983/84	28 533	3 324	4 350	36 207	113	86
1982/83	33 046	2 515	3 680	39 241	123	107
1981/82	38 371	4 335	7 266	49 972	174	138

Källa: Lantbruksstyrelsen.

Tabell 12.7 Statligt stöd till rennäringen 1985/86
Government support to reindeer breeding in 1985/86

Typ av stöd m m	Län			Summa
	Jämt- lands	Väster- bottens	Norr- bottens	
<i>Rationaliseringsstöd</i>				
Antal stöd	—	2	7	9
Lånegarantier, 1 000-tal kronor	—	72	291	363
Bidrag ur samefonden, 1 000-tal kronor	—	100	266	366
<i>Rendriftsstöd</i>				
Antal stöd	8	2	2	12
Lånegarantier, 1 000-tal kronor	845	125	190	1 160
Bidrag ur samefonden, 1 000-tal kronor	142	5	60	207
Antal renar				
före åtgärd	982	229	108	1 319
efter åtgärd	2 094	259	458	2 811
<i>Redskapsstöd</i>				
Antal stöd	8	5	22	35
Lånegarantier, 1 000-tal kronor	85	97	16	198
Bidrag ur samefonden, 1 000-tal kronor	80	83	188	351

Källa: Lantbruksstyrelsen.

Jordbrukets skördeskadeskydd

Jordbrukets skördeskadeskydd infördes år 1961. Det är ett all-riskskydd, dvs det täcker alla skador på grödorna oavsett vad som orsakat dem. Omfattningen av skadorna fastställs områdesvis för samtliga grödor utom sockerbetor. Hänsyn tas således ej till variationer mellan enskilda företag inom de olika områdena utom vad gäller sockerbetor. Statens jordbruksnämnd är huvudmyndighet. Ersättningsberäkningarna utförs vid SCB.

Skördeskadeskyddets utformning m m

Omfattning

I skördeskadeskyddet ingår samtliga företag i riket med minst 2 hektar brukad åkermark.

Skyddet omfattar samtliga grödor för vilka skördestatistik erhålls genom de objektiva skördeuppskattningarna (se bilaga 4). Dessa grödor är för närvarande höstvet, vårvete, höstråg, korn, havre, slåttervall, matpotatis och potatis för stärkelse och råsprit. Den sammanlagda potatisarealen på ett och samma företag måste uppgå till minst 0,5 hektar för att omfattas av skyddet. Potatisarealen har från och med 1977 års skörd delats upp i areal med respektive utan bevattningsmöjlighet.

Skyddet omfattar vidare raps, rybs och sockerbetor, för vilka kontrakts- och leveransuppgifter erhålls från Sveriges Oljväxtintressenter Förening (SOI) respektive Svenska Sockerfabriks Aktiebolaget (SSA).

Slutligen ingår i skyddet även följande grödor, för vilka ingen särskild skördestatistik finns; för dessa grödor används uppgifter för de inom parentes angivna sk representantgrödorna.

Vårråg (höstråg)
Foderärter och vicker (korn)
Blandsäd (havre)
Övriga oljväxter (våraps)
Grönfoder (slåttervall)
Betesvall på åker (slåttervall)
Vallfrö (slåttervall)

Anmälan till skördeskadeskyddet är obligatorisk. Den är samordnad med uppgiftsinsamlingen i juni till lantbruksregistret (se bilaga 3). Därvid insamlas bland annat uppgifter om de olika grödornas arealer.

Ersättningsberäkningar

Riket var 1986 indelat i 420 skördeområden (se bilaga 2). Områdesindelningen fastställs varje år av SCB.

För varje område och för varje gröda fastställs en normskörd och en aktuell skörd per hektar (se nedan). Dessa uppgifter multiplicerade med normpris och aktuellt pris ger normskördevärde och aktuellt skördevärde för respektive gröda uttryckt i kronor per hektar. Skillnaden mellan dessa värden är grödans skördeavvikelse i kr/ha. Produkten av skördeavvikel-

sen för en gröda och motsvarande grödareal utgör den totala skördeavvikelsen för grödan vid företaget, se dock avsnittet om sockerbetor på nästa sida. Summan av de enskilda grödornas skördeavvikelser ger företagets totala skördeavvikelse. Om företagets totala skördeavvikelse är negativ har företaget – enligt skördeskadeskyddet – drabbats av skördeskada.

Ersättningen för ett företag beräknas som skillnaden mellan skördeskada och självrisk (se nedan). Om skadan för ett företag, uttryckt i procent av normskördevärdet, överstiger självrisken i procent av normskördevärdet med mer än 2,0 procentenheter, utbetalas det överskjutande beloppet som ersättning för skadorna. För företag med en skada lika med självrisken $\pm$ 2,0 procentenheter utgår en ersättning med 2 % av företagets totala normskördevärde. Ersättningsbeloppet avrundas till närmaste hundratal kronor. Ersättningsbelopp understigande 300 kronor utbetalas ej.

Samtliga företag får i början av mars ett besked från jordbruksnämnden om resultatet av ersättningsberäkningarna.

I det följande redovisas i ett särskilt stycke tillfälliga åtgärder vid 1986 års ersättningsberäkningar.

Normskörd

För de flesta grödorna beräknas normskördarna för län med hjälp av multipel regressionsanalys baserad på skördestatistik för perioden 1922 till året före aktuellt skördeår (årsväxt- och skörderapporter fram till 1957 – se kapitel 7 – och därefter objektiv skördeuppskattning).

Beräkningarna är så utformade att medeltalet av skördarna under perioden med objektiv skördeuppskattning och skördeutvecklingen under hela perioden (från 1922) bestämmer normskördens storlek.

För oljväxterna saknas användbara data från tiden före år 1956. Normskördarna för dessa växtslag har därför bestämts som enkla medeltal av hektarskördarna för perioden 1956 (våröljväxter) och 1957 (höstöljväxter) till året före aktuellt skördeår ökade med den beräknade skördeökningen från periodens mitt. Normskörden för sockerbetor har på motsvarande sätt bestämts med ledning av uppgifter för perioden 1956 – 1985. Beräkningarna baseras på data från SOI respektive från SSA.

De framräknade normskördarna för län differentieras på skördeområden med hjälp av särskilda relationstal. För sockerbetor beräknas dock normskördarna direkt för skördeområden.

Aktuell skörd

Uppgifter rörande skördeområdenas aktuella skörd, uttryckt i kilogram per hektar, erhålls genom de objektiva skördeuppskattningarna (spannmål, vall och potatis) samt från SOI (oljväxter) och SSA (sockerbetor).

Priser

För spannmål, oljeväxter, potatis för stärkelse och råsprit och sockerbetor beräknas normpriser och aktuella priser per skördeområde med utgångspunkt från s k inlösenpriser eller motsvarande per den 1 november 1986 sedan dessa justerats med hänsyn till skördens kvalitet och eventuell torkningskostnad. För potatis för stärkelse och råsprit beräknas priset, inom Kalmar, Blekinge, Kristianstads och Malmöhus län, på uppgifter om kvaliteten, vilka erhållits från AB Skånebrännerier och Sveriges Stärkelseproducenters Förening. Inom övriga län sätts priset lika med priset på matpotatis.

Normpriset för matpotatis beräknas med utgångspunkt från det s k mittpriset medan det aktuella priset utgör ett vägt medeltal av jordbruksnämndens noteringar för månaderna oktober t o m januari. I de fyra nordligaste länen och del av Gävleborgs län sätts priset med ledning av lokal prisnivå. Vid beräkning av normskörd och aktuell skörd för matpotatis tar man numera (fr o m 1985 års skörd) endast hänsyn till den konsumtionsdugliga delen av potatisskörden. Värderingen av vallhö sker på grundval av fodervärdet. Vid höga vallskördar reduceras dock det aktuella priset för den del av skörden som överstiger normskörden med mer än 10 %.

Självrisk

Enligt bestämmelserna skall företagaren själv svara för en viss del av de förluster som uppstår vid skördeskada. Denna del, självrisk, framräknas med ledning av områdesvis bestämda skördevariationer för alla grödor och korrelationer mellan grödornas skördar. Vidare ingår uppgifter om vilka grödor som odlas på företaget och om grödornas areal. Härigenom blir självriskens storlek beroende dels av odlingsinriktningen vid företaget, dels av företagets geografiska läge. Företag med ensidig växtodling får högre självrisk än företag med mångsidig odling. Odlas grödor som inte är odlingssäkra i området blir självriskens också högre än om för området säkra grödor odlas. Självriskens är så avvägd att den i genomsnitt för samtliga företag i riket är 15,5% av normskördevärdet.

Sockerbetor

Vad gäller sockerbetor beräknas skördeavvikelsen och sockerhalten individuellt för de företag för vilka normskörd kan bestämmas. Normskörden beräknas som ett enkelt medeltal av de senaste 10 årens hektarskördar. Även normsockerhalten beräknas som ett enkelt medeltal för samma tidsperiod. Samtidigt sker även viss justering av självrisk. Om skörde-siffror inte finns alla år accepteras 7 skördeår som underlag.

För företag med skörderesultat för färre än 7 år av de senaste 10 åren beräknas skördeavvikelsen för företaget på basis av områdestal. De företag för vilka individuell beräkning ej kan ske får särskilt meddelande om detta.

Tillfälliga åtgärder vid 1986 års ersättningsberäkningar

Arealer som inte kunnat värsås har beaktats individuellt inom Östergötlands och Göteborgs och Bohus län. Alla berörda skördeområden ingår i sin helhet, även om delar av dem tillhör andra län än de här uppräknade.

Arealer med totalskadad spannmål, oljeväxter och potatis samt arealer med låg skörd av spannmål och oljeväxter har beaktats individuellt inom Uppsala, Östergötlands, Jönköpings, Kronobergs, Göteborgs och Bohus, Älvsborgs, Skaraborgs, Värmlands, Örebro, Västmanlands, Gävleborgs, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län. Alla berörda skördeområden ingår i sin helhet, även om delar av dem tillhör andra län än de här uppräknade. Med låg skörd avses för spannmål högst 1 000 kg/ha och för oljeväxter högst 500 kg/ha.

Skördeskadeskyddets finansiering

För finansiering av skördeskadeskyddet finns en särskild skördeskadefond, som förvaltas av jordbruksnämnden. Fonden uppgick vid årsskiftet 1986/87 till ca 369 milj kronor. Fonden har byggts upp av medel från staten och jordbruket. Från kalenderåret 1983 har endast räntemedel tillförts fonden. För kalenderåret 1986 har härigenom tillförts 40,1 milj kronor.

Tabell 12.8 Resultat av ersättningsberäkningarna för 1986 års skörd
Results of the compensation calculations for the yield in 1986

Område	I skörde- skade- skyddet ingående åkerareal, hektar	Antal företag ¹	Antal er- sättningar	Summa er- sättnings- belopp, kronor	Genomsnittligt belopp per hektar, kronor				Genomsnitt- lig självrisk i procent av normskörde- värdet
					Norm- skörde- värde	Aktuellt skörde- värde	Självrisk	Ersättning till ersätt- ningsbe- rättigade företag	
<i>Län</i>									
Stockholms	90 392	1 958	12	122 900	4 091	4 531	673	301	16,4
Uppsala	155 334	3 413	85	1 507 800	4 402	4 762	745	528	16,9
Södermanlands	135 745	2 462	4	72 600	4 370	4 788	813	177	18,6
Östergötlands	211 798	4 565	74	1 501 300	4 959	5 434	874	400	17,6
Jönköpings	92 107	5 542	58	674 100	4 335	4 416	597	415	13,8
Kronobergs	56 492	4 058	54	372 300	4 566	4 483	624	289	13,7
Kalmar	127 116	4 787	14	137 800	4 809	4 990	812	171	16,9
Gotlands	79 002	2 449	8	41 200	4 806	5 389	755	229	15,7
Blekinge	35 425	1 945	27	28 300	6 342	6 736	851	100	13,4
Kristianstads	174 038	6 640	12	34 600	6 628	7 344	830	225	12,5
Malmöhus	292 413	7 392	33	84 900	7 075	7 940	855	162	12,1
Hallands	121 019	5 527	1 016	3 957 000	5 478	5 218	739	188	13,5
Göteborgs o Bohus	65 235	4 216	580	2 724 400	3 935	3 601	680	224	17,3
Älvsborgs	151 961	8 483	632	2 272 400	4 081	3 969	613	187	15,0
Skaraborgs	275 148	8 294	501	4 351 200	4 733	4 603	883	269	18,7
Värmlands	113 642	5 548	596	3 866 300	3 128	3 029	599	255	19,2
Örebro	112 026	3 126	22	741 400	4 238	4 373	752	734	17,7
Västmanlands	129 257	2 783	22	296 800	4 271	4 442	811	373	19,0
Kopparbergs	61 541	3 339	65	260 300	3 531	3 896	579	201	16,4
Gävleborgs	72 673	4 034	552	1 519 500	3 228	3 209	547	139	16,9
Västernorrlands	57 355	4 047	1 410	5 577 300	2 877	2 548	390	213	13,6
Jämtlands	43 054	3 225	241	331 200	3 302	3 312	452	148	13,7
Västerbottens	78 085	5 019	1 683	12 394 900	2 909	2 416	509	348	17,5
Norrbottens	38 795	2 450	82	1 731 000	3 126	3 092	544	939	17,4
<i>Hela riket</i>									
1986	2 769 653	105 302	7 783	44 601 500	4 739	4 955	742	264	15,7
1985	2 796 634	108 343	9 468	111 216 200	4 784	4 926	749	479	15,7
1984	2 821 868	111 116	3 606	72 630 100	4 635	5 565	727	584	15,7
1983	2 813 385	113 439	14 081	150 174 300 ²	4 433	4 522	692	383	15,6
1982	2 824 764	116 005	616	2 871 000 ²	4 069	4 562	630	244	15,5

- 1) Antal företag som beaktats för ersättningsberäkning.
2) Ändringar med anledning av besvär ej beaktade.

Källa: SCB, skördeskadeskyddet.

Resultat

För skördeskador på 1986 års skörd utbetalades som tabell 12.8 visar 44,6 milj kronor till 7 783 företag, dvs i genomsnitt 5 730 kronor per företag eller 161 kronor per hektar. Skördeskadeersättningsberäkningarnas omfattning sedan skördeskadeskyddet infördes 1961 framgår av diagram 12.10 och 1986 års normskördar av tabell 12.9.

Det aktuella skördevärdet i jordbruket i löpande priser för perioden 1975–1986 för de företag, grödor och arealer som ingår i skördeskadeskyddet (cirka 98,3 % av åkerarealen) lämnas i vidstående tabell.

Annan publicering

Skördevärde-, skördeskade- och ersättningsstatistik har publicerats årligen sedan 1972: SCB. SM J. Senast i 1981:9.1, 1982:8.1, 1983:7.1, 1984:9.1, J 13 SM 8501 och J 15 SM 8501 jämte appendix samt J 13 SM 8601 och J 15 SM 8601 jämte appendix.

Skördeskadeskyddet. Principer och metoder. Promemorior från SCB 1983:1.

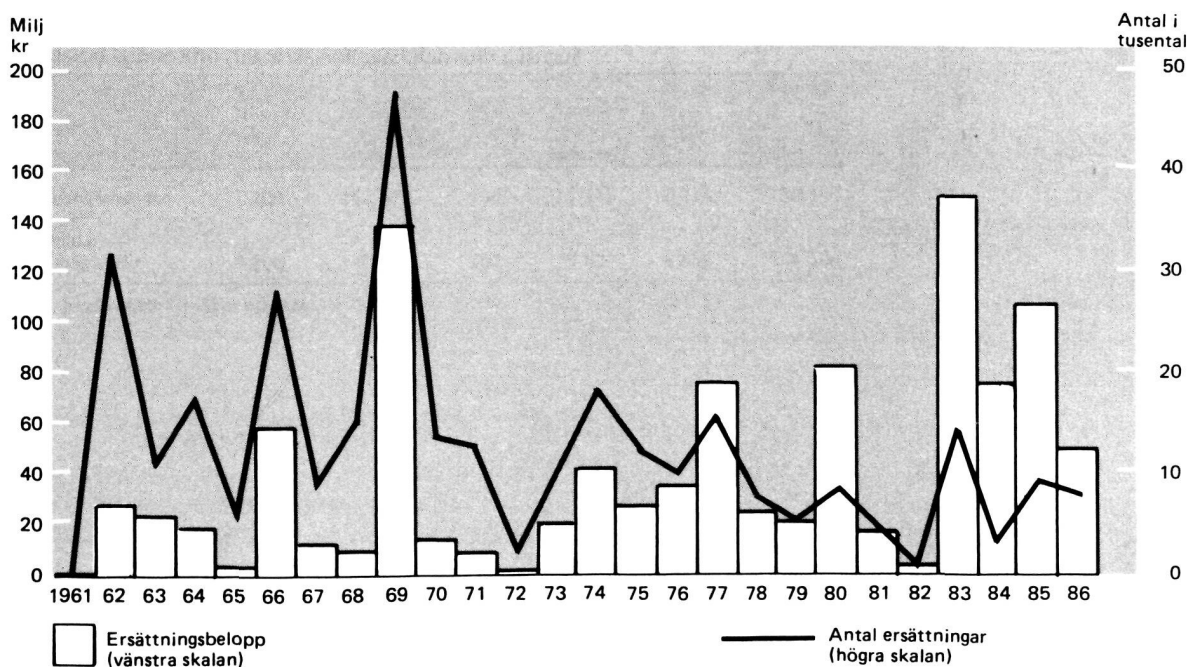
År	Aktuellt skördevärde	
	Milj kronor	Kr/ha
1986	13 723	4 955
1985	13 777	4 926
1984	15 703	5 565
1983	12 723	4 522
1982	12 887	4 562
1981	10 742	3 839
1980	9 040	3 205
1979	7 783	2 771
1978	7 799	2 749
1977	6 896	2 433
1976	6 580	2 315
1975	5 800	2 051

Tabell 12.9 Normskördar, kg/ha (spannmål 15 %, vall 16,5 %, oljeväxter 18 % vattenhalt) 1986
Standard yields in 1986

Produktions- område	Höst- vete	Vår- vete	Höst- råg	Korn	Havre	Höst- raps	Vår- raps	Höst- rybs	Vår- rybs	Vall- skörd	Mat- potatis		Fabriks- potatis		Socker- betor
											Obev	Bev	Obev	Bev	
Götalands södra slättbygder	5 657	4 711	4 065	4 422	4 227	3 149	2 123	2 246	1 962	7 833	31 655	34 650	31 423	34 929	44 391
Götalands mellanbygder	4 527	4 120	3 292	3 569	3 416	2 686	1 845	1 669	1 634	7 067	29 127	32 439	31 093	34 866	40 727
Götalands norra slättbygder	5 117	4 098	3 829	3 971	3 782	2 522	2 077	1 944	1 872	6 675	27 823	31 178	28 570	..	..
Svealands slättbygder	4 411	3 931	3 452	3 681	3 481	1 987	1 949	1 809	1 746	6 216	21 390	25 790	..	–	–
Götalands skogsbygder	4 582	3 538	3 295	3 298	3 082	2 631	2 008	1 873	1 739	7 024	25 836	31 164	30 711	34 743	40 272
Mellersta Sveriges skogsbygder	4 468	3 509	3 113	2 941	2 942	..	1 691	1 571	1 620	5 449	20 634	25 544	–	–	–
Nedre Norrland	..	..	..	2 529	2 325	–	..	–	1 431	4 814	18 491	21 903	–	–	–
Övre Norrland	..	..	..	2 343	2 359	–	..	–	–	4 276	16 729	17 311	..	..	–
<i>Hela riket</i>															
1986	4 672	4 091	3 606	3 581	3 424	2 932	1 991	1 846	1 776	6 241	25 908	30 858	30 869	34 685	43 144
1985	4 808	4 020	3 538	3 520	3 350	2 923	2 043	1 949	1 788	6 142	25 543	29 694	30 642	34 681	42 951
1984	4 668	3 931	3 477	3 451	3 261	2 924	2 045	1 996	1 776	6 036	28 715	33 149	30 248	34 379	42 807
1983	4 593	3 859	3 424	3 422	3 234	2 888	2 045	2 013	1 769	5 973	29 139	33 476	30 354	34 460	42 633
1982	4 504	3 780	3 373	3 370	3 193	2 734	1 912	1 782	1 748	5 905	29 177	33 495	30 280	34 441	41 883

Källa: SCB, skördeskadeskyddet.

Diagram 12.10 Utbetalda ersättningsbelopp och antal ersättningar i skördeskadeskyddet 1961–1986
Compensation sums and number of compensations in the crop insurance system in 1961–1986

Hagelskadeförsäkring

Hagelskadeförsäkring är en frivillig och individuell försäkringsform. Ersättning lämnas för hagelskador på utestående grödor för vilka försäkring tecknats. Hagelskadeförsäkring meddelas f n av Jordbrukets Försäkringsbolag, ömsesidigt, och av Svenska djur och hagelförsäkringar, ömsesidigt bolag.

Försäkringens utformning

Försäkringen kan tecknas för flertalet grödor. Den kan utformas med eller utan självrisk. I det senare fallet skall försäkringen omfatta samtliga försäkringsbara grödor.

Försäkringsperioden omfattar för Jordbrukets Försäkringsbolag tiden 1 april – 31 mars och för Svenska djur och hagelförsäkringar tiden 1 januari – 31 december. Försäkringen gäller ej för höstsådda grödor det år då grödorna är sådda och ej heller för skador som träffat stråsäd och oljeväxter efter den 1 november.

Redovisning

I detta avsnitt redovisas uppgifter om under året influtna premier och under året utbetalade skadeersättningar.

Uppgifterna avser endast direkt försäkring. Hänsyn har alltså inte tagits, varken till mottagen eller till avgiven återförsäkring.

Resultat

För år 1986 var 731 087 hektar åkermark fördelade på 19 878 avtal försäkrade i Jordbrukets Försäkringsbolag.

I följande tablå redovisas premieinkomster, skadeutbetalningar och försäkringsbestånd för hagelskadeförsäkring åren 1982–1986.

	Jordbrukets Försäkrings- bolag	Svenska djur och hagelför- säkringar	Summa
<i>Premie- inkomster, 1 000 kr</i>			
1986	21 630	7 177	28 807
1985	20 942	5 400	26 342
1984	19 712	5 700	25 412
1983	16 787	4 200	20 987
1982	14 527	4 343	18 870
<i>Skadeut- betalningar, 1 000 kr</i>			
1986	37 866	9 029	46 895
1985	9 876	2 345	12 221
1984	10 607	2 863	13 470
1983	12 659	2 700	15 359
1982	18 693	5 200	23 893
<i>Försäkrings- bestånd, milj kr</i>			
1986	4 204	978	5 182
1985	4 216	975	5 191
1984	3 861	979	4 840
1983	3 345	915	4 260
1982	2 897	843	3 740

Annan publicering

Årsredovisning, årligen sedan 1890. Jordbrukets Försäkringsbolag.

Svenska djur och hagelförsäkringar, ömsesidigt bolag.

Husdjursförsäkring

Uppgifter om försäkringsbolagens verksamhet insamlas varje år av försäkringsinspektionen. Husdjursförsäkring utgör en gren av skadeförsäkring. År 1985 meddelades husdjursförsäkring av fyra riksbolag, nämligen av Jordbrukets Försäkringsbolag, ömsesidigt, av Svensk Djurförsäkring, ömsesidigt bolag, av Försäkringsbolaget Skånska Brand, ömsesidigt, och av Folksam, ömsesidig sakförsäkring. Därutöver av 296 mindre, lokala bolag, samt av ett utländskt bolag.

Försäkringens utformning

Särskilda försäkringsformer finns för hästar, nötkreatur, får och getter, svin, hundar m fl djur.

För hästar finns såväl fullständig som begränsad försäkring. Alla slags hästar, arbets-, rid-, trav- och galopphästar försäkras.

Försäkring av nötkreatur, får och getter respektive svin kan göras i enskild eller kollektiv form. Vanligast är den kollektiva slaktvärdesförsäkring.

Redovisningsprinciper

I detta avsnitt redovisas uppgifter om under året influtna premier och under året utbetalade skadeersättningar.

Uppgifterna avser endast direkt försäkring. Hänsyn har alltså tagits varken till mottagen eller till avgiven återförsäkring.

Redovisningen avser svenska bolag. Därjämte verkar i Sverige ett utländskt bolag, vars rörelse dock huvudsakligen är begränsad till försäkring av tävlingshästar.

År 1985 var antalet försäkrade djur av olika slag följande (ca-siffror):

	Jordbrukets Försäkringsbolag	Samtliga försäkringsbolag
Hästar	90 000	120 000
Nötkreatur	823 000	940 000
Svin	2 855 000	2 870 000
Får och getter	12 000	14 000
Hundar	248 000	310 000

Annan publicering

Enskilda försäkringsanstalter, årligen sedan 1912. Försäkringsinspektionen.

Årsredovisningar från respektive försäkringsbolag.

Tabell 12.11 Premieinkomster och utbetalda ersättningar för husdjursförsäkringar 1985

Premiums and claims of the livestockinsurance in 1985

	Riksbolag				Mindre, lokala bolag	Summa
	Folksam sak	Jordbrukets Försäkrings- bolag	Skånska Brand	Svensk djurför- säkring		
Premieinkomst, tkr	7 200	162 274	134	11 310	7 235	188 153
Utbetalda ersättningar, tkr	7 900	140 050	202	9 697	6 655	164 504

Källa: Jordbrukets Försäkringsbolag.

13 Lantbruksutbildningen

I detta kapitel lämnas uppgifter om utbildningen vid gymnasieskolans jordbruks- och trädgårdslinjer samt utbildningen av lantmästare, agronomer, hortonomer m fl vid Sveriges lantbruksuniversitet. Vidare redovisas uppgifter om lantbruksnämndernas kursverksamhet.

Utbildning på gymnasial och högre nivå

Statistiken över utbildningen i gymnasieskolan bygger på uppgifter som ifylls på särskilda blanketter vid varje skola. Blanketterna insänds till skolöverstyrelsen, som efter granskning överlämnar dem till SCB.

Universitet och högskolor sänder varje termin in uppgifter om antal nybörjare, registrerade och examinerade vid respektive läroanstalt.

Jordbruksutbildningen

Grundutbildning inom jordbruket erhålls vid gymnasieskolans tvååriga jordbrukslinje samt, för elever med praktik, i specialkurser av olika längd. Undervisningen på jordbrukslinjen omfattar såväl yrkesspecifika som allmänna ämnen. För en del specialkurser gäller arbete inom yrkesområdet som särskilt behörighetskrav. Lantmästare och agronomer utbildas vid Sveriges lantbruksuniversitet. Utbildningen till lantmästare är ettårig och inträdeskraven är bl a genomgången kurs i driftsledning om 40 veckor. Agronomutbildningen är femårig.

Utbildningen av veterinärer sker vid veterinärlinjen vid lantbruksuniversitetet. Utbildningen omfattar 5 1/2 år.

Trädgårdsutbildningen

Trädgårdsutbildningen är uppdelad på tvåårig trädgårdslinje och, för elever med yrkeserfarenhet, kurser på en termin. Som påbyggnad finns bl a en ettårig högre specialkurs inom markbyggnad och en inom trädgårdsodling. Trädgårdstekniker utbildas vid lantbruksuniversitetet. Utbildningen är ettårig och inträdeskraven är bl a genomgången högre specialkurs. Hortonom- och landskapsarkitektutbildningen, som också sker vid lantbruksuniversitetet, omfattar 5 år.

Resultat

Antal närvarande och avgångna elever vid gymnasieskolans jordbrukslinje och tvååriga trädgårdslinje samt anknyttande specialkurser läsåren 1984/85 och 1985/86 redovisas i tabell 13.1.

Antalet registrerade och examinerade elever under läsåren vid vissa fakulteter inom Sveriges lantbruksuniversitet framgår av tabell 13.2.

Tabell 13.1 Elever vid gymnasieskolans jordbrukslinje och tvååriga trädgårdslinje samt anknyttande specialkurser läsåren 1984/85 och 1985/86

Pupils at the agricultural line and the two-year horticultural line and connected special courses of the integrated upper secondary school in 1984/85 and 1985/86

Studieväg	Samtliga 1984/85	1985/86	Därav kvinnor 1985/86
Jordbruk			
<i>Antal närvarande¹</i>			
Jordbrukslinje	2 263	2 247	872
Årskurs 1	1 190	1 174	450
Årskurs 2	1 073	1 073	422
Specialkurser ²	4 185	1 717	640
Summa	6 448	3 964	1 512
<i>Antal avgångna³</i>			
Jordbrukslinje	975	1 062	418
Specialkurser ⁴	—	—	—
Summa	975	1 062	418
Trädgårdslinje²			
<i>Antal närvarande¹</i>			
Tvåårig trädgårdslinje	710	710	394
Årskurs 1	358	358	200
Årskurs 2	352	352	194
Specialkurser	340	195	76
Summa	1 050	905	470
<i>Antal avgångna³</i>			
Tvåårig trädgårdslinje	251	340	187
Specialkurser ⁴	—	—	—
Summa	251	340	187

1) Avser närvarande elever den 16 september och elever som påbörjat studier senare under läsåret.

2) Avser även grundläggande utbildning vid huvudsakligen specialkurser på en eller två terminer.

3) Avser elever med slutförd lärokurs.

4) För läsåret 1985/86 finns ej avgångna från specialkurser.

Källa: SCB, utbildningsstatistik.

Tabell 13.2 Elever vid vissa linjer inom Sveriges lantbruksuniversitet läsåren 1984/85 och 1985/86

Pupils at certain faculties within the Agricultural University of Sweden in 1984/85 and 1985/86

Utbildning	Samtliga		Därav kvinnor 1985/86
	1984/85	1985/86	
<i>Antal registrerade¹</i>			
Lantmästarelinjen	145	137	22
Trädgårdsteknikerlinjen	42	38	11
Agronomlinjen	884	930	401
Hortonomlinjen	154	171	98
Landskapsarkitektlinjen	241	255	155
Veterinärlinjen	392	392	272
<i>Antal examinerade</i>			
Lantmästare	134	114	15
Trädgårdstekniker	38	40	13
Agronom	94	93	33
Hortonom	5	12	11
Landskapsarkitekt	13	13	8
Veterinär	69	72	46

1) Avser höstterminen.

Källa: SCB, utbildningsstatistik.

Antalet registrerade studerande i forskarutbildning vid lantbruksuniversitetet under vårterminen 1986 redovisas i tabblån nedan.

Universitet	Studerande i forskarutbildning ¹	
	Samtliga	Därav kvinnor
Lantbruksvetenskaplig fakultet	255	85
Skogsvetenskaplig fakultet	125	23
Veterinärmedicinsk fakultet	108	37

1) Exklusive s k noll-aktiva.

Annan publicering

Gymnasieskolan, årligen sedan hösten 1971. Elever och klasser. SCB. SM U 1982:13, 1983:22, 1984:11 och U 51 SM 8501.

Gymnasieskolan, årligen sedan 1971/72. Elever i kurser. SCB. SM U 1983:25, 1983:26, 1984:2 och U 54 SM 8501.

Gymnasieskolan, årligen sedan 1971/72. Elever som avgått från gymnasieskolan. SCB. SM U 1983:19, 1984:15, U 53 SM 8501, U 53 SM 8701 och U 53 SM 8702.

Viss gymnasial och eftergymnasial utbildning. SCB. SM U 1983:5, 1984:5 och U 23 SM 8501.

Högskolan. Nybörjare läsårsvis, läsåren 1977/78 – 1979/80. SCB. SM U 1984:6, 1984:28, U 20 SM 8504 och U 20 SM 8701. Nybörjare och registrerade per hösttermin fr o m höstterminen 1977. SCB. SM U 1984:22, U 20 SM 8505 och U 20 SM 8602.

Högskolan. Examinerade läsårsvis, läsåren 1983/84–1984/85. SCB. U 20 SM 8503 och U 20 SM 8601.

Högskolan. Forskarutbildning, registrering och examination terminsvis resp läsårsvis sedan 1971/72. Registrerade och nybörjare. SCB. U 21 SM 8501, 8502, 8503 och 8601. Examinerade SCB U 21 SM 8504, 8602 och 8701.

Utbildningsstatistisk årsbok 1978, 1979, 1980, 1981, 1981/84 och 1986. SCB.

Lantbruksnämndernas kursverksamhet

Ett viktigt led i rationaliseringen av jordbruket och trädgårdsnäringen utgör lantbruksnämndernas rådgivnings- och kursverksamhet. Riktlinjer för verksamheten utarbetas av lantbruksstyrelsen i samråd med berörda myndigheter och organisationer. För den lokala planeringen av kurserna finns vid lantbruksnämnderna särskilda programnämnder med representanter för länsmyndigheter och näringsutövare.

Lantbruksstyrelsen sammanställer varje år statistik över verksamhetens omfattning.

Annan publicering

Lantbruksnämndernas verksamhet, årlig stencil från lantbruksstyrelsens ekonomienhet.

Resultat

I tabell 13.3 redovisas antal kurser, kursdeltagare, kurstimmar och elevtimmar år 1985/86. Som bl a framgår där var antalet elevtimmar betydligt lägre än de senaste åren. Av tablån nedan framgår antal elevtimmar inom olika ämnesområden.

Ämnesområde	Antal elevtimmar			
	1982/83	1983/84	1984/85	1985/86
Växtodling	156 954	162 264	118 137	97 600
Husdjur	142 352	125 548	122 120	67 585
Trädgård	42 106	41 082	37 458	23 977
Övrigt	130 600	146 593	111 617	67 825
Summa	472 012	475 487	389 332	256 987

Tabell 13.3 Antal kurser, kursdeltagare, kurstimmar och elevtimmar 1985/86

Number of courses, pupils, teaching-hours and learning-hours in 1985/86

Område	Antal	Antal kursdeltagare		Summa	Antal kurstimmar		Antal elevtimmar
		1 – 4 dagars kurser	Längre kurser		Totalt	Därav kvällstid	
<i>Län</i>							
Stockholms	125	2 448	–	2 448	507	159	11 945
Uppsala	83	2 470	12	2 482	432	107	9 373
Södermanlands	114	3 242	66	3 308	569	184	12 653
Östergötlands	224	6 465	–	6 465	851	229	22 878
Jönköpings	120	3 892	12	3 904	468	167	11 927
Kronobergs	103	3 203	–	3 203	364	137	11 240
Kalmar	184	4 072	–	4 072	621	192	13 407
Gotlands	94	1 979	31	2 010	424	121	8 713
Blekinge	77	2 213	–	2 213	288	113	8 800
Kristianstads	119	4 456	–	4 456	717	255	19 048
Malmöhus	129	4 904	70	4 974	738	196	23 917
Hallands	58	2 129	27	2 156	403	135	11 606
Göteborgs o Bohus	83	1 930	–	1 930	346	115	7 618
Älvsborgs	125	2 805	15	2 820	679	222	13 621
Skaraborgs	179	4 865	38	4 903	628	227	14 195
Värmlands	80	1 687	154	1 841	346	91	7 105
Örebro	109	2 779	29	2 808	591	163	13 689
Västmanlands	56	951	–	951	230	24	3 638
Kopparbergs	71	1 825	40	1 865	401	153	9 261
Gävleborgs	58	1 042	6	1 048	309	80	5 079
Västernorrlands	59	1 120	–	1 120	273	50	4 654
Jämtlands	34	578	15	593	368	27	5 241
Västerbottens	27	1 112	–	1 112	184	64	5 508
Norrbottens	27	422	–	422	139	27	1 871
<i>Hela riket</i>							
1985/86	2 338	62 589	515	63 104	10 876	3 238	256 987
1984/85	3 206	96 422	71	96 493	15 281	4 599	389 332
1983/84	3 745	111 814	119	111 933	17 275	5 509	475 487
1982/83	3 817	115 093	136	115 229	17 809	6 287	472 012
1981/82	3 879	113 404	120	113 524	18 526	7 244	474 887

Källa: Lantbruksstyrelsen.

14 Lantbrukets föreningsrörelse

Föreningsrörelsens organisation m m

Det centrala organet för lantbrukets föreningsrörelse är Lantbrukarnas Riksförbund (LRF). Förbundet har en facklig och en lantbrukskooperativ del.

Den fackliga delen svarar bl a för prispförhandlingar med statsmakterna och konsumenterna och för en bred näringspolitisk bevakning. Verksamheten är uppdelad på 26 länsförbund med tillsammans 1 675 lokalavdelningar. Den lantbrukskooperativa delen omfattar cirka 600 ekonomiska föreningar tillhörande 16 riksorganisationer. Riksorganisationernas namn framgår av schemat på sidan 219. Till lantbrukskooperationen räknas ytterligare en riksorganisation, som ej är ansluten till LRF.

Karaktistiskt för de ekonomiska föreningarna inom lantbruket är att deras verksamhet mestadels är specialiserad på någon begränsad uppgift, såsom försäljning av mjölk (mejeriföreningar) och försäljning av slaktdjur (slakteriföreningar). Varje lantbrukare som vill anlita föreningarna måste därför som regel vara medlem i flera sådana.

Svenska Mejeriernas Riksförening (SMR) är mejeriernas riksorganisation. Föreningen representerar landets mjölkproducenter i förhandlingar och kontakter med staten, myndigheter och andra centrala organisationer. SMR handlägger också centrala planerings- och utredningsfrågor, vissa centrala marknadsföringsuppgifter samt svarar för exporten av svenska mejeriprodukter.

Sveriges Slakteriförbund (SS) är organ för nio slakteriföreningar, som samlar in slaktdjur, slaktar, säljer och distribuerar köttprodukter, bedriver rådgivningsverksamhet bland medlemmarna m m. Förbundet handhar vidare gemensamma ärenden som förmedling av köttvaror mellan föreningarna, lagring, export och import samt myndighetskontakter.

Svenska Lantmännens Riksförbund (SLR) tillhandahåller varor och tjänster för främst de enskilda medlemmarna. Lantmännenföreningar köper spannmål, oljeväxter och potatis från lantbrukarna och säljer till dem foder, gödselmedel och utsäde, växtskyddsmedel, petroleumprodukter samt maskiner och byggvaror. Riksförbundet förmedlar handeln genom de 20 lantmännenföreningarna och svarar för viss export och import.

Svenska Ägghandelsförbundet (SÄ) är centralt organ för ägghandeln. Förbundet svarar för packning och försäljning av ägg i större delen av landet samt ansvarar för den centrala marknadsfördelningen och export och import.

Sveriges Skogsägareföreningars Riksförbunds (SSR) medlemmar äger tillsammans en tredjedel av Sveriges skogsmarksareal. De regionala skogsägareföreningarna har bildats för att det privata skogsbrukets intressen skall tillvaratas och för att lönsamheten i medlemmarnas skogsbruk skall förbättras.

Lantbrukets föreningsrörelse bildar en av landets största organisationer. Dess syfte är bl a att handha marknadsförandet av olika produkter, samla utbudet samt dämpa säsongs- och konjunkturbetingade variationer i avsättningspriserna.

Föreningsbanksrörelsen (tidigare jordbrukskasserörelsen) är uppbyggd i tre led. På lokal nivå svarar föreningsbankerna för kontakten med lantbrukarna. Förutom in- och utlåning omfattar servicen flera speciella tjänster. På regional nivå finns de 12 regionbankerna, vilka bl a är stora kreditgivare åt de ekonomiska föreningarna. *Sveriges Föreningsbankers Förbund (SFF)* svarar för myndighetskontakter, central marknadsföring m m. Som centralbank fungerar Föreningsbankernas Bank.

Sveriges Allmänna Hypoteksbank (SAH) lämnar krediter till lantbrukare och försäljer obligationer.

Svensk Husdjurskötsel (SHS) bistår lantbrukarna med service på husdjursområdet. Organisationen genomför mjölk- och köttboskapskontrollen, sugg- och svinstamkontrollen och har en omfattande seminverksamhet. Vidare bedrivs ett avsevärt forsknings- och utvecklingsarbete.

Inom LRF finns vidare *Sveriges Oljeväxtodlares Centralförening*, *Sveriges Betodlares Centralförening*, *Sveriges Stärkelseproducenters Förening*, *Sveriges Bränneriintressenter*, *Sveriges Pälsdjursuppfödare Riksförbund*, *Sveriges Fröodlareförbund*, *Sveriges Potatisodlares Riksförbund* och *Konserverväxtodlarnas Riksförbund*.

Medlemsantal och handelsomsättning

Inom LRF utarbetas statistik över avräkningsvärden, omsättning, antal anställda m m inom föreningsrörelsen. Underlag till denna statistik utgör de enskilda föreningarnas årsredovisningar jämte kompletterande uppgifter.

Vissa andra uppgifter insamlas av respektive branschorganisation.

En översikt över föreningsrörelsens verksamhet åren 1975 – 1984 lämnas i tabellerna 14.1 och 14.2. I tabell 14.1 redovisas antal medlemmar i respektive riksorganisation. Uppgifter om omsättningsvärden för olika riksorganisationer lämnas i tabell 14.2.

Annan publicering

Lantbrukarnas Riksförbunds årsredogörelse, årligen sedan 1970/71.

Respektive riksorganisations årsredovisning.

Tabell 14.1 Antal medlemmar m m inom lantbrukets ekonomiska föreningsrörelse 1976–1985. 1000-tal
Number of members etc. in agricultural economic associations in 1976–1985. Thousands

Organisation (bildad år)	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985
<i>Anslutna till Lantbrukarnas Riksförbund (LRF)</i>										
Svenska Mejeriernas Riksförening (1932)	65,3	58,5	55,5	52,9	50,9	48,5	47,8	44,0	41,9	39,5
Sveriges Slakteriförbund (1933)	124,4	122,3	117,0	113,4	108,2	103,4	100,2	97,8	94,1	91,3
Svenska Lantmännens Riksförbund (1905)	116,7	116,1	112,8	111,5	109,2	107,4	104,2	103,8	102,8	102,5
Svenska Ägghandelsförbundet (1932)	5,6	5,4	4,0	3,5	2,8	2,3	2,0	1,8	1,6	1,5
Sveriges Skogsägareföreningars Riksförbund (1932)	132,7	131,4	123,9	122,5	121,0	119,1	94,2	80,0	78,2	77,9
Sveriges Föreningsbankers Förbund (1930)	280,9	295,7	331,0	363,8	386,4	407,3	433,0	464,0	493,1	530,0
Sveriges Allmänna Hypoteksbank	92,7	93,4	96,3	100,5	105,2	110,2	114,8	120,1 ¹	126,6	132,1
Svensk Husdjurskötsel (1961)	77,3	73,2	69,8	68,0	69,1	66,8	65,8	64,6	63,8	57,1
Sveriges Oljeväxtodlares Centralförening (1943)	16,0	16,0	16,6	17,5	18,4	18,5	19,2	21,1	22,7	25,9
Sveriges Betodlares Centralförening (1899)	10,9	10,4	10,1	9,8	9,5	9,2	9,0	8,7	8,4	8,1
Sveriges Stärkelseproducenters Förening (1927)	2,8	2,7	2,6	2,5	2,4	2,3	2,2	2,2	2,1	2,1
Sveriges Bränneriintressenter (1907)	1,4	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,2	1,2	1,2	1,2
Sveriges Pälstdjursuppfödare Riksförbund (1926)	0,7	0,7	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,7	0,7
Sveriges Fröodlareförbund (1914)	1,7	1,7	1,8	1,8	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0
Sveriges Potatisodlares Riksförbund (1944)	–	–	–	–	7,7	7,7	7,7	7,7	7,7	7,7
Konservväxtodlarnas Riksförbund (1964)	2,2	2,2	2,2	2,1	2,1	2,1	2,1	1,9	2,0	2,0
Summa medlemsskap	931,3	931,0	945,5	971,7	996,8	1 008,7	1 006,0	1 021,5	1 048,9	1 081,6
<i>Ej ansluten till Lantbrukarnas Riksförbund (LRF)</i>										
Svenska Spannmålsföreningarnas Samorganisation (1931)	2,8	2,7	2,7	2,7	2,6	2,6	2,6	2,6	2,6	–

1) Avser antal utestående lån.

Källa: Lantbrukarnas Riksförbund.

Tabell 14.2 Omsättningsvärden¹ inom lantbrukets ekonomiska föreningsrörelse 1976–1985. Miljoner kr
Turnover values in agricultural economic associations in 1976–1985. Millions of Swedish kronor

Organisation	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985
<i>Affärsdrivande organisationer</i>										
Svenska Mejeriernas Riksförening	4 008,1	4 499,4	5 080,7	5 252,0	5 840,0	6 736,7	7 797,8	8 378,6	9 170,1	9 433,8
Sveriges Slakteriförbund	3 310,8	3 670,6	4 182,9	4 064,2	4 511,5	5 128,9	5 693,7	5 985,5	6 152,9	6 065,5
Svenska Lantmännens Riksförbund	7 078,3	7 609,2	7 987,7	8 687,9	9 263,5	10 787,9	12 816,9	13 999,8	15 582,0	16 298,0
Svenska Ägghandelsförbundet	179,4	204,5	224,2	221,5	271,9	325,1	369,9	420,8	436,0	461,8
Sveriges Skogsägareföreningars Riksförbund	2 152,7	2 015,6	1 862,5	1 813,5	2 051,5	2 346,9	2 348,0	2 709,8	3 158,5	3 443,4
Svensk Husdjurskötsel	81,0	98,2	105,9	125,2	139,6	155,6	173,1	191,4	209,4	212,7
Sveriges Stärkelseproducenters Förening ²	42,3	58,8	96,2	95,3	90,1	99,2	94,8	94,3	145,8	147,2
Sveriges Bränneriintressenter ²	34,1	43,5	50,9	61,8	58,5	56,7	56,7	58,9	65,1	81,8
Sveriges Pälstdjursuppfödare Riksförbund	116,2	120,1	137,1	172,2	175,2	175,4	222,0	250,5	305,8	345,4
Svenska Spannmålsföreningarnas Samorganisation	104,8	92,9	90,5	84,9	93,6	121,7	152,9	203,2	213,9	238,9
Summa	17 107,7	18 412,8	19 818,6	20 578,5	22 495,4	25 934,1	29 725,8	32 292,8	35 439,5	36 728,5
<i>Organisationer, som för odlarnas räkning träffat avtal om försäljning</i>										
Sveriges Oljeväxtodlares Centralförening ²	344,8	382,6	491,2	473,5	564,6	644,6	819,9	857,9	947,7	880,3
Sveriges Betodlares Centralförening ²	334,7	386,3	406,0	443,0	449,5	561,6	597,9	561,5	742,7	730,7
Konservväxtodlarnas Riksförbund	38,2	46,1	51,2	45,7	56,5	55,1	67,9	68,5	87,1	93,5
Summa	717,7	815,0	948,4	962,2	1 070,6	1 261,3	1 485,7	1 487,9	1 777,5	1 704,5
<i>Kreditorganisationer</i>										
Sveriges Föreningsbankers Förbund	9 621,6	10 732,9	12 086,3	13 185,7	14 278,0	15 415,0	17 110,0	17 986,9	18 895,0	19 800,0
Sveriges Allmänna Hypoteksbank	4 385,5	5 015,3	5 898,3	7 044,3	8 362,9	9 889,6	11 330,3	13 063,6	15 034,6	16 834,7
Summa	14 007,1	15 748,2	17 984,6	20 230,0	22 640,9	25 304,6	28 440,3	31 050,5	33 929,6	36 634,7

1) Avser endast lantbrukarnas affärer med respektive organisation. Totalomsättningen uppgår sålunda till betydligt större belopp.

2) Avser verksamhetsår som börjar under respektive kalenderår.

Källa: Lantbrukarnas Riksförbund.

Lantbrukskooperationen i Lantbrukarnas Riksförbund (LRF)

Riksorganisation	Ekonomisk förening	Medlemmar (ca)
Svenska Mejeriernas Riksförening SMR	24 mejeriföreningar med 89 driftsplatser	39 500
Sveriges Slakteriförbund SS	9 slakteriföreningar med 26 slakterier och 17 charkuterifabriker	91 300
Svenska Lantmännens Riksförbund SLR	20 lantmännenföreningar inkl Solanum med verksamhet på ca 240 platser med minst 5 anställda	102 500
Svenska Ägghandelsförbundet SÅ	7 packerier och 2 produktfabriker	1 500
Sveriges Skogsägareföreningars Riksförbund SSR	14 skogsägarföreningar med verksamhet på 200 platser med minst 5 anställda	78 000
Sveriges Föreningsbankers Förbund SFF	12 regionala föreningsbanker med 389 lokala föreningsbanker och 689 kontor	530 000
Sveriges Allmänna Hypoteksbank SAH	10 hypoteksföreningar	132 100
Svensk Husdjursskötsel SHS	21 semin- och kontrollföreningar, 5 avelsföreningar	57 100
Sveriges Oljeväxtodlares Centralförening SOC	19 oljeväxtodlarföreningar	25 900
Sveriges Betodlares Centralförening SBC	7 betodlarföreningar	8 100
Sveriges Stärkelseproducenter SSF	5 stärkelsefabriker	2 100
Sveriges Bränneriintressenter SBI	1 bränneri	1 200
Sveriges Pälstdjursuppfödare Riksförbund SPR	16 lokala pälstdjursuppfödareföreningar, 1 specialförening	700
Sveriges Fröodlareförbund SFF	17 fröodlareföreningar	2 000
Konservväxtodlarnas Riksförbund	15 lokala konservväxtodlareföreningar	2 000
Sveriges Potatisodlares Riksförbund SPOR	25 lokala potatisodlarföreningar, 4 ekonomiska föreningar	7 700

Anmärkning: Sifferuppgifterna avser 1985.

15 Internationella uppgifter

Jordbruksnäringens omfattning inom skilda länder belyses i statistik som årligen sammanställs och publiceras av FAO (Food and Agriculture Organization, FNs speciella organ för livsmedels- och jordbruksfrågor). Ifrågavarande statistik baseras på uppgifter som antingen erhållits genom direkt förfrågan hos respektive länder eller hämtats från olika publikationer, rapporter etc. Ibland kan uppgifterna vara inofficiella. I vissa fall har uppskattningar gjorts av FAO.

Eftersom statistiska metoder, definitioner och klassificeringar kan skilja sig mellan länderna, bör jämförelser göras med försiktighet.

Resultat

I tabellerna 15.1 och 15.2 har för år 1984 respektive 1985 sammanfattats uppgifter om ägoslagsfördelning och åkeranvändning.

Totalskördens storlek i olika länder 1985 redovisas i tabell 15.3. I tabell 15.4 redogörs för antalet husdjur i olika länder 1985. I tabell 15.5 redovisas förbrukningen av handelsgödsel 1984/85 och i tabell 15.6 antalet inom jordbruk med binärningar förvärvsarbetande personer 1985. I tabell 15.7 slutligen redovisas antalet traktorer inom jordbruket 1984.

Annan publicering

Production Yearbook årligen sedan 1947. FAO.

Fertilizer Yearbook. FAO.

Annual Fertilizer Review föregångare till ovanstående. FAO.

Jordbruksekonomiska meddelanden med internationella uppgifter om produktion, förbrukning, lager, handel m m publiceras fortlöpande. Statens jordbruksnämnd.

En komparativ studie av jordbruksstatistiken i de nordiska länderna och övriga Västeuropa. Rapport. SCB (1976).

Kapitel 15 innehåller internationella uppgifter om

- Ägoslagsfördelning
- Åkeranvändning
- Totalskördar
- Husdjur
- Handelsgödselanvändning
- Förvärvsarbetande personer
- Traktorer

Tabell 15.1 Arealen i olika länder fördelad på ägoslag 1984¹. 1000-tal hektar
Areas of different types of land in different countries in 1984. Thousands of hectares

Land	Åker m m	Betesmark m m	Skog	Övrig mark	Landareal	Total areal
Sverige	2 995	620	26 424	11 123	41 162	44 996
Danmark	2 627	228	493	889	4 237	4 307
Finland	2 335	130	23 321	4 761	30 547	33 703
Norge	855	90	8 330	21 511	30 786	32 422
Belgien, Luxemburg	824	665	702	1 091	3 282	3 310
Bulgarien	4 135	2 037	3 864	1 019	11 055	11 091
Frankrike	18 812	12 385	14 603	8 763	54 563	54 703
Grekland	3 974	5 255	2 620	1 231	13 080	13 194
Irland	972	4 865	340	712	6 889	7 028
Italien	12 233	4 930	6 410	5 829	29 402	30 123
Jugoslavien	7 758	6 379	9 294	2 109	25 540	25 580
Nederländerna	875	1 141	297	1 081	3 394	3 731
Polen	14 800	4 076	8 723	2 852	30 451	31 268
Portugal	3 545	530	3 641	1 448	9 164	9 208
Rumänien	10 574	4 418	6 338	1 704	23 034	23 750
Schweiz	412	1 609	1 052	904	3 977	4 129
Sovjetunionen	232 215	373 200	932 000	689 785	2 227 200	2 240 220
Spanien	20 540	10 640	15 625	3 135	49 940	50 475
Storbritannien	6 991	11 650	2 258	3 260	24 159	24 482
Tjeckoslovakien	5 165	1 661	4 582	1 137	12 545	12 787
Ungern	5 293	1 246	1 648	1 047	9 234	9 303
Västtyskland	7 437	4 607	7 328	5 056	24 428	24 858
Österrike	1 523	1 986	3 221	1 543	8 273	8 385
Östtyskland	4 991	1 249	2 965	1 383	10 588	10 833
Algeriet	7 440	32 100	4 384	194 250	238 174	238 174
Egypten	2 474	—	2	97 069	99 545	100 145
Kenya	2 335	3 750	3 740	47 100	56 925	58 265
Marocko	8 331	12 500	5 200	18 599	44 630	44 655
Nigeria	31 035	20 950	15 200	23 892	91 077	92 377
Sydafrika	13 630	79 670	4 150	24 654	122 104	122 104
Tanzania	5 190	35 000	42 785	5 629	88 604	94 509
Tunisien	4 687	3 024	555	7 270	15 536	16 361
Förenta Staterna	189 915	241 467	265 188	220 090	916 660	937 261
Kanada	46 580	23 800	326 129	525 588	922 097	997 614
Mexiko	24 700	74 500	45 700	47 404	192 304	197 255
Argentina	35 600	142 800	59 800	35 469	273 669	276 689
Brasilien	75 250	165 000	565 280	40 121	845 651	851 197
Chile	5 528	11 900	15 480	41 972	74 880	75 695
Peru	3 517	27 120	69 900	27 463	128 000	128 522
Uruguay	1 446	13 632	630	1 654	17 362	17 622
Indien	168 350	11 900	67 420	49 649	297 319	328 759
Irak	5 450	4 000	1 900	32 047	43 397	43 492
Iran	14 830	44 000	18 020	86 750	163 600	164 800
Japan	4 780	616	25 198	6 509	37 103	37 231
Kina	100 892	285 690	134 865	411 194	932 641	959 696
Pakistan	20 280	5 000	3 050	49 542	77 872	80 394
Syrien	5 654	8 319	498	3 935	18 406	18 518
Turkiet	27 411	9 000	20 199	20 466	77 076	78 058
Australien	48 108	438 451	106 000	169 234	761 793	768 685
Nya Zeeland	470	14 080	10 600	1 717	26 867	26 868
Hela världen	1 476 761	3 151 337	4 090 621	4 362 296	13 081 014	13 392 798

1) Många uppgifter är inofficiella eller uppskattade av FAO.

Källa: FAO, Production Yearbook.

Tabell 15.2 Åkerarealens användning i olika länder 1985.¹ 1000-tal hektar
Use of arable land in different countries in 1985. Thousands of hectares

Land	Vete	Råg	Korn	Havre	Majs	Sorghum	Ris	Potatis	Socker- betor
Sverige	277	45	670	472	—	—	—	39	52
Danmark	344	126	1 104	37	—	—	—	30	73
Finland	157	31	646	411	—	—	—	39	31
Norge	39	1	171	129	—	—	—	19	—
Belgien, Luxemburg	193	6	131	29	13	—	—	45	120
Bulgarien	950	25	300	23	500	—	16	40	52
Frankrike	4 832	90	2 255	431	1 858	44	11	208	490
Grekland	898	9	310	43	203	—	16	60	43
Irland	80	—	287	23	—	—	—	30	34
Italien	3 032	9	468	184	910	17	186	138	233
Jugoslavien	1 348	45	264	151	2 401	5	9	274	150
Nederländerna	128	5	39	11	—	—	—	161	131
Polen	1 885	3 083	1 242	995	16	—	—	2 147	443
Portugal	310	163	90	165	360	—	30	126	3
Rumänien	2 300	35	660	70	3 000	15	31	320	310
Schweiz	98	5	51	10	19	—	—	23	15
Sovjetunionen	50 384	9 480	29 202	12 842	5 162	200	667	6 440	3 425
Spanien	2 024	222	4 155	465	516	20	74	327	178
Storbritannien	1 902	6	1 969	136	1	—	—	192	200
Tjeckoslovakien	1 209	179	789	121	205	—	—	186	207
Ungern	1 358	85	279	44	1 077	7	11	70	107
Västtyskland	1 624	426	1 949	584	181	—	—	243	403
Österrike	320	88	334	75	208	—	—	38	43
Östtyskland	725	687	892	189	1	—	—	480	234
Algeriet	2 200	—	1 171	150	2	1	—	97	6
Egypten	498	—	56	—	900	—	422	72	15
Kenya	120	—	20	8	1 400	155	9	80	—
Marocko	1 919	2	2 126	55	396	35	2	44	60
Nigeria	18	—	—	—	2 200	6 200	700	3	—
Sydafrika	1 913	38	101	400	4 400	450	1	75	—
Tanzania	60	—	4	—	1 750	800	350	30	—
Tunisien	1 033	—	700	23	—	15	—	14	4
Förenta Staterna	26 197	290	4 675	3 298	30 406	6 747	1 013	550	446
Kanada	13 688	372	4 752	1 411	1 197	—	—	121	12
Mexiko	1 242	—	292	90	8 418	1 941	276	70	—
Argentina	5 296	120	135	400	3 498	1 965	117	114	—
Brasilien	2 658	13	110	142	11 802	163	4 752	157	—
Chile	506	5	35	85	131	—	39	63	44
Peru	81	2	95	2	371	5	218	189	—
Uruguay	300	—	90	55	89	63	85	20	7
Indien	23 614	—	1 252	—	5 800	15 300	42 000	853	—
Irak	1 000	—	850	1	20	4	40	7	—
Iran	6 100	—	1 850	—	45	6	390	110	158
Japan	234	—	113	3	1	—	2 342	130	73
Kina	28 901	700	1 101	400	17 553	2 405	32 075	4 002	580
Pakistan	7 301	—	230	—	810	395	2 000	50	9
Syrien	1 146	—	1 386	2	45	1	—	23	15
Turkiet	9 000	250	3 250	160	580	—	64	245	323
Australien	11 959	26	3 483	1 189	104	710	126	38	—
Nya Zeeland	68	—	166	10	22	—	—	9	—
Hela världen	230 066	16 726	78 560	25 747	132 986	50 191	144 674	20 170	8 740

1) Många uppgifter är inofficiella eller uppskattade av FAO.

Källa: FAO, Production Yearbook.

Tabell 15.3 Totalskördens storlek i olika länder 1985.¹ 1000-tal ton
Total yield in different countries in 1985. Thousands of metric tons

Land	Vete	Råg	Korn	Havre	Majs	Sorghum	Ris	Potatis	Socker- betor
Sverige	1 378	157	2 402	1 679	–	–	–	1 117	2 170
Danmark	1 996	560	5 252	155	–	–	–	1 073	3 516
Finland	472	72	1 854	1 218	–	–	–	708	739
Norge	165	2	685	420	–	–	–	470	–
Belgien, Luxemburg	1 204	25	723	123	90	–	–	1 700	6 000
Bulgarien	3 500	43	850	29	2 600	–	75	380	900
Frankrike	29 030	298	11 424	1 743	11 839	192	61	7 814	28 476
Grekland	1 792	15	653	60	1 800	–	106	1 100	2 700
Irland	500	1	1 265	125	–	–	–	700	1 500
Italien	8 516	23	1 630	387	6 352	66	1 064	2 565	10 300
Jugoslavien	4 859	77	704	252	9 891	11	36	2 413	6 268
Nederländerna	851	19	197	58	2	–	–	7 150	6 335
Polen	6 461	7 600	4 086	2 735	69	–	–	36 546	14 700
Portugal	385	99	93	141	570	–	147	1 171	75
Rumänien	6 800	50	2 200	93	13 800	20	85	6 683	6 446
Schweiz	547	24	270	52	157	–	–	848	790
Sovjetunionen	83 000	12 000	48 500	16 000	15 000	200	2 600	73 000	82 000
Spanien	5 326	295	10 680	719	3 331	95	459	5 770	7 349
Storbritannien	11 700	28	9 800	580	1	–	–	6 850	8 000
Tjeckoslovakien	6 023	620	3 538	473	1 114	–	–	3 450	7 747
Ungern	6 573	164	1 048	137	6 798	15	36	1 371	4 024
Västtyskland	9 866	1 821	9 690	2 806	1 204	–	–	8 704	20 750
Österrike	1 563	339	1 521	284	1 727	–	–	1 042	2 315
Östtyskland	3 806	2 500	4 400	780	2	–	–	11 500	6 700
Algeriet	1 650	–	1 295	107	1	3	2	800	112
Egypten	1 874	–	150	–	3 982	–	2 312	1 300	597
Kenya	250	–	50	8	2 650	100	35	650	–
Marocko	2 400	3	2 100	44	280	20	10	570	2 500
Nigeria	40	–	–	–	3 000	3 500	1 430	42	–
Sydafrika	1 600	9	244	80	7 550	638	3	950	–
Tanzania	83	–	5	–	2 093	724	427	200	–
Tunisien	1 400	–	686	6	–	6	–	150	150
Förenta Staterna	65 992	524	12 828	7 528	225 180	28 260	6 171	18 331	20 535
Kanada	23 900	598	12 247	2 997	7 393	–	–	2 953	400
Mexiko	5 228	–	629	85	15 013	6 648	988	840	–
Argentina	8 500	105	215	560	12 600	6 200	400	2 000	–
Brasilien	4 247	13	161	162	22 017	258	9 019	1 989	–
Chile	1 165	11	85	170	772	–	157	909	2 124
Peru	90	1	108	2	708	23	973	1 590	–
Uruguay	440	–	140	48	108	152	423	150	177
Indien	44 229	–	1 544	–	7 000	10 300	91 500	12 642	–
Irak	650	–	700	1	32	1	105	115	–
Iran	6 000	–	1 650	–	50	18	1 100	1 550	3 385
Japan	874	–	378	8	–	–	14 578	3 735	3 921
Kina	85 286	1 000	2 701	500	62 250	6 835	171 479	45 528	8 091
Pakistan	11 600	–	161	–	1 030	235	4 500	520	190
Syrien	1 714	–	1 037	2	63	2	–	394	489
Turkiet	17 032	360	6 500	314	1 900	–	265	4 110	10 000
Australien	16 550	10	5 028	1 518	311	1 371	864	920	–
Nya Zeeland	382	–	772	44	220	–	–	290	–
Hela världen	510 029	29 567	178 004	45 562	490 155	77 452	465 970	299 132	282 925

1) Många uppgifter är inofficiella eller uppskattade av FAO.

Källa: FAO, Production Yearbook.

Tabell 15.4 Antal husdjur i olika länder 1985¹ i tusental. (Höns i miljon-tal)
Number of livestock in different countries in 1985, thousands. (Fowls in millions)

Land	Hästar	Mulåsnor och åsnor	Nöt- kreatur	Svin	Får	Getter	Höns	Bufflar	Kameler
Sverige	57	—	1 837	2 589	426	—	11	—	—
Danmark	33	—	2 704	8 960	52	—	15	—	—
Finland	35	—	1 608	1 256	110	2	8	—	—
Island	54	—	64	13	770	—	—	—	—
Norge	14	—	976	693	2 415	97	4	—	—
Belgien, Luxemburg	35	—	3 210	5 339	105	6	28	—	—
Bulgarien	118	376	1 751	3 734	10 501	474	41	33	—
Frankrike	310	35	23 009	10 975	10 824	962	188	—	—
Grekland	100	330	757	1 115	7 900	4 660	38	1	—
Irland	68	22	5 835	1 020	2 690	9	8	—	—
Italien	246	155	9 106	9 041	9 500	1 089	112	100	—
Jugoslavien	438	40	5 199	8 673	7 678	125	65	41	—
Nederländerna	58	—	5 248	12 383	814	34	90	—	—
Polen	1 404	—	11 055	17 614	4 837	25	60	—	—
Portugal	29	269	1 110	3 477	5 050	746	17	—	—
Rumänien	604	35	6 809	14 777	18 637	754	124	230	—
Schweiz	46	2	1 926	1 988	361	80	6	—	—
Sovjetunionen	5 750	327	121 055	77 914	142 876	6 325	1 090	320	250
Spanien	255	298	5 004	11 390	17 485	2 619	54	—	—
Storbritannien	168	5	12 985	7 793	23 946	6	112	—	—
Tjeckoslovakien	46	—	5 150	6 743	1 068	54	47	—	—
Ungern	102	—	1 901	9 237	2 832	16	58	—	—
Västtyskland	370	—	15 688	23 617	1 300	36	79	—	—
Österrike	41	—	2 669	4 027	220	30	15	—	—
Östtyskland	101	—	5 848	13 191	2 528	23	51	—	—
Algeriet	166	661	1 750	5	18 000	3 010	22	—	180
Egypten	10	1 851	2 800	55	2 500	2 650	52	2 415	160
Kenya	2	—	12 000	96	7 000	8 200	20	—	600
Marocko	316	1 669	2 600	8	12 000	4 500	33	—	200
Nigeria	250	700	12 000	1 300	12 850	26 000	160	—	18
Sydafrika	230	224	12 733	1 426	30 256	5 780	34	—	—
Tanzania	—	169	14 000	178	4 100	6 450	27	—	—
Tunisien	55	289	620	4	5 220	940	16	—	180
Förenta Staterna	10 580	5	109 749	54 073	10 443	1 550	1 050	—	—
Kanada	385	4	11 733	10 752	748	25	96	—	—
Mexiko	6 135	6 313	37 450	19 000	6 500	10 500	200	—	—
Argentina	3 100	255	54 800	3 800	29 000	3 100	42	—	—
Brasilien	5 200	3 100	134 500	30 000	17 500	8 500	450	720	—
Chile	500	38	3 400	1 100	5 800	600	19	—	—
Peru	655	710	3 900	2 050	13 500	1 700	41	—	—
Uruguay	500	5	9 948	450	20 600	12	6	—	—
Indien	910	1 135	182 410	8 826	41 300	81 500	161	64 500	1 100
Irak	50	478	1 500	—	8 500	2 350	65	145	55
Iran	316	1 923	8 350	—	34 500	13 600	95	230	27
Japan	23	—	4 698	10 718	24	51	328	—	—
Kina	10 978	14 752	51 375	313 010	95 191	63 427	1 361	19 547	531
Pakistan	451	2 814	16 549	—	25 037	29 726	95	13 070	900
Syrien	45	229	740	1	13 665	1 060	15	2	7
Turkiet	623	1 439	17 300	12	40 391	13 100	60	544	3
Australien	436	5	22 784	2 512	149 747	461	54	—	—
Nya Zeeland	94	—	7 904	420	70 600	300	7	—	—
Hela världen	64 631	55 401	1 268 934	791 471	1 121 993	459 960	8 287	129 283	17 440

1) Många uppgifter är inofficiella eller uppskattade av FAO.

Källa: FAO, Production Yearbook.

Tabell 15.5 Förbrukning av handelsgödsel i olika länder 1984/85.¹ Ton
Consumption of fertilizers in different countries in 1984/85. Metric tons

Land	Kväve N	Fosfor P ₂ O ₅	Kalium K ₂ O	Land	Kväve N	Fosfor P ₂ O ₅	Kalium K ₂ O
Sverige ²	253 222	101 295	101 936	Förenta Staterna	10 416 396	4 210 430	4 998 844
Danmark	408 440	111 323	149 857	Honduras	23 000	6 000	5 800
Finland	196 056	158 622	153 222	Jamaica	8 800	5 300	9 000
Island	13 544	7 487	5 610	Kanada	1 255 100	727 700	396 500
Norge	113 300	56 200	82 300	Kuba	294 400	88 700	210 077
				Mexiko	1 193 100	382 000	85 500
Belgien, Luxemburg	195 000	96 000	145 000	Argentina	98 000	46 500	11 400
Bulgarien	479 000	381 000	103 000	Bolivia	2 533	2 314	300
Frankrike	2 336 800	1 580 000	1 863 100	Brasilien	813 804	1 540 656	1 073 497
Grekland	426 600	174 100	49 900	Chile	86 291	79 957	14 260
Irland	329 700	151 200	196 600	Colombia	180 900	90 500	91 500
Italien	1 017 414	719 405	375 695	Ecuador	43 000	22 000	18 700
Jugoslavien	469 000	255 000	252 000	Paraguay	1 300	7 300	600
Nederländerna	484 890	86 052	116 700	Peru	53 773	14 485	9 666
Polen	1 238 542	885 105	1 156 502	Uruguay	19 500	30 000	3 500
Portugal	123 200	61 400	32 000	Venezuela	123 100	84 000	60 500
Rumänien	857 000	548 000	277 000				
Schweiz	70 700	43 900	65 300	Indien	5 333 300	1 814 500	846 400
Sovjetunionen	10 277 000	6 640 000	6 163 000	Indonesien	1 285 400	437 700	151 200
Spanien	914 842	436 133	285 862	Irak	73 000	40 320	4 000
Storbritannien	1 580 000	469 000	541 000	Iran	486 600	446 900	-
Tjeckoslovakien	691 732	524 374	533 110	Israel	51 500	20 000	17 000
Ungern	625 906	431 086	466 983	Japan	697 000	777 000	631 000
Västtyskland	1 451 741	732 253	988 138	Kina	15 076 000	3 869 000	831 000
Österrike	161 100	95 100	134 200	Pakistan	934 757	293 700	24 677
Östtyskland	697 000	319 000	550 000	Syrien	126 728	86 570	5 600
				Thailand	243 000	167 800	87 900
Algeriet	83 000	69 000	25 300	Turkiet	954 779	554 765	31 389
Angola	2 500	270	100				
Egypten	649 190	181 000	21 000	Australien	320 000	731 000	136 000
Etiopien	13 000	20 000	-	Nya Zeeland	40 000	380 000	144 000
Ghana	5 000	1 400	2 000				
Kenya	35 961	38 027	4 955	Hela världen			
Marocko	104 300	100 700	43 840	1984/85	70 505 437	34 273 687	25 891 504
Mozambique	3 000	1 100	1 100	1983/84	67 131 042	32 884 369	25 412 681
Nigeria	131 000	96 000	50 000	1982/83	61 054 461	30 578 893	22 881 802
Sydafrika	406 100	413 300	140 800	1981/82	60 285 910	30 794 123	23 753 503
Tanzania	23 500	9 000	2 200	1980/81	60 600 265	31 458 336	24 266 921
Tunisien	41 500	41 700	3 600				

1) Många uppgifter är inofficiella eller uppskattade av FAO.

2) Avser försäljning till jordbruk och trädgårdsbruk av N, P och K.

Källa: FAO, Fertilizer Yearbook utom för Sverige.

Tabell 15.6 Förvärsarbetande befolkning inom jordbruk med binärningar samt deras andel av den totala förvärsarbetande befolkningen i olika länder 1985¹

Economically active population in agriculture and subsidiary enterprises and its proportion of the total economically active population in different countries in 1985

Land	Förvärs- arbetande befolkning inom jord- bruk med binärningar, 1000-tal personer	I procent av den totala förvärs- arbetande befolk- ningen	Land	Förvärs- arbetande befolkning inom jord- bruk med binärningar, 1000-tal personer	I procent av den totala förvärs- arbetande befolk- ningen
Sverige	198	4,7	Tanzania	9 009	82,6
Danmark	163	5,9	Tunisien	703	31,6
Finland	232	9,3	Förenta Staterna	3 640	3,1
Island	10	7,8	Honduras	758	58,2
Norge	143	7,0	Jamaica	332	30,3
Belgien, Luxemburg	94	2,2	Kanada	550	4,3
Bulgarien	552	12,4	Kuba	835	20,9
Frankrike	1 679	6,7	Mexico	8 596	33,0
Grekland	990	25,9	Argentina	1 278	11,7
Irland	211	15,4	Bolivia	867	43,6
Italien	2 156	9,5	Brasilien	12 519	25,2
Jugoslavien	2 596	24,8	Chile	586	13,7
Nederländerna	291	5,0	Colombia	2 927	31,8
Polen	4 615	24,0	Ecuador	935	32,9
Portugal	1 050	23,0	Paraguay	569	46,5
Rumänien	2 595	23,0	Peru	2 273	36,6
Schweiz	178	5,5	Uruguay	169	14,5
Sovjetunionen	25 022	17,5	Venezuela	725	12,4
Spanien	1 868	13,7	Indien	201 441	68,7
Storbritannien	697	2,5	Indonesien	33 254	52,4
Tjeckoslovakien	955	11,7	Irak	1 000	23,5
Ungern	796	15,3	Iran	4 281	32,9
Västtyskland	1 491	5,1	Israel	80	5,0
Österrike	246	7,0	Japan	4 935	8,3
Östtyskland	919	9,7	Kina	444 956	72,0
Algeriet	1 175	24,3	Pakistan	15 626	52,4
Angola	2 663	71,6	Syrien	642	24,7
Egypten	5 461	42,5	Thailand	17 513	65,7
Etiopien	14 727	76,8	Turkiet	11 054	51,7
Ghana	2 706	54,5	Australien	469	6,4
Kenya	6 614	78,8	Nya Zeeland	157	11,0
Marocko	2 651	39,7	Hela världen	1 059 013	49,0
Mozambique	6 399	83,4			
Nigeria	24 386	66,7			
Sydafrika	1 205	11,1			

1) Många uppgifter är inofficiella eller uppskattade av FAO.

Källa: FAO, Production Yearbook.

Tabell 15.7 Antal jordbrukstraktorer¹ i olika länder 1984²
Number of agricultural tractors in different countries in 1984

Land	Antal traktorer	Land	Antal traktorer
Sverige	190 000	Tanzania	18 550
Danmark	169 711	Tunisien	26 000
Finland	238 000		
Island	14 000	Förenta Staterna	4 657 000
Norge	145 848	Honduras	3 330
		Jamaica	2 950
Belgien, Luxemburg	115 000	Kanada	658 200
Bulgarien	56 700	Kuba	66 000
Frankrike	1 528 069	Mexico	155 000
Grekland	170 000		
Irland	150 000	Argentina	203 700
Italien	1 200 000	Bolivia	770
Jugoslavien	579 990	Brasilien	765 000
Nederländerna	190 000	Chile	34 760
Polen	806 491	Colombia	28 800
Portugal	83 500	Ecuador	7 600
Rumänien	174 005	Paraguay	9 000
Schweiz	103 413	Peru	17 800
Sovjetunionen	2 755 000	Uruguay	33 500
Spanien	611 433	Venezuela	42 500
Storbritannien	538 000		
Tjeckoslovakien	135 563	Indien	553 555
Ungern	55 414	Indonesien	15 400
Västtyskland	1 480 730	Irak	30 500
Österrike	328 000	Iran	97 000
Östtyskland	156 076	Israel	26 870
		Japan	1 650 300
Algeriet	52 000	Kina	862 071
Angola	10 250	Pakistan	148 000
Egypten	42 000	Syrien	37 920
Etiopien	3 900	Thailand	118 000
Ghana	3 700	Turkiet	555 227
Kenya	6 919		
Marocko	30 000	Australien	332 000
Mozambique	5 750	Nya Zeeland	83 000
Nigeria	10 000		
Sydafrika	182 200	Hela världen	23 945 915

1) Avser hjul- och bandtraktorer.

2) Många uppgifter är inofficiella eller uppskattade av FAO.

Källa: FAO, Production Yearbook.

Lantbruksstatistikens organisation

En väsentlig del av denna boks innehåll bygger på material från regelbundet återkommande undersökningar utförda av olika myndigheter och organisationer. Merparten av statistiken produceras av statistiska centralbyrån (SCB), statens jordbruksnämnd, lantbruksstyrelsen och Svensk Husdjursskötsel. Viss del av statistiken på jordbrukets område utförs på uppdrag av lantbruksekonomiska samarbetsnämnden.

I det följande lämnas en sammanfattning av den statistik som erhålls från de nämnda producenterna och som redovisas i denna årsbok.

Statistik från SCB

Inom SCB produceras statistik med anknytning till jordbruket, bl a över företagsstruktur, fastigheter, anläggningar, maskiner, arbetskraft, växtodling, husdjur och ekonomiska förhållanden.

Grundläggande uppgifter om jordbruksföretagen och om förhållanden som belyser företagets struktur, såsom uppgifter om antal företag, ägoslagsfördelning, åkerjordens användning och antal husdjur, erhålls sedan 1968 ur det av SCB och lantbruksstyrelsen gemensamt upprättade lantbrukets företagsregister. Detta lantbruksregister beskrivs utförligt i bilaga 3.

Uppgifter om jordbruksföretagen, deras struktur m m erhöles även tidigare genom de sk jordbruksräkningarna, som genomfördes som totalräkningar i stort sett vart femte år mellan 1927 och 1966. En redogörelse för jordbruksräkningarnas uppläggning och organisation lämnades i Jordbruksstatistisk årsbok 1970. Jordbruksräkningarna kompletterades med urvalsundersökningar, sk inventeringar, vilka fr o m början av 1940-talet genomfördes vid minst tre tillfällen varje år.

Statistik rörande skörden grundades från slutet av 1700-talet till början av 1960-talet helt på subjektiva bedömningar utförda av lokala ombud. Omkring 1960 infördes successivt objektiva skördeuppskattningar, som grundas på mätningar av skörd och spill på slumpmässigt utvalda provytor. De objektiva skördeuppskattningarna beskrivs utförligt i bilaga 4.

Jordbrukets skördeskadeskydd infördes år 1961. Statens jordbruksnämnd är huvudmyndighet för detta medan beräkningarna av skördeskadeersättningar och framställning av statistik i samband därmed utförs vid SCB. I skördeskadeskyddet, som är ett områdesskydd, ingår alla jordbruksföretag med minst 2 hektar brukad åkermark och nästan alla odlade grödor. En detaljerad beskrivning av skyddet lämnas i kapitel 12.

Särskilda undersökningar rörande jordbrukarnas inkomster, utgifter, tillgångar och skulder har årligen utförts sedan slutet av 1930-talet på grundval av brukarnas självdeklarationer. Undersökningarna har grundats på stickprovsförfarande. Sedan 1953 har urvalet av deklarationer skett slumpmässigt. En detaljerad redogörelse för deklarationsundersökningarnas uppläggning lämnas i kapitel 11.

Den jordbruksekonomiska undersökningen, som grundas på bokföringsuppgifter från ett antal jordbruksföretag, avser att årligen belysa intäkter, kostnader och lönsamhetsförhål-

landen inom jordbruket. Undersökningen genomfördes första gången 1914. Ansvaret för undersökningen överflyttades den 1 juli 1975 från lantbruksstyrelsen till SCB. En närmare beskrivning återfinns i kapitel 11.

Statistik från statens jordbruksnämnd

Jordbruksnämnden sammanställer statistik över bl a priser, vidareförädling av olika jordbruksprodukter och konsumtion av livsmedel.

Sedan lång tid tillbaka har jordbruksnämnden gjort årliga sammanställningar över jordbrukets inköp av handelsgödsel och fodermedel. Fr o m 1979 sammanställs också statistik över jordbrukets inköp av maskiner och redskap samt växtskyddsmedel; denna statistik har tidigare handlagts av Lantbrukets utredningsinstitut. Material till dessa sammanställningar erhåller nämnden från tillverkare och importörer samt från den officiella handelsstatistiken.

Kvantitetsuppgifter om leveranser av brödsäd, kvarnarnas förmalning, saluförd produktion av mjöl m m sammanställs varje månad. Vidare gör nämnden på basis av bl a livsmedelsverkets besiktningsstatistik månatliga beräkningar av produktionen av kött och fläsk.

Nämnden presenterar prisuppgifter för bl a vegetabilie- och animalieprodukter och handelsgödsel. Dessa uppgifter samlas in genom olika instanser.

Beräkningar av detaljerade prisindexserier för jordbruksprodukter har utförts sedan 1940-talet. Även före denna tid utarbetades vissa prisindex på jordbruksområdet. Beräkningarna utförs inom jordbruksnämnden.

Nämnden sammanställer vidare totalkalkyler över jordbrukets inkomster och utgifter. Dessa kalkyler – jordbrukets totalkalkyl – utgör bl a underlag för jordbruksprisregleringen.

Statistik från lantbruksstyrelsen

Lantbruksstyrelsen publicerar statistik över veterinärverksamheten. Av denna publicering framgår bl a frekvenser av olika slag av djursjukdomar.

Fårkontroll har bedrivits sedan 1920-talet. Verksamheten har under perioden 1956–1982 letts av lantbruksstyrelsen, som även utarbetat statistik däröver. Fr o m 1983 har huvudmannskapet överförs till Svenska Fåravelsförbundet.

Vidare utarbetar styrelsen statistik över lantbruksnämndernas verksamhet. I denna statistik ingår bl a uppgifter om statliga bidrag och kreditgarantier till jordbrukare.

Slutligen redovisar lantbruksstyrelsen årliga uppgifter om nämndernas kursverksamhet.

Statistik från Svensk Husdjursskötsel

Mjölkboskapskontroll samt svinstam- och suggkontroll har genomförts sedan 1930- respektive 1920-talen. Sedan 1967 genomförs även köttboskapskontroll. Svensk Husdjursskötsel leder numera verksamheterna och utarbetar statistik i anslutning till dem. Uppgifter om seminverksamheten sammanställs också av Svensk Husdjursskötsel.

Statistik från Lantbrukets utredningsinstitut

Lantbrukets utredningsinstitut utarbetade t o m 1978 årligen statistik över jordbrukets inköp av olika slag av maskiner och redskap samt växtskyddsmedel. Fr o m undersökningsåret 1979 utförs dessa undersökningar av jordbruksnämnden.

Utredningsinstitutet har vidare sedan 1956 genomfört intermittenta undersökningar avseende jordbrukets struktur. Den senaste undersökningen, 1976, avsåg lantbrukarnas sysselsättning.

Några jordbruksstatistiska publikationer från här redovisade myndigheter och organisationer

SCBs statistik publiceras främst i Statistiska meddelanden, SM. Jordbruksuppgifter återfinns huvudsakligen i serie J. Till vissa av dessa meddelanden utges Appendix med i allmänhet lägre regional indelning. Lantbruksräkningar presenteras i Lantbruksräkningen. SCB ger vidare ut Allmän månadsstatistik, i vilken lämnas ett mindre antal uppgifter om jordbruk.

Huvuddelen av *jordbruksnämndens* statistik redovisas varje månad i Jordbruksekonomiska meddelanden, JEM. I denna tämligen omfattande redovisning ingår även det begränsade antal uppgifter om jordbruk som presenteras i Allmän månadsstatistik. Därjämte publicerar nämnden vissa uppgifter i stenciler.

Svensk Husdjursskötsel ger ut Meddelanden, och statistik från *lantbruksstyrelsen* återfinns i stenciler eller i styrelsens Meddelanden.

Andra publikationer med jordbruks-, skogs- och fiskestatistik

Svenskt lantbruk, informationsskrift om lantbruk och lantbruksadministration. Statens lantbruksinformation (1976).

Skogsstatistisk årsbok, årligen sedan 1951. Skogsstyrelsen.

Fiskestatistisk årsbok, 1971 t o m 1982. SCB.

Miljöstatistisk årsbok, naturmiljön, 1975, 1977, 1979, 1981. SCB.

Naturmiljön i siffror. Miljöstatistisk årsbok 1983–1984, 1986–1987. SCB.

Bostads- och byggnadsstatistisk årsbok, 1980, 1981, 1982, 1983, 1984, 1985, 1986/87. SCB.

Forsknings- och försöksmeddelanden, årligen sedan 1956, från institutioner på jordbrukets, trädgårdsodlingens, skogens m fl områden. Särtryck ur Kungl. Skogs- och Lantbruksakademiens tidskrift.

Historisk statistik för Sverige. 2. Väderlek, lantmåteri, jordbruk, skogsbruk, fiske t o m år 1955. SCB (1959).

Adresser

SCB, 115 81 Stockholm
Besöksadress: Karlavägen 100
Telefon 08/783 40 00

SCB, 701 89 Örebro
Telefon 019/17 60 00

Statens jordbruksnämnd, 551 82 Jönköping
Besöksadress: Vallgatan 8
Telefon 036/16 94 80

Lantbruksstyrelsen, 551 83 Jönköping
Besöksadress: Vallgatan 6
Telefon 036/16 94 20

Svensk Husdjursskötsel, Hållsta, 631 84 Eskilstuna
Telefon 016/15 04 00

Lantbrukets utredningsinstitut, LUI, 105 33 Stockholm
Besöksadress: Torsgatan 4
Telefon 08/787 53 00

Skogsstyrelsen, 551 83 Jönköping
Besöksadress: Vallgatan 6
Telefon 036/16 94 00

Kungl. Skogs- och Lantbruksakademien
Box 6806, 113 86 Stockholm
Besöksadress: Drottninggatan 95 B
Telefon 08/30 05 40

Områdesindelningar

Sedan lång tid tillbaka sker inom lantbruksstatistiken en omfattande områdesredovisning av resultat som framkommer genom skilda undersökningar. Redovisning lämnas sålunda dels för olika administrativa områden, dels för områden som avgränsats främst med hänsyn till de naturliga förutsättningarna för jordbruk.

Administrativa områden.

Län. Huvudområden.

I statistiken redovisas i allmänhet uppgifter för län. Länsindelningarna har emellertid ändrats över tiden i och med att såväl hela församlingar som församlingsdelar flyttats mellan län. Omfattningen av större förändringar belyses i tabblån nedan.

År	Antal län som berörts	Antal församlingar som flyttats mellan län
1952	6	5
1967	6	6
1968 ¹	1	—
1969	4	3
1971	15	55
1974	8	13

1) Stockholms stad sammanslogs med Stockholms län.

I allmänhet användes i statistikredovisningen den länsindelning som gällde vid undersökningens genomförande.

I vissa fall sammanförs de 24 länen till 3 huvudområden, nämligen Götaland, Svealand och Norrland.

Naturliga jordbruksområden.

Produktionsområden. Riksområden.

Vid bearbetning och redovisning av lantbruksstatistiken är de administrativa områdena från vissa synpunkter inte alltid lämpliga som indelningsgrund. Flertalet län är därför uppdelade på särskilda s k *naturliga jordbruksområden*. Därvid har hänsyn tagits till de naturförhållanden som väsentligt påverkar förutsättningarna för jordbruk, t ex berggrundens och jordarternas beskaffenhet, landskapets topografi och klimatet. De naturliga jordbruksområdena är uppbyggda av församlingar och i vissa fall delar av församlingar.

De naturliga jordbruksområdena sammanfördes ursprungligen till 18 produktionsområden. De flesta av dessa produktionsområden täcker delar av mer än ett län. Gränserna är numera fasta.

Däremot har gränserna för de naturliga jordbruksområdena modifierats. Gränserna utgör numera i princip kombinationer av gränserna för produktionsområdena och länsgränserna. Detta medför att de naturliga jordbruksområdena påverkas av ändringar i länsgränserna. År 1986 var landet indelat i 61 naturliga jordbruksområden.

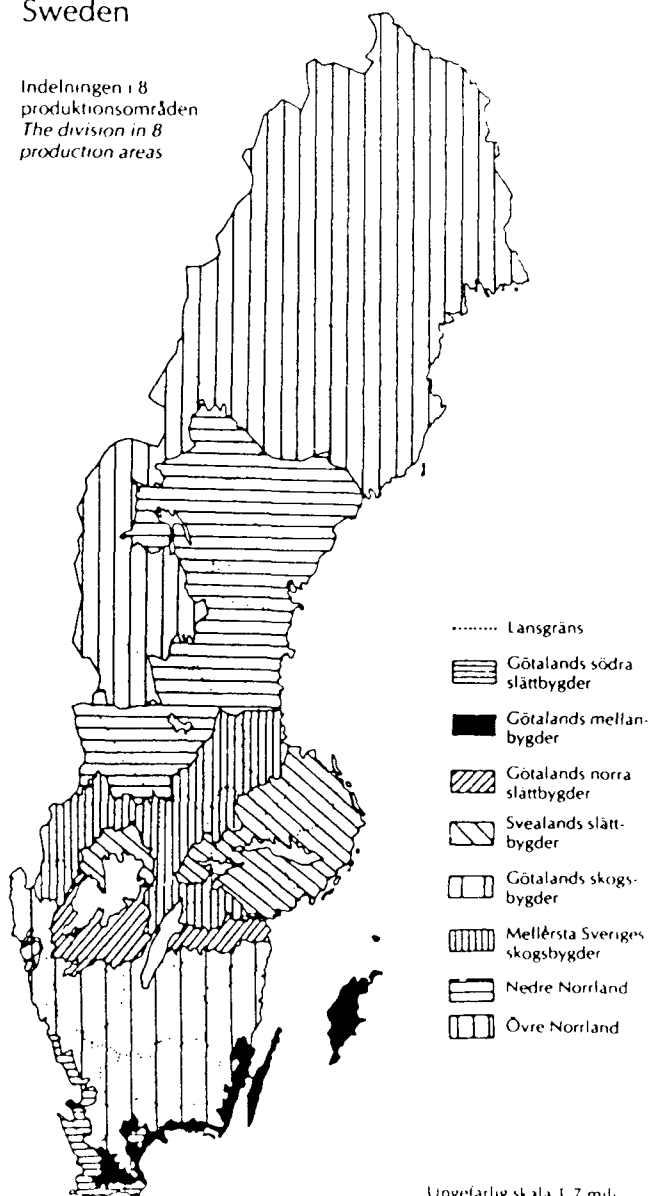
De 18 produktionsområdena kan sammanföras till 8 större produktionsområden. Ett av de 18 produktionsområdena delas dock av gräns mellan två av de 8 produktionsområdena.

De 8 produktionsområdena kan sammanföras till 3 riksområden. Dessa 3 riksområden sammanfaller inte med de 3 administrativa huvudområdena.

Indelningen i åtta produktionsområden framgår av kartan nedan och sambandet mellan naturliga jordbruksområden och produktions- och riksområden framgår av sammanställningen på nästa sida.

Sverige Sweden

Indelningen i 8 produktionsområden
The division in 8 production areas

Ungefärlig skala 1:7 milj

3 Riksområden

8 Produktionsområden

- 18 Produktionsområden
- 61 Naturliga jordbruksområden

1. Södra och mellersta Sveriges slättbygder

1 Götalands södra slättbygder (Gss)

- 01 Skåne–Hallands slättbygd
- 19 Kristianstads län, slättbygden
- 22 Malmöhus län, slättbygden
- 23 Hallands län, slättbygden

2 Götalands mellanbygder (Gmb)

- 02 Sydsvenska mellanbygden
- 10 Kalmar län, Kalmarlätten
- 16 Blekinge län, slättbygden
- 18 Kristianstads län, mellanbygden
- 21 Malmöhus län, mellanbygden
- 03 Öland och Gotland
- 13 Kalmar län, Öland
- 14 Gotlands län

3 Götalands norra slättbygder (Gns)

- 04 Östgötaslätten
- 05 Östergötlands län, Östgötaslätten
- 05 Vänerslätten, del av
- 27 Älvsborgs län, slättbygden
- 31 Skaraborgs län, slättbygden, Götalandsdelen
- 32 Skaraborgs län, falbygden

4 Svealands slättbygder (Ss)

- 05 Vänerslätten, del av
- 35 Värmlands län, slättbygden
- 62 Skaraborgs län, slättbygden, Svealandsdelen
- 06 Mälar- och Hjälmabygden
- 01 Stockholms län
- 02 Uppsala län
- 03 Södermanlands län
- 40 Örebro län, slättbygden
- 43 Västmanlands län, slättbygden

2. Södra och mellersta Sveriges skogs- och dalbygder

5 Götalands skogsbygder (Gsk)

- 07 Sydsvenska högländet
- 06 Östergötlands län, södra skogsbygden
- 08 Jönköpings län
- 09 Kronobergs län
- 12 Kalmar län, skogsbygden
- 15 Blekinge län, skogsbygden
- 17 Kristianstads län, skogsbygden

20 Malmöhus län, skogsbygden

24 Hallands län, skogsbygden

30 Älvsborgs län, södra högländet

34 Skaraborgs län, sydöstra högländet

61 Göteborgs och Bohus län, södra högländet

08 Östsvenska dalbygden

07 Östergötlands län, södra kustlandet

11 Kalmar län, norra kustlandet

09 Västsvenska dalbygden

25 Hallands län, norra Halland

26 Göteborgs och Bohus län, länet utom södra högländet

28 Älvsborgs län, dalbygderna

6 Mellersta Sveriges skogsbygder (Ssk)

10 Södra Bergslagen

04 Östergötlands län, norra skogsbygden

33 Skaraborgs län, nordöstra högländet

39 Örebro län, södra skogsbygden

11 Västsvenska dalsjöområdet

29 Älvsborgs län, Dalslands bergsbygd

36 Värmlands län, centrala och västra Värmland

12 Norra Bergslagen

37 Värmlands län, Bergslagen

41 Örebro län, Bergslagen

42 Västmanlands län, Bergslagen

44 Kopparbergs län, Bergslagen

13 Östra Dalarna–Gästrikland

45 Kopparbergs län, östra Dalarna

48 Gävleborgs län, Gästrikland

3. Norra Sverige

7 Nedre Norrland (Nn)

14 Kustlandet i nedre Norrland

49 Gävleborgs län, Hälsinglands kustland

51 Västernorrlands län, kustlandet

16 Nordsvenska mellanbygden

38 Värmlands län, norra Värmland

46 Kopparbergs län, mellanbygden

50 Gävleborgs län, inlandet

52 Västernorrlands län, inlandet

55 Jämtlands län, mellanbygden

17 Jämtländska silurområdet

54 Jämtlands län, silurområdet

8 Övre Norrland (Nö)

15 Kustlandet i övre Norrland

57 Västerbottens län, kustlandet

59 Norrbottens län, kustlandet

18 Fjäll- och moränbygden

47 Kopparbergs län, fjällbygden

56 Jämtlands län, fjällbygden

58 Västerbottens län, inlandet

60 Norrbottens län, inlandet

Områden för skördeberäkningar m m.

Skördeområden. Specialområden.

I samband med att metoder för objektiva skördeuppskattningar och ett permanent skördeskadeskydd för jordbruket infördes, indelades landet i områden som numera benämns *skördeområden*. Dessa områden är mer homogena än de naturliga jordbruksområdena med avseende framförallt på skördens variation från år till år.

Områdesindelningen har fortlöpande setts över. Därvid har eftersträvat homogenitet beträffande skillnaden mellan normal och erhållen skörd. Eftersom statistiskt material i stor utsträckning saknats för denna skillnad har man i stället utgått från faktorer som i hög grad påverkar skördens storlek, såsom klimat, jordart, topografi och odlingsinriktning. Dessutom har risken för speciellt svåra skördeskador, t ex på grund av översvämning eller svår torka, beaktats. År 1986 var riket indelat i 420 skördeområden.

I regel följer områdena församlingsgränserna. I vissa fall är dock församlingarna så heterogena från jordbrukssynpunkt att en delning ansetts nödvändig.

För skördeberäkningar har en anpassning gjorts av de naturliga jordbruksområdena till indelningen i skördeområden. De naturliga jordbruksområden som bildas av skördeområden kallas *anpassade naturliga jordbruksområden*. Genom sammanläggning av dessa erhålls 8 anpassade produktionsområden.

Vid beräkningar inom SCB grupperas skördeområdena till följande specialområden.

Spillområdena används för vissa undersökningar i samband med de objektiva skördeuppskattningarna. Vid bestämning av spill från potatis för stärkelse och råsprit används en indelning i 11 spillområden. Dessa har erhållits genom sammanslagning av skördeområden varvid man i huvudsak har följt indelningen i naturliga jordbruksområden. Vid bestämning av spill för matpotatis har dock ett av spillområdena uppdelats i 3 delområden. Genom att dela 6 av de 11 spillområdena i två delar har erhållits en indelning i 17 områden, vilka används för bestämning av spill för spannmål.

Återväxtområdena, 59 till antalet, används vid beräkning av återväxt på slåttervall och kvalitet på hö.

Bevattningsområdena, som är 7 till antalet, används för bestämning av bevattningseffekten på potatisodling, så att potatis med respektive utan bevattningsmöjlighet kan särbehandlas i skördeskadeberäkningarna. Områdena har erhållits

genom sammanslagning av skördeområden, varvid hänsyn tagits till nederbördsförhållanden och andra förhållanden som kan påverka potatisodlingen.

En sammanställning över av SCB använda områdesindelningar i lantbruksstatistiken lämnas i figuren på nästa sida.

Särskilda indelningar

I vissa fall tillämpas för statistiska ändamål andra områdesindelningar än de ovan beskrivna.

Lantbruksstyrelsen har indelat landet i drygt 400 primära naturliga jordbruksområden med hänsyn till klimat, jordart, topografi och uppodling. Dessa kan sammanföras till 5 klimatiska riksområden, vilka var för sig består av högst 3 bygder: Jordbruksbygd, Mellanbygd och Glest uppodlad bygd.

Vidare har styrelsen gjort en speciell regionindelning av landet, vilken används vid beskrivning av utvecklingen inom jord- och skogsbruket. Vid indelningen har man sökt sammanföra områden med likartade sociala, ekonomiska och fysiska förutsättningar till enhetliga regiontyper.

Jordbrukets ekonomiska föreningsrörelse har en omfattande regional statistikproduktion med redovisning bl a på enskilda förenings verksamhetsområden. Några sådana indelningar framgår av tabellerna i kapitel 9 (föreningsområden för köttboscaps- och suggkontrollerna samt mejeriföreningar).

För prisstödet till jordbruket används i flera fall speciella områdesindelningar. Så t ex utgår pristillägget på mjölk respektive kött och fläsk i norra Sverige efter egna indelningar.

Annan publicering

Rikets indelningar. Årsbok över regionala indelningar med koder m m. SCB.

Sveriges kommuner åren 1952–1986. Förändringar i kommunindelning och kommunkoder. SCB. Meddelanden i samordningsfrågor 1986:5.

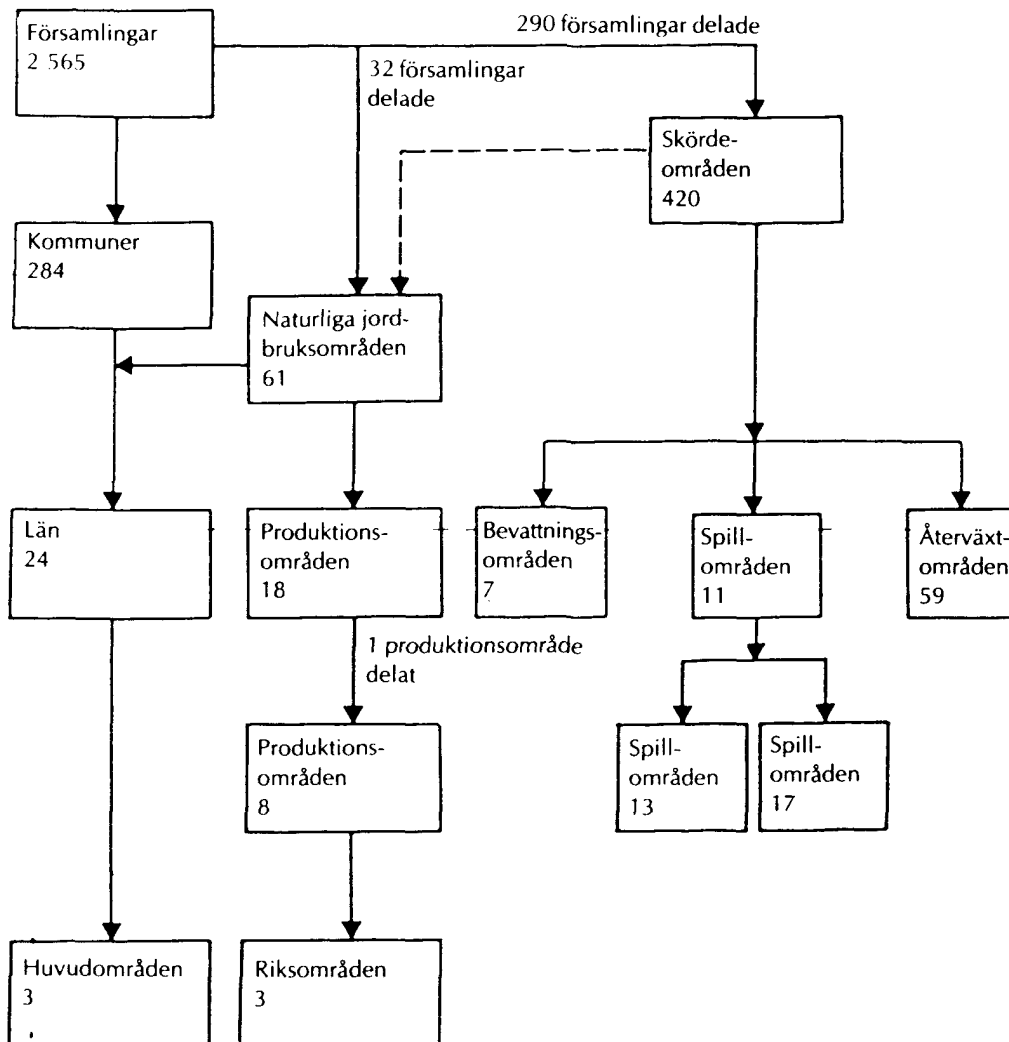
Områdesindelningar i lantbruksstatistiken. Meddelanden i samordningsfrågor senast 1982:1, 1983:2, 1984:1 med bilaga, 1985:2 och 1986:1.

Sveriges klimat-, jordarts- och uppodlingsområden, del VIII. Riksöversikt, regionala uppgifter återfinns i stenciler. Kungl. lantbruksstyrelsen. Meddelanden, serie A nr 8 (1969).

Uppgifter om lantbruksstyrelsens speciella regionindelning återfinns i styrelsens meddelandeserie.

Områdesindelningar använda inom lantbruksstatistiken och antal områden 1986

Administrativa indelningar	Lantbruksanknutna indelningar
-------------------------------	----------------------------------

Lantbruksregistret

Inledning

Lantbruksregistret (LBR) innehåller uppgifter om företagen inom jord- och skogsbruket. LBR infördes 1968 och innebär en registrering av uppgifter som insamlas årligen i juni genom postenkät. Ett av syftena med lantbruksregistret är att bilda underlag för jordbruksstatistiken. Uppgiftsinsamlingen till registret har också samordnats med obligatorisk anmälan till skördeskadeskyddet och deklaration för potatisregleringen.

Systemet med årliga lantbruksregistreringar ersatte bl a de allmänna jordbruksräkningar, som hållits med i regel fem års mellanrum, och tre årliga urvalsundersökningar, s k jordbruksinventeringar.

Företag i registret

I LBR registreras företag inom jordbruk, skogsbruk, husdjurskötsel, fruktodling eller trädgårdsodling. Uppgiftsplikt föreligger enligt SFS 1968:111 (omtryckt 1978:468).

Med hänsyn till tidsintervallen mellan uppgiftsinsamlingen kan företagen i LBR indelas i följande grupper:

- a) företag med minst 2 hektar åkermark.
- b) företag med mindre än 2 hektar åkermark men som omfattar fastighet taxerad som jordbruksfastighet. Gruppen består huvudsakligen av företag som enbart har skogsmark eller annat ägoslag än åkermark.
- c) företag med djurbesättningar som uppgiftsdagen eller tidigare under kalenderåret omfattat
 - minst 250 svin eller
 - minst 500 får (inklusive lamm) eller
 - minst 1 000 höns (inklusive kycklingar).
- d) företag med trädgårdsodling som omfattar minst 200 m² under glas eller plast eller minst 2 500 m² frilandsareal. Odling i hemträdgårdar eller för husbehov ingår inte.

Vissa företag i grupp c) eller d) återfinns även bland företagen i grupp a) eller b).

Uppgifter insamlas varje år från företag med minst 2 hektar åkermark eller med stor djurbesättning. Trädgårdsföretagen ingår två år av tre i uppgiftsinsamlingen till LBR i juni. Det tredje året genomförs i stället särskilda undersökningar, s k trädgårdsräkningar eller trädgårdsinventeringar.

Den årliga registreringen kallas lantbruksräkning de år de s k skogsbruksföretagen, företag i grupp b) ovan, ingår i uppgiftsinsamlingen. Lantbruksräkningar har hittills genomförts med fem års mellanrum, 1971, 1976 och 1981.

Insamlade uppgifter

I LBR ingår dels fasta uppgifter, dels tillfälliga, som i vissa fall återkommer.

De uppgifter som insamlas varje år avser

- företagarens namn och adress, personnummer, telefonnummer
- fastigheter som ingår i företaget och deras areal av åkermark och skogsmark. Uppgift om ägare till arrenderad åkermark respektive arrendator till utarrenderad åkermark
- åkerarealens användning samt arealen av olika ägoslag i varje församling
- orsakerna till förändringar i åkerarealen
- antalet husdjur
- förekomst av byggnadsverksamhet

Bland uppgifter som tillfälligtvis insamlas till LBR kan nämnas maskiner och anläggningar, sysselsatta på företaget, hästar och getter.

Uppgifter om arealer för odling av trädgårdsväxter på friland respektive i växthus insamlas från trädgårdsföretagen.

För skogsbruksföretagen registreras uppgifter om företagare, fastigheter, arealer av olika ägoslag samt uppgift om utarrenderad åkermark och arrendator.

Bearbetning

Undersökningen är en totalräkning. De insamlade uppgifterna skall avse förhållandena en viss dag i juni respektive år.

Blankett och anvisningar för uppgiftslämnandet fastställs av SCB i samråd med statens jordbruksnämnd och lantbruksstyrelsen.

SCB sänder ut blanketter i slutet av maj till alla kända uppgiftsskyldiga. För företag som tidigare registrerats i lantbruksregistret påförs blanketterna maskinellt uppgifter om företagare, fastigheter och församlingstillhörighet.

När blanketterna återkommit till SCB från lantbrukarna granskas de manuellt och maskinellt och eventuella fel rättas. Uppgifterna registreras på magnetband. I påminnelse- och granskningsarbetet deltar även lantbruksnämnderna.

Av de cirka 115 000 företag som berörs ett normalår av uppgiftsinsamlingen erhålls uppgifter från de flesta. Bortfallet är endast 0,1 %.

Vid lantbruksräkningen 1981 tillämpades en ny metod för uppgiftsinsamling avseende företag med mindre än 2 hektar åkermark. Uppgifter inhämtades då från 1981 års fastighets-taxeringsregister för dessa företag. Vid de tidigare lantbruks-räkningarna har uppgifter för dessa företag samlats genom postenkät.

Lantbruksregistrets användningsområden

Lantbruksregistret används för statistiska och administrativa ändamål samt dessutom som urvalsram för olika undersökningar inom lantbruksstatistiken.

Uppgifter ur lantbruksregistret ligger till grund för ersättningsberäkningarna i skördeskadeskyddet samt för beräkningar av arealavgifter i samband med den marknadsreglering av potatis om infördes 1972. Fr o m 1985 används uppgifter i lantbruksregistret också för beräkning av prisstöd till potatisodlingen i de fem nordligaste länen. Lantbruksregistret ligger vidare till grund för särskild uppgiftsinsamling i samband med stöd till smågrisproducenter i norra Sverige.

Statistiken ur registret utnyttjas bl a av myndigheter och näringsliv vid prisförhandlingar, export- och importplanering m m.

Utöver den omfattande officiella statistik som publiceras från registret framställs särskild regional statistik åt lantbruksnämnderna. Nämnderna har också tillgång till uppgifter för enskilda företag för sin planerande och rådgivande verksamhet. Efter beställningar från statliga institutioner, jordbrukets intresseorganisationer m fl, utförs också särskilda statistiska bearbetningar.

Registret används som urvalsram för bl a objektiva skördeuppskattningar och deklarationsundersökningar för jordbrukare.

1

FÖRETAGARE (brukare) den 12 juni 1986

Ändra och komplettera uppgifterna om de är fel eller ofullständiga

Om Ni överlämnat företaget, fyll i avsnitt 11 på sidan 4 och såld in blanketten.

Personnummer

Telefon-
nummer

Organisations-
nummer
(juridisk person)

Om mer än en företagare finns, redovisas övriga i avsnitt 16

SCB's
identifikationsnr

LBR 1986

UPPGIFTER SOM
ANVÄNDS FÖR

- LANTBRUKSREGISTRET
- LANTBRUKSSTATISTIKEN
- SKÖRDESKADESKYDDET
- POTATISREGLERINGEN

Ändra och komplettera de utskrivna uppgifterna och fyll i övriga uppgifter i blanketten. Den ifyllda blanketten skall vara statistiska centralbyrån, SCB, tillhanda **senast den 18 juni 1986**. En försening kan bli en medföra att företagen går miste om skördeskadeersättning. Uppgifterna på blanketten skall avse ett företag, varmed menas den verksamhet inom jordbruk, skogsbruk, husdjurskötsel, frukt- eller trädgårdsodling, som bedrivs under en och samma driftsledning. Företag med enbart växthusodling, se främst avsnitt 8. Beträffande uppgifternas användning m m se i övrigt bifogade anvisningsbroschyr.

2

BRUKNINGSCENTRUM

Här anges den fastighet där de för driften viktigaste ekonomi- byggnaderna är belägna. Se även anvisningsbroschyren. Ändra och komplettera uppgiften om den är fel eller ofullständig.

3

FASTIGHETER som ingår i företaget den 12 juni 1986

Ändra och komplettera uppgifterna om de är fel eller ofullständiga.

Nya fastigheter skrivs i ledig ruta eller i avsnitt 14.

FASTIGHETS BETECKNING
(namn och nummer)

Ägd/
arrenderad

Areal under eget bruk
Åkermark

Skogsmark

Utarren-
derad åker-
mark

SCB's
kod

Ord- nings- nr	För- saml- ing nr	FASTIGHETS BETECKNING (namn och nummer)	Ägd/ arrenderad	Areal under eget bruk Åkermark hektar	Skogsmark hektar	Utarren- derad åker- mark hektar	SCB's kod
		10		14	15	16	17 A/A
		11					18 Förändr
		12	13				19 Sam
		10		14	15	16	17 A/A
		11					18 Förändr
		12	13				19 Sam
		10		14	15	16	17 A/A
		11					18 Förändr
		12	13				19 Sam
		10		14	15	16	17 A/A
		11					18 Förändr
		12	13				19 Sam
		10		14	15	16	17 A/A
		11					18 Förändr
		12	13				19 Sam

4

FÖRSAMLINGAR

Följ nedanstående församlingsnumrering när Ni fyller i avsnitt 6.

Nr 1

Nr 2

Nr 3

Om uppgifterna är fel eller ofullständiga, ändra eller komplettera i fältet till höger om respektive uppgift.

5

AREALER FÖRSAMLINGSVIS

AREALER UNDER EGET BRUK

Arealen åkermark (obs EJ betesmark) skall redovisas uppdelad på grödor på nästa sida.

Vad som räknas till åkermark, betesmark, skogsmark och annan mark framgår av baksidan av anvisningsbroschyren.

Summa areal under eget bruk

Hektar	
Åkermark	1
Betesmark	2
Skogsmark	3
Annan mark	4
Total areal	5

Hektar	
Åkermark	1
Betesmark	2
Skogsmark	3
Annan mark	4
Total areal	5

Hektar	
Åkermark	1
Betesmark	2
Skogsmark	3
Annan mark	4
Total areal	5

UTARRENDERAD ÅKERMARK

Utarrenderad åkermark	6
-----------------------	---

Utarrenderad åkermark	6
-----------------------	---

Utarrenderad åkermark	6
-----------------------	---

STATISTISKA CENTRALBYRÅN
Enheten för lantbruksenkäter

Postadress

701 89 ÖREBRO

Gatuadress

Folkungagatan 8

Telefon

019-14 03 20

6 ÅKERAREALENS ANVÄNDNING den 12 juni 1986

Om vårsådden inte är avslutad den 12 juni, skall arealredovisningen avse förhållandena den dag vårsådden är avslutad, dock senast den 20 juni. I dessa fall skall blanketten vara SCB tillhanda senast den 24 juni.

Vid uppkörning och omsådd den 12 juni eller tidigare redovisas den nya grödan.
Uppkörd areal som ej såtts om redovisas som helträda (rad 28).

Ange alla arealuppgifter i hektar med avrundning till en decimal. Vid avrundningen höjs första decimalen en enhet om andra decimalen är 5 eller högre (t ex 0,44 blir 0,4 och 0,45 blir 0,5). 1 tunnland = 0,5 hektar. 1 000 m² = 0,1 hektar.

Följ den församlingsnumrering
(nr 1, 2 och 3) som angivits på sidan 1
ÅKERAREAL UNDER EGET BRUK

Församling nr

1	2	3
Hektar	Hektar	Hektar

SPANNMÅL							
	01	Höstvete till mognad	01				
①	02	Vårvete till mognad	02				
②	03	Råg till mognad	03				
	05	Korn till mognad (ej blandsäd)	05				
	06	Havre till mognad (ej blandsäd)	06				
⑦	07	Blandsäd till mognad	07				
	08	Foderärter och vicker till mognad	08				
	09	Åkerbönor till mognad	09				
VALLAR, GRÖNFODER OCH ENSILAGE							
⑩	10	Grönfoder- och ensilageväxter	10				
	11	Slättervall (på åkermark) som utnyttjas 1986	11				
⑪	12	Betesvall (på åkermark) som utnyttjas 1986	12				
⑫	13	Slätter- och betesvall (på åkermark) som ej utnyttjas 1986	13				
⑭	14	Frövall	14				
POTATIS OCH SOCKERBETOR							
⑮	15	Matpotatis med bevattningsmöjlighet	15				
	16	utan bevattningsmöjlighet	16				
⑮	17	Potatis för stärkelse och råsprit med bevattningsmöjlighet	17				
⑰	18	utan bevattningsmöjlighet	18				
⑱	19	Socketor	19		*	*	*
OLJEVÄXTER							
⑳	20	Höstraps till mognad	20				
㉑	21	Vårrops till mognad	21				
㉒	22	Höstrybs till mognad	22				
㉓	23	Vårrys till mognad	23				
	24	Övriga oljevaxter till mognad	24				
ÖVRIG ÅKERMARK							
㉔	25	Kokärter till mognad	25				
㉕	26	Trädgårdsvaxter	26				
㉖	27	Andra växtslag	27				
㉗	28	Helträda	28				
㉘	29	Annan obrukad (ej nedlagd) åkermark	29				

**Summa åkermark under eget bruk
(summa rad 01-29)**

*) Företagets tidigare redovisade odlarnummer för sockerbetor har skrivits ut på blankettens sista sida, avsnitt 12. Kontrollera att numret gäller även 1986. Om numret är fel eller saknas, ange rätt nummer. Odlarnumret behövs för att beräkningarna i skördeskadeskyddet skall kunna grundas på leveransstatistik för det enskilda företaget.

Summan skall för varje församling överens-
stämma med uppgifter om areal åkermark
under eget bruk i avsnitt 5.

**7 NY- OCH OMBYGGNAD
(EKONOMIBYGGNADER)**

Har på företaget under tiden 15 juni 1985 –
15 juni 1986 pågått nybyggnad, tillbyggnad
eller mer omfattande ombyggnad?

Markera
med
kryss (X)
Ja Nej
☐ ☐

Om "Ja", sätt kryss i rutan (rutorna) nedan
för det (de) byggnadsslag som ny-
eller ombyggs.

Djurstall..... ☐

Lada, loge, silo eller annan lagerbyggnad... ☐

Maskinhall, traktorgarage ☐

Annan ekonomibyggnad ☐

I DETTA FÄLT FÅR ANTECKNINGAR INTE GÖRAS
RESERVERAT FÖR MASKINELL LÄSNING

Endast byggnadsverksamhet på ekonomibyggnader anges.

Byggnadsverksamheten redovisas oberoende av om den bekostas av brukaren
eller någon annan.

Även nyligen påbörjad om- eller nybyggnad redovisas.

Redovisa inte underhåll och reparation eller ombyggnadsarbeten av mindre
omfattning (t ex omläggning av tak, byte av inredning osv) eller installation av
utgödslingsanordning, hö eller spannmålstork, mjölktank o dyl.

8 TRÄDGÅRDSVÄXTER den 12 juni 1986

Uppgifterna skall endast lämnas av företag med minst 200 kvadratmeter
under glas/plast eller med minst 0,25 hektar frilandsareal.

FRILANDSAREALER

Uppgifterna skall anges i hektar med avrundning till en decimal.

Växtslag	Areal, hektar
Morötter	01
Vitkål	02
Blomkål	03
Övriga köksväxter	04
Fruktträd	05
Bärbuskar	06
Jordgubbar	07
Plantskolor för trädgårdsväxter	08
Övrig frilandsareal	09
Summa frilandsareal för trädgårdsväxter	10

AREALER UNDER GLAS ELLER PLAST

Redovisade ytor skall avse bruttoytor (dvs gångar m m skall medräknas)
och anges i kvadratmeter.

Växtslag	VÄXTHUSYTA	
	Med upp- värmning	Utan upp- värmning
Köksväxter	11 m ²	12 m ²
Krukväxter	13 m ²	14 m ²
Snittblommor inkl. lökväxter	15 m ²	16 m ²
Övrig växthusyta	17 m ²	18 m ²
Summa växthusyta	19 m ²	20 m ²

9 MASKINER den 12 juni 1986

Finns ej traktor eller skördetröska, sätt kryss i vidstående ruta..... ☐

TRAKTORER OCH SKÖRDETRÖSKOR

Antal

Traktorer	01
Skördetröskor	02

Traktorer som är i brukbart skick och används i jordbruk eller skogsbruk
skall redovisas. Traktorer som huvudsakligen används för lastning och
grävning medräknas inte, inte heller jeepar eller tvåhjuliga traktorer.

Både självgående och bogserade skördetröskor i brukbart skick skall
redovisas.

För samägda traktorer och skördetröskor skall endast anges andelens
storlek, t ex 1/2, 1/3, 1/4.

10 ANTAL HUSDJUR den 12 juni 1986

Finns ej nötkreatur, får, getter, svin eller höns på
företaget, sätt kryss i vidstående ruta..... ☐
Om endast vissa djurslag saknas,
sätt streck (–) i summarutan för dessa

NÖTKREATUR

Antal

Kor för mjölkproduktion (även sinkor och utslagskor)	74
Kor huvudsakligen för uppfödning av kalvar (amkor och dikor)	75
Kvigor, tjurar och stutar, 1 år och däröver	76
Kalvar under 1 år	77
Summa nötkreatur	78

FÅR

Antal

Tackor och baggar, födda 1985 och tidigare	79
Lamm	80
Summa får	81

GETTER

Antal

Getter, födda 1985 och tidigare	92
Killingar	93
Summa getter	94

SVIN

Antal

Galtar för avel 6 månader och däröver	82
Modersuggor (även första gången dräktiga suggor samt utslagssuggor)	83
Övriga svin 3 månader och däröver	84
Övriga svin under 3 månader	85
Summa svin	86

HÖNS OCH KYCKLINGAR

Antal

Höns, 20 veckor eller äldre	87
Kycklingar, avsedda för äggproduktion	88
Slaktkycklingar ¹⁾	89
Summa höns och kycklingar	90

¹⁾ Om besättningen t ex på grund av uppehåll mellan omgångar tillfälligtvis
är mindre än normalt den 12 juni, ange nedan antalet slaktkycklingar i en
normal uppfödningomgång.

Slaktkycklingar, normal uppfödningomgång	91
--	----

Uppgiftsskyldighet

Uppgifter lämnas för företag inom jordbruk, skogsbruk, husdjurskötsel, fruktodling och trädgårdsodling. Uppgifter lämnas av den som tillställts blankett eller i övrigt är uppgiftsskyldig enligt bifogad anvisningsbroschyr. För företagare som erhållit blankett men upphört med verksamheten lämnas uppgift om förändringen.

Författning

Uppgifterna insamlas enligt SFS 1968:111
(omtryckt 1978:468).

Sekretesskydd

Uppgifterna är sekretesskyddade enligt 9 kap 4 § sekretesslagen
(SFS 1980:100).

11 OM HELA FÖRETAGET ÖVERLÅTITS ...

... markera med kryss i tillämplig ruta hur överlåtelsen skett.

- ☐ Försäljning, arvskifte, gåva
☐ Utarrendering
☐ Återlämnat arrende
☐ Annan orsak

Uppge den nye företagarens namn, adress och telefonnummer.

Överlåt till (Namn, adress och telefonnummer)

12 ODLARNUMMER FÖR SOCKERBETOR (se även sidan 2)

Företagets tidigare redovisade odlarnummer för sockerbetor har här skrivits ut. Kontrollera att numret är korrekt. Om numret är fel eller saknas, ange rätt nummer.

14 ÖVRIGA UPPLYSNINGAR

13 OM FÖRETAGET ÄNDRAT ÅKERAREAL ...

... ange för berörd fastighet nedan orsaker till förändring samt namn, adress och telefonnummer för den företagare som Ni övertagit åkerareal från eller överlåtit åkerareal till. Ange också om möjligt SCB's identifieringsnummer för detta företag.

ÖKNING av åkermark genom	MINSKNING av åkermark genom	Övertagit från/överlåtit till (Namn, adress och telefonnummer)
☐ 1 köp, arv, gåva ☐ 2 tillarrendering ☐ 3 återtaget arrende ☐ 4 nyodling av åkermark	☐ 5 försäljning, arvskifte, gåva ☐ 6 utarrendering ☐ 7 återlämnat arrende ☐ 8 nedläggning av åkermark	
☐ 1 köp, arv, gåva ☐ 2 tillarrendering ☐ 3 återtaget arrende ☐ 4 nyodling av åkermark	☐ 5 försäljning, arvskifte, gåva ☐ 6 utarrendering ☐ 7 återlämnat arrende ☐ 8 nedläggning av åkermark	
☐ 1 köp, arv, gåva ☐ 2 tillarrendering ☐ 3 återtaget arrende ☐ 4 nyodling av åkermark	☐ 5 försäljning, arvskifte, gåva ☐ 6 utarrendering ☐ 7 återlämnat arrende ☐ 8 nedläggning av åkermark	
☐ 1 köp, arv, gåva ☐ 2 tillarrendering ☐ 3 återtaget arrende ☐ 4 nyodling av åkermark	☐ 5 försäljning, arvskifte, gåva ☐ 6 utarrendering ☐ 7 återlämnat arrende ☐ 8 nedläggning av åkermark	

15 UNDERSKRIFT

Innan blanketten undertecknas, kontrollera att sidorna 2 och 3 har ifyllts!

Härmed försäkras på heder och samvete att uppgifterna om potatisarealens storlek, vilka även utgör deklaration för potatisregleringen, är fullständiga och riktiga (se även sidan 3 i anvisningsbroschyren). Jag försäkras även att uppgifterna i övrigt är fullständiga och sanningsenliga samt att jag är myndig och ej begärd i konkurs.

Ort och datum

Namnteckning den / 1986

16 ÖVRIGA FÖRETAGARE (brukare)

Om företaget har mer än en företagare (avsnitt 1 sidan 1) redovisas uppgifter för ytterligare högst två företagare nedan. Ändra och komplettera uppgifterna om de är fel eller ofullständiga.

Namn	SCB's kod				
Utdeln.adress	Flytt				
Postadress	Bort				
Personnummer	Telefonnummer				
Namn	SCB's kod				
Utdeln.adress	Flytt				
Postadress	Bort				
Personnummer	Telefonnummer				
19 Datum	20 ÖTS	61 Region 1	62 Region 2	63 Region 3	SCB's id-nr

17 FÖR SCB's NOTERINGAR

01	03	05.06	07	08	09	10	11	15	16	18
								Ovr	Sign	Br-kat

De objektiva skördeuppskattningarna

Inledning

De objektiva skördeuppskattningarna syftar till att bestämma storleken av den bärgade skörden och dess kvalitet. Metoden benämns objektiv därför att bestämningarna bygger på mätningar, vägningar och analyser av prover vilka uttas med statistiska urvalsmetoder.

De nuvarande skördeuppskattningarna omfattar undersökningar av grödorna höstvetete, höstråg, vårvete, korn, havre, slättervall, matpotatis och potatis för stärkelse och råsprit. Skördeavkastningen bestäms huvudsakligen genom att provtagare mäter in och skördar provytor på de företag som tagits ut för undersökningen.

Dessutom samlar provtagaren, genom intervju med brukaren, in uppgifter om åkerarealens användning, såtider, sorter, bärgningsmetoder m m.

Undersökningarnas omfattning

De objektiva skördeuppskattningarna är urvalsundersökningar. I undersökningspopulationen ingår de jordbruksföretag som enligt föregående års lantbruksregister (LBR) har mer än 2,0 hektar åkerareal. Inom varje skördeområde (se Områdesindelningar) uttas minst 28 urvalsenheter (UE) med urvals-sannolikheten proportionell mot företagets åkerareal. I 1986 års grundurval för spannmål och slättervall ingick 11 911 UE. I syfte att förbättra den statistiska säkerheten utökas urvalet grödis i vissa skördeområden där man förväntar att antalet observationer kommer att ligga omkring 15 för den aktuella grödan. Förstärkningsurvalet för 1986 omfattade 868 UE.

För potatis uttas två från grundurvalet i spannmål och slättervall helt fristående grundurval, ett för matpotatis och ett för potatis till stärkelse och råsprit. Urvalssannolikheten för ett företag är i dessa fall proportionell mot respektive potatisareal på företaget.

Företag med stor potatisareal blir ofta uttagna flera gånger i dessa urval. För 1986 uttogs 5 500 UE med matpotatisodling och 1 000 UE med odling av potatis för stärkelse och råsprit.

Uppgiftsinsamling

SCB svarar för den centrala ledningen av skördeuppskattningarna. Fältarbetet administreras av lantbruksnämnderna och leds av provyteledare. Fältarbetet utförs av säsonganställda provtagare (383 st under 1986). Provtagarna utbildas under säsongen vid tre länsvis anordnade kursdagar. Provyteledarna fortbildas vid centrala kurser och konferenser i SCBs regi.

Fältarbetet omfattar i huvudsak två moment, nämligen utläggning av provytor och provtagning.

Utläggningen av provytor sker under våren eller försommaren. För varje i skördeuppskattningarna ingående gröda som finns representerad på UE utväljs med sannolikheten proportionell mot arealen ett fält för provtagning. På fältet utläggs i genomsnitt två provytor slumpmässigt efter bestämda regler. Provytorerna för spannmål och vall är cirkelformade med ytan en kvadratmeter. För potatis omfattar provytorerna två längdmeter av en rad.

Provtagningen utförs någon eller några dagar före jordbrukarens skörd. För spannmål tillämpas dock mognadsanpassad provtagning, vilket innebär att grödan kan provtas så snart guldognadsstadiet inträtt. Vid provtagningen tillvaratas all skörd, även det spill som finns på provytorerna. Om jordbrukarens skörd uppskjuts, t ex på grund av regn, upprepas provtagningen på nya provytor enligt bestämda regler.

Skördeprover av spannmål och slättervall förtorkas hos provtagarna och insänds sedan till en provcentral vid SCB. Vid denna finns utrustning för tröskning, hackning, nedtorkning och vägning. Provyteskörden av potatis vägs direkt på fälten i samband med provtagningen.

Bortfall

På 596 (5,0 %) av de år 1986 till grundurvalet i spannmål och slättervall uttagna UE genomfördes ingen undersökning. I 266 fall berodde detta på att gården visat sig vara nedlagd, uppdelad på flera brukare eller i 330 fall på att vederbörande jordbrukare vägrat medverka i undersökningen. Bortfallet i urvalet för matpotatis var 228 UE (4,1 %) och i urvalet för potatis och stärkelse och råsprit 45 UE (4,5 %).

Biologisk skörd

Utifrån skördeuppgifter för provytor och inhämtade arealuppgifter samt i samband med urvalet beräknade uppräkningsstal skattas biologisk skörd för skördeområden. För slättervall görs även en korrigering för tillväxten mellan provtagningen och jordbrukarens skörd vilken bygger på dels tidsdifferensen i dagar mellan provtagning och brukarens skörd, dels en till växtfaktor per dag (2,4 %), som har fastställts genom tidigare fältundersökningar. Uppgifterna för spannmål omräknas till 15,0 och för slättervall till 16,5 procents vattenhalt.

Den biologiska skörden är en skattning av den totala skörden per hektar. Jordbrukaren drabbas alltid av större eller mindre skördeförluster pga spill, bärgningsförluster och eventuellt obärgad areal. Storleken på dessa förluster beräknas i specialundersökningar.

Specialundersökningar

Spill spannmål

Uppgifter om spill av spannmål inhämtas från ett underurval av företagen i grundurvalet. Provtagningen äger rum omedelbart efter jordbrukarens skörd. Spillet plockas upp från fyra stycken 0,25 kvadratmeter stora provytor och utifrån dessa viktuppgifter skattas hur stor mängd spannmål som blivit kvarlämnad på fältet. Spillet beräknas i procent av den biologiska skörden.

Spill potatis

Genom särskild provtagning efter brukarens skörd på ett underurval av UE i grundurvalet fastställs spillet av potatis, dvs den i jorden kvarlämnade kvantiteten. På uttagna gårdar

provatas tre provytor om vardera två kvadratmeter. Spilletts storlek bestäms i kilogram per hektar.

Bärgningsförluster för första skörd av slåttervall

Korrigeringen för bärgningsförluster i slåttervall görs på UE-nivå. Vid beräkningen används tal som bygger på resultat från fältundersökningar under åren 1974–1979. Förlusterna delas upp i dels stubb- och spillförluster, dels omsättningsförluster vid torkningen på fältet.

För stubb- och spillförlusterna reduceras skörden med olika tal beroende på bärgningsmetod:

– hässjning	10 % av biologisk skörd
– marktorkning	14 % »
– skulttorkning	13 % »
– ensilage, hösilage m m	15 % »

Omsättningsförlusterna varierar med fälttorkningstidens längd. Förlusten (i procent) bestäms med funktionen $0,9 + \text{antal dagar} \times 0,4$.

Obärgad areal

För att kunna beräkna den bärgade skördens storlek måste man känna till hur stor del av arealen som blivit obärgad. Dålig eller förstörd skörd pga otjänlig väderlek kan vara orsak till oskördad areal. Provtagarna anger för varje UE och provtagningsskörden, om någon areal/skörd blivit obärgad/kasserad. För att öka säkerheten i beräkningarna inhämtas uppgifter för alla fält av respektive gröda (inte endast provytanfälten).

De UE som uppger att de har obärgad skörd besöks för kontroll och uppmätning av den obärgade arealen.

Återväxt på slåttervall

Återväxten (andra skörden) på slåttervall bestäms genom särskild provtagning på ett underurval av grundurvalet. Vid de UE i underurvalet där återväxten tillvaratas skördas två provytor på samma fält som används för bestämningen av biologisk första skörd. Om återväxten tas till ensilage, hö eller direktutfodring provtas ytorna någon dag före brukarens skörd på samma sätt som vid första skörden. När återväxten betas måste ytorna skyddas med s k betesburar. I Götaland och Svealand provtas ytorna en eller två gånger under betesperioden beroende på hur länge betningen pågår. I Norrland provtas de en gång om fältet betas. Vid sista provtagningen klipps en s k tilläggsyta på betad areal för att bestämma hur stor del av återväxten som inte tagits tillvara av djuren.

Återväxten beräknas på samma sätt som biologisk skörd. Återväxtskörden för skördeområden sammanvägs till 59 s k

återväxtområden (ÅVO). Denna beräkning ger återväxtskörd på utnyttjad areal. För att erhålla återväxten för den totala slåttervallsarealen inhämtas uppgifter om andelen utnyttjad återväxtareal av den totala slåttervallsarealen från samtliga UE i grundurvalet. Procentuell andel utnyttjad återväxt areal bestäms för skördeområden.

Skördens kvalitet

Spannmål

Kvalitetsuppgifter insamlas från spannmålshandeln för samtliga UE i grundurvalet. Endast partier levererade före 1 november ingår i undersökningen. Bearbetningen omfattar bestämning av skördens fördelning på rymdviktsklasser samt genomsnittlig rymdvikt, prisreglering, torkningskostnad och vattenhalt. För brödsädesgrödorna bestäms dessutom skördens fördelning på falltalsklasser. För vete och korn redovisas proteinhalt.

Slåttervall

Kvalitetsanalyserna för biologisk skörd av slåttervall omfattar bestämning av halten råprotein, aska samt smältbarhetskoefficienten enligt den s k VOS-metoden. VOS-metoden innebär smältbarhetsbestämning med hjälp av våmvätska från får. Utifrån råproteinhalten beräknas smältbart råprotein. Smältbarhetskoefficienten (VOS) ligger till grund för beräkning av omsättbar energi.

Användningsområden

Skörde- och kvalitetsuppgifter från de objektiva skördeuppskattningarna används i skördeskadeskyddets ersättningsberäkningar. Skördeuppskattningarna är i första hand dimensionerade för att tillgodose skördeskadeskyddets behov. Behovet av tillförlitlig skördestatistik m m, för andra ändamål, täcks inom denna ram. Skördestatistiken används även som underlag för jordbruksprisregleringen, för kalkyler över jordbrukssektorns intäkter och kostnader, av jordbruksnämnden och svensk spannmålshandel för tidiga skördeprognoser samt vid import- och exportplanering. Regionalt används statistiken i lantbruksnämndernas rådgivningsverksamhet samt i andra länsorgans och jordbrukets ekonomiska föreningsplanering.

Annan publicering

Mer detaljerad information om de objektiva skördeuppskattningarna finns i J 12 SM 8605 "De objektiva skördeuppskattningarna 1986, Omfattning och metoder" samt i Promemorior från SCB 1986:3, "Beskrivning av de objektiva skördeuppskattningarna".

ÅRSVÄXTRAPPORT

30 juli 1986

1 Omdöme den 30 juli om skörde-
utsikterna för 1986 års

Växtslag	Kod	Omdöme	Växtslag	Kod	Omdöme
Höstvete	101		Matpotatis	med bevattningsmöjlighet	112
Vårvete	102			utan bevattningsmöjlighet	113
Höstråg	103		Potatis för stärkelse och råsprit	med bevattningsmöjlighet	114
Vårråg	104			utan bevattningsmöjlighet	115
Korn	105		Sockerbetor		116
Havre	106		Höstraps		117
Blandsäd	107		Vårraps		118
Foderarter och vicker	108		Höstrybs		119
Slättervall		första skörd (hö, ensilage) ¹	Vårrybs		120
		återväxt (bete, hö, ensilage)	Vitsenap		121
Betesvall	111		Kokärter		122

1) Avser skördeutfallet.

Anvisning

Genomsnittlig bedömning av skördeutsikterna för olika växtslag inom församlingen med avseende på årets skördekvantitet anges i ovanstående kolumner enligt följande sifferskala

Mycket god skörd	5
God skörd	4
Medelmåttig skörd (medelskörd)	3
Betydligt under medelmåttig skörd	2
Nära missväxt	1
Fullständig missväxt	0

För de växtslag som inte odlas inom församlingen sätts streck (—).

Om utsikterna inte kan anges med ett heltal, sätts heltal med en decimal.

Ex. Över "medelmåttig" men till kvantiteten inte fullt "god" skörd betecknas med 3,5. Under "medelmåttig" men ändå inte "betydligt under medelmåttig" skörd betecknas med 2,5.

Medelmåttig skörd inom församlingen bör motsvara skörden per hektar i medeltal för ett tillräckligt antal år (t ex de senaste tio åren).

2 Orsaker till större skador på växtligheten under tiden 15 maj–30 juli

Anvisning	Skadeorsak	Kod	Höst- säd	Vår- säd	Höst- olja- växter	Vår- olja- växter	Pota- tis	Vall	
								första skörd	åter- växt
Om skador förekommit sätts kryss i tillämpliga rutor.	Kyla	201	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ange bara skadeorsaker som påverkat skördens storlek, inte dess kvalitet.	Ragn	202	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
OBS Flera orsaker kan samtidigt föreligga för varje gröda (grödgrupp).	Nattfrost	203	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Annan orsak, ange orsak och gröda	Torka	204	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	Slagregn eller hagel	205	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	Översvämning	206	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	Insektsangrepp	207	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	Växtsjukdomar	208	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

3 Upplysningar om höskördens kvalitet

De tillämpliga alternativen markeras med kryss	Kvalitet	Kod	Alternativ
	Bättre än normal	301	☐
	Normal	302	☐
	Sämré än normal	303	☐
	Kan ej anges (Höet ej bärgat)	304	☐

Uppgiftslämnarens underskrift

Ort och datum	Namnteckning	Telefon (riktnr och abonnentnr)

Tabellernas motsvarighet i årsböckerna 1987, 1986, 1985

Tabell i Jordbruksstatistisk årsbok			Tabell i Jordbruksstatistisk årsbok			Tabell i Jordbruksstatistisk årsbok			Tabell i Jordbruksstatistisk årsbok		
1987	1986	1985	1987	1986	1985	1987	1986	1985	1987	1986	1985
2.1	2.1	2.1	6.10	6.10	6.10	9.16	9.16	9.16	12.2	12.2	12.2
2.2	2.2	2.2	6.11	6.11	6.11	9.17	9.17	9.17	12.3	12.3	12.3
2.3	2.3	2.3	6.12	6.12	6.12	9.18	9.18	9.18	12.4	12.4	12.4
2.4	2.4	2.4	6.14	6.14	6.14	9.20	9.20	9.20	12.5	12.5	12.5
2.6	2.6	2.6	7.3	7.3	7.3	9.21	9.21	9.21	12.6	12.6	12.6
2.7	2.7	2.7	7.4	7.4	7.4	9.22	9.22	9.22	12.7	12.7	12.7
2.8	2.8	2.8	7.6	7.6	7.6	9.23	9.23	9.23	12.8	12.8	12.8
2.9	2.9	2.9	7.7	7.7	7.7	9.25	9.25	9.25	12.9	12.9	12.9
2.10	2.10	2.10	7.8	7.8	7.8	9.26	9.26	9.26	12.11	12.11	12.11
2.11	2.11	2.11	7.9	7.9	7.9	9.27	9.27	9.27	13.1	13.1	13.1
2.12	2.12	2.12	7.11	7.11	7.10	9.28	9.28	9.28	13.2	13.2	13.2
2.13	2.13	–	7.12	7.12	7.11	9.29	9.29	9.29	13.3	13.3	13.3
2.14	2.14	–	7.13	7.13	7.12	9.31	9.31	9.31	14.1	14.1	14.1
2.16	2.16	–	7.14	7.14	7.13	9.32	9.32	9.32	14.2	14.2	14.2
2.17	2.17	–	7.15	7.15	7.14	9.33	9.33	9.33	15.1	15.1	15.1
2.18	2.18	2.13	7.16	7.16	7.16	9.34	9.34	9.34	15.2	15.2	15.2
2.19	2.19	2.14	7.18	7.18	7.38	9.35	9.35	9.35	15.3	15.3	15.3
2.20	2.20	2.15	7.19	7.19	7.39, 7.40	9.37	9.37	9.37	15.4	15.4	15.4
2.21	2.21	–	7.20	7.20	7.41	9.39	9.39	9.39	15.5	15.5	15.5
2.22	2.22	–	7.22	7.22	7.17	9.40	9.40	9.40	15.6	15.6	15.6
3.1	–	–	7.24	7.24	7.18	9.41	9.41	9.41	15.7	15.7	15.7
3.2	3.2	3.2	7.26	7.28	–	9.42	9.42	9.42			
3.4	3.3	3.3	7.27	7.27	7.20	9.43	9.43	9.43			
3.5	3.4	3.4	7.28	7.26	–	9.44	9.44	9.44			
3.6	3.5	3.5	7.29	7.29	7.22	9.45	9.45	9.45			
3.7	3.6	3.6	7.30	7.30	7.24	9.46	9.46	9.46			
3.8	3.7	3.7	7.32	7.32	7.21	9.47	9.47	9.47			
3.9	3.8	3.8	7.33	7.33	7.25	9.48	9.48	9.48			
3.11	3.10	3.10	7.34	–	7.26	9.49	9.49	9.49			
3.12	3.11	3.11	7.35	7.35	7.27	9.50	9.50	9.50			
3.14	3.13	3.13	7.36	7.36	7.28	9.52	9.52	9.52			
3.15	3.14	3.14	7.37	7.37	7.29	9.54	9.54	9.54			
3.16	3.15	3.15	7.38	7.39	7.30	9.55	9.55	9.55			
4.1	4.1	4.1	7.40	7.41	7.31	9.56	9.56	9.56			
4.2	4.2	4.2	7.42	7.43	7.32	9.57	9.57	9.57			
4.3	4.4	4.4	7.43	7.44	7.33	9.58	–	–			
4.5	4.6	4.6	7.45	7.46	7.34	10.1	10.1	10.1			
4.6	4.7	4.7	7.46	7.47	7.35	10.2	10.2	10.2			
4.7	4.8	4.8	7.47	7.48	7.36	10.3	10.3	10.3			
4.8	4.9	4.9	7.48	7.49	7.49	10.4	10.4	10.4			
4.9	4.10	4.10	7.49	7.51	–	10.5	10.5	10.5			
5.1	5.1	5.1	7.50	7.52	–	10.6	10.6	10.6			
5.2	5.2	5.2	7.51	7.53	–	10.7	10.7	10.7			
5.3	5.3	5.3	7.52	7.54	7.42	10.8	10.8	10.8			
5.5	5.5	5.5, 5.6	7.53	7.55	7.43	10.9	10.9	10.9			
5.6	5.6	5.4	7.54	7.56	7.44	10.10	10.10	10.10			
5.7	5.7	5.7	7.55	7.57	7.45	10.11	10.11	10.11			
5.8	5.8	5.8	7.56	7.62	7.50	10.12	10.12	10.12			
5.9	5.9	5.9	7.57	7.63	7.51	10.13	10.13	10.13			
5.10	5.10	5.10	7.58	7.58	7.46	10.14	10.14	10.14			
5.11	5.11	5.13	7.59	7.59	7.47	10.15	10.15	10.15			
5.12	5.12	5.11, 5.12	7.60	7.60	7.48	11.1	11.1	11.1			
5.13	–	–	8.1	8.1	8.1	11.2	11.2	11.2			
5.14	–	–	8.2	8.2	8.2	11.3	11.3	11.3			
5.15	5.13	–	8.4	8.4	8.4	11.5	11.5	11.5			
5.16	5.14	–	8.5	8.5	–	11.7	11.7	11.7			
5.17	5.15	–	8.6	8.6	8.5	11.8	11.8	11.8			
5.18	5.16	5.14	8.7	8.7	–	11.9	11.9	11.9			
5.19	5.17	5.15	8.8	8.8	–	11.10	11.10	11.10			
5.20	5.18	5.16	9.2	9.2	9.2	11.11	11.11	11.11			
5.21	5.19	5.17	9.4	9.4	9.4	11.13	11.13	11.13			
5.22	5.20	5.18	9.5	9.5	9.5	11.15	11.15	11.15			
6.1	6.1	6.1	9.7	9.7	9.7	11.16	11.16	11.16			
6.2	6.2	6.2	9.8	9.8	9.8	11.18	11.18	11.18			
6.4	6.4	6.4	9.10	9.10	9.10	11.19	11.19	11.19			
6.5	6.5	6.5	9.11	9.11	9.11	11.21	11.21	11.21			
6.6	6.6	6.6	9.12	9.12	9.12	11.23	11.23	11.23			
6.7	6.7	6.7	9.13	9.13	9.13	11.24	11.24	11.24			
6.8	6.8	6.8	9.14	9.14	9.14	11.25	11.25	11.25			
6.9	6.9	6.9	9.15	9.15	9.15	12.1	12.1	12.1			

Introductory notes

The objective of the Yearbook of Agricultural Statistics is to bring together a manageable section of the available statistics relating to agriculture.

Scope

The main part of the yearbook covers agriculture. There are also some sections on horticulture, reindeer keeping, fur farming and apiculture. Moreover, some tables on forestry referring to holdings of more than 2 hectares of arable land are included.

For detailed information of forestry, consult the Statistical Yearbook of Forestry, issued by the National Board of Forestry, and for detailed information on fishing consult the Yearbook of Fishery Statistics, issued by Statistics Sweden.

Regional statistics

In many tables, the results are presented by Swedish counties and by production areas (a map of these can be found in Appendix 2).

Units of measurement

The units used in this book can be converted to imperial units as follows:

1 millimetre (mm)	= 0.03937 inch
1 centimetre (cm)	= 0.3937 inch
1 sq. metre (m ²)	= 10.76 sq. feet
1 hectare (ha)	= 2.471 acres
1 litre (l)	= 1.760 pints
1 hectolitre (hl)	= 2.750 bushels
1 cubic metre (m ³)	= 3.437 quarters
1 gram (gr)	= 0.5644 dram
1 kilogram (kg)	= 2.205 lb
1 metric ton	= 0.9842 (long) ton
1 gr/kg	= 0.1 per cent
1 kg/ha	= 0.007966 cwt./acre
1 kWh/ha	= 0.4047 kWh/acre
1 Megacal/kg	= 453 000 calories/lb.

Arrangements for English readers

In the beginning of the book there is a Table of contents in English.

On the following pages you will find a summary in English with brief descriptions of the different surveys and with references to the tables.

The headings of all the tables are translated into English. After the summary in English there is a Swedish – English vocabulary with translations of most words or expressions occurring in the heads and first columns of the tables.

Summary

In most cases the data published in the Yearbook of Agricultural Statistics 1987 refer to the year 1986 or the production year 1985/86. Estimates pertaining to the whole country are also frequently given for the four years before.

1 1986 from agricultural point of view

In 1986 spring came late in the south and north of Sweden. During the summer the weather was rather dry and warm. From the middle of August – October the weather was rather rainy.

The first harvest of hay became a bit lower than normal in all of Sweden. The quality of the hay was good.

The yield of grain was normal in most parts of Sweden, but the drying costs were higher than normal because of the rainy weather in the autumn. The yield of potatoes was greater than normal.

The agricultural production in Sweden is greater than the domestic consumption. Therefore, there is a surplus of some products, e.g. cereals, pork, chickens and eggs. The surplus is sold abroad to lower than domestic prices. Earlier efforts to decrease the surplus of milk and meat have given good results and efforts are now made to decrease the surplus of cereals.

2 Structure of the enterprises

Since 1968 SCB has the responsibility of an annual registration of enterprises (holdings) in agriculture and forestry.

The farm register includes the following types of enterprises:

- a) enterprises with at least 2 hectares of arable land
- b) enterprises with less than 2 hectares of arable land (including enterprises without arable land) which include real estate assessed as agricultural real estate
- c) enterprises with large stocks of livestock
- d) enterprises with horticultural production of a certain size.

Data from enterprises of types a), c) and d) are collected from the holders by mail each year, while data from enterprises of type b) are collected only in certain years.

During 1968–1986 there have been an annual collection to the farm register of particulars relating to name, address, telephone number and civil registration number of the holder, real estates included in the enterprise and their respective areas of arable land and forest, owner of leased property, tenant of leased land, the acreages under various crops and the number of livestock of different species. A number of other data are collected at intervals.

Before the establishment of the farm register the corresponding land data were obtained in the agricultural censuses, which were performed by SCB every fifth year.

Some data on *the number of owned and leased holdings* and on *the number of holdings and the area of arable land in different size groups* are given in Tables 2.4–2.6. In Tables 2.7 and 2.8 information can be found on *the number of*

holdings and the area of arable land in different size groups distributed by category of holder.

Some data on *the number of holdings and the area of forest land in different size groups of forest land* on holdings with more than 2 hectares of arable land are given in Tables 2.9 and 2.10.

The total area of forest land in Sweden distributed by different size groups of arable land and forest land and by different categories of holders in 1981 is given in Tables 2.11 and 2.12.

Information on *number of holdings by type of farming and labour requirement* are shown in Tables 2.13–2.17.

Information on *changes in the holdings* between 1985 and 1986 and *the reasons for these changes* has been compiled in Tables 2.18–2.20.

Projected changes in the number of holdings for the years 1984–2000 is presented in Tables 2.21–2.22.

3 Labour Force

The general censuses of population and housing carried out by SCB include a great deal of information about agricultural conditions. They give statistics, for instance, on *the distribution of the population in rural and urban areas* and *the size of the economically active population in agriculture and related fields*. See Tables 3.1–3.2 and 3.4–3.5.

SCB also carries out monthly labour force sample surveys. *The number of persons economically active in agriculture, the number of unemployed etc.* as indicated by these surveys are shown in Table 3.6.

The farm register provides data on *the age distribution of holders* and *the number of holders and employees in agriculture*. See Tables 3.7 and 3.11.

Some data about *the number of employees and working hours in agriculture* from the agricultural labour force survey are given in Tables 3.8, 3.12, 3.14 and 3.15, while Table 3.9 displays data from a survey by SCB on *the number of agricultural workers*.

Information about the number of occupational accidents in crop and livestock farming is presented in Table 3.16.

4 Land. Real estate

Areas of different types of land are given in Tables 4.1 and 4.2.

Statistics on *the assessed value of agricultural real estates* are compiled and published every year by SCB. See Tables 4.3, 4.5 and 4.6.

Special statistics on *the prices of agricultural real estate* emerge from a long-term study made by SCB. This study, based on annual surveys since 1976, covers representative purchases, purchases between relatives and representative real allotments. See Tables 4.7–4.9.

5 Buildings, plants and machinery

The number of assessed units and their building value is given in Table 5.1.

Data on *new and extended buildings in agriculture* are annually reported to SCB. See Tables 5.2–5.9.

The farm register in 1981 included some information on *silos and other plants in agriculture*. The main results are shown in Table 5.10.

Information on *cisterns for motor fuel and fuel oil (number and total capacity)* is given in Table 5.11.

Data on *installations in new and extended cowsheds* are annually reported to SCB. See Table 5.12.

Data on *irrigation plants* according to a survey carried out by SCB in 1985 are shown in Tables 5.13–5.14.

Data on *areas pipe-drained* in 1982 and earlier are shown in Tables 5.15–5.17.

Information on the *number of tractors and combines* according to the census of agriculture in 1981 can be found in Table 5.19.

Current *statistics on purchases of machinery, tools etc. in agriculture* are obtained from surveys made by the National Agricultural Marketing Board. See Table 5.22.

6 Requisites

Under current regulations, seed for marketing is controlled by the Swedish State Seed Testing Institute. Statistics on *government sealing* are reported annually by the respective seed control establishment. See Table 6.1.

Data on *the use of state certified and disinfected seed* were collected in connection with the objective crop yield surveys (see below) in 1982. See Table 6.2.

Information on *the consumption of fertilizers* based on figures supplied by manufactures and importers is reported annually by the National Agricultural Marketing Board. See Table 6.5.

In connection with the objective crop yield surveys in 1978, data were collected on *the application of plant nutrients in commercial fertilizers*. See Table 6.7.

The National Agricultural Marketing Board makes an annual *survey on the purchases of pesticides* in agriculture and horticulture. Data in this survey are supplied by manufacturers and importers. See Table 6.8.

Table 6.9 shows some data from a special survey on the use of *pesticides in agriculture*.

Data on *cereal areas treated with herbicides* were collected in connection with the objective crop yield surveys in 1979. See Table 6.10.

Information on *the consumption of feeding stuffs* is annually compiled by the National Agricultural Marketing Board on the basis of figures collected directly from manufacturers and importers. See Tables 6.11 and 6.12.

Data on *the consumption of motor fuel and fuel oil* based on a sample survey are shown in Table 6.14.

7 Crop farming

Since 1968 information on *the use of arable land* and on *the number of holdings with different crops* is obtained from the farm register. See Tables 7.3–7.16.

In connection with the objective crop yield surveys, studies have been made about *autumn-sown areas* (Tables 7.4 and 7.9), *the age distribution of ley* (Table 7.12), *the methods of harvesting lay* (Table 7.13), and *the distribution of the potato area by size of cultivations* (Table 7.15). Information about the distribution of the *areas of grain and potatoes by different varieties* is presented in Tables 7.18–7.20.

Quantitative information on the yield per hectare is mainly obtained from *the objective crop yield surveys*. The surveys comprise a main survey and a series of special surveys. The latter ones give information on actual yield and harvesting losses etc. The surveys cover a sample of about 12 000 holdings with more than 2 hectares of arable land. See Tables 7.22, 7.24, 7.29, 7.32 and 7.33.

In connection with these surveys, special studies have also been made concerning *the yield from areas with different sowing dates* (Table 7.27), *the yield from ley of different ages* (Table 7.30), *the yield of potatoes from irrigated and nonirrigated areas* (Table 7.33), and from *cultivations of different sizes* (Table 7.36).

SCB makes annual estimates of *the total yield of grain, ley and potatoes* on the basis of the objective crop yield surveys (Tables 7.37, 7.38, 7.42 and 7.43). Data on *the total yield of oleiferous plants and sugar beets* are supplied by the Swedish Oil Plant Association and the Swedish Sugar Co., Ltd. See Tables 7.40 and 7.43.

Some information on *the quality of different vegetable products* is displayed in Tables 7.45–7.51.

Special *crop outlook reports* are sent to SCB three times a year, viz. in May, Juli/August and October. The data are collected by the county agricultural boards. See Tables 7.52–7.55.

Data on *precipitation and time of sunshine* are supplied by the Swedish Meteorological and Hydrological Institute. See Tables 7.56 and 7.57.

Information on *the dates for sowing and harvesting* and on *the average growing time* is obtained from a special survey in connection with the objective crop yield surveys. See Tables 7.58–7.60.

8 Horticultural cultivation

All enterprises with *horticultural production* are entered in the farm register. Some data from this register are found in Tables 8.1 and 8.2. In 1985 a horticultural census was performed in Sweden. There are some results from this census on *the cultivation of different kinds of horticultural plants* in Tables 8.4 and 8.6.

9 Livestock

Since 1968 the annual statistics on livestock in agriculture are based on the farm register. Data from this register on *the number of domestic animals* and data on *the number of holdings with livestock* are given in Tables 9.2–9.12 (cattle), 9.25–9.29 (sheep), 9.35–9.42 (pigs) and 9.50–9.57 (fowls).

Results from *the official control activities of animal breeding*, which are carried out under the supervision of the National Board of Agriculture, are shown in Tables 9.13–9.20 (cattle), 9.31–9.32 (sheep) and 9.43–9.45 (pigs).

The National Board of Agriculture also estimates *the incidence different animal diseases*. See Tables 9.21 and 9.47.

Certain figures from SCB's statistics on *the number of serviceable boars and covered sows* are given in Table 9.46.

Some results concerning *the number of inspected carcasses and the total number of slaughtered animals and their weight* are presented in Tables 9.22–9.23 (cattle), 9.33–9.34 (sheep) and 9.48–9.49 (pigs).

10 Processing, trade and consumption

Data on *the production of meat, dairy products, milk powder and eggs* are supplied by the National Agricultural Marketing Board. See Tables 10.5, 10.6 and 10.9.

Information on *the number of milk suppliers, the quantity of delivered milk, the uses of dairy milk etc.* is found in the detailed statistics on dairy operations published by the Swedish Dairies' Association. See Tables 10.7 and 10.8.

Information on *the consumption of food, beverages and tobacco* is obtained through calculations made by the National Agricultural Marketing Board. These calculations are based on data from official manufacturing and foreign trade statistics and the Marketing Board's own statistics. See Tables 10.10 and 10.11.

The energy supply by different agricultural and food products as computed by the National Agricultural Marketing Board is given in Table 10.12.

On the basis of the official foreign trade statistics, the National Agricultural Marketing Board makes an annual statement on *the foreign trade in agricultural products and foodstuffs*. See Tables 10.13–10.15.

11 Economics

SCB produces *national accounts statistics*. Some results regarding the agricultural sector and the gross domestic product are given in Tables 11.1 and 11.2.

The National Agricultural Marketing Board annually computes the total income and expenditures of the agricultural sector. See Tables 11.3 and 11.5.

A special survey of *the cash income, expenditure and net receipts* of holders is made every year by SCB on the basis of the income tax returns from a sample of approx. 7 000 holders. In order to illustrate receipts, costs and profitability in Swedish agriculture, SCB makes an annual *farm-economic survey*. This study is based on the books kept at approx. 800 farms. Results from these two surveys are presented in Tables 11.7–11.13 and 11.19–11.21.

The National Agricultural Marketing Board reports on *the prices of tractors, fuel, fertilizers and vegetable and animal products*. See Table 11.15.

The development of prices and costs of agricultural products and requisites is reflected in the National Agricultural Marketing Board's monthly calculations of *cost price, producer price, price regulation price, food industry price, consumer price, and world market price indices*. See Tables 11.16 and 11.18.

Some results from a special survey of farmers' total assets and liabilities, are presented in Tables 11.23 and 11.24.

Summary statistics on *the agricultural credit market* are compiled by SCB. As far as possible, these statistics only cover credits to private farmers. See Table 11.25.

12 Subsidies, insurance

The National Agricultural Marketing Board reports data on *price subsidies*. See Tables 12.1–12.2.

Current statistics on *public expenditure for rationalization measures etc.* are published by the National Board of Agriculture. The county agricultural boards exercise the power of decision on public measures to promote agricultural rationalization. See Tables 12.3–12.7.

Since 1961 there has been a special *crop insurance system* for all farmers in Sweden with 2 hectares or more of tilled arable land. Since 1968 participation is compulsory. The scheme covers at present grain, potatoes, oleiferous plants, sugar beets and ley. The main authority for this scheme is the National Agricultural Marketing Board, but the compensations are computed by SCB. See Tables 12.8 and 12.9.

Statistics on *livestock insurance* are compiled by the Swedish Private Insurance Supervisory Service. See Table 12.11.

13 Agricultural training

Statistics on *the number of students* in agricultural courses as well as related courses the integrated upper secondary school and at the Agricultural University are compiled by SCB. See Tables 13.1 and 13.2.

The number of courses, pupils etc. in the training supervised by the National Board of Agriculture are shown in Table 13.3.

14 Farmer's co-operative associations

Information on *membership and trade turnover in the co-operative associations* is given by the Federation of Swedish Farmers, which is the central body for the Swedish agricultural co-operative associations and their different branch organizations. See Tables 14.1 and 14.2.

15 International statistics

Information on *the agricultural sector in different countries* is obtained from the statistics published annually by the Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO). These statistics include information on areas of different types of land, use of arable land, yield, livestock, consumption of fertilizers, the number of persons economically active in agriculture and the number of tractors. See Tables 15.1–15.7.

Appendix 1

Organization of the agricultural statistics

The main part of the data presented in this yearbook are based on surveys carried out at regular intervals by different bodies, the most important ones being Statistics Sweden (SCB), the National Swedish Agricultural Marketing Board and the National Board of Agriculture.

SCB computes the data in the Yearbook on the structure of holdings, real estates, plants, machinery, labour manpower, crop farming, number of livestock and holders' cash income and expenditure etc. The National Agricultural Marketing Board compiles the statistics on prices, index numbers, refinement of agricultural products, food consumption, foreign trade, purchases of machinery, tools and pesticides etc. The National Board of Agriculture computes or supervises the statistics on government rationalization measures and testing and control of livestock.

Appendix 2

Geographical divisions

In the Swedish agricultural statistics, information is presented by administrative areas and by areas defined in accordance with natural farming conditions. For the current surveys, data are usually given for counties and larger areas, although the *register of enterprises in agriculture and forestry* (also called the farm register) provides information by individual parishes, municipalities etc.

The majority of the counties, on the basis of different climatic conditions, the quality of the soil etc. have been divided into "natural farming areas". These areas can be combined into "production areas" and "major regions". See further Appendix 2 where a map of Sweden can be found. For the objective crop yield surveys, the country is divided into 420 "yield survey districts", which have been made as homogeneous as possible with regard to the annual yield outcome. This division is also used in the crop insurance system.

Swedish-English vocabulary

Letters Åå, Ää and Öö at the end of list
The English translations are not always word by word

A

Administrativa områden	Administrative areas
Affärsbank	Commercial bank
Agronom	Agriculture degree
Aktiebolag	Limited company
Aktuell	Current, present
Alkoholhaltiga drycker	Alcoholic beverages
Allmän	General, common
Allmänning	Common land
Alsikeklöverfrö	Alsikeclover seed
Andel	Proportion, share
Andra	Other
Andra kombinationer	Other combinations
Andra orsaker	Other reasons
Animalier	Animal products
Animalisk	Animal
Anläggning	Plant, works
Anmälan	Application
Annan djurskötsel	Other kind of animal husbandry
Annan sallat	Other kind of lettuce
Annat material	Other material
Ansluten till	Connected with, associated with
Anställd	Employee
Antal	Number
Använd i hushållet	Used in the household
Använd till utfodring	Used for feeding
Användning	Use
Arbetare	Worker
Arbete	Work, labour
Arbetsbehov	Labour requirement
Arbetsinsats	Labour consumption
Arbetskostnad	Labour costs
Arbetskraft	Labour force
Arbetslös	Unemployed
Arbetslöshet	Unemployment
Arbetslöshetsfrekvens	Frequency of unemployment
Arbetsolycksfall	Occupational accident
Arbetsområde	Type of work
Arbetsstillfälle	Job opportunity
Arbetsstimmar	Working hours
Arbetsvolym	Working hours
Areal	Area, acreage
Arrendator	Tenant
Arrende	Tenancy
Arrenderad	Held on lease
Aska	Ashes
Automatisk utgödsling	Automatic disposal of manure
Avbyterverksamhet	Replacer system
Avdikningslån	Loans for drainage
Avdrag	Deduction
Avdragbar utgift	Deductable expenditure
Avelssvin	Breeding pig
Avgångna	Departed, examined
Avgångsvederlag	Severance pay
Avkastning	Yield
Avräkningsprisindex	Producer price index
Avse	Concern, refer to
Avsevärd	Considerable
Avskrivningar	Depreciation
Avvänjning	Weaning, ablation

B

Baggar	Rams
Bakverk	Pastry
Balansändring	Change in balance
Baljväxter	Leguminous plants
Barnbidrag	Child allowances
Bearbetning	Processing
Bebyggd	Built up
Bebyggelseförhållande	Settlement condition
Befolkning	Population
Bekämpningsmedel	Pesticides
Belopp	Amount
Ben	Leg
Bensin	Petrol
Beredd fisk	Processed fish
Beräknad	Calculated, estimated
Besiktigad	Inspected
Besädd areal	Areal sown
Besättning	Stock, herd
Besättningsstorlek	Size of stock
Betat utsäde	Disinfected seed
Bete	Pasture
Betesmark	Meadow
Betesvall	Pasture
Betong	Concrete
Betäckta (sugor)	Covered (sows)
Bevattnad areal	Irrigated area
Bevattning	Irrigation
Bevattningsanläggningar	Plants for irrigation
Bevattningsmaskiner	Machinery for irrigation
Bibliografi	Bibliography
Bidrag till	Contribution to
Binäring	Subsidiary enterprise
Biodling	Apiculture
Biologisk	Biological
Bisamhälle	Bee colony
Blandad	Mixed
Blandning	Mixture
Blandsäd	Mixed grain
Blast	Tops of root crops
Blomkål	Cauliflower
Blommor	Flowers
Blötdjur	Molluscs
Bogserad	Towed
Bokföringsuppgifter	Accounts
Bomullsfrökakor	Cotton cakes
Borgerlig kommun	Municipality
Bortfall	Non-response
Boskapsskötsel	Cattle-farming
Bostad	Dwelling
Bostadsbyggnad	House building
Bostadsbyggnadsvärde	House building value
Bostadsändamål	Habitational purpose
Botteninteckning	Lower mortgage
Brukare	Holder, farmer
Brukningsform	Type of holding
Bruttointäkt	Gross revenue (income)
Bruttonationalprodukt	Gross domestic product
Bröd och spannmålsprodukter	Bread and products of grain
Brödsäd	Bread grain

Brödsädeshalm
 Budgetår
 Buffel
 Bukvägg
 Byggnad
 Byggnadsarbete
 Byggnadskostnadsindex
 Byggnadsverksamhet
 Byggnadsvärde
 Byggnadsändamål
 Bål (utom rygg)
 Bänkgård
 Bär
 Bärbuske
 Bärgad (skörd)
 Bärgränsningsmetod
 Bättre
 Bönor

C
 Charkuterivaror
 Charkuterivaror, oblandade
 Chinchilla
 Choklad- och konfektyrvaror
 Cirka
 Cistern

D
 Dagar
 Dags/dagarskurser
 Dagsverke
 Definitiva uppgifter
 Deklaration
 Dela av
 Delvis (ägd)
 Dieselbrännolja
 Dikning
 Direktförsäld och hemma-
 förbrukad mjölk
 Diverse
 Djupfryst
 Djur
 Djurplatser
 Djursjukdomar
 Djurskötare
 Djurskötsel
 Djurslag
 Djurstallar
 Dragbilar
 Driftsgren
 Driftsinriktning
 Driftsledning
 Driftslån
 Driftsöverskott
 Drivmedel
 Driv- och smörjmedel

Dvs
 Därav
 Däröver
 Död
 Dödfödd
 Dödsbo

E
 Effekt
 Efter
 Eftergymnasial utbildning
 Efterlikvid
 Egenavgifter
 Egentlig
 Egentliga jordbruksprodukter
 Eget
 Egnahemslån

Bread grain straw
 Financial year (July – June)
 Buffalo
 Belly wall
 Building
 Building work
 Building cost index
 Construction activity
 Value of buildings
 Purpose for building
 Trunk, except back
 Frame, hotbed
 Berries
 Berry-bush
 Actual (yield)
 Method of harvesting
 Better
 Beans

Cured meats and provisions, mixed
 Cured meats and provisions, unmixed
 Chinchilla
 Sweets
 About
 Cistern

Days
 Length of courses in days
 Day's work
 Definite results
 Declaration for income tax purposes
 Part of
 Partly (owned)
 Diesel fuel
 Surface ditching
 Milk sold outside dairies and
 consumed on farms
 Other, miscellaneous
 Frozen products
 Animal
 Animal places
 Animal diseases
 Cattleman
 Work with cattle
 Type of animal
 Buildings for livestock
 Lorries (cars converted to tractors)
 Economic activity
 Type of farming
 Work management
 Loans for operating costs
 Operating surplus
 Motor fuel
 (Consumption of) motor fuel and
 lubricants
 That is, i.e.
 Of which
 More
 Dead
 Stillborn
 Estate of a deceased person

Capacity, power, effect
 After
 Third level education
 Final price adjustment
 The holder's duties for social insurance
 Real, actual
 Real agricultural products
 Own
 Loans granted to persons building their
 own homes

Ej
 Ej angiven kroppsdel
 Ej angivet
 Ekonomibyggnad
 Ekonomibyggnadsvärde
 Ekonomisk
 Eldningsolja
 Elever
 Elevtimmar
 Energibehov
 Enhet
 Enkelt bolag
 Enkla
 Enligt
 Ensamskötare
 Ensilageväxter
 Ensilering
 Enskild
 Ersättning
 Ersättning för uteblivna prishöjningar
 Ersättningsbelopp
 Ersättningsberäkningar
 Ersättningsberättigade företag
 Examinerad
 Export

F
 Fabrikspotatis
 Faktorisats
 Faktorpris
 Falltal
 Familjemedlem
 Fast anställd
 Fasta priser
 Fastgödsel ute
 Fastighet
 Fastighetsinnehav
 Fastighetslängd
 Fastighetsreglering
 Fastighetstaxering
 Feta såser
 Fett
 Fetthalt
 Fettråvaror
 Fettvaror
 Filéad fisk
 Fisk
 Fiske
 Fiskmjöl
 Fjäderfä
 Fjäderfäkött
 Flytgödsel ute
 Flytgödsling
 Fläsk
 Foderblandningar
 Foderenhet
 Foderfosfat
 Fodermedel
 Foderrotfrukter
 Fodersäd
 Fodersädeshalm
 Fodertillskott
 Fodertran och foderfett
 Fodervärde
 Foderväxt
 Foderärter
 Folkmängd
 Folk- och bostadsräkning
 Fosfor
 Fotogen
 Frakter
 Framskrivning
 Framställning
 Fri kost
 Frilandsareal
 Frilandsodling

Not
 Unspecified part of the body
 Not reported
 Farm building
 Farm building value
 Economic
 Fuel oil
 Trainees, pupils
 Learning-hours
 Energy demand
 Unit
 Partnership
 Simple
 According to
 Sole cattleman
 Plants for silage
 Ensiling
 Private
 Compensation
 Compensation for failed price rises
 Compensation
 Compensation calculations
 Number of holdings entitled to
 compensation
 Examined
 Exports

Potatoes for processing
 Factor income
 Factor price
 Falling number
 Member of the family
 Permanently employed
 Constant prices
 Traditional manure outside
 Real estate
 Possession of real estates
 Tax register of real estates
 Real allotment
 Assessment of real estate
 Rich sauces
 Fat
 Fat content
 Crude fat
 Fat
 Filleted fish
 Fish
 Fishing
 Fish meal
 Poultry
 Poultry meat
 Liquid manure outside
 Liquid manure handling
 Pork
 Feeding stuff mixtures
 Feed unit
 Fodder phosphate
 Feeding stuff
 Forage root crop
 Coarse grain
 Coarse grain straw
 Additional fodder
 Fodder-train-oil and fodder fat
 Feed value
 Forage plant
 Field peas
 Population
 Census of population and housing
 Phosphorus
 Paraffine oil
 Freights
 Projection
 Production
 Board free
 Area for cultivation on open ground
 Cultivation on open ground

Frivillig	Voluntary	Gödsel	Fertilizer, manure
Frukt	Fruit	Götalands mellanbygder	Central districts in Götaland
Fruktträd	Fruit tree	Götalands norra slättbygder	Plain districts in northern Götaland
Frånvarande	Absent from work	Götalands skogsbygder	Forest districts in Götaland
Frånvaro	Absence	Götalands södra slättbygder	Plain districts in southern Götaland
Frånvarofrekvens	Frequency of absence		
Frö	Seed	H	
Fröslag	Kind of seed	Hagelskadeförsäkring	Hail insurance
Frövall	Seed ley	Hallon	Raspberries
Fysisk person	Natural person	Halm	Straw
Får	Sheep	Halmskörd	Straw yield
Fårkontroll	Sheep breeding control	Handelsgödsel	Fertilizer
Fältodlade köksväxter	Field grown vegetables	Handelskvarnar	Commercial mills
Färskt och djupfryst	Fresh and frozen	Handupptagning	Hand-lifting
Född	Born	Havre	Oats
Föl	Foal	Hektar	Hectare
Förbrukning	Use, consumption, application	Hektoliter	Hectolitre
Fördelad	Distributed	Hela riket	Whole of Sweden
Fördelning	Distribution	Helautomatisk upptagare	Automatic lifter
Före	Before	Helt	Fully
Förening	Society, association	Helträda	Bare fallow
Föreningsbank	Co-operative bank	Hemslakt	Home slaughter
Företag	Holding, enterprise	Hirs	Millet
Företagare	Holder, enterpriser	Hjärnskada	Brain injury
Företagarvinst	Net profit	Honung	Honey
Förlust	Loss	Hortonom	Horticulturist
Förmalning	Milling	Husdjur	Livestock
Förmän i djurstall	Foremen in buildings for livestock	Husdjursförsäkring	Livestock insurance
Förmögenhet	Property	Husdjurskötsel	Livestock farming
Förnödenheter	Requisites	Hushåll	Household
Förräntning	Net return (on capital)	Hushållsmargarin	Household margarine
Församling	Parish	Huvudområde	Main area
Första	First	Hypoteksförening	Mortgage society
Försäld	Sold	Hyra	Rent
Försäkrad	Insured	Hårdost	Cheese
Försäkringsbestånd	Stock of insurances	Hässjning	Putting on frame for drying
Försäkringsbolag	Insurance company	Hästar	Horses
Försäljning	Sale	Hästkraft	Horse-power
Försäljning till liv	Sold alive	Hö	Hay
Försörjningsbalans	Balance sheet of resources	Höghus	Two-storey house
Förtjänst	Profit, earning	Högre inteckning	Higher mortgage
Förvärv	Purchase	Högsolor	University-level colleges
Förvärvsarbete (befolkning)	Economically active (population)	Högst	At most
Förvärvskälla	Source of income	Hömjöl	Flour of hay
Förvärvsändamål	Acquisitional purpose	Höns	Fowls
Förädlings- och handelsmarginaler	Profits from processing and trading	Höstkorn	Winter barley
Förädlingsvärde	Value added	Höstoljeväxter	Autumn-sown oleiferous plants
Förändring	Change	Höstraps	Winter rape
Förändringar i djurkapitalet	Changes in livestock capital	Höstrybs	Winter turnip rape
		Höstråg	Winter rye
		Höststråsäd	Autumn-sown cereals
		Höstsådd	Autumn sown
		Höstsäd	Winter grain
		Hösttermin	Autumn term
		Höstvete	Winter wheat
		Hötork	Grass drier
G		I	
Galt	Boar	Ikke	Not
Genomsnittlig	Average	Import	Imports
Getter	Goats	Indelning	Division
Glass	Ice cream	Indirekt skatt	Indirect tax
Glesbygd	Sparsely populated area	Industriförbrukning för tekniska ändamål	Consumption by industries for technical purposes
Godkänd	Approved	Införselavgifter	Import fees
Grillkyckling	Grill chicken	Inhemsk	Domestic
Gropsilo	Shallow pit silo	Inklusive	Including
Grovfoder	Coarse fodder	Inkommen	Received
Grundutbildning	Basic education	Inkomst	Income
Grundvatten	Subsoil water	Inkomstklass	Size of income, incomebracket
Grus	Gravel	Inkomstår	Income year
Gryn	Hulled grain	Inköp av	Purchase of
Grädde	Cream	Inom	Within
Gräddfil	Culture cream	Inre	Internal
Gräs	Grass	Inräknad	Included
Gräsbärande	Grass-grown		
Gröda	Crop		
Grödgrupp	Crop group		
Grönfoder	Green fodder		
Grödfrekvens	Frequency of certain crops		
Gurka	Cucumber, gherkin		
Gylta	Gilt		
Gymnasieskola	Integrated upper secondary school		
Gödkalv	Fattened calf		

Insektsangrepp	Insects	Kondensmjölk	Condensed milk
Insektsmedel	Insecticides	Konditorivaror	Sweets and pastries
Insjö	Lake	Konfektyrvaror	Sweets
Insåningsgröda	Nurse crop	Konserver	Preserved foods, tinned goods
Inte	Not	Konsumentprisindex	Consumer price index
Inteckning	Mortgage	Konsumentprisindex för jordbruks- reglerade livsmedel	Consumer price index, food from price- regulated agricultural products
Intäkter	Receipts	Konsumtion	Consumption
Invallning	Building an embankment	Konsumtionsgrädde	Cream
Inventarier	Farm equipment	Konsumtionsmjölk	Fluid milk
Inventering	Survey	Kontant	Cash
Investering	Investment	Kontroll	Control
Invånare	Inhabitant	Kontrollverksamhet	Official control activity
Invägd mjölk	Weight of delivered milk	Kopra	Copra
Isbergssallat	Iceberg lettuce	Kor	Cows
		Korn	Barley
		Korrigerig	Correction
		Korsning	Cross breeding
		Kortfristig	Short-term
		Kostnad	Cost
		Kostnadsprisindex	Cost price index
		Kraftfoderblandningar	Mixture of concentrates
		Krakning	Cocking of hay and cereals on poles
		Kreatur	Livestock
		Kredit	Credit
		Kreditgivning	Granting of credit
		Kronor	Swedish Kronor
		Kroppslängd	Length of carcase
		Krukväxter	Pot-plants
		Krusbär	Gooseberries
		Kryddor	Spices
		Kräft- och blötdjur	Crustaceans and molluscs
		Kull	Litter
		Kultiverad betesmark	Cultivated natural pastures
		Kursdeltagare	Pupils
		Kurser	Training courses
		Kurstimmar	Teaching-hours
		Kursverksamhet	Activity
		Kvadratmeter	Square metre
		Kvalitet	Quality
		Kvalitetsvete	Quality wheat
		Kvantitet	Quantity
		Kvarn	Mill
		Kvarnbiprodukter	Milling offals
		Kviga, kvigor	Heifer, heifers
		Kvigkalv	Heifer calf
		Kvinnor	Women
		Kvällstid	Evenings
		Kväve	Nitrogen
		Kyckling(ar)	Chicken(s)
		Kyla	Cold weather
		Kyrka	Church
		Källa	Source
		Köksväxter	Vegetables
		Kön	Sex
		Köp	Purchase
		Köpare	Buyer
		Köpekontrakt	Sales contract
		Köpeskilling	Market price
		Köpeskillingskoefficient	Market price coefficient
		Köpfodermedel	Purchase feeding stuff
		Körsbär	Cherries
		Körslor	Haulage
		Kött	Meat
		Kött och köttvaror	Meat and products of meat
		Köttfodermjöl	Meat meal
		Köttfullhet	Meatiness
		Köttfår	Mutton sheep
		Köttkonserver	Canned meat
		Köttsoppa	Meat soup
		L	
		Ladugård	Cowshed
		Ladugårdsbestånd	Number of cowsheds
		Ladugårdsförman	Farm foreman
		Lager	Stock
J			
Jakt och viltvård	Hunting and wild-life preservation		
Jordbearbetning	Tillage		
Jordbearbetningsredskap	Implements for tillage		
Jordbruk	Agriculture		
Jordbrukare	Holder, farmer		
Jordbruksfastighet	Agricultural real estate, farm property		
Jordbruksinventering	Agricultural survey		
Jordbrukslinje	Agricultural courses		
Jordbruksreglerade livsmedel	Price regulated agricultural products		
Jordbruksvärde	Agriculture value		
Jordförvärvslån	Loans for acquisition of land property		
Jordförvärvstillstånd	Permission to acquire land property		
Jordgubbar	Strawberries		
Jordnötter	Groundnuts, peanuts		
Jordnötskakor	Groundnut cakes		
Julstjärna	Christmas-flower (Poinsettia)		
Juridisk person	Juridical person		
Juversjukdom	Mastitis		
K			
K-mjölk, konsumtionsmjölk	Fluid milk		
Kaffe	Coffee		
Kaffebröd	Pastry		
Kakao	Cocoa		
Kalenderår	Calendar year		
Kalisuper	Potassium phosphate		
Kalium	Potassium		
Kalk	Lime		
Kalkammonsalpeter	Ammonium nitrate		
Kalksalpeter	Calcium nitrate		
Kallluft	Cold air		
Kallluftstork	Cold air drier		
Kalv, kalvar	Calf, calves		
Kalva	Calve		
Kalvningsförklamation	Milk fever		
Kalvningsresultat	Number of calvings		
Kameler	Camels		
Kapitalförslitning	Consumption of fixed capital		
Kapitalkostnad	Cost of capital		
Kasserad	Rejected		
Kastanjor	Chestnuts		
Kasthjulsmaskin	Potato spinner		
Kategori	Category		
Kemiskt	Chemically		
Kex	Biscuits		
Kli	Bran		
Kläckt	Hatched		
Knäckebröd	Crisp bread		
Knölar	Tubers		
Kokoskakor	Coconut-cakes		
Kokärter	Dry peas		
Kollektiva avgifter	Social taxes		
Kollektivavtal	Collective agreement		
Kolsyrade läskedrycker och mineralvatten	Carbonated beverages and mineral waters		
Kommun	Municipality, commune		
Kommunalt anställda	Local governmental employment		
Komplement	Supplement		
Koncentrat	Concentrate		

Lagerhus	Storehouse	Maskin	Machine
Lagerlokal	Storehouse	Maskinförare	Machine-operator
Lagfärna köp	Registered purchases	Maskinhus	Garage
Lagring och skördeskadeavgifter	Storing and crop insurance fees	Maskinlegor	Machine hiring
Lamm	Lamb	Maskinlån	Loans for machines
Lammvikt	Lamb weight	Maskinskötare	Machine-tender
Landsbygd	Rural area	Material	Material
Landskapsarkitekt	Landshape architect	Matfett	Edible fats
Lantarbetare	Agricultural worker	Matlök	Onions
Lantbrukets företagsregister, lantbruksregistret	Register of enterprises in agriculture and forestry, farm register	Matpotatis	Table potatoes
Lantbruksnämnd	County agricultural board	Maximal kapacitet	Maximum capacity
Lantbruksräkningen	Census of agriculture	Med	With
Lantbruksstatistik	Agricultural statistics	Medelarbetslöshet	Average unemployment
Lantmästare	Educated farm foreman	Medelarbetstid	Average number of hours worked
Lantsmör	Farm butter	Medelavkastning	Average yield
Lastapparat	Loader	Medelhektolitervikt	Average weight per hectolitre
Lejd	Hired	Medelkoantal	Average number of cows
Lejt arbete	Hired labour	Medelpris	Average price
Levande	Living	Medelproteinhalt	Average value of protein content
Leverans	Delivery	Medelslaktvikt	Average weight of carcasses
Leveranstillägg mjölk	Additional payment at milk deliveries	Medeltal	Average
Leverantörpris	Producers' price	Medeltemperatur	Average temperature
Levererad	Delivered	Medelyta	Average area
Linfrö	Linseed	Mediantidpunkt	Median date
Livsmedel	Food, foodstuffs	Medlem	Member
Livsmedelsindustrins förbrukning	Consumption by the food industry	Megakalori	Megacalorie
Luffuktighet	Air moisture	Mejeri	Dairy
Lusernmjöl	Medick meal	Mejerihantering	Dairying
Lynnesfel	Bad tempered	Mejerimjolk	Dairy milk
Låg avkastning	Low yield	Mejeriprodukter	Dairy products
Låghus	One-story house	Mekanisk inne	Mechanical inside
Låginkomstsatsning	Subsidies to holders with low income	Melass	Molasses
Lån	Loan	Mellan	Between
Lånat kapital	Borrowed capital	Mellankalv	Fattened calf
Lån mot botteninteckning i jordbruksfastighet	Loans on lower mortgage in agricultural real estate	Mellanöl	Beer
Lån mot högre inteckning i jordbruksfastighet	Loans on higher mortgage in agricultural real estate	Mellersta Sveriges skogsbygder	Forest districts in central Sweden
Lån mot statlig kreditgaranti	Loans on governmental credit security	Melon	Melon
Länegaranti	Loan guarantee	Mer än	More than
Långfristig	Long-term	Mervärdesskatt	Value-added tax
Län	County	Milj kronor	Millions of Swedish kronor
Länder	Countries	Mindre	Small
Läns- och häradsbolag	Single-county companies	Mineralfodermedel	Mineralized feeding stuff
Länsgräns	County border	Mineralvatten	Mineral water
Länsindelning	County division	Mink	Mink
Lättfil	Culture milk	Minskning	Decrease
Lättmargarin	Household margarine with reduced content of fat	Missbildad	Mis-shapen
Lättmjölk	Milk containing 0.5 % fat	Mjukt matbröd	Soft plain bread
Lättöl	Soft beer	Mjöl	Flour
Löckblommor	Bulbous flowers	Mjölk	Milk
Löneförhållande	Wages	Mjölkvastning	Yield of milk
Löner	Wages	Mjölkboskapsbesättning	Stock of milk cows
Lönesumma	Amount of wages	Mjölkboskapskontroll	Milk recording
Löpande priser	Current prices	Mjölkleverantörer	Suppliers to dairies
		Mjölkningsmaskin	Milking machine
		Mjolkproduktion	Milk production
		Mjolkpulver	Milk powder
		Mjölktank	Milk tank
		Mjolktransportkärl	Milk transporting container
		Mjölprodukter	Products of flour
		Modersugga	Breeding sow
		Morötter	Carrots
		Mottagarpris	Purchasers' price
		Mulåsnor och åsnor	Mules and asses
		Månad	Month
		Män	Men
M		N	
M m	Etc.	Nattfrost	Night frost
Magasinsarbete	Storing	Naturaförmåner	Benefits in kind
Majonnäs	Mayonnaise	Naturligt jordbruksområde	Natural agricultural area
Majs	Maize	Nederbörd	Precipitation
Majsflingor	Corn-flakes	Nedläggning av åker	Acreage taken out of use
Makaroner	Macaroni	Nedre Norrland	Lower parts of Norrland
Malt- och läskedrycker	Malt liquors and carbonate beverages	Nedsatt fruktsamhet	Reduced fertility
Maltextrakt	Malt extract	Nedskrivning	Depreciation
Mandel	Almonds	Nejlikor	Carnations
Manlig	Male		
Mantalskriven	Registered for assessment purposes		
Manuell	Manual		
Mark	Ground		
Markanläggningar	Land improvements		
Markkartering	Soil survey		
Marknadsförd slakt	Marketed slaughter		
Marknadspris	Market price		

Nettoförmögenhet
Nettointäkt
Normalvete
Normskörd
Normtal
Norra
Nybildad
Nybyggd
Nyodling av åker
Näringsgren
Närvarande
Närvaro
Nötkreatur
Nötkreaturssjukdomar
Nötkretursskötsel
Nötter

O
Obebyggd
Objektiv skördeuppskattning
Obrukad åker
Obärgad
Och
Odlad
Odling
Odlingsteknik
Officiell
Ogräsbekämpade arealer
Ogräsmedel
Okänd
Olika
Olje- resp sockerhalt
Oljekraftfoder
Oljekraftfoderblandningar
Oljeväxter
Oljeväxthalm
Olycksfall
Omfattning
Område
Omsättningsvärde
Oskiftat dödsbo
Ost, halvfet
Ost, helfet
Ovägd

P
Partihandel
Partihandelns invägning
Partipris
Personbil
Personer
Plansilo
Plantskola
Plantskolealster
Plomberat utsäde
Plommon
Potatis
Potatis för stärkelse och råsprit
Potatis- och rotfruktsredskap
Potatisblast
Potatisodling
Potatisprodukter
Preliminära uppgifter
Premieinkomster
Preparattyp
Pris
Prisnivå
Prisreglerande åtgärder
Prisregleringsprisindex
Pristillägg
Prisutjämning
Procent
Producentbidrag
Producentpris

Net capital
Net receipt
Normal wheat
Standard yield
Standard value
Northern
Established
Newly built
Reclamation of arable land
Branch of business
Present
Presence
Cattle
Cattle diseases
Livestock farming
Nuts

Unbuilt
Objective crop yield survey
Untilled arable land
Unharvested
And
Grown, cultivated
Cultivation
Cultivation techniques
Official
Area treated with herbicides
Herbicides
Unknown
Different
Oil and sugar content
Oilcake
Oilcake mixtures
Oleiferous plants
Straw from oleiferous plants
Accident
Size, scope
Region
Turnover value
Undivided estate (of a deceased person)
Cheese with reduced fat content
Cheese
Unweighted

Wholesale trade
Amount delivered to wholesaler
Wholesale price
Car
Persons
Simple silo on the ground
Nursery
Nursery plants
Certified seed
Plums
Potatoes
Potatoes for processing
Tools for potatoes and root-crops
Tops of potatoes
Potato-cultivation
Products of potatoes
Preliminary results
Premiums
Kind of preparation
Price
Price level
Price regulating measures
Price regulation index
Surcharge
Price levelling
Per cent
Producer subsidy
Producers' price

Producentprisindex, för livsmedels-
industrin, jordbruksreglerade
livsmedel
Produktion
Produktionsgren
Produktionsintäkt
Produktionsmedelsprisindex
Produktionsområde
Produktionsvärde
Purjolök
Pålägg
Pälsdjursskötsel
Pälsfår
Päron

R
Raps
Rapsfrö
Rapsmjöl
Rapsolja
Rationalisering
Rationaliseringsstöd
Redskap
Redskapsstöd
Reducerad
Registrerad
Regn
Relativ
Renar
Rendriftsstöd
Rennäring
Renrasig
Renskötsel
Rensningsmaskin
Reparationer
Reparationsarbete
Representativ
Restitution
Resultat
Reverslån
Riksbolag
Riksområde
Ris
Rosor
Rotfruktsväxter
Rovolja
Rybs
Rybsfrö
Rybsmjöl
Rybsolja
Rygg och ryggrad
Ryggsäck
Rymd
Rå linolja
Råg
Rågmjöl
Råprotein
Råsprit
Råvara
Ränta
Räntestöd
Rättare
Räv
Röda vinbär
Rödbetor
Rödkläverfrö
Rörelseidkare

S
Saft
Saknas
Sallat
Salt
Saltvatten
Sameby

Producer price index for the food
industry, price regulated agricultural
products
Production
Production line
Production earning
Cost price index
Production area
Gross output
Leek
Breeding
Fur farming
Fur-bearing sheep
Pears

Rape
Rape seed
Rape-seed meal
Rape-seed oil
Rationalization
Economic support to rationalization
Tools
Economic support to purchases of tools
Reduced
Registered
Rain
Relative
Reindeers
Economic support to reindeer keeping
Reindeer keeping
Purebred
Reindeer keeping
Cleaning machine
Repairs
Repairs
Representative
Refund
Result
Promissory note loan
Nation-wide companies
Major region
Rice
Roses
Root-crops
Rape-oil
Turnip rape
Turnip rape seed
Turnip rape-seed meal
Turnip rape-seed oil
Back and spine
Back fat
Capacity
Linseed oil
Rye
Rye flour
Crude protein
Crude alcohol
Raw material
Interest
Interest support
Farm foreman
Fox
Red currants
Red beets
Red clover seed
Employer, owner of a farm

Juice
Not available
Lettuce
Salt
Salt water
Lapp-village

T

Te	Tea	Utanför mejeri	Except from dairies
Temperatur	Temperature	Utarrendering	Leasing out
Tidigare	Earlier	Utbildning	Education, training
Tidlön och ackordsförtjänst	Time and piece rate	Utbytesexport	Export exchange
Tidpunkt	Time, date	Utfall	Result
Tillarrendering	Leasing	Utfodring	Feeding
Tillbyggd	Extended building	Utgifter	Expenditures
Tillfällig	Temporary	Utgödslingsanläggning	Equipment for manure handling
Tillgångar	Assets	Utlåning	Lending
Till hemmaförbrukning	For home consumption	Utnyttja	Utilize
Tillskott	Addition	Utplanteringsväxter	Bedding-plants
Tillträde	Overtaking	Utrikeshandel	Foreign trade
Tillväxt	Growth	Utsäde	Seed
Tillägg för obekväm arbetstid	Addition in pay for inconvenient working hours	Utsädesmängd	Quantity of seed
Timförtjänst	Hourly earnings	Utvintring	Out-wintering
Timmar	Hours		
Timotejfrö	Timothy seed	V	
Tjock grädde	Cream containing 40 per cent fat	Vall	Ley
Tjocklek	Thickness	Vall för fröskörd	Ley for seed
Tjur	Bull	Vallbaljväxter	Leguminous plants on ley
Tjurkalv	Bull calf	Vallblandfrö	Mixed seed for ley
Tjänster (inom jordbruk)	Services (in agriculture)	Vallfrö	Clover and grass seed
Tobak	Tobacco	Vallfröväxter	Herbage plants
Tomater	Tomatoes	Vallgräs	Grass
Tomtmarksvärde	Site area value	Vallhö	Hay
Tomt- och bostadsbyggnadsvärde	Value of site and residential building	Vallinsädd	Area sown for ley establishment
Tomt- och industrivärde	Site and plant value	Vallskörd	Yield from ley
Torka	Dry weather	Vallväxter	Herbage plants
Torkad	Dried	Vallväxtfröer	Seeds of herbage plants
Torkanläggning	Drying plant	Vallålder	Age of ley
Torkning på slag	Drying on the ground	Varaktig	Durable, permanent
Torkningskostnad	Drying cost	Varmluft	Hot air
Tornsilo	Tower silo	Varmluftstork	Hot air drier
Totalbefolkning	Total population	Varuanknutna indirekta skatter	Commodity taxes
Totalundersökning	Total survey	Varuslag	Type of goods
Traktor	Tractor	Vattenavledning	Ditching
Traktorarbete	Tractor work	Vattendrag	Water-course
Traktorförare	Tractor operator	Vattenhalt	Content of water
Transportredskap	Transport equipment	Vattentäkt	Water supply
Trindsäd	Pulses	Vax	Bees wax
Trädgårdsarbetare	Horticultural worker	Vegetabilisk	Vegetable
Trädgårdsarbete	Horticultural work	Verksamhet	Activity
Trädgårdsbruk	Horticulture	Vete	Wheat
Trädgårdsföretag	Horticultural enterprise	Vetekli	Wheat bran
Trädgårdsodling	Horticulture	Vetemjöl	Wheat flour
Trädgårdsräkning/inventering	Census of horticulture	Veterinär	Veterinary
Trädgårdstekniker	Garden technician	Veterinärbesiktigad	Inspected
Trädgårdsväxter	Horticultural plants	Vicker	Vetches
Trähus	Wooden house	Vidareförädling	Processing
Tröskning	Threshing	Vidareutbildning	Further education
Tulpaner	Tulips	Vikt	Weight
Tunn grädde	Cream containing 12 per cent fat	Viktigare	More important
Tvillingfödslar	Twin births	Vin	Wine
Typ	Type	Vissa såser	Sauces
Typklassificering	Typology	Vitaminfodermedel	Vitaminized feeding stuff
Täckdikning	Underdrainage	Vitkål	White cabbage
Tätort	Built-up area	Vitsenap	White mustard
		Volmning	Drying in a cock
U		Vuxna	Adults
Underhåll	Maintenance	Våroljeväxter	Spring-sown oleiferous plants
Underskott	Deficit	Vårrops	Spring rape
Undersökning	Survey	Vårrys	Spring turnip rape
Undervisning	Education	Vårråg	Spring rye
Ungdjur	Young cattle	Vårstråsäd	Spring-sown cereals
Unghästar	Colts	Vårsäd	Spring grain
Ungnöt	Young cattle	Vårvete	Spring wheat
Uppfödning av kalvar	Breeding of calves	Vägd	Weighted
Uppfödningsslust	Raising losses	Värde	Value
Uppgift	Information, figure	Värdebegrepp	Concept of value
Upphöra	Discontinue	Värdeminskning	Depreciation
Upplörd	Ploughed up	Världsmarknadsprisindex	World market price index
Uppskattad	Estimated	Värpras	Laying breed
Ursprung	Origin	Växel	Bill of exchange
Urval	Sample	Växthus	Greenhouse
Utan	Without	Växtnäringsämne	Plant nutrient
		Växtodling	Cropping

Växtperiod	Growing time
Växtprodukt	Vegetable product
Växtsjukdom	Plant disease
Växtskyddsmedel	Pesticides
Växtslag	Plant type
Y	
Yrkeskunnig	Skilled
Yrkesinställning	Employment status
Yrkesverksam	Economically active
Yta	Area
Yttre rationalisering	Structural improvement

Ä	
Äker	Arable land
Äkerareal	Area of arable land
Äkerbruk, husdjursskötsel	Crop and livestock farming
Äkerbönor	Beans
Älder	Age
Äldersgrupp	Age group
Äldersklasser	Age classes
Är	Year
Ärlig	Annual
Ärsförjänst	Annual earnings
Ärsväxtrapport	Crop outlook report
Äterlämnande av arrende	Return of tenancy
Äterväxt	Second harvest
Ätgärd	Measure, act

Ä	
Ägarekategori	Category of owner
Ägd	Owned
Ägd till minst hälften	More than half of holding owned
Ägg	Egg
Ägo	Ownership
Ägoslag	Type of land
Ändamål	Purpose
Äng	Meadow
Äpplen	Apples
Ätbara djurdelar	Edible parts of carcasses
Ätlig	Edible

Ö	
Öga	Eye
Ökning	Increase
Öl, typ A	Light beer
Överföring	Transfer
Övergångsbidrag	Transitional subsidy
Övergångsmatris	Transition matrix
Överstiga	Exceed
Översvämning	Inundation
Översyn	Revision
Övertidstillägg	Overtime pay
Övervintring	Wintering
Övervärde	Excess value
Övre Norrland	Upper parts of Norrland

Sakregister

Hänvisning till tidigare årgångar av Jordbruksstatistisk årsbok (JÅ) lämnas för vissa äldre undersökningar. Med B markerade sidnummer hänvisar till bibliografiska uppgifter.

A

Administrativa områden 231
Affärsbankernas kreditgivning 201
Animaliska produkter
 export 172–174
 import 172–174
 införselavgifter 202–203
 konsumtion 177–179
 priser 194
 produktion 174–176
Anläggningar
 antal 57
 antal företag 56
 för bevattning 58
 för utfodring 57
 för utgödsling 57
 systemäckdikning 61–63 JÅ 1984 68–69
Annan mark
 areal 11, 41, 42
 definitioner 12
Anställda (inom jordbruk)
 se Arbetskraft
Arbetsbehov 25–26
Arbetskraft
 antal arbetstimmar i jordbruk 38–39
 antal arbetstimmar i skogsbruk JÅ 1984 46
 antal arbetstimmar i trädgårdsbruk JÅ 1976 77
 arbete utanför företaget JÅ 1979 55–58
 arbetslöshet 34
 arbetskador 40
 arbetstid 34–35
 avbytarverksamhet 39
 dagsverken JÅ 1979 57
 fast anställda JÅ 1972 58
 företagare jämte familjemedlemmar 35
 förvärvsarbetande inom jordbruk m m 33–34
 lantarbetare 36
 lejd arbetskraft 35
 löner JÅ 1984 247
 olycksfall 40
 sysselsättning i skogsbruk JÅ 1984 46
 tillfälligt anställda 35
 trädgårdsarbetare JÅ 1979 42
 åldersfördelning 37
Arbetslöshet 34
Arbetstid 34–35, 38
Arbetsstimmar, se Arbetskraft
Arbetsvolym, se Arbetskraft
Areal
 arrenderad 13
 besädd JÅ 1984 140–141
 bevattnad JÅ 1983 120
 fördelning efter företagarekategori 19, 23
 fördelning efter storleksgrupper 15
 internationella uppgifter 221–222
 kemiskt ogräsbekämpad 75
 markkarterad JÅ 1986 43
 olika grödor 82, 84–86, 88, 90, 92

skog 11, 41–42
upplöjd (utvintrad) areal 120
vallinsädd JÅ 1984 100
åkermark 11, 41–42
ägd 13
övrig mark 221
Arrenderade företag 13
Avbytarverksamhet 39
Avelssvin, se Svin
Avgångsvederlag JÅ 1979 275
Avkastning per hektar, se Hektarskörd
Avräkningsprisindex 193–195

B

Baggar, se Får
Baljväxter
 odlad areal 85
 skördeutfall 122
 skördeutsikter 121
 statsplomberat utsäde 67
Baljväxtbakterier JÅ 1979 94
Befolkning
 folkmängdens fördelning på glesbygd och tätort 32
 folkmängdens fördelning på städer och landsbygd JÅ 1973 55
 folkmängdens fördelning på större åldersgrupper JÅ 1973 56–57
 förvärvsarbetande inom jordbruk m m 33–34
 jordbrukarnas åldersfördelning 37
Bekämpningsmedel 73–74
Bekämpningssprutor 64
Bensin, se Drivmedel
Besiktning av slakt 147, 154, 164
Besädd areal
 potatis, slättervall, spannmål JÅ 1984 140–141
Besättningsstorlek
 efter företagares ålder JÅ 1976 195
 får 149–150
 genomsnittlig JÅ 1984 178
 höns 167–168
 ladugårdarnas ålder JÅ 1978 72
 mjölkkor 136–137, 139–140
 nötkreatur 136, 138
 JÅ 1979 57
 svin 157–158
Betat utsäde 68
Bete, se Betesmark och Betesvall
Betesmark
 areal 11, 41, 42
 definition 12
Betesvall
 antal företag 88
 odlad areal 88
 skadeorsaker JÅ 1984 116
 skördeutfall 122
 skördeutsikter 121
Betodling, se Sockerbetor
Betäckta sugor 163
Bevattnad areal JÅ 1983 120
Bevattningsanläggningar
 antal företag med 58
 kapacitet 60
Bevattningsmaskiner 58
Bidrag 203, 205, 207
Biodling
 antal bisamhällen 170
 honung 170
 vax 170
Biologisk skörd 98–100, 103, 105–107
Blandsäd
 antal företag 84
 hektarskörd JÅ 1984 128, 130
 normskörd JÅ 1984 157
 odlad areal 84
 skördesätt JÅ 1979 137
 skördetidpunkt JÅ 1984 117
 skördeutfall 122
 skördeutsikter 121
 såtidpunkt JÅ 1984 116
 totalskörd JÅ 1984 141
 utsädesmängd 67
 vallinsädd JÅ 1984 100
 växtperiodens längd JÅ 1984 117
Blommor, se Trädgårdsväxter
Bokföringsuppgifter, se Jordbruksekonomiska undersökningen
Bostadsbyggnadsvärde 51
Broiler, se Slaktkycklingar
Brukningsenhet(er), se Företag
Bruttonationalprodukt 183
Brödsäd
 kvalitet 114–115
 odlad areal 82
Bufflar 224
Byggnader, se Ladugårdar
Byggnadskostnadsindex JÅ 1981 248
Byggnadsverksamhet
 djurplatser, ny- och tillbyggda 53–54
 djurstallar, ny- och tillbyggda 52–54
 lager för trädgårdsprodukter JÅ 1977 61
 lagerbyggnader och maskinhus, ny- och tillbyggda 55
 lagerlokaler, ny- och tillbyggda 55
 medelyta i nybyggda djurstallar 52
 nyuppförda kreatursplatser 52
 nyuppförda runsenheter JÅ 1979 85
 silo JÅ 1977 61
 övriga ekonomibyggnader, ny- och tillbyggda JÅ 1976 99
Byggnadsvärde 46
Bänkgård 132
Bär, se Trädgårdssodling
Bärgad skörd (per hektar) 98–107
Bärgningsförluster på slättervall JÅ 1984 125–126
Bärgningsmetoder
 potatis JÅ 1985 85
 slättervall 89

C

Chinchilla
 antal 170
 antal uppfödare 170
 Cisterner, antal 57
 Cisternvolym 57

D

Dagsverken, se Arbetskraft
 Diesellojla, se Drivmedel
 Djurförsäkring 213
 Djurplatser, antal ny- och tillbyggda 53–54
 Djursjukdomar 146, 163
 Djurstallar
 antal ny- och tillbyggda 52–54
 Dragbilar JÅ 1973 95
 Driftsinriktning 24–26
 Driftslån 206–207
 Drivmedel
 antal maskiner efter olika drivmedels-
 slag 64
 cisterner 57
 förbrukning av 79
 genomsnittlig förbrukning JÅ 1976 119
 priser 194
 Dödsfall, se Olycksfall 40

E

Ekonomibyggnader JÅ 1976 99
 Ekonomibyggnadsvärde 44, 51
 Eldningsolja
 cisterner för 57
 förbrukning av 79
 Elever 214–216
 Elevtimmar 216
 Energitillförsel 179
 Ensilageväxter (och grönfoder) areal 88
 Ersättningsbelopp 210
 Ersättningsberäkningar 208–209
 Ersättningsområden, se Skördeområden
 Export (av livsmedel) 181–182

F

Fabrikspotatis, se Potatis
 Faktorpris 183
 Falltal 115
 Fastighetspriser 47–50
 Fastighetsaxering 44–46
 Fetthalt i mjölk 175
 Fiskestatistik 3
 Fjäderfå, se även Höns
 konsumtion 178–179
 priser 194
 produktion 174
 Fläsk
 priser 194
 produktion 174
 Foderblandningar, produktion 77
 Fodermedel
 förbrukning 76
 införselavgifter 202
 priser 194
 produktion 76
 Fodersäd
 kvalitet 117
 odlad areal 84
 Foderärter och vicker
 odlad areal 85
 skördeutsikter 121
 Folk- och bostadsräkning 31
 Folkmängd, se Befolkning
 Fosfor 70–72
 Fotogen 78–79

Friland

areal 128
 odling 129–131
 Fukt, se Trädgårdsodling
 Frövall 88
 Får och getter
 antal 224
 produktion 154
 slakt 154
 Får och lamm
 antal 148–149
 antal företag 150–151
 besättningsstorlek 150
 fårkontroll 152–153
 priser 194
 rasfördelning 153

Födoämnen, konsumtion av 177–179

Föl, se Hästar

Förbrukning (inköp) av
 driv- och smörjmedel 79
 fodermedel 76
 födo- och njutningsämnen 177–179
 handelsgödselmedel 70–72
 insektsmedel 73–74
 maskiner och redskap 66
 ogräsmiddel 73–74
 oljekraftfoder 76
 växtnärsämnen 70–72
 växtskyddsmedel 73–74
 Föreningen för mejeriprodukter 203
 Föreningsbanksrörelsens kreditgivning 201
 Föreningsrörelse, lantbrukarnas
 medlemmar 217–219
 omsättning 218
 organisation 217, 219

Företag

antal arrenderade 13
 antal ägda 13
 definition 12
 efter bruksform 13, 27
 fördelning efter besättningsstorlek 139,
 150, 158, 168
 fördelning efter företagarekategori 18
 fördelning på storleksgrupper efter skogs-
 marksareal 20
 fördelning på storleksgrupper efter
 åkerareal 14
 inkomster och utgifter 187–192
 med anläggningar 56–57
 med husdjur av olika slag 138, 151,
 159, 169
 med odling av olika grödor 82, 84–86,
 88, 90
 med smågrisproduktion JÅ 1977 184
 med trädgårdsodling 128, 130, 132
 strukturförändringar 27–28

Företagare, definition 12

Företagsregister, se Lantbrukets företags-
 register

Förmalning 172

Förmögenheter i jordbruket

netto JÅ 1984 231
 per företag JÅ 1984 231
 totala 199–200

Förnödenheter 67–79

Förräntning JÅ 1979 244–245, 255

Försäkring

hagelskada 212
 husdjur 213
 skördekada 210

Försäkringsbelopp 212–213

Försäkringsbolagens kreditgivning 201

Försörjningsbalans
 fettråvaror 173
 kött och fläsk 174
 potatis 173
 spannmål 172

Förvärvsarbete, se Arbetskraft
 Förädlingsvärde 183

G

Galtar, se Svin
 Garage 55
 Getter, se även Får och Getter
 antal 170, 224
 Glesbygd, befolkning 32
 Grisar, se Svin
 Grädde, produktion 176
 Grödor, se även Areal
 Grönfoder- och ensilageväxter
 areal 88
 Grönsaker, se Trädgårdsväxter
 Gödselbehållare 57
 Gödselmedel 70–72, 225
 Gödselplatta 57

H

Hagelskadesförsäkring 212
 Halm av spannmål 102
 Hampa, se Spånadsväxter
 Handelsgödsel
 förbrukning 70–72
 försäljning 71
 priser 194
 växtnärsämnen 70
 Havre
 antal företag 84
 hektarskörd 100
 kvalitet 116
 normskörd 211
 odlad areal 84
 priser 194
 skördesätt JÅ 1979 137
 skördetidpunkt 125
 skördeutfall 122
 skördeutsikter 121
 sorter 95
 såtidpunkt 124
 totalskörd 109
 utsäde 68
 vallinsädd JÅ 1984 100
 växtperiodens längd 126
 Hektarskörd
 efter potatisodlingens storlek 107
 efter storleksgrupp JÅ 1984 128
 efter såtidpunkt 102
 efter vallålder 103
 halm av spannmål 102
 höstvet, vårvete, höstråg, korn,
 havre 99–100
 slättervall 103
 matpotatis, fabrikspotatis 105
 Hektolitervikt 114
 Helträda, areal 92
 Hirs och sorghum 222–223
 Honung
 priser JÅ 1984 218
 produktion 170
 Husdjur
 antal 135, 149, 155, 165
 antal företag med 138, 151, 159, 169
 försäkrade djur 213
 köttproduktion 174
 slakt 147, 154, 164
 Husdjursförsäkring 213
 Hypoteksinstitutets kreditgivning 201
 Hästar
 antal 224
 försäkrade djur 213
 köttproduktion 174
 premiering JÅ 1976 221
 priser 194
 slaktdjursbesiktningar JÅ 1984 197

Hö, se även Slättervall
 botanisk sammansättning JÅ 1974 185
 bärgningsmetoder 89
 fodervärde JÅ 1974 185
 kvalitet 117
 priser 194
 skördeutfall 122
 skördeutsikter 121
 Höns
 antal 165
 antal företag 168
 besättningsstorlek 167
 Höstoljeväxter
 kvalitet 118
 skadeorsaker JÅ 1984 115
 utsäde JÅ 1976 148
 Höstraps, se Oljeväxter
 Höstrybs, se Oljeväxter
 Höstråg, se Råg
 Höststräsäd, utsäde 67
 Höstsådd, areal 83, 87
 Höstsäd
 kvalitet 114–115
 skadeorsaker JÅ 1984 115
 Höstvete, se Vete
 Hötork 56

I

Import (av livsmedel) 181–182
 Index
 avräkningsprisindex 193–195
 konsumentprisindex 193, 195
 prisregleringsprisindex 193, 195
 producentprisindex 193, 195
 produktionsmedelsprisindex 193, 195
 världsmarknadsprisindex 193, 195
 Indirekta skatter JÅ 1973 253
 Införelavgifter 202–203
 Inkomst av jordbruksfastighet
 JÅ 1974 270–271
 Inkomster, utgifter m m 184–192, 196–197
 Inkomster i jordbruket, se Intäkter i jordbruket
 Inkomstfördelning JÅ 1984 246
 Inkomststrukturen i jordbruket
 JÅ 1974 260, 269–271
 Inkomsttagare inom jordbruk med binärningar
 efter inkomstklass JÅ 1984 246
 efter yrkesställning 36
 Inköp (förbrukning) av, se Förbrukning av
 Inre rationalisering 205–206
 Insektsmedel, förbrukning 73–74
 Inseminationer 145
 Insåning, se Vallinsädd
 Internationella uppgifter
 förvärvsarbetande befolkning inom jord-
 bruk 226
 handelsgödsel, konsumtion 225
 husdjursskötsel 224
 totalskörd 223
 traktorer 227
 åkerarealens användning 222
 ågoslagsfördelning 221
 Intäkter i jordbruket
 per företag 188, 191–197
 per hektar åker JÅ 1977 237B
 per 10 hektar åker JÅ 1977 244
 totala 184–186, JÅ 1978 244–245
 Intäkter i skogsbruket per företag 190
 Inventarier, inköp och underhåll
 JÅ 1978 244, 248
 Invägd mjölk 175–176

J

Jakt och viltvård
 antal sysselsatta 32

Jeepar 66
 Jordarter JÅ 1976 177
 Jordbrukarfamiljens inkomst 196
 Jordbrukarnas taxerade inkomster och
 utgifter 188–189
 Jordbrukets totalalkyl
 inkomster 184
 utgifter 185
 Jordbruksbefolkning, se Befolkning
 Jordbruksekonomi 183–201
 Jordbruksfastighet
 inkomst av JÅ 1984 245
 priser 47–50
 taxeringsvärden 44
 ägarekategori 45
 Jordbruksnämnden 229–230
 Jordbruksreglering 202–203
 Jordbruksräkning, se Lantbruksräkning och
 Lantbrukets företagsregister
 Jordbruksvärde 44, 46
 Jordfräsar 64
 Jordförvärvslån 205–206

K

Kalium 70–72, 225
 Kalkningsmedel 70
 Kalvar
 kalvningsresultat 144
 köttproduktion 174
 priser 194
 slakt 147
 Kameler 224
 Kapitalinkomst JÅ 1978 255
 Kasserad slakt JÅ 1980 292
 Kemiskt ogräsbekämpade arealer JÅ 1984 83
 Kokärter
 odlad areal 85
 skördeutfall 122
 skördeutsikter 121
 Konservväxtodlarnas Riksförbund 218–219
 Konsumentprisindex 193, 195
 Konsumtion av livsmedel
 totalt 178
 per person 179
 Konsumtionsmjölk, priser 194
 Kontrollmätningar 242
 Kontrollverksamheter 141–144, 152–153,
 160–162
 Koplatser
 antal lediga JÅ 1978 62
 antal utnyttjade JÅ 1978 62, 182, 185
 Kor, se Nötkreatur
 Korn
 antal företag 84
 hektarskörd 100
 kvalitet 117
 odlad areal 84
 normskörd 211
 priser 194
 skördesätt JÅ 1979 137
 skördetidpunkt 125
 skördeutfall 122
 skördeutsikter 121
 sorter 95
 såtidpunkt 124
 totalskörd 109
 utsäde 68
 vallinsädd JÅ 1984 100
 växtperiodens längd 126
 Korrigeringstal 108
 Kostnader i jordbruket
 per företag 189–190
 totala 184–186

Kostnader i skogsbruket
 per företag 190
 Kraftfoderblandningar
 priser 194
 produktion 77
 Kreditgarantier 201, 205–207
 Kreditgivning till enskilda jordbrukare 201
 Kultiverad betesmark
 areal 11, 41–42
 definition 12
 Kursdeltagare 216
 Kurser 216
 Kurstimmar 216
 Kvalitet 113–118
 Kvigor och kvigkalvar, se Nötkreatur
 Kväve 70–72
 Kycklingar, se Höns
 Köksväxter, se Trädgårdsodling
 Köpeskilling för jordbruksfastigheter 47–50
 Köpeskillingskoefficient 47–49
 Kött och fläsk
 export 182
 import 182
 konsumtion 178–179
 produktion 174
 Svensk kötthandel 203
 Köttboscapskontroll
 anslutning 144
 kalvningsresultat 144

L

Ladugårdar, se Djurstallar
 Ladugårdsbestånd vid företag med
 mjölkproduktion JÅ 1978 72
 Lagerlokaler
 antal nybyggda 53
 byggnadssätt JÅ 1975 95
 Lamm, se Får
 Landareal 221
 Lantarbetare, se Arbetskraft
 Lantarbetarlöner
 timförtjänster JÅ 1984 247
 årsförtjänster JÅ 1973 67–69
 Lantbrukarnas Riksförbund 217, 219
 Lantbrukets föreningsrörelse 217–219
 Lantbrukets företagsregister
 allmänt 235–240
 anläggningar 56–60
 arbetskraft 35
 arealer 11, 15, 19, 21, 80–92
 drittsinriktning 24–26
 företag 12–14, 17–18, 20, 22, 27–28,
 80–92
 husdjursskötsel 134–171
 strukturförändringar 27–28, 140
 växtodling 80–97
 Lantbrukets resultat per företag 187–192
 Lantbrukets utredningsinstitut 230
 Lantbruksnämndernas verksamhet
 fastighetsinnehav 204
 kursverksamhet 216
 statliga bidrag och lånegarantier 205–207
 Lantbruksräkning, se Lantbrukets
 företagsregister
 Lantbruksstyrelsen 229–230
 Lantbruksutbildning 214–216
 Lin, se Spånadsväxter
 Livsmedel
 export 181
 import 181
 konsumtion 178–179
 subventioner 202–203

Luftfuktighet JA 1984 120
 Lan, se Kreditgivning till enskilda
 jordbrukare eller Skulder
 Lanegarrantier 205–207
 Löner
 lantarbetare JA 1984 247
 trädgårdsarbetare JA 1979 262

M

Majs 222–223
 Markarterad areal JA 1986 43
 Marknadsförd slakt
 kalv JA 1970 257
 svin JA 1976 218
 Maskiner
 antal 64–66
 fördelning efter användningsområden
 JA 1978 86
 fördelning efter drivmedelsslag JA 1977 83
 inköp av maskiner och redskap 66
 Maskinhus 55
 Maskinlan 205–206
 Matpotatis, se Potatis
 Medelarbetsid 34
 Medeltemperatur JA 1984 118
 Medlemskap i ekonomiska föreningar 217–219
 Mejerier, antal 175
 Mejerihantering 175–176
 Mejerivaror
 produktion 176
 priser 194
 Melass, priser 194
 Mikronäringsämnen JA 1984 77B
 Mink
 antal 170
 antal uppfödare 170
 priser JA 1984 218
 produktion JA 1984 203
 Mjölk
 användning 176
 avkastning per ko 142
 fetthalt 175
 invägd mjölk 175
 konsumtion 178
 mjölkpulverproduktion 176
 pris 194
 produktion av mejerivaror 176
 Mjölkboskapskontroll
 antal kor och besättningar 141
 kalvningsresultat 144
 medelavkastning 142
 utgångna kor 143
 Mjölkleverantörer 175
 Mjölkningsanläggning JA 1984 66
 Mjölkproduktion
 antal företag 138–140
 användning 176
 effektivitetskontroll JA 1984 191B
 fördelning efter storleksgrupper
 JA 1976 208
 föreningen för mejeriprodukter 203
 invägd mjölk 176
 ladugårdsbestånd JA 1978 72
 Mjölktank JA 1981 71
 Mjölkpulverproduktion 176
 Modersuggor, se Svin
 Mulåsnor och åsnor 224

N

Nationalräkenskaper 183
 Naturligt jordbruksområde 231–234
 Nederbörd 123
 Normskördar 208, 211
 Normskördevärde 210

Nybyggnadsverksamhet, se Byggnads-
 verksamhet
 Nötkreatur
 antal 135–137
 antal företag 138
 besättningsstorlek 136–137, 139–140
 företagarnas ålder JA 1976 195
 försäkrade djur 213
 insemination 145
 köttboskapskontroll 144
 köttproduktion 174
 mjölkboskapskontroll 141–143
 priser 194
 rasfördelning 142–143
 sjukdomar 146
 slakt 147
 Nötkreatursenhet JA 1976 189, 201
 Nötkreatursjukdomar 146

O

Objektiv skördeuppskattning 241–242
 Obrukad åker, areal 92
 Obärgad areal 99–100, 103, 105
 Odlingsteknik vid matpotatisodlingar
 JA 1976 174, 177
 Ogräsbekämpade spannmålsarealer 75
 Ogräsmedel, förbrukning 73–74
 Oljeväxter
 antal företag 86
 hektarskörd 104
 kvalitet 118
 normskördar 211
 odlad areal 86
 oljehalt 118
 skadeorsaker JA 1984 115
 skördeutfall 122
 skördeutsikter 121
 Sveriges Oljeväxtintressenter Förening 104,
 110, 203
 totalskörd 110
 upplöjd höstsädd 120
 övervintring 119
 Olje- och spånadsväxter
 utsäde 67
 Olycksfall i jordbruk 40
 Områdesindelning
 administrativa områden 231, 234
 huvudområden 231, 234
 karta över produktionsområdes-
 indelningen 231
 klimat-, jordarts- och uppodlings-
 områden JA 1984 16B
 naturliga jordbruksområden 231–232, 234
 produktionsområden 231–232, 234
 riksområden 231–232, 234
 skördeområden 233–234
 spillområden 233–234
 aterväxtområden 233–234
 Ost
 priser 194
 produktion 174

P

Partipris, se Priser
 Plantskoleafster, se Trädgårdsodling
 Plomberat utsäde 67
 Potatis

antal företag 90
 bärgningsmetoder JA 1985 85
 export 182
 för stärkelse och råspnit 90–91, 105–107,
 112, 122
 försörjningsbalans 173
 hektarskörd 105
 import 182

jordarter JA 1976 177
 konsumtion 178–179
 kvalitet 118
 normskördar 211
 odlad areal 90
 odlingarnas storlek 91
 odlingsteknik JA 1976 177
 priser 194
 skadeorsaker JA 1984 115
 skördetidpunkt 125
 skördeutfall 122
 skördeutsikter 121
 sorter 96
 sorter och sjukdomar JA 1984 114B
 spill 106
 Sveriges potatisintressenter 203
 sättningsstidpunkt 124
 totalskörd 112
 vidareförädling 173
 Premieinkomster 212–213
 Premiering av hästar JA 1976 221
 Priser
 animalier 194
 drivmedel 194
 fodermedel 194
 handelsgödsel 194
 honung JA 1984 218
 jordbruksfastigheter 47–50
 pålsdjur JA 1984 218
 traktorer 194
 vegetabilier 194
 Prisindex, se Index
 Prisregleringsprisindex 193, 195
 Prisstöd 202–203
 Producentpriser, se Priser
 Producentprisindex 193, 195
 Produktion
 bivax 170
 byggnader 52–53, 55
 djurplatser 53–54
 foderblandningar 77
 honung 170
 kreatursplatser JA 1973 88
 kött och fläsk 174
 mjölk 176
 oljeväxtfröer 110
 pålsdjursskinn JA 1984 203
 råspnit 173
 slaktkroppar 147, 154, 164
 sockerbetor 112
 spannmål (leveranser) 114–115
 spannmål, slättervall och potatis
 (skörd) 108–112
 spånadsväxter JA 1970 184
 stärkelse 173
 trädgårdsväxter 130, 132
 ägg 176
 Produktionsmedelsprisindex 193, 195
 Produktionsområden 231–234
 Proteinhalt 113–114
 Pålsdjur
 antal 170
 antal sysselsatta 34
 antal uppfödare 170
 försäkringar 213
 priser JA 1984 218
 produktion av skinn JA 1984 203

R

Raps, se Oljeväxter
 Raser
 nötkreatur 142–144
 svin 162
 tackor 152
 Rationaliseringsinsatser 204–207
 Redskap 66

- Reduceringstal, se Korrigeringstal
 Relativ luftfuktighet JA 1984 120
 Renar, antal 170
 Rennäring
 antal sysselsatta 34
 statligt stöd till 207
 Riksområden 231–234
 Ris 222–223
 Rotfruktsväxter, utsäde 67
 Rybs, se Oljeväxter
 Råg
 antal företag 82
 förmalning, lager 172
 hektarskörd 99
 kvalitet 114–115
 normskörd 211
 odlad areal 82
 priser 194
 skördesätt JA 1979 137
 skördetidpunkt 125
 skördeutfall 122
 skördeutsikter 121
 sorter 94
 såtidpunkt 124
 totalskörd 108
 upplöjd höstsädd 120
 utsäde 68
 vallinsädd JA 1984 100
 övervintring 119
 Råprotein 117
 Råspit och stärkelse, tillverkning av 173
 Ränta
 förräntning JA 1979 244–245, 255
 utlåningsränta 201
 Räv
 antal 170
 antal uppfödare 170
 priser JA 1984 218
 Rörmjölningsanläggning JA 1984 66
- S**
 Silo 56
 Sjukdomar
 nötkreatur 146
 svin 163
 potatis JA 1984 114B
 Självförsörjningsgrad JA 1985 170
 Självrisk vid skördeskada 210
 Skadeangrepp på grödorna JA 1984 114B
 Skadeorsaker för grödorna JA 1984 115–116
 Skador, olycksfall 40
 Skadeutbetalningar 210, 212–213
 Skogar, se Skogsmark
 Skogsbruksvärde 43–44, 46
 Skogsimpedimentsvärde 43–44
 Skogsmark
 antal företag 20
 antal arbetade timmar 38
 areal 21–23
 definition 12
 fördelning på företagarekategorier 23
 fördelning på storleksgrupper 21–22
 Skogsstatistik 230
 Skolor
 eftergymnasiala skolor 215
 gymnasieskolor 214
 universitet 215
 Skulder (och tillgångar) 198–201
 Skultork 57
 Skörd
 aktuell skörd 208, 211
 biologisk skörd per hektar 98–103, 106–107
 bivax 170
 bärgad skörd per hektar 98–100, 103–105
 honung 170
 kvalitet 113–118
 normskörd 208
 skördesätt 89, JA 1985 85
 skördetidpunkt 125
 skördeutfall 122
 skördeutsikter 121
 totalskörd 108–112
 Skördeområden 233–234
 Skördeskadeskydd
 allmänt 208–209
 finansiering 209
 försäkrad areal, antal anmälningar och ersättningar, ersättningsbelopp, normskördevärde, aktuellt skördevärde 210
 självrisk 210
 normskördar 208, 211
 Skördesätt för
 potatis JA 1985 85
 slättervall 89
 spannmål JA 1979 137
 Skördetidpunkt 125
 Skördetröska 64
 Skördeutfall, medelomdomen 122
 Skördeutsikter, medelomdomen 121
 Skördevärde, aktuellt 210
 Slakt
 besiktigade slaktkroppar 147, 154, 164
 hemslakt JA 1984 197
 kasserad slakt JA 1980 292
 marknadsförd slakt 147, 154, 164
 medelslaktvikter 147, 154, 164
 priser 194
 produktion av kött och fläsk 174
 slaktdjurspriser 194
 Slaktdjursbesiktningar 147, 154, 164
 Slaktkroppar 147, 154, 164
 Slaktkycklingar 165–166
 Slaktvikter 147, 154, 164
 Slättervall
 antal företag 88
 arealens åldersfördelning 89
 botanisk sammansättning JA 1974 185
 bärgningsförluster 103
 bärgningsmetoder 89
 hektarskörd 103
 kvalitet 117
 normskörd 211
 odlad areal 88
 priser 194
 skadeorsaker JA 1984 116
 skördetidpunkt 125
 skördeutfall 122
 skördeutsikter 121
 tillväxt JA 1984 125
 totalskörd 111
 upplöjd areal 120
 återväxt 103
 övervintring 119
 Slätköp 49
 Smågrisproduktion
 antal företag med JA 1977 184
 statligt stöd till 203
 Smör
 priser 194
 produktion 176
 Smörjett 79B
 Smörjolja 79B
 Sockerbetor
 antal företag 90
 hektarskörd 105
 kvalitet 118
 normskörd 211
 odlad areal 90
 priser 194
 skördeutfall 122
 skördeutsikter 121
 sockerhalt 118
 Svenska Sockerfabriks AB 105
 totalskörd 112
 Solskenstid 123
 Sorghum 222–223
 Sortanvändning 93–97
 Spannmål
 försörjningsbalans 172
 jordbrukarnas leveranser 114–116
 odlad areal 82, 84
 ogräsbekämpad areal 75
 priser 194
 skördesätt JA 1979 137
 skördetidpunkt 125
 sortfördelning 94–95
 spill (vid skörd) 102
 såtidpunkt 124
 totalskörd 108–109
 utsädesmängd 67
 vallinsädd JA 1984 100
 övervintring 119
 Spannmålstork 56
 Sparbankernas kreditgivning 201
 Spill vid (skörd)
 potatis 105, 112
 spannmål 102
 Spillområden 233–234
 Spånadsväxter, odlad areal JA 1970 184
 Standardtimmar 24–26
 Statlig lånegaranti 199–201
 Statlig rationaliseringsverksamhet 204–209
 Statliga lån (till enskilda jordbrukare) 201
 Statliga stödåtgärder 202–211
 Statsbidrag (till jordbruket) 205–206
 Statsplomberat utsäde 67
 Strukturförändringar
 areal 28
 brukningsform 27
 framtida 29–30
 mjölkbesättningarnas storlek 140
 orsaker 28
 sugbesättningarnas storlek JA 1984 182
 Stråsäd, statsplomberat utsäde 67
 Stutar, se Nötkreatur
 Stärkelse, tillverkning av 173
 Stärkelsehalt 118
 Stödåtgärder, se Statliga stödåtgärder
 Sugbesättningarnas storlek JA 1984 182
 Suggkontroll, se Svin
 Suggor, se Svin
 Svensk Husdjurskötsel 141–145, 217–219
 Svensk kötthandel 203
 Svensk spannmålshandel 203
 Svensk ägghandel 203
 Svenska Lantmännens Riksförbund 217–219
 Svenska Mejeriernas Riksförbund 217–219
 Svensk Sockerfabriks AB 98, 105
 Svenska Spannmålsföreningarnas samorganisation 218
 Svenska Ägghandelsförbundet 217–219
 Sveriges Allmänna Hypoteksbank 217–219
 Sveriges Betodlares Centralförening 217–219
 Sveriges Biodlares Riksförbund 170
 Sveriges Bränneriintressenter 217–219
 Sveriges Fröodlareförbund 217–219
 Sveriges Föreningsbankers Förbund 217–219
 Sveriges Oljeväxtintressenter Förening 98, 110, 203
 Sveriges Oljeväxtodlares Centralförening 217–219
 Sveriges Potatisintressenter 203
 Sveriges Palsdjursupptödlares Riksförbund 170, 217–219
 Sveriges Skogsägareföreningars Riksförbund 217–219
 Sveriges Slakteriförbund 217–219
 Sveriges Stärkelseproducenters Förening 217–219

Svin

antal 155–157
 antal företag 158–159
 besättningsstorlek 157–158
 betäc kta suggor 163
 fläskproduktion 174
 försäkrade djur 213
 priser 194
 sjukdomar 163
 slakt 164
 suggkontroll 160–161
 svinstamkontroll 162
 tjänstbara galtar 163
 Svinsjukdomar 163
 Svinstamkontroll 162
 Sysselsättning, se Arbetskraft
 Systemtäckdikning 58–60 JA 1984 69
 Satidpunkt 124

T

Tackor, se Far
 Taxerade inkomster, utgifter m m 190–191, 196–197
 Taxeringsenheter 44
 Taxeringsvärden (för jordbruksfastigheter) 43–45
 Temperatur JA 1984 118
 Tillgångar (och skulder) per företag JA 1984 231, 243
 Tillväxt för slättervall JA 1984 125
 Timförtjänster JA 1984 247–248
 Tjurar och tjurkalvar, se Nötkreatur
 Tjänstbara galtar 163
 Tomtmarksvärde 44
 Tomt- och industrivärde JA 1975 80
 Totalbefolkning 31–32
 Totalkalkyl, jordbrukets 184–186
 Totalskörd
 halm av spannmål JA 1984 139
 hirs och sorghum, majs, ris 223
 höstvete, vårvete, höstrag, korn, havre, slättervall, potatis 108–109, 111–112
 raps, rybs 110
 vitsenap JA 1984 139
 sockerbetor 112
 varrag, kokärter samt foderärter och vicker JA 1984 142B

Traktor

antal 64, 227
 effekt 65
 inköp 66
 pris 194

Trindsäd, utsäde 67**Trädgårdssodling**

antal företag 128, 130–133
 antal sysselsatta 34
 areal 128–133
 skörd 130, 132
 statliga stödåtgärder 207
 trädgårdsräkning inventering 130
 utrikeshandel JA 1984 216B
 växtskyddsmedel 73B

Typklassificering 24–26

Täckdikad areal 61–63 JA 1984 69

U

Undervisning, se Lantbruksutbildning
 Ungnöt, se Nötkreatur
 Upplöjd (utvintradt) areal 120
 Utbildning 214–216

Utgifter i jordbruket

per företag 189
 totala 185–186
 Utgödsling, automatisk JA 1979 79
 Utgödslingsanläggning 57
 Utjämningsområden JA 1984 15, 17
 Utrikeshandel
 jordbruksprodukter och livsmedel 180–182
 trädgårdsprodukter JA 1984 216B
 Utsäde
 betat 68
 statsplomberat 67–68
 Utsädesmängd för spannmål 68
 Utvintradt (upplöjd) areal 120

V

Vall, se Slättervall (Betesvall)

Vall till fröskörd 88
 Vallbaljväxter, utsäde 67
 Vallgräs, utsäde 67
 Vallhö, priser 194
 Vallinsädda arealer JA 1984 100
 Vallskördens kvalitet 116
 Vallväxter, statsplomberat utsäde 67
 Vax 170
 Vegetabiliska produkter
 export 182
 import 182
 importbidrag 203
 införselavgifter 202–203
 konsumtion 178–179
 priser 194
 produktion 108–112, 172–173, 223

Vete

antal företag 82
 förmalning, lager 172
 hektarskörd 99
 kvalitet 114–115
 normskörd 211
 odlad areal 82
 priser 194
 skördesätt JA 1979 137
 skördetidpunkt 125
 skördeutfall 122
 skördeutsikter 121
 sorter 94
 såtidpunkt 124
 totalskörd 108
 upplöjd areal 120
 utsädesmängd 68
 vallinsadd JA 1984 100
 växtperiodens längd 126
 övervintring 119

Vetekli, priser 194**Vicker (och foderärter)**

odlad areal 85
 skördeutfall 122
 skördeutsikter 121
 totalskörd JA 1984 142

Vidareförädling 173–176**Vitsenap, se Oljeväxter****Varoljevaxter**

kvalitet 118
 skadeorsaker JA 1984 115
 utsäde JA 1976 150

Varraps, se Oljeväxter**Varrvbs, se Oljeväxter****Varrag, se Rag****Varstrasäd, utsäde 67****Varsäd**

kvalitet 114–116
 skadeorsaker JA 1984 115

Vårvete, se Vete

Världsmarknadsprisindex 193, 195

Växthus

antal nybyggda JA 1981 65
 byggnadsätt JA 1975 95
 yta 128, 133

Växtnäringsämnen

handelsgödsel 71–72
 mikronäringsämnen 70

Växtperiod 126

Växtsjukdomar, medel mot 73–75

Växtskyddsmedel 73–75

Y

Yrkesskador inom jordbruk m m 40B

anställd arbetskraft JA 1979 58

Yttre rationalisering 205–206

Å**Åker**

arealens användning 80–92, 222
 definition 12
 fördelning på företagarekategorier 19
 fördelning på storleksgrupp 15
 systemtäckdikad areal 61–63
 JA 1984 69
 total areal 92, 221
 ägd resp arrenderad areal 13
 Åkerböror 85
 Åkervärde 44
 Åldersfördelning 36–37
 Årsförtjänster JA 1973 67–69 JA 1976
 Arsväxt 119–127
 Åsnor och mulåsnor 224
 Återväxt på slättervall 103, 111
 Återväxtområden 233–234

Ä

Ägarekategorier inom jordbruk 12, 18–19,

Ägd åker 13

Ägda företag 13

Ägg

kläckning 176B
 partihandels invägning 176
 priser 194
 produktion 176
 Svensk ägghandel 203

Ägoslag

annan mark 11, 41–42
 annan gräsbärande mark 12
 betesmark 11, 41–42, 221
 kultiverad betesmark 12
 skogsmark 11, 41–42, 221
 åkermark 11, 41–42, 221
 övrig mark 12, 221

Ärter, se Kokärter

Ö

Övergångsbidrag JA 1979 275

Övervintring, medelomdomen 119

Övervärde JA 1981 55–56

Övrig mark

areal 221
 definition 12

G-90799-J01SR8701 -001-K-H

BIBLIOTEKET

S/BI-S

Jordbruksstatistisk årsbok ger en samlad redovisning av den svenska jordbruksstatistiken med uppgifter om företagsstruktur, arbetskraft, maskiner, växtodling, husdjursskötsel, ekonomiska förhållanden m m.

Årsboken innehåller resultatet från ett sextiotal undersökningar utförda av SCB och andra myndigheter samt av organisationer och föreningar med anknytning till jordbruket. Förutom sifferuppgifter för län och större områden lämnas beskrivningar av undersökningarnas uppläggning samt information om var utförligare redovisning finns.

SCB
Förlag

ISBN 91-618-0118-6
ISSN 0082-0199